Seria de autor

Isabel Allende

Planul infinit

roman

HUMANITAS fiction

Scriitoarea chiliană Isabel Allende este o povestitoare fabuloasă, ale cărei cărți, traduse în peste treizeci de limbi, se vând în milioane de exemplare și au devenit bestselleruri pe patru continente.

„Purtăm fiecare planul în noi, numai că e o hartă neclară și greu de descifrat, de aceea dăm atâtea ocoluri și ne mai și rătăcim." Viața zbuciumată a lui Gregory Reeves, protagonistul ***Planului infinit***, se transformă într-o poveste despre iubire și singurătate, despre prietenie și trădare, despre moarte, speranță și puterea de a-ți împlini destinul.

„Fără nici o îndoială, acest roman ambițios marchează deplina maturizare artistică a lui Isabel Allende."

El Mundo

„Un amestec ingenios de realism necruțător și meditație profundă."

Booklist

„Cu această carte, Isabel Allende pătrunde într-un nou teritoriu al ficțiunii sale."

New York Times Book Review

„Cititorii vor descoperi în noua carte a lui Allende același stil magic care transformă cotidianul într-o palpitantă aventură emoțională."

Daily Mail

„Stilul lui Allende are o eleganță inegalabilă."

Independent on Sunday

ISBN 978-973-689-341-4

ISABEL ALLENDE

Planul infinit

Traducere din spaniolă de
CORNELIA RĂDULESCU

HUMANITAS
fiction

Coperta de
ANGELA ROTARU

Redactor
RALUCA POPESCU

ISABEL ALLENDE
EL PLAN INFINITO
© Isabel Allende, 1991
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2010,
pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
021/408 83 73, fax 021/408 83 74
www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POŞTĂ: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, Bucureşti
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
ALLENDE, ISABEL
Planul infinit / Isabel Allende; trad.: Cornelia Rădulescu. –
Bucureşti: Humanitas Fiction, 2010
ISBN 978-973-689-341-4

I. Rădulescu, Cornelia (trad.)

821.134.2(83)-31=135.1

Partenerului meu, William C. Gordon, şi celorlalţi care mi-au încredinţat secretele din viaţa lor. Cât şi mamei mele, pentru dragostea sa necondiţionată şi pentru implacabilul creion roşu cu care m-a ajutat să corectez povestea asta.

I. A.

Mulţumesc vieţii, care mi-a dăruit atâtea, care mi-a dat râsul, care mi-a dat plânsul...

VIOLETA PARRA, Chile

Sunt singur pe creasta muntelui în zori. În ceaţa lăptoasă zăresc la picioarele mele trupurile prietenilor, unii au alunecat pe coastă în jos precum nişte marionete roşii dezarticulate, alţii par palide statui surprinse de eternitatea morţii. Umbre tăcute se caţără spre mine. Tăcere. Aştept. Se apropie. Trag în siluetele întunecate în pijamale negre, fantome fără chip, simt reculul puştii-mitralieră, tensiunea îmi frige mâinile, în aer se încrucişează liniile incandescente ale focurilor de armă, dar n-aud nimic. Atacatorii au devenit transparenţi, gloanţele trec prin ei fără să-i oprească, înaintează implacabil. Mă înconjoară... tăcere.

Mă trezesc ţipând şi continui să strig, să strig.

GREGORY REEVES

Partea întâi

Mergeau pe drumurile din Vest fără grabă şi fără o ţintă anume, schimbând traseul după un impuls de moment, după semnul premonitoriu al unui stol de păsări, lăsându-se tentaţi de un nume necunoscut. Cei din familia Reeves se opreau din acest pelerinaj când oboseau sau când dădeau peste cineva dispus să le cumpere marfa intangibilă. Vindeau speranţă. Au străbătut astfel deşertul în lung şi-n lat, au trecut munţii şi, într-o dimineaţă, răsăritul soarelui i-a prins pe o plajă a Pacificului. Patruzeci şi ceva de ani mai târziu, într-o lungă mărturisire în care şi-a trecut în revistă viaţa cu greşelile şi succesele sale, Gregory Reeves mi-a descris prima lui amintire: un copil de patru ani, el însuşi, făcând pipi pe o colină în fapt de seară, orizontul pictat în roşu şi chihlimbariu de ultimele raze ale soarelui, în spate, culmile muntoase, iar mai jos, o câmpie întinsă cât vezi cu ochii. Lichidul cald curge de parcă ar fi un element esenţial al corpului şi spiritului, fiecare picătură dispare în pământ, marcând teritoriul cu semnătura sa. Prelungeşte plăcerea, se joacă cu jetul, desenează un cerc de culoarea topazului în ţărână, percepe pacea deplină a serii, imensitatea lumii îl emoţionează şi-l face să fie euforic, căci e şi el o parte a acestui peisaj curat şi plin de minuni, a acestei geografii nemărginite ce trebuie explorată. Ceva mai încolo îl aşteaptă ai lui. Totul e perfect, e prima dată când are conştiinţa fericirii; e o clipă pe care n-o s-o uite nicicând. De-a lungul vieţii, Gregory Reeves va mai simţi de câteva ori această uluire în faţa surprizelor lumii, senzaţia că face parte dintr-un loc splendid unde totul este posibil, de la sublim la abject, şi totul are noima sa, nimic nu se

petrece întâmplător şi nimic nu e inutil, aşa cum predica răcnind tatăl său, arzând de un foc mesianic şi cu şarpele încolăcit la picioare. Şi de fiecare dată când l-a copleşit fulgerul înţelegerii şi-a amintit asfinţitul acela de pe deal. Copilăria lui a fost o perioadă prea lungă de confuzie şi penumbră, cu excepţia acelor ani de pribegie cu familia. Tatăl, Charles Reeves, îşi conducea micul trib cu severitate şi reguli clare, fiecare cu îndatoririle sale, cu recompense şi pedepse, cauză şi efect, o disciplină bazată pe o scală de valori imuabilă. Tatăl veghea precum ochiul Domnului. Drumurile determinau soarta familiei Reeves fără să le altereze stabilitatea, căci rutina şi normele erau precise. A fost singura perioadă în care Gregory s-a simţit sigur. Furia a venit mai târziu, când tatăl n-a mai fost, iar realitatea a început să se deterioreze în mod ireparabil.

Soldatul s-a aşternut la drum de dimineaţă, cu raniţa în spate, iar după prânz îi părea deja rău că nu luase autobuzul. O pornise fluierând vesel, dar după câteva ore îl durea mijlocul şi-şi întrerupea cântecul cu înjurături. Era prima permisie după un an de serviciu militar în Pacific şi se-ntorcea în satul lui cu o cicatrice pe burtă, sechelele unei crize de malarie şi la fel de sărac ca întotdeauna. Îşi agăţase cămaşa într-un băţ ca să-şi facă oarece umbră, era asudat şi pielea îi strălucea ca o oglindă întunecată. Avea de gând să profite de fiecare clipă din cele două săptămâni de libertate, să-şi petreacă nopţile jucând biliard cu prietenii şi dansând cu fetele care-i răspunseseră la scrisori, să doarmă dus, să se trezească în nări cu aroma cafelei fierbinţi şi a clătitelor făcute de mama, singurul fel apetisant care-i reuşea, orice altceva mirosea a cauciuc ars, însă cui îi păsa de talentele culinare ale celei mai frumoase femei pe o rază de o sută de mile, o legendă vie, cu membre lungi de statuie şi ochi galbeni de leopard. De mult mergea fără să vadă nici ţipenie prin pustietăţile acelea, când a auzit în spate zgomotul unui motor şi a zărit silueta neclară a unui camion care tremura ca un miraj chinuit în reverberaţia luminii. A aşteptat să-l ajungă din urmă, vrând să-i roage să-l ia şi pe el o bucată de drum, dar s-a răzgândit imediat, speriat de apariţia

aceea bizară: un vehicul vopsit în culori bălțate, încărcat până în vârf cu un munte de troace peste care tronau o colivie cu găini și un câine priponit cu o frânghie, iar pe capotă un megafon și un afiș pe care scria cu litere mari „Planul Infinit". S-a dat într-o parte ca să-i lase să treacă, i-a văzut oprindu-se câțiva metri mai departe și pe geam s-a aplecat o femeie cu părul roșu care i-a făcut semn să se apropie. N-a știut dacă să se bucure sau nu, s-a apropiat prudent, socotind că ar fi fost imposibil să aibă loc în cabina în care călătoreau înghesuiți trei adulți și doi copii și că ar fi trebuit să fie acrobat ca să se cațere în spate. S-a deschis portiera și șoferul a sărit jos.

— Charles Reeves, s-a prezentat el politicos, dar autoritar.

— Benedict... domnule... King Benedict, a răspuns tânărul, ștergându-și fruntea.

— O să fim cam înghesuiți, după cum vezi, dar unde încap cinci încap și șase.

Au coborât și ceilalți pasageri, femeia cu lațe roșii s-a dus către niște arbuști, urmată de o fetiță de vreo șase ani, care, ca să câștige timp, cobora începând să-și dea jos chiloții, în timp ce copilul mai mic scotea limba la el, ascuns după fustele maică-sii. Charles Reeves a desfăcut o scară de pe o latură a camionului, s-a cățărat agil pe încărcătură și a dat drumul câinelui, care a coborât cu o săritură temerară și s-a apucat să alerge în cerc, amușinând tufele.

— Copiilor le place să meargă în spate, dar e periculos, nu pot sta singuri acolo. Olga și dumneata o să aveți grijă de ei. O să-l punem pe Oliver în față, ca să nu ai probleme, e încă puiandru, dar deja are apucături de câine bătrân, a spus omul, făcându-i semn să urce.

Soldatul și-a aruncat ranița peste muntele de bagaje și s-a cățărat, apoi s-a întins ca să-l apuce pe mezinul pe care tatăl îl ridicase în brațe, un puști slab, cu urechi clăpăuge și un zâmbet irezistibil care-i umplea fața de dinți. Femeia și fetița s-au urcat tot în spate, ceilalți doi au intrat în cabină și camionul a luat-o din loc.

— Mă cheamă Olga, iar ei sunt Judy și Gregory, s-a prezentat femeia cu păr imposibil, întinzându-și fustele și împărțind mere

și biscuiți. Nu te așeza pe cutia aia, acolo e șarpele boa și nu trebuie să-i astupi găurile prin care respiră, a mai spus ea.

Micul Gregory a încetat să mai scoată limba de cum a aflat că omul venea de la război: o expresie respectuoasă a luat locul strâmbăturilor obraznice; l-a descusut despre avioanele de luptă până l-a cuprins somnul. Soldatul a încercat să intre în vorbă cu roșcata, însă femeia răspundea monosilabic, așa că n-a insistat. S-a apucat să fredoneze cântece din satul lui, uitându-se pe furiș la cutia cea misterioasă, până când ceilalți au adormit și i-a putut cerceta în voie. Copiii aveau părul aproape alb și ochi atât de deschiși la culoare, încât văzuți din profil păreau orbi, în schimb femeia avea tenul măsliniu al unor rase mediteraneene. Bluza îi era deschisă la primii nasturi, picături de sudoare i se scurgeau pe decolteu și coborau într-un firicel lent pe șanțul dintre sâni. Ridicase un braț ca să-și sprijine capul de o ladă, lăsând vederii părul negru al axilei și pata umedă de la subsuoară. S-a uitat repede în altă parte, de teamă să nu fie surprins și curiozitatea sa să fie prost interpretată, până acum oamenii ăștia au fost amabili, prea amabili, dar cu albii nu știi niciodată. A dedus că cei mici erau copiii celeilalte perechi, deși, după cum arăta, cuplul Reeves ar fi putut să le fie chiar bunici. S-a uitat la încărcătură și a ajuns la concluzia că oamenii nu se mutau, cum crezuse inițial, ci călătoreau cu casă cu tot. A observat un butoi de câteva galoane cu apă și altul cu combustibil și s-a întrebat cum se descurcau cu benzina, rațională de ceva vreme din cauza războiului. Totul era așezat într-o ordine meticuloasă, de cârlige și atârnători spânzurau unelte și ustensile, existau compartimente speciale pentru valize, totul era bine prins, fiecare bagaj era marcat și existau mai multe lăzi cu cărți. În scurt timp, căldura și legănatul camionului l-au copleșit și a adormit sprijinit de cușca găinilor. S-a trezit la jumătatea după-amiezii, când au oprit. Băiețelul pe care-l ținuse pe genunchi era ușor, dar din cauza nemișcării îi amorțiseră mușchii și-și simțea gâtul uscat ca iasca. Câteva clipe n-a știut unde se află, a dus mâna la buzunar după bidonul cu whisky și a tras o dușcă de trezire. Femeia și copiii erau plini de praf, sudoarea le lăsase dâre pe obraz și pe gât. Charles Reeves ieșise de pe

drum și acum se aflau într-un pâlc de copaci, singura sursă de umbră în pustietatea aceea, acolo aveau să facă popas ca să se răcească motorul, dar mâine putea să-l ducă până acasă la el, i-a spus soldatului, care între timp se mai liniștise, familia asta ciudată începea să-i fie simpatică. Reeves și Olga au dat jos o parte din calabalâc și au montat două corturi cam uzate, în timp ce cealaltă femeie, care s-a prezentat Nora Reeves, pregătea mâncarea pe o sobă cu kerosen, ajutată de fiică-sa Judy, iar băiatul căuta lemne de foc, cu câinele după el.

— Vânăm iepuri, tati! l-a implorat în timp ce-l trăgea de pantaloni.

— Azi n-avem timp de asta, Greg, a răspuns Reeves, în timp ce scotea un pui din cușcă și-i sucea gâtul cu un gest hotărât.

— Nu se găsește carne. Puii îi păstrăm pentru ocazii, a explicat Nora, parcă scuzându-se.

— Astăzi e o ocazie, mami? a întrebat Judy.

— Sigur că da, domnul King Benedict e musafirul nostru.

Pe seară tabăra era gata, pasărea fierbea în oală și fiecare își vedea de treabă la lumina lămpilor cu carbid și a focului: Nora făcea temele cu copiii, Charles Reeves frunzărea un exemplar hârtănit din *National Geographic* și Olga înșira mărgele colorate.

— Ca să poarte noroc, l-a lămurit pe musafir.

— Și ca să nu te faci nevăzut, a adăugat fetița.

— Cum așa?

— Păi, dacă începi să devii invizibil, îți pui un șirag din ăsta și așa lumea te poate vedea.

— N-o lua în seamă, povești de-ale copiilor, a râs Nora Reeves.

— Dar e adevărat, mami!

— N-o contrazice pe maică-ta, i-a retezat-o scurt Charles Reeves.

Femeile au pus masa, o scândură lată acoperită cu o față de masă, farfurii de faianță, pahare de sticlă și șervete impecabile. Desfășurarea asta nu i s-a părut soldatului practică pentru acest gen de camping, la el acasă mâncau în strâchini de tablă, dar s-a abținut să comenteze. A scos din buzunar o conservă de carne și i-a întins-o timid amfitrionului; nu voia să se creadă că-și plătește cina, dar nici nu putea să profite de ospitalitatea oamenilor fără

să contribuie cu ceva. Charles Reeves a pus conserva în mijlocul mesei, alături de fasole, de orez și de oala cu puiul. S-au luat de mâini și tatăl a binecuvântat pământul care îi primea și darul hranei. Nu se vedea băutură alcoolică pe masă, iar oaspetele s-a ferit să scoată whisky-ul, poate că familia Reeves era abstinentă din motive religioase. Observase că în scurta rugăciune tatăl nu pomenise de Dumnezeu. A constatat că mâncau cu multă delicatețe, mânuiau tacâmurile cu vârful degetelor, deși în gesturile lor nu era nimic pretențios. După masă au pus vasele într-un lighean cu apă pentru a fi spălate a doua zi, au acoperit mașina de gătit și au dat resturile câinelui Oliver. Se înnoptase de-acum, bezna nu făcea față lămpilor, familia s-a așezat în jurul focului din mijlocul taberei. Nora Reeves a luat o carte și a citit cu glas tare o istorie complicată cu egipteni, pe care pesemne copiii o cunoșteau, pentru că Gregory a întrerupt-o:

— Nu vreau ca Aida să moară închisă în mormânt, mami.

— E doar o operă, fiule.

— Nu vreau să moară!

— De data asta n-o să moară, Greg, a decis Olga.

— De unde știi?

— Am văzut în globul meu.

— Ești sigură?

— Absolut sigură.

Nora Reeves a rămas cu ochii în carte, un pic consternată, ca și cum schimbarea deznodământului ar fi depășit-o.

— Despre ce glob e vorba? a întrebat soldatul.

— E globul de cristal în care Olga vede ce nu poate vedea nimeni altul, a explicat Judy ca pentru un redus mintal.

— Nu totul, doar anumite lucruri, a lămurit Olga.

— Poți să-mi vezi viitorul? a întrebat Benedict pe un ton atât de îngrijorat, că până și Charles Reeves și-a ridicat ochii din revistă.

— Ce anume vrei să știi?

— Am să apuc sfârșitul războiului? Am să mă întorc întreg?

Olga s-a dus la camion și după puțin timp a revenit cu o sferă de sticlă și o bucată de catifea decolorată pe care le-a pus pe masă.

Omul a simțit un fior superstițios și s-a întrebat dacă nu cumva nimerise peste o sectă blestemată, precum cele care răpeau copii ca să le smulgă inima în ceremoniile lor sataniste, mai ales copii negri, după cum se jurau cumetrele din satul lui. Judy și Gregory s-au apropiat curioși, dar Nora și Charles Reeves s-au întors la lecturile lor. Olga i-a spus soldatului să vină în fața ei, și-a pus unghiile cu oja ciobită în jurul globului, a scrutat o vreme sfera, apoi i-a luat clientului mâinile într-ale ei și a cercetat atent palmele deschise la culoare, străbătute de linii întunecate.

— Dumneata ai să trăiești de două ori, i-a spus în cele din urmă.

— Cum adică de două ori?

— Nu știu. Pot doar să-ți spun că ai să trăiești de două ori, sau două vieți.

— Adică n-am să mor în război.

— Dacă moare, precis o să învie, a intervenit Judy.

— Mor sau nu?

— Bănuiesc că nu, a spus Olga.

— Mulțumesc, doamnă, mulțumesc mult... Chipul i s-a luminat de parcă ar fi primit un certificat indiscutabil care-l făcea să rămână pe lumea asta.

— Bun, acum trebuie să dormim, că mâine plecăm devreme, i-a întrerupt Charles Reeves.

Olga i-a ajutat pe copii să-și pună pijamalele, apoi s-a retras cu ei în cortul cel mic, cu Oliver după ei. Nora Reeves a intrat de-a bușilea să se uite la copii, după care s-a dus și ea la culcare. Întins în fața focului, King Benedict le-a ascultat glasurile.

— Mami, mie mi-e frică de omul ăsta, a șoptit Judy.

— De ce, fetițo?

— Pentru că e negru ca un pantof.

— Dar nu e primul pe care-l vezi, Judy, știi doar că există oameni de toate culorile și e bine să fie așa. Noi, albii suntem cei mai puțini.

— Dar eu văd mai mulți albi decât negri, mami.

— Aici e doar o bucățică de lume, Judy. În Africa sunt mai mulți negri decât albi. Iar în China oamenii au pielea galbenă.

Dacă noi am trăi la sud de graniță, am fi niște păsări ciudate, lumea ar rămâne cu gura căscată văzând părul tău alb.

— Oricum, tot mi-e frică de omul ăsta.

— Pielea nu contează. Uită-te la ochii lui. Pare om bun.

— Are ochii lui Oliver, a constatat Greg, căscând.

Către sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial viața era grea. Bărbații continuau să plece pe front cu oarece entuziasm aventuros, însă femeilor propaganda patriotică nu le ușura defel singurătatea, pentru ele Europa era un coșmar îndepărtat, se săturaseră să muncească pentru a ține casa, să-și crească singure copiii și să îndure raționalizările. Prosperitate nu se vedea de nici un fel, drumurile erau încă bătute de țărani în căutare de pământuri noi, gunoaie albe, cum li se spunea ca să-i deosebească de alții, la fel de săraci, dar mult mai umiliți: negrii, indienii și zilierii mexicani, *braceros*. Cu toate că singura avuție a familiei Reeves erau camionul și încărcătura sa, oamenii ăștia aveau o situație mai bună, păreau mai puțin aspri și disperați, n-aveau mâinile bătătorite, iar pielea, deși arsă de viața în aer liber, nu semăna cu o talpă uscată, ca a lucrătorilor agricoli. La trecerea în alt stat polițiștii îi tratau fără aroganță, căci știau să facă deosebirea între subtilele grade de sărăcie, iar în călătorii aceștia nu detectau nici urmă de umilință. Nu-i obligau să descarce camionul și să deschidă bagajele, așa cum procedau cu țăranii izgoniți de la casele lor de furtunile de praf, de secetă sau de mașinile progresului, nu-i provocau cu jigniri, căutând vreun pretext ca să fie violenți, precum cu *los latinos* mexicani, negrii și puținii indieni care supraviețuiseră masacrelor și alcoolului, se mulțumeau doar să-i întrebe încotro se duc. Charles Reeves, un tip cu chip ascetic și privire arzătoare ce impunea, răspundea că era artist și se ducea să-și vândă tablourile într-un oraș din apropiere. Nu pomenea de cealaltă marfă ca să nu iște confuzie și să fie în situația de a da explicații mai lungi. Se născuse în Australia și, după ce străbătuse o jumătate de lume pe vase de contrabandiști și traficanți, debarcase într-o noapte la San Francisco. De aici nu mai plec, și-a zis, însă firea sa rătăcitoare nu-l lăsa să stea liniștit într-un singur loc

și, odată epuizate noutățile, a început să bată țara. Taică-său, un hoț de cai care-și ispășea pedeapsa deportat la Sidney, îi transmisese pasiunea pentru aceste animale și pentru spațiile deschise, cerul liber îl porți în sânge, obișnuia el să spună. Îndrăgostit de peisajele vaste și de legenda eroică a cuceririi Vestului, picta întinderi nesfârșite, indieni și cowboy. Familia subzista din mica industrie de tablouri și din ghicitul Olgăi.

Charles Reeves, Doctor în Științe Divine, după cum se prezenta el însuși, descoperise sensul vieții într-o revelație mistică. Spunea că era singur în deșert, precum Isus din Nazaret, când un Maestru i s-a înfățișat sub formă de viperă și l-a mușcat de gleznă, uitați cicatricea. A agonizat două zile, iar când frigul morții i-a urcat din pântec la inimă, mintea i s-a luminat și în fața ochilor arși de febră s-a arătat harta perfectă a Universului, cu toate legile și tainele sale. S-a trezit vindecat de venin și cu mintea care intrase într-un plan superior și din care nu mai voia să coboare. În timpul delirului strălucitor, Maestrul îi poruncise să propovăduiască Singurul Adevăr al Planului Infinit, iar el a făcut-o cu disciplină și dedicație, în ciuda serioaselor inconveniente pe care le implica misiunea aceasta, după cum avea grijă să sublinieze pentru cei ce-l ascultau. Repetase povestea de atâtea ori, că ajunsese s-o creadă și nu-și mai amintea că cicatricea era de pe urma unei căzături cu bicicleta. Predicile și cărțile aduceau puțini bani, atât cât să închirieze un local public pentru adunări și să-și editeze operele în ediții restrânse și ieftine. Predicatorul nu-și întina lucrarea spirituală cu grosolane scopuri comerciale, așa cum făceau atâția șarlatani care băteau pe atunci țara terorizând lumea cu mânia lui Dumnezeu și storcându-le ultimii bănuți. Nu recurgea nici la mijlocul infam de a isteriza audiența, incitând oamenii să se lepede de Cel Rău zvârcolindu-se pe jos și făcând spume la gură, mai întâi pentru că nega existența Satanei, apoi pentru că detesta astfel de manifestări. Cerea un dolar la intrare și alți doi la ieșire, căci ușa era păzită de Nora și Olga cu un teanc de cărți înainte și nimeni n-avea curaj să treacă de ele fără să cumpere un exemplar. Trei dolari nu erau o sumă prea mare, având în vedere foloasele cu care plecau ascultătorii, care ieșeau consolați cu

certitudinea că nenorocirile lor făceau parte dintr-un scop divin, la fel cum sufletele lor erau particule din energia universală, că nu erau părăsiți, Cosmosul nu era o zonă neagră unde sălășluia haosul, că exista un Mare Spirit Unificator care conferea sens existenței. Ca să-și pregătească predicile, Charles Reeves se folosea de crâmpeiele de informație la care avea acces, de experiența și de intuiția proprii, bașca lecturile nevesti-sii și propriile căutări în Biblie și în *Reader's Digest*.

În timpul Marii Crize își câștigase pâinea pictând panouri la oficiile poștale, cunoscuse astfel aproape toată țara, de la zonele umede și calde unde se mai auzeau ecourile plânsetelor sclavilor și până la munții de gheață și pădurile înalte, dar se întorcea negreșit în Vest. Îi promisese soției că peregrinarea lor avea să se termine la San Francisco, unde aveau să ajungă într-o luminoasă zi de vară într-un viitor ipotetic, aveau să descarce pentru ultima oară camionul și se vor instala definitiv. Deși munca la panourile pentru poștă se terminase de mult, uneori tot mai primea câte o comandă: să picteze un afiș comercial pentru magazine sau un car alegoric pentru o parohie, caz în care călătorii se opreau pentru o vreme și copiii aveau prilejul să-și facă prieteni. Atâta se împăunau față de aceștia, încurcându-se în exagerări și minciuni, că-i prindea chiar și pe ei tremuratul povestind de urși și coioți care-i atacau noaptea, de indieni care-i urmăreau ca să le ia scalpul și tâlhari cu care tatăl lor se lupta trăgând cu pușca. Din pensulele și penelul lui Charles Reeves se nășteau uimitor de repede ba o blondă opulentă cu o sticlă de bere în mână, ba un Moise fioros ridicând Tablele Legii, dar lucrări atât de importante erau rare, de regulă reușea să vândă doar modestele tablouri la care contribuia și Olga. Prefera să picteze natura care îl pasiona, catedrale roșii de rocă vie, întinderi uscate din deșert și maluri abrupte, numai că nimeni nu cumpăra ceea ce putea să vadă și singur și în plus îi aducea aminte de soarta cea aspră. La ce bun să atârne pe perete ceea ce putea vedea privind pe fereastră? Drept care clientul alegea din *National Geographic* peisajul cel mai apropiat de fantezia sa sau pe cel ale cărui culori se armonizau cu mobilierul uzat din sufragerie. Alți patru dolari îi dădeau dreptul la

un indian sau un cowboy, iar rezultatul era o piele-roșie cu pene situată pe culmile glaciale ale Tibetului sau doi văcari cu pălării cu boruri largi și cizme cu toc duelându-se pe nisipurile portocalii ale unei plaje polineziene. Olga copia rapid peisajul din revistă, Reeves desena în câteva minute din memorie siluetele omenești, clientul plătea în bani peșin și pleca acasă cu pânza încă neuscată.

Gregory Reeves ar fi putut să jure că Olga fusese dintotdeauna cu ei. Mult mai târziu a întrebat el ce rol avea ea în familie, dar nimeni n-a putut să-l lămurească, pe atunci tatăl murise și despre subiectul ăsta nu se vorbea. Nora și Olga se cunoscuseră pe vaporul cu refugiați care le-a adus din Odessa în America de Nord, pe Oceanul Atlantic, s-au pierdut din vedere niște ani și s-au reîntâlnit întâmplător, când Nora era deja măritată, iar cealaltă își consolidase darul de vindecătoare. Între ele vorbeau rușește. Nu semănau deloc: prima, introvertită și timidă, a doua, exuberantă. Nora, lungă și cu mișcări lente, avea un chip ca de pisică și-și strângea lungile plete blonde într-un coc, nu folosea nici un fel de machiaj sau de podoabe și părea mereu proaspăt îmbăiată. În lungile drumuri pline de praf, cu atât de puțină apă ca să te speli și unde era imposibil să-ți calci o rochie, ea reușea să fie la fel de impecabilă precum fața de masă albă și scrobită. Firea ei rezervată s-a accentuat cu anii, încet-încet s-a desprins de pământ, ridicându-se la o dimensiune de neatins de către alții. Olga, mai mică decât ea cu câțiva ani, era o brunetă scundă și îndesată, cu forme rotunde, talie marcată și picioare scurte, dar bine strunjite și nervoase. O coamă de păr vopsit cu henna îi bătea umerii ca o perucă aiuristică în toate nuanțele de roșu, își punea atâtea mărgele că semăna cu un idol plin de zdrăngănele, aspect care o ajuta în activitatea ei divinatorie, globul de cristal și cărțile de tarot îi țâșneau ca niște prelungiri naturale din mâinile cu inele pe toate degetele. N-avea nici o curiozitate intelectuală, citea doar crime din presa de senzație și câte un roman siropos, nu-și cultiva talentele de clarvăzătoare prin studiu sistematic, considerându-le un dar visceral. Îl ai sau nu-l ai, n-are sens să-l iei din cărți, obișnuia să spună. Habar n-avea de magie, astrologie, Cabala și alte

subiecte legate de meseria ei, de-abia știa semnele zodiacului, dar când își scotea globul de ghicitoare sau cărțile însemnate devenea nemaipomenită. Ce făcea ea nu era o știință ocultă, ci o artă fantezistă, bazată mai ales pe intuiție și istețime. Era sincer convinsă că are puteri supranaturale, și-ar fi pus capul pentru profețiile pe care le făcea, iar dacă acestea nu se îndeplineau avea mereu la îndemână o scuză rezonabilă, de regulă omul îi interpretase greșit spusele. Cerea un dolar înainte ca să ghicească sexul copilului din burta mamei. O punea să se întindă pe jos, cu capul spre nord, îi punea o monedă pe buric și îi balansa deasupra pântecului o bucată de plumb legată de un fir de ață pescărească. Dacă pendulul improvizat se mișca în sensul acelor ceasornicului, avea să se nască un băiat, dacă se mișca invers, avea să fie fată. Folosea același sistem la vacile și iepele care trebuiau să fete, ținând ața în dreptul crupei animalului. Dădea verdictul, îl nota pe o hârtie și-l păstra pe post de dovadă imbatabilă. Odată au revenit într-un cătun în care fuseseră cu cinci luni mai devreme și a venit o femeie, urmată de o liotă de gură-cască, pentru a-i cere înapoi dolarul:

— Ai spus c-o să fac băiat și uite, a fost din nou fată. Am deja trei!

— Imposibil, ești sigură că am zis băiat?

— Sigur că da, cum să nu fiu, doar de asta te-am plătit!

— Ai înțeles greșit, a spus Olga pe un ton tranșant.

S-a cățărat pe camion, a scotocit în cufăr și a scos o bucățică de hârtie pe care a arătat-o celor prezenți și pe care era scris un singur cuvânt: fată. Un suspin adânc de admirație a ieșit din toate piepturile, inclusiv din cel al mamei, care s-a scărpinat în cap, intimidată. Olga n-a trebuit să restituie dolarul și, în plus, reputația ei de ghicitoare a ieșit consolidată; nu i-a ajuns toată seara și o bună parte din noapte ca să servească șirul de clienți doritori să-și afle norocul. Între amuletele și poțiunile pe care le oferea, cea mai cerută era „apa magnetizată", un lichid miraculos îmbuteliat în niște sticluțe grosolane de sticlă verde. Femeia declara că era vorba de apă obișnuită, dar dotată cu proprietăți curative pentru că era impregnată cu fluide psihice. Operațiunea se

efectua în nopțile cu lună plină și consta, după cum constataseră Judy și Gregory, în a umple pur și simplu sticlele, a le astupa cu un dop și a lipi etichetele, însă ea asigura că în timpul ăsta încărca apa cu forță pozitivă și pesemne că așa și era, căci sticlele se vindeau precum pâinea caldă și nimeni nu se plângea de rezultate. După modul de folosire, rezultatele erau în fel și chip: dacă era băută, spăla rinichii, dacă te frecai cu ea, ușura durerile produse de artrită, iar pusă în păr sporea concentrarea minții; totuși, n-avea efect în dramele pasionale precum gelozia, adulterul sau burlăcia involuntară, de asta avea ea grijă să-i prevină pe cumpărători. La fel de scrupuloasă ca în cazul rețetelor era și în problemele financiare: susținea că nu există remediu gratuit care să fie și eficient, cu toate astea nu lua nici un ban când ajuta la vreo naștere, îi plăcea să aducă copii pe lume, nimic nu se putea compara cu clipa în care căpșorul nou-născutului se ițea în despicătura însângerată a mamei. Își oferea serviciile de moașă în fermele izolate și în zonele cele mai sărace ale satelor, mai ales în cartierele negrilor, unde ideea de a naște la spital era încă ceva nou. În timp ce aștepta alături de viitoarea mămică, cosea scutece și tricota botoșei pentru plod și doar atunci chipul ei boit de vrăjitoare se îndulcea. Glasul i se schimba în timp ce încuraja femeia în orele cele mai grele și atunci când cânta primul cântec de leagăn pentru făptura atunci venită pe lume. După câteva zile, când lăuza și bebelușul se obișnuiau unul cu altul, se întorcea în familia Reeves, care-și avea tabăra în apropiere. La plecare nota într-un caiet numele copilului – lista era lungă și pe toți îi considera finii ei. O naștere aduce noroc, explica ea cu bruschețe faptul că nu voia să primească bani pentru serviciile prestate. Cu Nora avea o relație frățească, iar pe Judy și Gregory îi trata ca pe nepoții ei și o făcea pe mătușa certăreață. Pe Charles Reeves îl trata ca pe un partener de afaceri, cu un amestec de ironie și bună dispoziție, nu se atingeau, ai fi zis că nici măcar nu se uitau unul la celălalt, însă acționau în echipă, nu numai în afacerea tablourilor, dar și în tot ce întreprindeau împreună. Administrau împreună banii și resursele familiei, se uitau pe hartă și hotărau traseul, plecau să vâneze, dispărând cu orele în desișul pădurii. Se respectau reciproc și

râdeau de aceleași lucruri, ea era independentă, aventurieră și la fel de hotărâtă ca și predicatorul, era plămădită din același aluat, drept care nu era impresionată nici de carisma, nici de talentul artistic al omului. Doar forța bărbătească a lui Charles Reeves, pe care avea s-o moștenească mai târziu și fiul său, Gregory, o subjuga uneori.

Nora, nevasta lui Charles Reeves, era o ființă predestinată tăcerii. Părinții ei, evrei ruși, îi dăduseră cea mai bună educație de care fuseseră în stare, ajunsese învățătoare și, deși renunțase la profesie când se măritase, se ținea la curent cu istoria, geografia și matematica pe care le preda copiilor, căci era cu neputință să-i dea la școală cu viața de țigani nomazi pe care o duceau. Pe drum citea reviste și cărți ezoterice; n-avea pretenția să aprofundeze aceste lecturi, se mulțumea să-i transmită informația Doctorului în Științe Divine, s-o folosească el. N-avea nici o îndoială că omul era dotat cu puterea psihică de a vedea cele ascunse și a descoperi adevărul acolo unde ceilalți oameni nu găseau decât întunericul. Se cunoscuseră când nici unul nu mai era foarte tânăr și legătura lor fusese întotdeauna educată și matură. Nora era inaptă pentru o viață practică, mintea i se pierdea în vise de pe altă lume, o interesau mai mult posibilitățile spiritului decât problemele zilnice. Iubea muzica – clipele cele mai înălțătoare ale anodinei sale existențe fuseseră spectacolele de operă la care asistase în tinerețe, păstra ca pe o comoară fiecare amănunt, închidea ochii și auzea vocile superbe, retrăia pasiunile tragice ale personajelor, aprecia culorile și textura decorului și ale costumelor. Citea partiturile imaginându-și fiecare scenă ca pe propria-i viață, primele povești spuse copiilor fuseseră despre iubirile blestemate și morțile inevitabile din teatrul liric universal. În această ambianță exagerată și romantică se refugia atunci când o copleșea realitatea vulgară. În ce-l privește, Charles Reeves străbătuse toate mările, practicase tot felul de meserii, avusese mai multe aventuri decât putea povesti, câteva iubiri eșuate și mai mulți copii semănați prin lume și despre care nu mai știa nimic. Văzându-l predicând unui grup de enoriași uluiți, Nora se amorezase de el. Se resemnase cu sin-

gurătatea, la fel ca atâtea femei din generația ei cărora soarta nu le adusese un logodnic pe tavă și care n-avuseseră curajul de a-l căuta singure, iar această îndrăgostire subită la o vârstă coaptă o făcuse să treacă peste timiditate. Predicatorul închiriase o sală aproape de școala unde ea preda și împărțea afișe pentru conferință: atunci l-a privit ea prima dată. A fost impresionată de chipul lui nobil și de atitudinea sa hotărâtă, așa că s-a dus să-l asculte din curiozitate, așteptându-se să vadă un șarlatan ca atâția alții care treceau pe acolo și de pe urma cărora nu rămâneau decât niște hârtii decolorate lipite de ziduri, dar a avut o mare surpriză. În picioare în fața sălii, lângă o portocală agățată cu o sfoară de tavan, Reeves explica poziția omului în Univers și în Planul Infinit. Nu amenința cu pedepse, nu propunea mântuirea veșnică, se limita să propună soluții practice menite a ameliora conviețuirea, a liniști spaimele și a păstra resursele planetei. Toate ființele pot și trebuie să trăiască în armonie, spunea el și, ca s-o demonstreze, scotea șarpele boa din coș și și-l înfășura în jurul corpului, ca pe un furtun de pompieri, spre mirarea celor prezenți, care nu văzuseră nicicând o reptilă atât de lungă și de groasă. În seara aceea, Charles Reeves a pus în cuvinte sentimentele confuze pe care Nora nu le putea exprima. Descoperise învățăturile lui Bahá'u'lláh și adoptase religia Bahá'i. Conceptele orientale de toleranță iubitoare și unitate între oameni, de căutare a adevărului și respingere a prejudecăților se ciocneau de educația ei evreiască rigidă și de limitele provinciale ale mediului ei, dar ascultându-l pe Reeves totul i s-a părut ușor; nu mai trebuia să-și frământe creierii cu contradicțiile fundamentale pentru că omul acela știa toate răspunsurile și îi putea fi călăuză. Entuziasmată de elocvența discursului, nici n-a mai fost atentă la conținutul vag. Și-a învins timiditatea și s-a apropiat de el doar atunci când l-a văzut singur, ca să-l întrebe dacă era la curent cu credința Bahá'i și, dacă nu, să-i ofere operele liderului spiritual Shogi Effendi. Doctorul în Științe Divine cunoștea efectul excitant pe care predicile sale îl aveau asupra femeilor și nu ezita să profite de acest avantaj, însă învățătoarea l-a atras într-un mod diferit, avea ceva pur, o transparență ce nu era numai inocență, ci rectitudine, o

trăsătură luminoasă, rece și imaculată, ca gheața. Nu i-a venit numai s-o ia în brațe, deși acesta a fost primul impuls în fața straniului chip triunghiular și a pielii pistruiate, ci și să pătrundă în materia cristalină a necunoscutei și să-i aprindă jarul mocnit al spiritului. I-a propus să-l urmeze în călătorie, ea a acceptat imediat, cu senzația că fusese luată de mână o dată pentru totdeauna. Atunci, în timp ce-și imagina posibilitatea de a-i încredința sufletul, a început procesul de abandon care avea să-i marcheze destinul. A plecat fără să-și ia rămas-bun de la nimeni, doar cu un sac cu cărți. Câteva luni mai târziu, descoperind că era însărcinată, s-au căsătorit. Dacă chiar avea un foc ascuns sub aparența ei flegmatică, doar bărbatul ei a știut. Gregory a fost la rândul lui mânat de aceeași curiozitate care îl purtase pe Charles Reeves în sala închiriată dintr-o așezare sărmană din Vestul Mijlociu, a încercat de mii de ori să dărâme zidurile între care se izola maică-sa și să-i descopere sentimentele; n-a reușit, drept care a fost convins că era goală în interior, incapabilă de iubire, cel mult manifestând o vagă simpatie pentru omenire în general.

Nora s-a obișnuit să depindă de bărbatul ei, s-a transformat într-o făptură pasivă, care-și îndeplinea sarcinile din reflex, în timp ce mintea-i evada din cele materiale. Atât de puternică era personalitatea bărbatului, încât, ca să-i lase loc, ea s-a șters cu totul, devenind o umbră. Lua parte la rutina conviețuirii, dar contribuia prea puțin la energia grupului, intervenea doar la studiile copiilor și în problemele de igienă și sănătate. Ajunsese în țară pe un vapor de imigranți, în primii ani, duri, mâncase puțin și prost, rămăsese de atunci cu sfredelul foamei în amintire, avea o adevărată manie pentru alimentele hrănitoare și vitaminele în formă de pilule. Le vorbea copiilor de credința Bahá'i pe același ton cu care-i învăța să citească sau să cunoască stelele, deloc pornită să-i și convingă, o pasiona doar muzica, numai atunci glasul îi creștea și se îmbujora la chip. Mai târziu a fost de acord să-și crească copiii în religia catolică, cum se făcea în cartierul hispanic în care se așezaseră, înțelegând că era nevoie ca Judy și Gregory să se integreze. Aveau de suportat destule deosebiri de rasă și obiceiuri ca să se mai chinuie și cu niște credințe necunoscute,

precum Bahá'i-ul ei. Pe de altă parte, religiile i se păreau esențialmente la fel, o preocupau doar valorile morale, oricum, Dumnezeu era mai presus de înțelegerea oamenilor, era de-ajuns să știi că Raiul și Iadul erau simbolurile relației sufletului cu Cel de Sus: apropierea de Creator duce la bunătate și la bucuria calmă, depărtarea produce răutate și suferință. În contrast cu toleranța ei religioasă, nu ceda nici un pic atunci când era vorba de bună credință și bună purtare, copiii erau frecați la gură cu săpun dacă vorbeau urât, erau lăsați nemâncați dacă nu foloseau corect furculița, însă alte pedepse erau lăsate pe seama tatălui, ea se mulțumea să-i acuze. Într-o zi l-a prins pe Gregory în timp ce șterpelea un creion dintr-o prăvălie, i-a spus soțului, acela l-a obligat pe copil să restituie obiectul și să-și ceară scuze, după care i-a ars podul palmei cu chibritul, sub privirile impasibile ale Norei. O săptămână întreagă copilul a avut o rană vie, a uitat repede motivul pedepsei și autorul acesteia, dar a fost furios pe maică-sa. După zeci de ani, când s-a împăcat cu imaginea ei, i-a mulțumit în gând pentru cele trei bunuri esențiale pe care i le lăsase: dragostea pentru muzică, toleranța și simțul onoarei.

E îngrozitor de cald, pământul e uscat, n-a mai plouat de o veșnicie și lumea e acoperită de o pulbere roșiatică. O lumină nemiloasă distorsionează liniile, orizontul se pierde în prăfăraie. Într-un sat fără nume, ca atâtea, o stradă lungă, o cârciumă, o pompă singuratică de benzină, un post de poliție, aceleași prăvălii mizere și case din lemn, o școală pe care flutură un steag decolorat de soare. Praf și iar praf. Părinții mei s-au dus la magazin să cumpere proviziile pentru o săptămână, Olga a rămas să aibă grijă de Judy și de mine. Nimeni pe stradă, obloanele trase, oamenii așteaptă să se răcorească înainte de a reveni la viață. Soră-mea și Olga picotesc pe o bancă din fața prăvăliei, toropite de zăpușeală, muștele le sâcâie, dar ele nici nu le gonesc, le lasă să li se plimbe pe obraz. Aerul miroase neașteptat a zahăr ars. Lungi șopârle albastre și verzi se soresc nemișcate, dar când încerc să le prind fug la adăpost sub case. Sunt desculț și simt pământul cald sub tălpi. Mă joc cu Oliver, îi arunc o minge hărtănită din cârpe, mi-o aduce, o arunc din nou, astfel mă depărtez, trec de colțul străzii,

ajung într-o fundătură îngustă, umbrită într-o parte de streșinile rustice ale acoperișurilor. Văd doi bărbați, unul e grăsuliu și roșu la față, celălalt e blond, poartă salopete de lucru, asudă, au cămașa și părul ude. Grasul a imobilizat o fetiță neagră, nu cred să aibă mai mult de zece sau doisprezece ani, cu o mână îi acoperă gura, cu cealaltă o ține ridicată în aer, ea dă un pic din picioare apoi stă liniștită, are ochii înroșiți de efortul de a respira pe sub mâna care o sufocă. Celălalt e cu spatele la mine și se luptă cu pantalonii. Amândoi sunt foarte serioși, concentrați, tensionați și gâfâie. E liniște, n-aud decât răsuflările acelea străine și bătăile propriei mele inimi. Cățelul Oliver a dispărut, tot așa și casele, numai ei au rămas în praf, parcă suspendați, mișcându-se cu încetinitorul, și eu, încremenit. Blondul scuipă de două ori în mână, se apropie, desface picioarele fetiței, două bețe slabe și negre care atârnă inerte, acum pe ea n-o mai văd, e strivită între trupurile masive ale violatorilor. Aș vrea să fug, mi-e frică, dar vreau și să mă uit, știu că se petrece ceva fundamental și interzis, că particip la o taină violentă. Îmi pierd respirația, încerc s-o strig pe mama, deschid gura și nu iese nici un sunet, parcă înghit foc, mă sufocă un urlet interior. Trebuie să fac ceva, totul depinde de mine, o decizie corectă ne va salva pe amândoi, pe fetița neagră și pe mine, simt că mor, dar n-am nici o idee, nici nu mă pot mișca, parcă sunt o piatră. Atunci îmi aud de departe numele, Greg, Greg și în fundătură apare Olga. Se produce o pauză lungă, un minut etern în care nu se întâmplă nimic, totul rămâne încremenit. Apoi aerul vibrează de strigătul prelung, răgușit și teribil al Olgăi, se aude lătratul lui Oliver și imediat glasul soră-mii, ca un chițăit de șoarece, reușesc să respir și să strig și eu, disperat. Surprinși, cei doi îi dau drumul fetei, care atinge pământul și o ia la goană ca un iepure. Se uită la noi, blondul are ceva negricios în mână, pare să fie o parte din corpul lui, încearcă să și-o îndese în pantaloni, cei doi se răsucesc și pleacă, nu par deloc tulburați, râd și fac gesturi obscene, tu nu vrei, târfă nebună, îi strigă Olgăi, hai să ți-o vârâm. Pe străduță au rămas chiloții fetiței. Olga ne trage de mână pe Judy și pe mine, strigă câinele și plecăm în grabă, de fapt fugim spre camion. Satul s-a trezit și oamenii se uită la noi.

Doctorul în Ştiinţe Divine se resemnase să-şi prezinte ideile ţăranilor inculţi şi muncitorilor săraci care nu prea erau în stare să-i urmărească discursul complicat; cu toate astea, adepţii nu-i lipseau. Puţini îi urmăreau predicile din credinţă, majoritatea veneau din pură curiozitate, pe-acolo cam lipseau distracţiile şi sosirea Planului Infinit nu trecea neobservată. Aşeza tabăra şi pornea să caute un local. Îl obţinea gratis dacă dădea de nişte cunoscuţi, altminteri trebuia să închirieze sala sau să aranjeze o cârciumă sau un hambar. Cum bani nu avea, punea în gaj colierul de perle şi diamante al Norei, singura moştenire de la mama ei, angajându-se să plătească după spectacol. Între timp, nevastă-sa îi apreta vesta şi gulerul cămăşii, îi călca costumul negru, lucios de atâta purtare, îi lustruia pantofii, îi peria jobenul şi îi pregătea cărţile, iar Olga şi copiii mergeau să distribuie din casă în casă nişte foi volante care invitau la „*Cursul Care Vă Va Schimba Viaţa, Charles Reeves, Doctor în Ştiinţe Divine, Vă Ajută să Dobândiţi Fericirea şi Prosperitatea*".

Olga le făcea baie copiilor, îi îmbrăca în hainele de duminică, Nora îşi punea rochia albastră cu guler de dantelă, severă şi demodată, dar încă pasabilă. Războiul schimbase înfăţişarea femeilor, acum se purtau fuste strâmte până la genunchi, sacouri cu umeri, pantofi cu platformă, cocuri complicate şi pălării împodobite cu pene şi voaluri. În rochia ei mănăstirească Nora parcă era o bunicuţă simpatică de la începutul secolului. Nici Olga nu urma moda, dar pe ea n-o puteai acuza de prefăcătorie deghizată, căci semăna cu un papagal. Oricum, satele acelea habar n-aveau de rafinamentele modei, viaţa le trecea muncind de dimineaţa până seara, plăcerile însemnau câteva duşti de alcool, încă prohibit în unele state, rodeo, cinema, din când în când un bal, ascultatul la radio al amănuntelor războiului şi ale meciurilor de baseball, astfel că orice noutate atrăgea curioşii. Charles Reeves era în competiţie cu revivaliştii, care anunţau renaşterea creştinismului, întoarcerea la principiile fundamentale ale celor doisprezece apostoli şi la cuvântul Bibliei, evanghelişti care străbăteau ţara cu corturi, orchestre, focuri de artificii, uriaşe cruci luminate, coruri de fraţi şi surori îmbrăcaţi precum îngerii şi megafoane prin care strigau

în cele patru zări numele Nazarineanului, îndemnând păcătoșii să se căiască pentru că Isus era pe drum cu biciul în mână ca să-i biciuiască pe fariseii din templu și chemând la luptă împotriva doctrinelor Satanei, precum teoria evoluționistă, o invenție malefică a lui Darwin. Sacrilegiu! Omul e făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, nu a maimuțelor! Cumpărați un tichet pentru Isus! Aleluia, aleluia! urlau megafoanele. Corturile erau luate cu asalt de credincioși doritori de mântuire și circ, se cânta, mulți dansau, uneori vedeai pe câte unul contorsionându-se în extaz, iar donațiile celor care cumpărau bilete pentru Rai umpleau coșurile. Charles Reeves nu oferea ceva atât de grandiloc-vent, dar avea carismă, putere de convingere și discurs înflăcărat. Era imposibil să-l ignori. Uneori cineva se apropia de tribună rugându-l să-l scape de dureri sau de remușcări de nesuportat, iar atunci Reeves, fără s-o facă deloc pe vraciul, cu simplitate dar și cu multă autoritate, își așeza mâinile pe capul penitentului și se concentra ca să-l ușureze. Mulți credeau că văd scântei în acele mâini, cei la care tratamentul avea efect spuneau că le trecuse un fel de curent electric prin cap. Celor mai mulți le era de-ajuns să-l audă o dată ca să urmeze cursul, să-i cumpere cărțile și să-i devină adepți.

— Creația e guvernată de Planul Infinit. Nimic nu se petrece întâmplător. Noi, oamenii suntem o parte esențială a acestui plan pentru că suntem plasați pe scara evoluției între Maeștri și celelalte ființe, suntem intermediari. Trebuie să ne cunoaștem locul în Cosmos – începea Charles Reeves, electrizându-și publicul cu glasul său adânc, îmbrăcat în negru de sus și până jos și solemn, alături de portocala agățată de tavan și de șarpele boa încolăcit la picioare ca un odgon marinăresc. Animalul era total abulic, dacă nu-l provocai era cuminte. Fiți foarte atenți ca să înțelegeți principiile Planului Infinit, dacă nu înțelegeți nu-i bai, ajunge să-mi urmați poruncile. Întregul Univers aparține Inteligenței Supreme, care l-a creat și e atât de imensă și desăvârșită încât o minte omenească n-o poate cuprinde nicicând. Sub ea se găsesc Logii, delegați ai luminii și însărcinați să ducă particule din Inteligența Supremă în toate galaxiile. Logii comunică cu Maeștrii

Funcționari prin care mesajele și normele Planului Infinit ajung la oameni. Ființa omenească e formată din Corpul Fizic, Corpul Mental și Suflet. Cel mai important este Sufletul, care nu aparține de atmosfera terestră, ci operează de la distanță, nu e în noi, dar ne domină viața.

Ajuns aici, în timp ce ascultătorii, oarecum zăpăciți, începeau să schimbe priviri tematoare sau batjocoritoare, Reeves electriza din nou audiența arătând portocala: așa plutește Sufletul în eter, ca o ectoplasmă înceţoşată pe care doar experții ocultiști o pot vedea. Pentru demonstrație, chema câțiva oameni din sală și îi ruga să privească atent portocala și s-o descrie. Invariabil, aceștia descriau o sferă galbenă, adică o portocală obișnuită, dar el vedea Sufletul. Îi prezenta apoi pe Logi, care se găseau în sală în stare gazoasă, deci invizibilă, și le spunea că ei țineau în funcțiune mașinăria exactă a Universului. În fiecare epocă și în fiecare regiune, Logii alegeau Maeștrii Funcționari ca să comunice cu oamenii și să le împărtășească scopurile Inteligenței Supreme. El, Charles Reeves, Doctor în Științe Divine, era unul din ei. Misiunea sa era să transmită căile simplilor muritori și, odată îndeplinită această etapă, avea să facă parte din privilegiata categorie a Logilor. Spunea că orice faptă și orice gând omenesc își au importanța lor, căci apasă balanța echilibrului perfect din Univers, prin urmare orice om trebuie să urmeze negreșit poruncile Planului Infinit. Enumera apoi regulile înțelepciunii minime, prin care se evitau greșelile mari care-ar putea da peste cap proiectul Inteligenței Supreme. Cine nu pricepea toate astea în timpul conferinței putea urma cursul de șase lecții, învățând normele vieții bune, incluzând dietă, exerciții fizice și mentale, vise dirijate și diferite sisteme de a-ți reîncărca bateriile Corpului Fizic și Corpului Mental, astfel îți asigurai un destin frumos și pacea Sufletului după moarte.

Charles Reeves era un înaintaș pentru epoca sa. Douăzeci de ani mai târziu, mentaliștii aveau să-i popularizeze o parte din idei de-a lungul și de-a latul Californiei, ultima frontieră, unde se adunau aventurieri, *desperados*, nonconformiști, genii necunoscute, oameni care fugeau de justiție, păcătoși fără leac și nebuni sadea

și unde continuă să prolifereze și acum tot felul de formule menite a scăpa omul de supărările vieții. Totuși, nu Charles Reeves e cel care a inițiat aceste mișcări trăsnite. E ceva aici care răscolește spiritele. Sau poate că cei care au venit să populeze regiunea erau atât de zoriți să facă avere sau să uite, că sufletul le-a rămas undeva în urmă și-l caută și acum. Nenumărați șarlatani s-au îmbogățit vânzând formule magice menite a umple golul dureros lăsat de absența sufletului. Atunci când Reeves își ținea prelegerile, mulți descoperiseră deja modalitatea de a se îmbogăți vânzând leacuri pentru trup și suflet, însă el nu era dintr-aceștia, el avea respect pentru austeritate și decență, prin asta își cucerea auditoriul. În schimb, Olga a văzut posibilitatea de a-i folosi pe Logi și pe Maeștrii Funcționari pentru ceva mai rentabil, eventual să dobândească un sediu și să formeze o biserică proprie, însă nici Charles și nici Nora n-au îmbrățișat hrăpăreața idee: pentru ei, propovăduirea adevărului era doar o anevoioasă și inevitabilă sarcină morală, în nici un caz o afacere mercantilă.

Nora Reeves putea indica precis ziua când își pierduse încrederea în bunătatea omenească și când începuseră îndoielile ei tăcute asupra sensului existenței. Era în stare să-și amintească amănunte lipsite de orice importanță, cu atât mai mult i s-au gravat în memorie cele două bombe de proporții cataclismice care au pus capăt războiului cu Japonia. În anii care au urmat se îmbrăca în doliu în zilele acelea, în timp ce restul țării petrecea. I s-a stins interesul față de oamenii cei mai apropiați – ce-i drept, instinctul matern nici nu fusese trăsătura ei principală –, dar din acel moment a început să se desprindă complet de cei doi copii ai ei. S-a depărtat și de bărbat, cu atâta liniște și discreție că n-aveai ce-i reproșa. S-a izolat într-o lume secretă, a reușit să fugă de realitate până la sfârșitul zilelor, patruzeci și ceva de ani mai târziu, când a murit, prințesă din Urali, fără a fi trăit niciodată. În ziua aceea se sărbătorea înfrângerea definitivă a inamicului cu ochi oblici și piele galbenă, așa cum cu câteva luni mai devreme se sărbătorise înfrângerea Germaniei. Era finalul unei lupte grele, japonezii fuseseră învinși de arma cea mai zdrobitoare din istorie,

care în doar câteva minute ucisese treizeci de mii de ființe omenești și condamnase la o lungă agonie pe atâția alții. Știrea produsese o tăcere îngrozită în toată lumea, însă învingătorii așternuseră peste imaginea cadavrelor arse și a orașelor pulverizate o hărmălaie de muzică, defilări și steaguri, anticipând întoarcerea soldaților.

— Îți aduci aminte de soldatul negru pe care l-am luat pe drum? O mai trăi? Oare și el se întoarce acasă? a întrebat-o Greg pe maică-sa înainte de a pleca să vadă artificiile.

Nora n-a răspuns. Se aflau în trecere prin oraș și, în timp ce ai ei dansau în mulțime, ea a rămas singură în camion. Veștile venite din Europa în ultimele luni îi minaseră sistemul nervos, prăpădul atomic îi pusese capac. La radio se vorbea numai despre asta, ziarele și cinematografele arătau imagini dantești din lagărele de concentrare. Urmărea pas cu pas relatarea minuțioasă a atrocităților comise și a suferințelor acumulate, se gândea că în Europa trenurile nu se mai opreau, purtându-și implacabil încărcătura spre cuptoare, în vreme ce în Japonia piereau tot calcinați mii de oameni în numele altei ideologii. Nu trebuia să fac copii, șoptea înspăimântată. Când Charles Reeves a venit euforic aducând vestea bombei, i s-a părut obscen să se bucure de masacru, parcă și el își pierduse mințile, laolaltă cu ceilalți.

— Nimic nu va mai fi ca înainte, Charles. Omenirea a comis ceva mai grav decât păcatul originar, e sfârșitul lumii, a spus adânc tulburată, dar fără a-și pierde bunele maniere.

— Prostii! Trebuie să aplaudăm progresele științei. Noroc că bombele n-au fost inamice, ci ale noastre. De-acum nimeni nu ne va mai sta în cale.

— Le vor folosi iarăși, vor distruge viața pe pământ!

— Războiul s-a terminat, s-au evitat astfel pierderi mai grele. Ar fi murit mult mai mulți dacă n-am fi lansat bombele.

— Dar au murit sute de mii, Charles.

— Ăia nu contează, erau japonezi, a râs bărbatul ei.

A fost prima dată când Nora s-a îndoit de calitatea lui sufletească și s-a întrebat dacă Charles chiar era un Maestru, cum pretindea. Mai târziu, seara, familia s-a întors. Gregory adormise în brațele tatălui, Judy aducea un balon pictat cu stele și dungi.

— În sfârșit, s-a terminat războiul. Vom avea unt, carne și benzină, a anunțat triumfătoare Olga, agitând resturile unui steguleț de hârtie.

Deși trecuse aproape un an, Gregory avea să-și amintească depresia mamei și agonia tatălui ca pe un singur eveniment, în memoria sa ambele aveau să rămână legate, căci fusese începutul sfârșitului perioadei fericite a copilăriei. Ceva mai târziu, când Nora își mai revenise și nu mai vorbea de lagăre de concentrare și de bombe, Charles Reeves s-a îmbolnăvit. Simptomele au fost alarmante de la bun început, dar el se știa puternic și n-a vrut să admită trădarea corpului. Se simțea tânăr, încă mai era în stare să schimbe roata camionului în câteva minute sau să stea cu orele pe o scară, pictând un perete fără să-i înțepenească spatele. Când i s-a umplut gura de sânge a pus-o pe seama unui os de pește care pesemne i se înfipsese în gât; a doua oară n-a mai spus nimănui, a cumpărat un flacon de antiacid și bea din el când își simțea stomacul în flăcări. În curând n-a mai putut mânca, se ținea cu pâine muiată în lapte, supe lungi și terci de bebeluș, a slăbit, privirile i s-au încețoșat, nu mai vedea limpede drumul, Olga a trebuit să se așeze la volan. Femeia ghicea când bolnavului îi era rău și nu mai rezista, atunci oprea și așezau tabără. Orele deveneau lungi, copiii alergau pe aproape, căci mama lor pusese bine caietele și nu-i mai învăța nimic. Nora nu se gândise că bărbatul ei ar fi putut muri și nu pricepea de ce i se topea energia, care era și a ei. Ani în șir el se ocupase de toate aspectele vieții ei și a copiilor, de regulamentele minuțioase ale Planului Infinit, pe care le administra cu o siguranță fără dubii. Alături de el nu se bucurau, firește, de libertate, dar nici nu cădeau pradă neliniștii sau fricii. Nu trebuie să-mi fac griji, își spunea, adevărul e că Charles n-a avut niciodată un păr bogat, iar ridurile astea nu i-au apărut acum, arșița soarelui i le-a săpat de mult, sigur, e mai slab, dar o să-și revină el dacă începe să mănânce ca înainte, precis că are o indigestie, nu-i așa că azi se simte mai bine? Olga observa și nu spunea nimic. N-a încercat să-l vindece pe Reeves cu fierturi sau cataplasme, se mulțumea să-i pună comprese ude pe frunte ca

să-i scadă febra. Pe măsură ce starea bolnavului se înrăutățea, teama a pătruns inexorabil în mijlocul acestei familii, a fost prima dată când s-au simțit în derivă și au priceput cât sunt de săraci și de vulnerabili. Nora s-a ghemuit ca un câine bătut, incapabilă de a se gândi la vreo soluție, a căutat alinare în credința ei Bahá'i și a lăsat toate treburile pe seama Olgăi, inclusiv îngrijirea bărbatului. N-avea curaj să-l atingă pe bătrânul suferind, care îi devenise necunoscut, nu-l mai recunoștea pe bărbatul care o sedusese prin vitalitate. Admirația și dependența de el, bazele iubirii, s-au prăbușit; n-a fost în stare să ridice altele, drept care respectul pe care-l nutrise pentru el s-a transformat în silă. A găsit o scuză oarecare și s-a dus să doarmă în cortul copiilor. Lângă Charles dormea acum Olga, ca să aibă grijă de el pe timp de noapte. Gregory și Judy s-au obișnuit s-o vadă aproape despuiată în pat cu tatăl lor, dar Nora nu dădea importanță situației și se prefăcea că nimic nu se schimbase.

O vreme prezentarea Planului Infinit s-a suspendat, căci Doctorul în Științe Divine nu mai avea putere să le dea speranțe altora, el însuși începuse să și-o piardă și se întreba dacă spiritul transcende cu adevărat sau ajunge o durere de burtă ca să-l facă țăndări. Nici să picteze nu mai putea. Drumurile au continuat cu lipsuri mari și fără țintă, de parcă ar fi căutat ceva ce se găsea tot mai departe. Olga a luat firesc locul tatălui, fără ca ceilalți să se întrebe dacă asta era soluția cea mai bună, hotăra traseele, conducea camionul, făcea treburile cele mai grele, repara motorul, vâna iepuri și păsări, îi comanda autoritar Norei ce avea de făcut și le dădea câte o bătaie copiilor dacă se răzvrăteau. Evita orașele mari pentru că se temea de competiție și de poliție, se așezau doar în zonele industriale sau în preajma porturilor, acolo găseau tot timpul clienți. Lăsa familia Reeves în corturi, înhăța instrumentarul de chiromanție și-o pornea să-și ofere talentele. Dacă pe drum purta pantaloni ordinari, tricou și caschetă, pentru a-și exercita darurile de clarvăzătoare își scotea din cufăr o fustă înflorată țipătoare, o bluză decoltată, mărgele clinchetitoare și cizmele galbene. Se boia neglijent și grosolan: obrajii de paiață, gura roșie, pleoapele albastre, îmbrăcămintea și părul ca para focului

stârneau frică şi puţini îndrăzneau s-o refuze, de teamă să nu-i prefacă în stâlp de sare. Deschideau uşa, dădeau cu ochii de apariţia grotescă ce ţinea un glob de cristal în mâini şi rămâneau cu gura căscată, iar ea profita de momentul de ezitare ca să-i împingă înăuntru. Putea să fie şi foarte simpatică la nevoie, atunci se întorcea acasă cu o bucată de plăcintă sau de carne, daruri de la clienţii mulţumiţi nu numai de viitorul promis de cărţile de joc, dar mai ales de scânteia de bună dispoziţie aprinsă în viaţa lor plicticoasă. În perioada aceea incertă Olga şi-a rafinat talentul, silită de împrejurări şi-a dezvoltat puteri necunoscute şi a devenit muierea formidabilă care avea să exercite o mare influenţă asupra lui Gregory la tinereţe. Dacă intra într-o casă, îi era suficient să adulmece aerul ca să cunoască totul, să simtă prezenţe invizibile, să capteze semnele nenorocirii, să ghicească visele, să audă şoaptele celor morţi şi să afle nevoile celor vii. A învăţat repede că istoriile se repetă aproape identic, că oamenii se aseamănă teribil de mult, cu toţii trăiesc aidoma dragostea, ura, lăcomia, suferinţa, bucuria şi frica. Negri, albi, galbeni, sub piele sunt toţi la fel, cum spunea Nora Reeves, iar globul de cristal nu vedea rasele, doar durerea. Toţi voiau să audă că vor avea noroc, nu pentru că ar fi crezut că era posibil, dar ca să se mângâie imaginându-şi cum ar fi fost. A mai descoperit Olga şi că există doar două feluri de boli: cele mortale şi cele care se vindecă singure atunci când le vine timpul. Împărţea cu dărnicie celor pe care-i considera recuperabili pastile de zahăr în diverse culori, ierburi şi amulete, convinsă că dacă pacientul se mobiliza întru vindecare, cel mai probabil avea să reuşească. Lumea avea mai multă încredere în ea decât în chirurgii reci şi scorţoşi de la spital. Intervenţiile ei erau aproape toate ilegale: avorturi, măsele scoase, răni pe care le cosea, însă avea ochi buni şi mână bună, astfel că n-a avut parte de nenorociri. O privire îi era de ajuns ca să vadă semnele morţii, atunci nu prescria nimic, în parte din scrupul, în parte ca să nu-şi strice reputaţia de vindecătoare. Practica în ale sănătăţii nu i-a fost de folos în ceea ce-l priveşte pe Charles Reeves: îi era prea aproape, iar dacă văzuse semnele fatidice n-a vrut să le recunoască.

Din mândrie sau teamă, predicatorul a refuzat să vadă un medic, propunându-și să învingă suferința prin tenacitate, dar într-o zi a leșinat și Olga a început să hotărască absolut totul. Erau la răsărit de Los Angeles, în zona unde trăia masiv populația latino, iar ea a decis că trebuia dus la un spital. Pe atunci orașul era deja caracterizat printr-o anume coloratură mexicană, în ciuda obsesiei atât de americane pentru o viață trăită într-o sănătate perfectă, în frumusețe și fericire. Sute de mii de imigranți marcau locul cu disprețul lor pentru durere și moarte, cu sărăcia, fatalismul și neîncrederea lor, cu pasiunile lor violente, dar și cu muzica, mâncarea picantă și culorile îndrăznețe. Hispanicii vieţuiau retrași într-un ghetou, însă influența lor se simțea pretutindeni, nu făceau parte din țara asta și aparent nici nu doreau asta, dar în taină visau ca urmașii lor să se integreze. Învățau engleza pe jumătate și o transformau într-o *spanglish* cu rădăcini atât de adânci, încât cu timpul aceasta a fost acceptată ca limba *chicano*. Cramponați de tradiția lor catolică și de cultul animist, de un patriotism vetust și de machism, nu se lăsau asimilați și preț de una sau două generații au făcut muncile cele mai umile. Americanii îi considerau răi, imprevizibili, periculoși; mulți se întrebau cum dracu' nu puteau fi ținuți dincolo de graniță, la ce e bună poliția asta afurisită, dar îi foloseau ca mână de lucru ieftină, dar sub pază. Imigranții își asumau rolul de marginali cu o anumită doză de orgoliu: ne plecăm capul, frate, dar nu ne lăsăm înfrânți. Olga fusese de multe ori în cartierul lor, se simțea acolo ca acasă, începuse să prindă spaniola și inventa fără probleme jumătate din cuvinte. S-a gândit că acolo-și putea câștiga pâinea cu talentele sale.

Camionul a oprit în fața spitalului, Nora și Olga l-au coborât pe bolnav, copiii, speriați, înfruntau privirile curioase ale oamenilor opriți să se uite la vehiculul bizar pictat cu simboluri ezoterice în culori bălțate.

— Ce-i asta? a întrebat cineva.

— Planul Infinit, nu vezi, a răspuns Judy, arătând numele vopsit pe partea de sus a parbrizului. Nimeni n-a mai întrebat nimic.

Charles Reeves a fost internat, după câteva zile i s-a scos o jumătate de stomac și i s-au suturat găurile pe care le avea în cealaltă jumătate. Între timp, femeile se cazaseră împreună cu copiii, șarpele boa, câinele și calabalâcul în curtea lui Pedro Morales, un mexican generos, care urmase cu ani în urmă cursul complet al doctrinelor lui Charles Reeves și-și agățase plin de mândrie pe perete diploma care-l acredita ca suflet superior. Omul era masiv ca o cărămidă, cu trăsături clare de metis și un rictus orgolios care se transforma într-o expresie blajină atunci când era binedispus. Surâsul arăta vederii câțiva dinți de aur pe care și-i pusese de frumusețe, după ce-i scosese pe cei sănătoși. N-a admis ca familia Maestrului său să rămână pe drumuri – femeile nu pot rămâne fără protecție, pe aici mișună bandiții, spusese el –, dar în casă n-avea loc pentru atâtea suflete, avea șase fii, o soacră țăcănită și mai multe neamuri. A dat o mână de ajutor la ridicarea corturilor și la montarea mașinii de gătit cu kerosen a familiei Reeves în curte, ajutându-i fără să-i jignească. Pe Nora o trata cu deferență și îi spunea *doña*, însă Olga, pe care o considera mai apropiată de propria lui condiție, era doar *señorita*. Inmaculada Morales, nevastă-sa, rămăsese impermeabilă la obiceiurile străine și, spre deosebire de multe compatrioate ajunse aici, care se machiau, se cocoțau pe tocuri cui și-și ardeau cârlionții cu soluție de permanent și cu apă oxigenată, era credincioasă tradițiilor indigene. Măruntă, subțire și puternică, cu un chip placid și neridat, își împletea părul într-o coadă care-i trecea de mijloc, purta șorțuri și espadrile, doar în zilele de sărbătoare religioasă își punea o rochie neagră și cercei de aur. Inmaculada era stâlpul casei și sufletul familiei Morales. Văzându-și curtea plină de oaspeți, nu s-a pierdut cu firea, pur și simplu a înmulțit mâncarea prin trucuri numai de ea știute – pretindea că mai adaugă apă la fasole – și-i poftea zilnic la masă pe nou-veniți: hai, cumătră, cheamă plozii și veniți să gustați frigăruile astea, hai că e destulă mâncare, slavă Domnului, e păcat să se irosească. Cam rușinați, musafirii se așezau la masa ospitalieră din casa Morales.

Luni de zile le-a luat copiilor Gregory și Judy să se obișnuiască cu viața sedentară. S-au văzut înconjurați de un trib cald de puști

bruneți care bălmăjeau engleza și n-au întârziat în a-i învăța limba lor, începând cu înjurătura *chingada*, cuvântul cel mai sonor și mai des folosit din vocabularul lor, dar pe care era mai prudent să nu-l pronunți în fața Inmaculadei. Cu ei au învățat să se orienteze în labirintul străzilor, să se tocmească, să recunoască dintr-o privire copiii din bandele dușmane, să se ascundă și să scape. Cu ei mergeau să se joace în cimitir și să se uite la prostituate, de departe, și la victimele accidentelor fatale, de aproape. Juan José, de aceeași vârstă cu Gregory, avea un miros infailibil pentru nenorociri, știa unde se ciocniseră două mașini, unde fusese călcat un om, unde era o bătaie cu cuțitele și unde se murea. Aflase în doar câteva minute locul în care un bărbat pe care-l părăsise nevasta, care plecase după un comis-voiajor, se sinucisese aruncându-se în fața trenului, nesuportând ideea de a i se spune încornorat. Cineva îl văzuse fumând calm între două șine, îl strigase să se dea la o parte că venea trenul, dar omul nici nu se clintise. Juan José auzise povestea înainte ca tragedia să aibă loc. Copiii Morales și Reeves au ajuns primii la locul nenorocirii și, după ce le-a trecut spaima, au ajutat la strângerea bucăților, asta până i-a gonit poliția. Juan José a păstrat ca amintire un deget, dar după ce-a început să-l vadă pe defunct peste tot și-a spus că trebuie să scape de trofeu. Era prea târziu să-l restituie proprietarului, căci rămășițele sinucigașului fuseseră îngropate.

Speriat de stafie, băiatul nu mai știa ce să facă: să arunce degetul la gunoi sau să-l dea șarpelui boa nu i se părea tocmai cuviincios. Gregory a întrebat-o pe ascuns pe Olga, care a sugerat soluția perfectă: degetul să fie lăsat discret pe altarul bisericii, un loc consacrat unde nici o fantomă zdravănă la cap nu s-ar simți ofensată. Acolo l-a găsit părintele Larraguibel, căruia toți îi spuneau simplu „padre", fiindu-le greu să-i pronunțe numele, un preot basc cu suflet chinuit, dar cu simț practic, care l-a aruncat la closet fără alte comentarii. Avea el destule probleme cu enoriașii ca să-și mai piardă timpul cu proveniența unui deget stingher.

Frații Reeves s-au dus la școală pentru prima dată în viața lor. Erau singurii blonzi cu ochi albaștri într-o populație de imigranți

latino unde legea supraviețuirii era să vorbești spaniola și să fugi repede. Elevii n-aveau voie să folosească limba maternă, ideea era să învețe engleza pentru a se integra cât mai repede. Dacă unul scotea un cuvânt spaniolesc care ajungea la urechile învățătoarei, primea două la fund. Dacă lui Isus i-a fost de ajuns engleza ca să scrie Biblia, nu-i nevoie de altă limbă pe lume, suna explicația ei pentru drastica măsură. Dinadins, copiii vorbeau spaniolă ori de câte ori aveau ocazia, cel care n-o făcea era numit pupincurist, jignirea supremă a repertoriului școlăresc. Judy și Gregory au perceput repede ura de rasă și le-a fost teamă ca, la primul moment de neatenție, să nu fie luați la bătaie. În prima zi de școală Gregory era atât de speriat, că n-a fost în stare să spună nici cum îl cheamă.

— Avem doi elevi noi, a zâmbit învățătoarea, încântată să aibă doi albi între atâția negricioși. Să vă purtați frumos cu ei, să-i ajutați să învețe și să cunoască regulile acestei școli. Cum vă cheamă, dragilor?

Gregory a rămas mut, cu mâna încleștată de rochița soră-sii. Tot Judy a rezolvat situația:

— Eu sunt Judy Reeves, iar tontul ăsta-i frate-meu, a anunțat ea după o pauză. Toată clasa, cu învățătoarea în frunte, s-a prăpădit de râs. Gregory a simțit ceva cald și lipicios în pantaloni.

— Bine, stați jos.

După două minute, Judy a început să strâmbe din nas și să-i arunce priviri asasine. Gregory și-a pironit privirile în pământ și-a încercat să-și imagineze că nu era acolo, că se afla în camion, pe drum, în aer liber, că tatăl lor nu se îmbolnăvise și blestemata asta de școală nu exista, că totul era un coșmar. Mirosul s-a împrăștiat în toată clasa și a început vacarmul.

— Ia să vedem, copii, de cine e vorba, a spus învățătoarea cu zâmbetul ei mieros. Nu trebuie să vă fie rușine, a fost un accident, se poate întâmpla oricui... Cine a fost?

— Eu nu m-am căcat pe mine și nici frate-meu, jur! a strigat Judy pe un ton sfidător, declarație primită de un cor de hohote batjocoritoare.

Învățătoarea s-a apropiat de Gregory și i-a spus la ureche să părăsească clasa, dar băiatul s-a încleștat de bancă și și-a băgat capul între umeri, cu pleoapele strânse și stacojiu de rușine. Femeia a încercat să-l tragă de braț, mai întâi cu blândețe, apoi cu violență, dar copilul stătea lipit de scaun cu forța disperării.

— Du-te-n *chingada* mă-tii! a urlat Judy în spaniola ei recentă, apoi a spus în engleză: Școala asta e de căcat!

Femeia a încremenit, iar clasa a amuțit.

— *Chingada, chingada, chingada!* Hai să mergem, Greg.

Și-au părăsit clasa ținându-se de mână, ea cu bărbia ridicată, el cu capul în piept. Judy l-a dus la o stație de benzină, l-a ascuns după niște butoaie și l-a spălat cu un furtun, fără să fie văzuți. Apoi s-au întors acasă.

— Ei, cum a fost? a întrebat Nora, mirată să-i vadă înapoi atât de repede.

— Doamna a spus că nu mai trebuie să ne ducem. Suntem mult mai inteligenți decât ceilalți elevi, ăia nici să vorbească nu știu, habar n-au de engleză, mami, a spus fata.

— Ce e povestea asta? a intervenit Olga. Și de ce are Greg hainele ude?

Astfel că a doua zi au fost siliți să se întoarcă la școală, târâți de Olga, care i-a dus în clasă, i-a obligat să-și ceară scuze pentru jignirile proferate și, cu aceeași ocazie, i-a prevenit pe copii să nu-i supere pe copiii Reeves. La plecare, a înfruntat masa compactă de ochi negri făcând spre ei gestul blestemului: pumnul strâns și arătătorul și degetul mic ieșite precum două coarne. Aspectul ei ciudat, accentul rusesc și gestul au avut darul de a potoli fiarele, cel puțin pentru o vreme.

O săptămână mai târziu Gregory împlinea șapte ani. Nu i-au serbat ziua, adevărul este că nu și-a amintit nimeni, preocupați cum erau de starea tatălui. Olga, singura care se ducea zilnic la spital, a venit cu vestea că Charles Reeves era în afară de pericol, fusese mutat în salon și putea primi vizite. Nora și Inmaculada Morales i-au spălat pe copii până le-au scos luciu, i-au îmbrăcat în hainele cele mai bune, băieților le-au dat cu briantină în păr, fetițelor le-au pus funde. Procesiunea a pornit spre spital cu buchete

modeste de margarete din grădină și cu un castron cu pui prăjit și fasole cu brânză pe care le pregătise Inmaculada. Salonul era mare cât un hangar, cu paturi identice de o parte și de alta și un culoar în mijloc, pe care l-au străbătut pe vârfuri până l-au găsit pe Charles Reeves. Avea numele scris pe un carton în fața patului, doar așa l-au identificat, altfel ar fi fost imposibil să-l recunoască. Era total schimbat, îmbătrânise cu o mie de ani, era galben ca ceara, avea ochii înfundați în orbite și mirosea a migdale. Înghesuiți unii într-alții, copiii au rămas cu florile în mână, neștiind ce să facă cu ele. Inmaculada Morales s-a înroșit, a acoperit castronul cu șalul, pe Nora a apucat-o tremuratul. Gregory a presimțit că în viața lui se petrecuse ceva ireparabil.

— E mult mai bine, în curând va putea să mănânce, a spus Olga, verificând acul cu ser din vena bolnavului.

Gregory a mers de-a-ndăratelea până pe culoar, a coborât în fugă scările și a ieșit în stradă. La poarta spitalului s-a ghemuit cu capul între genunchi și, strângându-și picioarele în brațe, ca o minge, a repetat în neștire: *chingada, chingada...*

Imigranții mexicani trăgeau la rude sau prieteni, se adunau acolo familii întregi. Legile ospitalității erau inviolabile, în primele zile nimănui nu i se refuza casă și masă, după aceea trebuiau să se descurce singuri. Veneau din toate satele de dincolo de granița din sud în căutare de lucru, doar cu hainele de pe ei, cu o legăturică în spate și cele mai bune intenții de a se descurca pe acest Pământ al Făgăduinței, unde, se spunea, banii cresc în copaci și oricine, dacă era isteț, putea ajunge om de afaceri, cu un Cadillac și o blondă agățată de braț. Ce nu aflaseră era că, pentru fiecare norocos, cincizeci rămâneau pe drum și alți cincizeci se întorceau învinși, că nu ei aveau să fie învingătorii, doar le vor deschide calea copiilor și nepoților născuți aici. Nu bănuiau necazurile exilului, abuzurile patronilor, nu știau că vor fi urmăriți de autorități, cât de greu va fi să-și reîntregească familia, să-și aducă bătrânii și copiii, cât de greu va fi să se despartă de prieteni și să lase în urmă mormintele celor dragi. Nu li se spusese nici c-aveau să-și piardă curând tradițiile și memoria, c-aveau să fie

cei mai umili dintre umili. Dar, chiar dacă ar fi știut, poate că tot ar fi luat drumul nordului. Inmaculada și Pedro Morales își ziceau *alambristas mojados* combinație între *alambre* (sârmă ghimpată) și *lomo mojado* (spinare udă), denumirile care-i desemnau pe imigranții ilegali, și povesteau, prăpădindu-se de râs, cum trecuseră adesea granița, ba traversând înot Río Grande, ba tăind sârma ghimpată. Se întorseseră acasă nu doar o dată, trecând granița în ambele sensuri cu copii de toate vârstele, ba chiar și cu bunica, adusă din sat după ce rămăsese văduvă și se țăcănise. În câțiva ani reușiseră să-și facă acte legale, iar copiii lor erau cetățeni americani. La masa lor era mereu loc pentru nou-veniți, copiii crescuseră auzind povești despre cei care treceau granița ascunși precum bagajele într-un camion cu fund dublu, sărind dintr-un tren în mers sau târându-se pe sub pământ prin canalizări scoase din uz, terorizați în permanență de gândul că vor fi descoperiți de poliție, temuta „Migra", și trimiși înapoi în țară cu cătușe la mâini, după ce li se făcuse cazier. Mulți mureau împușcați de grăniceri, dar și de foame și sete, alții se asfixiau în compartimentele secrete ale camioanelor „coioților", care se ocupau cu transportul disperaților din Mexic până la un sat de pe partea cealaltă. Când Pedro Morales făcuse primul său drum, printre mexicani exista încă pornirea de a recupera un teritoriu care fusese al lor. Pentru ei, a trece ilegal frontiera nu era un delict, ci o aventură justițiară. Pe atunci Pedro Morales avea douăzeci de ani, terminase armata și, nedorind să urmeze soarta tatălui și a bunicului, țărani săraci din Zacatecas, plecase în nord. Ajunsese la Tijuana, unde spera să se angajeze ca zilier în agricultură, căci fermierii americani aveau nevoie de mână de lucru ieftină, dar a rămas fără bani, n-a mai putut aștepta formalitățile și nici să mituiască un funcționar sau un polițai, nici nu i-a plăcut locul ăsta de trecere, unde bărbații n-aveau onoare iar femeile nici atât. Obosise să tot caute de lucru, n-a acceptat nici milă, nici pomană. Astfel a trecut granița, tăind cu cleștele sârma ghimpată și a mers întins către soare, urmând indicațiile unui prieten cu mai multă experiență. Așa a ajuns în sudul Californiei. Primele luni a dus-o greu, nimic nu semăna cu ce auzise. A mers din fermă în fermă,

culegând fructe, fasole sau bumbac, dormind sub cerul liber, în gări, în cimitire de maşini, hrănindu-se cu pâine şi bere, la fel ca mii de oameni în aceeaşi situaţie. Patronii plăteau mai puţin decât promiseseră, dacă cineva făcea plângere, poliţia îi urmărea ca imigranţi ilegali. Pedro nu rămânea mult timp în acelaşi loc, „Migra" era pe urmele lui, dar în cele din urmă şi-a lepădat sombreroul şi sandalele mexicane, a adoptat blugii şi şapca şi a învăţat ceva engleză. După ce s-a stabilit cât de cât, s-a întors în sat ca să-şi aducă logodnica. Inmaculada îl aştepta în rochia de mireasă scrobită.

— Americanii sunt trăsniţi cu toţii, mănâncă friptura cu caise şi ouăle prăjite cu marmeladă, îşi duc câinii la frizer, nu cred în Fecioara Maria, bărbaţii spală vasele în casă şi femeile spală maşina pe stradă, doar în sutien şi pantaloni scurţi, li se vede tot, dar dacă n-avem treabă cu ei putem să trăim mai bine, a pus-o el la curent.

S-au căsătorit după obicei, au făcut chef, prima noapte şi-au petrecut-o în patul socrilor, a doua zi au luat autobuzul spre nord. Pedro avea ceva bani şi era expert în trecerea graniţei, era într-o situaţie mai bună decât înainte, dar tot speriat era, mai ales că nu voia s-o expună pe nevastă-sa la pericole. Se spuneau poveşti înfiorătoare despre bandiţi care furau şi ucideau, despre corupţia poliţiei mexicane şi abuzurile celei americane, istorii de natură să-i înspăimânte chiar şi pe cei mai duri. Dar Inmaculada păşea fericită cu un pas în urma soţului, cu legătura cu haine pe cap, apărată de ghinion de scapularul Fecioarei din Guadalupe, cu o rugăciune pe buze şi ochii larg deschişi ca să vadă lumea care i se întindea înainte precum un sipet plin de surprize. Nu ieşise până acum din satul ei, nu bănuia că drumurile pot fi fără de capăt, însă nimic n-a descurajat-o, nici umilinţele, nici oboseala, nici dorul, iar când s-a văzut cu omul ei într-o cămăruţă mizeră de partea cealaltă a graniţei i s-a părut că ajunsese în Rai. După un an li s-a născut primul fiu, Pedro a găsit o slujbă la o fabrică de cauciuc din Los Angeles şi a urmat la seral un curs de mecanic. Ca să-l ajute, Inmaculada s-a angajat în industria de confecţii, apoi a fost menajeră, până când sarcinile şi copiii au silit-o să

rămână acasă. Erau oameni ordonați și lipsiți de vicii, trăgeau de bani și au învățat să folosească beneficiile acestei țări în care ei aveau să rămână mereu străini, dar copiii lor aveau să-și facă un rost. Astăzi mie, mâine ție, mai dai, dar mai și primești, asta e viața, spunea Inmaculada. Au constatat că e bine să fii generos, nu le-a lipsit nici norocul, au avut de lucru, copiii au crescut sănătoși, au avut prieteni, au depășit sărăcia din primii ani. La cinci ani după venirea în oraș, Pedro și-a deschis propriul atelier auto. La instalarea familiei Reeves în curtea sa, Morales era familia cea mai de vază din cartier, Inmaculada era un fel de mamă a tuturor, iar Pedro trecea drept un om drept și era consultat în treburile comunității. Într-un mediu în care nimănui nu-i trecea prin minte să apeleze la poliție sau la justiție ca să-și rezolve conflictele, el era arbitru și judecător.

Olga avusese dreptate, măcar în parte. După o lună de la operație, Charles Reeves a ieșit din spital pe picioarele lui, însă nici nu se punea problema să-și reia călătoriile, era limpede că avea să fie o convalescență lungă. Medicul a recomandat liniște, regim și control permanent, nici gând de viață nomadă niște ani de-acum încolo. Economiile li se terminaseră de mult, datorau o sumă frumușică familiei Morales. Pedro nici n-a vrut să audă de bani, față de Maestrul său avea o datorie morală. Dar Charles nu era omul care să accepte milă, fie ea și de la un bun prieten și discipol, dar nici nu mai putea să viețuiască în cort în curtea aceea și, în pofida rugăminților copiilor, care sperau să scape de școală, camionul a fost vândut după ce i s-au scos firma și megafonul. Cu banii primiți și alții împrumutați, și-au cumpărat o coșmelie la marginea cartierului mexican.

Familia Morales și-a mobilizat neamurile și prietenii la reconstrucția casei. A fost un sfârșit de săptămână pe care Gregory n-avea să-l uite niciodată, muzica și mâncarea latino vor fi mereu legate în mintea lui de ideea de prietenie. Sâmbătă dimineața a apărut o caravană de vehicule diverse, de la o camionetă condusă de o matahală zâmbitoare, frate cu Inmaculada, până la un șir de biciclete pe care au venit veri, nepoți și prieteni, aducând cu

toții unelte și materiale de construcție. Femeile au întins mese lungi, și-au suflecat mânecile și s-au pornit să gătească. Capetele puilor tăiați, bucăți de porc și de vită zburau, în oale clocoteau porumb, fasole și cartofi, se coceau tortillas, cuțitele dansau tocând, curățând și tăind în bucăți, castroanele cu fructe străluceau în soare, la umbră așteptau străchinile cu sos de roșii cu ceapă, sos picant și pastă de avocado. Aerul mirosea a mâncare gustoasă, tequila și berea curgeau în valuri, din chitară se înălțau cântece de pe tărâmul cald de dincolo de graniță. Copiii și câinii alergau printre mese, fetele ajutau serioase la servitul mesei, un văr cam retardat cu chip asiatic spăla vasele, bunica cea țicnită stătea sub un copac și-și unea glasul de sticlete cu corul care cânta balade *rancheras*, Olga servea bărbații și ținea la respect mucoșii. Două zile la rând, până seara târziu, s-a lucrat cu tragere de inimă sub ordinele lui Charles Reeves și ale lui Pedro Morales, s-a dat la rindea, s-au bătut cuie, s-a sudat. A fost o clacă în care au curs cântecele și sudoarea, iar luni dimineața casa avea pereții bine consolidați, ferestrele la locul lor, acoperiș de tablă pus și dușumele noi de scânduri. Mexicanii au demontat mesele prazniculuI, și-au strâns uneltele, chitările și plozii, s-au urcat în camion și pe biciclete și au plecat discret, fără să aștepte mulțumiri.

Odată intrați în noul lor cămin, Gregory a întrebat dacă locuința nu putea fi demontată, nevenindu-i să creadă că pereții erau atât de solizi. Cele două camere modeste erau un adevărat palat pentru copiii care n-avuseseră niciodată un acoperiș deasupra capului, doar o pânză de cort sau cerul liber. Nora și-a instalat mașina de gătit cu kerosen, și-a pus în odaie mașina de scris, iar în camera mare, la loc de onoare, patefonul cu manivelă la care asculta opere și muzică clasică, pregătită să înceapă o viață nouă.

Fără multe explicații, Olga s-a hotărât să nu mai stea cu ei. A rămas mai întâi în curte la Morales, pretextând că mușteriii ei n-ar veni atât de departe la noua casă, pe urmă a închiriat un spațiu deasupra unui garaj, în celălalt capăt al cartierului, pe care a pus o pancartă prin care-și anunța serviciile de ghicitoare, moașă și vindecătoare. Vestea talentului ei s-a împrăștiat rapid, reputația i-a fost confirmată atunci când a reușit s-o scape definitiv de

barbă și mustăți pe patroana magazinului. Într-un loc în care nici măcar bărbații nu erau prea păroși pe obraz, femeia era ținta celei mai nemiloase bătăi de joc, dar Olga a scăpat-o cu o alifie de invenție proprie, aceeași pe care o folosea în cazul râiei. Fosta femeie cu barbă a apărut apoi în lume cu obrazul curat, dar gurile rele au zis atunci că părul îi dădea măcar un aer interesant, așa era doar o cucoană cu mutră de pirat. Dar s-a zvonit că, așa cum vindecătoarea tămăduia cu leacuri și unguente, tot astfel putea face rău cu vrăjile ei, iar lumea a privit-o cu mult respect. Judy și Gregory o vizitau des, venea și ea uneori să mănânce la familia Reeves, duminica, apoi a venit tot mai rar și n-a mai venit deloc. Treptat, numele nu i-a mai fost pomenit acasă, căci atunci atmosfera devenea încărcată. Judy, prinsă cu atâtea noutăți, nici n-a băgat de seamă, dar Gregory a continuat s-o viziteze.

Charles Reeves s-a întors la pictura lui. Având ca model o fotografie, reproducea o imagine destul de corectă în cazul bărbaților și mult îmbunătățită în cel al femeilor, cărora le ștergea semnele vârstei, le atenua originea indigenă sau africană, le albea pielea și le deschidea culoarea părului și le îmbrăca de gală. De cum s-a mai înzdrăvenit s-a reapucat să predice și să scrie cărți și să le tipărească singur. În ciuda piedicilor economice, Planul Infinit a continuat cu hopuri, dar cu tenacitate. Publicul era format mai ales din muncitori și familiile lor, mulți abia pricepeau engleza, dar predicatorul a învățat cuvintele cheie spaniole, iar când era depășit își desena pe o tablă ideile. La început veneau mai ales prietenii și rudele familiei Morales, mai interesați de șarpele boa decât de aspectele filozofice ale conferinței, dar curând s-a dus zvonul că Doctorul în Științe Divine vorbea bine și făcea la iuțeală „niște caricaturi cât se poate de haioase, trebuie să vezi cu ochii tăi, desenează uite-așa, aproape fără să se uite", drept care n-a mai fost nevoie ca familia Morales să îndemne lumea să se ducă. Constatând că vecinii săi trăiau în condiții precare, Reeves a petrecut câteva săptămâni la bibliotecă, unde a studiat legile, după care publicul său a primit, în afară de sprijin spiritual, sfaturi pentru a naviga pe apele necunoscute ale sistemului. Grație lui, imigranții au aflat că, deși ilegali, aveau și drepturi civile, să

se ducă la spital, să-și îngroape morții în cimitirul comunal – ei preferau să-i trimită acasă, în satul lor – plus multe alte avantaje de care habar n-aveau. În cartier, Planul Infinit se afla în competiție cu fastul ceremonialului catolic, cu surlele și trâmbițele Armatei Salvării, cu noutatea poligamiei mormonilor și cu riturile celor șapte biserici protestante din vecinătate, printre care baptiștii care se scufundau îmbrăcați în râu, adventiștii care împărțeau duminica tort de lămâie și penticostalii care umblau cu mâinile în sus ca să primească Duhul Sfânt. Cum nu era necesar să se renunțe la religia proprie, căci la cursul lui Charles Reeves era loc pentru toate credințele, părintele Larraguibel de la biserica din Lourdes și parohii celorlalte religii n-au avut obiecții, cu toate că s-au pus de acord și l-au acuzat pe predicator, fiecare de la amvonul său, că e un șarlatan lipsit de orice bază.

De la bun început, din clipa în care camionul familiei Reeves a fost descărcat în curte, Gregory și Carmen, mezina familiei Morales, au devenit prieteni la cataramă. O simplă privire le-a fost de-ajuns ca să stabilească o complicitate care-avea să țină toată viața. Fetița era cu un an mai mică decât el, dar mult mai isteață în cele practice, de la ea a învățat băiatul cum să supraviețuiască în cartier. Gregory era înalt, slab, foarte blond, ea era mică, îndesată și de culoarea zahărului ars. El dobândise cunoștințe neobișnuite, știa să povestească subiectele operelor, să descrie peisaje din *National Geographic* și să recite versuri de Byron; știa să vâneze o rață, să eviscereze un pește și să calculeze într-o clipită ce distanță străbate un camion în patruzeci și cinci de minute dacă merge cu treizeci de mile pe oră – toate, absolut inutile în noua situație. Știa să bage un boa în sac, dar nu era în stare să se ducă după colț să cumpere o pâine, nu se jucase cu alți copii și nu fusese niciodată la școală, nu bănuia răutatea copiilor și n-avea habar de teribilele bariere de rasă, pentru că Nora îi băgase în cap că toți oamenii sunt buni – contrariul e o greșeală a naturii – și egali între ei. Iar Gregory a crezut-o, până când a mers la școală. Albeața pielii și lipsa totală de inițiativă îi enervau pe ceilalți copii, care năvăleau peste el ori de câte ori aveau prilejul, mai ales la

closet, și-l zăpăceau în bătaie. Nu chiar inocent, uneori provoca confruntările. Împreună cu Juan José și Carmen Morales punea la cale glume proaste, extrăgea de exemplu cu o seringă umplutura de mentă din bomboanele de ciocolată și o înlocuia cu sos picant șterpelit din bucătăria Inmaculadei, apoi le oferea celor din banda lui Martínez pe post de pipa păcii, hai să fim prieteni, OK? După care trebuiau să se ascundă o săptămână întreagă.

Zilnic, cum suna clopoțelul la sfârșitul orelor, Gregory fugea ca o nălucă acasă, urmat de o haită de băieți gata să-l facă fărâme. Era atât de bun la alergare, că uneori se oprea în drum și îi insulta. Cât timp locuiseră în curtea Morales n-avusese probleme, casa era aproape, Juan José era cu el și nimeni nu-l prindea, dar după ce s-au mutat, distanța era de zece ori mai mare și era tot mai greu să ajungă la timp. Schimba traseul, o lua pe scurtături, avea ascunzători unde se pitea și aștepta ca urmăritorii să se plictisească. Odată s-a strecurat în biserică, pentru că la ora de religie părintele le spusese că încă din Evul Mediu exista tradiția ca biserica să reprezinte un loc sigur, numai că banda lui Martínez l-a urmărit înăuntru, l-a fugărit printre bănci, l-a prins chiar în fața altarului și i-a tras o bătaie sub privirile netulburate ale sfinților cu aureole de carton poleit. La țipetele lui a apărut preotul cel energic, l-a scos pe Gregory din ghearele dușmanilor și i-a tras de păr.

— Dumnezeu nu m-a ajutat, se văicărea copilul, mai mult furios decât îndurerat, arătând spre Cristul însângerat de deasupra altarului.

— Cum să nu? Păi n-am venit să te salvez, nerecunoscătorule? a mugit parohul.

— Dar prea târziu! Uite ce mi-au făcut, urla copilul, arătându-și vânătăile.

— Dumnezeu n-are timp de prostii. Ridică-te în picioare și șterge-te la nas.

— Dumneata ai spus că aici e un loc sigur...

— Așa e, cu condiția ca și dușmanul să știe că e vorba de un loc sfânt, dar zurbagiii ăștia nici nu bănuiesc ce sacrilegiu au comis.

— Biserica asta afurisită nu folosește la nimic!

— Ia vezi ce vorbeşti, că-ţi sparg gura, nenorocitule, a ridicat părintele mâna.

— Sacrilegiu, sacrilegiu! i-a amintit Gregory, ceea ce l-a potolit pe preot, care a respirat adânc şi a revenit la un ton mai potrivit cu sfintele odăjdii.

— Ascultă, băiete, trebuie să înveţi să te aperi. Ajută-te şi Domnul te va ajuta, spune vorba cea veche.

Şi din ziua aceea, omul acela bun, care la tinereţe fusese un ţăran destul de bătăuş, se închidea cu Gregory în curtea sacristiei şi-l învăţa să boxeze fără prea mult respect pentru regulile cavalereşti. Prima lecţie a constat în trei principii fără drept de apel: contează să câştigi, cine dă primul dă de două ori şi dă-i la boaşe, fiule, ierte-ne Domnul. Oricum, băiatul a ajuns la concluzia că biserica era mai puţin sigură decât fustele Inmaculadei Morales şi şi-a pus speranţa atât în pumni, cât şi în intervenţia divină. De atunci, dacă era în pericol fugea acasă la prietenii săi, sărea gardul şi se ducea direct în bucătărie, unde o aştepta pe Judy să vină să-l salveze. Alături de soră-sa era în siguranţă, era fetiţa cea mai frumoasă din şcoală, toţi băieţii erau amorezaţi de ea, nimeni n-ar fi făcut prostia să-l atace pe Gregory în prezenţa ei. Carmen şi Juan José Morales încercau să intermedieze între noul lor prieten şi restul copiilor, dar nu reuşeau întotdeauna, nu numai pentru că Gregory era de altă culoare, dar mai ales pentru că era mândru, încăpăţânat şi retras. Avea capul doldora de poveşti cu indieni, cu animale sălbatice, eroi de operă şi de teorii despre suflete în formă de portocală plutitoare, Logi şi Maeştri Funcţionari, de care nici părintele, nici profesoarele n-aveau chef să audă. În plus, la cea mai mică provocare îi sărea mustarul, se arunca înainte cu ochii închişi şi pumnii strânşi, se lupta orbeşte şi pierdea mai mereu, era cel mai bătut din toată şcoala. Râdeau de el, de câinele lui – o corcitură cu labe scurte şi cam pocit –, chiar şi de maică-sa, care se îmbrăca demodat şi răspândea reclame cu religia Bahá'i şi Planul Infinit. Dar cel mai mult îl batjocoreau pentru firea lui sentimentală. Ceilalţi băieţi asimilaseră machismul ambianţei: un bărbat trebuie să fie nemilos, curajos, dominant, singuratic, rapid în mânuirea armelor şi superior în toate sensurile femeilor. Cele

două legi de bază, pe care orice copil le învață încă din leagăn, sunt că bărbatul n-are încredere în nimeni și nu plânge, orice-ar fi. Numai că Gregory o asculta pe învățătoare vorbind despre exterminarea focilor din Canada și despre leproșii din Calcutta și, cu ochii scăldați în lacrimi, se hotăra să plece imediat în nord să apere bietele animale, sau în Orientul Îndepărtat să se facă misionar. Suporta, în schimb, bătăile colegilor cu ochii uscați, orgoliul îl împingea să se lase făcut chiseliță fără să ceară îndurare, numai să nu-i zică fătălău. Una peste alta, era un băiat vesel, capabil să cânte la orice instrument, cu o memorie infailibilă pentru bancuri și preferatul fetelor în recreație.

În schimbul lecțiilor de box, părintele îl rugase să-l ajute la slujbele duminicale. Aflând asta, Juan José Morales și frații săi l-au luat în bășcălie în așa hal, încât Inmaculada a hotărât că și fiu-său va face pe ministrantul, pentru că-l luase în râs, așa să ne ajute Dumnezeu. Astfel că cei doi prieteni își petreceau fără chef câteva ceasuri în biserică, cădelnițând, sunând din clopoțel și recitând litanii în latină, sub privirile atente ale preotului care-i ținea sub observație cu cel de-al treilea ochi, faimosul ochi despre care lumea pretindea că-l are la ceafă ca să vadă păcatele celorlalți. Preotul era mulțumit să aibă ca asistenți un blond și un brunet, credea că amestecul rasial era pe placul Domnului. Înainte de slujbă copiii pregăteau altarul și făceau ordine în sacristie, iar la plecare primeau în dar o pâine cu anason, dar adevărata răsplată erau sorbiturile clandestine din vinul de împărtășanie, o licoare veche, dulce și tare precum xeresul. Într-o dimineață au dat gata toată sticla, rămânând fără vin pentru ultima slujbă. Gregory a avut inspirația să sustragă niște bănuți din cutia milelor și să alerge într-un suflet ca să cumpere o Coca-Cola. Au agitat-o ca să iasă bulele și au umplut recipientul liturgic. În timpul slujbei s-au purtat ca niște paiațe, șușoteau, pufneau în râs, se împiedicau și sunau din clopoțel când nu era cazul, în ciuda privirilor asasine ale preotului. Iar când părintele a ridicat cupa ca să binecuvânteze Coca-Cola, cei doi s-au așezat pe treptele altarului că nu se mai țineau de râs. După câteva minute, preotul a sorbit reverențios din lichid, absorbit în formulele liturgice, și-a dat seama că diavolul

se vârâse în potir, asta dacă nu cumva sfinţirea ar fi modificat moleculele vinului, idee pe care simţul său practic a respins-o pe dată. Cum avea un antrenament îndelungat în vicisitudinile vieţii, şi-a continuat slujba imperturbabil, fără să trădeze prin nimic cele întâmplate. A terminat ritualul fără grabă, a plecat demn, urmat de cei doi ministranţi care se poticneau, iar ajuns în sacristie şi-a scos din picior una din sandalele sale grele din piele şi le-a tras o bătaie s-o ţină minte.

Acela a fost primul din mulţii ani grei pentru Gregory Reeves, o perioadă de teamă şi nesiguranţă în care multe s-au schimbat, dar şi de năzbâtii, prietenie, surprize şi descoperiri.

După ce ai mei au intrat în rutina noii locuinţe şi tata s-a simţit mai înzdrăvenit, am început să aranjăm cabana. Graţie ajutorului dat de familia Morales şi de prietenii lor, casa nu mai era o ruină, dar mai lipseau câteva elemente de confort. Tata a încropit o instalaţie electrică, a construit o baracă pentru closet, eu l-am ajutat să curăţăm terenul de pietre şi bălării pentru ca maică-mea să-şi facă grădina de legume şi flori după care tânjise mereu. A mai ridicat şi o coşmelie chiar lângă râpă, în care-şi ţinea uneltele şi echipamentul pentru călătorii, căci spera să reînceapă într-o bună zi drumurile cu alt camion. Pe urmă mi-a spus să sap o groapă: după cum spusese un filozof grec, orice om, înainte de a muri, trebuie să procreeze, să scrie o carte, să ridice o casă şi să sădească un pom. Pe primele trei le realizase. Am săpat fără tragere de inimă acolo unde mi-a spus, nu doream să contribui la moartea sa, dar nici să las treaba făcută pe jumătate. „Odată, pe când călătoream în planul astral, am fost condus într-o încăpere mare cât o fabrică. Am văzut acolo multe maşinării interesante, unele neterminate, altele absurde, principiile mecanice erau greşite şi nici una nu funcţiona bine. L-am întrebat pe un Logi ale cui erau. Astea sunt operele tale incomplete, mi-a spus el. Mi-am amintit atunci că în tinereţe visam să devin inventator. Maşinăriile groteşti erau produsele acelei perioade, se adunau de atunci aşteptând să fac ceva cu ele. Gândurile prind formă, cu cât o idee e mai limpede, cu atât mai concretă este forma ei. Nu trebuie să lăsăm idei şi

proiecte neterminate, ele trebuie distruse, altfel se irosește o energie care-ar fi mai bine folosită la altceva. Trebuie să gândim într-un mod constructiv, dar cu grijă", le spunea Charles Reeves ascultătorilor săi. Auzisem adesea povestea asta, mă plictisea obsesia de a completa totul și de a conferi fiecărui lucru și gând un loc anume, căci din ce vedeam în jurul meu lumea era haos curat.

Tata a plecat devreme și s-a întors cu Pedro Morales și cu o salcie măricică în camionetă. Abia au târât-o în curte și au sădit-o în groapă. M-am uitat zile în șir la copac și la tatăl meu, așteptându-mă ca primul să se usuce iar al doilea să pice ca secerat, dar nu s-a întâmplat așa, drept care mi-am zis că filozofii antici erau niște neisprăviți. Teama să nu rămân orfan mă bântuia adesea. Îl visam pe Charles Reeves în chip de schelet sunător învăluit în negru și cu un șarpe mare încolăcit la picioare, iar treaz, îl revedeam ajuns o cârpă, așa cum îl văzusem la spital. Ideea morții mă înspăimânta. De când venisem în oraș eram urmărit de presimțirea unui pericol, normele cunoscute se făcuseră țăndări, până și cuvintele își pierduseră sensul obișnuit, a fost nevoie să învăț alte coduri, alte gesturi, o limbă ciudată, plină de rr-uri duble și h-uri sonore. Drumurile lungi și peisajele vaste au fost înlocuite de un labirint de străduțe gălăgioase, murdare, duhnitoare, dar și fascinante, unde aventura răsărea la tot pasul. A fost imposibil să rezist atracției străzii, acolo-mi petreceam viața, acela era locul bătăilor, iubirilor și afacerilor. Mă îmbibam cu muzică latino și cu obiceiul de a spune povești. Oamenii vorbeau despre viața lor de parcă ar fi spus o legendă. Cred c-am învățat spaniola doar ca să nu pierd nici un cuvând din poveștile alea. Locul meu predilect era bucătăria Inmaculadei Morales, loc plin de miresme de mâncare și centrul treburilor familiei. Nu mă mai săturam de acel circ etern, dar în același timp simțeam nevoia secretă de a mă întoarce în liniștea naturii în care crescusem, să caut copaci, să merg ceasuri întregi ca să mă urc pe un delușor și să simt, măcar câteva minute, bucuria de a fi în propria-mi piele. În restul timpului corpul meu mă deranja, trebuia să-l apăr de amenințări neîncetate, mă apăsau ca o piatră de moară părul meu blond, culoarea pielii și a ochilor, oasele mele de vrabie. Inmaculada

spune că eram un copil vesel, plin de forță și energie, cu o teribilă poftă de viață, dar nu-mi amintesc să fi fost așa, ghetoul acela mă făcea să mă simt diferit, nu mă integram, tânjeam să fiu la fel ca ei, să mă topesc în mulțime, să devin invizibil și să mă pot mișca în largul meu pe stradă, să mă joc în curtea școlii neamenințat de bande, de băieții bruneți care-și descărcau pe mine agresiunile albilor de care sufereau de cum scoteau nasul în afara cartierului.

După ce tata a ieșit din spital am reînceput aparența unei vieți normale, însă echilibrul familiei fusese rupt. Mai era și absența apăsătoare a Olgăi, mi-era dor de cufărul ei cu comori, de instrumentarul ei de necromantă, de rochiile ei extravagante, de râsul ei nerușinat, de poveștile și hărnicia ei inepuizabilă, fără ea casa era ca o masă șchioapă. Părinții mei au aruncat vălul tăcerii asupra plecării ei, iar eu n-am avut curajul să cer explicații. Mama devenea și mai tăcută și absentă, tata, care mereu fusese stăpân pe sine, devenea nervos, imprevizibil și violent. E din cauza operației, chimia corpului său fizic s-a schimbat, de aceea aura i s-a întunecat, dar în curând o să fie bine, îl scuza mama în jargonul Planului Infinit, dar fără convingere. Niciodată nu m-am simțit bine cu ea, ființa asta decolorată și amabilă era total diferită de mamele celorlalți copii. Hotărârile, permisiunile și pedepsele depindeau de tata, alinarea și râsul veneau de la Olga, confidențele mele erau cu Judy. De mama mă legau doar cărțile și caietele de școală, muzica și plăcerea de a privi stelele. Nu mă atingea niciodată, m-am obișnuit cu distanța ei fizică și firea-i rezervată.

Iar când am pierdut-o pe Judy, am simțit panica singurătății absolute, de care n-am scăpat decât după câteva decenii, când o dragoste neașteptată a spart blestemul. Judy fusese copila deschisă și dragă care mă apăra, mă conducea, mă ținea agățat de fustele ei. Noaptea mă strecuram în patul ei și-mi spunea povești sau îmi inventa vise, dându-mi instrucțiuni precise cum să le visez. Trupul adormit al soră-mii, căldura și ritmul respirației mi-au însoțit prima parte a copilăriei, alături de ea uitam frica, eram la adăpost. Într-o noapte de aprilie, când Judy urma să împlinească nouă ani iar eu aveam șapte, am așteptat ca liniștea să se așternă în toată

casa, am ieşit din sacul meu de dormit şi m-am strecurat în al ei, ca de obicei, dar m-am izbit de o rezistenţă feroce. Acoperită până la bărbie şi cu mâinile încleştate de marginea sacului de dormit, mi-a şuierat să plec, să nu mai dorm niciodată cu ea, s-a terminat cu poveştile, cu visele inventate şi toate celelalte, eram prea mare pentru prostiile astea.

— Ce te-a apucat, Judy? am implorat-o speriat, nu atât de vorbele ei cât de tonul ranchiunos al vocii.

— Pleacă naibii de aici şi să nu mă mai atingi câte zile-oi avea, a început ea să plângă, întorcându-se cu faţa la perete.

M-am aşezat pe jos lângă pat, neştiind ce să spun, mai întristat de plânsul ei decât de faptul că mă gonise. După o vreme am mers pe vârfuri până la uşă, l-am chemat pe Oliver şi de-atunci am dormit ţinând câinele în braţe. În lunile următoare am avut senzaţia că în casă era o taină de la care eram exclus, un secret între tata şi soră-mea, sau poate între ei şi mama, sau între toţi şi Olga. Am intuit că era mai bine să nu cunosc adevărul şi nici n-am încercat să-l aflu. Atmosfera era atât de încărcată, încât făceam tot posibilul să lipsesc cât mai mult, mă duceam la familia Morales sau la Olga, făceam plimbări lungi pe câmpul din apropiere, mergeam mile întregi, mă întorceam seara, mă ascundeam în magazia de scule şi troace şi plângeam cu orele fără să ştiu de ce. Nimeni nu m-a întrebat nimic.

Imaginea tatălui a început să pălească, înlocuită de cea a unui necunoscut, un om nedrept şi furios, care-o mângâia pe Judy şi mă lovea cu orice prilej, mă gonea, du-te să te joci afară, băieţii trebuie să se călească pe stradă, mârâia către mine. Nici o asemănare între predicatorul elegant şi carismatic de odinioară şi bătrânul scârbos, pe jumătate despuiat şi neras. Încetase să mai picteze, nici de Planul Infinit nu se putea ocupa, sărăceam văzând cu ochii şi din nou a apărut pe la noi Inmaculada Morales cu mâncărurile ei picante, zâmbetul generos şi talentul de a percepe nevoia semenilor. Olga îmi dădea bani şi-mi spunea să-i vâr pe ascuns în geanta maică-mii. Această modalitate neobişnuită de venit a continuat mulţi ani, fără ca mama să facă cel mai mic comentariu, de parcă n-ar fi băgat de seamă înmulţirea misterioasă a bancnotelor.

Olga avea darul de a-şi marca terenul cu pecetea ei inconfundabilă. O fi fost ea o pasăre migratoare şi aventurieră, dar, dacă se oprea undeva, chiar şi pentru câteva ore, reuşea să creeze iluzia unui cuib permanent. N-avea multe lucruri, dar ştia să le aranjeze în orice loc, cât să încapă într-un cufăr sau să pară mult mai multe, asta dacă spaţiul era mai generos. Într-un cort la margine de drum, într-o colibă sau la închisoare, unde a şi ajuns la un moment dat, era ca o regină în palatul ei. Plecând de la familia Reeves, închiriase pe mai nimic o cocioabă destul de sordidă, la fel de prăpădită şi emanând acelaşi aer melancolic tipic întregului cartier, dar a înveselit-o vopsind-o în culori bălţate, transformând-o în scurt timp în punct de referinţă pentru cei care căutau o adresă: o iei drept înainte preţ de trei străzi, faci la dreapta şi de la casa vopsită ca o brezaie faci la stânga şi-ai ajuns. Treptele de la intrare şi două ferestre le-a decorat în stilul ei, cu ghirlande de scoici şi de sticlă ce zăngăneau ca nişte clopoţei; luminiţe colorate ca de pom de Crăciun îi încadrau numele scris cu litere cursive pe bizara pagodă. Proprietarii au renunţat în cele din urmă să-i mai ceară discreţie şi s-au resemnat cu casa cea bălţată. În scurt timp, nimeni pe o rază de mai multe mile nu ignora sălaşul Olgăi. Iar dacă intrai în casă, dădeai de un decor la fel de trăsnit, despărţit în două de o perdea, o parte pentru a-şi primi clienţii şi alta în care-şi pusese patul şi-şi atârnase hainele de cuie bătute în pereţi. Profitând de talentele ei artistice şi de cutia cu vopsele de ulei de pe vremea când umbla cu Charles Reeves, umpluse pereţii cu semne zodiacale şi cuvinte scrise cu caractere chirilice, care impresionau teribil vizitatorii. Cumpărase mobilă la mâna a doua şi, într-un moment de inspiraţie, o transformase în divane orientale; pe rafturi se aliniau statuete de sfinţi şi magi, borcane cu poţiuni, lumânări şi amulete; de tavan atârnau mănunchiuri de ierburi uscate şi trebuia să faci un adevărat slalom printre măsuţele joase pe care se îngrămădeau flacoane cu tămâie de calitate îndoielnică, procurată de la prăvăliile pakistanezilor. Aroma dulceagă se împletea cu cea a plantelor şi fierturilor medicinale, a elixirelelor de dragoste şi lumânărilor pentru descântece. Lămpile le-a acoperit cu şaluri franjurate, a trântit pe jos o piele

de capră mâncată de molii, iar lângă geam trona un Buddha rotofei din ghips aurit. În văgăuna aia reușea să gătească, să trăiască și să-și exercite meseria, totul într-un spațiu redus la minimum, dar care se preta nevoilor și capriciilor sale ca prin minune. Odată aranjată casa, a dat sfoară în țară că există femei în stare să alunge nenorocirile și să vadă în întunericul sufletului, iar ea era una dintre acestea. După care a așteptat, dar nu mult, pentru că lumea știa de-acum de vindecarea prăvăliașei bărboase și în curând clienții făceau coadă.

Gregory o vizita adesea. Cum se terminau orele, o lua la fugă, urmărit de gașca lui Martínez, un băiat mai mare, dar care nu trecuse de clasa a doua, nu învățase să citească și de care nu se lipea engleza, dar care avea un corp și un aspect de zdrahon. Oliver îl aștepta lătrând la chioșcul de ziare, într-o pornire vitejească de a-i opri pe urmăritori și a-i da oarece avans stăpânului și a merge apoi la fel de repede acasă. Ca să scape de Martínez, băiatul o cotea spre casa Olgăi. Vizitele erau prilej de sărbătoare. Dar o dată s-a strecurat sub pat nevăzut și a asistat de acolo la una din extraordinarele ei consultații. Patronul cârciumii „La Trei Prieteni", afemeiat și înfumurat, cu o mustăcioară de actor de cinema și un brâu elastic în care-și strângea burdihanul, venise tare agitat la vindecătoare ca să-l scape de un necaz tainic. Ea l-a primit în tunica de astrolog în încăperea abia luminată de beculețe roșii și trăsnind a tămâie. Omul s-a așezat la masa rotundă și i-a povestit, bâlbâindu-se și implorând-o să nu mai spună nimănui, că de la o vreme avea niște mâncărimi permanente acolo jos.

— Să văd, arată-mi, i-a poruncit Olga și, la lumina unei lanterne de buzunar s-a uitat cu lupa, în vreme ce Gregory își mușca mâinile să nu pufnească în râs.

— Am luat ce mi-au dat la spital, și nimic. De patru luni mă mănâncă de mor, coniță.

— Există boli ale trupului și boli ale sufletului, a diagnosticat vindecătoarea reluându-și locul pe jilț. Asta e una a sufletului, de aceea nu trece cu medicamente obișnuite. Trebuie să plătești cu ce ai păcătuit.

— Ăăă?

— Ți-ai folosit prost organul; uneori greșelile se plătesc cu boli, alteori cu o durere morală, i-a explicat Olga, la curent cu toate bârfele din mahala și cunoscând reputația proastă a omului, pentru că abia cu o săptămână în urmă îi vânduse prafuri de fidelitate disperatei de nevastă-sa. Pot să te ajut, dar te previn că fiecare ședință va costa cinci dolari și foarte plăcut n-o să fie. Cred c-o să fie nevoie de cel puțin cinci ședințe.

— Dacă mă fac bine...

— Îmi dai pentru început cincisprezece dolari, ca să fiu sigură că nu te răzgândești pe drum; vezi că odată începută vraja trebuie să o termin, dacă nu, ți se usucă mădularul și se face ca o prună afumată, pricepi?

— Cum să nu, coniță, cum să nu, a bâiguit speriat omul.

— Leapădă tot, poți să rămâi în cămașă, i-a poruncit și s-a dus după paravan să pregătească leacurile.

Apoi l-a pus în mijlocul camerei, l-a înconjurat cu un cerc de lumânări aprinse, i-a turnat niște prafuri albe pe cap, în timp ce îngâna o litanie într-o limbă necunoscută, și i-a uns zona în suferință cu o pomadă pe care Gregory n-a apucat s-o vadă, dar pesemne foarte eficientă, căci imediat nefericitul acela a început să sară ca o maimuță și să țipe din rărunchi.

— Vezi să nu-mi ieși din cerc, l-a prevenit Olga, așteptând calmă să-i treacă usturimea.

— Aoleu, mamă, ce ustură! E mai rău ca sosul de ardei iute, a gemut pacientul într-un târziu.

— Dacă nu doare, nu trece, a decretat ea scurt, ca o bună cunoscătoare a foloaselor pedepsei care spală vina și conștiința și ușurează bolile de nervi. Acum îți dau cu ceva mai răcoritor...

L-a badijonat cu albastru de metil, i-a legat o panglică și i-a spus să vină după o săptămână, fără să-și dea jos funda sub nici un motiv, și să se ungă cu tinctura aceea în fiecare dimineață.

— Dar cum o să... mă înțelegi, cu panglica asta...?

— Păi o să fii cuminte ca un sfânt, simplu. Așa-ți trebuie dacă umbli pe acoperișuri, de ce nu te mulțumești cu nevastă-ta? Biata femeie o să ajungă în Rai, dar tu nu meriți, l-a expediat ea cu această ultimă recomandare de bună purtare.

Gregory a făcut pariu cu Juan José și cu Carmen pe un dolar că patronul cârciumii avea puța albastră și legată cu o fundă de aniversare. Copiii au stat cocoțați toată dimineața pe acoperișul cârciumii, spionând privata printr-o crăpătură până au văzut fenomenul cu ochii lor. La puțin timp după aceea toată mahalaua știa povestea, iar omul a fost poreclit Puță-de-stânjenel și așa i s-a spus până a închis ochii.

Olga nu-i deschidea ușa de fiecare dată, când era ocupată cu un client Gregory se așeza pe trepte și inventaria noile decorațiuni ale fațadei, minunându-se ce talent avea femeia asta să reînnoiască totul în fiecare zi. Uneori, Olga îi deschidea doar în halat, cu părul vâlvoi precum o claie de alge roșii, îi dădea niște biscuiți sau un bănuț – azi n-am timp de tine, am de lucru, vino mâine – și-l săruta grăbită pe obraz. Băiatul pleca mofluz, deși înțelegea că era vorba de datorii care nu sufereau amânare. Clienții erau de diferite feluri: femei însărcinate gata să facă orice ca să scape de plod, bolnavi dezamăgiți de medicina tradițională, amanți înșelați și dornici de răzbunare, singuratici închiși în ei și chinuiți sau oameni obișnuiți care veneau pentru un masaj, o amuletă, să li se ghicească în palmă sau într-un ceai de flori din Orient și să le treacă durerea de cap. Pentru fiecare, Olga avea doza necesară de magie sau de iluzie, nimeni nu-i punea la îndoială legitimitatea metodelor, căci în mahala nimeni nu pricepea și nici nu punea mare preț pe legile americanilor.

Cum n-avusese copii, ghicitoarea se atașase de cei ai lui Charles Reeves. N-a fost jignită de toanele lui Judy, știa că fata avea s-o caute de cum va avea iarăși nevoie de ea, a primit recunoscătoare fidelitatea lui Gregory, pe care-l răsplătea cu răsfățuri și daruri. Prin el afla ce mai făcea familia Reeves. Dar ori de câte ori acesta o întreba de ce nu mai vine pe la ei, primea niște răspunsuri în doi peri. Într-una din zilele în care ea nu-l putuse primi, a avut impresia că dincolo de ușa închisă auzise glasul tatălui său și aproape că i se făcuse rău: parcă era pe buza unei prăpăstii fără fund, gata să deschidă o ladă cu orori. A luat-o la fugă, temându-se să vadă ce nu voia să vadă, dar curiozitatea a învins: la jumătatea drumului, făcuse cale întoarsă, se ascunsese

și așteptase să plece clientul Olgăi. S-a înnoptat, n-a ieșit nimeni, s-a dus acasă. Acolo l-a găsit pe Charles Reeves, care citea ziarul în fotoliul de răchită.

De fapt, cât a trăit tata? Când a început să moară? În ultimele luni nici nu mai era el, fizic era de nerecunoscut, nici sufletul nu-i mai era acolo. Un suflu malefic îl anima pe bătrânul care tot Charles Reeves se numea, dar nu mai era tatăl meu. De aceea, n-am amintiri urâte, dar Judy clocotește de ură. Am vorbit despre asta, dar nu ne-am pus de acord nici în ceea ce privește faptele, nici personajele, de parcă am fi trăit fiecare o poveste diferită. Deși trăiam în același loc și în același timp, memoria noastră a înregistrat lucruri diferite. Soră-mea nu pricepe de ce mă agăț eu de imaginea unui tată înțelept și de o perioadă fericită, când trăiam sub cerul liber și plin de stele și vânam rațe pitiți în zori în stufăriș. Se jură că lucrurile n-au stat niciodată așa, că violența a domnit veșnic în familia noastră, că Charles Reeves a fost un șarlatan care a crăpat de vicios ce era și nu ne-a lăsat nimic bun. Mă acuză că m-am blocat în trecut, că prefer să-i ignor viciile, o fi ceva adevărat aici, pentru că nu-mi amintesc să fi fost alcoolic și rău, cum pretinde ea. Ai uitat cum te altoia cu cureaua de piele pentru orice prostie? Nu, dar nu-i port pică pentru asta, pe atunci orice băiat era bătut, făcea parte din educație. Cu Judy se purta mai bine, fetițele nu erau bătute, pare-se. Ce-i drept, eram foarte neastâmpărat și încăpățânat, mama n-o scotea la capăt cu mine, încercase în mod repetat să se depărteze de mine. Cu puțin înainte de a muri, într-una din rarele momente când am putut vorbi fără să ne rănim reciproc, m-a asigurat că n-o făcuse din lipsă de iubire, ținea la mine, dar era greu cu doi copii și preferase să se atașeze de sora mea, care era mai docilă, pe mine nu era în stare să mă controleze. Judy era mai bună decât mine și la școală, neîndoielnic, era o fetiță simpatică, ascultătoare și cochetă ca toate fetele frumoase. A fost așa până pe la treisprezece sau paisprezece ani, după aia s-a schimbat.

Mai întâi a fost mirosul de migdale. S-a întors pe furiș, aproape imperceptibil la început, o boare care trecea iute, atât de ușoară

că mă-ntrebam dacă fusese reală sau era doar amintirea de la spital. Apoi zgomotul. Schimbarea cea mai notabilă a fost zgomotul. Înainte, pe vremea drumurilor cu camionul, liniștea făcea parte din viața noastră, fiecare sunet avea rolul lui bine determinat. Pe drum n-auzeai decât zgomotul motorului, uneori glasul mamei care ne citea; când ridicam tabăra auzeam focul trosnind, lingura cu care se amesteca mâncarea din oală, lecțiile de școală, scurte dialoguri, râsul soră-mii care se juca cu Olga, lătratul lui Oliver. Iar noaptea tăcerea era atât de densă, încât țipătul unei cucuvele sau urletul unui coiot păreau asurzitoare. Zicea tata că așa cum fiecare obiect își are locul, tot așa fiecare sunet își are momentul potrivit. Astfel, se supăra dacă era întrerupt; în timp ce-și ținea conferințele trebuia să se audă musca, chiar și o tuse involuntară îl făcea să se uite urât. Dar spre sfârșit totul s-a dat peste cap în mintea lui Charles Reeves. Pesemne că în peregrinările lui astrale găsise nu doar hangarul acela cu artefacte neisprăvite și invenții demențiale, dar și depozite doldora de mirosuri, gusturi, gesturi și vorbe fără sens, altele pline de intenții smintite și de zgomote insuportabile și puternice, precum bătăile neîncetate ale unui clopot. Nu mă refer la zgomotele cartierului – agitația străzii, strigătele, utilajele celor care ridicau benzinăria –, ci la vacarmul care i-a marcat ultimele luni de viață. Radioul, la care înainte ascultam doar muzică clasică și știri despre război, urla zi și noapte, potopindu-ne cu mesaje inutile, transmisii de la meci și cântece vulgare. Peste toate astea se suprapunea glasul tatălui meu care cerea ba una, ba alta, dădea ordine contradictorii, citea din predicile lui sau din Biblie, tușea, scuipa și-și sufla nasul, bătea cuie în pereți și se agita cu tot soiul de unelte, de parcă ar fi vrut să repare ceva stricat, deși toată frenezia n-avea nici un scop. Era zgomotos chiar și în somn. Acest om, care fusese atât de curat și atent în purtări, adormea brusc la masă, cu gura plină de mâncare, zgâlțâit de niște sforăituri adânci și murmurând vorbe fără sens, rătăcit în cine știe ce labirint de vise obscene. Ajunge, Charles, îl trezea mama când îl prindea frecându-și sexul în somn; e febra, copii, încerca să ne liniștească. Tata delira, asta e sigur, avea accese de febră de mai multe ori pe zi, dar nici noaptea

n-avea liniște și se trezea scăldat în sudoare. Mama spăla în fiecare dimineață cearșafurile pline de transpirație, sânge și puroi. Pe picioare îi apăruseră furuncule purulente, pe care el și le doftoricea cu arnică și prișnițe calde. De atunci mama nu mai dormea cu el în pat, își petrecea noaptea pe un fotoliu învelită cu un șal.

Către sfârșit, când tata nu se mai ridica din pat, Judy refuza să intre la el în cameră, nu voia să-l vadă, nici o amenințare sau recompensă n-o făceau să se apropie de bolnav; atunci m-am apropiat eu, încetul cu încetul, mai întâi privindu-l din prag, apoi așezându-mă pe marginea patului. Era emaciat, pielea verzuie i se lipea de oase, avea ochii înfundați în orbite și doar respirația astmatică arăta că mai trăiește. Îi atingeam mâna, el deschidea ochii și nu mă recunoștea. Uneori febra scădea, atunci parcă se trezea din moarte, bea puțină apă, cerea să dăm drumul la radio, se scula și făcea câțiva pași ezitanți. Într-o dimineață a ieșit pe jumătate dezbrăcat în curte să se uite la salcie și mi-a arătat ramurile fragede, o să crească și-o să trăiască și-o să mă plângă, mi-a spus.

În ziua aceea, întorcându-ne de la școală, eu și Judy am văzut de departe ambulanța pe stradă. Eu am luat-o la fugă spre casă, dar soră-mea s-a așezat pe trotuar cu ghiozdanul în brațe. În curte se adunase deja lume, Inmaculada Morales îi ajuta pe cei doi infirmieri să treacă prin ușa prea îngustă o targă. Am intrat în casă și m-am agățat de rochia maică-mii, care m-a împins de parcă i-ar fi fost rău. Atunci am perceput o boare puternică de migdale și am dat cu ochii de bătrânul numai piele și oase, doar cu un tricou pe el, desculț, cu puținul păr rămas în dezordine, ochii arzând de febră și un firicel de salivă care-i curgea din gură. Cu mâna stângă se ținea de perete, cu dreapta se masturba.

— Gata, Charles, ajunge, te rog, încetează, l-a rugat mama, ascunzându-și fața în mâini.

Inmaculada a luat-o în brațe în timp ce infirmierii puneau mâna pe tata, îl scoteau afară și-l puneau pe targă, acoperindu-l cu un cearșaf și legându-l cu două curele. Profera blesteme și înjurături spurcate, niciodată nu-l auzisem vorbind așa. L-am însoțit până la ambulanță, mama nu m-a lăsat să merg mai departe,

mașina a dispărut într-un nor de praf și cu sirena urlând. Inmaculada a închis ușa, m-a luat de mână, l-a fluierat pe Oliver și am plecat. Pe drum am culeș-o pe Judy, care rămăsese pe loc, nemișcată, zâmbind într-un fel ciudat.

— Haideți, copii, să vă iau vată de zahăr, și-a șters Inmaculada lacrimile.

A fost ultima dată când l-am văzut pe tata în viață, a murit la spital după câteva zile de hemoragie internă. În noaptea aceea am dormit împreună cu Judy acasă la prietenii noștri mexicani. Pedro Morales era la noi, ajutând-o pe mama la pregătirile pentru înmormântare. Înainte de a ne așeza la masă, Inmaculada ne-a luat deoparte și ne-a explicat cum s-a priceput mai bine că nu trebuia să ne facem griji, Corpul Fizic al tatălui nostru încetase să mai sufere, iar Corpul Mental zburase în planul astral, unde precis că se-ntâlnise cu Logii și Maeștrii Funcționari dintre care făcea parte.

— Adică s-a dus la cer cu îngerii, a adăugat apoi, mai în largul ei printre termenii credinței catolice decât ai Planului Infinit.

Am rămas să dormim cu copiii Morales, câte doi sau trei în pat și în aceeași încăpere. Inmaculada l-a lăsat să intre și pe Oliver, ca să nu facă scandal. Picoteam gata să adorm, răpus de emoții contradictorii, când am auzit-o în întuneric pe Carmen, care-mi cerea să-i fac loc și și-a strecurat trupușorul mic și cald lângă al meu. Deschide gura și închide ochii, mi-a spus și mi-a pus pe buze un deget uns cu ceva vâscos și dulce, pe care l-am supt ca pe o caramea. Era lapte condensat. M-am ridicat un pic și mi-am vârât și eu degetul în borcan și-așa, lingând și sugând, am terminat borcanul. După care am adormit liniștit, îngălat de dulceață, lipicios pe mâini și pe față, îmbrățișând-o, cu câinele la picioare, în căldura și respirațiile celorlalți copii și în sforăiturile bunicii țicnite, care dormea în camera de alături, legată cu o sfoară lungă de brâul Inmaculadei Morales.

Moartea tatălui a dat peste cap viața familiei, în scurt timp s-a pierdut direcția și fiecare a fost nevoit să înoate singur. Pentru Nora, văduvia a fost o trădare, s-a simțit abandonată într-un

mediu barbar, cu doi copii și lipsită de orice venit, dar în același timp și o ușurare de nemărturisit după ultima perioadă, când bărbatul nu mai era cel pe care-l iubise și convietuirea cu el se transformase într-un chin. Cu toate acestea, la puțin timp după înmormântare a început să uite decrepitudinea finală și să-și amintească perioade anterioare, să-și imagineze că erau legați printr-un fir invizibil, ca acela de care atârna portocala Planului Infinit; imagine care i-a redat siguranța de atunci, când bărbatul ei domnea peste destinele familiei cu o fermitate de Maestru. Nora s-a lăsat pradă moliciunii ei caracteristice, războiul o impresiona prin ororile sale, voința i-a dispărut treptat în anii de văduvie. Nu vorbea la trecut despre răposat, se referea la absența sa în termeni vagi, de parcă ar fi plecat într-o călătorie astrală mai lungă, iar mai târziu, când începu să comunice cu el în vis, vorbea despre asta ca și cum tocmai ar fi avut o convorbire telefonică. Rușinați, copiii nu voiau să audă aiurelile astea, se temeau să nu înnebunească. Era în continuare o străină, abia bălmăjea ceva spaniolă și se deosebea mult de celelalte femei. Prietenia ei cu Olga se terminase, nu era legată de copii, nu se împrietenise cu Inmaculada Morales sau cu altă vecină, era amabilă, dar lumea o evita că prea era altfel, n-avea chef s-o audă trăncănind despre operă sau Planul Infinit. Se obișnuise să fie dependentă, pierderea lui Charles Reeves a fost ca o lovitură în moalele capului. A încercat de câteva ori să câștige un ban cu dactilografia și croitoria, dar n-a reușit, nici să facă traduceri din ebraică sau rusă nu putea, nimeni n-avea nevoie de așa ceva în cartier, iar ideea de a se aventura în centru ca să caute de lucru o speria de-a binelea. Nici nu și-a făcut prea multe probleme în legătură cu copiii, nu-i considera pe de-a-ntregul ai ei, avea o teorie cum că aceștia țin de specie în general și de nimeni în mod special. Se așeza în pragul casei și se uita cu orele la salcie, cu o expresie absentă și blândă pe chipul slav ce începea să se decoloreze. I-au dispărut pistruii, trăsăturile parcă i s-au șters, se topea încetul cu încetul. Devenise o umbră la bătrânețe și, cum nimeni nu se gândise să-i facă fotografii, după moartea ei Gregory a avut impresia că nici nu existase vreodată. Pedro Morales a încercat o vreme s-o convingă să-și

găsească de lucru, i-a adus oferte de serviciu decupate din ziar, a şi însoţit-o la primele interviuri, până s-a convins şi el că era incapabilă de ceva concret. Trei luni mai târziu, când situaţia devenise gravă, a dus-o la biroul de asistenţă socială ca să-i facă rost de un ajutor de incapacitate, bucuros că maestrul său Charles Reeves nu mai trăia ca să asiste la această umilinţă. Cecul caritaţii publice, din care se putea plăti minimul necesar, a fost singurul venit sigur al familiei timp de mai mulţi ani, restul venea de la copii, de la banii trimişi pe ascuns de Olga şi de la ajutorul discret al familiei Morales. A apărut un cumpărător pentru şarpele boa, jivina a ajuns sub privirile curioase ale unui teatru de doi bani, alături de nişte dansatoare despuiate, un ventriloc obscen şi alte numere „artistice" cu care se distra un public abrutizat. A stat acolo mai mulţi ani, hrănită cu şobolani şi veverite vii, plus resturile care i se aruncau în cuşcă doar ca s-o vadă cum cască fălcile de bestie plictisită, a crescut şi s-a îngroşat, a devenit fioroasă, dar a rămas la fel de blândă.

Copiii Reeves au supravieţuit fiecare în stilul lui. Judy s-a angajat la o brutărie, lucra patru ore după şcoală, iar seara avea grijă de alţi copii sau făcea curat în birouri. Era o elevă bună, imita perfect orice fel de scris şi, pentru o sumă rezonabilă, făcea temele altor elevi. A fost o afacere clandestină, n-a fost niciodată prinsă, se purta exemplar, era zâmbitoare şi cuminte, nelăsând să se vadă demonii din suflet până când pubertatea i-a schimbat radical caracterul. Când i s-au sumeţit sânii, i s-a desenat talia şi i s-au rafinat trăsăturile de copil, totul s-a schimbat pentru ea. În mahalaua de oameni bruneţi şi mai curând scunzi, culorile ei aurii şi proporţiile de walkirie au atras toate privirile. Drăguţă fusese mereu, dar, după ce-a lăsat în urmă copilăria şi bărbaţii de toate vârstele şi condiţiile au început să-i dea târcoale, copila cea dulce a devenit o fiară. Percepea privirile încărcate de dorinţă ca pe un viol, adesea ajungea acasă blestemând, trântind uşile sau plângând pentru că pe stradă era fluierată sau i se făceau gesturi lipsite de echivoc. A deprins un limbaj birjăresc ca să răspundă la complimente, iar dacă încerca cineva s-o atingă se apăra cu un ac lung de pălărie, pe care-l mânuia ca pe un pumnal şi nu ezita

să-l înfigă în părțile cele mai vulnerabile ale admiratorilor. La școală se bătea cu băieții pentru c-o priveau într-un anume fel, dar și cu fetele, care simțeau deosebirile de rasă și erau geloase. Gregory o văzuse nu o dată bătându-se cu fetele – se tăvăleau pe jos, se împingeau, se trăgeau de păr, se insultau, cu totul altfel decât se băteau băieții, rapid, tăcut și dureros. Fetele încearcă să-și umilească adversara, băieții păreau gata să ucidă sau să moară. Judy nu avea nevoie de ajutor ca să se apere, devenise o luptătoare experimentată. În vreme ce alte fete de vârsta ei învățau să se machieze, să practice sărutul franțuzesc și abia așteptau să poarte tocuri, ea se tunsese ca un pușcăriaș, purta haine băiețești și devora tot ce putea acasă și la brutărie, mai ales dulciuri. I-au ieșit coșuri pe față, iar când a intrat la liceu, se îngrășase în așa hal încât nu mai rămăsese nimic din păpușa delicată de porțelan, semăna cu un leu de mare, după cum declara ea însăși, autodenigrându-se.

La șapte ani Gregory a plecat pe stradă. Nu era legat afectiv de maică-sa, abia dacă mai dăinuiau ceva obișnuințe împărtășite și o tradiție de onoare scoasă din poveștile moralizatoare cu copii plini de abnegație care sunt răsplătiți și copii ingrați pe care-i ia vrăjitoarea și îi aruncă în cuptor. Îi era milă de ea, știa că dacă n-ar fi fost Judy și el ar fi murit de foame în fotoliul de răchită, uitându-se în gol. Nici unul din ei nu credea că indolența femeii e o meteahnă, o considerau o boală a spiritului, pesemne Corpul ei Mental plecase în căutarea tatălui și se rătăcise în labirintul vreunui plan cosmic sau într-un loc cu mașinării aiuristice și suflete pierdute. Vechea intimitate cu Judy dispăruse, cale de întoarcere n-a mai fost, și atunci Gregory și-a înlocuit sora cu Carmen Morales, cu care împărtășea o prietenie zvăpăiată, certurile și loialitatea prietenilor adevărați. Era neastâmpărat și indisciplinat, la școală se purta rău și o jumătate din timp și-o petrecea îndeplinind diverse pedepse, de la statul la colț cu fața la perete și cu urechi de măgar, până la a fi bătut la fund de directoare. Acasă venea ca la hotel, cât mai târziu posibil și doar ca să doarmă, prefera casa Morales sau vizitele la Olga. Restul timpului și-l petrecea în jungla cartierului, pe care ajunsese să-l cunoască amănunțit. I

se spunea *gringo*, dar în ciuda deosebirilor de rasă mulți îl iubeau pentru că era vesel și amabil. Avea destui prieteni: bucătarul de la bufetul unde se făceau *tacos* și unde găsea mereu ceva bun de mâncare, patroana magazinului, unde citea gratis revistele și benzile desenate, plasatorul de la cinematograf, care-l lăsa să intre pe ușa din dos să vadă filmul. Până și Puță-de-stânjenel, care nu i-a bănuit niciodată rolul avut în apariția poreclei, îi dădea câte un suc la bodega „La Trei Prieteni". Tot chinuindu-se să învețe spaniola, a uitat bună parte din engleză, sfârșind prin a vorbi stricat ambele limbi. Într-o vreme îl apucase bâlbâiala și directoarea a chemat-o pe Nora Reeves și a sfătuit-o să-l dea la școala pentru retardați a măicuțelor din cartier, noroc că a intervenit Miss June, învățătoarea, angajându-se să-l ajute la lecții. Însă lecțiile nu-l prea interesau, lumea lui era strada, unde învăța mult mai mult. Cartierul era un fel de cetate închisă în oraș, un fel de ghetou aspru și sărman, apărut spontan în preajma zonei industriale, unde imigranții ilegali puteau lucra și nimeni nu-i întreba de sănătate. Aerul duhnea a fum de la fabrica de cauciuc, în zilele de lucru se mai adăugau și gazele de eșapament și fumul bucătăriilor, toate formau un nor dens care plutea deasupra caselor ca o pătură vizibilă. Vineri și sâmbătă era periculos să te aventurezi pe stradă după lăsarea întunericului, mișunau bețivii și drogații, gata să se încleștеze în încăierări mortale. Noaptea auzeau certuri domestice, plâns de copii, hârâieli între bărbați, uneori împușcături și sirene de poliție. Pe timp de zi, strada era un furnicar, pe la colțuri adăstau leneș șomerii, bând, luându-se de femei, jucând zaruri și așteptând să treacă timpul cu un fatalism vechi de cinci veacuri. Prăvăliile vindeau aceleași produse ieftine pe care le găseai în orice sat mexican, restaurantele serveau feluri tradiționale, în baruri se beau tequila și bere, la salonul de dans se cânta muzică latino, iar la sărbători erau nelipsite grupurile de *mariachis*, cu pălăriile lor enorme și costumele strălucitoare, cântând despre onoare și trădare. Gregory, care-i cunoștea pe toți și era nelipsit de la aceste evenimente, îi însoțea ca o mascotă, le ținea isonul și slobozea eternul *ay-ay-ay* al baladelor *rancheras* ca un expert, trezind entuziasmul publicului care nu mai văzuse asemenea talente la un

gringo. Tutuia o grămadă de lume și, grație expresiei sale de îngeraș, câștigase încrederea multora. Se simțea mai bine ca acasă în labirintul de străduțe și pasaje înghesuite, pe maidan și în clădirile părăsite, unde se juca împreună cu frații Morales și vreo șase pușți de vârsta lui, având grijă să nu dea nas în nas cu găștile celor mai mari. La fel ca în cazul negrilor, asiaticilor și albilor săraci din alte zone ale orașului, și pentru hispanici cartierul era mai important decât familia, era tărâmul lor inviolabil. Fiecare gașcă avea limbajul ei de semne, culori și graffiti pe ziduri. De departe păreau cu toții la fel, niște băieți zdrențăroși, incapabili să articuleze un gând coerent; de aproape erau diferiți, fiecare cu ritualurile și îmbârligatul lor limbaj simbolic gestual. A fost esențial pentru Gregory să învețe aceste coduri, să deosebească găștile după haine și șepci, după semnele prin care-și transmiteau mesaje sau se provocau la bătaie, era de-ajuns să vadă o literă stingheră pe un zid ca să știe cine o desenase și ce însemna. Graffiti-urile marcau granițele, iar cel ce se aventura într-un teritoriu străin, din neștiință sau îndrăzneală, o plătea scump, de aceea era preferabil să faci un ocol larg. Singura gașcă de copii din școala primară era cea a lui Martínez, care se antrena pentru a accede într-o bună zi la cea a „Măcelarilor", cea mai temută bandă din cartier. Membrii săi se identificau prin culoarea stacojie și prin litera M, băutura lor era tequila cu suc de struguri (din cauza culorii sângerii), iar salutul lor era mâna dreaptă acoperind ca o gheară gura și nasul. Într-un război permanent cu alte bande și cu poliția, menirea lor era să confere o identitate tinerilor, dintre care majoritatea abandonaseră școala, n-aveau de lucru și-și duceau zilele pe stradă sau viețuind mai mulți în câte o cameră. Membrii găștii stătuseră nu o dată la închisoare pentru hoție, trafic de marijuana, beție, jaf și furt de mașini. Unii erau înarmați cu pistoale artizanale făcute dintr-o bucată de țeavă, un toc de lemn și un detonator, dar de regulă foloseau cuțite, lanțuri, brice și bâte, ceea ce însemna că după fiecare bătaie stradală ambulanța căra doi sau trei în stare gravă. Găștile erau amenințarea principală pentru Gregory, nu reușise să intre în nici una, era și o chestiune de rasă, iar să le înfrunte ar fi fost nebunie curată. Ideea era nu să dobân-

dească faimă de viteaz, ci să supraviețuiască, dar nici să treacă de laș, că astfel ar fi fost pierdut. A mâncat de câteva ori bătaie, destul ca să priceapă că eroii singuratici triumfă doar în filme, că trebuie să învețe să negocieze cu viclenie, să nu atragă atenția, să cunoască dușmanul pentru a câștiga de pe urma slăbiciunilor acestuia și să evite confruntarea deschisă: după spusele înțelepte ale părintelui Larraguibel, Dumnezeu îi ajută pe cei buni doar dacă sunt mai numeroși decât cei răi.

Casa Morales devenise adevăratul cămin al lui Gregory, mergea acolo ca unul dintre copiii familiei. Era unul în plus între ceilalți, până și Inmaculada se întreba, distrată, când îl făcuse și pe blondul ăsta. În tribul Morales nu era loc de singurătate sau plictiseală, totul era la comun, de la necazurile de zi cu zi și până la singura baie, problemele neesențiale se comentau în gura mare, însă cele importante rămâneau secrete, conform unui milenar cod al onoarei. Autoritatea tatălui nu se discuta, „pantalonii îi port eu", urla Pedro Morales când se credea fentat, dar adevăratul șef al familiei era Inmaculada. Nimeni nu se confrunta direct cu tatăl, preferau să treacă prin birocrația maternă. Chiar dacă nu-și contrazicea bărbatul în public, făcea ea ce făcea ca să iasă cum voia ea. Când fiul lor cel mai mare a apărut înțolit ca un filfizon *pachuco*, Pedro Morales l-a bătut cu cureaua și l-a gonit de acasă. Băiatul se săturase să muncească de două ori mai mult decât un american și să fie plătit de două ori mai puțin, bătea cârciumile și barurile deocheate, câștigând doar ce ieșea din pariuri și ce-i strecura maică-sa pe ascuns. Ca să nu se certe cu nevastă-sa, Pedro închisese ochii, dar când l-a văzut costumat ca un pește și cu o lacrimă tatuată pe obraz, l-a bătut năprasnic. În noaptea aceea, după ce toată casa se dusese la culcare, șoaptele Inmaculadei s-au auzit până târziu și l-au îmblânzit. A doua zi, Pedro s-a dus să-și caute fiul, l-a găsit la un colț de stradă unde vrăjea femeile, l-a luat de ceafă și l-a dus la garaj, unde i-a smuls țoalele de filfizon, i-a dat o salopetă unsuroasă și l-a obligat să muncească zi-lumină ani în șir, până a ajuns cel mai bun mecanic din zonă și a fost în stare să-și deschidă un atelier propriu. În ziua în care Pedro Morales

împlinea o jumătate de veac, fiu-său, însurat de-acum, cu trei copii și la casa lui, și-a scos lacrima de pe față ca dar pentru tatăl său; cicatricea a rămas singura amintire din perioada de revoltă.

Inmaculada își petrecea viața trudind precum o sclavă pentru bărbații familiei; o făcuse din copilărie pentru tatăl și frații ei, apoi pentru bărbatul ei și pentru copii. Se scula în zori, pregătea un mic dejun copios pentru Pedro, care deschidea atelierul dis-de-dimineață, și niciodată nu i-a dat *tortillas* rămase de cu seară, așa ceva ar fi fost sub demnitatea ei. Apoi robotea fără preget, pregătind trei mese complete și diferite, convinsă că un bărbat trebuie să înghită porții enorme și mereu alte feluri. Nu le-a cerut niciodată băieților, patru zdrahoni, s-o ajute la frecatul podelelor, scuturatul saltelelor sau la curățatul salopetelor înțepenite de ulei de motor pe care le spăla de mână. Fetelor, în schimb, le cerea să-i servească pe băieți, asta era obligația lor. A vrut Dumnezeu să ne naștem femei, ghinion, suntem sortite muncii și durerii, spunea pe un ton pragmatic, dar fără umbră de autocompasiune.

Încă de pe-atunci Carmen Morales era un adevărat balsam pentru viața aspră a lui Gregory Reeves și o lumină pentru clipele lui grele – și-așa avea să fie mereu. Fetița era un fel de nevăstuică zburdalnică, neobosită și îndemânatică, cu un uriaș simț practic care-o ajuta să ocolească severele obiceiuri familiale fără să intre în conflict cu tatăl, care avea niște idei clare despre poziția femeii – tăcută și la cratiță – și nu ezita să le aplice o chelfăneală chiar și fetelor dacă ieșeau din rând. Carmen era preferata sa, ceea ce nu înseamnă că-i menea altă soartă decât cea a fetelor cuminți din satul său natal din Zacatecas; în schimb, muncea pe rupte ca să le dea o educație celor patru băieți, în care-și pusese speranțe exagerate nădăjduind să-i vadă mult mai sus decât umilii lor bunici și chiar decât el însuși. Cu o tenacitate inepuizabilă compusă din predici, pedepse și exemplu bun, își ținuse familia unită și reușise să-i scape pe băieți de băutură și delincvență, îi silise să termine liceul și să-i îndrume spre câte o meserie. Cu excepția lui Juan José, mort în Vietnam, ceilalți au reușit destul de bine. La bătrânețe, înconjurat de nepoți, Pedro Morales se felicita

pentru stirpea sa, mândru că era șeful tribului și plângându-se în glumă că nici unul nu devenise milionar sau celebru. Carmen a fost pe punctul de a reuși, dar ei nu i-a recunoscut niciodată vreun merit de față cu alții, asta ar fi însemnat să capituleze de la principiile macho. Pe fete le-a dat la școală pentru că era obligatoriu și nu se punea problema să rămână analfabete, dar nu se aștepta ca ele s-o ia în serios; urmau să învețe cum se ține o casă, să-și ajute mama și să rămână virgine până la măritiș, singura zestre pentru o fată cuminte.

— Eu n-am de gând să mă mărit, vreau să lucrez la un circ cu animale dresate și cu un trapez destul de înalt ca să mă dau peste cap și să-mi arăt chiloții, îi șoptea în secret Carmen lui Gregory.

— Fetele mele vor fi mame și soții bune sau vor ajunge la mânăstire, replica Pedro Morales ori de câte ori cineva pomenea de o fată nemăritată care rămăsese gravidă înainte de a termina școala.

— Sfinte Anton, fă să găsească un bărbat bun, implora Inmaculada Morales, răsturnând statuia sfântului cu picioarele în sus, asta ca să-l silească să-i asculte rugămintea. Pentru ea era limpede că nici una din fiice n-avea vocație de călugăriță și nici nu voia să-și imagineze ce-ar fi fost dacă ar fi ajuns precum dezmățatele alea care nu se măritau și de pe urma cărora în cimitir nu puteai călca de prezervative.

Dar toate astea s-au petrecut mai târziu. Pe vremea școlii primare, când Carmen și Gregory semnaseră un pact de frăție, asemenea probleme nu se puneau încă și nimeni nu invoca argumente virtuoase ca să-i împiedice să se joace nesupravegheați. Mai mult, într-atât se obișnuiseră să-i vadă împreună, încât mai târziu, la pubertate, aveau mai multă încredere în Gregory decât în fiii lor ca s-o însoțească pe Carmen la vreo petrecere: întrebau dacă merge și el și erau liniștiți. Îl primiseră fără rezerve din prima zi, iar mai târziu nu luau în seamă bârfele vecinilor, siguri, împotriva oricărei logici și experiențe, de puritatea sentimentelor celor doi. Treisprezece ani mai târziu, când Gregory a părăsit definitiv acel oraș, singurul regret era că plecase din casa Morales.

Lădița de lustragiu a lui Gregory conținea cremă neagră, maro, galbenă și roșu-închis, lipseau ceara incoloră pentru pielea gri sau albastră, și acestea culori la modă, și vopseaua pentru rosături. Își propusese să strângă bani pentru a-și completa materialele, dar bunele intenții se făceau praf de cum venea un film nou. Cinemaul era viciul lui secret, în întunericul sălii era doar un puști gălăgios în plus, nu scăpa nici un film mexican ce rula în cartier, iar sâmbăta mergea cu Juan José și cu Carmen în centru, unde vedeau filme americane în serial. Povestea se termina cu eroul legat de mâini și de picioare într-o magazie plină de dinamită, în timp ce răul tocmai aprinsese fitilul, dar în momentul culminant ecranul devenea negru și un glas invita spectatorii să vină să vadă continuarea sâmbăta viitoare. Uneori pe Gregory îl apuca disperarea și-i venea să moară, dar amâna sinuciderea până săptămâna viitoare, cum să părăsească această lume fără să afle dacă eroul scăpa cu bine din capcană? Adevărul e că scăpa mereu, era de mirare cum se târa printre flăcări și ieșea nevătămat, cu pălăria pe cap și hainele curate. Filmul îl transporta pe Gregory în altă dimensiune, timp de două ore devenea Zorro sau șeriful singuratic, toate visele i se împlineau, ca prin minune eroul pozitiv scăpa de frânghii sau cătușe, îi învingea pe dușmani prin forțe proprii și rămânea cu fata, cei doi se sărutau în prim-plan, în timp ce în fundal strălucea soarele sau luna și o orchestră de corzi și suflători cânta languros. N-aveai de ce te teme, la cinema nu era ca în cartier, acolo n-aveai decât surprize plăcute, răii erau învinși de cei buni și-și plăteau crimele cu moartea sau închisoarea. Uneori răul se căia și, după o umilință meritată, își recunoștea greșelile și pleca în sunetele unei muzici batjocoritoare, de regulă alămuri și trompete. Gregory simțea că viața e frumoasă și că America era *pământul celor liberi și căminul celor curajoși*, unde cineva ca el putea să ajungă președinte, totul era să-ți păstrezi sufletul curat, să-l iubești pe Dumnezeu și pe mama ta, să rămâi credincios unei singure iubite, să respecți legile, să-i aperi pe cei slabi și să disprețuiești banul, căci un adevărat erou nu se așteaptă la răsplată. Toate incertitudinile i se topeau în universul cel formidabil în alb și negru. Ieșea de la film împăcat cu viața, plin de bune intenții

care țineau preț de câteva minute, pentru că impactul cu strada îl readucea la realitate. Olga l-a informat că filmele alea se făceau la Hollywood, la doi pași de propria sa casă, și că totul era o minciună gogonată, singurele lucruri autentice erau dansurile și cântecele comediilor muzicale, restul erau trucuri făcute cu aparatul de filmat, revelație care nu l-a zdruncinat defel.

Muncea departe de casă, într-un cartier de birouri și mici magazine. Raza lui de acțiune erau cinci cvartale pe care le parcurgea în ambele direcții, oferindu-și modestele servicii, cu ochii plecați ca să observe încălțările oamenilor, la fel de uzate și scâlciate ca în cartierul lui. Nici acolo n-aveau pantofi noi, cu excepția unor șefi de bandă și traficanți, care purtau mocasini de lac, cizme cu ținte de argint sau încălțări în două culori, tare greu de lustruit. Ghicea chipurile după mers și tipul încălțămintei: hispanicii preferau pantofi roșii cu toc, negrii și mulatrii preferau culoarea galbenă și vârful ascuțit, chinezii aveau picioare mici, albii aveau vârfurile ridicate și tocurile uzate. Să lustruiești era ușor, greu era să găsești clienți dispuși să plătească zece cenți și să piardă cinci minute. „Pantofi bine făcuți, stăpân bine primit!", urla până răgușea, dar prea puțini îl luau în seamă. Dacă avea noroc făcea cincizeci de cenți într-o zi, echivalentul unei țigări cu marijuana. A fumat iarbă de câteva ori, dar a ajuns la concluzia că nu merita să muncești atât ca să dai banii pe porcăria aia după care te durea burta și-ți bubuia capul, dar față de alții se prefăcea că ajunge până la cer, ca să nu pice de prost. Pentru mexicani, care cunoșteau planta pentru că o văzuseră crescând ca o buruiană pe câmp, era doar o iarbă, dar pentru americani fumatul ei era un semn de mare bărbăție. Din imitație și ca să impresioneze blondele, băieții din cartier fumau în draci. Ca să se dea mare și pentru că marijuana nu-i spusese nimic, Gregory se obișnuise să aibă veșnic o țigară lipită de buze, ca răii din filme. Reușise să vorbească și să mestece gumă fără ca țigara să-l deranjeze. Iar când voia să facă pe grozavul în fața prietenilor, scotea o pipă rudimentară și-o umplea cu un amestec inventat de el: tutun din chiștoacele găsite pe stradă, rumeguș și aspirină pisată, care te făceau, chipurile, să decolezi la fel ca în cazul drogurilor cunoscute. Sâmbetele lucra toată ziua și scotea un dolar și-un pic, bani pe

care i-i dădea mamei, oprindu-și doar zece cenți pentru filmul săptămânal, uneori și cinci cenți pentru cutia misionarilor din China. Dacă aduna cinci dolari, părintele îi dădea un certificat de adopție a unei mici chinezoaice, dar hazul era să aduni zece, asta-ți dădea dreptul să adopți un băiețel. Domnul să te binecuvânteze, spunea preotul când Gregory îi aducea cei cinci cenți, iar o dată i-a dat mai mult decât binecuvântarea: un portofel cu cincisprezece dolari pe care l-a ascuns în cimitir și l-a trimis să-l găsească. Acela era locul predilect de întâlnire a perechilor clandestine, care veneau acolo pe seară să se ascundă printre morminte și să se zbenguie în voie, spionate de copiii din cartier care nu scăpau nici un amănunt. Vai, mi-e frică, pe aici umblă sufletele celor morți, se smiorcăiau femeile, crezând că râsetele înăbușite ale copiilor erau șoaptele răposaților, dar tot lăsau să li se ridice fusta și se tăvăleau printre lespezi și cruci. Cimitirul nostru e cel mai bun din oraș, mult mai frumos decât cel al milionarilor și al actrițelor de la Hollywood, care n-are decât iarbă și copaci, parc-ar fi un teren de golf, și nu un cimitir, unde s-a mai văzut ca mortul să n-aibă nici măcar o statuie lângă el, spunea Inmaculada Morales, cu toate că doar cei bogați își permiteau un mausoleu și niște îngeri de piatră, imigranții abia reușeau să plătească o lespede cu o inscripție simplă. În noiembrie, de Ziua Morților, mexicanii își vizitau răposații pe care nu apucaseră să-i trimită acasă aducându-le muzică, flori de hârtie și dulciuri. Încă de dimineață răsunau chitările și se închinau pahare, așa că seara erau cu toții pilițți, inclusiv sufletele din Purgatoriu peste care se turnase tequila din belșug. Copiii Reeves mergeau la cimitir cu Olga, care le cumpăra hârci și schelete din zahăr pe care le mâncau la mormântul tatălui. Nora rămânea acasă, spunea că nu-i plac aceste sărbători păgâne, simplu pretext pentru chef și băutură, însă Gregory bănuia că adevăratul motiv era că voia s-o evite pe Olga. Sau poate credea că Charles nici nu se afla în pământ, era în altă zonă și se ocupa mai departe de Planul Infinit. Portofelul cu cei cincisprezece dolari era ascuns sub niște tufe. Gregory căuta gărgăuni și păianjeni, pungile cu sute de pui minusculi lăsate de aceste insecte, asta-l interesa mai mult decât gemetele de neînțeles ale perechilor. Mai aduna și niște baloane albe de cauciuc găsite

pe jos, le umfla și se făceau ca niște cârnați lungi. Aplecându-se peste o gaură de gărgăune, a dat cu ochii de portofel și i-a sărit inima din piept, nu găsise niciodată ceva de valoare și n-a știut dacă e un dar ceresc sau o ispită diavolească. S-a uitat în jur ca să se asigure că nu-l vedea nimeni, a fugit să se ascundă după un mausoleu. A deschis portofelul cu degete tremurânde și a scos cele trei bancnote noi-nouțe de câte cinci dolari, mai mulți bani decât văzuse în viața lui. S-a gândit că părintele Larraguibel i-ar spune că Dumnezeu lăsase banii acolo ca să-l pună la încercare, ca să vadă dacă păstra banii sau îi depunea în cutia misionarilor și adopta dintr-un foc doi copii. Nimeni dintre colegii de școală n-avea atâția bani ca să adopte un pui de chinez de orice sex, ar fi devenit celebru; pe de altă parte, o bicicletă ar fi fost ceva mult mai practic decât niște plozi orientali pe care oricum n-avea să-i vadă nicicând. De luni de zile pusese ochii pe o bicicletă, un vecin al Olgăi îi ceruse douăzeci de dolari, o sumă exorbitantă, dar poate ar fi lăsat-o mai ieftin văzând banii. Era bicicleta hărtănită și ca vai de ea, dar încă funcțională, a unui indian dedat la rele, de care Gregory se temea pentru că obișnuia să-l atragă într-un garaj și încerca să-i bage mâna în pantaloni, așa că a rugat-o pe Olga să vină cu el.

— Nu-i arăți banii și nu deschizi gura, mă lași pe mine să negociez.

S-a tocmit atât de bine, că a scos bicicleta la doisprezece dolari plus o amuletă împotriva deochiului.

— Cei trei dolari rămași îi dai maică-tii, ai priceput? i-a spus la plecare.

A pedalat fericit prin mijlocul străzii, fără să vadă mașina cu răcoritoare care venea din sens opus. S-a izbit din plin. A fost un miracol că n-a pățit nimic, dar din bicicletă n-au rămas decât niște fiare răsucite și spițele. Șoferul a coborât înjurând, l-a apucat de cămașă și l-a ridicat în picioare, scuturându-l ca pe un preș, apoi i-a dat un dolar drept consolare.

— Zi mersi că nu te duc la poliție că umbli cu capul în nori pe o arteră publică, afurisitule, a mârâit omul, mai speriat decât victima.

— Mare dobitoc eşti, trebuia să-i ceri măcar doi dolari, l-a certat Judy când a aflat povestea.

— Aşa-ţi trebuie dacă nu asculţi, ţi-am spus de o mie de ori că n-ai ce căuta în cimitir, banii găsiţi nu sunt buni, a decretat Nora Reeves în timp ce-i punea whisky pe juliturile de la genunchi şi coate.

— Slavă Domnului c-ai scăpat întreg, l-a îmbrăţişat Inmaculada Morales.

Să facă rost de bani a ajuns o obsesie pentru Gregory. Era gata să facă orice muncă, chiar şi să cureţe porumbul de pe ştiuleţi, o treabă neplăcută care-i jupuia mâinile şi-l ameţea ore bune din cauza mirosului. S-a apucat de furat, dar nu bani, asta era o aventură, un sport, nu o modalitate de a-ţi câştiga viaţa. Se strecura seara prin gardul şcolii, se căţăra pe acoperişul chioşcului de dulciuri, ridica o foaie de tablă şi intra să fure îngheţată, mânca două sau trei şi una i-o ducea lui Carmen. Excursiile nocturne îi provocau un amestec de exaltare şi culpă, normele rigide impuse de maică-sa îi bubuiau în creier, se simţea ticălos nu atât pentru că le încălca, ci mai ales pentru că proprietara chioşcului era o bătrânică bună la suflet care-l îndrăgea şi îi oferea mereu ceva dulce. Într-o seară, femeia s-a întors să ia ceva, a deschis uşa, a aprins lumina şi l-a surprins cu corpul delict în mână. El a rămas încremenit, femeia s-a apucat să se jeluiască, să-mi faci aşa ceva, tocmai mie, care am fost aşa de bună cu tine! Gregory a izbucnit în plâns, i-a cerut iertare, s-a jurat c-o să-i dea banii pe tot ce furase. Cuum? Nu e prima dată??? I-a mărturisit că-i datora şase dolari pentru îngheţată. Din ziua aceea se apropia de chioşc doar ca să-i plătească datoria. Cu toate că femeia l-a iertat, în largul lui nu s-a mai simţit în preajma ei. N-a fost la fel de norocos în ce priveşte magazinul de efecte militare, de unde fura vechituri rămase de la război, care nu-i foloseau la nimic. Îşi aduna comorile într-un sac pe care-l ţinea în magazia de scule: bidoane, nasturi, chipie, chiar şi o pereche de cizme uriaşe pe care le-a pus în ghiozdan, nebănuind că stăpânul magazinului îl luase la ochi. Într-o seară a sustras o lanternă, a vârât-o sub cămaşă şi era la uşă când a venit maşina poliţiei. N-a putut să fugă, a fost dus la arest, băgat într-o celulă, de unde a asistat la bătaia cruntă pe care a încasat-o un

băiat brunet. Și-a așteptat rândul, îngrozit, dar cu el s-au purtat bine, s-au mulțumit să-i ia datele, să-i facă morală și să-l oblige să restituie obiectele ascunse. Apoi s-au dus s-o aducă pe Nora Reeves, deși el plângea isteric să n-o facă, asta avea să-i frângă inima. A venit în rochia ei albastră cu guler de dantelă, ieșită parcă dintr-un tablou vechi, a semnat în registru, a ascultat incriminările în tăcere și la fel de tăcută a plecat urmată de fiu-său. Zi mersi că ești alb, dacă ai fi avut culoarea băieților mei ai fi încasat-o rău, i-a spus Inmaculada aflând ce pățise. Nora a amuțit de rușine mai multe săptămâni, iar când a deschis gura a făcut-o ca să-i spună să se spele și să-și pună unicul costum, cel cu care fusese la înmormântarea tatălui și care-i rămăsese mic, pentru că aveau să meargă pentru o afacere importantă. L-a dus la orfelinatul călugărițelor și a rugat-o pe maica stareță să-l primească, căci nu se mai simțea în stare să se descurce cu acest copil rău. În picioare în spatele ei, cu ochii fixați în vârful pantofilor, repetând întruna „n-am să plâng, n-am să plâng", în timp ce lacrimile-i curgeau șiroaie, Gregory s-a jurat că dacă o să fie lăsat acolo se va cățăra pe clopotniță și se va arunca în cap. N-a fost nevoie, pentru că nu l-au primit, erau destui orfani de ajutat, iar el avea familie, o casă și primea ajutor social, nu se încadra. Patru zile mai târziu, mama i-a făcut bagajul și l-a dus cu autobuzul în afara orașului, acasă la niște fermieri dispuși să-l adopte. S-a despărțit de fiu-său cu un sărut trist pe frunte, spunându-i c-o să-i scrie, și a plecat fără să se uite înapoi. În seara aceea Gregory a luat cina cu noua sa familie, fără să scoată un cuvânt și fără să ridice ochii din farfurie, gândindu-se că Oliver o să rămână nemâncat, că n-o s-o mai vadă niciodată pe Carmen Morales și că-și uitase briceagul.

— Singurul nostru fiu a murit acum unsprezece ani, a spus fermierul. Suntem oameni muncitori și cu frica lui Dumnezeu. N-o să ai timp de distracții, doar școala, biserica și să mă ajuți la câmp. Dar mâncarea e bună și dacă te porți frumos o să-ți fie bine.

— Mâine-ți fac cremă de zahăr ars, a spus femeia. Trebuie că ești obosit, poate vrei să te culci. Hai să-ți arăt camera, a fost a băiatului nostru, n-am schimbat nimic de-atunci.

Era prima dată că Gregory avea o cameră numai pentru el și un pat, până atunci avusese un sac de dormit. Era o cameră mică cu fereastra către câmpul lucrat și mobilierul strict necesar. Pe pereți erau poze cu jucători de baseball și vechi avioane de război, foarte diferite de cele pe care le vedea în jurnalele de actualități de la cinematograf. S-a uitat la toate fără să atingă nimic, și-a amintit de tatăl său, de șarpele boa, de colierele Olgăi care te făceau invizibil, de bucătăria Inmaculadei, de Carmen Morales și de gustul lipicios de lapte condensat, iar în piept simțea cum îi crește un bulgăre de gheață. Așezat pe pat cu sacul cu haine pe genunchi, a așteptat ca oamenii să adoarmă, apoi a ieșit pe furiș și a închis cu grijă ușa în urma lui. Câinii au lătrat, dar nu i-a băgat în seamă. A luat-o spre oraș pe drumul pe care veniseră cu autobuzul și pe care-l ținuse minte. A umblat toată noaptea, în zori a ajuns extenuat acasă. Oliver i-a făcut o primire zgomotoasă, Nora Reeves a ieșit în prag, i-a luat sacul și a întins mâna să-l mângâie pe obraz, dar nu și-a dus gestul până la capăt.

— Încearcă să crești repede, a fost tot ce i-a spus.

În după-amiaza aceea lui Gregory i-a venit ideea să se lupte cu trenul.

Alerg pe deal în sus, cu Oliver după mine, caut copacii, gâfâi, crengile mă zgârie pe picioare, cad și-mi rup genunchiul, paștele mă-sii, strig, și câinele îmi linge sângele, nici nu mai văd pe unde calc, dar alerg mai departe până la refugiul cel verde unde mă ascund mereu. N-am nevoie să văd semnele pe copaci ca să găsesc drumul, am fost acolo de atâtea ori că nimeresc și cu ochii închiși, cunosc fiecare eucalipt, fiecare rug de mure, fiecare piatră. Ridic o creangă și iată intrarea, un tunel îngust pe sub un arbore spinos, o fi fost o vizuină de vulpe, e exact pe măsura mea; dacă mă târăsc pe coate și mă strecor atent, calculând bine curba și cu capul între brațele întinse, ajung fără să mă blochez; afară Oliver așteaptă să-l fluier, știe rutina. A plouat săptămâna asta și pământul e moale, e frig, dar am febră în tot corpul de câteva ore, de dimineață, din cămăruța cu mături de la școală, o arșiță care cred că n-o să treacă niciodată. Ceva mă ține pe la spate, scot un țipăt, dar sunt doar

crengile cu spini care mi s-au agățat de haină. Așa m-a luat și Martínez, pe la spate, simt și acum vârful cuțitului pe gât, dar cred că nu mai sângerez, dacă te miști te omor, *gringo* afurisit, n-am putut să mă apăr, doar să plâng și să blestem în timp ce mi-o trăgea. Și-acum n-ai decât să fugi să-i spui lui Miss June, dacă vrei s-o tai pe soră-ta pe față, iar ție știi ce-ți fac, mi-a spus apoi, în timp ce se încheia la pantaloni. Și a plecat râzând. Dacă află ceilalți, am încurcat-o, fătălău o să-mi zică toată viața. Nimeni nu trebuie să afle, niciodată! Dar dacă povestește chiar Martínez? O să-l omor! Sunt plin de noroi pe mâini, pe haine și pe față, mama o să se supere, mai bine să inventez ceva: a dat o mașină peste mine sau m-a prins gașca din nou, dar atunci îmi aduc aminte că nu e nevoie să inventez nici o scuză pentru c-am să mor, iar când o să-mi găsească trupul nu mai contează că e murdar de noroi, așa sper, mama o să fie disperată, n-o să se mai gândească la răutățile pe care le-am făcut, doar la părțile mele bune, cum spălam vasele și-i dădeam aproape tot ce câștigam ca lustragiu, și-o să-și dea seama în sfârșit c-am fost un copil bun și-o să-i pară rău că n-a fost mai drăgăstoasă cu mine, c-a vrut să mă dea la măicuțe și la fermierii ăia și nu mi-a făcut niciodată ouă la micul dejun, zău că nu-i greu, dona Inmaculada le face într-o clipită, chiar și un înapoiat mintal poate să prăjească două ouă, o să regrete, dar va fi prea târziu, căci voi fi mort. La școală o să se țină o adunare, o să vorbească frumos despre mine, ca atunci despre Zárate când s-a înecat în mare, vor spune c-am fost cel mai bun coleg și că aveam un mare viitor, elevii încolonați vor trece prin fața sicriului și vor fi obligați să mă sărute pe frunte, cei mai mici vor plânge, fetele precis c-o să leșine, femeile nu suportă să vadă sânge, o să țipe toate, în afară de Carmen, care îmi va îmbrățișa cadavrul fără teamă. Numai să nu-i vină ideea lui Miss June să citească scrisoarea pe care i-am scris-o, aoleu, de ce-am făcut-o, acum nu mai pot s-o privesc în ochi niciodată, e așa de drăguță, parcă-i o zână sau o actriță de cinema, dac-ar ști ea ce-mi trece prin minte la oră în timp ce scrie la tablă și ne explică adunarea, iar eu în bancă mă uit la ea ca un cretin, cu capul în nori, cine se poate gândi la cifre în prezența ei! Uite, când mi-a spus c-o să mă ajute

la lecții, ai niște note catastrofale, Greg, și rămâneam după ore, ceilalți plecau și rămâneam doar noi în toată clădirea, și nu-i spuneam că o visam că se trântește pe jos ca o nebună iar eu făceam pipi între picioarele ei. Nici în ruptul capului, în viața mea n-o să-i mărturisesc părintelui porcăriile astea care-mi trec prin minte, sunt un degenerat, un scârbos. Ce idee, să-i scriu o scrisoare de despărțire lui Miss June! Mare cretin am fost. Noroc că o să scap de rușinea de a da cu ochii de ea, c-am să fiu mort de-a binelea când o s-o citească. Și Carmen, biata Carmen, îmi pare rău că mor doar pentru că n-am s-o mai văd. Dacă ar ști ce mi-a făcut Martínez, ar muri și ea cu mine, dar n-am voie să spun nimănui, cu atât mai puțin ei.

E lucrul cel mai groaznic care mi s-a întâmplat vreodată, e răutatea cea mai mare pe care mi-a făcut-o nenorocitul ăsta de Martínez, ceva mai rău ca atunci când m-a obligat la prima comuniune să mănânc o bucată de pâine înainte de ceremonie, pentru ca în clipa în care primeam ostia să mă lovească trăsnetul și să ajung direct în Iad; dar n-am păcătuit nimic și n-am simțit nimic, pentru că păcatul nu era al meu, numai al lui, iar în cazanele Satanei o să fiarbă el, nu eu, pentru că m-a împins în păcat, ceea ce e mai grav decât păcatul în sine, cum ne-a explicat părintele Larraguibel când ne-a povestit despre Adam și Eva. Atunci a trebuit să scriu de cinci sute de ori „nu trebuie să hulesc" pentru că-i spusesem preotului că păcatul era al Domnului, căci El așezase mărul în Grădina Raiului, știind că Adam avea să-l mănânce oricum, păi asta nu înseamnă împingere în păcat? Mai rău ca atunci când Martínez m-a dezbrăcat în sala de gimnastică și mi-a ascuns hainele, dacă n-ar fi venit femeia de serviciu și nu m-ar fi ajutat aș fi stat toată noaptea la dușuri și-a doua zi m-ar fi văzut toată școala în pielea goală. Mai rău ca atunci când a strigat în recreație că mă văzuse la baie jucându-mă cu Ernestina Pereda de-a doctorul. Îl urăsc, îl urăsc din suflet, să moară, dar nu de boală, să-l omoare cineva, dar mai întâi să-i taie cocoșelul, ca să plătească ticălosul de Martínez, îl urăsc, îl urăsc.

Acum sunt în vizuina mea, îl fluier pe Oliver, îl aud strecurându-se în tunel, îl iau în brațe și stă liniștit, gâfâind cu limba

afară, se uită la mine cu ochii ăia de culoarea mierii și înțelege, e singurul care-mi știe toate secretele. E un câine destul de urât, Judy nu poate să-l sufere, e o corcitură de mai multe rase și are o coadă lungă și groasă ca o bâtă de baseball. Mai e și hoț, obișnuiește să roadă îmbrăcămintea, să se tăvălească în rahatul altor câini și-apoi să se urce în pat, îi place să se bată și se întoarce mușcat tot, dar e cald și dacă nu s-a vârât în mizerii miroase bine. Îmi îndes nasul în gâtul lui, deasupra are o blană aspră și scurtă, dar dedesubt e un puf moale ca vata, acolo îmi place să-l miros, nimic nu miroase mai bine decât un câine. Soarele a apus, e întuneric și frig ca iarna, deși ard de febră simt că-mi îngheață urechile și mâinile. N-o să-mi tai gâtul cu briceagul așa cum mă hotărâsem, o să mor de frig, o să înghеț și de dimineață am să fiu țeapăn, e o moarte lentă, dar mai liniștită decât dacă m-aș arunca înaintea trenului. Asta a fost prima idee, dar de fiecare dată când alerg în fața trenului mă apucă frica și sar într-o parte în ultima clipă, scăpând la mustață. Am încercat de multe ori, dar nu mă hotărăsc să mor așa, trebuie că doare mult, lasă că mi-e silă de mațele care s-ar răspândi peste tot, nu vreau să mă adune cu o lopată sau ca vreun ciudat să-mi păstreze degetele ca amintire. Îl împing pe Oliver mai încolo, nu vreau să mă încălzească, așa nu mai înghеț niciodată, zgârm un pic pământul ca să-mi fac loc și mă întind cu fața în sus. Rămân nemișcat, durerea aceea n-a trecut – blestematul de Martínez, scârbosul dracului – și capul mi-e plin de gânduri, imagini și cuvinte, dar după o vreme lacrimile se termină, respir normal, simt pământul moale care mă învăluie precum brațele donei Inmaculada, mă abandonez și mă gândesc la planeta asta rotundă, care plutește ușor în abisul negru al Cosmosului, învârtindu-se neîncetat, și la stelele Căii Laptelui, și la cum va fi sfârșitul lumii, când totul o să explodeze și particulele se vor împrăștia precum focurile de artificii de la 4 Iulie, și simt că fac parte din acest pământ, că sunt făcut din același material, după ce-am să mor am să mă dezintegrez în firimituri ca de chec și-am să devin o parte din pământul peste care vor crește copaci. Îmi vine în minte că nu sunt singur în Univers, nici măcar nu sunt ceva deosebit, abia un boț de noroi, poate că

nici măcar n-am un suflet al meu, simt deodată că există un singur suflet mare pentru toate făpturile, inclusiv pentru Oliver, că nu există nici Rai, nici Iad și nici Purgatoriu, aiureli de-ale părintelui, s-a zăpăcit la bătrânețe, nu există nici Logii și Maeștrii de care vorbea tata, iar singura persoană care se apropie cât de cât de adevăr e maică-mea, cu religia ei Bahá'i, deși ideile astea ale ei or fi bune în Persia, aici nu se potrivesc. Îmi place ideea că sunt o particulă, un grăunte de nisip cosmic. Coada cometelor e formată din praf de stele, spune Miss June, miliarde de pietricele care reflectă lumina. Mă cuprinde o liniște adâncă, uit de Martínez, de frică, de durere și de cămăruța cu mături, m-am calmat, mă ridic și mă văd zburând cu ochii deschiși spre hăul sideral, zburând împreună cu Oliver.

Carmen Morales avea încă de mică dibăcia, care avea s-o caracterizeze toată viața, de a-și folosi mâinile astfel ca orice obiect să-și piardă forma inițială și să devină altceva. Făcea coliere din tăițeii pentru supă, soldăței din hârtie igienică, jucării din mosoare de ață și cutii de chibrituri. Într-o zi, jucându-se cu trei mere, a văzut că le putea ține în aer fără probleme, iar în curând făcea scamatorii cu cinci ouă, trecând apoi la obiecte mai exotice.

— Cu lustruitul pantofilor transpiri mult și câștigi puțin, Greg. Învață și tu o scamatorie și lucrăm împreună, am nevoie de un partener.

Dar după o grămadă de ouă sparte a fost limpede că Gregory era total neîndemânatic, n-a reușit să facă nici un truc care să merite osteneala, știa doar să-și miște urechile și să mănânce muște vii. În schimb, avea ureche muzicală și cânta bine la muzicuță. Mai talentat s-a dovedit Oliver, pe care l-au dresat să meargă în două labe cu o pălărie în bot și să scoată biletele dintr-o cutie. La început le mânca, apoi a învățat să le paseze delicat clienților. Carmen și Gregory au pregătit minuțios spectacolul, departe de privirile prietenilor și ale vecinilor, ca afacerea să nu ajungă la urechile părinților ei, caz în care n-ar fi scăpat de o chelfăneală sănătoasă, ca atunci când avuseseră ideea să ceară de pomană prin cartier. Fata și-a croit o fustă din cârpe colorate și o bonetă cu pene

de găină și a împrumutat cizmele galbene ale Olgăi. Gregory a scos pe furiș jobenul și papionul cu care predica tatăl său și pe care Nora le păstra ca pe relicve. Tot Olga i-a ajutat la redactarea biletelelor care prevesteau norocul. O asiguraseră că e pentru serbarea de sfârșit de an; i-a privit cercetător, dar n-a cerut explicații și s-a pornit să le dicteze o droaie de profeții în stilul răvașelor chinezești ascunse în prăjituri. Și-au completat instrumentarul cu ouă, lumânări și cinci cuțite de bucătărie, au pus totul într-o sacoșă ca să poată pleca fără a da naștere la bănuieli. Câinele a fost spălat cu furtunul și i-au legat la gât o fundă, ca să-i îmblânzească oarecum înfățișarea fioroasă. S-au instalat la un colț de stradă, departe de casă, s-au costumat și au început spectacolul. În curând, în jurul celor doi copii și al câinelui s-a adunat o mică mulțime. Mărunțică, în costumația ei trăsnită și cu talentul ei uimitor de a arunca în aer lumânări aprinse și cuțite ascuțite, Carmen era irezistibilă, în timp ce Gregory o acompania la muzicuță. Într-o pauză de scamatorii, s-a oprit și el și i-a invitat pe cei prezenți să-și încerce norocul. Pentru o sumă modică Oliver scotea o hârtiuță împăturită și i-o pasa clientului, cam îmbăloșată, dar perfect lizibilă. În două ore copiii au strâns tot atâția bani cât câștiga într-o zi întreagă un muncitor de la orice fabrică din zonă. Când a început să se întunece, s-au schimbat, și-au strâns bagajele și s-au întors la casele lor după ce s-au jurat să păstreze secretul. Carmen și-a îngropat banii în curte, Gregory i-a dat maică-sii totul, puțin câte puțin, ca să nu fie luat la întrebări, oprindu-și doar banii pentru cinema.

— Dacă aici am câștigat atât, gândește-te cât am face dacă ne-am duce în piața Pershing. Am deveni milionari! Acolo se adună multă lume ca să caște gura la orice nebun și e plin de bogătași care intră și ies din hotel, a fost de părere Carmen.

Ceva atât de îndrăzneț nu-i trecuse lui Gregory prin minte, pentru el exista încă bariera invizibilă pe care cei de condiția sa nu trebuiau s-o treacă; dincolo lumea era altfel, oamenii mergeau repede pentru că aveau de lucru și proiecte urgente, femeile purtau mănuși, magazinele erau luxoase și mașinile sclipeau. Fusese acolo doar de două ori, însoțindu-și mama pentru niște

formalități birocratice, dar nici nu se gândise să meargă singur. Carmen i-a deschis ochii: lustruia de trei ani pantofii celor mai săraci dintre săraci pentru zece cenți, fără să știe că ceva mai departe ar fi luat o sumă triplă și ar fi avut clienți mai mulți.

— Ești nebună, a refuzat el oferta.

— Vezi că ești papagal? Fac pariu că nici n-ai văzut hotelul.

— Hotelul? Ai intrat tu în hotel?

— Sigur că da. E ca un palat, cu desene pe uși și pe tavan, perdele cu ciucuri și niște lămpi de nici nu pot să-ți povestesc, parcă sunt bărcuțe luminate. Piciorul ți se afundă în covoare, ca la plajă, toată lumea se îmbracă elegant și bea ceai cu prăjituri.

— Ai băut tu ceai la hotel?

— Ei, nu chiar, dar am văzut tăvile. Trebuie să intri fără să te uiți la nimeni, de parcă te-ar aștepta maică-ta la o masă, înțelegi?

— Și dacă te prind?

— Nu spui nimic, din principiu. Dacă cineva îți zice ceva, te faci că ești un copil bogat, ridici nasul în sus și răspunzi urât. Te duc eu acolo într-o zi. Oricum, e locul cel mai bun unde poți lucra.

— Dar nu putem să mergem cu Oliver în tramvai.

— Mergem pe jos.

De atunci se duceau în piața Pershing ori de câte ori reușea Carmen să scape de acasă. Atrăgeau un public mai numeros decât predicatorii cocoțați pe niște lăzi și care perorau cu o patimă inutilă despre niște lucruri care nu interesau pe nimeni. Numai că fără scamatorii spectacolul n-aducea nimic nou, astfel că dacă fata nu putea veni Gregory se ducea să lustruiască pantofi, acum în cartierul comercial. Cei doi erau legați prin interese comune, secrete împărtășite și multe alte complicități.

La șaisprezece ani Gregory era la liceu împreună cu Juan José Morales, Carmen era cu o clasă mai în urmă iar Martínez abandonase școala și făcea parte din banda Măcelarilor. Reeves nu-l mai avea în preajmă și se simțea mai sigur. Între timp îi mai trecuse neastâmpărul și spiritul de revoltă, dar era chinuit de alte neliniști ascunse. Acum majoritatea colegilor erau albi, nu-l mai arăta nimeni cu degetul și nici nu mai trebuia s-o ia la goană de

cum suna de ieșire ca să scape de urmăritori. Învățământul obligatoriu nu era urmat de regulă de săraci și cu atât mai puțin de mexicani, care terminau școala primară și începeau să muncească. Tatăl său îi inculcase lui Gregory ambiția de a studia, lucru pe care el nu-l putuse face, căci de la treisprezece ani bătea câmpiile Australiei și tundea oile. Mama îl sfătuia și ea să învețe ca să nu-și rupă spinarea făcând o meserie umilă, gândește-te, fiule, îi spunea, că o treime din viață o pierzi dormind, o treime mergând de colo-colo și făcând treburi de rutină, iar treimea cea mai interesantă o vei irosi muncind, așa că măcar să fie ceva ce-ți place. O singură dată i-a spus Olgăi că ar fi vrut să lase școala și să-și caute de lucru, iar atunci femeia i-a ghicit în cărți și a ieșit Legea.

— Nici să nu te gândești. Vei fi bandit sau polițist, iar în ambele cazuri e preferabil să ai școală.

— Dar nu vreau să fiu nici una, nici alta.

— Cartea spune limpede c-o să ai de-a face cu Legea.

— Dar c-o să fiu bogat nu zice?

— Uneori bogat, alteori sărac.

— Dar o să ajung cineva important, nu-i așa?

— În viață nu se ajunge nicăieri, se trăiește și gata.

Împreună cu Carmen a învățat să danseze pe ritmurile americane și au ajuns adevărați experți în pași complicați, lumea făcea cerc în jurul lor și-i aplauda când făceau demonstrații de swing și rock and roll. Ea zbura cu picioarele în sus, iar când ai fi zis că avea să cadă în cap, el o răsucea cumva peste umăr, și-o trecea printre picioare măturând pământul și-o lăsa bună-zdravănă în picioare, fără să-și piardă ritmul sau dinții. Gregory a economisit luni de zile ca să-și cumpere o haină de piele neagră, a încercat să-și lase o meșă peste ochi, dar nici un gel nu reușea să țină părul, drept care a adoptat o tunsoare scurtă și părul dat pe spate, mai comodă, dar cam nepotrivită cu imaginea de rebel la care fetele tremurau de frică și de plăcere. Nici Carmen nu semăna cu eroinele filmelor pentru adolescenți – blonde, virtuoase și cam prostuțe – după care suspinau băieții și pe care încercau să le imite fără rezultat brunetele și bondoacele fătuci mexicane, care-și decolorau părul cu apă oxigenată. Ea era argint viu. La sfârșit de

săptămână, cei doi prieteni se găteau cu ce aveau mai bun, el mereu cu haina de piele, chiar dacă era caniculă, ea în pantaloni strâmți pe care-i căra în geantă și și-i punea într-o toaletă publică, taică-său i-ar fi făcut zdrențe dacă ar fi prins-o, și se duceau la saloanele de dans la care erau de-acum cunoscuți și nu trebuiau să plătească biletul de intrare, fiind atracția serii. Dansau fără pauză și fără să bea nici măcar un suc, că n-aveau bani. Carmen devenise o junăă dezghețată și veselă, cu plete negre și mutriță simpatică, cu sprâncene și buze groase, curbe ferme și sânii cam mari pentru statura și vârsta ei, pe care-i detesta, dar la care Gregory se uita și vedea cum devin mai plini pe zi ce trece. La dans o zgâlțâia doar ca să vadă cum sânii aceia de curtezană sfidau legile gravitației și ale decenței, și-a dat însă seama că nu era singurul admirator și l-a cuprins o furie surdă. Prietena lui nu-i trezea vreo dorință concretă, era o idee care l-ar fi îngrozit, ar fi fost ca un incest. O considera sora lui, ca pe Judy, uneori, totuși, bunele sale intenții erau trădate de hormonii care-l țineau într-o agitație permanentă. Părintele Larraguibel îi împuiase capul cu consecințele apocaliptice ale preocupării pentru femei, și mai ales ale atingerii propriului corp. Trăsnetul ar fi căzut asupra păcătoșilor, pe palme le-ar fi crescut păr, s-ar fi umplut de bube purulente, penisul li s-ar fi cangrenat și-ar fi murit în chinuri groaznice, ajungând direct în Iad dacă mureau fără să se spovedească. De treaba cu trăsnetul și cu părul crescut în palmă Gregory se cam îndoia, de celelalte belele era sigur, doar văzuse cum tatăl său se umpluse de bube și murise pentru că se masturba. Nu se punea problema să-și caute alinare printre fetele de la școală sau din cartier și nici la prostituatele care i se păreau la fel de temute ca Martínez. Rătăcea disperat, pus pe jar de o arșiță brutală și neînțeleasă, speriat de bătăile inimii, de mierea lipicioasă din sacul de dormit, de visele tulburi și de surprizele trupului, oasele i se lungeau, făcea mușchi, îi creștea păr și îi clocotea sângele. Un stimulent oricât de neînsemnat îl făcea să explodeze într-o plăcere subită, care-l lăsa consternat și aproape leșinat. Atingerea unei femei pe stradă, imaginea unui picior feminin, o scenă de film, o frază dintr-o carte, chiar și vibrația tramvaiului,

totul îl excita. Învăța și muncea, dar nici oboseala nu-i anula dorința inexplicabilă de a se cufunda într-o mlaștină, de a se pierde în păcat, de a simți iar și iar plăcerea ca o moarte scurtă, prea scurtă. Sportul și dansul îl ajutau să elibereze energie, era însă nevoie de ceva mai mult ca să-și potolească instinctele. Dacă în copilărie se amorezase ca un nebun de Miss June, în adolescență avea pasiuni bruște pentru fete inaccesibile, de obicei mai mari, de care n-avea curajul să se apropie și pe care le adora de la distanță. Un an mai târziu ajunsese la înălțimea și greutatea definitive, dar la șaisprezece ani era încă un adolescent costeliv, cu genunchii și urechile prea mari, cam caraghios, deși i se ghicea de-acum înfățișarea plăcută.

— Dacă n-ajungi bandit sau polițai, precis o să te faci actor de cinema și femeile o să te adore, încerca să-l consoleze Olga când îl vedea cum fierbe în suc propriu.

Tot ea l-a salvat în cele din urmă de supliciile castității. De când îl prinsese Martínez în cămăruța cu mături de la școala primară, Gregory era asediat de îndoieli de nemărturisit în legătură cu propria-i virilitate. Nu se mai jucase de-a doctorul cu Ernestina Pereda sau cu altă fată, iar cunoștințele sale despre acest aspect misterios al vieții erau vagi și contradictorii. Fărâmele de informație dobândite pe furiș la bibliotecă nu făceau decât să-l nedumerească și mai abitir, căci se izbeau de ce vedea pe stradă, de glumele fraților Morales și ale altor prieteni, de predicile părintelui, revelațiile cinematografice și de imaginația proprie. S-a închis în el, negându-și cu hotărâre tulburarea inimii și tânjirea trupului și încercând să-i imite pe cavalerii casti ai Mesei Rotunde sau pe eroii Vestului Îndepărtat, dar natura impetuoasă îl trăda mereu. Durerea surdă și confuzia nenumită îl martirizau, n-ar fi putut suporta chinul, dacă n-ar fi fost Olga să-l ajute, ar fi înnebunit. Femeia îl văzuse născându-se, asistase la toate momentele importante din copilăria lui, îl cunoștea ca pe un fiu, nimic nu-i scăpa, iar ce nu deducea prin bun-simț afla prin talentul ei de ghicitoare, compus în bună măsură din buna cunoaștere a oamenilor, spirit de observație și ușurință în a improviza sfaturi și prevestiri. În cazul de față nu trebuia să fii clarvăzător ca să-ți dai

seama de starea băiatului. Olga trecuse de patruzeci de ani, formele apetisante ale tinereții se transformaseră în osânză, rolurile de ghicitoare gitană îi zbârciseră pielea, dar rămăseseră intacte grația și stilul, pletele roșii, fustele înfoiate și râsul. Locuia în aceeași casă, dar nu mai viețuia într-o singură cameră, cumpărase proprietatea și o transformase într-un fel de templu privat, cu o cameră pentru leacuri, apa magnetizată și ierburi, alta pentru masaje terapeutice și avorturi și o sală destul de măricică pentru ședințele de spiritism, magie și ghicit. Pe Gregory îl primea în camera de deasupra garajului. În ziua aceea i s-a părut slăbit și a fost din nou cuprinsă de o milă aspră, sentimentul pe care i-l trezea mai nou.

— Acum de cine te-ai mai amorezat? l-a întrebat râzând.

— Vreau să plec din locul ăsta de căcat, a mârâit el cu capul în mâini și chinuit de dușmanul din pântece.

— Și unde vrei să pleci?

— Oriunde, în mă-sa, nu-mi pasă. Aici nu se întâmplă nimic, nu pot să respir, mă sufoc.

— Nu e din cauza cartierului, e din cauza ta. Te înăbuși în propria-ți blană.

Ghicitoarea a scos din dulap o sticlă de whisky, a turnat în pahare, a așteptat ca el să bea, i-a umplut din nou paharul. Băiatul nu era obișnuit cu alcoolul, era cald, ferestrele erau închise, aerul era greu de aromele de paciuli, tămâie și ierburi medicinale. A aspirat mirosul Olgăi, înfiorându-se. Într-o pornire caritabilă, femeia l-a îmbrățișat pe la spate, sânii lăsați și triști s-au zdrobit de spinarea lui, degetele pline de inele i-au desfăcut nasturii de la cămașă, în timp ce el încremenise, paralizat de mirare și frică, atunci l-a sărutat pe gât, i-a vârât limba în urechi, șoptind cuvinte rusești, l-a cercetat cu gesturi experte, l-a atins unde nu fusese atins niciodată; el s-a abandonat cu un suspin, a căzut parcă într-un hău fără fund, tremurând de spaimă și de o fericire anticipată, apoi s-a răsucit spre ea, fără să știe cum și de ce, disperat i-a smuls hainele, s-a repezit ca un animal în călduri, au ajuns pe jos, s-a încurcat în pantaloni, și-a făcut drum printre fustele ei, a pătruns-o ca un descreierat și s-a prăbușit imediat cu un strigăt, golindu-se

cu clăbuci, de parcă i-ar fi plesnit o arteră în măruntaie. Olga l-a lăsat să se odihnească, l-a frecat pe spate ca atunci când era copil, iar când a calculat că aveau să-l apuce remușcările, s-a ridicat și a tras perdelele. După care și-a lepădat bluza și fusta boțită.

— Iar acum o să-ți arăt ce ne place nouă, femeilor, a spus cu un zâmbet nou. În primul rând nu trebuie să te grăbești...

— Trebuie să știu ceva, Olga, jură-mi că n-o să mă minți.

— Ce vrei să știi?

— E adevărat că tu și tata... adică voi...

— Asta nu e treaba ta, n-are nici o legătură cu tine.

— Dar trebuie să știu... ați fost amanți, nu-i așa?

— Nu, Gregory, n-am fost. Îți spun o dată pentru totdeauna: nu. Și nu mă mai întreba, că altfel nu mă mai vezi niciodată, ai priceput?

Gregory avea mare nevoie să creadă și n-a mai întrebat nimic. Din ziua aceea lumea și-a schimbat culorile pentru el, venea la Olga aproape zilnic și, ca un elev silitor, a învățat tot ce i-a predat, a scotocit-o peste tot, a îndrăznit să spună măscări și a descoperit cu uimire că nu era singur pe lume și nu mai avea nici un chef să moară. Sufletul și corpul i-au crescut deopotrivă, după câteva săptămâni nu mai era copilandrul timid, pe chip i s-a așternut o expresie de bărbat mulțumit. Iar când Olga și-a dat seama că recunoștința lui se transforma în dragoste, l-a zgâlțâit furioasă și l-a silit s-o privească goală și să-i treacă în revistă grăsimea, firele albe și ridurile, oboseala unei vieți în care se luptase cu soarta și l-a amenințat cu toată seriozitatea că nu mai vorbește cu el dacă nu se potolește. I-a prezentat clar limitele relației lor și i-a spus că avusese un noroc porcesc, unde mai găsea el o femeie care să-i dea sex gratis, să-i calce cămășile și să-i strecoare bani în buzunar fără să-i ceară nimic în schimb, că era încă un mucos, iar când nu va mai fi, ea va fi o babornița, așa că să pună mâna să învețe, poate așa o să iasă din gaura asta și-o să ajungă cineva, doar trăia în țara tuturor posibilităților și dacă nu profita era un cretin fără leac.

A început să ia note mai bune, și-a făcut prieteni noi, a început să colaboreze la ziarul școlii, s-a pomenit dintr-odată

scriind articole incendiare și conducând demonstrații ale elevilor care cereau diverse lucruri, unele birocratice precum programul orelor de sport, altele de principiu, precum discriminarea negrilor și mexicanilor. Asta ai moștenit-o de la taică-tău, suspina Nora, cam neliniștită, căci nu-i plăcea să-l vadă ajuns predicator. Calmat grație Olgăi, a prins gustul cititului, în orice clipă liberă se ducea la biblioteca municipală, unde s-a împrietenit cu Cyrus, bătrânul liftier. Omul manipula comenzile cu o mână, în cealaltă ținea o carte, drept care liftul mergea în voia lui, ca o mașinărie stricată. Ridica ochii doar când venea Gregory, atunci chipul de profet anemic i se lumina și schița chiar și un zâmbet, care dispărea repede, îl saluta cu un mormăit din care trebuia să deducă faptul că-i unea doar o oarecare afinitate intelectuală. De obicei, băiatul venea după ore și rămânea doar o jumătate de ceas, pentru că trebuia să muncească. Bătrânul îl aștepta din timp, pe măsură ce se apropia ora se tot uita la ceas, încerca să nu sufere, dar dacă Gregory nu venea într-o zi era ca și cum nu răsărise soarele. S-au împrietenit. Reeves își petrecea sâmbetele în tovărășia lui, îl vizita la pensiunea unde locuia într-o cămăruță sordidă, uneori ieșeau la plimbare sau la un film, dar seara se ducea să danseze cu Carmen. După o vreme, Cyrus i-a dat întâlnire în parc ca să discute filozofie și să mănânce împreună. L-a așteptat pe o bancă, alături de un coș din care răsărea o pâine și gâtul unei sticle, l-a luat de braț, l-a dus într-un loc izolat și l-a anunțat în șoaptă că avea să-i încredințeze un secret de viață și de moarte. După ce l-a pus să jure că nu-l va trăda, i-a mărturisit solemn că făcea parte din Partidul Comunist. Băiatul nu înțelegea limpede semnificația declarației, deși trăia în plină perioadă a vânătorii de vrăjitoare pornite împotriva ideilor liberale, dar și-a imaginat că trebuie să fie ceva contagios și de proastă reputație, cam ca bolile venerice. A făcut oarece cercetări, care l-au băgat și mai mult în ceață. Mama i-a spus ceva vag despre Rusia și masacrarea unei familii regale într-un palat de iarnă, totul prea îndepărtat ca să aibă vreo legătură cu locul și timpul lui. Când a deschis subiectul acasă la familia Morales, Inmaculada s-a închinat speriată, iar Pedro i-a interzis să vorbească porcării în casa lui și l-a prevenit să nu se

bage în treburi care nu erau de nasul lui. Politica e un viciu, oamenii cinstiți și muncitori n-au nevoie de așa ceva, a decretat părintele Larraguibel, căruia trecerea anilor îi accentua viziunile sumbre, i-a acuzat apoi pe comuniști că erau Anticristul în persoană și dușmanii Statelor Unite, l-a asigurat că doar dacă stă de vorbă cu unul din ei trădează cultura creștină și patria, căci orice ar fi vorbit s-ar fi transmis imediat la Moscova în scopuri diabolice. Ai grijă, poți ajunge în conflict cu autoritățile și să sfârșești pe scaunul electric, ai merita-o, de tâmpit ce ești, roșiii sunt atei, bolșevici și ticăloși, n-au ce căuta în țara asta, să se ducă în Rusia dacă le place, a trântit cu pumnul în masă de-a sărit cana de cafea cu coniac. Însă Gregory știa că Cyrus îi făcuse dovada supremă de prietenie împărtășindu-i secretul, așa că n-a vrut să-l dezamăgească pe drumul intelectual tocmai început. Omul i-a cultivat pasiunea pentru anumiți autori, iar dacă Gregory avea o nelămurire, îl punea să caute singur răspunsul; astfel s-a deprins cu căutatul în enciclopedii, dicționare și alte cărți din bibliotecă. Dacă tot nu găsești, caută în ziarele vechi, l-a sfătuit. Și astfel în fața ochilor săi s-a deschis un orizont vast, a fost prima dată când i s-a părut posibil să iasă din cartierul lui, nu era condamnat să moară acolo, lumea era uriașă, curiozitatea i s-a deșteptat, la fel dorința de a trăi aventuri și altfel decât la cinema. Petrecea ore întregi cu maestrul său, urcând și coborând cu liftul, până amețea și ieșea la aer.

Seara cina cu familia Morales, o mai ajuta și pe Carmen la lecții, că era o elevă slabă, pe urmă se ducea la Olga și ajungea acasă după ce Judy și maică-sa adormiseră. Încerca uneori, la sfârșit de săptămână, să vorbească cu Nora despre lecturile lui, însă relația lor se răcea văzând cu ochii, trecută era plăcerea de pe vremurile camionului boem, când stăteau de vorbă și ea-i descifra tainele stelelor. Cu soră-sa avea prea puține în comun și trebuia să fii orb ca să nu percepi ostilitatea ei declarată. Cu anii, șandramaua se dărăpănase din nou, lemnăria scârțâia, prin acoperiș ploua, însă terenul își sporise valoarea pentru că orașul se întinsese într-acolo. Pedro Morales le-a sugerat să vândă și să cumpere un mic apartament, unde cheltuielile ar fi fost modice

și întreținerea mai ușoară, însă Nora se temea ca la mutare bărbatu-său să nu se piardă.

— Morții au nevoie de un loc fix, nu se pot muta dintr-un loc într-altul. O casă are nevoie de un mort și de o naștere. Într-o zi aici mi se vor naște nepoții.

În afară de Olga, cu care se bucura de intimitatea amanților lipsiți de orice pudoare, Carmen Morales era persoana cea mai apropiată de Gregory. După ce Olga îi potolise instinctele, a fost în stare să contemple formele prietenei sale fără să-l apuce tremuratul. Îi dorea o soartă mai bună decât a femeilor din cartier, bătute de soți, preocupate de copii și sărace lipite, credea că dacă o ajută va termina școala și va învăța o meserie. A încercat s-o facă să citească, dar fata se plictisea la bibliotecă, nu-i plăcea să învețe și nu vedea de ce-ar fi trebuit să citească ziarul.

— Dacă citesc mai mult de o jumătate de pagină mă apucă durerea de cap. Mai bine citești tu și-mi povestești, se scuza ea când Gregory devenea prea insistent.

— Asta fiindcă are sânii mari. Țâțe mari, creier mic, e o lege a naturii, de-aia sunt așa nefericitele astea, i-a explicat Cyrus tânărului.

— E un moș cretin, a izbucnit Carmen, iar de-atunci a început să poarte sutiene cu burete, din simplu spirit de provocare, cu rezultate atât de spectaculoase, încât tot cartierul vorbea ce frumos se dezvolta mezina Morales.

Nu atrăgea atenția doar prin bust; încetase să semene cu un rozător agitat și se transformase într-o fată atrăgătoare în jurul căreia roiau pretendenții, ce-i drept, fără să depășească delicata barieră a onoarei, căci de pază stăteau Pedro Morales și cei patru fii, cu toții zdrahoni, hotărâți și zeloși. Aparent nu se deosebea de fetele de vârsta ei, îi plăceau petrecerile, avea un caiet în care scria panseuri romantice și copia versuri, se amoreza de actorii de film și cocheta cu toți băieții atunci când reușea să scape de vigilența familiei și a lui Gregory, pe post de cavaler rătăcitor. Ceea ce o deosebea de celelalte era o imaginație turbulentă, care mai târziu avea s-o salveze de o existență mediocră.

Într-o joi, ieşind de la şcoală, Gregory şi Carmen au dat nas în nas cu Martínez şi cu trei băieţi din banda lui. Elevii s-au oprit o clipă, apoi i-au ocolit ca să evite o provocare, dar Martínez o văzuse pe fată sâmbăta trecută la un salon de dans şi o aştepta cu siguranţa celui care se ştie cel mai tare. Carmen s-a oprit brusc, la fel şi ceilalţi elevi, care au simţit aerul ameninţător, dar n-au avut nici o reacţie. Martínez crescuse mult pentru vârsta lui, era un lungan insolent cu o mustăcioară de june prim, ceva tatuaje la vedere, două smocuri de păr geluite, îmbrăcat ca un filfizon cu pantaloni cu pense, haină de piele, cămaşă liliachie şi pantofi cu vârfuri metalice.

— Hai, gagico, dă-mi o sărutare, a luat-o el de bărbie pe Carmen.

Fata s-a scuturat furioasă, ochii lui s-au îngustat de furie ca două crăpături. Gregory a luat-o de braţ, încercând s-o scoată din mijlocul haitei laşe, dar băieţii l-au împiedicat; pe stradă se făcuse un gol, ceilalţi elevi se retrăseseră la o distanţă prudentă într-un arc de cerc, în mijloc rămăseseră doar ei şi agresorii.

— Te cunosc eu pe tine, papagalule. Ăsta e caraghiosul ăla de *gringo* fătălău de care v-am spus, l-a împins el uşor pe Gregory.

A încercat din nou să spargă cercul, ţinând-o în continuare pe Carmen de mână, dar Martínez devenea tot mai ameninţător; şi-atunci a ştiut că venise clipa de care se temuse, că nu mai era cu putinţă să evite o ameninţare care-l pândise întruna. A tras aer în piept, încercând să se controleze, să gândească, ştiind că el era unul singur, că nici un coleg n-avea să-i sară în ajutor, iar ei erau patru şi precis că aveau cuţite sau boxuri. Ura a revenit ca un val fierbinte, urcând din rărunchi până în gât, amintirile au năvălit şi l-au copleşit doar o clipă, orbindu-l şi prăbuşindu-l parcă într-o genune neagră. L-a readus la realitate glasul lui Carmen:

— Ia mâna de pe mine, ticălosule, se apăra fata în râsetele celorlalţi.

Gregory a împins-o într-o parte şi s-a proţăpit în faţa adversarului, aproape ochi în ochi, cu pumnii strânşi şi gâfâind.

— Ce vrei, păpuşă? Vrei să ţi-o trag iar sau preferi să ne batem? a susurat Martínez pe un ton blând şi drăgăstos.

— Du-te dracului! Adică patru contra unul, și neînarmat, cred și eu că e simplu.

— Așa... Ia stați voi deoparte, băieți, e între noi doi.

— Nu vreau să ne batem ca doi puști, vreau un duel pe viață și pe moarte, a șuierat Gregory printre dinți.

— Ce tâmpenie mai e și asta?

— Ce-ai auzit, nefericitule. Peste trei zile, în spatele fabricii de cauciuc, la șapte seara, a spus apoi cu glas tare, ca să fie auzit de toată strada.

Martínez s-a uitat de jur împrejur, nepricepând foarte bine despre ce era vorba, băieții din gașcă au dat din umeri, hlizindu-se, cercul de curioși se strângea în jurul lor, căci nimeni nu voia să piardă nici un cuvânt.

— Cuțit, bâtă, lanț sau pistol? a întrebat Martínez, parcă nevenindu-i să creadă.

— Tren.

— Ce mă-sa de treabă are trenul?

— O să vedem cine are boașele mai tari, a spus Gregory, apoi a luat-o pe Carmen de mână și a plecat, întorcându-i spatele și încercând să fie la fel de disprețuitor ca un toreador care e pe cale să ucidă taurul; mergea însă repede, pentru ca nimeni să nu audă ce tare-i bătea inima.

De câțiva ani mă luam la întrecere cu trenul, mai întâi pentru că voiam să mă sinucid, apoi ca să prind gustul vieții. Trecea vâjâind de patru ori pe zi, urlând ca un balaur furios, spărgând liniștea și întrecându-se cu vântul. Îl așteptam mereu în același loc, un maidan plat pe care se depozitau fier vechi și gunoi, iar când era curățat acolo se duceau băieții să bată mingea. Mai întâi auzeam un șuierat de departe, apoi zgomotul locomotivei, pe urmă părea ca un șarpe de oțel și zgomot. Pariul meu era să calculez momentul precis în care să traversez șinele prin fața locomotivei, în ultima clipă, să traversez alergând ca un disperat și să ajung dincolo dintr-un salt. Viața mea atârna de cea mai mică eroare, de o ezitare oricât de măruntă, de posibilitatea de a mă împiedica pe șine, de agilitatea picioarelor și de sângele meu

rece. Ajunsesem să deosebesc trenurile după zgomotul pe care-l făceau, știam că primul, cel care trecea dimineața, era mai lent, iar cel de la șapte seara, cel mai rapid. Eram destul de sigur pe mine, dar cum nu mai exersasem cam de mult, m-am dus să fac repetiții cu fiecare în zilele rămase, însoțit de Carmen și Juan José, care cronometrau rezultatele. Prima dată le-a căzut ceasul din mână și Carmen s-a pornit să urle îngrozită, noroc că n-am auzit-o, precis că m-aș fi zăpăcit și acum n-aș mai fi spus povestea asta. Am ales locul cel mai potrivit pentru cursă, de unde șinele se vedeau clar, am scos pietrele și am marcat traseul cu creta, scurtându-l la maximum, mai mult nu se putea, aproape că mă atingea pe spate. Seara era mai complicat, era aproape întuneric și farurile locomotivei te orbeau. Bănuiesc că și Martínez s-a antrenat undeva, pe ascuns, păstrându-și orgoliul neștirbit: de față cu cei din gașcă nu-și permitea să se arate neliniștit, trebuia să afișeze un dispreț suveran înaintea pericolului, să fie macho. Pe asta mă și bazam ca să-l învinge, pentru că în anii petrecuți în jungla cartierului învățasem să accept cu umilință frica, arsura aceea din stomac de care nu scăpam zile în șir.

În duminica stabilită pentru duel zvonul se întinsese la școală, de la șase și jumătate maidanul era plin de mașini și biciclete, cam cincizeci de colegi stăteau pe jos lângă calea ferată și așteptau spectacolul. Fabrica de cauciuc era închisă, dar în aer se mai simțea mirosul grețos. Era o atmosferă de sărbătoare, unii își aduseseră o gustare, alții sticle de răcoritoare în care turnaseră whisky și gin, mai erau câțiva care-și aduseseră aparatele de fotografiat. Carmen stătea mai departe de mulțime și se ruga. Mă implorase să renunț, mai bine să treci drept laș decât să mori, în fond Martínez nu mi-a făcut nimic, duelul ăsta e o aberație, un păcat, Dumnezeu ne va pedepsi pe toți, m-a rugat suspinând. I-am spus că asta n-avea nici o legătură cu incidentul de pe stradă, nu de ea era vorba, ea era doar pretextul, era vorba de o datorie mai veche, nu puteam să-i spun, afaceri de bărbați. Mi-a atârnat de gât un pătrat mic de pânză brodată.

— E scapularul Fecioarei din Guadalupe cu care a venit mama din Zacatecas. E făcător de minuni...

La șapte fix și-au făcut apariția patru mașini rablagite și vopsite în purpuriul bandei Măcelarilor care veneau să-l susțină pe Martínez. Au venit la noi, făcându-ne semnul mâinii cu gheare și atingându-și sexul într-un gest provocator. Dacă treburile n-aveau să iasă bine, o să iasă scandal, mi-am zis, iar colegii de școală, deși mai numeroși, n-ar fi fost un adversar serios pentru cei din bandă, obișnuiți cu bătăile și înarmați. A trebuit să mă uit de două ori ca să-l disting pe Martínez printre ceilalți, erau la fel, toți cu frizurile geluite, îmbrăcați în același stil, legănându-se provocator, purtând aceleași podoabe. Nu renunțase nici acum la costumația de filfizon, nici măcar la pantofii cu toc, pe când eu eram îmbrăcat comod – pe atunci nu-mi permiteam decât haine la mâna a doua de la bazarul de lângă biserică – și-mi pusesem tenișii. Mi-am recapitulat avantajele: eram mai ușor și mai iute, dacă ar fi fost o simplă alergare nu m-ar fi întrecut, numai că aici alergam împotriva morții, în ultimă instanță conta mai mult îndrăzneala decât iuțeala. La școală fusese cel mai bun la sport, pe când eu eram mediocru, dar am încercat să nu mă gândesc la asta.

— Expresul trece la șapte și un sfert punct. Alergăm în același timp, la o distanță de trei pași lungi, asta ca să nu mă împingi, ticălosule, eu mai aproape de tren, îți ofer avantajul ăsta, dacă vrei, am strigat ca să fiu auzit de toți.

— N-am nevoie de avantaj, păpușă.

— Atunci alege: ori mai aproape de tren, ori pleci în urma mea.

— Plec în urma ta.

Am trasat cu un băț două linii pe jos, în timp ce trei din gașca lui și câțiva dintr-ai mei, în frunte cu Juan José Morales, traversau șinele ca să asiste de pe partea cealaltă.

— Atât de aproape? Ți-e frică, fătălăule, a rânjit Martínez.

Am șters liniile cu piciorul și am trasat altele, ceva mai departe. Juan José și unul din gașcă au măsurat pașii care trebuiau să ne despartă și-n clipa aceea s-a auzit șuieratul trenului. Spectatorii s-au apropiat, gașca lui la stânga, un grup compact, colegii mei la dreapta. Carmen mi-a aruncat o ultimă privire încurajatoare, dar era moartă de frică. Ne-am ocupat locurile, am atins pe furiș scapularul și nu m-am mai gândit la nimic, concentrându-mă,

atent la matahala de fier care se apropia, numărând secundele, încordat, atent la zgomotul care sporea, așa cum făcusem de atâtea ori. Trei, doi, unu – acum! Fără să știu ce fac, am auzit un urlet interior, picioarele au zburat singure, m-a străbătut parcă un curent formidabil, mușchii parcă mi-au plesnit de efort și spaima m-a orbit ca un val de sânge. Zgomotul trenului și urletul pe care l-am scos s-au confundat, m-au pătruns, m-au copleșit, devenisem eu însumi un strigăt. Am zărit farurile puternice peste mine, am simțit pe piele fierbințeala motorului și aerul despicat de săgeata cea gigantică, scânteile scoase de roți mi-au atins fața. A fost o clipă care a durat o mie de ani, o fracțiune de timp încremenită în eternitate, am rămas suspendat peste un hău fără fund în timp ce zburam prin fața locomotivei, pasăre împietrită în zbor, cu fiecare părticică din mine întinsă în ultimul salt și convins că mor.

Mai departe nu știu ce s-a întâmplat. M-am trezit de partea cealaltă a șinelor, amețit, respirând adânc mirosul de metal fierbinte, zăpăcit de zgomotul puternic al bestiei enorme care trecea și nu se mai termina, iar după ce s-a dus am perceput tăcerea neobișnuită, absolută și am rămas în întuneric. După un secol, Carmen și Juan José au tras de mine să mă ridic.

— Scoală, Gregory, să plecăm înainte de venirea poliției…

Abia atunci am avut o sclipire de luciditate și-am apucat să zăresc în ultima geană de lumină a serii că băieții o luau la fugă spre șosea, mașinile vișinii ale găștii demarau în trombă, rămâneam doar noi, Carmen, Juan José și cu mine, stropit de sânge, iar mai încolo Martínez făcut bucăți și împrăștiat peste tot.

Partea a doua

Povestea duelului cu trenul, repetată din gură în gură și înflorită până la proporții legendare, l-a transformat pe Gregory Reeves într-un fel de erou pentru colegii de clasă. Atunci s-a schimbat ceva esențial în caracterul său, a crescut deodată, și-a pierdut candoarea angelică care-i adusese numai bătăi și necazuri, a devenit sigur pe el și pentru prima dată s-a simțit bine în pielea lui, nu mai tânjea să fie la fel ca bruneții din cartier și începea să calculeze avantajele de a fi diferit. La școală erau vreo patru mii de elevi din diverse zone ale orașului, aproape toți erau albi și făceau parte din clasa mijlocie. Fetele purtau coadă de cal, nu vorbeau urât și nu-și vopseau unghiile, se duceau la biserică și, la fel ca mamele lor, aveau un aer de matroane neclintite. Sigur că se mai pupau cu prietenul lor pe ultimul rând de scaune de la cinematograf sau pe bancheta din spate a mașinii, dar nu vorbeau despre asta. Visau la diamantul pus pe inelar, iar între timp băieții profitau cât mai puteau de libertate, înainte ca amorul să-i lovească și să-i domesticească. Se agățau de ultima ocazie de a fi relaxați, de a se juca și a practica sporturi violente, de a se îmbăta cu alcool și viteză, era perioada lor de zburdălnicii virile, unele nevinovate, ca atunci când au furat bustul lui Lincoln din biroul directorului, altele mai puțin, de pildă când prindeau un negru, un mexican sau un homosexual și-l ungeau cu excremente. Luau în râs romantismul, dar îl foloseau ca să-și găsească perechea. Între ei vorbeau întruna despre sex, dar prea puțini îl și practicau. Din pudoare, Reeves nu le-a pomenit niciodată amicilor de Olga. La școală era în largul său, nu mai era segregat din cauza rasei, nimeni nu-i știa

casa și familia, habar n-aveau că maică-sa primea lunar un cec de la protecția socială. Se număra printre cei mai săraci, dar avea mereu un ban în buzunar pentru că lucra, își permitea să invite o fată la film, era în stare să plătească un rând de bere sau un pariu, iar în ultimul an i-a ajuns chiar și pentru o mașină cam hodorogită, dar cu motor bun. Sărăcia i se vedea doar în pantalonii lucioși de atâta purtare, în cămășile obosite și în lipsa de timp liber. Părea mai mare pentru vârsta lui, era slab, agil și la fel de puternic cum fusese taică-său, se credea chipeș și se purta ca atare. A profitat de legenda cu Martínez și de cunoașterea celor două culturi în care crescuse. Extravagențele intelectuale ale familiei și prietenia cu liftierul de la bibliotecă i-au dezvoltat curiozitatea; într-un loc în care bărbații abia de citeau pagina de sport din ziar iar femeile preferau bârfele despre actrițele de la Hollywood, el îi citise în ordine alfabetică pe toți marii filozofi, de la Aristotel la Zoroastru. Viziunea lui despre lume era deformată, dar oricum mai vastă decât a colegilor, ba chiar și a unor profesori. Fiecare idee nouă îl entuziasma, credea că descoperise ceva unic și i se părea de datoria sa s-o împărtășească omenirii. A constatat însă repede că etalarea cunoștințelor le pica prost colegilor, era un fel de a da cu bâta-n baltă. Dacă în fața băieților începuse să se rețină, nu astfel proceda în cazul fetelor, față de care era tentat să se dea mare. Discuțiile cu Cyrus îl învățaseră să-și pledeze ideile pătimaș, liftierul îi reteza scurt elocința, mai mult miez și mai puțină retorică, băiete, îi repeta el, dar Gregory se prinsese că la alții trucurile de orator aveau efect. Știa să se plaseze în fruntea grupului, ceilalți se obișnuiseră să-i deschidă calea și, dat fiind că modestia nu se număra printre virtuțile sale, se vedea făcând carieră în politică.

— Nu-i o idee atât de rea. Peste câțiva ani socialismul va fi triumfat în toată lumea și poate c-o să fii primul senator socialist din țara asta, îl îmboldea în șoaptă Cyrus în subsolul bibliotecii, unde încercase în ultimii ani, fără mari rezultate, să-i transmită discipolului pasiunea sa înflăcărată pentru Marx și Lenin.

Lui Reeves ideile astea i se păreau imbatabile ca justiție și logică, dar intuia că n-aveau nici cea mai mică șansă de triumf,

cel puțin în jumătatea asta de lume. Pe de altă parte, ideea de a face avere i se părea mai seducătoare decât aceea de a împărți sărăcia în mod egal, dar nu îndrăznea să dea glas unor gânduri atât de meschine.

— Nu sunt sigur că vreau să fiu comunist, s-a apărat el prudent.

— Dar ce vrei să fii?

— Păi, să zicem democrat...

— Nu e nici o deosebire între democrați și republicani, de câte ori să-ți repet? În fine, dacă vrei să ajungi senator trebuie să începi să te pregătești imediat. Crevetele care doarme e luat de val. Trebuie să devii președintele elevilor.

— Fii serios, Cyrus, sunt cel mai sărac din clasă și vorbesc engleza ca un *chicano*, cine-o să mă voteze? Nu sunt nici *gringo*, nici latino, nu reprezint pe nimeni.

— Tocmai, îi reprezinți pe toți.

Și i-a dat să citească *Principele* și alte cărți de Machiavelli, ca să învețe despre natura umană. După trei săptămâni de lectură superficială Gregory era destul de nedumerit.

— Nu-mi folosește la nimic, Cyrus. Ce legătură poate fi între italienii din secolul al XV-lea și golanii mei de la școală?

— Asta ai priceput tu din Machiavelli? N-ai înțeles nimic, ești un ignorant. Nu meriți nici măcar să fii secretar la grupa mică, darămite președinte peste liceeni.

Băiatul și-a băgat din nou nasul în cărți, de data asta mai conștiincios și, încetul cu încetul, fasciculul de lumină al omului de stat florentin a traversat cinci secole de istorie, o jumătate de lume, barierele culturale și ceața creierului juvenil și i-a dezvăluit arta puterii. Și-a luat notițe într-un caiet, modest intitulat „Eu, Președinte", care s-a dovedit de-a dreptul profetic, pentru că, grație strategiilor lui Machiavelli, sfaturilor liftierului și manipulărilor de inspirație proprie a fost ales cu o majoritate covârșitoare. Acela a fost primul an lipsit de probleme rasiale la școală, căci profesorii și elevii lucrau la unison, convinși de Reeves că navigau pe aceeași barcă și nu era cazul să vâslească în sensuri diferite. A fost și organizatorul primului bal în șosete, spre oroarea conducerii, care prevedea o orgie romană, dar nu s-a întâmplat nimic scandalos,

a fost o petrecere decentă, căci participanții și-au lepădat doar pantofii. Noul președinte era chitit să lase o amintire de neșters în analele instituției și să-și înceapă drumul către Casa Albă, sarcină mult mai dificilă decât își închipuise. Căci în afară de școală lucra până seara în bucătăria unui restaurant, în weekend repara cauciucuri în garajul lui Pedro Morales, iar vara se ducea să lucreze ca zilier la culesul fructelor. Era atât de ocupat că s-a salvat de alcool, droguri, pariuri și de cursele de mașini în care mai mulți colegi și-au pierdut inocența, dacă nu sănătatea și chiar viața.

Fetele deveniseră ideea lui fixă, care uneori se manifesta printr-o zăpăceală fericită, uita și cum îl cheamă, dar de cele mai multe ori era doar o fierbințeală în sânge și mintea i se umplea de obscenitățile obișnuite. Fără duritate, pentru că ținea mult la el, dar cu multă hotărâre, Olga l-a trimis la plimbare: venise vremea să-și găsească alinarea în alte locuri. I-a spus că era prea bătrână pentru astfel de activități, dar adevărul era că se amorezase de un camionagiu cu zece ani mai tânăr decât ea și care o vizita între două drumuri. Neîmblânzita femeie a sfârșit prin a-i cârpi ciorapii și a-i suporta bădărăniile ani în șir, până când omul și-a găsit pe alta și nu s-a mai întors. Oricum, relația între Olga și Gregory își pierduse atracția noutății și șarmul secretului, degenerând într-o discretă gimnastică între o bunică și un nepot. A înlocuit-o pe Olga cu Ernestina Pereda, fosta colegă de la școala primară, care lucra la un restaurant. Cu ea își imagina marea iubire, iluzie care se destrăma după câteva minute și îi lăsa un gust vinovat. Pesemne că era singurul amant al Ernestinei bântuit de astfel de scrupule, dar nu renunța la ele, căci asta ar fi însemnat să-și trădeze natura romantică și principiile cavalerești inculcate de maică-sa și de cărțile pe care le citea; nu voia să profite de fată, așa ca ceilalți, dar nici nu putea să-i spună că o iubește. Încă nu se profilau la orizont schimbările în moravuri care aveau să transforme sexul într-un exercițiu fizic sănătos și lipsit de riscurile unei sarcini și de obstacolul culpei. Ernestina Pereda era menită să exploreze abisurile simțurilor, ghinionul ei a fost că se născuse cu cincisprezece ani mai devreme, când o femeie trebuia să aleagă

între decență și plăcere, iar ea n-avea curaj să renunțe la nici una din ele. De când se știa trăise sub imperiul posibilităților propriului corp, încă de pe la șapte ani closetul școlii îi devenise laborator, iar băieții, cobai, cu ei a cercetat, a experimentat și a ajuns la concluzii surprinzătoare. Nici Gregory nu scăpase de zelul ei științific, se strecurau în intimitatea sordidă a stabilimentului și se pipăiau cu cele mai bune intenții, jocul ar fi continuat dacă nu i-ar fi pus capăt Martínez și gașca sa. Într-o recreație, aceștia s-au cocoțat pe o ladă ca să-i spioneze, i-au prins jucându-se de-a doctorul și i-au batjocorit atât de gălăgios, că Gregory a căzut la pat o săptămână, bolnav de rușine, și n-a repetat aceste distracții până în clipa când a fost salvat de Olga. Între timp, Ernestina Pereda avusese nenumărate experiențe, toți băieții din cartier să lăudau că o cunoscuseră, unii spuneau adevărul, alții nu. Gregory încerca să nu se gândească la toată promiscuitatea asta, n-o copleșea cu sentimentalisme, dar se purta politicos întotdeauna. Dragostea i se năzărea întruna în pasiunile efemere pentru câte o fată din vecini, cu care nu putea să pună în practică piruetele savante învățate de la Olga și nici zvârcolirile frenetice ale Ernestinei Pereda. Nu-i era greu să facă rost de femei, dar niciodată nu se simțea destul de iubit, totul era o copie palidă a pasiunii adevărate de care era mistuit. Îi plăceau femeile subțiri și înalte, deși ceda cu ușurință oricărei tentații a sexului opus, chiar dacă erau bondoacele mexicane din cartier. Cu Carmen n-avea vise erotice, ea era prietena lui și atributele ei feminine nu-i alterau camaraderia. Aveau însă firi diferite și, treptat, între cei doi se căscase un abis intelectual. Își făceau confidențe, se duceau să danseze sau la film, dar era inutil să-i împărtășească lecturile sau preocupările sociale și metafizice induse de Cyrus. Dacă încerca să-i vorbească despre așa ceva, fata nici măcar nu se prefăcea că-l ascultă, îi arunca o privire de gheață și îi spunea scurt să lase prostiile. Nici cu alte fete nu-i mergea mai bine, la început erau atrase de prestigiul lui de rebel și de bun dansator, dar se săturau repede de asalturile lui și îi spuneau că e un pedant plin de sine și care nu știe să-și țină mâinile acasă, aveți grijă, fetelor, dacă vă plimbați singure cu el, întâi vă amețește cu aiurelile lui de candidat

la președinție, după aia vrea să vă scoată sutienul; dar și așa, Reeves nu ducea lipsă de aventuri amoroase. Juan José Morales era de părere că nu merită să te străduiești să înțelegi femeile, obiecte de desfrâu și perdiție, vorba cântecului și a părintelui Larraguibel când predica pătruns de zel catolic. Pentru băieții din cartier femeile se împărțeau în două categorii, cele precum Ernestina Pereda și cele de care nu te atingeai și care erau menite maternității și căminului, dar nu trebuia să te îndrăgostești ca să nu devii sclav sau încornorat. Gregory nu credea așa; în următorii treizeci de ani a urmărit fără preget himera amorului perfect, împiedicându-se de nenumărate ori, ridicându-se și căzând iar, într-o interminabilă cursă cu obstacole, până când a renunțat să mai caute și a învățat să trăiască singur. Iar atunci, printr-o surpriză ironică a sorții, a găsit iubirea când renunțase s-o caute. Dar asta e altă poveste.

Aspirațiile senatoriale ale lui Gregory Reeves au fost retezate brusc a doua zi după absolvire, când Judy l-a întrebat ce avea de gând să facă cu viața lui, pentru că venise timpul să plece din casa mamei.

— De mult trebuia să te muți, aici n-avem loc, stăm prea înghesuiți.

— Bine, o să-mi caut un loc unde să stau, a spus el trist că era gonit, dar și cumva ușurat să părăsească un cămin în care nu se simțise niciodată dorit.

— Mama trebuie să-și facă dinții, nu mai poate amâna.

— Ai adunat suma?

— Da, dar mai e nevoie de trei sute de dolari. Și i-am promis și un televizor de Crăciun.

Judy depășise o adolescență nefericită și devenise o femeie roasă de o furie surdă. Chipul continua să-i fie surprinzător de frumos, părul, deși tuns fără milă, avea aceeași nuanță de aur alb ca în prima copilărie. Straturi de grăsime o învăluiau nemilos, încă n-o deformau, căci era foarte tânără, sub osânză se mai ghiceau formele, iar în rarele ocazii când înceta să se deteste și râdea era chiar încântătoare. Avusese câteva legături cu bărbați albi din

locurile unde lucra sau din alte cartiere, vecinii hispanici se lăsaseră păgubași de mult, convinși că era o pradă de neatins. Bieții pretendenți erau oricum intimidați de accesele ei de orgoliu și de tăcerile lungi.

— Biata fată, n-o să se mărite niciodată, se vede că urăște bărbații, a diagnosticat Olga.

— Până nu slăbește n-are nici o șansă, întărea și Gregory.

— Grăsimea nu contează, nu rămâi fată bătrână pentru că ești grasă, ci pentru că așa vrei, de-a dracului.

Aici Olga s-a înșelat. Judy s-a măritat de trei ori și a avut o droaie de amorezi, dintre care unii au luat-o razna căutând o iubire pe care ea nu le-o putea sau nu voia să le-o dea. A avut câțiva copii de la bărbații ei și a mai adoptat și alții, crescându-i cu multă dragoste. Căldura și tandrețea care marcaseră primii ani de viață ai lui Gregory și pe care încercase de atâtea ori să le regăsească de-a lungul furtunoasei relații cu soră-sa înghețaseră în ea până în clipa în care Judy a cunoscut maternitatea. Copiii proprii și cei adoptați au ajutat-o să iasă din paralizia emoțională din tinerețe și să depășească teribilul secret din trecutul ei. Dar deocamdată abandonase școala și muncea la o fabrică de confecții, situația familiei era precară, banii aduși de ea și de Gregory n-ajungeau. După un an în care lucrase ca menajeră făcând curat în casele altora, cu mâinile jupuite de frecat și cu certitudinea că așa n-avea să ajungă nicăieri, s-a angajat cu normă întreagă ca muncitoare. Alături de alte femei prost plătite și tratate, cosea într-o magherniță întunecoasă și neaerisită, unde foșgăiau gândacii. Legile nu se respectau, patronii le exploatau fără scrupule. Își aducea de lucru și acasă, o bună parte din noapte și-o petrecea la mașina de cusut a maică-sii. Orele suplimentare erau plătite la fel ca cele normale, dar avea nevoie de bani și nu se punea problema să facă reclamație: ar fi pus-o pe liber, la poartă așteptau altele, la fel de disperate.

Gregory era și el obișnuit cu munca, de șapte ani contribuia la bugetul familiei. Din banii câștigați reușise să facă oarece schimbări, cumpărase un frigider nou, înlocuise mașina de gătit cu kerosen cu una pe gaze, gramofonul cu un pick-up electric, la care

mama asculta muzica ei preferată. Nu-l speria gândul de a locui singur. Cyrus și Olga au încercat să-l convingă să găsească o formă pentru a-și plăti studiile la universitate, dar asta era o problemă de care se loveau mulți din mediul lui, era un fel de tavan invizibil care-i silea să nu ridice privirile din pământ. După terminarea școlii, Gregory s-a lovit și el de orizontul limitat al cartierului. Timp de unsprezece ani făcuse tot posibilul pentru a fi acceptat de vecinii de cartier ca unul de-al lor – și aproape că reușise. Și poate că, în fundul sufletului, adevăratul motiv pentru a deveni muncitor fusese dorința de a face parte din mediul în care crescuse, iar ideea de a se ridica deasupra celorlalți prin studiu i se părea o trădare. În anii fericiți ai liceului avusese vremelnica iluzie că scăpase de soarta care-i fusese scrisă, dar de fapt se împăcase cu condiția de marginal, iar povara realității i-a căzut pe umeri în clipa când a trebuit să se confrunte cu viitorul. A închiriat o cameră, și-a dus acolo câteva cutii cu haine și cărțile împrumutate de la Cyrus, l-a luat și pe Oliver. Câinele îmbătrânise și era pe jumătate orb, își pierduse câțiva dinți și o parte din blană, abia de-și mișca oasele, dar rămăsese același prieten de nădejde. Câteva săptămâni de muncă în chip de „spinare udă" l-au făcut pe Reeves să constate că visul american n-ajungea pentru toți. Se întorcea seara extenuat, se trântea în pat cu ochii în tavan, își dădea seama cât de disperat era și se simțea încătușat. Toată vara a lucrat la o firmă de transport unde trebuia să ridice obiecte grele, a făcut mușchi pe care nici nu bănuia că-i are, s-a transformat într-un fel de gladiator forțos, dar un accident i-a schimbat destinul. Urca împreună cu altul un frigider pe niște scări, ancorat de chingi petrecute pe după umeri, era înfiorător de cald, casa scărilor era îngustă, la fiecare treaptă greutatea se lăsa pe o singură parte a corpului. Deodată a simțit un fel de arsură în piciorul drept, a făcut un efort uriaș ca să nu lepede greutatea care l-ar fi zdrobit pe celălalt. A gemut, a înjurat, iar când au lăsat frigiderul jos s-a uitat și a văzut un fel de arbore mov cu trunchi și crengi ramificate: îi plesniseră venele, în câteva minute piciorul era de nerecunoscut. S-a dus la spital, unde i s-a recomandat repaus absolut și a fost prevenit că venele sparte vor deveni varice, numai chirurgia putea să le elimine. Angajatorul i-a plătit o săptămână

și Reeves și-a petrecut convalescența în cameră, transpirând sub ventilator, consolat de credinciosul său Oliver, de masajele terapeutice ale Olgăi și de felurile creole gătite de Inmaculada Morales. Plus cărțile de la Cyrus, muzică clasică și câteva vizite. Carmen venea des, îi povestea filmele pe care le văzuse, avea darul povestirii, ascultând-o i se părea că se află în fața ecranului. Juan José Morales, care împlinise și el optsprezece ani, a trecut să-și ia rămas-bun înainte de a se înrola în armată și i-a lăsat ca amintire albumul său cu femei goale, la care a preferat să nu se uite, n-avea nevoie de un supliciu în plus, pe lângă canicula, imobilitate și plictiseală. Cyrus trecea și el pe la el, zilnic, comentându-i pe un ton sepulcral noutățile, omenirea e în pragul unei catastrofe, Războiul Rece punea în primejdie întreaga planetă, există prea multe bombe atomice gata să fie lansate și prea mulți generali aroganți gata s-o facă, în orice clipă cineva poate apăsa butonul fatidic, lumea o să crape într-un pârjol final și totul o să se ducă dracului.

— Nu mai există etică, trăim într-o lume a valorilor meschine, a plăcerilor fără bucurie și a acțiunilor fără sens.

— Fii serios, Cyrus! Doar tu m-ai pus în gardă împotriva pesimismului burghez, l-a luat în râs discipolul.

A apărut și maică-sa, aeriană și discretă, aducându-i fursecuri și un os pentru câine. Se așeza pe margine scaunului lângă ușă și vorbea despre subiectele ei dintotdeauna: istoria, amintiri despre tatăl său, muzică. Pe zi ce trece era tot mai eterică și mai ștearsă. Sâmbăta ascultau împreună muzică de operă la radio, iar Nora, emoționată până la lacrimi, spunea că acestea erau glasuri de ființe supranaturale, oamenii nu ajungeau la asemenea perfecțiune. Cu politețea sa înnăscută, se uita de departe la teancul de cărți de lângă pat și-l întreba ce citea.

— Filozofie, mamă.

— Nu-mi plac filozofii, Greg, sunt împotriva lui Dumnezeu. Încearcă să raționalizeze Creația, care e un act de iubire și de magie. Ca să înțelegi viața e mai de folos credința decât filozofia.

— Sunt cărți pe care le-ai citi și dumneata cu plăcere, mamă.

— Presupun că da. Trebuie să citești mult, Greg, doar prin cunoaștere și înțelepciune se poate învinge răul pe pământ.

— Cărțile astea spun în alte cuvinte exact ce m-ai învățat dumneata: omenirea e una singură, nu trebuie să posezi nimic pentru că totul e al tuturor, într-o bună zi va fi dreptate și egalitate între oameni.

— Parcă ziceai că nu sunt cărți religioase.

— Nu sunt cărți despre zei, ci despre oameni. Vorbesc de economie, politică, istorie...

— Sper că nu sunt cărți comuniste, fiule.

La plecare îi lăsa o broșură Bahá'i sau despre ultimul guru la modă, schița un gest elegant, fără să-l atingă. Trecerea ei prin odaie era atât de imaterială, încât Gregory se întreba uneori dacă făptura cu părul ca ceața și rochie demodată chiar fusese acolo sau era doar o iluzie. Avea pentru ea o iubire dureroasă, o vedea ca pe o făptură serafică, neatinsă de rele, fină și delicată ca o zână. Uneori îl apuca furia, îi venea s-o scuture și s-o scoată din starea aceea de semitrezie, să-i spună să deschidă în sfârșit ochii și să-l privească în față, uită-te la mine, mamă, sunt aici, mă vezi? Dar cel mai mult dorea s-o aibă în preajmă, s-o atingă, să râdă împreună și să-i împărtășească toate secretele.

Într-o zi Pedro Morales și-a închis mai devreme garajul și a venit să-l vadă. De la moartea lui Charles Reeves își asumase în mod tacit sarcina de a veghea asupra familiei maestrului său.

— E vorba de un accident de lucru, ar trebui să-ți dea o indemnizație.

— Mi-au spus că nu am dreptul la nimic, don Pedro.

— Dar patronul are asigurare, nu?

— Patronul a spus că nu e patron, că noi nu suntem angajații lui, că lucrăm pe contract independent. Ni se dau banii în mână, ne pot da afară oricând și n-avem asigurare. Știi și dumneata cum stau lucrurile.

— Dar e ilegal. Un avocat te poate ajuta, băiete.

Dar Reeves n-avea bani pentru un avocat și nici chef să piardă ani de zile cu procesul. De cum s-a pus pe picioare a găsit o slujbă mai puțin dură, nu și mai plăcută, la o fabrică de mobilă, unde pulberea fină de lemn care îmbâcsea aerul și efluviile de lipici, lac și dizolvant îi zăpăceau pe muncitori. Câteva luni în șir a făcut picioare de scaun, absolut identice. Accidentul de la picior îl

pusese în gardă și atâta l-a bătut la cap pe șef, cerând drepturile menționate în contract și nerespectate în practică, încât a fost luat la ochi ca revoltat incurabil și dat afară. A mai trecut și prin alte slujbe, de unde pleca în același mod după câteva săptămâni.

— Ce te agiți atât, Greg? Nu mai ești la liceu și nici președinte de ceva. Dacă iei banul, stai liniștit, nu mai reclama, îl sfătuia Olga în zadar.

— Bine faci, fiule, trebuie să existe solidaritate de clasă. Unirea face puterea, îl aproba Cyrus, ridicând un deget tremurător către un invizibil steag roșu. Munca îl ridică pe om, orice muncă e demnă și trebuie plătită la fel, dar nu toți oamenii au aceleași abilități. Dar tu nu ești făcut pentru așa ceva, Greg, e un efort inutil, nu te duce nicăieri, e ca și cum ai arunca nisip în mare.

— De ce nu te apuci de ceva artistic? Taică-tău parcă era artist, nu? spunea Carmen.

— Da, și a murit în mizerie, lăsându-ne la mila publică. Nu, mersi, m-am săturat de sărăcie, sărăcia e ceva groaznic.

— Dar nici nu te îmbogățești lucrând într-o fabrică. Las' că nu asculți de ordinele care ți se dau și te plictisești repede. Tu trebuie să fii propriul tău șef, doar la asta ești bun, insista prietena lui, care aplica aceleași principii în cazul ei.

Nu mai era la vârsta la care să facă scamatorii pe stradă îmbrăcată în fuste bălțate, dar nici nu dorea să-și câștige pâinea angajându-se, o îngrozea gândul de a sta o zi întreagă închisă într-un birou sau într-o hală la mașina de cusut; făcea ceva bani confecționând obiecte de artizanat pe care le vindea magazinelor de cadouri și la târguri. Ca multe fete din cartier, nici Judy nu terminase liceul, n-avea nici o pregătire, dar îi prisoseau talentul și inventivitatea; în plus, se bucura de complicitatea tatălui pentru a scăpa de martiriul unei munci de rutină. Pedro Morales se topea în fața voinței extravagantei sale fiice și îi permitea libertăți pe care nu le tolera celorlalți copii.

La fabrica de conserve munca era simplă, însă o neatenție oricât de mică te putea lăsa fără degete. Mașina la care lucra

Gregory Reeves sigila șirul nesfârșit de cutii care veneau pe banda rulantă. Zgomotul era înnebunitor, vacarm de pârghii și plăci metalice, urlet de mașini de etanșat și de roți dințate, scrâșnet de fiare neunse, bubuială de ciocane, hârșâit de cuțite și clănțănit de rulouri compresoare. Cu dopuri de ceară în urechi, Gregory abia suporta gălăgia din propriul cap, avea impresia că devenise un clopot în plină acțiune, zgomotul îl termina, când ieșea pe stradă era atât de zăpăcit, că nici traficul nu-l auzea, i se părea că era liniște ca pe fundul mării. Nu conta decât producția, oamenii erau siliți să dea totul și să-și depășească limitele, dacă voiau să-și păstreze locul de muncă. În zilele de luni veneau mahmuri după petrecerea din weekend și abia se țineau pe picioare. Iar seara, când se termina programul, zgomotul înceta brusc și Gregory avea impresia că plutește în gol. Muncitorii se spălau la cișmeaua din curte, se schimbau și plecau grămadă la cârciumă. La început a mers cu ei, cufundat în fum, bere neagră și tequila ieftină, râzând de glumele ordinare și cântând fals balade, mai curând plictisit decât vesel, își imagina poate că era între prieteni, dar odată ieșit la aer și dezmeticit își dădea seama că se păcălea singur. N-avea nimic în comun cu ceilalți, mexicanii n-aveau încredere în el, era doar un *gringo*. A renunțat repede la camaraderia aceasta iluzorie și de la lucru se ducea direct acasă ca să citească și să asculte muzică. Ca să le câștige încrederea, era în fruntea protestelor, era primul care făcea scandal când cineva se accidenta sau avea loc un conflict, dar îi era greu să pună în practică ideile despre dreptate socială ale lui Cyrus pentru că presupușii beneficiari nu-l sprijineau defel.

— Ei vor siguranță, Cyrus. Le e frică, fiecare își vede de ale lui, ceilalți nici nu contează.

— Frica poate fi învinsă, Gregory, învață-i să-și sacrifice interesele personale pentru o cauză comună.

— În viața reală fiecare e pentru el, își apără bucățica lui; trăim într-o societate egoistă.

— Trebuie să le vorbești, Greg. Omul e singurul animal care se ghidează după o etică și e capabil să-și depășească instinctele. Dacă n-ar fi așa, am fi și acum în Epoca de Piatră. Ne aflăm

într-un moment crucial al istoriei, dacă scăpăm de un cataclism atomic avem toate şansele să se nască omul nou, îl îndoctrina neobosit liftierul în jargonul său elaborat.

— O fi, dar mă tem că omul ăsta nou nu se va naşte aici, poate în altă parte. În cartierul ăsta nimeni nu se gândeşte la salturi biologice, doar la supravieţuire.

Era adevărat, nimeni nu voia să atragă atenţia asupra sa. Hispanicii, ilegali în marea lor majoritate, veniseră în nord trecând peste piedici nenumărate şi n-aveau nici cea mai mică intenţie de a intra în alte belele băgându-se în combinaţii politice care puteau să le aducă pe cap temuţii agenţi de la „Migra". Şeful de echipă de la fabrică, un zdrahon cu barbă roşcată, îl ţinea pe Reeves sub observaţie de câteva luni. Nu-l concediase pentru că era un admirator înfocat şi răbdător al lui Judy, pe care visa s-o dezbrace într-o bună zi pentru a se bucura de cărnurile ei generoase, scop în care încercase să se apropie de fratele ei. Îl tot invita la băutură, sperând să fie poftit acasă. Nici să nu te gândeşti, a tunat Judy când a aflat, nebănuind că roşcovanul avea să câştige partida prin pură tenacitate şi-avea să fie primul ei soţ. Într-o zi, acesta l-a surprins pe Gregory împărţind nişte foi scrise în spaniolă şi-a vrut să afle despre ce era vorba.

— Sunt articole din Codul Muncii, i-a răspuns sfidător Greg.

— Ce aiureală mai e şi asta?

— Condiţiile din hală sunt insalubre şi ne datoraţi multe ore suplimentare.

— Ia hai la mine în birou, Reeves.

Acolo l-a pus să stea jos şi l-a servit cu gin dintr-o sticlă scoasă din dulăpiorul pentru primul ajutor. L-a privit o vreme, în tăcere, căutându-şi cuvintele. Nu era un tip vorbăreţ, dacă n-ar fi fost Judy la mijloc nici nu şi-ar fi dat osteneala.

— Poţi ajunge departe, omule. Cred că în cinci ani ai putea ajunge şef de echipă. Ai educaţie şi ştii să comanzi.

— Şi mai sunt şi alb, nu?

— Da, eşti norocos.

— Adică ceilalţi n-o să scape nicicând de banda rulantă, vrei să spui...

— Indienii ăia păduchioşi sunt răi, Reeves, se bat, fură, nu sunt de încredere. Mai sunt şi tonţi, nu înţeleg nimic, nu învaţă engleza, sunt slabi.

— Nu ştii ce vorbeşti. Sunt mai dibaci şi au mai multă onoare decât dumneata şi cu mine. Ai trăit în cartierul ăsta o viaţă întreagă şi n-ai învăţat boabă de spaniolă, în schimb, ei învaţă englezeşte în câteva săptămâni. Nu sunt slabi, muncesc mai mult decât orice alb şi sunt plătiţi pe jumătate.

— Ce treabă ai tu cu ăştia? Tu eşti altfel. Crede-mă, tu o să ajungi şef de echipă, poate-o să ai propria ta fabrică, pentru că ai calităţi şi trebuie să te gândeşti la viitor. O să te ajut, dar nu vreau scandal, n-ai nevoie de aşa ceva. Şi-n fond, indienii ăştia nu se plâng de nimic, sunt cât se poate de mulţumiţi.

— Ia întreabă-i să vezi ce mulţumiţi sunt...

— Păi, dacă nu le place, să se întoarcă în ţara lor, nu i-a chemat nimeni...

Era o frază pe care Reeves o auzise de multe ori, aşa că a ieşit supărat din birou. În curtea în care se spălau muncitorii a văzut lada de gunoi plină de hârtiile pe care le împărţise, a răsturnat-o cu piciorul şi a plecat înjurând. Ca să se calmeze s-a dus să vadă două filme horror, apoi a mâncat un hamburger în picioare la un colţ de stradă şi a ajuns acasă aproape de miezul nopţii. Furia îi trecuse, acum era copleşit de o senzaţie de neputinţă. A găsit în uşă un bilet: Cyrus era la spital.

Bătrânul liftier a agonizat două zile, iar alături i-a stat doar Gregory Reeves. Rude nu avea, pe prieteni n-a vrut să-i anunţe, considerând că moartea e o afacere privată. Detesta sentimentalismele şi l-a avertizat pe Greg că dacă varsă o lacrimă n-are decât să plece, doar n-o să-şi petreacă ultimele clipe consolând un plângăcios. Îl chemase, i-a spus apoi, pentru că mai avea să-i transmită nişte învăţături şi nu voia să plece lăsând lucrurile neterminate. În cele două zile inima i s-a stins treptat, erau ore în care sufletul se lupta să-i părăsească trupul. Avea şi perioade în care putea vorbi şi destulă luciditate pentru a-şi preveni încă o dată discipolul de primejdiile individualismului şi a-i dicta o listă de autori pe care era musai să-i citească, exact în ordinea aceea.

Pe urmă i-a dat cheia de la o căsuță de valori de la gară și, abia suflând, i-a dat ultimele dispoziții.

— Vei găsi acolo opt sute zece dolari în bancnote. Nimeni nu știe că-i am, așa că spitalul n-o să mă pună la cheltuieli. De înmormântare se va ocupa municipalitatea sau biblioteca, că la gunoi nu ajung, fii sigur. Banii sunt pentru tine, ca să te duci la universitate. Se poate începe de jos, dar e mult mai bine s-o iei de sus, iar dacă n-ai o diplomă o să fie tare greu să ieși din groapa asta. Cu cât ajungi mai sus, cu atât mai mult ai să poți face ca să schimbi lucrurile în capitalismul ăsta blestemat, pricepi?

— Cyrus...

— Nu mă întrerupe, că mă lasă puterile. De ce ți-am împuiat atâția ani mintea cu lecturi? Ca s-o folosești. Dacă faci ceva ce nu-ți place te simți ca un sclav, dar dacă faci ce-ți place ești ca un prinț. Ia banii și pleacă departe de orașul ăsta, ai avut note bune la școală, vei fi admis fără probleme în orice universitate. Jură-mi că așa ai să faci.

— Dar...

— Jură!

— Jur c-am să încerc...

— Nu e bine. Jură-te c-o s-o faci.

— Bine, așa am să fac.

Și a ieșit afară ca să nu-l vadă că plângea. Brusc, vechea frică îl lovise din nou, ca o plesnitură de bici. După ce-l văzuse pe Martínez făcut bucăți de tren crezuse că scăpase de obsesia morții, adevărul este că așa fusese niște ani buni, dar acum simțise stând lângă Cyrus aroma aceea de migdale amare și îi revenise spaima din copilărie. S-a întrebat ce era cu aroma aceea, de ce-i făcea rău, dar nu și-a amintit. Cyrus a murit noaptea, la fel de discret și de demn cum trăise, avându-l alături pe cel pe care-l considera fiul său. Ceva mai devreme l-au scos din salonul comun și l-au dus într-o rezervă. Anunțat de Carmen, părintele Larraguibel a venit să-l împărtășească, dar omul era de-acum inconștient și Gregory a fost de părere c-ar fi fost o dovadă de lipsă de respect față de acest agnostic declarat să mai fie tratat cu apă sfințită și rugăciuni.

— Asta nu face rău, ba poate că face chiar bine, a cugetat preotul.

— Regret, părinte, lui Cyrus nu i-ar face plăcere.

— Nu tu hotărăşti, băiete, a spus preotul, l-a împins fără menajamente, şi-a scos însemnele meseriei şi şi-a făcut datoria, profitând de faptul că bolnavul nu putea să se apere.

Moartea i-a fost liniştită, abia după câteva minute bune Gregory şi-a dat seama că omul îşi dăduse sufletul. A stat o vreme lângă prietenul său, i-a mulţumit, l-a rugat să nu-l părăsească, să vegheze asupra lui din cerul celor fără de credinţă: ca să vezi ce prost sunt, Cyrus, să-ţi cer asta tocmai ţie, care nu crezi nici în Dumnezeu, cu atât mai puţin în îngerii păzitori. A doua zi s-a dus la gară şi a scos modesta comoară, a mai pus bani de la el şi a plătit o înmormântare solemnă cu muzică de orgă şi belşug de gardenii, la care a invitat personalul de la bibliotecă şi alţi oameni, care nu-l cunoscuseră pe Cyrus, dar veniseră pentru că-i chemase el: mama, Judy şi tribul Morales în păr, inclusiv bunica cea ţicnită, care se apropia de o sută de ani şi era fericită că în sicriu era altul. Era o zi caniculară, Gregory fierbea în costumul negru închiriat. Mergând în urma sicriului pe drumul cimitirului s-a despărţit în tăcere de bătrânul său maestru, de prima parte a vieţii sale, de oraş şi de prieteni. O săptămână mai târziu, lua trenul şi pleca la Berkeley. Avea nouăzeci de dolari în buzunar şi foarte puţine amintiri frumoase.

Am sărit din tren cu nerăbdarea celui ce începe un caiet nou, viaţa mea o lua de la început. Auzisem atâtea despre acel oraş profan, subversiv şi vizionar, în care conviețuiau tot felul de lunatici cu premianţii Nobel, încât mi s-a părut că aerul era încărcat de energie şi un suflu molipsitor îmi scutura de pe umeri douăzeci de ani de rutină, oboseală şi asfixie. Era şi cazul, Cyrus avusese dreptate, îmi mucezea sufletul. Am zărit în ceaţa lăptoasă un şir de lumini galbene, un peron nu tocmai impecabil, umbre de călători tăcuţi cărând valize şi colete, am auzit lătratul unui câine. Se simţea o răceală umedă şi un miros ciudat, un amestec de metal încins de la locomotivă şi aromă de cafea. Era o gară cam posomorâtă

ca multe altele, ceea ce nu mi-a ştirbit entuziasmul; mi-am aruncat sacul de pânză de cort în spate şi am luat-o din loc ţopăind ca un puşti şi urlând din toţi bojocii „asta e prima seară din superbele zile pe care le voi avea într-o viaţă extraordinară". Nu s-a întors nimeni să se uite la mine, de parcă izbucnirea mea ar fi fost lucrul cel mai normal din lume, şi aşa şi era, cum am constatat a doua zi de dimineaţă ieşind din hotelul pentru tineri pentru a purcede la aventura de a mă înscrie la universitate, a-mi găsi ceva de lucru şi un loc unde să stau. Era o altă planetă. Pe mine, crescut într-un soi de ghetou, atmosfera cosmopolită şi dezinhibată de la Berkeley m-a îmbătat. Pe un zid cineva scrisese cu vopsea verde *totul se tolerează, în afară de intoleranţă.* Anii pe care i-am petrecut acolo au fost intenşi şi minunaţi, chiar şi acum când mă duc acolo în vizită, şi o fac des, simt că aparţin acelui oraş. Când am ajuns, la începutul anilor şaizeci, nu era nici pe departe circul de nedescris care devenise atunci când mă mutam pe partea cealaltă a golfului, dar deja era extravagant, leagăn al mişcărilor radicale şi al revoltelor îndrăzneţe. Mi-a fost dat să asist la transformarea omidei în fluturele cu aripi mari şi colorate care a agitat o generaţie întreagă. Din cele patru zări soseau tineri în căutarea unor idei noi şi încă nenumite, dar care se simţeau în aer precum ecourile unei tobe în surdină. Era Mecca pelerinilor fără de Dumnezeu, era celălalt capăt al continentului unde veneai ca să laşi în urmă vechi dezamăgiri sau să cauţi o utopie, era esenţa însăşi a Californiei, sufletul unui vast teritoriu luminos şi lipsit de memorie, un Turn Babel compus din albi, asiatici, negri, ceva hispanici, copii, bătrâni, tineri, mai ales tineri – *să n-ai încredere în cineva trecut de treizeci de ani.* La modă era să fii sărac, sau măcar să te prefaci că eşti, şi a fost aşa şi în deceniile următoare, când ţara întreagă se deda beţiei succesului şi lăcomiei. Oamenii mi s-au părut zdrenţăroşi, adesea cerşetorul de la colţ de stradă era mai bine îmbrăcat decât trecătorul generos care-i dădea de pomană. Mă uitam la toate cu o curiozitate de provincial. În cartierul meu din Los Angeles nu văzusem nici un hippy, masculii mexicani l-ar fi făcut arşice, nici la plajă, în centru sau la televizor, dar aici spectacolul era incomparabil. În jurul universităţii

urmaşii beatnicilor luaseră în stăpânire străzile cu pletele, bărbile, favoriţii, florile, colierele, bluzele indiene, blugii pictaţi şi sandalele lor de călugări rătăcitori. Mirosul de marijuana se contopea cu cel al gazelor de eşapament, al tămâii, al cafelei şi cu aromele mâncărurilor orientale. La universitate se mai purtau părul tuns şi îmbrăcămintea convenţională, cred însă că se prefigurau deja schimbările care-aveau să elimine după câţiva ani monotonia aceasta prudentă. În parcuri studenţii îşi lepădau încălţările şi cămăşile şi făceau plajă, anticipând epoca ce-avea să vină curând, când bărbaţi şi femei aveau să se despoaie cu totul, celebrând revoluţia amorului liber. *Tineri mereu*, suna graffiti-ul de pe un zid, dar din oră în oră clopotul nemilos din campanilă ne aducea aminte că timpul trece inexorabil.

Îmi fusese dat să văd de aproape diverse chipuri ale rasismului, fac parte dintre puţinii albi care l-au simţit pe propria-i piele. Când fiica cea mare a familiei Morales s-a plâns de pometii ei indigeni şi de tenul ca scorţişoara, taică-său a înhăţat-o de o aripă, a dus-o în faţa oglinzii, i-a spus să se uite bine şi să mulţumească Sfintei Fecioare din Guadalupe că nu era „o negresă împuţită". Mi-am zis atunci că lui Pedro Morales nu prea-i folosise diploma Planului Infinit pe care o agăţase în perete şi care-i certifica superioritatea sufletului, că avea aceleaşi prejudecăţi ca şi alţi hispanici care-i detestau pe negri şi pe asiatici. Pe atunci la universitate nu erau primiţi hispanici, studenţii erau cu toţii albi, plus câţiva urmaşi de imigranţi chinezi. Nici negri nu vedeai în sălile de curs, doar câţiva în echipele sportive. Nu-i vedeai nici prin magazine, birouri sau restaurante, în schimb umpleau închisorile şi spitalele. Sigur că exista segregaţie, însă negrii nu erau consideraţi străini, condiţie atât de umilitoare pentru prietenii mei mexicani, ei măcar călcau pe pământul lor, iar unii începeau să calce apăsat.

Am mers din birou în birou, încercând să mă descurc în campusul labirintic, socotind câţi bani îmi trebuiau ca să trăiesc şi cum să găsesc de lucru. Eram trimis de la un ghişeu la altul, făceam coadă, birocraţia asta mă exaspera, nimeni nu ştia nimic, nou-veniţii erau un fel de rău inevitabil de care încercau să scape. Nu ştiu dacă ne tratau aşa ca să ne călească sau eu eram mai

dezorientat, mi-a trecut prin minte că se purtau așa din cauza accentului meu mexican. Din când în când, câte un student de bună-credință și care trecuse peste tot felul de obstacole îmi sufla o informație valabilă, fără așa ceva cred că m-aș mai fi învârtit o lună ca un titirez. La cămin nu erau locuri, într-o frăție n-aveam chef să intru, erau niște comunități conservatoare și snoabe în care unul ca mine n-avea ce căuta. Un băiat de care mă ciocnisem de mai multe ori pe parcursul formalităților plicticoase ale acelor zile mi-a spus că închiriase o cameră și era dispus s-o împartă cu mine. Îl chema Timothy Duane și, am aflat mai târziu, fetele îl considerau cel mai de comitet băiat din campus. Mulți ani mai târziu, când l-a cunoscut, Carmen a spus că semăna cu o statuie grecească. De unde grec, e un irlandez cu ochi albaștri și păr negru, la fel ca atâția alții. Mi-a povestit că bunicu-său fugise de la Dublin la începutul secolului pentru că era urmărit de justiția engleză, ajunsese la New York sărac lipit și după câțiva ani de afaceri necurate făcuse avere. La bătrânețe devenise un protector al artelor și nimeni nu-și mai amintea de începuturile sale tulburi, iar la moarte le-a lăsat urmașilor un purcoi de bani și un nume curat. Timothy crescuse ca intern în colegii catolice pentru copii bogați, unde învățase mai multe sporturi și i se inculcase un sentiment apăsător de culpă, pe care, sunt sigur, îl avea din născare. În fundul sufletului visa să se facă actor, însă pentru tatăl său nu erau decât două profesii respectabile, medic sau avocat, restul erau mofturi, cât despre teatru, asta era ceva pentru homosexuali și perverși. Deși își înjumătățea impozitele grație fundației pentru arte înființată de bunicul Duane, n-avea nici pic de simpatie pentru artiști. A trăit autoritar și sănătos tun aproape un secol, privând omenirea de un mare actor de teatru sau film. Tim a ajuns un medic care-și detestă profesia și spune că s-a dedicat patologiei pentru că morții nu se vaită și nu vor să fie consolați. Renunțând la visele de actorie și schimbând scena pe sălile reci de disecție, devenise un tip singuratic, chinuit de demoni încăpățânați. A fost dorit de multe femei, însă toate iubirile lui au eșuat, lăsându-l cu un gust amar și făcându-l sceptic, abia târziu, când își pierduse de-acum și râsul, și speranța, și o bună parte

din farmec, a apărut cineva care l-a salvat de sine însuşi. Dar să n-o iau înainte, toate astea s-au petrecut mult mai târziu. Pe vremea când l-am cunoscut eu îl mai păcălea pe tatăl său promiţându-i că va studia dreptul sau medicina, dar pe ascuns se ocupa de teatru, adevărata lui pasiune. Ajunsese de o săptămână în oraş şi era în faza de explorare, dar spre deosebire de mine avea experienţă în lumea şcolilor pentru albi, un tată bogat în spate şi talent să deschidă toate uşile. Avea atât de mult aplomb, c-ai fi zis că e stăpânul universităţii. Aici se studiază puţin, dar se învaţă multe, deschide ochii şi închide gura, mă sfătuia el, văzându-mă plutind cu capul în nori. Camera s-a dovedit a fi mansarda unei case vechi, o încăpere înaltă ca o catedrală, cu două luminatoare prin care se zărea turla campanilei. Tim mi-a demonstrat că se puteau vedea şi alte lucruri: dacă ne urcam pe un scaun vedeam baia unui cămin de fete, în fiecare dimineaţă defilau rânduri-rânduri spre duş îmbrăcate sumar. După ce s-au prins că le spionam, unele se fâţâiau în pielea goală. Ca mobilă, aveam strictul necesar, două paturi, o masă mare şi un raft pentru cărţi. Am pus o ţeavă între două bârne ca să ne atârnăm hainele, restul a rămas în cutii de carton. Restul casei era ocupat de două femei adorabile, Joan şi Susan, cu care m-am împrietenit la cataramă. Avau o bucătărie mare în care pregăteau reţetele unei cărţi de bucate pe care aveau de gând s-o scrie, îmi ploua în gură, mulţumită lor am învăţat să gătesc. În curând aveau să devină celebre, dar nu pentru talentul lor culinar sau pentru cartea pe care n-au scris-o niciodată, ci pentru că au iniţiat moda arderii sutienelor în proteste publice. Gestul, iscat într-un acces de furie când li s-a interzis să intre într-un bar exclusiv pentru bărbaţi şi captat întâmplător de aparatul de fotografiat al unui turist japonez, a apărut la telejurnal, a fost imitat de alte femei şi a devenit imediat simbolul feministelor din lumea întreagă. Casa s-a dovedit ideală, era la doi paşi de universitate şi cât se poate de comodă. Îmi plăcea şi aerul ei seniorial, în comparaţie cu locurile unde vieţuisem era un adevărat palat. După nişte ani acolo avea să se aciuiască o faimoasă comunitate hippy din oraş, douăzeci şi ceva de suflete convieţuind într-o

promiscuitate amabilă sub același acoperiș, cu grădina transformată în plantație de marijuana, dar eu mă mutasem deja.

Tim m-a silit să renunț la cămășile cu care venisem, mi-a spus că parcă eram o pasăre tropicală cu moda asta din sudul Californiei, la Berkeley nimeni nu se îmbrăca așa, nu puteam să merg să protestez astfel îmbrăcat. Dacă nu protestam eram un nimeni și nici fete nu găseam, m-a lămurit el. Observasem afișele și anunțurile dedicate multiplelor cauze: foametе, dictaturi și revoluții din țări imposibil de găsit pe hartă, drepturile minorităților, ale femeilor, ale pădurilor și ale speciilor în pericol, pace și fraternitate. Era imposibil să faci doi pași fără să-ți pui semnătura pe un manifest sau să bei o cafea fără să donezi douăzeci și cinci de cenți pentru o colectă destinată unui scop pe cât de altruist pe atât de depărtat. Timpul pentru studiu era incomparabil mai mic decât cel dedicat protestului împotriva: guvernului, armatei, politicii externe, abuzurilor rasiale, crimelor ecologice și nedreptăților eterne. Pentru mine, această preocupare obsesivă pentru problemele lumii, chiar și cele mai trăsnite, a fost o revelație. Cyrus îmi sădise ani în șir în minte tot felul de întrebări, dar crezusem că era vorba de teme din cărți și exerciții intelectuale fără aplicabilitate practică în viața de zi cu zi, niște chestii pe care le puteam discuta doar cu el, pentru că restul muritorilor nu pricepea astfel de subiecte. Iar acum împărtășeam neliniștea asta cu prietenii, ne simțeam parte a unei rețele complexe în care fiecare acțiune avea repercusiuni și consecințe imprevizibile asupra viitorului omenirii. După spusele comesenilor de la cafenea, exista o revoluție în plină desfășurare, pe care nimeni nu putea s-o oprească, teoriile și obiceiurile noastre aveau să fie în curând imitate la nivel planetar, aveam răspunderea istorică de a fi de partea celor buni, iar cei buni erau, firește, extremiștii. Nimic nu trebuia să rămână în picioare, terenul trebuia ras pentru societatea cea nouă. Cuvântul *politică* îl auzisem pentru prima dată, pronunțat în șoaptă, în liftul bibliotecii și știam că a-i spune cuiva *liberal* sau *radical* era o insultă abia mai puțin gravă decât *comunist*. Iar acum mă aflam în singurul oraș din Statele Unite unde lucrurile stăteau pe dos, unde mai rău decât să fii *conservator* nu era decât să fii neutru

sau indiferent. O săptămână mai târziu mă instalasem în mansardă cu prietenul meu Duane, mă duceam conștiincios la cursuri și făcusem rost de două joburi ca să pot trăi. Studiul nu mă copleșea, universitatea n-ajunsese încă teribila sită de creiere de mai târziu, mi se părea tot un fel de liceu, doar un pic mai dezordonat. Exista obligația de a urma cursuri militare timp de doi ani. Îmi plăceau atât de mult exercițiile și taberele de vară și uniforma, încât am făcut patru ani și am ieșit cu grad de ofițer. La înscriere m-au pus să semnez o declarație în care să jur că nu sunt comunist. În timp ce-mi puneam semnătura în josul paginii, am simțit privirea ironică a lui Cyrus în ceafă, atât de intens, că m-am întors să-l salut.

Managerul fabricii de conserve o visa întruna pe Judy Reeves, chiar și în timpul zilei imaginea ei îl urmărea neîncetat. Nu era obsedat de grăsane, nici nu băgase de seamă că era așa: pentru el era perfectă, nu-i lipsea și nu-i prisosea nimic, iar dacă cineva i-ar fi zis că era practic de două ori mai grea decât ar fi fost normal s-ar fi mirat foarte. Nu-i vedea defectele, ci calitățile, îi iubea pieptul rotund și fundul generos, foarte bine că erau mari, aveai pe ce pune mâna. Era entuziasmat de pielea ei ca de bebeluș, de mâinile împunse de ac și obosite de treburile casnice, dar frumoase, de surâsul ei radios pe care îl observase de vreo două ori și de părul fin și de un blond argintiu. Iar refuzul ei nu făcea decât să-i sporească dorința. Îi ieșea în cale în ciuda aroganței cu care-l ignora. Proaspăt spălat, cu o cămașă curată și stropit cu apă de colonie ca să scape de mirosul acid din fabrică, se posta în stația de autobuz așteptându-și iubita să se întoarcă de la lucru și îi întindea mâna ca s-o ajute să coboare; nu se supăra dacă ea prefera să se dea jos poticnindu-se și refuzând sprijinul. Pășea alături de ea vorbindu-i liniștit, pe un ton intim și prietenos, nedescurajat de tăcerea ei obstinată, îi povestea amănunte de la lucru, îi dădea vești despre oameni pe care Judy nici nu-i cunoștea, îi spunea rezultatele meciului de baseball. O însoțea până la ușă, o invita la cină – știind c-avea să fie refuzat – și-și lua rămas-bun,

promițându-i că a doua zi o va aștepta tot acolo. Acest asediu răbdător a durat două luni încheiate.

— Cine e bărbatul ăsta care te aduce în fiecare zi a întrebat-o Nora în cele din urmă.

— Nu e nimeni, mamă.

— Cum îl cheamă?

— Nu l-am întrebat și nu mă interesează.

A doua zi, Nora le-a pândit sosirea la geam și, înainte ca Judy să-i trântească ușa în nas mătăhălosului roșcat, a ieșit și l-a invitat la o bere, în ciuda privirilor asasine ale fiică-sii. Așezat pe un scăunel minuscul mult prea fragil pentru el, pretendentul a rămas tăcut, frământându-și mâinile și făcând să-i trosnească încheieturile. Din fotoliul ei de răchită Nora îl privea cercetător. Judy o ștersese în dormitor și prin pereții subțiri se auzea cum pufnește furioasă.

— Permiteți-mi să vă mulțumesc pentru atenția pe care o purtați fiicei mele, a spus Nora Reeves.

— Îhî, a enunțat omul, incapabil de o frază mai elaborată și neobișnuit cu vorbirea aleasă.

— Dumneata îmi pari o persoană cumsecade...

— Ăhă...

— Chiar ești?

— Ce să fiu?

— Un om de treabă.

— Nu știu, cucoană.

— Cum te cheamă?

— Jim Morgan.

— Pe mine mă cheamă Nora Reeves și bărbatu-meu e Charles Reeves, Maestru și Doctor în Științe Divine, precis c-ai auzit de el, e foarte cunoscut...

Judy, care asculta conversația de dincolo, n-a mai suportat și a năvălit ca un taifun, proțăpindu-se în fața timidului său admirator cu mâinile în șolduri.

— Ce dracu' vrei de la mine? De ce nu mă lași în pace?

— Nu pot... cred că m-am îndrăgostit... îmi pare rău, zău așa, a îngăimat bietul amorez cu chipul la fel de roșu ca și părul.

— Foarte bine, atunci singurul chip în care poți scăpa de obsesie e să te culci cu mine, ca să terminăm odată!

Nora a scos un strigăt de spaimă și s-a ridicat brusc, răsturnând scaunul, pentru că niciodată n-o auzise vorbind astfel de fiică-sa. S-a ridicat și Morgan, și-a luat la revedere de la Nora, și-a pus șapca și a ieșit.

— Văd că m-am înșelat cu tine. Voiam să te iau de nevastă, i-a trântit sec din prag.

A doua zi, Judy n-a mai găsit pe nimeni în stația de autobuz care să-i întindă mâna. A scos un suspin de ușurare și-a luat-o spre casă legănându-se ca o fregată și uitându-se la lumea de pe stradă, la pisicile care căutau prin lăzile de gunoi, la copiii care se alergau jucându-se de-a cowboy-ii și de-a bandiții. Drumul i s-a părut lung, ajunsă acasă toată veselia îi trecuse și se simțea dezamăgită. N-a putut dormi în noaptea aceea, se răsucea în așternut precum o balenă eșuată la mal, era disperată. S-a sculat în zori, a înghițit două banane, o cană de ciocolată, trei ouă cu șuncă și opt felii de pâine prăjită cu unt și gem. Maică-sa a găsit-o în pridvor cu mustăți de ciocolată și urme de gălbenuș la gură, plus două șiroaie de lacrimi care i se scurgeau pe obraji.

— Azi-noapte l-am văzut iar pe tatăl tău. Zice să îngropi ficați de pui la rădăcina salciei.

— Nu-mi mai vorbi de el, mamă.

— Din cauza furnicilor. Zice că doar așa vor ieși din casă.

În ziua aceea Judy nu s-a dus la lucru, ci în vizită la Olga. Ghicitoarea a privit-o atent din cap până-n picioare, trecând în revistă colacii de grăsime, picioarele umflate, respirația greoaie, rochia oribilă cusută în grabă dintr-o stambă ordinară, tristețea adâncă din ochii atât de albaștri: n-a avut nevoie de globul de cristal ca să-i dea un sfat.

— Ce ți-ai dori mai mult și mai mult, Judy?

— Copii, a spus ea fără să stea pe gânduri.

— Atunci ai nevoie de un bărbat. De preferință, un soț.

Fata s-a dus glonț la cofetăria din colț, a devorat trei prăjituri mille-feuilles, a băut două pahare de cidru, apoi la coafor, unde nu mai fusese niciodată și unde în cele trei ore care au urmat o

mexicană simpatică şi zglobie i-a făcut părul permanent, i-a vopsit unghiile de la mâini şi de la picioare într-un roz aprins şi i-a depilat picioarele cu ceară, în vreme ce clienta dădea gata, cu o hotărâre tacticoasă, un kil de bomboane. Pe urmă a luat autobuzul spre centru, ca să-şi cumpere ceva de la singurul magazin pentru grase existent pe vremea aceea în statul California. A ales o fustă albastră şi o bluză înflorată care-i mai ascundeau o parte din volum şi îi puneau în valoare prospeţimea tenului de copil şi ochii. Astfel gătită s-a dus să aştepte cu braţele încrucişate şi o expresie fioroasă la poarta fabricii la care lucra amorezul ei. S-a auzit sirena de plecare, a văzut gloata de muncitori hispanici năvălind afară, iar după câteva minute a apărut şi el, neras, transpirat şi într-un tricou unsuros. A rămas cu gura căscată văzând-o.

— Cum ziceai că te cheamă, a întrebat ea cu glas apăsat ca să-şi disimuleze timiditatea.

— Jim... Jim Morgan... Eşti tare drăguţă.

— Mai vrei să te însori cu mine?

— Sigur că da!

Părintele Larraguibel a celebrat căsătoria în parohia Lourdes, cu toate că Judy era Bahá'í la fel ca maică-sa, iar Jim aparţinea parohiei Sfinţilor Apostoli, însă toţi prietenii lui erau catolici şi în cartier singura căsătorie valabilă era aceea oficiată în ritul Vaticanului. Gregory a venit special ca să-şi conducă sora la altar. Pedro Morales a plătit petrecerea, Inmaculada a pregătit timp de două zile cu fetele şi prietenele ei mâncăruri mexicane şi torturi pentru nuntă. Mirele a adus băutura şi muzica, au încins o petrecere în mijlocul străzii cu cel mai bun grup de *mariachis* şi peste o sută de invitaţi care au dansat toată noaptea în ritmurile latino. Nora Reeves i-a cusut fiică-sii o rochie de mireasă cu atâtea voaluri de organdi că de departe semăna cu un velier de piraţi, iar de aproape, cu leagănul unui prinţ moştenitor. Jim Morgan avea ceva economii, aşa că şi-a adus nevasta într-o casă mică, dar comodă, i-a cumpărat o mobilă de dormitor cu un pat de dimensiuni speciale, în care să încapă amândoi şi să reziste izbiturilor de rinoceri cu care s-au iubit în prima săptămână. Vinerea următoare soţul n-a ajuns acasă. Femeia l-a aşteptat până duminică,

zi în care a ajuns atât de beat, că nici nu-şi amintea unde fusese şi cu cine. Judy a apucat o sticlă de lapte şi i-a spart ţeasta. Unul mai pirpiriu ar fi murit pe loc, dar Jim Morgan s-a ales doar cu o tăietură pe frunte care, departe de a-l supăra, i-a produs o stare de excitare frenetică. Şi-a şters cu mâneca sângele de pe ochi, s-a repezit la Judy şi, în ciuda protestelor sale, în acea noapte au conceput primul lor copil, un băieţel arătos care a avut cinci kilograme la naştere. Judy Reeves, strălucind de o fericire pe care n-o crezuse posibilă, l-a pus la sân hotărâtă să-i dea toată dragostea de care ea n-avusese parte. Îşi descoperise vocaţia de mamă.

Pentru Carmen Morales plecarea lui Gregory a fost o ofensă personală. În fundul sufletului ştiuse dintotdeauna că locul lui nu era în cartier şi, mai devreme sau mai târziu, avea să plece de acolo, însă spera ca atunci să plece amândoi, poate să lucreze la un circ ambulant, cum plănuiseră de atâtea ori. Nu putea să-şi imagineze viaţa fără el. De când se ştia îl văzuse aproape zilnic, îi împărtăşise toate gândurile şi întâmplările, oricât de mărunte. Iar el îi adusese marile revelaţii ale copilăriei: Moş Crăciun nu există, iar copiii nu cresc într-o varză şi nici nu sunt aduşi de barză de la Paris, şi fusese primul care aflase la unsprezece ani că-şi găsise o pată roşie pe chiloţi. Era mai aproape de el decât de propria ei mamă sau de fraţi, crescuseră împreună, îşi mărturiseau chiar şi lucrurile interzise de educaţia primită acasă. La fel ca Gregory, şi ea se amoreza adesea, erau pasiuni fulminante şi trecătoare, dar spre deosebire de el era ţinută din scurt de tradiţiile patriarhale ale familiei şi ale mediului ei. Firea ei pătimaşă se izbea de dublul cod moral care făcea din femei prizoniere, dar dădea libertate bărbaţilor. Era obligată să aibă grijă de reputaţia ei, căci o umbră oricât de mică ar fi putut declanşa o tragedie, tatăl şi fraţii o controlau plini de zel, gata să apere onoarea familiei, chiar dacă în acest timp făceau cu alte femei ceea ce nu le-ar fi permis în ruptul capului celor din neamul lor. Carmen avea o fire neîmblânzită, dar pe atunci o mai ţinea în frâu frica de gura lumii. Se temea mai ales de taică-său, pe urmă de furiosul părinte Larraguibel şi de Dumnezeu, exact în ordinea asta, în fine, de gurile rele, în

stare să-i distrugă viitorul. Ca atâtea femei din generația ei, crescuse cu axioma conform căreia căsătoria și maternitatea erau destinul perfect – *și s-au căsătorit, și-au avut mulți copii, și-au trăit fericiți până la adânci bătrânețe* –, numai că în jurul ei nu vedea pic de fericire domestică, nici măcar la părinții ei, care rămâneau împreună pentru că altă alternativă nu-și puteau imagina, dar erau departe de cuplurile romantice de la cinema. O dată nu-i văzuse mângâindu-se și se zvonea că Pedro Morales mai avea un fiu cu altă femeie. Nu, nu asta își dorea ea. Visa, ca atunci când era mică, la o viață diferită și aventuroasă, dar n-avea curajul să se smulgă din mediul ei și să plece. Era la curent cu bârfele care se șopteau în spatele ei: da' ce se crede asta mică a lu' Morales, n-are o slujbă ca lumea, umblă singură seara, își face ochii, poartă o brățară la gleznă, iese cam mult cu Gregory Reeves, că doar nu sunt rude, ai ei ar trebui să se ocupe mai mult de fată, e de-acum la vârsta măritișului, n-o să-i fie ușor să găsească un bărbat cu purtările astea de americancă zurlie. Dar Carmen nu ducea lipsă de pretendenți. Prima propunere o primise la cincisprezece ani abia împliniți, la nouăsprezece, cinci bărbați o ceruseră în căsătorie, de toți aceștia se îndrăgostise plină de iluzii și se plictisise după câteva săptămâni, imediat ce începea rutina. La plecarea lui Reeves avea primul iubit american, Tom Clayton, ceilalți fuseseră hispanici din cartier. Era un ziarist ironic și plin de viață, care o topise cu cunoștințele sale despre lume și cu teoriile lui despre amorul liber și egalitatea între sexe, subiecte despre care n-ar fi îndrăznit să pomenească acasă, dar pe care le discutase îndelung cu Gregory.

— Vorbe goale, ăsta vrea să se culce cu tine și pe urmă să-și pună coada pe spinare, a decretat prietenul ei.

— Ești mai înapoiat decât taică-meu, ești veriga lipsă!

— Dar de măritiș ți-a pomenit?

— Căsătoria omoară dragostea.

— Dar ce n-o omoară, Carmen, pentru Dumnezeu!

— Nu visez să intru în biserică îmbrăcată în alb, Greg. Eu sunt altfel.

— Fii sinceră, te-ai culcat cu el?

— Nu, încă nu... Spune-mi cum e, ce simți a întrebat după o pauză plină de oftaturi.

— Ca un curent electric, doar atât. Adevărul e că sexul e supraevaluat, îți faci o grămadă de iluzii și la urmă rămâi cam dezamăgit.

— Mincinosule! Dacă ar fi așa n-ai umbla în limbă după toate femeile.

— Păi tocmai aici e șpilul, Carmen: crezi mereu că va fi mai bine cu următoarea.

Gregory a plecat în septembrie, iar în luna ianuarie a anului următor Tom Clayton s-a dus la Washington cu intenția de a intra în grupul de presă al celui mai carismatic președinte al secolului, de a cărui politică plină de idei emfatice era fascinat. Voia să atingă puterea și să ia parte la mișcările istoriei, simțea că pe coasta de vest un ziarist ambițios nu avea viitor, era prea departe de inima imperiului, după cum îi explicase lui Carmen. A lăsat-o plângând, căci era prima dată când se îndrăgostise cu adevărat, ceilalți nu însemnaseră nimic în comparație cu sentimentul puternic care o copleșea acum. La telefon și în misive scurte doldora de greșeli gramaticale îl ținea zilnic pe Gregory la curent cu amănuntele romanticului ei supliciu, reproșându-i nu numai c-o lăsase singură într-un moment ca acela, dar și c-o mințise în legătură cu curentul electric, că dac-ar fi știut cu stătea de fapt treaba n-ar fi amânat-o atât.

— Ce păcat că ești atât de departe, Greg, n-am cu cine să mă descarc.

— Aici lumea e mai modernă, toți se culcă cu toți și pe urmă mai și povestesc.

— Dacă află ai mei, mă omoară.

Au aflat după trei luni, când a venit poliția să-i ia la întrebări. Tom Clayton nu-i răspunsese la scrisori și nici nu dăduse vreun semn de viață până când, după mai multe săptămâni, reușise să-l prindă la telefon în zori de zi ca să-l anunțe îngrozită că era însărcinată. Omul a fost amabil, dar ferm: nu era problema lui, el voia să se dedice jurnalismului politic și trebuia să se gândească la carieră, nici gând să se întoarcă, pe deasupra nici nu-i pomenise

vreodată de căsătorie, el era adeptul relațiilor spontane și presupunea că și ea îi împărtășea ideile, doar le discutaseră de atâtea ori, nu-i așa? Oricum, nu se deroba, își asuma responsabilitatea, chiar a doua zi avea să-i trimită niște bani prin poștă ca să rezolve micul inconvenient așa cum se cuvine. Carmen a plecat de la telefon pășind ca o somnambulă, a intrat într-o cafenea și s-a prăbușit pe un scaun. A stat așa cu ochii în ceașcă până la închidere. Apoi, întinsă în pat cu o durere surdă în tâmple, și-a zis că lucrul cel mai important era să păstreze secretul cu orice preț. În zilele care au urmat a vrut să-l sune pe Gregory, dar nici el nu trebuia să știe ce nenorocire i se întâmplase. Venise ceasul adevărului pentru ea și a vrut să-l înfrunte singură, una e să sfidezi lumea cu fanfaronade feministe vagi, cu totul altceva e să fii mamă singură într-un mediu ca acela. Și-a dat seama că ai ei n-aveau să-i mai vorbească niciodată, c-o vor goni de acasă, din familie și chiar din cartier, că părinții și frații aveau să moară de rușine, că va trebui să crească de una singură copilul, muncind ca să aibă din ce trăi, că femeile o vor repudia, iar bărbații o vor trata ca pe o prostituată. Iar pruncul va purta de la bun început anatema asta. N-avea curaj pentru o bătălie atât de lungă, dar nici să ia o hotărâre. S-a zbătut în starea asta de incertitudine timp îndelungat, ascunzându-și grețurile matinale și somnolența care o dobora după-amiaza, evitându-și familia și reducând la minimum contactul cu Greg; dar într-o zi abia a reușit să intre în fustă și a știut că trebuie să facă repede ceva. A încercat din nou să dea de Tom Clayton, dar i s-a spus că era plecat și nu se știa când se va întoarce. S-a dus apoi la biserica Lourdes, sperând să nu dea cu ochii de parohul basc, a îngenuncheat în fața altarului, ca de atâtea ori, și pentru prima dată a vorbit cu Fecioara ca de la femeie la femeie. De o bună bucată de vreme avea îndoieli în legătură cu religia, slujba duminicală era doar un ritual monden pentru ea, dar acum frica îi cerea să regăsească alinarea credinței. Statuia Madonei în veșminte de mătase și diademă de perle n-a ajutat-o, chipul de ghips privea în gol prin ochii de sticlă vopsită. Carmen i-a explicat de ce păcătuise, i-a cerut îndurare și binecuvântare, după care s-a dus glonț la Olga.

— Nu trebuia să aştepţi atât, a spus vindecătoarea după ce-a pipăit-o cu mâinile ei experte. În primele săptămâni nu e complicat, dar acum...

— Nici acum. Trebuie s-o faci.

— E foarte riscant.

— Nu contează. Ajută-mă, te rog, a izbucnit în plâns, aruncându-se în braţele ghicitoarei.

Olga o văzuse pe Carmen crescând sub ochii ei, familia Morales îi era apropiată, iar ea trăise destul în acest cartier ca să ştie ce-ar fi aşteptat-o pe fată din clipa în care ar fi început să-i crească burta. Aşa că i-a spus să vină în seara următoare, şi-a pregătit instrumentarul şi ierburile şi a lustruit statuia lui Buddha, căci de data asta avea nevoie de mult noroc. Carmen a spus acasă că pleca pentru două zile la plajă cu o prietenă şi s-a mutat la Olga. Nu mai era fata veselă şi dezinvoltă, frica de durere era mai puternică decât orice altceva, nu se gândea nici la riscuri, nici la consecinţe, tot ce dorea era să adoarmă adânc şi să se trezească scăpată de acest coşmar. Numai că, în ciuda poţiunilor Olgăi şi a jumătăţii de sticlă de whisky băute, a simţit tot şi n-a avut parte de un somn care s-o ajute să treacă peste această încercare, a trebuit s-o îndure legată de mâini şi glezne de masa din bucătărie, cu o cârpă în gură pentru ca strigătele să nu se audă din stradă; la un moment dat, n-a mai suportat şi i-a făcut semn femeii s-o lase în pace, orice în afară de durere, dar vindecătoarea i-a spus că era deja prea târziu, trebuia mers până la capăt. În sfârşit, ghemuită ca un copil mic, cu o pungă cu gheaţă pe pântec, a plâns îndelung până când epuizarea, calmantele şi alcoolul au doborât-o şi a adormit. Treizeci de ore mai târziu tot mai dormea, delirând, iar un firicel de sânge, neabundent dar constant, îmbiba cearşafurile, şi-atunci Olga şi-a dat seama că de data asta steaua ei bună nu funcţionase. A încercat să-i scadă febra şi să-i oprească hemoragia în fel şi chip, dar starea fetei se înrăutăţea văzând cu ochii, era în pericol să-şi piardă viaţa. Olga a intrat în panică, dacă fata murea sub acoperişul ei era şi ea terminată, dar nici nu putea s-o scoată în stradă sau să-i anunţe familia. În timp ce se chinuia s-o facă să bea puţină apă, i s-a părut c-o aude murmurând numele lui Gregory şi a

priceput că doar el o putea ajuta. L-a sunat și l-a trezit din somn. Vino imediat, i-a spus, iar după tonul vocii Gregory a înțeles că era ceva urgent, n-a întrebat nimic, a sărit în primul avion, după câteva ceasuri o lua în brațe pe prietena sa și o ducea cu taxiul la spitalul cel mai apropiat, înjurând că nu-i spusese nimic, că n-avusese încredere în el, de ce m-ai lăsat pe dinafară, doar ți-am spus că Tom Clayton e un ticălos fără inimă, dar nu toți bărbații sunt așa, Carmen, nu toți ți-o trag și o șterg, cum pretinde taică-tău, îți jur că sunt și alții mai buni decât Clayton, de ce nu m-ai lăsat să te ajut mai devreme, poate că bebelușul ar fi trăit, nu trebuia să treci singură prin așa ceva, doar de-aia suntem prieteni, suntem ca frații, Carmen, ce viață de căcat, nu muri, te rog, nu muri.

În timp ce chirurgii operau, poliția, pe care spitalul o anunțase în legătură cu starea în care venise pacienta, îl trăgea de limbă pe Gregory Reeves.

— Hai să facem o înțelegere, a spus ofițerul exasperat după trei ore de interogatoriu inutil. Îmi spui cine i-a făcut avortul și te las să pleci liniștit, nici măcar nu-ți deschid dosar.

— Nu știu, v-am spus de o mie de ori. Nici măcar nu locuiesc aici, am luat avionul în dimineața asta, uitați biletul. Prietena mea m-a sunat și am adus-o la spital, asta-i tot ce știu.

— Ești tatăl copilului?

— Nu. Iar pe Carmen Morales n-am mai văzut-o de opt luni.

— De unde ai luat-o?

— Mă aștepta la aeroport.

— Imposibil, nu e în stare să meargă! Spune-mi de unde ai luat-o și te las să pleci. Dacă nu, te închid pentru complicitate și tăinuire.

— Va trebui s-o dovediți.

S-a luat de la început același ciclu de întrebări, răspunsuri, amenințări și vorbe în doi peri. În cele din urmă, poliția i-a dat drumul și s-a dus să ia la întrebări familia Morales. Așa au aflat Pedro și Inmaculada de cele întâmplate și, deși bănuiau implicarea Olgăi, n-au spus nimic, pe de-o parte ghicindu-i bunele

intenții, iar pe de alta pentru că în cartierul mexican delațiunea era un păcat de neconceput.

— A pedepsit-o Dumnezeu, eu nu mai trebuie s-o pedepsesc, a spus Pedro Morales cu glas spart, aflând starea gravă în care se găsea fiică-sa.

Gregory a stat alături de Carmen până când a trecut pericolul. Trei nopți la rând a dormit iepureşte pe un scaun, pândindu-i respirația. În dimineața celei de-a patra zile, Carmen s-a trezit fără febră.

— Mi-e foame, a anunțat ea.

— Slavă Domnului, a zâmbit el şi a scos o cutie cu lapte condensat. Ca pe vremea când erau copii, au băut cu înghițituri lente lichidul dulce şi lipicios, ținându-se de mână.

Între timp, Olga îşi făcuse valiza şi plecase departe, în Puerto Rico, dând sfoară în cartier că se ducea să joace la cazinourile din Las Vegas pentru că spiritul unui indian îi şoptise o martingală la jocul de cărți. Pedro Morales îşi legase o panglică neagră la mânecă, pe stradă anunțase că-i murise un prieten, în casă decretase că fiică-sa nu existase nicicând, interzicând să i se pronunțe numele. Inmaculada i-a promis Sfintei Fecioare rozariul spus în toate zilele cât va mai trăi, doar s-o ierte pe fată de păcatul comis, a scos banii ascunşi sub o scândură din duşumea şi s-a dus la Carmen pe ascuns de bărbatul ei. A găsit-o privind pe geam zidul de vizavi, îmbrăcată în cămaşa verde şi aspră a spitalului. Văzând-o atât de nefericită, şi-a înghițit reproşurile şi lacrimile şi a îmbrățişat-o. Carmen şi-a ascuns fața la pieptul mamei şi s-a lăsat legănată, aspirând mirosul de rufă curată şi mâncare în care crescuse.

— Ia aici tot ce-am economisit, fata mea. E mai bine să pleci o vreme, până când lui taică-tău o să i se moaie sufletul de dor. Să-mi scrii, dar nu acasă, ci la Nora Reeves, e omul cel mai discret pe care-l cunosc. Ai grijă de tine şi Domnul să te ajute...

— Dumnezeu a uitat de mine, mamă.

— Să nu spui asta nici în glumă. Orice-ar fi, Dumnezeu te iubeşte, şi eu la fel. Noi doi vom fi mereu alături de tine, ai înțeles?

— Da, mamă.

Gregory Reeves a văzut-o pentru prima dată pe Samantha Ernst pe terenul de tenis; ea juca, iar el tundea arbuștii de pe marginea parcului. Unul din joburile lui era la cantina căminului de fete de vizavi de casa lui. Două bucătărese găteau, iar Gregory conducea un grup de cinci studenți care serveau la mese și spălau vasele, poziție invidiată pentru că avea acces liber în clădirea în care locuiau fetele. În orele libere făcea pe grădinarul. La început nu știa decât să tundă gazonul și să smulgă buruienile, dar a învățat multe despre plante de la un adevărat maestru, un român pe nume Balcescu, un tip cu înfățișare barbară și inimă bună, care se rădea în cap și-apoi își lustruia țeasta cu o bucată de fetru până o făcea să strălucească, se exprima într-un amestec rapid de limbi și iubea plantele ca pe sine însuși. În țara sa fusese grănicer, dar cu prima ocazie fugise, profitând de buna cunoaștere a terenului, rătăcise îndelung, ajunsese în Statele Unite venind din Canada, fără acte, fără bani și cunoscând doar două cuvinte englezești: bani și libertate. Convins că la asta se reducea America, nu se străduise să-și lărgească vocabularul și se ajuta de mimică. De la el a învățat Gregory să se lupte cu gândacii, larvele, melcii, furnicile și alte jivine dăunătoare vegetației, să fertilizeze, să altoiască și să răsădească. Mai mult decât o corvoadă, orele petrecute în aer liber erau o adevărată plăcere, mai ales pentru că trebuia să descifreze instrucțiunile șefului său printr-un permanent exercițiu de intuiție. Tundea deci arbuștii când a remarcat-o pe una din jucătoare și a rămas cu ochii la ea, nu atât pentru cum arăta – poate că dacă ar fi stat pe loc nici n-ar fi observat-o –, cât pentru precizia ei de atletă. Mușchi puternici, picioare iuți, un chip alungit și nobil, păr scurt și bronzul acela un pic pământiu al celor care au stat la soare dintotdeauna. A fost atras de agilitatea ei de animal sănătos, a așteptat să se termine meciul și s-a dus s-o aștepte la ieșire. Nu știa ce să-i spună, iar când a trecut prin fața lui cu racheta pe umăr și pielea strălucind de sudoare nu i-a venit în minte nici o frază memorabilă și a rămas mut. A urmărit-o de departe și a văzut-o urcându-se într-o mașină sport. Seara i-a povestit lui Timothy Duane, pe un ton de indiferență studiată.

— Doar n-oi fi atât de cretin să te amorezezi, Greg.

— Sigur că nu. Îmi place, asta-i tot.
— Locuieşte la cămin?
— N-am văzut-o acolo.
— Ghinion, aveai ocazia să foloseşti cheia...
— Nu cred că e studentă, are o maşină decapotabilă roşie.
— O fi nevasta unui grangur.
— Nu cred că e măritată.
— Atunci o fi curvă.
— Unde-ai văzut tu curvă să joace tenis? Astea lucrează noaptea, iar ziua dorm. Nu ştiu cum să vorbesc cu o fată ca ea... e foarte diferită de cele pe care le cunosc.
— Nu vorbi. Joacă tenis cu ea.
— N-am ţinut în viaţa mea o rachetă în mână.
— Nu se poate! Ce-ai făcut toată viaţa?
— Am muncit.
— Şi ce naiba ştii să faci, Greg?
— Să dansez.
— Atunci, invit-o la dans.
— Nu îndrăznesc.
— Vrei să vorbesc eu cu ea?
— Nici să nu te gândeşti, a sărit Gregory, care nu voia să intre în competiţie cu prietenul lui în ochii nimănui, cu atât mai puţin în cei ai acestei fete.

A urmărit-o şi a doua zi în timp ce se prefăcea că se ocupă de arbuşti, dar nici de data asta n-a avut curajul s-o abordeze. Scena s-a repetat până când Balcescu a constatat că într-un loc arbuştii fuseseră scurtaţi până la rădăcină şi s-a hotărât să intervină înainte ca tot parcul să ajungă aşa. Românul a intrat pe teren, a întrerupt partida cu un şuvoi de cuvinte în limba lui din Transilvania, iar văzând că fata speriată nu se uita la admiratorul care urmărea toate astea din afara terenului, a apucat-o de braţ şi a tras-o după el, bălmăjind ceva despre libertate şi bani, spre şi mai adânca uluire a jucătoarei de tenis. Astfel s-a aflat Gregory faţă în faţă cu Samantha Ernst, care, ca să scape de Balcescu, a rămas să stea de vorbă cu el şi s-au dus la o cafea, sub privirile aprobatoare ale pitorescului maestru grădinar. S-au aşezat la o masă rablagită de

la cafeneaua cea mai căutată din oraș, o bombă dărăpănată și ticsită de lume, unde mai multe generații de studenți scriseseră mii de poezii și discutaseră toate teoriile posibile și imposibile, iar perechi precum ei începuseră anevoiosul drum al cunoașterii reciproce. Gregory a încercat s-o impresioneze cu repertoriul său de teme literare, dar văzând-o neinteresată a căutat un teren comun. Pe față n-o interesau nici dreptul civil, nici revoluția cubaneză, nu părea să aibă nici o părere despre nimic, dar Gregory a luat pasivitatea ei drept profunzime spirituală și n-a scăpat prada din mâini.

Ieșită de pe terenul de tenis, Samantha Ernst nu prezenta cine știe ce interes, dar oricum era mai brează decât fetele de la liceu sau din cartierul hispanic. Voise să urmeze arheologia, îi surâdea ideea de a explora locuri exotice și să caute civilizații milenare, în aer liber și pantaloni scurți, dar a renunțat constatând exigențele acestei profesii. N-avea stofă pentru clasificarea meticuloasă a unor oase măcinate și a unor pietricele care nu foloseau la nimic. A urmat o perioadă de indecizie, care avea să se răsfrângă asupra altor aspecte ale vieții sale. Crescuse în frumoasa casă cu două piscine a unui producător de filme de la Hollywood, tatăl se căsătorise de patru ori și vieţuia înconjurat de nimfe abia ieșite din găoace, cărora le promitea o carieră fulminantă în schimbul unor mici favoruri personale. Mama ei, o aristocrată din Virginia cu orgoliu de regină și maniere de institutoare, a suportat cu stoicism rătăcirile soțului cu ajutorul unui arsenal de droguri și al mai multor cărți de credit, până în ziua în care, privindu-se în oglindă, nu și-a mai zărit chipul anulat de singurătate. A fost găsită plutind în spuma roșiatică a căzii de marmoră în care-și tăiase venele. Samantha, pe atunci în vârstă de șaisprezece ani, a trecut neobservată în noianul de frați vitregi, foste soții, iubite de moment, slujnice, prieteni și câini de rasă din conacul patern. A continuat să înoate și să joace tenis cu aceeași tenacitate, fără nostalgii fără rost și fără să-și judece mama. Nu-i era dor de ea, nu fuseseră apropiate, poate ar fi dat-o uitării de n-ar fi fost coșmarurile recurente cu spumă roșie. Ca atâția alții, venise la Berkeley atrasă de faima lui libertară, era sătulă de bunele maniere

burgheze impuse de maică-sa și de petrecerile cu efebi și nimfete ale tatălui. Mașina ei sărea în ochi printre rablele celorlalți studenți, iar casa ei era un refugiu boem ascuns printre copaci și verdeață, cu o superbă vedere spre golf și chiria plătită de tatăl ei. Gregory Reeves a fost năucit de rafinamentul tinerei, nu mai știa pe nimeni în stare să mănânce cu șase tacâmuri sau să identifice dintr-un foc o haină de cașmir autentic sau un covor persan adevărat, cu excepția lui Tim Duane, dar lui nu-i păsa de nimic, mai ales de o haină de cașmir sau de un covor persan. A invitat-o la dans, fata a apărut strălucind într-o rochie galbenă decoltată și cu un colier de perle la gât. S-a simțit caraghios în costumul împrumutat de la Duane și și-a dat seama că trebuia s-o ducă într-un loc mult mai scump decât crezuse. Samantha dansa prost, urmărea muzica atent și-și număra pașii, unu, doi, unu, doi, rigidă ca o coadă de mătură în brațele sale, bea suc de fructe, vorbea puțin și era atât de distantă și de rece, că Gregory și-a imaginat-o plină de mister. Și-a investit toată încăpățânarea în acest amor și și-a spus că nu era musai să ai gusturi comune și pasiune ca să întemeiezi o familie. Căci asta îi era intenția, deși n-o recunoștea încă în forul său interior și nici n-o declara. Toată viața tânjise să aibă un cămin adevărat, precum cel al familiei Morales, și era atât de îndrăgostit de aspirația domestică, încât s-a hotărât s-o pună în practică cu prima femeie disponibilă, fără să se întrebe dacă ea dorea același lucru.

Reeves a absolvit cu mențiune la literatură, pesemne că bunul lui prieten Cyrus a sărbătorit pe lumea cealaltă, și s-a înscris la Facultatea de Drept din San Francisco. Ideea de a deveni avocat îi venise ca să-l contrazică pe Timothy Duane, care pretindea că meseria asta era un soi de braconaj, dar apoi a luat-o în serios. Odată hotărârea luată, a sunat-o pe Olga ca să-i spună că se înșelase în previziuni, că nu va fi nici polițist, nici bandit, cu oarece noroc. Ghicitoarea, care se întorsese de o vreme din Puerto Rico, unde dobândise cunoștințe divinatorii și medicinale noi, i-a replicat că văzuse cât se poate de corect, ca de obicei: avea să lucreze cu legea, în plus, un avocat nu-i decât un hoț cu diplomă.

Alt motiv pentru a-şi continua studiile era să scape de armată cât mai putea. Războiul din Vietnam, iniţial un conflict mărunt de tot şi îndepărtat, luase o turnură alarmantă şi nu-l mai amuza defel să îmbrace uniforma de ofiţer de rezervă şi să se joace de-a războiul la sfârşit de săptămână. O amânare de trei-patru ani, până avea să-şi ia diploma, putea să-l salveze de plecarea pe front.

— Nu pot să-mi explic rezistenţa asta feroce a piticilor orientali. Chiar n-au aflat că noi suntem forţa militară cea mai copleşitoare din istorie? Câştigăm, fără doar şi poate. Pierderile lor sunt atât de mari, după calculele oficiale, încât n-au mai rămas duşmani în viaţă. Cei care trag sunt fantome, spunea batjocoritor Timothy Duane.

Dacă pentru Duane era vorba de un sarcasm, mulţi credeau că aşa şi era, mai era nevoie de un ultim efort şi fiinţele acelea iluzorii ar fi fost definitiv şterse de pe faţa pământului. Asta spuneau generalii la televizor, în timp ce camerele de luat vederi din spatele lor arătau şiruri de saci cu cadavre de soldaţi americani aliniate pe pista de aterizare. Imnuri, drapele şi defilări în oraşele patriei. Lupte, haos şi praf de puşcă în sud-estul asiatic. Lista tăcută a celor morţi, nici una cu cei mutilaţi trupeşte şi sufleteşte. În protestele stradale tinerii pacifişti dădeau foc steagului şi livretelor militare. Trădătorilor, poponari comunişti ce sunteţi, dacă nu vă place America n-aveţi decât să plecaţi, nu vă vrem, strigau ceilalţi. Poliţia îi potolea cu bastoanele, uneori trăgea. Pace şi dragoste, frate, fredonau hipioţii, întinzând flori celor care-i ţineau în cătarea puştii şi prinzându-se în horă, cu ochii pierduţi într-un paradis de marijuana şi surâzând atât de fericiţi, că nu puteai să-i ierţi. Gregory ezita. Aventura războiului îl atrăgea, dar avea o neîncredere instinctivă faţă de entuziasmul belicos. Nebuni, au înnebunit cu toţii, ofta Timothy Duane, la adăpost de armată graţie unui teanc de certificate medicale îndoielnice care atestau o copilărie plină de suferinţă.

După o lungă perioadă de prietenie, pasiunea lui Gregory pentru Samantha s-a transformat în dragoste, neîncrederea ei s-a risipit şi relaţia lor a intrat în rutina şi riturile unor logodnici eterni. Se duceau la cinema, făceau excursii, mergeau la concerte

și piese de teatru, citeau împreună la umbra copacilor, după ore se plimbau precum turiștii prin San Francisco, străbătând mână în mână cartierul chinezesc. Planurile lui Reeves erau foarte burgheze, nu îndrăznea să i le împărtășească Samanthei, vor avea o casă cu o grădină cu trandafiri, în timp ce el va lucra ca avocat, ea va face prăjituri și va avea grijă de copii, totul atât de corect și de decent. Amintirea vieții din camion, pe când tatăl său era încă sănătos, îi rămăsese înfiptă în memorie ca singura perioadă fericită. Își imagina că dacă ar fi putut să reproducă micul trib ar fi fost din nou sigur și liniștit, visa să se așeze în capul unei mese lungi, cu copiii și prietenii, așa cum văzuse de atâtea ori la familia Morales. Se gândea des la ei: în ciuda sărăciei și a limitelor din cartierul în care crescuse, ei erau exemplul cel mai la îndemână. În epoca aceea a comunităților hippy și a fast-food-ului, visul lui secret de patriarh era ceva suspect, nici nu era cazul s-o declare. Realitatea se modifica uluitor de rapid, nu mai era loc pentru mese în familie, lumea se învârtea iute, multe erau pe dos, viața devenise o gâlceavă uriașă și nici măcar filmele, acel pământ sigur de până atunci, nu-l mai mângâiau nicicum. Cowboy-ii, indienii, îndrăgostiții caști și bravii soldați în uniforme curate se mai vedeau doar la televizor, în filme vechi și întrerupte din zece în zece minute de reclame la bere și deodorant, iar în sălile de cinema în care se refugia pe vremuri căutând o liniște efemeră, acum puteai avea surprize neplăcute. John Wayne, eroul dur, curajos și solitar, pe care încercase să-l imite fără succes, lăsase locul filmelor de avangardă. Captiv în scaunul sălii, spectatorul suporta războinici japonezi care-și făceau harakiri pe ecran lat, lesbiene suedeze în plină acțiune și extratereștri sadici punând stăpânire pe planetă. Nici măcar melodramele nu-l relaxau, căci nu se mai terminau cu sărutări și viori, ci cu depresii sau sinucideri.

În timpul vacanțelor se despărțeau cu săptămânile, Samantha se ducea la tatăl ei, iar el își împărțea timpul între instrucția militară obligatorie și activitatea politică, distribuind împreună cu alți studenți materiale despre drepturile omului. Două realități cum nu se poate mai diferite: antrenamentele militare obositoare, unde albii și negrii erau aparent egali sub ordinele sergentului, și

riscantele misiuni prin statele din sud, unde lucra cu comunitățile de culoare aproape în secret, ca să evite grupările de bătăuși albi potrivnice ideii de dreptate rasială. Pe vremea aceea Panterele Negre, cu beretele, retorica dușmănoasă și marșurile lor marțiale produceau teamă și fascinație. Negri de atâta negritudine arogantă, negri îmbrăcați în negru, cu ochelari negri și expresie provocatoare, ocupau toată lățimea trotuarelor, mergând cot la cot cu femeile lor negre cu sâni țanțoși, nu cedau trecerea albilor, nu mai priveau în pământ și nu mai vorbeau pe un ton scăzut. Foștii timizi și umiliți deveniseră sfidători. La sfârșitul verii cei doi se revedeau cu dor, dar fără o bucurie autentică, ca doi buni camarazi. Nu se certau, nu abordau subiecte contradictorii, dar nici nu se plictiseau, instalați într-o tăcere comodă. Gregory nu-i cerea părerea Samanthei, nu o punea la curent cu activitatea sa, căci ea parcă nici nu-l auzea sau se plictisea. Nimic n-o entuziasma, în afară de sport și de noutățile venite din Orient, precum dansurile dervișilor sau tehnicile meditației transcendentale. Iar aici aveai de unde alege, orașul oferea o puzderie de cursuri de lungă durată celor doritori să dobândească la sfârșit de săptămână complicata înțelepciune a marilor mistici din India. Reeves, crescut printre Logi și Maeștri Funcționari, care o văzuse pe maică-sa desprinzându-se de realitate și evadând pe cărări spirituale și care cunoștea vrăjile Olgăi, lua adesea în râs moda cea nouă. Samantha se plângea de lipsa lui de sensibilitate, dar nu era jignită și nici nu încerca să-l schimbe, ar fi fost mult prea greu. Avea o energie limitată, poate nu era decât leneșă ca o pisică, numai că acolo și atunci temperamentul ei abulic putea fi lesne confundat cu pacea budistă la modă. Placidă era și în amor, dar Gregory se încăpățâna să-i ia răceala drept timiditate și persevera în a inventa virtuți inexistente serbedei lor relații. Învățase să joace tenis ca să-și acompanieze iubita în singura ei pasiune, cu toate că detesta acest joc și nu câștiga niciodată; jucau doar ei, astfel că înfrângerea era strict personală, n-o împărțea cu alți jucători. Ea, în schimb, nu încercase să învețe nimic din cele ce-i făceau lui plăcere. Singura dată când a mers cu el la operă a adormit la actul doi, iar când se duceau să danseze seara se termina cu nervi, ea fiind incapabilă

să se relaxeze sau să vibreze în ritmul muzicii. La fel se petreceau lucrurile când făceau dragoste, aveau ritmuri diferite și rămâneau cu o senzație de gol, dar n-au fost în stare să perceapă în asta un semn de avertizare pentru viitor, au pus-o pe seama fricii ei de a nu rămâne însărcinată. Ea era împotriva mijloacelor contraceptive – ori erau inestetice sau incomode, ori se temea să nu-și strice delicatul echilibru hormonal. Își îngrijea corpul într-un mod obsedant, făcea gimnastică ore în șir, bea doi litri de apă pe zi și stătea goală la soare. În timp ce Gregory învăța să gătească cu prietenele Joan și Susan și citea *Kamasutra* și tot ce mai găsea ca manuale de erotism, ea rontăia legume crude și-și apăra castitatea ca măsură igienică pentru trup și disciplina sufletului.

Reeves și-a pierdut entuziasmul inițial pentru universitate în același ritm în care și-a pierdut și accentul mexican. La absolvire a ajuns și el la concluzia că învățase mai multe pe stradă decât în sălile de curs. Educația universitară își propunea să-i adapteze pe tineri la o existență productivă și docilă, plan care se izbea de spiritul rebel al studenților. Profesorii nu luau în seamă semnele noului cutremur, prinși în măruntele lor rivalități birocratice, nu percepeau gravitatea lucrurilor. În anii de studenție Gregory n-avusese parte de profesori demni de a fi ținuți minte, nici un Cyrus nu-l silise să-și aprofundeze ideile și să se aventureze în explorarea intelectuală, cu toate că mulți erau celebrități științifice sau umaniste. Orele treceau în cercetări fără rost, în memorare de date și disertații pe care nu le citea nimeni. Toate ideile lui romantice despre viața de student au fost măturate de o rutină fără sens. Nici nu-i venea să plece din orașul cel extravagant, cu toate că din rațiuni practice ar fi fost preferabil să trăiască la San Francisco. Republica Populară de la Berkeley îi intrase în piele, îi plăcea să rătăcească pe străzile pe care mișunau *swami* în tunici de bumbac, femei ce semănau cu spiritele renascentiste, înțelepți aerieni, revoluționari fără revoluție, muzicanți ambulanți, predicatori, nebuni, vânzători de dulciuri, artizani, polițiști și criminali. Printre tinerii doritori să se depărteze cât mai mult de părinții lor burghezi se purta stilul indian. Pe străzi și în piețe se vindeau de toate: droguri, tricouri, discuri, cărți vechi, podoabe

ieftine. Iar traficul era compus din autobuze pline de graffiti, biciclete, vechi maşini Cadillac verde-lămâie sau roşu-pepene, bașca rablele societății de taxiuri ieftine pentru oamenii de rând sau gratuite pentru cei speciali, precum vagabonzii sau manifestanții protestatari.

Ca să-şi câştige pâinea, Gregory avea grijă de copii: îi lua de la şcoală şi stătea cu ei câteva ceasuri, până se întorceau părinții de la lucru. La început au fost cinci, dar curând numărul lor a crescut şi a putut să-şi părăsească slujba de la căminul de fete şi pe cea de grădinar alături de Balcescu, şi-a cumpărat un mic autobuz şi şi-a angajat două ajutoare. Câştiga mai mult decât colegii săi şi, văzută din afară, munca era simpatică, dar de fapt era epuizantă, căci copiii parcă erau fire de nisip, identici de departe, scăpându-i din mână când voia să-i potolească şi lipicioşi când i se urcau în cap, dar a prins drag de ei şi îi lipseau în timpul weekendului. Un băiețel avea talentul de a se face nevăzut şi o făcea atât de des, încât a fost singurul pe care nu l-a uitat în anii care au urmat. Iar într-o zi chiar s-a pierdut. De obicei, Gregory îi număra la plecare, dar de data asta era în întârziere şi a uitat. Ajunsese aproape de casa puştiului când şi-a dat seama că nu era în autobuz. Speriat, a făcut cale întoarsă spre parc, ajungând acolo pe când se înserа. A alergat strigându-l din toți bojocii, în timp ce ceilalți copii se smiorcăiau în autobuz, obosiți, în cele din urmă a sunat la poliție după ajutor. Un sfert de oră mai târziu, un detaşament întreg, cu lanterne şi câini, câțiva voluntari, o ambulanță pentru orice eventualitate, un fotograf, doi ziariști şi vreo cincizeci de vecini şi gură-cască umpleau locul.

— Trebuie anunțați părinții, a decretat ofițerul.

— Aoleu, cum să le spun aşa ceva?

— Mergem împreună. Sunt lucruri care se întâmplă, am văzut de toate la viața mea. Şi pe urmă apare cadavrul, mai bine să nu vă spun, violați, torturați... Că perverşii mişună. Eu i-aş trimite pe toți pe scaunul electric.

Lui Reeves i s-au muiat genunchii, i s-a făcut rău. Au ajuns acasă, au sunat, în prag era plodul, mânjit tot cu unt de arahide. Se plictisise şi venise singur acasă să se uite la televizor. Maică-sa

nu se întorsese încă de la lucru şi habar n-avea de toată tărăşenia. De atunci Gregory îl lega pe băieţel cu o sfoară de brâu, exact cum făcea Inmaculada Morales cu bunica cea ţicnită; n-a mai avut probleme şi i-a vindecat şi pe ceilalţi copii de pornirile aventuroase. Excelentă idee, ce contează că după aia plătesc din greu un psihiatru ca să-i scape de complexul de căţel de companie, a râs Carmen când i-a povestit păţania la telefon.

Joan şi Susan s-au mutat într-o căsoaie destul de dărăpănată, dar încă solidă, unde au inaugurat un restaurant vegetarian şi macrobiotic, care avea să ajungă cel mai bun din oraş. În locul lor s-a instalat o colonie de hipioţi, care se înmulţea văzând cu ochii. La început au fost doar două perechi cu copiii lor, apoi tribul s-a tot mărit, uşile rămâneau deschise oricui voia să vină la oaza de droguri, meşteşuguri mărunte, yoga, muzică orientală, amor liber şi ciorbă la comun. Timothy Duane n-a mai suportat nebunia şi jegul şi şi-a închiriat un apartament în San Francisco, unde studia medicina. I-a propus lui Reeves să vină să stea la el, dar nu l-a convins să părăsească mansarda, cu toate că şi el studia în oraş şi se săturase de comunitatea hippy. Îl deranja să dea de necunoscuţi în camera lui, detesta litania monotonă de tamburine, fluier şi flaut, se înfuria când îi dispărea ceva. Pace şi iubire, frate, surâdeau blând Copiii Florilor când îl vedeau coborând spumegând de furie să-şi ceară cămăşile înapoi. De cele mai multe ori se întorcea cu coada între picioare şi mâna goală, simţindu-se un capitalist împuţit. Berkeley devenise un cuib de droguri şi rebeliune, zilnic apăreau alţi nomazi în căutarea Paradisului, veneau pe motociclete zgomotoase, în maşini hărtănite şi autobuze transformate în locuinţă provizorie, campau în parcurile publice, copulau suav pe stradă, se hrăneau cu aer, muzică şi iarbă. Mirosul de marijuana acoperea toate celelalte arome. Două revoluţii erau în desfăşurare, una a hipioţilor care voiau să schimbe legile Universului cu rugăciuni în sanscrită, flori şi sărutări, alta a iconoclaştilor care pretindeau să schimbe legile ţării cu proteste, strigăte şi pietre. Cea de-a doua se potrivea mai mult firii lui Gregory, dar n-avea timp de ea şi tot entuziasmul său pentru mişcările de stradă s-a făcut praf când a constatat că acestea

deveniseră un mod de viață, un fel de hobby răbduriu. A încetat să se mai simtă vinovat pentru că în loc să provoace poliția stătea acasă și învăța, mai de folos i se părea activitatea tăcută cu negrii din Sud, mergând din casă în casă în vacanța de vară. Dacă nu era o manifestație în sprijinul drepturilor civile, era una împotriva războiului din Vietnam, aproape că nu era zi lipsită de vreo altercație publică. Pentru a menține un simulacru de ordine, poliția folosea tactici și material de luptă. S-a organizat și o contraofensivă menită a păstra valorile Fondatorilor Patriei printre adepții promiscuității, dezordinii și disprețului față de proprietatea privată. Un cor de glasuri s-a înălțat în apărarea sacrului *American Way of Life*. Vor să dărâme bazele civilizației creștine occidentale! Țara asta va ajunge o Sodomă comunistă și psihedelică, asta vor nenorociții ăștia! Negrii și hipioții vor face să se ducă dracului sistemul! îi parodia Timothy Duane pe tatăl său și pe ceilalți domni cu care era coleg de club. Dar nu numai ei îi vârau pe toți disidenții în același sac, în aceeași simplificare cădea și presa, cu toate că o simplă privire era de-ajuns ca să percepi diferențele enorme. Pe măsură ce hipioții se dezintegrau, drepturile cetățenești se întăreau. Revoluția împotriva rasismului avansa cu pași fermi și inevitabili, pe când cea a florilor era doar un vis. Plutitori într-un voiaj magic indus de ciuperci halucinogene, iarbă, sex și rock, hipioții nu-și vedeau nici propria slăbiciune, nici forța inamicului, credeau că omenirea intrase într-o etapă superioară și nimic nu va mai fi ca înainte. Să nu subestimăm prostia omenească, spunea Duane, acum câțiva țicniți se pupă și-și pictează porumbei pe piept, dar te asigur că n-o să rămână nici urmă de ei, o să-i devoreze istoria. În lungile discuții nocturne ale celor doi prieteni, el era scepticul de serviciu, convins că mediocritatea avea să înfrângă până la urmă marile idealuri, drept care n-avea nici un sens să te entuziasmezi pentru Era Vărsătorului sau vreo altă eră. Și că era curată pierdere de vreme să-ți pierzi vara ca să-i înscrii pe negri în listele electorale, pentru că oricum n-o să vină la vot, iar dacă da, vor vota cu republicanii; cu toate acestea, ori de câte ori era vorba să se strângă fonduri pentru campaniile pentru drepturile civile, avea grijă să-i ceară

maică-sii un cec cu trei zerouri. Apăra feminismul ca pe o mare invenție, care-l scăpa de obligația de a plăti consumația doamnei cu care avea întâlnire și-o mai putea și duce gratis în pat, dar în viața reală nu profita de avantajele astea. Cinismul său îl scandaliza pe Gregory, dar în același timp îl și amuza.

Libertate și bani, bani și libertate, profetiza enigmatic Balcescu, care între timp își lărgise vocabularul englezesc, își lăsase o coadă de mandarin pe țeasta rasă, se îmbrăca precum un țăran rus din feudalism și își preda filozofia în parc unui grup de adepți. Duane punea succesul maestrului grădinar pe seama faptului că nimeni nu înțelegea despre ce naiba vorbea și a talentului extraordinar de a cultiva marijuana în cada de baie și ciuperci halucinogene în ghivece de flori ascunse prin dulapuri. Românul își instalase în garaj o fabricuță de LSD, afacere înfloritoare care l-a îmbogățit rapid. Deși Gregory îl știa de niște ani, prietenia lor se bazase pe dragostea pentru trandafiri și bucuria de a mânca ceva bun. Balcescu avea un dar înnăscut pentru mâncăruri pe bază de usturoi cu denumiri imposibile, despre care zicea că sunt feluri tradiționale din țara sa. L-a mai învățat să cultive trandafiri în hârdaie prevăzute cu roți, ca să le poată transporta cu el în caz de mutare sau emigrare.

— N-am de gând să emigrez, râdea Gregory.

— Nu se știe niciodată. Libertate nu, parale nu, ce faci? Emigrezi, suspina omul și pe chip i se așternea o nostalgie patetică.

Samantha Ernst studia literatura în timpul liber rămas după gimnastică și sport. Nu lucrase niciodată și nici nu avea s-o facă vreodată. În anul acela tatăl ei s-a ruinat cu un film despre Imperiul Bizantin care costase milioane, a fost un fiasco monumental și i-a distrus curând propriul imperiu. La fel ca frații și mamele ei vitrege care până atunci se bucuraseră de generozitatea producătorului de filme, Samantha a trebuit să se descurce singură, totuși nu i-a lipsit nimic, avea Gregory grijă. Plănuiseră căsătoria după ce el avea să termine facultatea și avea să aibă o slujbă sigură, însă ruina magnatului a precipitat lucrurile și nunta s-a făcut mai devreme cu doi ani. S-au căsătorit într-o ceremonie atât de privată că a fost mai curând secretă, martori fiindu-le

Timothy Duane și instructorul de tenis, abia după aia le-au telefonat rudelor și prietenilor. Nora și Judy Reeves îl vedeau pe Gregory o dată pe an, de Ziua Recunoștinței, se simțeau departe de el și n-au fost mirate că nu fuseseră invitate, dar familia Morales a fost profund jignită și o vreme nici n-au mai vorbit cu „fiul lor *gringo*", asta până s-a născut Margaret, ceea ce le-a muiat inima și l-au iertat. Gregory s-a mutat la Samantha, și-a adus lucrurile și hârdaiele cu trandafiri, chitit să trăiască visul familiei fericite. Viața conjugală nu s-a dovedit atât de idilică precum și-o închipuise, în fapt, căsnicia n-a rezolvat nici o problemă din cele pe care le avusese logodna, ba chiar a adăugat altele, dar asta nu l-a demoralizat, era convins că avea să fie mai bine după ce va ajunge avocat, va avea un serviciu stabil și mai puține alergături. Afacerea de baby-sitting ajungea ca nevastă-sa să ducă o viață comodă, numai că el nu se alegea cu nimic. Zilele lui erau o cursă cu obstacole. Se trezea în zori, învăța și scria, o oră îi lua să ajungă la cursuri, alta ca să se întoarcă, iar după-amiaza muncea. Ducea copiii la muzeu, în parc sau la spectacol, cu un ochi îi supraveghea, cu celălalt citea. O dată pe săptămână ducea rufele la spălătoria automată și făcea piața, serile mai făcea câțiva dolari ajutându-le pe Joan și Susan la restaurant. Ajungea acasă târziu, rupt, își punea o bucată de carne pe grătar, mânca singur și învăța. Samantha nu suporta aspectul cărnii crude și mirosul de frigare, prefera să nu fie acasă la ora cinei. Orarele lor nu coincideau, ea dormea până la prânz și-și începea activitatea pe seară, se ducea la tot felul de cursuri: de tobe africane, de yoga, de dansuri cambodgiene. În timp ce bărbatul ei alerga după treburi, ea parcă era pe altă lume, ca și cum viața ar fi fost o încercare titanică pentru natura ei evazivă. Conviețuirea nu i-a sporit interesul pentru jocurile erotice, era la fel de indiferentă ca înainte, cu circumstanța agravantă că acum aveau mai multe prilejuri de a fi împreună și mai puține pretexte pentru răceală. Gregory a încercat să pună în practică sfaturile din manualele de erotism, deși se simțea cam caraghios și Samantha nu-i aprecia defel exhibițiile. Lipsa de rezultate l-a făcut să creadă că femeile nu sunt interesate de așa ceva, excepția fericită fiind Ernestina Pereda. N-a luat în

seamă nenumăratele publicații care demonstrau contrarul, iar în timp ce Occidentul descoperea tumultuosul libido feminin, el începea să înlocuiască pasiunea cu răbdarea, deși fără să renunțe cu totul la ideea de a-și duce nevasta în grădinile păcătoase ale desfrâului – așa numea Timothy Duane, cu conștiința lui catolică contorsionată, activitatea sexuală.

Constatând că era însărcinată, Samantha a fost demoralizată de-a binelea. A simțit că trupul ei bronzat și fără pic de grăsime devenise un recipient în care creștea un mormoloc lacom pe care nu-l recunoștea ca fiind al ei. În primele săptămâni a tras de ea până la epuizare, făcând exerciții fizice dure, în speranța inconștientă de a scăpa de servitutea cea pernicioasă, apoi oboseala a învins-o și stătea întinsă în pat cu ochii în tavan, disperată și furioasă pe Gregory, care părea încântat la gândul de a avea un urmaș și o copleșea cu efuziuni sentimentale când se văita, când ea numai de asta nu avea nevoie. E vina ta, e doar vina ta, îi reproșa, eu nu vreau copii, cel puțin nu acum, numai tu îi dai întruna cu familia, auzi ce idee, și uite, atât ai repetat stupizenia asta, că s-a întâmplat, naiba să te ia. Nu-i venea să creadă ce ghinion o lovise, credea că e sterilă, pentru că în toți anii aceștia n-avusese surprize, deși nu-și luase nici un fel de precauții. Dacă nu mi-l doresc nici n-o să vină, își repetase mereu ca o fetiță râzgâiată, incapabilă să accepte o neplăcere impusă. Avea grețuri, mai curând pentru că-i era silă de ea însăși și de plodul pe care-l respingea, decât din cauza sarcinii. Bărbatu-său a cumpărat o carte de rețete naturiste și le-a rugat pe Joan și Susan să-i gătească feluri sănătoase, efort inutil, căci Samantha abia putea să rontăie o tijă de țelină sau o bucățică de măr. După trei luni, văzând că i se îngroașă talia și i se umflă sânii, și-a dat drumul cu un fel de furie vorace. Inapetența i s-a transformat în lăcomie, contrar principiilor vegetariene a început să devore metodic cotlete grase de porc și cârnați, pe care Gregory i le pregătea seara iar ea le mânca, reci, a doua zi. Într-o seară au luat cina cu niște prieteni la un restaurant spaniol: acolo a descoperit specialitatea zilei, ciorba de burtă făcută ca la Madrid, o amestecătură cu aspect de cârpe muiate în sos tomat.

A revenit de atâtea ori și la asemenea ore imposibile să comande acest fel, că bucătarul era de-a dreptul fericit și îi oferea insalubra fiertură în casolete de plastic. S-a îngrășat, s-a umplut de coșuri, a apucat-o depresia, se simțea bolnavă și vinovată, otrăvită de alimente putrezinde și cadavre de animale cu care continua să se îmbuibe, ca o pedeapsă. Dormea prea mult sau se uita la televizor în pat, cu pisicile lângă ea. Alergic la părul de pisică, Reeves s-a mutat în altă cameră, dar fără să-și piardă buna dispoziție și nici răbdarea, o să-i treacă mofturi de femeie borțoasă, zâmbea el. Samantha detesta treburile casnice, dar măcar păstrase casa într-o formă decentă, acum totul era haos curat. Oricât s-ar fi străduit Gregory să facă ordine, mirosul de mâțe ținute în casă și de ciorbă de burtă se înstăpânise pretutindeni.

Tocmai apăruse moda nașterii sub apă, o combinație originală de exerciții de respirație, balsamuri, meditație orientală și apă chioară. Era nevoie să te antrenezi din timp pentru a naște într-o cadă, sprijinită de tatăl pruncului și înconjurată de prieteni și de oricine-ar mai fi vrut să asiste, pentru ca plodul să vină pe lume ferit de trauma ieșirii din mediul lichid, călduț și calm din pântecul matern și aterizând brusc în acela spăimos al unui salon de nașteri, printre lămpi puternice și instrumente chirurgicale. Ideea nu era rea, dar în practică se dovedea destul de complicată. Conform teoriei că, dacă nu-ți dorești ceva, nici n-o să se întâmple, Samantha refuzase să vorbească despre momentul nașterii, dar prin luna a șaptea a trebuit să se confrunte cu realitatea: nu după mult timp copilul avea să se nască, iar ea n-avea cum să nu participe. Să nască într-o cadă cu apă călduță, într-o lumină blândă, cu două moașe suave alături, i s-a părut mai puțin grav decât pe o masă de spital, pradă unui bărbat cu șorț și mască pe față, ca să nu fie recunoscut, totuși n-a fost de acord să transforme totul într-o reuniune mondenă, cu toate că moașele naturaliste promiteau că nu trebuia să facă nimic, în costul nașterii intrau și băutura, și marijuana, și muzica, și fotografiile. Dacă ne-am căsătorit în particular, nu văd de ce-aș naște în public și nici n-am chef să mă pozeze cu picioarele desfăcute, a tranșat ea dilema. În cele din urmă s-a ridicat din pat și a început să meargă cu soțul

ei la cursuri, unde a văzut alte femei în aceeași stare și a descoperit că maternitatea nu e neapărat o nenorocire. A constatat cu uimire că celelalte își afișau pântecul cu mândrie și păreau chiar mulțumite. Ceea ce a avut un efect terapeutic, și-a recăpătat parțial respectul pentru propriul trup și s-a hotărât să se îngrijească, a renunțat la ciorba de burtă, a mâncat fructe și legume, făcea plimbări lungi, se ungea cu ulei de migdale și loțiune de salvie și izmă, a cumpărat hăinuțe pentru copil și, preț de câteva săptămâni, s-a întors la vechea ei personalitate. Pregătirile au inclus și instalarea unei căzi enorme de lemn în salon – acestea se închiriau, dar au convins-o s-o cumpere. După naștere o putea folosi mai departe, i s-a spus, căci venise și moda băilor comune între prieteni, se despuiau cu toții și se bălăceau în apă caldă. Artefactul s-a dovedit însă inutil, pentru că Samantha a născut o fetiță, botezată Margaret, după bunica maternă moartă într-o spumă roșiatică, cu cinci săptămâni înainte de termen. Venind seara acasă, Gregory și-a găsit nevasta într-o baltă de lichid amniotic și atât de nedumerită, încât nici nu-i trecuse prin minte să ceară ajutor și uitase și respirația de focă învățată la cursul de naștere subacvatică. A urcat-o în autobuzul copiilor și a dus-o la spital, unde a trebuit să i se facă cezariană ca să salveze copilul. Margaret n-a ajuns pe lume într-o cadă, legănată de melodii blânde și în nori de smirnă, cum era prevăzut, ci într-un incubator, biet peștișor în acvariu. Două zile mai târziu, când mama făcea primii pași șovăitori pe culoarul spitalului, tatăl și-a adus aminte să le sune pe moașele spirituale, rudele și prietenii, și să le dea vestea. I-a părut rău că n-o avea alături pe Carmen, singurul om care l-ar fi putut sprijini în clipele acelea.

Pentru Margaret Ernst vântul aducător de dezastre a început să sufle chiar din ziua nașterii, când aristocratica sa mamă a lăsat-o în grija unei infirmiere și nu s-a mai interesat niciodată de ea, iar mai târziu acest vânt s-a transformat într-un adevărat uragan care a aruncat-o în afara realității pe Samantha. Mai târziu aceasta îi mărturisea psihiatrului cu toată sinceritatea că făptura aceea mititică ce respira din greu într-o cutie de sticlă nu-i inspira

decât un sentiment de respingere. În taină, era recunoscătoare faptului că nu avea lapte și poate că, în fundul sufletului, își dorea să dispară rapid ca să nu fie nevoită s-o țină în brațe. Cele învățate la cursul pentru mame nu i-au folosit la nimic, îi era cu neputință s-o considere pe Margaret încă o fetiță printre celelalte mii născute în aceeași zi și la aceeași oră, n-a acceptat-o niciodată. N-a acceptat nici că era legată de mormolocul acela printr-o serie de responsabilități ineludabile. S-a uitat în oglindă și a văzut cusătura cea lungă care-i brăzda pântecul, care nu mai era neted și bronzat, ci fleșcăit și plin de vergeturi, și și-a plâns neconsolată frumusețea pierdută. Bărbatul ei încerca s-o ajute, ea îl respingea cu o virulență demență. O să se obișnuiască, e încă devreme, e debusolată, își spunea Gregory, dar după trei săptămâni, când fetița trebuia adusă de la spital iar maică-sa tot se mai privea în oglindă și se văita, i-a cerut ajutorul soră-sii. Poate că mama ar fi fost persoana mai indicată, numai că Samantha n-o putea suferi, nu-i aprecia calitățile, o socotea o băbuță aiurită în stare să scoată din pepeni până și o broască țestoasă. Se gândise și la Olga, atât de pricepută la nașteri și nou-născuți, dar și-a zis că dacă nevastă-sa n-o suporta nici pe Nora, cu atât mai puțin s-ar fi înțeles cu Olga.

— Judy, am nevoie de tine, Samantha e deprimată și bolnavă și nu se pricepe la copii mici, vino, te tog, a implorat-o la telefon.

— Îmi iau liber ziua de vineri și vin să stau cu voi în weekend, e tot ce pot să fac.

Sătulă de bairamurile lui Jim Morgan, matahala roșcată cu care avusese doi copii, Judy divorțase și se mutase înapoi cu maică-sa. Nora avea grijă de cei doi nepoți, dintre care unul de ținut încă în brațe, iar Judy muncea și ținea familia. Jim Morgan își iubea nevasta și-avea s-o iubească tot restul zilelor sale, deși femeia devenise o harpie care țipa la el, venea la poarta fabricii și-l jignea în fața muncitorilor și bătea cârciumile ca să-l găsească și să-i facă scandal. Iar când l-a dat afară din casă și a băgat actele de divorț, omul a simțit că viața nu mai avea nici un rost, s-a aruncat într-o beție năprasnică și s-a trezit la închisoare. Habar n-avea cum se petrecuse nenorocirea, uitase tot, nu-și amintea de bărbatul pe

care-l ucisese. Au fost martori care au spus că fusese un accident, că Morgan nici n-avusese intenția să-l lichideze, doar îl lovise nu prea tare și acela murise, dar declarațiile nu i-au folosit deloc acuzatului. Victima fusese trează, era un tip sfrijit, categoria pană, care când începuse bătaia se afla la colțul străzii, cu un clopoțel în mână, cerând pomană pentru Armata Salvării. Din carcera închisorii Jim Morgan nu-și putea ajuta copiii, iar Judy a fost mulțumită: cu cât mai puține contacte ar fi avut cu un tată criminal, cu atât mai bine pentru ei. Dar nu mai putea să țină casa, așa că s-a întors la maică-sa.

Gregory s-a dus să-și aștepte sora la aeroport și s-a speriat văzând-o cât era de grasă. N-a fost în stare să-și disimuleze dezgustul, iar ea și-a dat seama.

— Să nu spui nimic, știu ce gândești.

— Pune-te la regim, Judy!

— Ușor de zis, am făcut-o de atâtea ori, cred că până acum am dat jos vreo mie de kile în total.

Femeia s-a aburcat cu greu în autobuz și s-au dus la spital s-o ia pe Margaret. Au primit un pachet acoperit cu un șal, atât de ușor că l-au deschis ca să verifice conținutul. Printre lâneturi au zărit o făptură minusculă care dormea placidă. Judy și-a apropiat chipul de nepoată-sa și a început s-o sărute și s-o miroasă precum o cățea care-și linge puiul, transfigurată de o duioșie pe care Gregory n-o mai văzuse de decenii, dar n-o uitase. Tot drumul i-a vorbit și a mângâiat-o, în timp ce Gregory se uita cu coada ochiului și vedea uluit că Judy devenea alta, de parcă toată osânza i-ar fi dispărut, lăsând locul frumuseții ascunse în interior. Ajunși acasă au găsit mâțele în leagănul pregătit pentru copil și pe Samantha stând în cap în camera ei, încercând să scape de stres cu acrobații de fachir. Gregory s-a apucat să scuture părul de pisică din leagăn, în timp ce Judy, ostenită de drum și de statul în picioare, și-a smuls cu o smucitură cumnata din Nirvana și a repus-o în poziție bipedă și în viața plină de sarcini banale și reale.

— Hai să-ți arăt cum să-i pregătești biberonul și cum să-i schimbi scutecele, i-a poruncit.

— Mai bine arată-i lui Greg, eu nu mă pricep la chestii din astea, a bâiguit Samantha, dând înapoi.

— El mai bine să nu se apropie prea mult de fetiță, să nu-i vină nebuniile pe care le-a avut și tata, a mârâit ea prost dispusă.

— Ce tot spui tu acolo? a întrebat Gregory cu fetița în brațe.

— Știi tu bine, doar nu sunt idioată. Ce, crezi că n-am văzut că ești tot timpul printre copii?

— Păi asta mi-e munca!

— Sigur, asta ți-e munca. Din toate muncile posibile a trebuit s-o alegi pe asta. Poate nu întâmplător. Ia zi, nu-i așa că ai grijă și de fetițe? Toți bărbații sunt perverși.

Gregory a așezat-o pe Margaret pe pat, și-a înhățat sora de o aripă, a dus-o în bucătărie și a închis ușa.

— Și-acum explică-mi ce vrei să spui cu toate astea.

— Vai, ce bine știi să faci pe prostul. Nu-mi vine să cred că nu știi...

— Nu!

Iar atunci Judy și-a vărsat veninul pe care-l suporta în tăcere din noaptea aceea în care nu-l mai lăsase să doarmă alături de ea, acum mai bine de douăzeci de ani, secretul apăsător pe care-l păstrase, bănuind că de fapt nici nu era o taină și că o știau cu toții, motivul tainic al viselor rele și al ranchiunei, rușinea de nemărturisit pe care o dezvăluia acum doar ca să-și protejeze nepoata, biet suflet nevinovat, ca să nu se repete același păcat al incestului în familie, căci lucrurile astea le porți în sânge, sunt blesteme genetice și singura moștenire a lui Charles Reeves, porcul ăsta care mai bine nu ne-ar fi zămislit, și dacă vrei mai multe amănunte îți spun, pentru că n-am uitat nimic, totul mi-a rămas în memorie ca ars cu fierul roșu, dacă vrei îți povestesc cum mă ducea în magazie cu tot felul de pretexte și mă punea să-l desfac la pantaloni și mi-o punea în mâini și-mi spunea că e păpușa mea, bomboana mea, să fac așa, așa, mai tare, până când...

— Ajunge, a urlat Gregory, acoperindu-și urechile.

În fiecare luni dimineața Gregory Reeves o suna pe Carmen Morales, obicei pe care l-a păstrat până azi. După avortul care

era s-o coste viața, prietena sa și-a luat rămas-bun de la maică-sa și a dispărut fără urmă. În casa Morales numele ei nu se mai rostea, dar nimeni n-o uitase, mai ales tatăl, care o visa întruna, dar mândria nu-l lăsa să recunoască că se prăpădea de dorul fiicei absente. Fata nu le-a mai dat nici un semn de viață alor săi, dar după două luni Gregory a primit o carte poștală din Mexic, cu un număr de telefon și o floricică desenată, semnătura ei inconfundabilă. A fost singurul care a primit vești de la ea, de la el afla Inmaculada Morales despre pașii fiică-sii. În scurtele convorbiri de luni cei doi prieteni se puneau la curent cu viața și proiectele lor. Vocile erau distorsionate de interferențe și de condițiile convorbirilor la mare distanță, le era greu să se recunoască în frazele întrerupte, începeau să uite chipul celuilalt, erau doi orbi care întindeau mâna în beznă. Carmen se instalase într-o cămăruță de doi bani la marginea capitalei Mexicului și lucra într-un atelier de bijuterii. Pierdea atâtea ore în autobuz ca să ajungă dintr-un capăt în celălalt al imensului oraș, că nu mai avea timp pentru nimic. Nu avea prieteni, nu avea iubiți. Dezamăgirea produsă de Tim Clayton îi distrusese pornirea ingenuă de a se îndrăgosti la prima vedere, pe de altă parte îi era greu să găsească în mediul acela pe cineva care s-o înțeleagă și să-i accepte firea independentă. Căci machismul tatălui și fraților ei nici nu se putea compara cu ce vedea acolo; din prudență, se resemnase să fie singură, solitudinea i se părea răul cel mai mic. Nefericita intervenție a Olgăi și operația care urmase o făcuseră să nu mai poată avea copii, asta o făcuse mai liberă, dar și mai tristă. Locuia la granița invizibilă care despărțea orașul oficial de lumea inadmisibilă a marginalilor. Casa era un culoar îngust cu șiruri de cămăruțe de o parte și de cealaltă, două cișmele, un spălător în mijloc și closete comune în fund, atât de jegoase că încerca să le evite. Zona era mai violentă decât ghetoul în care crescuse, oamenii se luptau pentru fiecare bucățică de spațiu, supărările și conflictele colcăiau, speranța lipsea, aceea era o zonă de coșmar ignorată de turiști, un labirint sinistru în afara frumoasei cetăți întemeiate de azteci, un uriaș conglomerat de locuințe mizere și străzi nepavate și neelectrificate, potopite de gunoaie, o periferie fără de

sfârșit. Umbla printre indieni umiliți și metiși indigeni, copii despuiați și câini flămânzi, femei cocârjate de nașteri și muncă, bărbați fără ocupație și resemnați cu ghinionul care nu se lăsa dus, dar cu mâna pe pumnal, gata să-și apere demnitatea și onoarea mereu amenințate. Acum nu mai era apărată de familie și a priceput repede că acolo o femeie tânără și singură era precum un iepure încolțit de copoi. Seara nu ieșea, dormea cu ușa zăvorâtă, cu un drug la fereastră și un cuțit de parlagiu sub pernă. Când se ducea să-și spele rufele, celelalte femei o priveau cruciș, pentru că era altfel. O numeau „gringa", deși le spusese de o mie de ori că ei ei erau din Zacatecas. Cu bărbații nu vorbea. Uneori cumpăra bomboane și le dădea copiilor de pe străduță, erau rarele ei clipe de bucurie. La atelierul de bijuterii lucrau câțiva indieni tăcuți, cu mâini de aur, care nu-i adresau cuvântul, dar au învățat-o tainele meșteșugului. Orele treceau în zbor, era ocupată să facă modele din ceară, să toarne metalul, să taie, să șlefuiască, să înșire pietrele și să monteze piesele minuscule. Seara, în cămăruța ei, desena cercei, inele și brățări, mai întâi le făcea din tablă și cioburi de sticlă, ca să exerseze, mai apoi, după ce a strâns ceva bani, din argint și pietre semiprețioase; le vindea din ușă în ușă, păzindu-se să nu prindă de veste patronii că le face concurență neloială.

Nașterea fetiței a aruncat-o pe Samantha Ernst într-o depresie discretă dar adâncă: n-a făcut urât, aparent nu s-a schimbat, dar niciodată n-a mai fost aceeași. Tot la prânz se scula, a continuat să se uite la televizor și să stea la soare ca o șopârlă, nu se opunea realității, dar nici nu lua parte la ea. Mânca foarte puțin, era tot timpul adormită și nu se trezea decât pe terenul de tenis, în timp ce Margaret vegeta în cărucior la umbră, atât de abandonată încât la opt luni nu era în stare să stea în fund și nu știa să zâmbească. Maică-sa o atingea doar ca să-i schimbe scutecele și să-i pună biberonul la gură. Gregory era cel care îi făcea baie seara și o legăna, mereu de față cu Samantha. Își iubea mult fetița, când o lua în brațe simțea o duioșie dureroasă, o dorință covârșitoare de a o proteja, dar nu putea s-o răsfețe așa cum ar fi dorit.

Confesiunea soră-sii ridicase un zid între el și fiică-sa. Nu mai era în largul său nici cu copiii de care avea grijă, se surprindea căutându-și vreun semn revelator al vreunei trăsături moștenite de la tatăl său. Comparând-o pe Margaret cu fetițele de vârsta ei, o găsea înapoiată în dezvoltare, precis că ceva nu era în regulă, dar nu i-a spus nimic Samanthei ca să n-o sperie și s-o facă să se îndepărteze și mai mult de bebeluș. Încerca să constate dacă auzea bine, poate că era surdă, de aceea era atât de liniștită, dar, când bătea din palme lângă leagăn, fetița tresărea. Credea că Samantha nu-și dăduse seama, numai că într-o zi l-a întrebat cum se vede dacă un copil e retardat, și-atunci a fost prima dată când și-au dat glas temerilor. Dar după ce au examinat-o pe Margaret pe toate cusăturile, medicii de la spital au decretat că fetița era sănătoasă, doar că trebuia stimulată, era ca un animal închis într-o colivie, privat de propriile simțuri. Părinții au urmat atunci un curs de stimulare precoce unde au fost învățați să-și mângâie copilul, să-i vorbească gângurind, să-i arate treptat lumea înconjurătoare și alte lucruri elementare pe care le știe orice urangutan, dar pe care ei le-au învățat după un manual de instrucțiuni. Rezultatele au fost vizibile după puține săptămâni, fetița a început să meargă de-a bușilea, iar un an mai târziu rostea primele două cuvinte, care n-au fost mama și tata, ci pisica și tenis.

Gregory învăța pentru examenele finale, au fost ore, zile și luni în care a stat cu nasul în cărți, mulțumind cerului pentru memoria sa bună, singurul lucru care funcționa bine într-o lume care părea să se prăbușească iremediabil într-un proces rapid de descompunere. Războiul din Vietnam, departe de a se fi terminat, cum crezuse, căpăta proporții catastrofale. Legat de ușurarea de a ieși în sfârșit avocat era coșmarul inevitabil al plecării pe front, căci avea un contract cu armata și nu putea amâna. Principalul motiv de neliniște era familia sa, relația cu Samantha șchiopătă, o despărțire precis că ar fi dus la ruptură; în plus, se temea s-o părăsească pe Margaret, care creștea plină de ciudățenii. Fetița viețuia într-un mod atât de ascuns și de misterios, încât maică-sa uita adesea de ea și Gregory descoperea seara că nu mâncase nimic

toată ziua. Nu se juca cu alți copii, se uita cu orele la telenovele, n-avea poftă de mâncare, avea o adevărată obsesie cu spălatul – murdară, murdară, repeta întruna, târa un taburet în fața chiuvetei, se cocoța pe el și-și săpunea îndelung mâinile. Făcea pipi în pat și plângea disperată când se trezea în așternutul ud. Era foarte drăguță și așa avea să fie mereu, în ciuda agresiunilor la care-avea să-și supună corpul, avea grația nobilă a bunicii din Virginia și exoticul chip slav al Norei Reeves, așa cum apare într-o fotografie de pe vaporul de refugiați care o adusese de la Odessa. Pentru că Margaret stătea pitită prin colțurile casei și nu-i auzeai glasul, părinții ei, mult prea ocupați cu ale lor și înșelați de purtările ei de fetiță cuminte, n-au văzut că în sufletul ei creșteau demoni.

Erau vremuri pline de schimbări și mari surprize. Noutarea amorului liber, după secole de taină și obroc, s-a răspândit rapid, iar ceea ce începuse ca o fantezie printre altele ale hipioților a devenit jocul predilect al burgheziei. Uluit, Gregory vedea cum aceleași persoane care cu puțin timp în urmă apăraseră ideile cele mai puritane practicau acum libertinajul în mici orgii domestice. Cât timp fusese holtei îi fusese aproape imposibil să găsească o fată dispusă să se culce cu el fără promisiunea de a fi luată de nevastă, plăcerea fără de vină și frică era de neconceput înainte de apariția pilulei anticoncepționale. Avea impresia că primii zece ani ai tinereții sale fuseseră dedicați căutării femeilor, o vânătoare epuizantă în care-și investise toată tenacitatea și imaginația, de cele mai mute ori în van. Brusc, lucrurile se schimbaseră în mod radical, în nici doi ani castitatea încetase să mai fie o virtute, devenind un defect ce trebuia remediat înainte să prindă vecinii de veste. Virajul fusese atât de brusc, încât Gregory, ocupat cu ale lui, n-a avut timp să se adapteze schimbărilor dramatice, pentru el revoluția asta venise prea târziu. În ciuda eșecului cu Samantha, nu a dat curs insinuărilor pe care i le făceau colegele mai îndrăznețe sau mamele copiilor de care avea grijă.

Într-o sâmbătă de primăvară, au fost invitați la cină acasă la niște prieteni. Obiceiul de a sta la masă trecuse, mâncarea aștepta în bucătărie, fiecare se ducea să-și umple o farfurie de carton și încerca să se descurce cum putea ținând în echilibru un pahar, o

farfurie din care se scurgea sosul, o pâine, un șervețel, uneori și o țigară. Se bea prea mult și se fuma marijuana. Gregory avusese o zi grea, era obosit și se gândea că parcă i-ar fi fost mai bine acasă decât încercând să mărunțească puiul pe genunchi fără să-l dea pe el. După desert a avut loc o manevră colectivă în care s-au despuiat cu toții și s-au vârât într-un bazin mare cu apă caldă, pus în grădină și luminat de lună. Moda nașterilor subacvatice trecuse așa cum venise, dar în multe case rămăseseră acele căzi monumentale. Și ei o aveau pe a lor, rămăsese în living și era curtea de joacă a lui Margaret și locul în care depozitau tot felul de obiecte adunate de pe jos și nenecesare. Alții, mai îndrăzneți, le transformaseră în elemente de atracție, inspirați de băile comunitare din Japonia, asta până când industria națională a început să fabrice bazine mari special pentru acest scop. Gregory n-avea chef să iasă în frig cu burta plină, dar i s-a părut nelalocul lui să rămână îmbrăcat printre ceilalți, să nu creadă cumva că ar fi avut ceva rușinos de ascuns. S-a dezbrăcat și el, uitându-se pe furiș la Samantha și mirându-se cât de firesc se despuia. Nu era pudic, era mândru de corpul lui și adesea se plimba gol prin casă, însă exhibiția publică îl făcea nervos, deși ceilalți se simțeau la fel de bine precum băștinașii din Amazonia. Femeile stăteau mai mult în apă, dar bărbații se foloseau de orice pretext ca să se pună în valoare, serveau băutura, aprindeau țigări sau schimbau discurile, iar unii se lăsau chiar pe vine pe marginea bazinului la câțiva centimetri de obrazul unei femei, de regulă soția altuia. Gregory și-a dat seama că nu era prima dată că prietenii lor procedau așa, s-a simțit trădat, era ca și cum i-ar fi ascuns în mod intenționat un secret al lor. A bănuit și că Samantha mai fusese la astfel de petreceri și nu-i spusese. Încerca să nu se uite la femei, dar ochii îi erau atrași fără voia sa de sânii perfecți ai mamei stăpânei casei, o matroană de aproape șaizeci de ani pe care nici n-o remarcase înainte să-i vadă plutind acele atribute neașteptate pentru vârsta ei. De-a lungul neliniștitei sale vieți, Reeves avea să cunoască multe geografii feminine, de multe avea să uite, dar nu și de sânii acestei bunici. În acest timp, Samantha, cu ochii închiși și întinsă

pe spate, mai relaxată și mai mulțumită ca niciodată, fredona cu un pahar cu vin alb într-o mână și cu cealaltă undeva sub apă, cam prea aproape de picioarele lui Timothy Duane, după cum i s-a părut. Pe drumul de întoarcere a vrut să deschidă subiectul, dar ea a adormit în mașină. A doua zi, în fața cafelei aburinde în bucătăria scăldată în soare, petrecerea nudistă i s-a părut un vis îndepărtat și n-au vorbit despre asta. De atunci, Samantha profita de orice prilej ca să experimenteze senzații noi în grup, deși în dormitorul matrimonial era la fel de rece ca înainte. De ce să te abții? Trebuie să adaugi, nu să pierzi experiențe de viață, fiecare întâlnire te îmbogățește, drept care ai mai mult de oferit perechii tale, dragostea ajunge pentru toți, plăcerea e un puț fără fund din care poți sorbi pe săturate, spuneau profeții căsniciilor deschise. Gregory bănuia ceva suspect în raționamentul lor, dar nu îndrăznea să dea glas îndoielilor ca să nu fie luat de troglodit. Se simțea străin în mediul acela, promiscuitatea nu-l convingea și, constatând entuziasmul celorlalți, și-a zis că îl apăsa trecutul din cartierul mexican, de-aia nu reușea să se adapteze. Nu voia să recunoască cât îl deranja faptul că alți bărbați o pipăiau pe Samantha cu pretextul că-i făceau un masaj de dezintoxicare, îi activau punctele holistice sau îi stimulau spiritul prin comuniunea corpurilor. Ea îl intimida, credea că îi ascunde o parte din personalitatea ei, că trăia o viață secretă, nu-și arăta adevăratul chip, ci doar o succesiune de măști. I se părea ceva pervers să mângâie o altă femeie sub ochii nevestei, dar nici nu voia să rămână de căruță. În fiecare săptămână, sexologii la modă descopereau alte zone erogene și, pare-se, trebuia să le explorezi pe toate dacă nu voiai să mori prost. Pe noptieră se îngrămădeau manualele, așteptând să le vină rândul la citit. La un moment dat și-a exprimat îndoiala asupra unei metode de a-ți întâlni Eul și a-ți deștepta Conștiința prin masturbare colectivă, dar Samantha l-a făcut barbar, suflet primitiv și nedezvoltat.

— Zău că nu înțeleg ce legătură e între calitatea sufletului și faptul perfect normal că nu-mi place să văd degetele altuia între picioarele tale!

— Tipic pentru o cultură subdezvoltată și străină, a rostit ea, sorbind impasibilă din sucul de țelină.

— Poftim?

— Ești la fel ca hispanicii printre care ai crescut. Nici nu trebuia să pleci de acolo.

Gregory și i-a imaginat pe Pedro și Inmaculada Morales despuiați într-un bazin cu apă caldă alături de vecinii lor și scărpinându-și reciproc Eul și Conștiința. Furia i-a trecut pe loc și a izbucnit în hohote, iar în prima zi de luni i-a povestit lui Carmen; de la mii de kilometri a auzit râsul de neoprit al prietenei sale, asemenea modernisme nu ajunseseră în ghetoul din Los Angeles și cu atât mai puțin în Mexic.

— Nebuni, nebuni de legat, a spus Carmen. Nici moartă n-aș sta despuiată în fața altor bărbați. N-aș ști unde să mă uit, Greg. Pe de altă parte, dacă unii mă pipăie chiar îmbrăcată fiind, închipuiește-ți ce mi-ar face dacă aș sta în pielea goală.

— Ce indiancă ești, femeie! Aici nu s-ar uita nimeni la tine.

— Și-atunci, de ce-o fac?

Nu mă simțeam bine nicăieri, cartierul în care crescusem ținea de trecut, iar eu nu reușisem să prind rădăcini în altă parte. Familia nu-mi era nici ea aproape, soția și fiica erau la fel de distante precum mai demult fuseseră mama și Judy. Nici prietenii nu-mi erau de folos, Carmen era pe altă planetă, pe Timothy nu puteam conta pentru că Samantha îl plictisea și cred că ne evita; până și Balcescu, un fel de caricatură impermeabilă la schimbare, se transformase într-un fel de guru. Era înconjurat de acoliți care venerau până și aerul pe care-l expira și, tot oglindindu-se în ochii lor plini de adorație, românul cel trăsnit ajunsese să se ia în serios. Odată cu simțul umorului i-a dispărut și cheful de a inventa feluri exotice și de a cultiva trandafiri, așa că nu mai aveam nimic în comun. Joan și Susan erau la fel de încântătoare și miroseau la fel de frumos a ierburi și mirodenii, dar deveniseră inaccesibile, dedicate feminismului și chimiei culinare pe bază de rețete vegetariene, fiind în stare să facă din tofu plăcintă de rinichi. La Facultatea de Drept nu-mi făcusem prieteni, studenții erau într-o competiție

acerbă, fiecare era băgat în propriile proiecte și ambiții, se studia pe rupte. N-aveam tragere de inimă pentru demonstrații, chiar și preocupările politice și intelectuale trecuseră pe ultimul plan. Ar fi fost greu să-i explic lui Cyrus că pe acolo singura problemă cu stânga era că nimeni nu voia să fie de dreapta. Seara, ajungând acasă, eram doborât de o oboseală viscerală, pe drum mi se năzărea s-o iau în altă parte și să dispar la orizont, exact cum făcea taică-meu pe vremea când străbăteam țara fără țintă sau scop. Haosul de acasă mă enerva, nu c-aș fi un fanatic al ordinii, că nu sunt. Probabil că eram epuizat de studiu și de muncă, poate că nu mă purtam ca un soț bun, de aceea era Samantha atât de distantă. Uneori păream mai curând dușmani decât aliați. În condițiile astea devii orb, nu zărești ieșirea din fundătura în care ai intrat, ai impresia că n-o să ieși în veci din tocătoarea în care ești prins, că nu există scăpare. După ce-ți iei diploma totul o să se schimbe, mă consola Carmen de la distanță, dar știam că starea mea proastă mai avea un motiv. Mă uitam cu sfințenie la un serial de televiziune în care un avocat își punea în joc reputația, ba chiar și viața uneori, ca să scape de închisoare un om nevinovat sau să-l pedepsească pe unul vinovat. Nu pierdeam nici un episod, sperând ca personajul să-mi redea entuziasmul pentru Lege și să mă scoată din plictiseala uriașă pe care mi-o inspira această profesie. Nici nu începusem s-o exercit și deja eram dezamăgit. Viitorul arăta cu totul altfel decât aventura pe care mi-o imaginasem în prima tinerețe, efortul final la facultate mă plictisea atât de mult, încât începusem să mă gândesc serios să las baltă totul și să mă apuc de altceva. Plictiseala e furie fără obiect, m-a asigurat Timothy Duane, spunându-mi că eram supărat pe lume și pe mine însumi – cred și eu, viața mea n-a fost parfum de roze. Mă sfătuia să scap de complicații, începând cu căsnicia mea cu Samantha, care i se părea o mare greșeală. Refuzam s-o admit, cu toate acestea a venit o clipă în care am fost nevoit să-i dau dreptate. S-a întâmplat la o petrecere din acelea la care mergeam des pe atunci, într-o casă ca toate celelalte, mobilă hârbuită, cuverturi indigene care acopereau petele sofalei, afișe cu Ho Shi Min și Che Guevara alături de mantre brodate aduse din India,

aceleași cupluri de amici, bărbații fără ciorapi și femeile fără sutien, mâncare rece și brânza care se sleia pe măsură ce orele treceau, prea multă băutură, țigări și marijuana de o calitate atât de proastă că gonea până și țânțarii. Aceleași conversații interminabile despre ultimele seminarii asupra strigătului primar, unde participanții urlau de-și rupeau bojocii ca să se elibereze de agresiune, sau despre întoacerea în uter, când publicul în pielea goală se ciucea în poziție de fetus și-și sugea degetul. N-am înțeles niciodată terapiile astea și nici n-am participat la ele, mi-era silă să vorbesc despre asta, eram sătul de schimbările transcendentale din viața cunoscuților mei. M-am dus pe terasă să beau. Recunosc, beam tot mai vârtos. Renunțasem la alcoolurile tari pentru că-mi produceau alergie, mi se inflamau mucoasele și aveam o apăsare în piept. Descoperisem însă că vinul îmi provoca aceleași simptome, dar puteam să beau mai mult. Cu câteva ore mai devreme iar avusesem o ceartă cu țipete cu Samantha, începeam să cred sincer că treaba era sortită eșecului. Băgam mașina în garaj când am văzut că un vecin venea cu Margaret de mână. Fetița avea pe atunci ceva mai mult de doi ani. Cred că e a voastră, am găsit-o la vreo două mile de aici, ca să ajungă așa departe o fi plecat încă de dimineață, mi-a zis omul fără să-și ascundă dezaprobarea și disprețul. Am luat-o în brațe, speriat. Sângele îmi bubuia în tâmple și abia puteam vorbi când m-am dus la Samantha s-o întreb unde era când a plecat fetița și cum de nu-și dăduse seama că lipsea de atâta timp. Și-a pus mâinile în șolduri, la fel de furioasă ca mine, spunând că vecinul ăla era un nenorocit și o ura pentru că pisicile îi mâncaseră canarul, că nu-mi datora nici un fel de explicații, că nici ea nu mă întreba unde stătusem toată ziua, că Margaret era foarte independentă pentru vârsta ei și n-avea de gând s-o păzească precum un gardian și nici s-o țină legată de o sfoară, cum făceam eu, și tot așa până n-am mai suportat și am ieșit trântind ușa. Am făcut un duș rece ca să nu mă gândesc la ce i s-ar fi putut întâmpla fetiței pe parcursul celor două mile, dar la petrecere tot mai eram supărat pe Samantha. M-am dus deci pe terasă cu un pahar de vin, m-am trântit pe un scaun, prost dispus, cam amețit și sătul de muzica monotonă din

Katmandu care se auzea din casă. Mi-am dat seama cât timp pierdeam cu petrecerea asta plicticoasă, peste o săptămână aveam ultimele examene şi fiecare minut era preţios. Atunci a apărut Timothy Duane, şi-a tras un scaun lângă mine şi s-a aşezat. Nu prea aveam ocazia să vorbim între patru ochi. Am constatat că slăbise, trăsăturile i se accentuaseră ca trase cu penelul, nu mai avea aerul acela de inocenţă care, în ciuda fanfaronadelor sale, era şarmul său principal pe vremea când îl cunoscusem. A scos din buzunar un flaconaş de sticlă, şi-a pus cocaină pe dosul mâinii şi a aspirat zgomotos, apoi mi-a oferit şi mie, dar eu nu folosesc aşa ceva, singura dată când am încercat am simţit un pumnal de gheaţă între ochi, am avut migrenă trei zile la rând şi de extazul promis nici că-mi aduc aminte. Tim mi-a zis să intrăm pentru că se organiza un joc, dar n-aveam nici un chef să-i văd din nou pe toţi în pielea goală.

— De data asta e altceva. Ne schimbăm nevestele între noi.

— Dar tu n-ai nevastă, din câte ştiu.

— Am venit cu o prietenă.

— Cam are mutră de curvă prietena asta a ta.

— Păi, asta şi e, a râs el, târându-mă în salon.

Bărbaţii se adunaseră în jurul mesei, am întrebat unde erau femeile şi mi-au spus că aşteptau în maşini. Păreau nervoşi, se băteau pe spinare, făceau glume în doi peri şi râdeau în hohote. Ni s-au expus regulile: nu e voie să dai înapoi, să regreţi sau să încerci să schimbi perechea. Au stins lumina, şi-au pus cheile pe o tavă, cineva le-a amestecat şi fiecare participant a apucat una la întâmplare. În ciuda aburilor de băutură şi a descumpănirii care m-a oprit să mă reped la tavă laolaltă cu ceilalţi, când lumina s-a aprins am văzut limpede cheile mele în mâna unui dentist burtos şi pedant, considerat o mică celebritate pentru că scotea măselele cu ace chinezeşti înfipte în laba piciorului pe post de anestezie. Am luat ultima legătură de chei, dorind să-l apuc pe dentist de piepţii cămăşii şi să-i sparg faţa cu o lovitură de pumn zdravănă, din acelea învăţate de la părintele Larraguibel în biserica Lourdes, dar m-a oprit teama de ridicol. Ceilalţi s-au bulucit afară, râzând şi glumind, eu m-am dus la bucătărie şi mi-am pus capul sub

robinetul cu apă rece ca să mă dezmeticesc. Apoi mi-am turnat restul de cafea dintr-un termos și m-am așezat pe un taburet, evocând vremurile când viața era mai simplă și fiecare cunoștea regulile. Acolo m-a găsit femeia pe care mi-o alesese soarta, o blondină pistruiată și simpatică, mamă a trei copii și profesoară de matematică la o școală particulară, ultima persoană cu care mi-ar fi trecut prin minte să comit adulterul. Hai, că te aștept de o bucată de vreme, mi-a spus cu un zâmbet timid. Am încercat să-i explic că nu mă simțeam bine, a crezut c-o respingeam pentru că nu-mi plăcea și s-a făcut mică lângă ușă ca o fetiță prinsă că a făcut ceva rău. I-am zâmbit cum m-am priceput mai bine, s-a apropiat, m-a luat de mână și m-a dus la mașină cu un amestec de pudoare delicată și fermitate absolut dezarmant. A condus până acasă la ea. Copiii adormiseră în fața televizorului, i-am luat în brațe și i-am dus în dormitorul lor. Femeia le-a pus pijamalele, i-a sărutat pe frunte, i-a învelit și-a stat cu ei până au adormit la loc. Pe urmă ne-am dus în dormitorul conjugal, unde fotografia soțului, în togă de absolvent, trona pe comodă. M-a anunțat că se duce să-și pună ceva mai comod pe ea și a intrat în baie, în vreme ce eu desfăceam patul simțindu-mă ca un idiot, pentru că nu puteam să-mi scot din minte imaginea Samanthei și a dentistului, întrebându-mă de ce dracu' nu eram în stare să particip la jocurile astea cu dezinvoltura celorlalți și de ce eram atât de furios. Blonda a revenit, demachiată și periindu-și părul, într-un capot capitonat de culoarea înghețatei de căpșuni, perfect pentru o mamă care se scoală de dimineață să pregătească familiei micul dejun, dar nepotrivit pentru împrejurarea dată. Nu era pic de cochetărie în gesturile ei, de parcă am fi fost un cuplu vechi, care îndeplinea rutina băgatului în pat după o zi de muncă. Mi s-a așezat pe genunchi și s-a apucat să-mi descheie cămașa. Avea un zâmbet atrăgător, un năsuc cârn și răspândea o aromă proaspătă de săpun și pastă de dinți, dar nu mă excita defel. Am rugat-o să mă ierte, băusem prea mult și mă supăra alergia.

— Adevărul e că nici nu știu de ce-am mai venit. Nu-mi plac jocurile astea și cred că nici Samanthei.

— Ce vorbești, a râs ea cu poftă, nevastă-ta se culcă cu destui prieteni de-ai tăi și pare-se că și cu câteva femei, tu de ce nu te distrezi un pic?

Perioada aceea n-a fost bună pentru mine. Viața toată mi-a fost un șir de obstacole, dar acum, la cincizeci de ani, când privesc înapoi și fac socoteala străduințelor și ghinioanelor, cred că perioada aceea a fost cea mai rea pentru că atunci în inima mea s-a răsucit ceva fundamental și n-am mai fost același. Sigur, mai devreme sau mai târziu îți pierzi candoarea; poate că e mai bine, nu poți umbla prin lume ca un inocent lipsit de apărare. Am crescut pe stradă, în mijlocul bătăilor. Ar fi trebuit să mă întăresc cu mult înainte, dar n-a fost așa. Acum, după ce-am dat ocol durerii de câteva ori și-mi pot citi destinul ca pe o hartă plină de greșeli, când nu-mi mai plâng de milă și-mi pot privi viața fără sentimentalism, pentru că mi-am găsit o anumită pace, tot ce regret e pierderea inocenței. Mi-e dor de idealismul tinereții, epocă în care pentru mine mai exista o linie clară ce despărțea binele de rău și credeam că se poate acționa conform unor principii imuabile. Nu era o atitudine nici practică nici realistă, dar încă mă emoționez când o văd la alții. Nu pot spune când anume am început să mă schimb și când am ajuns bărbatul dur care sunt acum. Ar fi ușor s-o pun pe seama războiului, adevărul e că a început mai devreme. Sau aș putea să spun că profesia de avocat cere o doză serioasă de cinism – nu cunosc vreunul care să nu fie așa –, dar și aici răspunsul e incomplet. Carmen zice să nu-mi fac griji, oricât de cinic aș fi tot nu e de-ajuns ca să trăiești în lumea asta și, de altfel, nu fac decât să mă răsfăț, că în ciuda aparențelor sunt aceeași namilă cu inimă de aur pe care a adoptat-o pe post de frate cu mult timp în urmă, dar eu mă cunosc mai bine și știu cum sunt pe dinăuntru.

M-au trădat colegi, femei, prieteni și clienți, dar nici o trădare nu m-a durut mai mult decât aceea a Samanthei, pentru că nu mă așteptam. De-atunci nu mai am încredere și nu mă mai mir când sunt înșelat. În seara aceea nu m-am mai întors acasă. I-am scos capotul profei de mate și ne-am prăbușit pe patul matri-

monial. Pesemne că n-a păstrat o amintire plăcută, s-o fi aşteptat la un amant versat şi inventiv, dar a avut parte de unul pornit să scape cât mai repede. După aceea m-am îmbrăcat şi m-am dus pe jos la Joan şi Susan, unde am ajuns la trei dimineaţa, epuizat şi băut. Am sunat în disperare până au apărut desculţe şi în cămaşă de noapte. M-au primit fără să pună întrebări, de parcă ar fi fost obişnuite să primească musafiri la ora aceea. Una mi-a făcut un ceai de muşeţel, cealaltă îmi făcea patul pe canapeaua din salon. Or fi pus ceva în ceai, pentru că m-am trezit după douăsprezece ore, cu soarele bătându-mi din plin în ochi şi cu căţelul lor la picioare. Cred că în ceasurile acelea tinereţea mea a luat sfârşit.

Când m-am ridicat din pat, în minte şi în suflet aveam deja hotărârile ce-aveau să-mi conducă viitorul, deşi nu ştiam încă. Dar acum, când pot să-mi privesc trecutul de la distanţă, ştiu că în clipa aceea am început să fiu omul care am fost o perioadă îndelungată: arogant, frivol şi lacom, un om pe care l-am detestat şi de care mi-a fost atât de greu să mă despart.

Am rămas cinci zile la prietenele mele, fără s-o sun pe Samantha. Stăteau cu mine pe rând, mi-au ascultat de nu ştiu câte ori nostalgiile, disperările şi văicărelile. Vineri m-am prezentat fără emoţii la examenul final: nu mai visam să ajung avocat, titlul nu mă mai interesa, viitorul îmi era profund indiferent. Două luni mai târziu eram înştiinţat, în capătul celălalt al lumii, că obţinusem diploma din prima, lucru rar în profesia asta îmbârligată. De la examen m-am dus glonţ la centrul de recrutare. Antrenamentul dura iniţial şaisprezece săptămâni, dar războiul ajunsese la apogeu şi perioada de instrucţie se redusese la doar douăsprezece. Într-un fel, acele trei luni au fost mai rele decât războiul însuşi, dar am ieşit cu nouăzeci de kile de muşchi, rezistenţă de cămilă şi perfect abrutizat, gata să mă lupt şi cu propria-mi umbră, dacă mi s-ar fi ordonat. Cu două zile înainte de îmbarcare, computerul m-a selecţionat pentru Institutul de Limbi Străine din Monterrey. Presupun că faptul de a fi crescut în cartierul mexican şi de a fi familiarizat cu rusa maică-mii şi italiana din operele pe care le tot

asculta mi-a ascuțit urechea. Am stat două luni într-un paradis cu coaste abrupte și foci zăcând la soare pe stânci, cu case victoriene și asfințituri de carte poștală, studiind vietnameza intensiv, cu profesori care se schimbau din oră în oră și amenințarea că dacă nu învăț Curtea Marțială mă mănâncă, pentru trădare de patrie. La sfârșitul cursului o rupeam pe vietnameză mai bine decât colegii mei. Am plecat în Vietnam cu speranța secretă că o să mor ca să nu mai trebuiască să înfrunt povara vieții. Numai că e mult mai greu să mori decât să trăiești mai departe.

Partea a treia

Oameni. Războiul înseamnă oameni. Primul cuvânt care-mi vine în minte când mă gândesc la război e oameni: noi, prietenii mei, frații mei, uniți în aceeași fraternitate disperată. Camarazii mei. Și ceilalți, oamenii aceia mici, cu chipuri indescifrabile, pe care trebuie să-i urăsc, dar nu pot, pentru că de câteva săptămâni încoace am început să-i cunosc. Aici totul e în alb și negru, nu există nuanțe intermediare și nici ambiguități, gata cu manipularea, cu ipocrizia, cu înșelăciunea. Viață sau moarte, ucizi sau mori. Noi suntem ăia buni, ei sunt ăia răi, fără certitudinea asta te-ai ars, într-un fel aiureala asta e înviorătoare, face parte dintre virtuțile războiului. În gaura asta ajung tot felul de oameni, negri care vor să scape de mizerie, țărani săraci care mai cred în visul american, câțiva hispanici înfierbântați de o furie seculară, tipi care vor să fie eroi, psihopați, sau oameni ca mine, care fug de eșecuri sau de culpă, dar în luptă toți suntem la fel, trecutul nu contează, marea experiență democratică e glonțul. Zi de zi trebuie să dovedim că suntem bărbați, luptători, să rezistăm, să suportăm durerea și neajunsurile, să nu ne văităm niciodată, să ucidem, să strângem din dinți și să nu gândim; nu cerceta, ascultă, de-aia ne-au domesticit ca pe cai, ne-au antrenat cu șuturi în dos, cu insulte și umilințe. Nu mai suntem indivizi, în acest teatru tragic al violenței suntem mașini în slujba afurisitei de patrii. Ca să supraviețuiești faci orice, mă simt bine dacă ucid, măcar de data asta am rămas în viață. Accept nebunia asta și nu încerc să mi-o explic, doar încleștez mâna pe armă și trag. Nu gândi, ca să nu te zăpăcești și să eziți, dac-o faci mori, asta e legea lipsită de echivoc

a războiului. Inamicul nu are chip, nu e om, e un animal, un monstru, un demon, dac-aș putea crede asta sincer ar fi mai simplu, dar Cyrus m-a învățat să pun totul sub semnul întrebării și m-a silit să spun lucrurilor pe nume: a ucide, a asasina. Am venit să mă scutur de indiferență și să mă cufund într-o chestie pasionantă, am venit mânat de cinism și dispus să colecționez experiențe temerare ca să dau un sens vieții. Am venit din cauza lui Hemingway, ca să caut bărbăție, mitul macho, o definiție a masculinității, mândru de mușchii făcuți la instrucție, gata să-mi demonstrez forța, pentru că sunt sătul să mă trădeze sentimentele. Un rit de inițiere tardiv. La douăzeci și opt de ani nu mai vine nimeni în nebunia asta. Primele patru luni au fost ca un joc fatidic, ca un permanent pariu cu mine însumi, mă observam cumva din afară și mă judecam ironic, trecutul mă bântuia și căutam limitele riscului, ale durerii, ale epuizării, ale abrutizării, iar când ajungeam la ele nu le suportam. Drogurile ajută. Dar într-o zi m-am trezit și m-am simțit viu, cât se poate de viu, mai viu ca niciodată și îndrăgostit de rugul ăsta care e viața. Am înțeles că eram muritor, o biată coajă de ou, o gâză pe care o strivești într-o clipită și din care nu rămâne nici măcar amintirea. Când ajung contingente proaspete mă uit atent la oameni, îi privesc cercetător, mi s-a dezvoltat în al șaselea simț: percep semnele, știu cine o să moară și cine poate că nu. Cei mai viteji și mai îndrăzneți vor muri primii pentru că se cred invincibili, îi omoară aroganța. Cei mai speriați vor muri și ei, pentru că se zăpăcesc sau o iau razna, trag orbește și pot nimeri un camarad, nu e bine să stai lângă ei, aduc ghinion, nu-i vreau în plutonul meu. Cei mai buni sunt calmi, nu riscă fără rost, nu încearcă să câștige sau să atragă atenția, au o teribilă dorință de a trăi. Îmi plac hispanicii, pe dinafară posaci și tăcuți, pe dinăuntru dinamită curată, moartea nu-i înspăimântă. Nu sunt doar curajoși, sunt și buni camarazi.

Înghit amfetamine cu pumnul, toate pastilele la un loc, un nod în stomac, un gust amar în gură, vorbesc atât de repede, că nu mai știu ce spun, apoi tac și mestec gumă ca să nu-mi mestec limba, apoi mă îndop cu alcool și somnifere ca să dorm un pic.

Visez râuri de sânge, lacuri de benzină în flăcări, răni deschise, buze de femeie, vulve, grămezi de morți, capete tăiate, copii arzând în napalm, fotografiile astea scârboase pe care le colecționează soldații, totul în roșu, totul e roșu. Am învățat să dorm iepurește, pe bucățele, cinci sau zece minute ori de câte ori pot, trântit unde dă Domnul, sub foaia de plastic, dar cu simțurile treze. Mi s-au dezvoltat auzul, pot percepe o insectă târându-se pe pământ, și mirosul, îi miros pe luptătorii de gherilă la câțiva metri distanță, mănâncă sos de pește, iar când sunt speriați și transpiră mirosul se simte de departe. Oare noi a ce mirosim? A loțiune după ras, presupun, căci o bem ca pe whisky, are patruzeci de grade. Dacă reușesc să dorm două ore fără să am coșmaruri sunt ca nou, dar asta nu se poate mereu. Dacă nu sunt de gardă sau în misiune, îmi petrec noaptea în tabără, dârdâind sub o prelată udă de ploaie într-un cort care duhnește a urină, cizme, umezeală, resturi de mâncare în descompunere și sudoare, ascultând mersul harnic al șobolanilor și mișcările soldaților, cu țânțari chiar și în gură. Uneori mă trezesc plângând ca un idiot, ce-ar mai râde de mine Juan José, de câte ori nu m-a dus într-un colț din curtea școlii ca să nu fiu văzut plângând, taci, naibii, *gringo* pămpălău ce ești, bărbații nu plâng, mă scutura el furios, dar era și mai rău, și-atunci începea să se roage de mine, mă implora, taci, mă, că vin ăștia și ne iau la bătaie ca pe două fetițe. Ca să mă pun în mișcare înghit aspirine cu cafea rece, firește, fumez prima țigară cu iarbă a zilei și, înainte de plecare, iau amfetamine cu duiumul. Mi-e dor de o mâncare caldă, de un duș, de o bere la gheață, m-am plictisit de rațiile astea care ni se aruncă din avion în pachete albastre și galbene, fasole cu porc și salată de fructe. Aici redevin cumva copil, e o senzație ciudată, nu ai nici un fel de responsabilități față de tine însuți, nu trebuie să întrebi, doar să asculți, deși mi-e destul de greu, sunt bun să comand, dar nu să ascult orbește, n-am să fiu niciodată un bun militar. E ușor să treci neobservat, să dispari ca o umbră. Dacă nimeni nu face vreo prostie gogonată, zilele trec una după alta cu singurul scop de a supraviețui, mașinăria asta teribilă și invincibilă se ocupă de toate, superiorii iau deciziile și e de presupus că se pricep la asta, n-am

nici o treabă, mă pierd printre ceilalți, sunt aidoma lor, un număr lipsit de chip, de trecut și viitor. Poți să înnebunești, plutești într-un limb al timpului etern și al unui spațiu răsucit, nimeni nu-mi cere socoteală pentru nimic, e de-ajuns să îndeplinesc ordinele, după care pot face ce-mi tună. Nu-i nimic mai primejdios decât să te simți superior, rămâi singur cuc, m-a prevenit Juan José prin fumul țigării de marijuana cu opiu în ziua aceea pe plajă. Desigur, singurul lucru care te salvează e fraternitatea încăpățânată a soldaților. Mă copleșește o jale furioasă, îmi vine să plâng de atâta durere adunată, a mea și a altora, să înhaț o mitralieră și să ies de nebun și să ucid, abia mă abțin să nu urlu până crapă tot Universul, un muget surd mi se oprește în gât. Ești nebun, nene, la război nu există milă. M-am întâlnit cu Juan José pe plajă în timpul unei permisii de două zile, a fost un adevărat miracol să dau de el în mijlocul a o jumătate de milion de combatanți. Ne-am îmbrățișat fără să ne credem ochilor, ce întâmplare, nene, să ne vedem tocmai aici, fantastic, și ne căram pumni în spinare și râdeam fericiți, uitând pentru o clipă unde ne aflam și de ce. Am încercat să ne punem la curent, lucru imposibil, căci nu ne văzuserăm de zece ani, din ziua în care intrase în armată și umbla țanțoș, împăunându-se în uniforma cea nouă, iar eu lucram cu ziua pentru un dolar jumate. Fiecare își urmase soarta, el să fie soldat, eu, să muncesc ca *spinare udă* timp de un an, până când Cyrus mă silise să plec din cartier. N-am de gând să mă îngrop în garajul ăsta afurisit al lui tata, îmi spusese Juan José, bătrânul e un stăpân de sclavi, armata e lucrul cel mai bun pe care-l pot face, stau până la treizeci sau patruzeci de ani, după care ies cu o pensie bună și a mea e lumea, frate, ce altceva să fac cu culoarea asta de piele și cu mutra mea de indian, las' că femeile se dau în vânt după uniformă. Stăteam pe plajă și râdeam ca nebunii. Mai ții minte când i-am furat trabucurile lui Puță-de-stânjenel și vinul de împărtășanie de la popa Larraguibel? Dar luptele cu baligă de cal? Dar când l-am bărbierit pe Oliver și l-am uns cu mercurocrom și l-am dus la școală spunând că avea ciumă bubonică? Ce mă-sa e ciuma bubonică, frate? râdeam noi, vorbind ca pe vremea când eram copii, cu o duioșie ascunsă sub sudălmi și bune

intenții. Mi-a spus că se amorezase de o fată vietnameză, mi-a arătat poza ei pe care o păstra într-un plic de plastic în portofel, a devenit serios și glasul i s-a schimbat. Era un instantaneu de proastă calitate, supraexpus, chipul ei era ca o lună palidă încadrată de părul negru. Mi-au atras atenția ochii ei, restul era aidoma chipurilor asiatice pe care le vedeam de câteva luni încoace.

— O cheamă Thui, a adăugat.

— E un nume de spiriduș.

— Înseamnă apă.

Despre prietenul meu auzisem anumite zvonuri, soldații vorbesc, bârfesc în șoaptă. Mi-a confirmat ceea ce se auzise în secret: o misiune grea, comandantul plutonului era nou, s-au pomenit înconjurați, a început focul, au căzut cinci și ofițerul a ordonat retragerea lăsând răniții acolo. Ca să vezi ce ticălos, frate, cum era să-i lăsăm acolo, imaginează-ți că ai fi fost tu, cum să te las în mâinile inamicului, am încercat să-i explic, dar puiul de lele era isterizat, a scos pistolul și m-a amenințat, țipa și dădea din mâini ca dementul. N-am așteptat să se calmeze, nu era timp, l-am împușcat de aproape. A căzut fără să știe ce s-a întâmplat. Ne-am retras, cărându-ne răniții, cum se cuvine, frate. I-am salvat pe toți în afară de unul, ăla n-avea scăpare, îi ieșiseră mațele. Săracul, își ținea intestinele cu mâna și se uita la mine disperat, nu mă lăsa în viață, Steaua cea Bună, nu mă lăsa, mă implora... A trebuit să-i trag un glonț în tâmplă, să mă ierte Dumnezeu, mare porcărie, frate.

Leșurile ar trebui băgate în saci, cu numele scris pe o etichetă, dar asta nu se poate face mereu, ori nu e timp, ori nu sunt saci, și-atunci morții sunt apucați de mâini și de picioare și aruncați în elicopter, sau legați ca niște colete, înveliți în poncho și bâzâiți de muște; în câteva ore cadavrele se umflă, se deformează, mâncate de viermi, fierbând într-o zeamă putridă. Elicopterele sunt păsări care fac vânt, aterizează într-o tornadă ce ridică praful, gunoaiele și noroiul scârbos pe o rază de treizeci de metri. Dacă morții au stat mai multe ore în căldură sau ploaie, zboară bucăți de carne, dacă ești aproape te pomenești cu o bucată în plină față. Pe munte am refuzat să încarc morții. Îi ajutam pe răniți, dar

după aia am împietrit și nimeni n-a avut curajul să-mi poruncească, pare-se că eram dincolo de moarte și de viață, parcă eram lovit cu leuca în cap. Criză de nervi, acces psihotic, nu mai știu cum au zis. Elicopterele sunt spălate cu furtunul, dar mirosul nu dispare. Și nici ecoul urletelor, morții nu dispar niciodată cu totul. Nu, nu plâng, e alergia asta blestemată sau fumul, ce știu eu, am tot timpul ochii iritați, dacă respir întruna mizeria asta. Mulțumesc că mai sunt în viață, că nu sunt printre cei care pleacă în saci de plastic, sau, mai rău, printre cei care au pieptul despicat ca un fruct copt, cioturi roșii în loc de brațe sau picioare, dar mai trăiesc și e posibil să trăiască încă mulți ani de-aici încolo, bântuiți de amintiri groaznice. Mulțumesc că mai sunt în viață, mulțumescu-ți, Doamne, strigam în engleză acolo, pe munte, înger-îngerașul meu, dulce companie, păzește-mă noapte și zi, adăugam în spaniolă, dar nu mă auzea nimeni, nu mă auzeam nici eu în focul luptei și urletele răniților, Maica Domnului, scoate-mă viu de-aici, strigam eu cu scapularul Fecioarei din Guadalupe la gât, o cârpiță neagră și țeapănă de sângele uscat al lui Juan José. Mi-l dăduse un capelan la câteva săptămâni după moartea fratelui meu. Apucase să-i închidă ochii, mi-a spus că devenise cenușiu precum fantomele; și-a scos scapularul de la gât și l-a rugat să mi-l dea să-mi poarte noroc, poate eu aveam să scap cu viață. Care au fost ultimele lui cuvinte? am vrut să aflu de la capelan. Ține-mă, părinte, că mă prăbușesc și acolo jos e tare întuneric, asta ai spus, frate, iar eu nu eram acolo ca să te aud și să te țin tare și să te smulg morții, maica mă-sii de porcărie! La ce ți-a folosit scapularul, frate? Aici îți pierzi credința, dar devii superstițios și începi să vezi peste tot semne fatidice: zilele de marți sunt cu ghinion, se fac exact șapte zile de când nu s-a mai întâmplat nimic, e liniștea de dinaintea furtunii, avioanele cad câte trei, azi au căzut deja două... Ai să mori bătrân, Greg, vei avea timp să faci multe greșeli, să te căiești pentru unele și să suferi ca un câine, n-o să fie o viață ușoară, dar îți garantez că va fi lungă, așa ți-e scris în palmă și în cărțile de tarot, îmi jurase Olga, dar poate c-a inventat, ce știe ea, e o șarlatană mai rea decât tata, mai rea decât toți ghicitorii și vânzătorii de amulete din țara asta afurisită. Lui Juan

José Morales i-a spus tot așa, iar el a crezut-o, ce papagal ești, măi frate. Era convins de steaua lui bună, de-aia nu se ferea, era atât de contagioasă încrederea sa, că doi tipi din plutonul lui nu se dezlipeau de lângă el, convinși că erau la adăpost. Iar acum nici unul din cei trei nu mai poate merge la Olga să-i ceară socoteală.

Jungla zumzăie de zgomote, de țipete de animale, râcâit de labe, șoapte, dar pădurea e tăcută, de o tăcere opacă. Probabil că din aer totul pare purificat de foc și curat, însă jos e un infern. Cu timpul, te obișnuiești: chestia cea mai perversă și mai obscenă în război este că ajunge să ți se pară normal. La început am fost năucit, pe urmă euforic, dar mereu cu conștiința adormită. Acum, în sat, am reînceput să gândesc. Când te lupți nu trebuie să gândești, te transformi într-o mașină de distrus și omorât. Nu-i nevoie de tipi educați, critici, cu conștiință, folosesc doar masculii plesnind de testosteron, negrii analfabeți, banditii hispanici, criminalii scoși din închisori; cei ca mine sunt un balast. După fiecare misiune, mușchii îmi zvâcnesc, nu-mi pot controla mâinile, am dinții strânși și obrazul chinuit de un tic, un soi de zâmbet dement, și alții îl au, trece, zic ei. În lunile astea m-am obișnuit cu umezeala care-mi intra în oase, cu picioarele transformate în carne vie în cizme, cu degetele încleștate pe armă, cu senzația constantă de a fi înconjurat de umbre, așteptând glonțul care poate veni oricând și de oriunde, numărând pașii până la arbustul acela, minutele până să ajungi la râu, orele pe care le mai ai de stat, zilele rămase până la întoarcerea acasă. Numeri secundele vieții și te gândești că, dacă ai noroc, următoarea rafală de mitralieră va secera viața unui camarad, nu pe a ta. Și te întrebi ce dracu' cauți tu acolo, și nu recunoști în ruptul capului strania fascinație a violenței, beția asta a războiului. În dimineața aceea pe munte, când s-a luminat, am constatat că rămăseserăm doar nouă în viață, morții și răniții erau nenumărați. Luptaserăm toată noaptea. În zori apăruseră bombardierele și făcuseră prăpăd pe coaste, silindu-i pe luptători să se retragă, apoi au aterizat elicopterele. Zgomotul motoarelor e pentru mine ca o muzică, ca bătăile inimii mamei înainte de a mă fi născut, tic-tac, toc-tac, viață. Să ne rugăm, spune capelanul metodist, toți cântă Aleluia, eu cânt Oh,

Susanna; spovedește-te, fiule, îmi spune capelanul catolic, iar eu îi spun să se ducă s-o spovedească pe curva de mă-sa, dar pe urmă îmi pare rău, să nu care cumva să mă lovească trăsnetul, cum zicea părintele Larraguibel, pentru că am păcătuit. Nu te teme, Dumnezeu e cu tine. La slujba de duminică s-a citit povestea lui Iov. Copleșit de nenorocirile cu care Dumnezeu îl pune la încercare, Iov spune: „de ceea ce mă tem, aceea mi se întâmplă; de ceea ce mi-e frică, tocmai de aceea am parte; n-am nici tihnă, nici odihnă, nu-mi găsesc nici o pace și zbuciumul mă stăpânește". Nu te gândi la lucruri rele, frate, că atunci se întâmplă, nu chema moartea cu gândul, mă sfătuia Juan José Morales, dar râdea. Steaua cea Bună i se zicea, Steaua cea Bună Morales.

Și pe urmă fumul, desigur. Mintea mi-e înceţoşată. Fum de tutun, de iarbă, de hașiș și alte porcării pe care le fumez, pâcla dimineților reci pe munte și aburul arzător care se lasă în văi la prânz, poluarea motoarelor și praful, fumăraia fetidă de napalm, fosfor, explozibili de tot felul și de la incendiul fără de sfârșit care transformă țara asta într-un deșert brăzdat de cicatrici negre. Fum de tot felul și de toate culorile. De sus poate că se vede ca norii, mai sunt și nori, e adevărat, dar aici, jos, înseamnă frică. Nu ne putem opri nici o clipă, nimeni nu poate, dacă ne mișcăm avem iluzia că păcălim moartea, alergăm precum șoarecii. Pe când inamicul stă liniștit, nu-și iroșește teama, așteaptă tăcut, are în spate câteva generații antrenate pentru durere, e imposibil să descifrezi expresia de pe aceste chipuri. Ticăloșii ăștia nu simt nimic, sunt ca broaștele de laborator, mi-a spus un pușcaș marin specializat în smulgerea mărturiilor. Noi ne zbatem ca nebunii ca să trăim și pe drum ne întâlnim cu moartea. Ei se târăsc tăcuți în tunelele lor, se confundă cu frunzișul, se fac nevăzuți într-o clipă, ochii lor știu să vadă în întuneric. Niciodată nu suntem în siguranță. Fă și tu socoteala, mi-a spus odată Juan José Morales, câți am venit în porcăria asta și ce pierderi am avut? Procentul e infim, frate, o să scăpăm întregi, nu-ți face griji. Presupun că are dreptate și că majoritatea vom scăpa cu viață și vom povesti ce-a fost, numai că aici ne gândim doar la morți și la poveștile groaz-

nice ale supraviețuitorilor. Da, aparent mulți scapă nevătămați, dar nimeni nu mai e cel care a fost, suntem marcați pe vecie, dar cui îi pasă, oricum suntem un fel de gunoi, ăsta e un război de negri și albi săraci, băieți de la țară, din așezări mărunte și cartiere mizerabile, domnișorii nu se află în primele rânduri, tăticu' a avut grijă să-i țină acasă sau unchiul colonel i-a trimis în zone sigure. Mama susține că ticăloșia supremă e rasismul, Cyrus spunea că nedreptatea de clasă, cred că amândoi au dreptate, pentru că nu suntem egali nici în război. Interzis mexicanilor și câinilor, scria până nu demult pe ușa restaurantelor, numai pentru albi, scria pe toaletele publice; în schimb, aici, cei de culoare sunt bine-veniți, foarte bine-veniți, dar în spatele camaraderiei de fațadă mocnește ura de rasă, albii cu albii, negrii cu negrii, hispanicii cu hispanicii, asiaticii cu asiaticii, fiecare cu limbajul său, cu muzica, riturile și superstițiile sale. Tabăra e împărțită în cartiere delimitate de granițe inviolabile, n-am curaj să mă duc neinvitat în cel al negrilor, e la fel ca în ghetoul în care am crescut, nu s-a schimbat nimic. Fiecare își are povestea sa, dar nu vreau s-o cunosc, nu vreau să am prieteni, nu-mi permit luxul să mă leg de cineva și pe urmă să-l văd murind, ca pe Juan José sau pe băiatul ăla din Kansas, acolo, pe munte, tot ce-mi doresc e să-mi fac treaba, să-mi termin misiunea și să scap viu. Mă rog pentru o rană serioasă care să mă trimită acasă, dar nu atât de gravă încât să rămân invalid. Numai în boașe să nu mă nimerească, repeta la fiecare zbor un pilot de elicopter, un mulatru vesel din Alabama, care s-a întors în satul său plin de medalii și într-un scaun cu rotile. Mie n-o să mi se întâmple asta, adică partea cu medaliile, îmi ziceam, dar uite că am primit una fiindcă am luat-o razna, sunt erou de război, am o afurisită de stea de argint, intenția mea era să nu fac nimic în plus față de ce aveam de făcut, mereu am spus că mai bine să trăiești ca un laș decât să mori ca un prost, dar iată-mă, printr-o ironie a sorții, ditamai eroul. Prima lecție învățată în cartier: eroismul n-are nici o valoare, marele merit e să supraviețuiești. Vai, Juan José, să fi uitat lecția pe care chiar tu mi-ai predat-o pe când nu eram decât niște mucoși? Și-acum ce le spun părinților și fraților tăi, cum dracu' să mă uit în ochii

maică-tii și ai lui Carmen, cum să le spun adevărul, va trebui să mint, frate, să mint mereu pentru că n-am inimă să le spun că te-au rupt în două și că decorațiile astea pe care le-ai câștigat pentru vitejie și pe care precis că maică-ta le-a primit și le-a atârnat în camera cea mare nu sunt decât tinichele colorate și că în clipa când mori țipând n-au nici o valoare.

Cunosc violența, această fiară scoasă din minți, nu te poți înțelege cu ea, trebuie să încerci s-o păcălești. Îi invidiez pe piloți, acolo sus dispari elegant, cazi ca o piatră sau explodezi într-un milion de bucățele, nici să te rogi n-ai timp, ca atunci când l-a călcat trenul pe Martínez, împuțitul dracului, nici măcar nu-l mai urăsc, dar aici jos e infanteria și poți să crăpi în fel și chip, înfipt în țepușele ascuțite ale unei capcane, decapitat de o lovitură de macetă, călcând pe o grenadă sau pe o mină, despicat de o rafală de mitralieră, transformat într-o torță vie, bașca nenumăratele feluri ingenioase de moarte dacă ești luat prizonier. Să-mi sap o groapă în pământ și să mă ascund acolo până se termină totul, să mă pitesc într-o vizuină, cum făceam cu Oliver când eram copil. De ce n-am avut parte de o muncă de birou, doar atâția fac războiul sub un ventilator. Dacă aș fi fost ceva mai inspirat nici n-aș fi aici, aș fi făcut armata imediat după liceu, pe atunci încă nu se vorbea de război. Dar sunt aici ca un idiot, la o vârstă la care nu vine nimeni în nebunia asta, mă simt ca un bunic printre copiii ăștia în uniformă de camuflaj. Nu vreau să-mi putrezească oasele sub o cruce în cimitirul militar, printre alte mii de cruci identice, prefer să mor de bătrânețe în brațele lui Carmen. Ia te uită, de mult nu m-am mai gândit la ea. Și de ce-am zis Carmen în loc de Samantha? De ce mi-a venit în minte? În ultima scrisoare îmi spunea că are un nou pretendent, chinez sau japonez, parcă așa zicea, n-a spus cum îl cheamă, oare cine-o fi de data asta? Are un adevărat talent să aleagă ce i se potrivește mai puțin, o fi vreun fluturaș zdrențăros și pletos, e plin de ei și în Europa. În ultima poză pe care mi-a trimis-o stă în fața Catedralei din Barcelona, îmbrăcată ca o dansatoare de flamenco, nu c-aș fi puritan, dar mi-am adus aminte de Pedro Morales și i-am scris că nu mai e la vârsta la care să se dea în spectacol, să-și lepede

cârpele alea și să-și pună sutien, dar, mă rog, e treaba ei, facă ce-o vrea. Carmen... aș vrea să-ți aud glasul, Carmen.

Mi-e teamă că am luat-o razna cu totul, că am pierdut noțiunile de bine și de rău, chiar și decența. M-am obișnuit într-atât cu infamia asta, că nici nu-mi mai pot imagina viața în afara ei. Încerc să-mi amintesc cum ne distram cu prietenii, cum decurge un prânz în familie, cum vorbești cu o fată la prima întâlnire, dar toate astea s-au topit și nu cred să mai vină. Trecutul e un vârtej de rafale neclare, concursurile de dans cu Carmen, mama ascultând operă în fotoliul de răchită, duelul cu Martinez care m-a transformat în eroul școlii, la dracu', ca să vezi ce prostii făceam la vârsta aia, iar după ce mi-am cumpărat Buickul fetele se dădeau în vânt după mine, eram sărac lipit pământului, dar la volanul hârbului ăluia mă simțeam ca un șeic și câte nebunii nu făceam pe bancheta din spate! Erau mai mult pipăieli, firește, eu o asaltam pe fată, ea se apăra fără entuziasm, nu trebuia să se lase sedusă, deși murea de poftă, parcă eram pisici în călduri, rămâneam storși, termină afară ca să n-o lași borțoasă, că după aia trebuie s-o iei de nevastă, doar ești un domn, nu? Numai Ernestina Pereda o făcea cu toți, binecuvântată să fii, Ernestina Pereda, să-ți dea Dumnezeu sănătate, Ernestina, ție-ți plăcea la nebunie, dar după aia plângeai și ne puneai să jurăm că păstrăm secretul, era un secret în cor, căci toți știam și profitam de ardoarea și generozitatea ta, dacă n-ai fi fost tu mi s-ar fi otrăvit sângele de atâtea obsesii. Aici femeile sunt precum fetele impubere, micuțe, o grămăjoară de oase, lipsite de sâni și n-au păr nicăieri, și sunt triste tot timpul, mai curând inspiră milă decât poftă, singurul lucru pe care-l au din belșug sunt pletele lungi și drepte, cu sclipiri albăstrii. M-am culcat cu una într-o cameră plină de lume, familia ei mânca într-un colț, un copilaș plângea într-o ladă în care fuseseră efecte militare, noi, în pat, despărțiți de ceilalți printr-o perdea roasă, ea turuia o litanie de obscenități în engleză, învățate pe de rost, precis că după un manual de porcării, Marele Stat Major se gândește la toate amănuntele, dacă există manuale pentru folosirea latrinelor, de ce n-ar fi și pentru școlirea prostituatelor, în fond sunt băieți buni, sufletul patriei, nu? Taci, nefericito, am

rugat-o, dar n-a înțeles sau nu voia să tacă, dincolo de perdea ai ei vorbeau și bebelușul plângea. Mi-am amintit deodată de o scenă văzută pe când aveam cinci ani, într-un sat prăfos din Sud, doi bărbați care violau o mică negresă, două huidume înghesuind o ființă la fel de slabă și de micuță ca aceea care era lângă mine, și m-am simțit la fel ca ei, uriaș și satanic, și mi-a pierit tot cheful, m-am dezumflat, nu știu de ce-mi venise tocmai atunci în minte ceva petrecut cu mai bine de douăzeci de ani în urmă și la capătul celălalt al planetei. Leo Galupi, zăpăcitul ăsta atât de simpatic, m-a dus la Bunica, una din curiozitățile locului, o bătrână zbârcită care se bagă sub mesele localului oferindu-și serviciile, e o adevărată maestră, zic oamenii care au trecut prin mandibulele ei de cimpanzeu; îi dai zece dolari și nu-ți mai pasă de nimic, face ea totul, la urmă te și spală și-ți trage fermoarul, merge pe rând pe la toți, făcându-și treaba acolo sub masă, în timp ce bărbații beau și joacă cărți și spun bancuri porcoase. Eu n-am putut, m-a învins scârba sau mila. Bunica e aproape căruntă, e o babă deloc venerabilă cu bicepși de Charles Atlas și dinți ascuțiți precum dinții de fierăstrău, în orice clipă ar putea face lucrul de care se tem cu toții, să-i reteze cuiva scula dintr-un foc, riscul face parte din joc, fiecare client se teme să nu fie chiar el cel la care baba să facă hați!

Aici, în sat, am început să mă simt din nou om. Sunt invitat zilnic în altă casă, mi se gătește, familia se așază în jurul meu și se uită cum mănânc, zâmbesc și sunt mândri că mă hrănesc din puținul pe care-l au. Am învățat să primesc și să mulțumesc fără exagerare, ca să nu-i jignesc. Nimic nu-i mai greu decât să primești ceva cu simplitate, aproape că uitasem, de pe vremea când în casa Morales primeam ceva fără a trebui să dau altceva în schimb, pentru mine aceea fusese o lecție de iubire și umilință, nu poți trece prin viață fără să datorezi ceva cuiva. Uneori câte un bărbat mă apucă de mână, ca o iubită, am învățat să nu mi-o retrag. La început mi se făcea rușine, bărbații nu se ating, bărbații nu plâng, bărbații nu se emoționează, bărbații, bărbații... De când nu m-a mai atins cineva din pură simpatie, din prietenie? Nu trebuie să mă înduioșez, să mă deschid, să mă încred, dacă

nu ești atent, mori. Mai ales să nu gândesc e cel mai important, să nu mă frământ, dacă te gândești la moarte, ea chiar vine, e ca o premoniție, dar mi-e imposibil, am capul plin de imagini ale morții și de cuvintele ei. Vreau să mă gândesc la viață...

La sfârșitul lui februarie compania se găsea pe vârful unui munte și ordinele erau să apere poziția cu orice preț. La ancheta ulterioară n-a rezultat limpede de ce trebuiau să reziste așa cum au făcut-o, însă birocrația și timpul au avut grijă să mușamalizeze afacerea. O să murim până la unul, i-a spus băiatul din Kansas lui Gregory Reeves, tremurând. Pentru el nu era botezul focului, era pe front de câteva luni, dar a avut intuiția clară a sfârșitului și s-a gândit că abia apucase să simtă gustul vieții, împlinise de o săptămână douăzeci de ani. N-ai să mori, nu mai spune asta, l-a scuturat Reeves. Soldații așteptau, săpau tranșee și îngrămădeau saci cu nisip ca să ridice o baricadă, nu atât să se apere, cât să treacă timpul, să scape de frică și să aibă o ocupație, dar și așa așteptarea devenea eternă, iar ei erau încordați și speriați, cu mâinile încleștate pe arme, dârdâind de frig după apusul soarelui și topindu-se de căldură în timpul zilei. Atacul s-a produs noaptea și au știut imediat că inamicul era de zece ori mai numeros și că n-aveau scăpare. Câteva ore mai târziu, tabăra lor era o enclavă de disperare în care doar câțiva mai trăgeau, înconjurați de peste o sută de camarazi morți răspândiți pe coaste. În lumina portocalie a unei explozii, Gregory Reeves l-a zărit pe băiatul din Kansas zburând peste baricadă și, fără să știe ce face și de ce, a sărit peste saci și s-a târât după el într-un infern de focuri încrucișate, explozii și fum. A apucat să-l țină în brațe, l-a strigat pe nume, nu te speria, sunt aici, nu s-a întâmplat nimic, i-a simțit degetele care i se încleștau de haină, i-a auzit glasul în agonie, a mirosit frica, sângele și carnea sfâșiată, la lumina altei explozii a văzut moartea din ochii lui, și culoarea pielii, și că nu mai avea picioare, în locul lor era o baltă negricioasă. Nu e nimic, te duc înapoi, imediat o să vină și elicopterele și în curând o să bem o bere și-o să sărbătorim, curaj. Nu mă lăsa singur, te rog, nu mă lăsa, Reeves a simțit că-i cuprindea bezna pe amândoi, a vrut să-l

scape de disperare, dar i s-a scurs printre degete ca nisipul, s-a topit, s-a risipit ca fumul, iar când capul băiatului i-a căzut la piept, când degetele i s-au descleştat şi ultimul şuvoi de sânge cald i-a curs pe gât, a ştiut că în el ceva se spărsese în mii de bucăţi, ca o oglindă pulverizată. Şi-a întins camaradul pe jos şi şi-a aruncat arma cât colo. Un clopot uriaş i-a răsunat în cap, un răcnet metalic i-a ieşit din rărunchi, cutremurând noaptea şi acoperind pentru o clipă vacarmul exploziilor, înghețând timpul şi oprind mersul lumii. Şi a urlat până n-a mai avut aer şi nici glas. Clopotul a tăcut în cele din urmă, dar timpul a rămas încremenit, iar din clipa aceea şi până în zori totul n-a fost decât o unică imagine nemişcată, o fotografie în alb şi negru şi roşu, în care evenimentele acelei nopţi au rămas imortalizate pe veci. El nu se află în pictura însângerată. Se caută printre morţi şi răniţi, printre sacii cu pământ şi brazdele tranşeelor, dar nu se găseşte. A dispărut din propria-i memorie. Un supraviețuitor a povestit după aceea că-l văzuse aruncând arma şi urlând în picioare, cu braţele ridicate, de parcă ar fi chemat următoarea ploaie de gloanţe, după care s-a întors către un camarad care se golea de sânge la doi metri de el, l-a luat în spate şi s-a întors, fără să se ferească şi mergând în linie dreaptă, până pe culme, unde patru mâini s-au întins să primească rănitul. Gregory Reeves s-a întors apoi să aducă alt rănit, şi încă unul, şi toată noaptea i-a cărat sub gloanţe, cu convingerea că dacă face asta nu i se poate întâmpla nimic, că era invulnerabil. Niciodată nu avusese şi nici n-avea să mai aibă vreodată senzaţia aceea de putere absolută.

În zori au venit ajutoarele. Elicopterele au transportat mai întâi răniţii, apoi pe cei nouă supraviețuitori, iar la urmă au descărcat sacii de plastic pentru morţi. Dintre cei salvaţi, opt erau epuizaţi de tensiune şi teroare, tremurau atât de tare, că nu puteau ţine sticla de whisky în mână ca să tragă o duşcă, dar mai târziu, aduşi acasă pe o plajă pentru ca după trei zile de odihnă şi distracţie să se refacă, vorbeau deja de cele întâmplate şi povesteau cu toate amănuntele. Murdari şi excitaţi la demenţă, cot la cot precum o familie de bandiţi disperaţi, s-au repezit la berile reci şi la hamburgerii fierbinţi pe care nu-i mai văzuseră de luni de

zile, iar când cineva le-a atras atenția să se poarte ca lumea au făcut un scandal care era să se termine cu încă un măcel. A venit poliția militară, s-a uitat la ei, a priceput prin ce trecuseră, le-a luat armele și i-a lăsat în pace, pentru ca apa mării și nisipul să-i readucă în lumea celor vii. Cel de-al nouălea supraviețuitor, Gregory Reeves, s-a urcat ultimul în elicopter, după ce-i ajutase pe ceilalți. A rămas mut și țeapăn pe scaun, privind fix înainte, cu chipul brăzdat de riduri adânci de epuizare, fără nici o zgârietură și acoperit de sângele altora. Era cu nervii la pământ. Nu l-au trimis pe plajă, i-au făcut o injecție, s-a trezit după două zile într-un spital de campanie, legat de pat ca să nu-și facă rău în zbuciumul coșmarelor. I-au spus că-și salvase unsprezece camarazi și că pentru actele sale de mare vitejie primise una dintre cele mai înalte decorații. Conform legilor superstițioase ale războiului, cei nouă scăpați din masacru se salvaseră de la moarte, dar erau marcați. Împreună n-ar mai fi avut norocul să scape a doua oară, dar separați poate că ar fi păcălit din nou soarta. Au fost trimiși în companii diferite, cu promisiunea de a nu se vedea o vreme. Adevărul e că nici nu doreau, euforia de a fi scăpat cu viață a fost urmată de teroarea de a nu-și explica de ce tocmai ei fuseseră norocoșii dintre cei peste o sută de oameni. Doi dintre răniți s-au refăcut în câteva săptămâni, Gregory Reeves i-a văzut. Nici n-au vorbit cu el, s-au prefăcut că nu-l cunosc, datoria față de el era mult prea mare, de neplătit, le era rușine.

Trecuseră câteva luni de când pusese piciorul în Vietnam și, în sfârșit, superiorii și-au amintit că Reeves vorbea limba; serviciile l-au trimis atunci într-un sat de munte, pe post de om de legătură cu gherilele aliate. Misiunea oficială era să predea engleza la școală, însă localnicii n-aveau nici o îndoială asupra adevăratului scop al venirii sale, așa că nici el nu s-a ostenit să se prefacă. În prima zi de curs a venit cu mitraliera într-o mână și cu mapa cu cărți în cealaltă, a traversat încăperea privind drept înainte, a pus cărțile pe masă și s-a întors spre elevii săi. Douăzeci de bărbați de vârste diferite, înclinați într-o reverență adâncă, îl salutau. Nu înaintea lui se aplecau ei, ci în fața învățătorului, din respectul ancestral al acestui popor pentru cunoaștere. Tot sângele

i-a năvălit în obraz, niciodată de când era în război nu se simțise atât de responsabil. Încet, și-a dat jos de pe umăr arma, s-a dus și a agățat-o în cuier, s-a întors la tablă și s-a înclinat și el ca să-și salute elevii, mulțumind în gând celor doisprezece ani de școală și celor șapte de facultate. Cursul de engleză, în principiu un paravan pentru a aduna informații, a devenit încă din prima zi o datorie urgentă, singura modalitate de a-i răsplăti cumva pe săteni pentru mult mai multul pe care-l primea de la ei.

Era cazat într-o casă modestă, dar răcoroasă și confortabilă, ce fusese a unui funcționar al guvernului francez, una dintre puținele pe o rază de câteva mile care dispuneau de o latrină în fundul curții. S-a obișnuit cu întrecerile dintre șoareci și pisici de pe acoperiș, dacă noaptea era liniște se trezea speriat. Avea destul timp să-și pregătească orele, adevărul era că avea puține de făcut, misiunea militară era un fel de glumă, gherila aliată s-a dovedit a fi o umbră imprevizibilă. Contactele sporadice erau suprarealiste, rapoartele lui au devenit un fel de exerciții divinatorii. Comunica zilnic prin radio cu batalionul său, dar rareori era în stare să le furnizeze vreo noutate. Se găsea în plină zonă de luptă, cu toate acestea uneori avea impresia că războiul era o poveste de departe. Mergea printre casele cu acoperiș de paie, călca în noroi și mizerie de porci, îi saluta pe nume pe toți, îi ajuta pe țărani să are viitoarele plantații de orez cu plugurile grele de lemn trase de bivoli, ajuta femeile înconjurate de liota de plozi să care apa, dădea o mână de ajutor copiilor la înălțatul zmeielor și confecționatul mingilor de cârpă. Serile erau străbătute de cântecele de leagăn ale femeilor și de murmurele și trilurile glasurilor bărbătești. Sunetele acestea marcau ritmul orelor, erau muzica satului. A avut prilejul să-și asculte și muzica sa, după mult timp, își punea benzile cu înregistrări din concert și preț de câteva ceasuri își imagina că războiul era doar un vis urât. Avea impresia că era de când lumea printre oamenii aceștia blânzi și toleranți, în stare, totuși, să pună mâna pe armă și să-și apere glia cu prețul vieții. În curând le vorbea limba fluent, dar cu un accent aspru care stârnea râsul, niciodată însă în sala de clasă. Aceiași oameni care-l invitau la masă și-l tratau familiar se înclinau adânc în fața lui la

şcoală. Seara juca cărţi într-un grup de bărbaţi, unde obiceiul era să porţi adevărate dueluri verbale pline de umor şi sarcasm, pe care nu le pricepea, până să apuce să i le traducă se trecea deja la altul. Trebuia să fie foarte atent cum se comporta cu ei, exista o graniţă nu foarte clară între glumele obişnuite şi un protocol inviolabil impus de respect şi buna-cuviinţă. Aparent erau egali între ei, dar exista un sistem de ierarhii complex şi subtil, fiecare-şi apăra onoarea cu o hotărâre plină de mândrie. Erau ospitalieri şi prietenoşi şi, aşa cum toate casele aveau uşa deschisă pentru Reeves, tot aşa veneau în vizită la el pe neanunţate, zăbovind cu orele în discuţii agreabile. Talentul de a spune poveşti era calitatea supremă; era acolo un bătrân povestaş în stare să-şi poarte auditoriul în Ceruri şi în Iad, să-i emoţioneze pe cei mai duri cu istoriile lui sentimentale, despre domniţe la ananghie şi copii loviţi de nenorocire. După ce tăcea, lumea rămânea cufundată în tăcere, într-un târziu moşul pufnea în râs, luându-i în batjocură pe ascultătorii care se lăsaseră amăgiţi de magia vorbelor sale ca nişte ţânci. Reeves se simţea înconjurat de prieteni, un membru în plus al unei vaste familii. A încetat să se perceapă ca un uriaş alb, a dat uitării deosebirile de mărime, cultură, rasă, limbă şi scopuri şi s-a abandonat plăcerii de a fi ca ei. Într-o noapte s-a pomenit privind bolta neagră a cerului şi zâmbind la gândul că doar aici, în depărtatul cătun asiatic, se simţise acceptat ca o parte a comunităţii în aproape treizeci de ani de viaţă.

I-a scris lui Timothy Duane, cerându-i o listă de material didactic, pentru că textele după care preda erau infantile şi învechite, a contactat o şcoală din San Francisco pentru ca elevii lui să poarte corespondenţă cu băieţii americani. Elevii şi-au povestit viaţa pe câte două pagini scrise în engleza lor chinuită şi după câteva săptămâni au primit scrisorile de răspuns din Statele Unite. Seara au făcut o petrecere ca să sărbătorească evenimentul. Printre altele, Timothy Duane îi trimisese şi o mască pentru Halloween, era de cauciuc şi reprezenta un cap de gorilă, cu păr verde, dinţi de rechin şi urechi ascuţite care tremurau ca piftia. Reeves şi-a pus-o pe cap, s-a acoperit cu un cearşaf şi a ieşit pe stradă ţopăind şi purtând o torţă aprinsă, neimaginându-şi că gluma avea să aibă

un efect terifiant. S-a iscat o zarvă comparabilă cu semnele unui atac aerian, femeile și copiii au rupt-o la fugă în junglă țipând îngroziți, bărbații mai curajoși au pus mâna pe bâte și au dat să-l atace. Gorila a fost silită s-o ia la goană ca să-și scape pielea, încurcată în cearșaf și chinuindu-se să-și scoată masca. S-a eliberat la timp, dar nu înainte de a fi izbit de câteva pietre. Masca a devenit trofeul cel mai apreciat, oamenii făceau coadă ca s-o vadă de aproape și s-o atingă cu un deget ezitant. Reeves a spus c-o va da drept premiu elevului cel mai silitor, promisiune care i-a făcut pe mulți să ia nota maximă, astfel că până la urmă a donat comoara comunității. Mutra lui King Kong a ajuns la Casa Municipală, alături de un drapel însângerat, o cutie pentru prim ajutor, un radioemițător și alte relicve. Ca răsplată, profesorul de engleză a primit un mic dragon de lemn, simbol de prosperitate și noroc, aproape un înger în comparație cu monstrul de cauciuc.

Calmul iluzoriu al lunilor petrecute în cătun s-a terminat pe neașteptate pentru Reeves. Primele simptome semănau cu cele ale dizenteriei, a dat vina pe apa contaminată și pe mâncarea mai ciudată și s-a mulțumit să ceară prin radio un medicament. I s-au trimis o cutie cu mai multe flacoane și un prospect. A început să fiarbă apa, să refuze invitațiile fără bruscheţe și a luat metodic leacurile. Câteva zile s-a simțit mai bine, apoi răul a revenit și mai violent. Și-a zis că era doar efectul secundar al primei crize și nu s-a alarmat, chitit să omoare virusul prin indiferență, doar nu era cazul să se smiorcăie ca o babă, bărbații nu se vaită, frate, dar starea i se înrăutățea văzând cu ochii, slăbea, îl dureau toate oasele, îi era extrem de greu să se ridice din pat și să vadă literele ca să-și pregătească lecția sau să corecteze lucrările. Rămânea cu creta în mână, incapabil să-și mişte mâna, cu ochii la tabla neagră, nepricepând ce voiau să spună literele strâmbe pe care tot el le scrisese și ce era cu arșița asta care-l pârjolea. *Is this pencil red? No, this pencil is blue*, și nu-și amintea despre ce creion era vorba și cui putea să-i pese că era roșu sau albastru. În nici două luni a slăbit optsprezece kilograme, iar când cineva a remarcat că se făcea tot mai mic și avea culoarea dovleacului a zâmbit palid și a spus că

un bun spion trebuia să se confunde cu mediul înconjurător. Pe atunci tot satul era la curent cu mesajele sale codate, el însuşi îşi permitea să facă glume pe acest subiect. Lumea îl socotea o consecinţă inevitabilă a războiului, dacă n-ar fi fost Reeves, ar fi fost altul, era fatal. Dintre nenumăraţii străini care defilaseră pe aici, prieteni sau duşmani, el era singurul cu care se simţeau bine, îl îndrăgiseră. Uneori venea un băieţel şi-i sufla la ureche că în noaptea aceea se apropia o furtună, să stingă lumina, să închidă bine uşile şi să nu iasă sub nici un motiv. În general, vremea nu părea să se schimbe, Reeves privea secera palidă a lunii printr-o crăpătură a ferestrei, asculta ţipetele păsărilor de noapte şi se făcea că nu aude ce se petrece în sat. Nu dădea informaţii asupra acestor episoade, superiorii n-ar fi înţeles că, pentru a supravieţui, oamenii erau siliţi să se plece înaintea celor mai puternici, de oricare parte ar fi fost aceştia. Un singur cuvânt să fi spus despre nopţile ciudate cu mişcări tăcute, şi o expediţie punitivă i-ar fi lichidat pe prietenii săi şi-ar fi transformat cătunul într-o grămadă de colibe calcinate, tragedie care oricum n-ar fi schimbat planurile gherilei. Lipsa de informaţii le-a părut suspectă celor din batalionul său şi au venit după el să-l ia la întrebări. În drum spre bază a leşinat în jeep, la destinaţie doi bărbaţi l-au scos pe braţe şi l-au aşezat la umbră. I-au dat o sticlă cu apă pe care a băut-o pe nerăsuflate şi a vomitat-o imediat. Analizele de sânge n-au detectat nici o boală obişnuită, doctorul s-a temut să nu fie ceva contagios, l-a pus în avion şi l-a trimis direct la un spital în Hawaii.

Experienţa spitalului a fost hotărâtoare pentru Gregory Reeves, pentru că s-a gândit la viitor, un lux pe care până atunci nu-l cunoscuse. De mult nu mai avusese parte de un timp atât de lung în care să nu trebuiască să facă nimic, era ca într-o băşică suspendată în vid, orele se eternizau. În lunile petrecute în război simţurile i se ascuţiseră, iar acum, în liniştea relativă a patului de spital, tresărea când un termometru era lăsat pe o tavă metalică sau se închidea o uşă. Mirosul de mâncare îi făcea rău, cel de medicamente îi producea greaţă, dacă vedea o rană îi venea să

verse. Atingerea cearşafului era un adevărat chin, tot ce mânca avea gust de nisip. În primele zile a fost hrănit prin perfuzii, apoi răbdarea unei infirmiere care i-a dat cu linguriţa terci pentru bebeluşi i-a redat pofta de mâncare. Dacă la început se gândea numai la el, îşi concentra cele cinci simţuri în scopul vindecării, depinzând de oscilaţiile stării de rău şi de reacţiile propriului organism, după ce s-a simţit ceva mai bine s-a uitat şi în jur. Odată dezintoxicat de drogurile pe baza cărora funcţionase de când ajunsese acolo, i s-a ridicat ceaţa de pe creier şi s-a văzut pe sine însuşi cu o luciditate nemiloasă. Culcat pe spate, cu ochii la ventilatorul din tavan, îşi spunea că îi fusese dat să se nască printre cei de jos şi că până atunci viaţa lui fusese doar trudă şi sărăcie. Reuşise să plece din cartierul în care crescuse şi să ajungă avocat, era mai mult decât reuşiseră să facă toţi prietenii lui din copilărie, dar de stigmatul sărăciei nu scăpase. Căsătoria nu ajutase nici ea, mofturile şi abulia nevesti-sii, care la început îl stimulau, acum îl plictiseau de-a dreptul. Timothy Duane obişnuia să spună că lumea se împarte în regine menite plăcerii şi lucrătoare a căror misiune este să le întreţină pe primele. Cei precum Timothy şi Samantha primiseră totul încă înainte de a se naşte, nu trebuiau să-şi facă griji, tot timpul era cineva gata să le plătească facturile, asta dacă moştenirea n-ar fi fost de-ajuns. Blestemaţii, bombănea, comparându-se cu ei. Jur să forţez mâna destinului, îşi spunea, încercând să nu se gândească că acelaşi destin putea să-l ducă direct la cimitir. Nu, asta nu mi se poate întâmpla, mi-au mai rămas mai puţin de două luni, doar n-o să mă trimită înapoi pe front. Îi privea cu simpatie pe ceilalţi pacienţi, perdanţi ca şi el, dar îl deranjau gemetele lor, paşii târşâiţi pe linoleum, meschinăriile şi mizeriile lor. Le asculta rarele conversaţii şi văicărelile şi-şi spunea că erau o cantitate neglijabilă, simple numere de pe o listă administrativă, neimportanţi, dacă dispăreau mâine n-ar fi rămas nici urmă de trecerea lor pe acest pământ.

Dar eu? De mine şi-ar aminti cineva? Nimeni, n-am eu nevastă şi fată care să mă plângă, nici mamă care s-o facă. Dar Carmen? Probabil că mai suferă după moartea fratelui, îl adora pe Juan José, singurul cu care rămăsese în legătură după ce ceilalţi au

repudiat-o. Atenție, iar devin sentimental. Adevărul e că mi se fâlfâie dacă o să-și amintească sau nu cineva de mine, tot ce-mi doresc e să devin bogat, să am putere. Tata o avea în lumea marginalilor în care se mișca, era în stare să hipnotizeze o sală ticsită și să convingă lumea că era reprezentantul Inteligenței Supreme, ne-a făcut să credem că avea cunoștință de planurile și legile Universului, dar tot a murit legat de un pat și scoțând o spumă sângerie pe gură și pe vreo douăzeci de cratere deschise în piele, nebun de legat. Știu ce mormăi tu acolo, Cyrus, că doar puterea morală contează. Iar tu ești un exemplu perfect, numai că ai stat cu anii într-un lift fără aer și lumină, citind pe furiș, și cred că și acum sufletul tău caută prin hârțoage. La ce ți-a folosit c-ai fost atât de bun? Mi-ai dat multe, recunosc, dar tu n-aveai nimic, trăiai singur și ca vai de tine. Alt om bun și drept e Pedro Morales. Când eram mic credeam că e puternic, mi-era teamă de glasul acela de patriarh și de chipul de indian dăltuit în piatră și cu dinți de aur, bietul Pedro Morales, incapabil să omoare o muscă, încă o victimă a acestei societăți de belea, se spune că de când a plecat Carmen e terminat, a îmbătrânit, și a mai venit și moartea lui Juan José. Eu voi avea adevărata putere, cea a banului și a prestigiului, puterea asta pe care n-am văzut-o niciodată în cartier, și nimeni n-o să mă privească de sus și nici n-o să ridice vocea la mine. Cred că spiritul tău se zvârcolește la atâta cinism, Cyrus, dar încearcă să înțelegi, lumea e a celor puternici și eu m-am săturat să fac parte dintre cei slabi. Ajunge. Mai întâi trebuie să mă fac bine, acum nici brațele nu pot să le ridic ca să mă pieptăn, mi-e greu să respir și-mi fierb creierii, dar asta n-are nimic de-a face cu boala asta afurisită, vine de demult, e vorba de alergiile astea care mă sfârșesc. N-am să mai iau droguri, că mă omoară, cel mult un pic de marijuana ca să treacă ziua mai ușor, nici gând de pastile sau porcării în venă, trebuie să revin în lumea celor sănătoși. N-am să fiu încă un veteran într-un scaun cu rotile, alcoolic, drogat și înfrânt, că sunt deja destui. Am să fiu bogat, ce mă-sa.

Gândurile i se învălmășeau în cap, închidea ochii și vedea o spirală de imagini care se învârteau neîncetat, îi deschidea și-și

proiecta amintirile pe tavanul cenușiu. Îi era greu să adoarmă, noaptea rămânea treaz, chinuindu-se să respire.

Infecția i-a fost descoperită, i s-au administrat antibiotice, peste trei săptămâni era pe picioare. Luase și în greutate, dar forța de dinainte n-avea s-o mai aibă nicicând și a priceput că musculatura n-avea nimic de-a face cu bărbăția. Efectele alergiei s-au diminuat, migrena a cedat, nu mai respira cu întreruperi și ochii nu-i mai erau injectați, dar tot slăbit se simțea și ochii i se împăienjeneau la cel mai mic efort. Nu i-a venit să creadă auzindu-l pe medic că era liber să se întoarcă pe front. Nu-și închipuise c-avea să mai pună mâna pe armă, spera să-și termine săptămânile de serviciu militar la un birou sau înapoi în satul acela. L-au dus la Saigon, i-au dat două zile de permisie și ordinul de a profita de aceste patruzeci și opt de ore ca să se înzdrăvenească. Le-a folosit ca s-o caute pe Thui, iubita lui Juan José Morales. Grație unor indicii aflate de la prietenul Leo Galupi, pentru care lumea nu avea secrete, a găsit-o la telefon și i-a dat întâlnire la un mic restaurant. Gregory era neliniștit, habar n-avea cum să îndulcească lovitura care ar fi fost pentru ea vestea că îi murise iubitul. Thui îi spusese că va purta o rochie albastră și un șirag de mărgele albe. A văzut-o intrând în local, a avut timp s-o cerceteze de la distanță și să-și potolească bătăile inimii. Femeia nu era frumoasă, tenul îi era lipsit de lumină, de parcă ar fi fost bolnavă, avea un nas turtit și picioare scurte, singurul lucru remarcabil erau ochii foarte distanțați și oblici, două migdale perfecte și negre. I-a întins o mână micuță, care a dispărut într-a lui, l-a salutat cu glas murmurat și fără să-l privească în ochi. S-au așezat la o masă acoperită cu un plastic, ea a așteptat impasibilă, cu mâinile în poală și privirile lăsate, în timp ce el citea meniul cu o atenție absurdă, întrebându-se de ce dracu' o mai chemase, încurcat și nedorindu-și decât să scape cât mai repede de acolo. Chelnerul le-a adus bere și o farfurie cu o tocătură greu de identificat, dar neîndoielnic fatală pentru convalescentul de infecție intestinală. Tăcerea devenise apăsătoare, Gregory își pipăia scapularul Fecioarei din Guadalupe de sub cămașă. În cele din urmă, Thui a ridicat ochii și l-a privit alb.

— Știu, a rostit în engleza ei bolovănoasă.

— Ce? a întrebat Gregory, regretând imediat.

— Despre Juan José. Am aflat.

— Îmi pare rău. Nu știu ce să-ți spun, nu sunt bun la astfel de lucruri... știu că vă iubeați mult. Și eu l-am iubit, s-a bâlbâit el, tristețea i-a întrerupt vorbele, se simțea năpădit de lacrimi care nu puteau să curgă, a trântit cu pumnul în masă.

— Ce pot să fac pentru dumneata? a întrebat ea.

— Eu ar trebui să întreb asta. Exact pentru asta te-am chemat. Iartă-mă, nu vreau să par indiscret. Juan José ți-a vorbit de mine?

— Mi-a vorbit de familia și de țara lui. Dumneata ești fratele lui, nu-i așa?

— Să zicem că da. Mi-a vorbit și el de tine, Thui, mi-a spus că era îndrăgostit prima dată în viață și că ești drăguță și dulce și că la terminarea războiului voia să vă căsătoriți și să te aducă în America.

— Da.

— Ai nevoie de ceva? Lui Juan José i-ar plăcea să...

— Nimic, mulțumesc.

— Bani?

— Nu.

Au rămas tăcuți o vreme, pe urmă ea a spus că trebuie să se întoarcă la lucru și s-a ridicat. Era doar cu câțiva centimetri mai înaltă decât Gregory, care rămăsese pe scaun. I-a pus o mână de copil pe umăr și a surâs, un zâmbet palid și un pic jucăuș, care-i accentua aerul de spiriduș.

— Nu trebuie să-ți faci griji, Juan José mi-a lăsat tot ce-mi trebuie.

Frică. Groază. Mă înăbuș de frică, n-am mai simțit așa ceva în primele luni, e ceva nou. Înainte vreme eram programat pentru porcăria asta, știam ce trebuie să fac, corpul mă asculta, eram în alertă, încordat, un soldat adevărat. Acum sunt un biet om bolnav, crispat de neputință, o cârpă. Mulți mor în ultimele zile de misiune pentru că se relaxează sau se sperie. Mi-e frică să nu mor într-o clipă, fără să am timp să-mi iau rămas-bun de la lumină,

mi-e și mai frică să nu mor încet. Frică de sânge, de propriul meu sânge țâșnind ca un șuvoi; de durere, să nu rămân mutilat, să nu înnebunesc, de sifilis și alte boli care ne pasc, să nu cad prizonier și să nu mor în chinuri într-o cușcă pentru maimuțe, să nu fiu înghițit de junglă, să nu adorm și să visez, să nu mă obișnuiesc să ucid, să nu mă familiarizez cu violența, cu drogurile, cu jegul și curvele, cu docilitatea stupidă, cu urletele, iar apoi – dacă va exista un apoi – să nu ajung să merg pe stradă ca un om normal, dar să violez babe prin parcuri sau să trag cu pușca în copiii care se joacă în curtea școlii. Mi-e frică de tot ce mă așteaptă. Curajos e cel care-și păstrează seninătatea în fața primejdiei, mi-ai subliniat tu pe o carte, Cyrus, mă îndemnai să nu fiu temător, pentru că un bărbat nobil nu se descurajează și-și învinge teama, numai că aici e altfel, aici nu e vorba de primejdii iluzorii, nu e vorba de umbrele sau monștrii din închipuirea mea, aici e pârjolul sfârșitului lumii, Cyrus.

Și furie. Ar fi trebuit să simt ură, dar în ciuda instrucției, a propagandei, a celor pe care le văd și mi se spun, nu pot să simt ura asta necesară; poate c-o fi vina mamei, care mi-a umplut capul de predici Bahá'i, sau a prietenilor mei din sat, care m-au învățat să văd asemănările și să uit deosebirile. Nici un fel de ură, doar furie, multă furie, o furie tenace împotriva tuturor, împotriva inamicului, afurisiții ăștia care merg pe sub pământ precum cârtițele și devin tot mai mulți pe măsură ce-i exterminăm, atât de asemănători cu bărbații și femeile care mă invitau la masă în sat. Furie împotriva tuturor ticăloșilor corupți care se îmbogățesc de pe urma războiului, împotriva politicienilor și generalilor cu mapele și mașinile lor de calculat, cu cafeaua lor fierbinte, cu greșelile lor criminale și aroganța lor nemăsurată; împotriva birocraților cu listele lor de pierderi, cifre înșirate, saci de plastic în șiruri interminabile; împotriva celor care-au rămas acasă și și-au ars livretele militare, dar și împotriva celor care flutură steaguri și ne aplaudă când apărem la televizor și nu știu nici ei de ce ne omorâm. Carne de tun sau apărători eroici ai libertății, ne numesc nenorociții ăștia, nici unul nu e în stare să pronunțe numele locurilor unde ne lăsăm viața, însă cu toții își dau cu

părerea şi au idei în legătură cu asta. Idei! Numai de aşa ceva n-avem nevoie aici, de ideile lor afurisite. Şi furie împotriva apei, a ploii care îmbibă şi putrezeşte totul, a acestei clime de pe altă lume unde când ne congelăm, când fierbem, împotriva acestei ţări distruse şi a junglei sale sfidătoare. Învingem, firește, îmi tot repetă Leo Galupi, regele pieței negre, care şi-a terminat cei doi ani reglementari, după care s-a întors şi nici c-ar vrea să plece, pentru că nebunia asta îi place şi s-a mai făcut şi milionar, vânzându-ne nouă fildeş de contrabandă, iar celorlalţi, ciorapi şi deodorant. În fiecare luptă ieşim învingători, pretinde Galupi, şi-atunci de unde senzaţia asta de înfrângere? Binele învinge mereu, ca la cinema, iar noi suntem ăia buni, nu? Controlăm cerul şi marea, putem transforma ţara asta în cenuşă, lăsând pe hartă un mare crater, un imens crematoriu pe care n-o să crească nimic un milion de ani de-acum încolo, e vorba doar să apăsăm pe faimosul buton, mai lesne decât la Hiroshima, mai ţii minte, mamă, sau ai uitat? N-ai mai pomenit de asta de ani de zile, despre ce vorbeşti acum cu fantoma tatei? Bombele alea sunt demodate, avem altele, care ucid mai mult şi mai bine, ce zici de asta? Numai că războaiele nu se câştigă în aer şi nici în apă, se câştigă pe pământ, palmă după palmă, soldat lângă soldat. O brutalitate extremă. De ce nu lansăm un atac nuclear, poate aşa ne întoarcem în sfârşit acasă, zic puşcaşii marini la a doua bere. N-aş vrea să fiu pe-aici când o s-o facă. Nu trebuie să mă gândesc la prietenii dispăruţi, la cei care-au murit, la satele incendiate, la masele de refugiaţi, la călugării care-şi dau foc cu benzină; nici la Juan José Morales sau la bietul băiat din Kansas, nici să-mi aduc aminte de fiică-mea ori de câte ori văd o făptură plină de cicatrici, oarbă şi arsă. Singurul lucru la care trebuie să mă gândesc e cum să scap viu, nu e loc de sentimentalisme, să scap viu, doar asta. Nu pot să mă uit în ochii nimănui, suntem însemnaţi de moarte, mă înspăimântă privirile goale ale acestor băieţi de optsprezece ani în care vezi un abis negru.

Ne înconjoară, ne cunosc cele mai mici intenţii, ne ascultă şoaptele, ne miros, ne urmăresc, ne ţin sub observaţie, aşteaptă. Ei nu au alternativă: ori câştigă, ori mor, nu se întreabă ce caută

acolo, s-au născut pe acest pământ de mii de ani și luptă pentru el de cel puțin o sută. Băiețelul care ne vinde fructe, femeia fără urechi care ne duce la bordel, bătrânul care arde gunoaiele – toți sunt dușmani. Sau poate că nici unul. În cele trei luni petrecute în sat am redevenit un om, nu un luptător, un om, dar acum iar sunt un animal încolțit. Și dacă nu e decât un coșmar? Un vis urât... din care mă voi trezi repede, într-un deșert curat, de mână cu tata și privind apusul. Aici cerurile sunt extraordinare, e singurul lucru pe care nu l-a distrus războiul. Diminețile sunt lungi, soarele se mișcă alene, oranj, purpură, galben, soarele e un disc uriaș de aur curat.

Nu mi-am imaginat că mă vor trimite înapoi în infernul ăsta, mai am doar o lună, mai puțin de o lună, douăzeci și cinci de zile. Nu vreau să mor, ar fi un final stupid, nu se poate să fi scăpat de bătăile găștilor de cartier, de întrecerea cu un tren în plină viteză, de masacrul de pe munte și de treisprezece luni sub foc și să sfârșesc fără glorie într-un sac de plastic, ucis în ultima clipă, ca un idiot. Nu se poate. Poate că Olga are dreptate, poate că sunt altfel decât ceilalți, poate de-aia am scăpat neatins din lupta de pe munte, poate că sunt invincibil și nemuritor. Asta credem cu toții, dacă n-ar fi așa n-am putea să luptăm mai departe, și Juan José se credea nemuritor. Noroc, karma, destin... Atenție, folosești prea des cuvintele astea, nu există nimic din toate astea, aiureli cu care tata și Olga îi îmbobinau pe ignoranți. Destinul ți-l faci singur, cu eforturi și muncă, și eu o să fac cu viața mea ce vreau... asta dacă scap viu și mă întorc acasă. Și asta înseamnă noroc, nu? Întoarcerea nu depinde de mine, nimic din ceea ce fac sau nu fac nu-mi poate da siguranța că n-o să-mi pierd picioarele sau brațele sau viața în aceste douăzeci și cinci de zile.

Inmaculada Morales și-a dat seama că bărbatul ei nu era bine încă înainte de prima criză, îl cunoștea bine și vedea schimbările pe care el nici nu le ghicea. Pedro avea o sănătate de invidiat, singurul medicament pe care-l folosise era esența de eucalipt cu care-și fricționa spinarea înțepenită de prea multă muncă, singura dată când fusese anesteziat fusese atunci când își înlocuise dinții

sănătoşi cu unii de aur. Nu-şi cunoştea vârsta exactă, certificatul de naştere i-l făcuse un falsificator din Tijuana când trebuise să-şi legalizeze documentele de imigraţie, iar acela scrisese data din burtă. Nevastă-sa socotea că avea în jur de cincizeci şi cinci la data la care plecase Carmen de acasă. De atunci, Pedro Morales n-a mai fost acelaşi om, a devenit taciturn, cu o expresie închisă, cu care era greu de trăit. Copiii nu-i puseseră niciodată la îndoială autoritatea, nici prin gând nu le trecea să-l înfrunte sau să-i ceară socoteală. Mai târziu, când cei mari erau de-acum la casa lor şi îi făcuseră şi nepoţi, firea i s-a mai îmblânzit, iar la vederea plozilor care vorbeau pe limba lor şi umblau ca gândacii de-a buşilea pe lângă picioarele lui zâmbea ca în vremurile bune. Inmaculada nu vorbea niciodată de Carmen. Încercase o singură dată şi era s-o plesnească – uite ce mă sileşti să fac, femeie, răcnise el atunci, văzându-se cu mâna ridicată. Spre deosebire de mulţi bărbaţi din cartier, i se părea o laşitate să-şi bată nevasta, cu fetele e altă treabă, trebuie educate, obişnuia să spună. Dar, în ciuda severităţii lui de modă veche, Inmaculada ştia cât îi lipsea Carmen şi inventase o modalitate de a-l ţine la curent. Era vorba de o corespondenţă sporadică pe care o stabilise cu Gregory Reeves şi al cărei unic subiect era fiica absentă. Ea îi trimitea ilustrate cu flori şi porumbei în care-i dădea veşti despre familie, iar „fiul *gringo*" îi răspundea relatând ultima convorbire telefonică avută cu Carmen; a aflat astfel amănunte din viaţa fiică-sii, că stătuse în Mexic, că fusese în Europa, amorurile şi munca ei. Lăsa cărţile poştale la vedere, pentru ca tatăl să le poată citi fără ca orgoliul lui să aibă de suferit. În anii aceia obiceiurile se schimbaseră în mod drastic, pasul greşit al lui Carmen ajunsese monedă curentă, ar fi fost de-a dreptul exagerat să continue s-o vadă ca pe o odraslă a Satanei. Sarcinile în afara căsătoriei erau subiectul predilect al filmelor, serialelor de televiziune şi romanelor, în viaţa reală actriţe celebre aveau copii cărora nu li se cunoştea tatăl, feministele predicau dreptul la avort, hipioţii copulau în parcuri publice sub ochii cui voia să se uite, astfel încât nici măcar părintele Larraguibel nu mai era de acord cu intransigenţa lui Pedro Morales.

În miercurea aceea funestă, doi tineri ofițeri au venit la casa Morales, doi băieți speriați care încercau să-și ascundă jena în spatele absurdei rigidități soldățești și al unui discurs des repetat. Aduceau vestea morții lui Juan José. Va avea loc o slujbă religioasă, dacă familia era de acord, au spus, corpul va fi înhumat peste o săptămână în cimitirul militar, după care le-au înmânat părinților decorațiile pe care fiul lor le dobândise prin eroismul său mai presus de datorie. În noaptea aceea Pedro a avut cea de-a treia criză. A simțit o moliciune în oase, de parcă tot trupul i s-ar fi muiat precum ceara, și s-a prăbușit livid la picioarele nevesti-sii, care n-a avut putere să-l pună în pat și nici n-a vrut să-l lase singur ca să fugă după ajutor. Văzând că nu respiră, Inmaculada l-a stropit cu apă rece pe față, fără nici un rezultat, și-a amintit apoi de o emisiune de la televizor și a început să-i sufle aer în gură și să-l izbească cu pumnii în piept. Un minut mai târziu, omul se trezea ud leoarcă, iar după ce i-a trecut amețeala a tras două pahare cu tequila și a devorat o jumătate de tavă de plăcintă cu mere. A refuzat să se ducă la spital, e de la nervi, dacă doarme o să-i treacă, a zis, și așa a și fost. A doua zi s-a sculat devreme ca de obicei, a deschis atelierul, le-a spus mecanicilor ce aveau de făcut și s-a dus să-și cumpere un costum negru pentru funeraliile fiului. Nu mai simțea decât o durere în coastele în care primise pumnii soției. Nefiind chip să-l ducă la spital, Inmaculada s-a dus să se sfătuiască cu Olga, cu care se împăcase după tărășenia cu Carmen, căci pricepuse că vindecătoarea nu dorise decât s-o ajute. Îi cunoștea experiența îndelungată, știa că n-ar fi riscat un avort tardiv dacă n-ar fi fost vorba de fata pe care o iubea ca pe o nepoată. Sigur, lucrurile ieșiseră prost, dar o fi fost vrerea Domnului. Olga aflase de moartea lui Juan José și se pregătea, laolaltă cu toți vecinii, să se ducă la slujba părintelui Larraguibel. S-au îmbrățișat cu putere, apoi s-au așezat la o cafea și au vorbit de leșinurile lui Pedro Morales.

— Nu mai e cel care a fost. Slăbește. Bea litri întregi de limonadă, cred că atâtea lămâi i-au făcut găuri în stomac. Nu mai are putere nici să mă certe, iar în ultimele zile nici la atelier nu s-a mai dus.

— Altceva?

— Plânge în somn.

— Don Pedro e ditamai bărbatul, de-aia nu-şi permite să plângă când e treaz. Are sufletul plin de lacrimi pentru că i-a murit băiatul, e normal să-i iasă când doarme.

— Dar asta a început înainte de a afla despre Juan José, ţină-l Dumnezeu la dreapta Sa.

— Una din două: ori i s-a stricat sângele, ori e din cauza mâhnirii.

— Eu cred că e foarte bolnav. Aşa a fost şi cu mama, ţii minte?

Olga şi-o amintea bine, făcuse senzaţie când apăruse la televizor pentru că împlinise o sută de ani. Bunica cea ţicnită, de obicei veselă, se trezise într-o dimineaţă scăldată în lacrimi şi n-a fost chip s-o potoleşti, avea să moară şi îi era greu să plece singură, îi era drag să stea cu familia. Credea că mai e şi acum în satul ei din Zacatecas, habar n-avea că era de treizeci de ani în Statele Unite, că nepoţii erau americani de origine mexicană şi că dincolo de cartier se vorbea engleza. Îşi călcase rochia cea mai bună în care voia să fie îngropată, ceruse să fie dusă la cimitir ca să-şi vadă mormântul strămoşilor. Băieţii Morales comandaseră în mare grabă o piatră de mormânt cu numele părinţilor bătrânei doamne şi o plasaseră strategic ca să-i sară în ochi. Ce se mai înmulţesc morţii, spusese femeia văzând ce mare era cimitirul. Continuase să-şi jelească anticipat propria moarte preţ de câteva săptămâni, apoi se topise ca o lumânare.

— Am să-i dau siropul de la biserica Magdalena, e foarte bun în astfel de cazuri. Şi dacă don Pedro nu se face bine, trebuie să-l duci la doctor. Şi, nu te supăra că-ţi spun, drăguţă, dar amorul face bine la sănătate şi la suflet. Te sfătuiesc să fii drăgăstoasă cu el.

Inmaculada s-a îmbujorat la faţă. Era un subiect despre care nu vorbea cu nimeni.

— În locul tău aş chema-o şi pe Carmen acasă. A trecut destulă vreme şi taică-său are nevoie de ea. E momentul să se împace.

— Bărbatu-meu n-o să mi-o ierte, doña Olga.

— Don Pedro tocmai și-a pierdut un fiu, nu crezi că i-ar face bine să-i renască fiica pe care o considera moartă? Carmen a fost mereu preferata lui.

Inmaculada a luat siropul de la Magdalena ca să nu pară nerecunoscătoare. Nu punea mare preț pe licorile ghicitoarei, în schimb se încredea orbește în sfaturile sale. Ajunsă acasă, a aruncat sticluța la gunoi și a căutat în cutia în care păstra cărțile poștale de la Gregory ultima adresă a fiică-sii.

Carmen Morales trăise patru ani în Ciudad de México. În primii doi fusese atât de singură și de săracă încât prinsese gustul cititului, lucru pe care nu și-l imagina posibil. La început, citea romanele în engleză pe care i le trimitea Gregory, pe urmă s-a înscris la o bibliotecă publică și a citit în spaniolă. Acolo a cunoscut un antropolog cu douăzeci de ani mai mare ca ea, de la care a aflat despre alte culturi și a prins respect pentru moștenirea ei indigenă. Pe cât de fascinat era el de decolteul fetei, pe atât de impresionată era ea de cunoștințele noului ei prieten. La început a fost de-a dreptul îngrozită de trecutul violent și sângeros al acestui continent, nu i se părea nimic de admirat la sacerdoții plini de sânge uscat care smulgeau inima celor sacrificați, dar antropologul i-a explicat semnificația acelor ritualuri, i-a povestit legende vechi, a învățat-o să descifreze hieroglife, a dus-o la muzeu și i-a arătat atâtea cărți de artă, tapiserii, mantii din pene, basoreliefuri și sculpturi, până a început să prețuiască și ea estetica aceea feroce. Cel mai mult o interesau modelele și culorile țesăturilor, picturilor, ceramicii și ornamentelor, stătea cu orele desenându-le pe caiet ca să le adapteze la bijuteriile pe care le făcea. De atâta umblat după mumii și statui aztece înfricoșătoare, antropologul și eleva lui au devenit amanți. Omul i-a cerut să se mute la el, să împartă frățește amorul și cheltuielile, așa că ea și-a părăsit cămăruța duhnitoare în care-și dusese zilele până atunci și s-a mutat în apartamentul iubitului, în plin centru al orașului. Poluarea din aer era alarmantă, uneori vedeai cum pică pasărea din zbor, dar măcar avea o baie cu apă caldă și o încăpere însorită în care și-a făcut atelierul de bijuterii. Credea că-și găsise fericirea,

își imagina că înțelepciunea se poate dobândi prin contact fizic, era avidă să învețe, era topită de admirație și uimire în fața iubitului, orice fărâmă de cunoaștere cădea pe un teren fertil. În schimbul măreților învățături ale antropologului era dispusă să-l slujească, să-l spele și să-l calce, să gătească, să facă curat în casă, chiar și să-i taie unghiile și pletele, bașca să-i dea tot ce ieșea de pe urma podoabelor de argint pe care le vindea turiștilor. Tipul nu se pricepea doar la indieni fantasmagorici și cimitire de chiupuri ciobite, mai era și expert în filme, cărți și restaurante; el hotăra felul în care Carmen trebuia să se îmbrace, să vorbească, să facă dragoste, ba chiar și să gândească. Supușenia ei a durat mai mult decât era de așteptat la temperamentul ei, timp de aproape doi ani l-a ascultat cu sfințenie, a suportat nu numai faptul că mai avea și alte femei și îi povestea cu lux de amănunte scabroase ce făcea cu ele – „pentru că între noi nu trebuie să fie secrete" –, dar și că o mai bătea când bea un pahar în plus. După fiecare scenă violentă, eruditul ei partener venea acasă cu flori, îi plângea pe umăr implorând iertare – diavolul pusese stăpânire pe el – și se jura că fusese pentru ultima dată. Carmen ierta, dar nu uita, iar între timp absorbea cunoștințe precum un burete. Îi era rușine să admită că omul o bate, se simțea umilită, deși uneori își zicea că poate așa era normal: doar mâncase bătaie și de la taică-său, și încă des. Într-un târziu și-a luat inima în dinți și i-a spus lui Gregory Reeves într-una din convorbirile lor telefonice de luni; acesta a fost profund indignat, a făcut-o proastă, a speriat-o cu niște statistici inventate pe loc și a convins-o că tipul n-avea să se schimbe în veci, ba dimpotrivă, abuzurile vor ajunge la extrem. După zece zile îi trimitea un transfer bancar ca să-și plătească biletul de întoarcere și o scrisoare în care îi oferea ajutorul și o ruga să revină în State. Darul a ajuns a doua zi după o ceartă în care antropologul răsturnase pe ea oala cu supă fierbinte. Un accident, au recunoscut amândoi, dar în următoarele două zile Carmen a fost nevoită să se dea pe piept cu lapte și ulei de măsline. De cum a putut să-și pună o bluză pe ea, s-a dus la agenția de voiaj hotărâtă să ia avionul spre casă, dar în timp ce aștepta, răsfoind ofertele turistice, și-a amintit de furia tatălui

și și-a zis că n-avea curaj să-l înfrunte. Într-o clipă de inspirație a întors foaia și a cumpărat un bilet de avion pentru Amsterdam. A plecat cu inima ușoară, fără să-și ia rămas-bun de la iubitul ei, uitând chiar și să-i lase un bilet. În bagaje își luase uneltele și materialele de lucru și două cutii cu lapte condensat ca să-i aline neplăcerile drumului.

Europa a entuziasmat-o. A străbătut-o toată cu rucsacul în spate, câștigându-și viața fără probleme – preda engleza, vindea bijuterii dacă avea timp să le facă, iar în caz de forță majoră apela la Gregory. Nu i-a scăpat catedrală, castel sau muzeu nevizitat, până când, sătulă, a părăsit definitiv acele temple ale turismului și a bătut străzile pline de viață. Într-o vară, coborând din tren la Barcelona, s-a văzut înconjurată de un grup de țigănci gureșe care insistau să-i ghicească și să-i vândă amulete. S-a uitat mirată la ele și a hotărât că acela era stilul vestimentar care i se potrivea, nu numai pentru meseria ei de creatoare de podoabe, dar și pentru a se îmbrăca pe stradă. Mai apoi a descoperit influența maură din sudul Spaniei și culorile din nordul Africii, pe care le-a adoptat într-o combinație reușită. S-a instalat într-o pensiune în cartierul gotic lipsită de lumină naturală și în care gemea neîncetat țevăraia veche, dar odaia era mare, înaltă și avea o masă enormă pe care putea lucra. Și-a cusut fuste cu volane, care-i aminteau de costumația Olgăi din tinerețe și de propria-i ținută de pe vremea când se dădeau în spectacol în piața Pershing. N-avea să-și lepede niciodată cârpele acelea, mai târziu le-a rafinat și le-a perfecționat, neștiind că la un moment dat aveau s-o facă celebră și bogată.

După ce umblase de la Oslo la Atena cu rucsacul în spate și bani pe sponci, și-a zis că era de-ajuns și că venise clipa să se așeze. Era convinsă că singura ocupație care i se potrivea era confecționarea bijuteriilor, dar competiția era nemiloasă în acest domeniu, ca să-ți faci un nume nu era suficient să vii cu desene originale, în primul rând trebuia să stăpânești tainele meseriei. Iar pentru asta Barcelona era locul ideal. A urmat mai multe cursuri unde a învățat tehnici milenare și, încet-încet, s-a născut stilul ei propriu, o combinație de artă veche și accent gitan

îndrăzneț, cu sugestii din Africa, America Latină, ba chiar și din India, atât de la modă în deceniul acela. A fost cursanta cea mai originală, creațiile ei se vindeau ca pâinea caldă, nu pridideа cu comenzile. Totul mergea peste așteptări până când i-a ieșit în cale un june japonez, un pic mai tânăr decât ea și tot creator de bijuterii. Carmen își plasase marfa în magazine prestigioase, dar el tot pe stradă le vindea pe ale lui și nu cu mare succes, ceea ce îl umilea. Ca să-l consoleze, a ieșit și ea să vândă pe stradă, declarând că acolo se simțea sufletul orașului. S-au mutat împreună în pensiunea ei crepusculară. Foarte curând, deosebirile culturale au prevalat asupra atracției comune, dar Carmen era însetată de companie și n-a luat în seamă simptomele. Japonezul n-a renunțat la obiceiurile sale ancestrale, intra primul pe ușă și aștepta să fie servit. Stătea cu orele în baia caldă, când venea rândul ei apa se răcise. Proceda la fel cu mâncarea, cu patul, uneltele și materialele de lucru, pe stradă ea trebuia să meargă cu doi pași în urma lui. Dacă era soare, junele ieșea să vândă și Carmen rămânea să lucreze în odaia întunecată, dar dacă ploua era rândul ei să plece, căci iubitul suferea de un reumatism oportun din cauza climei. La început mofturile astea i s-au părut amuzante, chestii de-ale orientalilor, și-a zis ea cu umor, dar cu timpul și-a pierdut răbdarea și au început neînțelegerile. Omul nu-și ieșea niciodată din fire și afișa o tăcere de gheață, ea se simțea prinsă într-un cerc apăsător, dar nu se plângea, măcar ăsta n-o plesnea și nu-i azvârlea în față supa clocotită. Până la urmă ceda, ca să nu fie singură și pentru că tipul era fascinat de pletele ei lungi și negre, de trupul micuț și musculos, de accentul straniu și mișcările ei precise. Se apropia de el cu timiditate, îi torcea la ureche și reușea să-l îmblânzească, iar în pat, unde el era un adevărat expert, se împăcau. Din inerție ar fi rămas împreună, dacă n-ar fi venit telegrama în care Inmaculada o anunța că Pedro Morales era bolnav și o implora să vină acasă, căci doar ea putea să-și salveze tatăl care se topea de tristețe. De-abia atunci și-a dat ea seama cât îl iubea pe bătrânul încăpățânat, cât dorea să-și afunde capul la sânul primitor al măicăsii și să redevină, măcar pentru o clipă, copila răsfățată de pe vremuri. Crezând că va lipsi

doar câteva săptămâni, și-a aruncat grăbită în sac câteva țoale, lăsând restul acolo. Japonezul a condus-o la aeroport, i-a urat noroc și s-a înclinat ușor în fața ei, niciodată n-o atingea în public.

Tot înfruntându-mă cu moartea am învățat să prețuiesc viața. Viața e tot ce avem și nici una nu e mai valoroasă decât alta. Cea a lui Juan José Morales nu prețuiește mai mult decât a celor pe care i-am ucis eu, cu toate acestea morții nu mă apasă, sunt mereu cu mine, sunt camarazii mei. Ucizi sau mori, simplu ca bună ziua, asta nu reprezintă pentru mine o chestiune de moralitate, îndoielile și nedumeririle mele sunt de alt gen. Sunt unul dintre norocoșii care-au scăpat nevătămați din război.

Când m-am întors, de la aeroport m-am dus direct la un motel și n-am sunat pe nimeni. San Francisco era înnorat și bătea un vânt iernatic, așa cum se întâmplă frecvent în timpul verii, așa că am așteptat să iasă soarele ca s-o sun pe Samantha, nu știu de ce mi s-a năzărit că vremea ne-ar fi putut îndulci revederea, adevărul e că ne despărțiserăm hotărâți să divorțăm, nu ne-am scris niciodată, iar când am sunat-o din Hawaii era limpede că n-aveam ce să ne spunem. Eram obosit, n-aveam chef de certuri sau reproșuri, cu atât mai puțin să-i povestesc, ei sau altuia, experiența mea din război. Sigur că mi-era dor de Margaret, dar poate că fiică-mea nici nu m-ar mai fi recunoscut, la vârsta asta copiii uită repede, iar ea nu mă văzuse de luni de zile. Mi-am lăsat lucrurile în cameră și am ieșit să caut o cafenea, aveam nevoie de o cafea bună din San Francisco, cea mai bună cafea din lume. Am umblat prin delirul ăsta urban de unde arareori zărești marea, linii drepte ce urcă și coboară, trasate după un desen geometric indiferent la topografia celor unsprezece coline, am căutat colțurile cunoscute, dar totul era desfigurat de ceață. Mi s-a părut un loc străin, n-am recunoscut clădirile, m-am învârtit dezorientat prin orașul plin de contradicții și arome, depravat ca orice port și zglobiu precum o fată ușuratică. Nu-mi explic de unde vine eleganța orașului San Francisco, în definitiv a fost întemeiat de o mână de aventurieri înfierbântați să găsească aur, de prostituate și bandiți. Un chinez m-a atins pe braț și am sărit de parcă m-ar

fi mușcat un scorpion, am strâns pumnii și am dat să pun mâna pe arma pe care n-o aveam. Omul mi-a zâmbit, să aveți o zi bună, mi-a spus, și s-a dus mai departe, eu am rămas încremenit, având impresia că toată lumea era cu ochii pe mine, adevărul e că nimeni nu se uita la mine, treceau tramvaiele clopoțind, treceau elevi, secretare, nelipsiții turiști, muncitori hispanici, negustori asiatici, hipioți, prostituate negre cu peruci platinate, homosexuali ținându-se de mână, păreau cu toții actori dintr-un film scăldat în lumină artificială, în timp ce eu rămăsesem dincoace de ecran, nepricepând nimic, marginalizat, la mii de ani distanță. Am mers prin cartierul italian, prin Chinatown, pe străzile unde marinarii vând băutură, droguri și pornografie – ultima noutate erau niște oi gonflabile –, alături de medalioane cu Sfântul Cristofor care te apără de primejdiile navigației. M-am întors la motel, am luat câteva somnifere și n-am mai știut de mine timp de douăzeci de ore, când m-a trezit soarele care bătea în geam. Am ridicat telefonul ca s-o sun pe Samantha, dar uitasem numărul propriei mele case, așa că mi-am zis să mai aștept puțin, să-mi ofer câteva zile ca să-mi revin, trebuia să mă spăl pe dinăuntru și pe dinafară de atâtea păcate și amintiri atroce. Mă simțeam contaminat, murdar și sfârșit de oboseală. Nu i-am sunat nici pe Morales, ar fi trebuit să mă duc imediat la Los Angeles și n-aveam curaj, încă nu puteam să vorbesc de Juan José, să mă uit în ochii Inmaculadei și ai lui Pedro și să le spun că fiul lor murise pentru patrie ca un erou, împărtășit și fără durere, când el murise urlând și în groapă îi băgaseră doar o jumătate de corp. Nu puteam să le spun că ultimele sale cuvinte nu fuseseră pentru ei, când el spusese ține-mă, părinte, că mă prăbușesc în adânc. Nimic nu e ca în filme, nici măcar moartea, nu murim curat, ci plini de spaimă într-o baltă de sânge și excremente. În filme nimeni nu moare de-adevăratelea, în război nimeni nu trăiește cu adevărat. Când eram în Vietnam așteptam cumva să se aprindă lumina în sală și să ies în stradă să beau o cafea, după care să uit repede. Acum, când am învățat să conviețuiesc cu ravagiile memoriei, nu mai spun că viața e ca o poveste, o accept cu toată durerea pe care o implică.

De soră-mea mă depărtasem, de la naşterea lui Margaret nu ne mai văzuserăm, n-am vrut s-o sun şi nici pe mama, despre ce-am fi putut vorbi? Ea era împotriva războiului, i se părea mai corect să dezertezi decât să ucizi, orice formă de violenţă e ruşinoasă şi perversă, adu-ţi aminte de Gandhi, spunea, o cultură nu se apără cu armele, am venit pe lume ca să celebrăm viaţa şi să promovăm mila şi dreptatea. Săraca bătrână, era pe altă lume, rătăcea prin Planul Infinit pe urmele tatălui meu, cu minţile cam duse, dar dovedind o luciditate imbatabilă în divagaţiile ei. Plecasem în Vietnam fără să-mi iau rămas-bun de la ea ca să n-o rănesc, pentru ea era o chestiune de principiu, n-avea nici o legătură cu siguranţa mea personală. Presupun că în felul ei mă iubea, numai că între noi a fost mereu un abis. Dar tata ce m-ar fi sfătuit? Nu mi-ar fi spus niciodată să aleg închisoarea sau exilul, m-ar fi invitat la vânătoare şi în liniştea îngheţată a zorilor, în timp ce pândeam raţele, m-ar fi bătut pe umăr şi ne-am fi înţeles fără cuvinte, ca între bărbaţi.

Mi-am petrecut primele trei zile închis în camera de motel, în faţa televizorului şi cu câteva lăzi de bere şi sticle de whisky, după care mi-am luat sacul de dormit şi m-am dus pe plajă, unde am stat două săptămâni, privind marea, fumând iarbă şi vorbind cu fantoma lui Juan José. Apa era rece, dar tot am înotat până-mi îngheţa sângele în vine şi mintea mi se golea de amintiri. Marea de acolo e caldă, pe nisip mişună soldaţii, o permisie de trei zile cu joc de cărţi, bere şi rock compensează luni de luptă. În cele două săptămâni n-am pronunţat o frază întreagă, scoteam doar nişte mârâituri ca să cer o pizza sau un hamburger, cred că în fundul sufletului doream să mă întorc în Vietnam, măcar pe front aveam camarazi şi ceva de făcut, aici n-aveam prieteni, eram singur, nu-mi găseam locul. În viaţa civilă nimeni nu vorbea limbajul războiului, nu exista un vocabular cu care să povesteşti experienţele de pe front şi, chiar de-ar fi existat, nu cred că cineva ar fi fost dispus să-mi asculte istoria, nimeni nu are chef să audă veşti rele. Numai printre foştii combatanţi aveam încredere să vorbesc despre lucruri pe care nu le-aş fi spus niciodată unui civil, ei înţelegeau de ce te închizi în tine şi ţi-e teamă să te apropii de

alții, știau că e mult mai ușor să ai curaj fizic decât emoțional, pentru că și ei își pierduseră prieteni dragi ca frații și hotărâseră să scape de durerea asta insuportabilă, e preferabil să nu mai iubești pe nimeni atât de intens. Pe nesimțite, am început să mă cufund în hăul în care se pierd atâția, să văd latura spectaculoasă a violenței, să cred că niciodată de-acum înainte n-aveam să trăiesc ceva atât de pasionant, că restul zilelor mele avea să fie poate un pustiu cenușiu.

Cred c-am aflat secretul prin care se explică persistența războaielor. Joan și Susan susțin că e vorba de o invenție a masculilor maturi ca să-i elimine pe cei tineri pe care-i urăsc, de care se tem, cu care nu doresc să împartă nimic, nici femei, nici bani sau putere, știind că mai devreme sau mai târziu aceia îi vor înlocui, drept care-i trimit la moarte, chiar dacă e vorba de propriii lor fii. Dacă o fi vreo logică în ceea ce-i privește pe bătrâni, de ce se duc tinerii la război, de ce nu s-au revoltat de atâtea milenii încoace împotriva acestor masacre rituale? Am un răspuns. Mai există ceva în afară de instinctul primordial al luptei și de beția sângelui: plăcerea. Am descoperit-o acolo pe munte. Nu îndrăznesc să pronunț cuvântul cu glas tare, să nu atragă ghinionul, dar îl repet în gând, plăcere, plăcere. Cea mai intensă dintre toate, mai puternică decât sexul, setea potolită, prima dragoste împărtășită sau revelația divină, zic cei care se pricep.

În noaptea aceea de pe munte am trecut la mustață pe lângă moarte. Glonțul aproape că mi-a atins fața și l-a nimerit în mijlocul frunții pe soldatul din spatele meu. Panica m-a paralizat imediat, pentru o clipă am rămas încremenit în fascinația propriei mele spaime, dar pe urmă am avut un fel de sfâșiere de conștiință și am început să trag frenetic, urlând și înjurând, incapabil să mă opresc sau să raționez, gloanțele șuierau, lumea exploda într-un zgomot de cataclism, eram în plin pârjol, învăluit în fum, oxigenul era supt la fiecare explozie, nu mai știu cât a durat totul, nici ce-am făcut, nici de ce am făcut-o, îmi amintesc doar miracolul de a fi viu, descărcarea de adrenalină și durerea aceea în tot corpul, o durere senzuală, o plăcere atroce, diferită de cele cunoscute, mult mai intensă decât cel mai lung orgasm, o plăcere care

m-a inundat pe de-a-ntregul, caramelizându-mi sângele și muindu-mi oasele, până când m-am prăbușit într-un gol negru.

Vieţuiam de aproape două săptămâni în motelul de pe plajă când într-o noapte m-am trezit țipând. În coşmarul meu eram singur pe munte, în zori, vedeam leşurile camarazilor morți la picioarele mele și umbrele inamicului urcând spre mine în ceață. Se apropiau. Totul se petrecea foarte lent și în tăcere, ca într-un film mut. Trăgeam, simțeam reculul armei, mă dureau mâinile, vedeam focul, dar nu auzeam nimic. Gloanțele treceau prin ei fără să-i oprească, luptătorii erau transparenți, parcă desenați pe o suprafață de sticlă, înaintau inexorabil, mă înconjurau. Deschideam gura să strig, dar eram atât de terorizat, că în loc de glas îmi ieşeau bucăți de gheață. Speriat de inima care-mi bătea nebuneşte, n-am mai putut dormi. M-am ridicat, mi-am luat haina și am plecat să mă plimb pe plajă. Gata, ajunge cu lamentările, le-am spus pescărușilor când s-a luminat de ziuă.

Carmen Morales n-a avut curaj să se ducă direct acasă, neștiind cum avea să reacționeze tatăl ei, pe care nu-l mai văzuse de șapte ani. De la aeroport a luat un taxi și s-a dus la familia Reeves. În timp ce trecea pe străzile cartierului s-a mirat cât de mult se transformase acesta: părea mai puțin sărăcăcios, mai curat, mai organizat și mult mai mic decât își amintea. Îl compara și cu imensitatea periferiei din Ciudad de México, dincolo de schimbările reale. A zâmbit la gândul că străzile acestea fuseseră timp de mulți ani universul ei, din care fugise ca o exilată, plângând după familia și locurile pierdute. Acum se simțea o străină. Șoferul o privea curios în oglinda retrovizoare și până la urmă a întrebat-o de unde era. Nu mai văzuse niciodată o femeie cu fuste atât de colorate și brățări zăngănitoare, parcă nu semăna cu hipioatele somnambule îmbrăcate în cârpe asemănătoare, afișa o hotărâre de femeie de afaceri.

— Sunt țigancă, i-a răspuns Carmen cu aplomb.

— Unde vine asta?

— Noi, țiganii, nu avem patrie, suntem de pretutindeni.

— Vorbiți bine engleza, a observat omul.

A găsit destul de greu cabana familiei Reeves, bălăriile înghițiseră grădina și salcia acoperea casa cu totul. A luat-o pe cărarea din curte. A recunoscut locul unde-l îngropase pe Oliver, urmând instrucțiunile lui Gregory, care dorise ca rămășițele prietenului său din copilărie să odihnească acasă, să nu ajungă la gunoi precum un câine de pripas. Așezată pe verandă, în același balansoar dărăpănat de răchită în care o ținea minte dintotdeauna, stătea Nora Reeves. Ajunsese o bătrânică prăpădită, cu un coc alb ca neaua în vârful capului și un șorț la fel de decolorat precum propria-i făptură. Se micșorase și avea o expresie dulce și vag idioată, de parcă sufletul îi plecase aiurea. S-a ridicat șovăitor și a salutat-o pe Carmen, nerecunoscând-o.

— Eu sunt, doña Nora, Carmen, fiica lui Pedro și a Inmaculadei Morales...

I-a trebuit aproape un minut s-o localizeze pe nou-venită în harta confuză a memoriei, a privit-o cu gura căscată, neputând stabili o legătură între imaginea codanei brunete cu care se juca fiu-său și apariția scăpată parcă din haremul unui șeic. În cele din urmă i-a întins mâinile și i-a dat o îmbrățișare tremurătoare. Au băut ceai cald în pahare de sticlă și s-au pus la curent cu cele petrecute între timp. Au venit în goană de la școală și copiii lui Judy, patru țânci de vârstă nedefinită, doi roșcați și doi de tip hispanic. Nora i-a spus că primii erau ai lui Judy, iar ceilalți doi locuiau cu ea, deși erau copiii din prima căsătorie a celui de-al doilea soț al ei. Bunica le-a dat lapte cu pâine cu gem.

— Și stau cu toții aici? s-a mirat Carmen.

— Nu. Am grijă de ei după școală până seara, când vine mama lor să-i ia.

Pe la șapte a apărut și Judy, care n-a recunoscut-o nici ea pe prietena ei. Carmen și-o amintea enormă, dar nu credea că poate atinge asemenea dimensiuni, femeia nu încăpea în nici un scaun, s-a revărsat cu greu pe treptele verandei, aveai impresia că ar fi fost nevoie de o macara ca s-o ridice de-acolo. Cu toate astea, strălucea.

— Nu e doar grăsime, sunt însărcinată din nou, a anunțat plină de mândrie.

Copiii proprii și cei străini s-au cățărat veseli pe matahala cea drăgăstoasă, primiți cu râsete și găsindu-și locul printre colacii de osânză șiroind de iubire, în timp ce mama lor le împărțea gogoși pudrate cu zahăr, devorând și ea câteva. Privind-o cum se juca cu ei, Carmen a înțeles că maternitatea era starea naturală a prietenei sale și a simțit o înțepătură de invidie.

— După cină te conduc acasă, dar mai întâi o sunăm pe doña Inmaculada, ca să-l pregătească pe taică-tău. N-ai niște țoale mai normale? Știi că bătrânul nu suportă muierile extravagante. Asta e moda din Europa? a întrebat-o Judy fără pic de ironie.

Pedro Morales își aștepta fiica în costumul de la înmormântare, dar înveselit cu o cravată roșie și o garoafă din grădină la butonieră. Inmaculada îi dăduse vestea cu multă grijă, așteptându-se la o reacție violentă, dar a fost mirată văzând cum i se luminează chipul de parcă ar fi întinerit cu douăzeci de ani.

— Perie-mi costumul, femeie, a spus în timp ce-și sufla nasul ca să-și ascundă emoția.

— Fetița trebuie că s-a schimbat mult, cu ajutorul lui Dumnezeu, l-a avertizat ea.

— Stai fără grijă, băbuțo. Am s-o recunosc chiar de-ar avea părul vopsit în albastru.

Dar tot nu se aștepta la femeia care i-a trecut pragul o jumătate de oră mai târziu și, la fel ca Nora și Judy, a rămas cu gura căscată preț de câteva clipe. A crezut că se înălțase, abia după aceea a observat sandalele cu toc înalt și cocul vălătucit din vârful capului, care o înălțau cu o palmă. Se împodobise precum un idol, avea ochii făcuți cu negru și felul cum era îmbrăcată îi aducea aminte de un afiș turistic pentru Maroc, lipit pe peretele barului „La Trei Prieteni". Una peste alta, i s-a părut că fata era foarte frumoasă. S-au îmbrățișat îndelung și au plâns împreună pentru Juan José și pentru cei șapte ani de absență. Pe urmă ea s-a așezat lângă el și i-a povestit ce făcuse, omițând esențialul ca să nu-l scandalizeze. În acest timp, Inmaculada își făcea de lucru în bucătărie, repetând în neștire mulțumescu-Ți Ție, Doamne, iar Judy era călare pe telefon și suna la frații Morales și la prieteni, anunțându-i că se întorsese Carmen, transformată într-o țigancă

extravagantă și pletoasă, dar de fapt era tot aia, și să vină cu bere și chitare pentru că Inmaculada pregătea *tacos*.

Prezența fiicei i-a redat buna dispoziție lui Pedro Morales. La insistențele lui Carmen și ale celorlalți din familie a acceptat în cele din urmă să se ducă la un medic, care i-a diagnosticat un diabet avansat. Nimeni dintr-ai mei n-a avut așa ceva, asta e o noutate americănească, n-am de gând să mă înțep întruna ca un caraghios, doctorul ăla nu știe ce vorbește, or fi schimbat analizele la laborator, ăia greșesc, bombănea jignit pacientul, dar de data asta Inmaculada și-a impus punctul de vedere, l-a obligat să țină regim și îi dădea medicamentele la timp. Mai bine să mă cert cu tine în fiecare zi decât să rămân văduvă, mi-ar fi greu să îmblânzesc alt soț, a hotărât ea. Nu-i trecuse prin minte că ar putea fi înlocuit în inima nevesti-sii de care nu se îndoise niciodată, astfel că i-a trecut orice încăpățânare. Nu admitea că e bolnav, dar tratamentul îl urma „ca să-i fac pe plac nebunei", obișnuia el să spună.

În scurt timp cartierul i-a rămas mic lui Carmen Morales, după cele câteva săptămâni petrecute cu ai ei simțea că se sufocă. În anii în care fusese plecată își idealizase trecutul, în clipele de singurătate ducea dorul iubirii materne, protecției paterne și vieții de familie, însă uitase cât de strâmt și limitat era locul în care venise pe lume. Anii aceștia o schimbaseră, văzuse lumea. Se învârtea prin casă ca un leu în cușcă, agitând aerul pașnic cu foșnetul fustelor și cu zăngănitul brățărilor, cuprinsă de nerăbdare. Pe stradă, oamenii întorceau capul după ea, copiii se apropiau s-o atingă. Auzea fără să vrea șoaptele dezaprobatoare care se rosteau în spatele ei, ia te uită cum se îmbracă mezina Morales, cred că nu s-a pieptănat de o veșnicie, precis că s-a făcut hipioată sau curvă. Nici de lucru nu găsea, n-avea chef să muncească într-o fabrică precum Judy Reeves, iar cartierul nu era o piață bună pentru bijuteriile ei, femeile purtau tinichele vopsite și diamante false, nici una nu și-ar fi atârnat cerceii ei de aborigen. Poate că și-ar fi putut vinde produsele în magazinele din centru, unde cumpărau actrițe, femei sofisticate și turiste, numai că în casa părintească nimic nu-i stimula creativitatea, îi secau ideile și îi

trecea cheful de muncă. Se învârtea prin odăi exasperată de bibelourile de porţelan, florile de mătase, fotografiile de familie şi mobilele îmbrăcate în catifea roşie cu huse de plastic, care simbolizau noua eleganţă a casei Morales. Toate obiectele astea, motiv de mândrie pentru maică-sa, îi dădeau coşmaruri, prefera de mii de ori locuinţa din copilărie în care ea şi fraţii ei crescuseră atât de modest. Nu suporta nici emisiunile de la radio şi televiziune care urlau zi şi noapte, numai poveşti siropoase de amor şi tragedie sau reclame pentru mărci de săpun, de maşini şi jocuri cu câştiguri. Dar lucrul cel mai rău era vocaţia generală pentru bârfă, toată lumea ştia ce face toată lumea, orice mărunţiş era comentat de toţi vecinii. Se simţea ca un marţian venit în vizită, singura consolare erau bucatele gătite de maică-sa, care se adaptase la dieta strictă a lui Pedro fără a face rabat de la savoarea reţetelor tradiţionale şi robotea cu orele în bucătărie învăluită în aroma savuroasă a sosurilor şi mirodeniilor. Carmen se plictisea, singurele distracţii erau jocul de dame cu tatăl ei, ajutorul dat maică-sii la bucătărie şi duminicile când se aduna tot neamul la prânz. S-a gândit să se întoarcă în Spania, dar nici acolo nu era locul ei, în plus, de la distanţă parcă nici dor nu-i era de iubitul ei. Îi scrisese şi îl sunase, dar răspunsurile lui erau glaciale. Departe de muşchii lui de culoarea alunei şi de coama neagră ca pana corbului îşi amintea cu fiori de băile reci şi alte umilinţe şi n-avea nici o tragere de inimă să se întoarcă lângă el. Olga a sfătuit-o să încerce la Berkeley: cu un pic de noroc, Gregory avea să revină curând şi putea s-o ajute, iar judecând după ce spunea presa, era un loc perfect pentru o persoană originală ca ea, nu trecea săptămână fără să se vorbească de încă un scandal din parcul universităţii. Carmen a fost de acord, încercarea moarte n-are. Şi-a sunat iubitul ca să-i ceară să-i trimită economiile şi uneltele, acela a spus c-o va face când va avea timp, au mai trecut săptămâni şi a mai sunat de patru ori, a înţeles că era tare ocupat şi a renunţat. Era gata să se arunce în aventură fără un chior, ca înainte vreme, dar Pedro Morales, aflând de planurile ei, nu numai că nu s-a opus, dar i-a dat şi un cec şi i-a plătit biletul. Îşi redobândise fiica,

era fericit, dar nu orb în fața nevoilor ei și îi era milă s-o vadă izbindu-se de pereți precum o pasăre cu aripile frânte.

La Berkeley, Carmen Morales a înflorit, orașul parcă era făcut pentru ea. Pe străzile aglomerate nimeni nu se uita la fustele ei, bustul generos nu provoca fluierături nerușinate ca în cartierul hispanic. A găsit acolo provocări similare celor de care fusese fascinată în Europa și o libertate până atunci necunoscută. Chiar și peisajul de apă și coline era pe măsura ei. Și-a zis că dacă făcea economii banii de acasă i-ar fi ajuns câteva luni, dar trebuia să-și găsească de lucru, voia să facă bijuterii și avea nevoie de materiale și unelte. Gregory Reeves precis că i-ar fi oferit cazare o vreme, însă nici gând să se aștepte la aceeași generozitate din partea Samanthei. N-o cunoștea, dar a intuit c-avea s-o primească rece, mai ales acum, când era în plin proces de divorț. A stabilit la telefon o întâlnire, ca s-o cunoască pe Margaret, de la care avea câteva fotografii trimise de Gregory, dar când a ajuns Samantha nu era acasă, i-a deschis ușa o fetiță atât de delicată și de fragilă, încât nu-i venea să creadă că era fiica lui Gregory și a atleticei sale mame. În comparație cu nepoții ei de aceeași vârstă, copila părea o făptură ciudată, miniatura perfectă a unei femei frumoase și triste. Margaret a poftit-o în casă, anunțând-o pe un ton afectat că mama era la tenis și va veni în curând. A arătat inițial un interes vag pentru brățările lui Carmen, după care s-a așezat tăcută picior peste picior și cu mâinile în poală. N-a fost chip s-o facă să vorbească, au rămas amândouă față în față, fără să se privească, precum două străine într-o sală de așteptare. Într-un târziu a apărut și Samantha cu racheta într-o mână și o bagheta franțuzească în cealaltă; după cum se aștepta, a primit-o cu multă răceală pe Carmen. S-au cercetat pe furiș, fiecare se aștepta la altceva din descrierile lui Gregory și s-au simțit ușurate să vadă că realitatea era diferită. Carmen se așteptase la o femeie mai frumoasă, nu la genul ăsta băiețesc cu pielea arsă de soare, s-o vezi peste câțiva ani, americancele îmbătrânesc urât, și-a zis. La rândul ei, Samantha s-a bucurat s-o vadă îmbrăcată în zdrențele astea bălțate, precis că are de ascuns niște kilograme în plus, era limpede

că nu făcuse sport în viața ei, în curând o să fie o matroană dolofană, hispanicele îmbătrânesc urât, și-a zis plină de satisfacție. Au știut amândouă imediat că nu pot fi prietene, astfel că vizita s-a scurtat considerabil. Părăsind casa, Carmen s-a bucurat că prietenul ei cel mai bun dădea divorț de campioana de tenis, iar Samantha s-a întrebat dacă, în cazul că Gregory avea să se întoarcă, va deveni amantul acestei tipe durdulii, idee la care precis că se gândiseră cei doi de ani de zile. Să-i fie de bine, a mârâit, neînțelegând de ce perspectiva o înfuria.

Carmen avea nevoie de bani pentru camera de la motelul la care trăsese, trebuia să găsească de lucru și o locuință. S-a așezat într-o cafenea de lângă universitate cu un ziar în față; printre puzderia de reclame pentru masaje holistice, aromaterapie, cristale miraculoase, triangluri de cupru care îmbunătățeau calitatea aurei și alte noutăți care ar fi încântat-o pe Olga, a găsit ofertele de serviciu. A sunat în câteva locuri, până când un restaurant a chemat-o la interviu a doua zi: trebuia să aducă cardul de asigurări sociale și o scrisoare de recomandare, două lucruri pe care nu le avea. Primul a fost ușor de rezolvat, a aflat unde trebuia să se înscrie, a completat un formular și a primit un număr, dar cu cea de-a doua era mai complicat. Gregory Reeves i-ar fi dat-o pe loc, păcat că era departe, dar nu era o piedică de netrecut. A găsit o dugheană unde puteai închiria o mașină de scris și a redactat o scrisoare în care îi erau lăudate competența la îngrijit copiii, cinstea și talentul de a se înțelege cu oamenii. Stilul a ieșit cam înflorit, dar când ochii nu văd, nici inima nu cere, ar fi spus maică-sa. Gregory n-avea cum afla de asemenea amănunte. Iar semnătura i-o știa pe dinafară, nu degeaba își scriseseră atâția ani. A doua zi s-a prezentat la adresă: era o casă veche împodobită cu plante și funii de usturoi. A primit-o o femeie cu păr cărunt și chip tineresc, în pantaloni bufanți și papuci de călugăr franciscan.

— Interesant, a spus după ce-a citit scrisoarea de recomandare. Prin urmare, îl cunoști pe Gregory Reeves?

— Am lucrat pentru el, s-a îmbujorat Carmen.

— Din câte știu, e în Vietnam de mai bine de un an, cum se face că scrisoarea poartă data de ieri?

Era Joan, vechea prietenă a lui Gregory, iar acela era restaurantul macrobiotic la care se ducea să mănânce hamburgeri vegetarieni și să caute alinare. Cu genunchii tremurând și un firicel de voce, Carmen și-a recunoscut vina și a povestit adevărul relației sale cu Reeves.

— Bine, se vede că ești un om plin de resurse, a râs Joan. Gregory e ca un fiu pentru mine, deși nu sunt chiar atât de bătrână să-i fiu mamă, nu te lua după părul meu alb. A dormit pe canapeaua din salon în noaptea dinaintea plecării la război. Mare prostie a făcut! Susan și cu mine ne-am răcit gura degeaba spunându-i să nu plece. Sper să se întoarcă la fel de zorit cum a plecat, ar fi păcat să pățească ceva, mi s-a părut mereu o minune de băiat. Iar dacă ești prietena lui, a noastră ești. Poți începe chiar de azi, pune-ți un șorț și o basma pe cap, ca să nu-ți pice vreun fir de păr în farfuriile clienților, și du-te la bucătărie, îți spune Susan ce ai de făcut.

În scurt timp, Carmen nu numai că servea masa, dar ajuta și la bucătărie, având mână bună la dresul mâncării, ba venea și cu idei noi. S-a împrietenit la cataramă cu Joan și cu Susan, care i-au închiriat mansarda casei, un spațiu vast plin de troace, dar, odată eliberat și curățat, transformat într-un refugiu ideal. Avea două ferestre de la care aveai o vedere superbă spre coline și un luminator în tavan numai bun să privești stelele. Pe timp de zi, Carmen avea lumină naturală, seara aprindea două lămpi victoriene cumpărate la talcioc. După-amiaza și seara lucra la restaurant, dar diminețile erau libere. Și-a cumpărat unelte și materiale și a reînceput să confecționeze podoabe, constatând cu ușurare că nu-și pierduse inspirația și nici pofta de lucru. Primii cercei i-a dăruit patroanelor, cărora a trebuit să le facă găuri în urechi, le-a cam durut, dar și-i scoteau doar la culcare, convinse că le puneau în valoare personalitatea, să fim feministe fără să renunțăm la feminitate, râdeau ele. O considerau pe Carmen colaboratoarea lor cea mai bună, dar au sfătuit-o să nu-și irosească talentul servind la masă și amestecând în oală, trebuia să se dedice bijuteriilor.

— E ceea ce ți se potrivește. Fiecare om se naște cu un singur dar, iar fericirea e să-l descoperi la timp, îi spuneau când se așezau să-și bea ceaiul de mango și să-și povestească viața.

— Nu vă faceți griji, sunt fericită, le spunea Carmen cu toată convingerea. Îi spunea inima că perioada de penurie aparținea trecutului și acum începea partea cea mai bună din viața ei.

Întors în lumea celor vii, Gregory Reeves a adunat toate amintirile războiului – fotografii, scrisori, benzi de muzică, haine și medalia de erou –, le-a stropit cu benzină și le-a dat foc. A păstrat doar micul dragon de lemn vopsit, amintire de la prietenii din sat, și scapularul lui Juan José. Voia să i-l dea înapoi Inmaculadei Morales, dar curățat de sângele uscat. Își jurase să nu se comporte la fel ca veteranii încremeniți definitiv în nostalgia după singura perioadă grandioasă a vieții lor, invalizi spiritual, incapabili să se adapteze la o viață obișnuită și să renunțe la multiplele dependențe dobândite în război. Evita știrile de pe front, protestele stradale, pe foștii camarazi întorși și ei și care se adunau să retrăiască aventurile și prietenia din Vietnam. Nu voia să știe nici de cei ajunși în scaune cu rotile sau pe jumătate nebuni, nici de sinucigași. În primele zile s-a bucurat de fiecare amănunt, un hamburger cu cartofi prăjiți, apa caldă de la duș, patul cu cearșafuri, hainele civile atât de comode, conversația cu lumea de pe stradă, liniștea și intimitatea camerei sale, dar și-a dat seama că și asta putea fi periculos. Nu, nu trebuia să se bucure de nimic, nici măcar de faptul că era întreg. Trecutul exista, era undeva în urmă, totul era să și-l șteargă din memorie. Ziua reușea să-l uite, dar noaptea avea coșmaruri și se trezea scăldat în sudoare, auzea explozii și vedea roșu. Visa un copil rătăcit într-un parc, copilul era chiar el, visa mai ales muntele acela unde trăgea în umbre transparente. Întindea mâna după pastile sau iarbă, bâjbâia pe noptieră, aprindea lumina, nu știa unde se află. Ținea sticla de whisky în bucătărie, ca să aibă timp să se gândească înainte de a trage o dușcă. Inventa mici obstacole care să-l ajute: nici o picătură până nu mă îmbrac și nu mănânc ceva, în zilele fără soț nu beau, până nu iese soarele nu beau, mai întâi fac douăzeci de

flotări și ascult un concert de la cap la coadă. Astfel amâna clipa deschiderii dulapului în care ținea sticla, de obicei reușea să se controleze, dar nu renunța de tot, trebuia să aibă băutura la îndemână în caz de urgență. Când a sunat-o pe Samantha nu i-a spus că stătea de mai bine de două săptămâni la doar douăzeci de mile de casă, i-a dat de înțeles că tocmai sosise și a rugat-o să-l ia de la aeroport, unde a așteptat-o proaspăt îmbăiat, bărbierit și nebăut, în haine civile. S-a mirat ce mult crescuse Margaret și ce drăguță era, semăna cu prințesele în peniță din cărțile vechi de povești, cu ochii ei albaștri ca marea, buclele blonde și fețișoara triunghiulară cu trăsături fine. A constatat și ce puțin se schimbase nevastă-sa, purta până și aceiași pantaloni albi în care-o văzuse ultima dată. Margaret i-a întins o mână moale, nu i-a zâmbit și n-a vrut să-l sărute. Avea gesturi cochete copiate de la actrițele din telenovele și mergea dând din fundulețul minuscul. Gregory s-a simțit intimidat, n-o vedea ca pe fetița care era de fapt, ci ca pe o parodie indecentă a unei femei fatale, i s-a făcut rușine, poate că Judy avea dreptate, poate că natura perversă a tatălui exista în formă latentă în sângele lui, ca un blestem ereditar. Samantha i-a făcut o primire căldicică, se bucura să-l vadă într-o formă atât de bună, era mai slab, dar mai puternic, îi stătea bine bronzat, era limpede că pentru el războiul nu fusese chiar atât de dur, în schimb ea nu se putea lăuda, regreta că trebuia să-i spună asta, situația economică era cât se poate de rea, economiile se terminaseră, era imposibil să trăiești dintr-o soldă de soldat, sigur, nu se plângea, înțelegea situația, dar nu era obișnuită cu penuria, și nici Margaret. Nu, nu continuase cu creșa, era o muncă grea și plicticoasă, și-n fond trebuia să aibă grijă de fetiță, nu? Urcându-se în mașină, i-a comunicat suav că-i rezervase o cameră la hotel, dar nu era nici o problemă să-i țină lucrurile în garaj până-și găsește o locuință. Dacă Gregory mai avusese oarece iluzii de împăcare, cele câteva fraze au fost de ajuns ca să vadă încă o dată prăpastia care-i despărțea. Samantha nu-și pierduse politețea obișnuită, își controla perfect emoțiile și era în stare să poarte o conversație interminabilă în care să nu spună nimic. Nu i-a pus întrebări, nu voia să cunoască situații dezagreabile,

reușise, printr-un efort ieșit din comun, să rămână într-o lume de fantezie, în care nu era loc pentru durere și urâțenie. Fidelă sie însești, ignora războiul, divorțul, destrămarea familiei și tot ce era de natură să-i afecteze programul de tenis. Ușurat într-un fel, Gregory și-a zis că femeia asta a lui era o pagină albă și putea începe o viață nouă fără remușcări și fără ea. Pe drum a încercat să vorbească cu Margaret, însă fiică-sa n-a ușurat nicicum lucrurile. Așezată pe bancheta din spate, își rodea unghiile vopsite în roșu, își răsucea o șuviță de păr și se admira în oglinda retrovizoare, răspunzând monosilabic întrebărilor maică-sii și printr-o tăcere înverșunată celor pe care i le punea el.

Și-a închiriat o casă pe partea cealaltă a golfului, a cărei atracție principală o constituia un debarcader căzut în ruină. Avea de gând să-și cumpere o barcă, mai curând din fanfaronadă decât din plăcerea de a naviga: ori de câte ori ieșea pe mare în ambarcațiunea lui Timothy Duane era tot mai convins că efortul ăsta nu se justifica decât ca să scapi cu viață dintr-un naufragiu, nu ca distracție. Și-a cumpărat și un Porsche ca să provoace admirația bărbaților și să atragă atenția femeilor. Mașinile erau simboluri falice, nu pricep de ce a ta e atât de mică, nespațioasă, joasă și șubredă, a râs Carmen când a aflat. A avut prudența de a nu-și cumpăra mobilă înainte de a avea o slujbă sigură și s-a mulțumit cu un pat mare cât un ring de box, cu o masă multifuncțională și două scaune. Odată instalat, a plecat la Los Angeles, unde nu mai călcase de câțiva ani, de când o dusese pe Margaret s-o arate familiei Morales.

Nora Reeves l-a primit firesc, de parcă nu l-ar mai fi văzut de ieri, i-a oferit un ceai și l-a pus la curent cu veștile din cartier și despre tatăl său, care intra săptămânal în legătură cu ea și îi spunea cum mai merg treburile cu Planul Infinit. N-a spus o vorbă de război și a fost prima dată când Gregory a văzut asemănările dintre mama sa și Samantha – erau la fel de reci, indolente și politicoase, la fel de decise să ignore realitatea, deși pentru Nora viața fusese mult mai aspră. Nora Reeves avea nevoie de ceva mai mult decât simpla indiferență, îi trebuia o voință de fier pentru a rămâne neatinsă de toate problemele existențiale. Pe Judy a găsit-o în pat,

cu nou-născutul în braţe şi ceilalţi copii jucându-se în jurul ei. Sub cearşaf nu părea atât de grasă, semăna cu o opulentă matroană renascentistă. Ocupată cu progenitura, n-a catadicsit să-l întrebe cum îi merge, faptul că-l vedea întreg era suficient. Cel de-al doilea soţ al ei era un taximetrist, văduv, tată al celor doi copii mai mărişori şi al bebeluşului. Era un hispanic născut aici, un *chicano* care vorbea stricat spaniola, dar care purta pecetea indigenă inconfundabilă a strămoşilor săi, mărunţel, slab, cu o mustaţă căzută pe oală precum a războinicilor mongoli. În comparaţie cu predecesorul său, uriaşul Jim Morgan, părea un ţâşti-bâşti nemâncat. Gregory s-a întrebat cât o iubea pe Judy şi cât se temea de ea, şi-a imaginat o ceartă între soţi şi a zâmbit la gândul că soră-sa i-ar fi putut sparge capul la supărare la fel de lesne ca pe un ou, cu o singură mână. Oare cum or face amor ăştia doi? s-a întrebat el.

La casa Morales a avut parte de o altfel de primire, l-au îmbrăţişat îndelung şi au plâns. La început a crezut că plângeau pentru că în loc de Juan José venise el, dar apoi bucuria curată de pe chipurile lor l-a făcut să-şi schimbe părerea. Au scos husa de plastic de pe un fotoliu, l-au aşezat şi l-au întrebat amănunţit despre război. Îşi propusese să evite subiectul, dar s-a pomenit spunându-le tot ce voiau ei să ştie. Şi-a dat seama că asta făcea parte din doliu: cei trei îl îngropau abia acum pe Juan José. Inmaculada n-a aprins lumina şi n-a adus de mâncare, au stat aşa până s-a înnoptat, abia atunci Pedro Morales a plecat să aducă bere. Rămas singur cu Inmaculada, Gregory şi-a scos de la gât scapularul şi i l-a dat. Renunţase să-l spele de sânge, temându-se să nu se rupă, dar n-a fost nevoie să-i explice ce erau petele alea întunecate şi scorţoase. L-a primit fără un cuvânt şi şi l-a pus la gât, sub bluză.

— Ar fi un păcat să-l arunc la gunoi, căci a fost sfinţit de un episcop, dar dacă nu l-a apărat de fiu-meu nu e bun la nimic, a suspinat femeia.

Abia atunci au putut vorbi de ultimele clipe ale lui Juan José. Părinţii, aşezaţi în faţa lui pe canapeaua oribilă rubinie şi ţinându-se de mână pentru prima dată în prezenţa unui străin, au

ascultat înfiorați lucrurile pe care Gregory se jurase să nu le spună. Le-a spus de faima de norocos și viteaz pe care și-o făcuse fiul lor, le-a povestit cum îl găsise întâmplător pe plajă și cât ar fi dorit să fie doar el ca să-l țină în brațe în ultimele clipe, ține-mă, părinte, că mă prăbușesc în adânc.

— A avut timp să-și amintească de Dumnezeu? a întrebat Inmaculada.

— Era cu capelanul.

— A suferit mult? a vrut să știe Pedro.

— Nu știu, totul s-a petrecut foarte repede...

— I-a fost frică? Era disperat? A țipat?

— Nu, mi s-a spus că era liniștit.

— Bine că măcar te-ai întors tu, slavă Domnului, a spus Inmaculada și Gregory s-a simțit absolvit de orice vină, scăpat de neliniște, de propriile amintiri urâte și l-a copleșit un val de recunoștință.

Nu l-au lăsat să plece la hotel, i-au făcut patul de holtei al lui Juan José și l-au trimis la culcare. În sertarul noptierei a găsit un caiet de școală în care prietenul său scrisese cu creionul poezii. Erau poezii de dragoste.

Înainte de a lua avionul înapoi s-a dus s-o vadă pe Olga. Anii o potopiseră, nimic nu mai rămăsese din vechea ei înfățișare de papagal colorat, semăna cu o vrăjitoare ciufulită, dar își păstrase intactă energia de vindecătoare și clarvăzătoare. La vârsta ei era absolut convinsă de prostia omenească, se baza mai mult pe vrăjile ei decât pe plantele medicinale, căci primele se potriveau mai bine cu credulitatea inepuizabilă a oamenilor. Totul e în cap, imaginația face adevărate minuni, spunea ea. Casa se schimbase și ea, era dărăpănată, părea un bazar de vraci ticsit de obiecte prăfuite, era mai dezordonată și mai puțin colorată decât și-o amintea. Din tavan atârnau și acum ramuri uscate, rădăcini și mănunchiuri de scoarță de copac, erau și mai multe rafturi cu sticluțe și cutii, dar vechea aromă de smirnă de la prăvăliile pakistanezilor dispăruse, înlocuită de mirosuri mai tari. Mai erau borcane inscripționate cu nume sugestive, Nu-mă-uita, Afacere-sigură, Cuceritor-irezistibil, Răzbunare-discretă, Te-scapă-de-toate. Cu vechiul

ei talent de a vedea nevăzutul, Olga a constatat imediat cum se schimbase Gregory, cercul ermetic din jurul lui, privirea dură, râsul strident și lipsit de bucurie, glasul mai sec și rictusul care la o gură cu buze mai fine ar fi părut dispreţuitor, dar la el părea mai curând batjocoritor. Radia o forţă de animal furios, însă sub platoșa aceasta ea vedea zdrenţele unui suflet sfâșiat. Și-a dat seama că nu era momentul să-i dea sfaturi pentru că era ermetic, așa că i-a vorbit despre ea.

— Am mulţi dușmani, Gregory. Vrei să faci bine și ești răsplătită cu invidie și ranchiună. Mai nou pretind că sunt în legătură cu diavolul.

— Chestie care îţi afectează afacerile, presupun.

— Ba deloc, cât timp există oameni speriaţi sau îndureraţi meseria mea nu are de suferit, i-a făcut Olga cu ochiul. Și apropo, te pot ajuta cu ceva?

— Nu cred, Olga. Ce am eu nu se vindecă cu farmece.

Gregory aflase de la familia Morales adresa lui Carmen. El o credea încă în Europa și nu i-a venit să creadă că locuia la un pod distanţă. Convorbirile telefonice din fiecare luni se opriseră, scrisorile din Vietnam întârziau cu lunile, ultimul contact fusese o carte poștală din Barcelona în care îi spunea de iubitul ei japonez. I s-a părut o coincidenţă ciudată că prietena sa locuia acasă la Joan și Susan, uneori realitatea semăna cu telenovelele absurde pe care Inmaculada le urmărea cu sfinţenie.

De-a lungul destinului său aventuros, mai ales când era copleșit de singurătate după ce se combina cu o femeie și descoperea că nici aceasta nu era ceea ce căuta, Gregory Reeves s-a întrebat adesea de ce el și Carmen nu fuseseră amanţi. Când a îndrăznit într-un târziu s-o întrebe, ea i-a răspuns că pe atunci el era opac față de singurul fel de dragoste pe care l-ar fi putut împărtăși, că se apăra în spatele unui văl de cinism care nu i-a folosit la mare lucru, căci orice boare de vânt îl lăsa descoperit, dar inima tot i-o ferecase.

— Pe atunci nu umblai decât după sex și după bani, erai aproape obsedat. Dacă vrei, să zicem că a fost vina războiului,

deşi cred că au fost şi alte motive, târai după tine lucruri din copilărie. Însă era de-ajuns să zgârii un pic suprafaţa, ca să constaţi că de fapt ţipai după ajutor. Însă nici eu nu eram pregătită pentru o legătură ca lumea, nu mă maturizasem şi nu-ţi puteam oferi dragostea uriaşă de care aveai nevoie, i-a spus Carmen după mulţi ani, după ce ambii îşi străbătuseră propriile labirinturi şi se întâlniseră la ieşire.

După vizita la familia Morales, Gregory a tot amânat sub diverse pretexte reîntâlnirea cu prietena lui. Gândul revederii îl intimida, se temea să nu se fi schimbat amândoi şi să nu se recunoască, mai rău, să nu se mai placă. În cele din urmă n-a mai găsit scuze şi s-a dus s-o vadă. A preferat să vină pe neaşteptate, nu şi-a anunţat vizita, dar când a ajuns la restaurant Joan şi Susan i-au spus că încetase lucrul la ele de câteva zile. L-au primit entuziasmate, l-au cercetat din cap până-n picioare ca să se convingă că era întreg, l-au îndopat cu lasagna vegetariană şi prăjituri cu fistic şi miere, în sfârşit i-au indicat strada unde-ar fi putut da de Carmen. El a constatat noua înfăţişare a celor două femei: purtau nişte cercei care se vedeau de departe, se tunseseră, Joan era fardată, judecând după îmbujorarea inexplicabilă a obrajilor. I-au spus râzând că nu mai ţinea să poarte cozi de piele-roşie sau cocuri de bunicuţă, bijuteriile lui Tamar cereau oarece cochetărie, lucru care nu era chiar aşa de rău, după cum îşi dăduseră ele seama cam târziu, dar aveau de gând să recupereze timpul pierdut. Poţi să fii feministă şi cu zdrăngănelele astea în urechi şi un pic de fard, nu te speria, că n-am renunţat la principiile noastre. Gregory a vrut să ştie cine era Tamar, s-au repezit să-i explice că era noul nume al lui Carmen, care se ocupa acum exclusiv de bijuterii, voia să impună un stil şi un nume, iar al ei nu i se părea destul de exotic. Se ducea în fiecare dimineaţă pe strada hipioţilor ca să-şi vândă marfa pe o măsuţă pliantă. Locurile se trăgeau la sorţi zilnic, sistem care eliminase conflictele din anii anteriori, când vânzătorii ambulanţi îşi apărau cu pumnii locul preferat. Ca să prinzi un loc bun trebuia să te scoli devreme, dar ea era foarte disciplinată, aşa că mai mult ca sigur o va găsi la primul

colț, locul cel mai bun, aproape de universitate, unde te puteai duce la toaletă.

Pe ambele trotuare, strada era ticsită de comercianți și artizani care-și câștigau pâinea cu ce reușeau să vândă și trăiau din iluzii metafizice, naivitate politică și droguri. Printre ei mișunau și câțiva nebuni, atrași acolo de cine știe ce magnet misterios. Guvernul tăiase fondurile pentru asistența medicală, lăsând fără resurse oricum sărăcitele spitale psihiatrice, care se vedeau silite să dea drumul pacienților. Aceștia trăiau din mila publică pe timp de vară, iarna erau aduși înapoi, ca să nu rămână cadavre degerate pe stradă. Poliția nu-i băga în seamă pe bieții nebuni, cu excepția celor agresivi, lumea se obișnuise cu ei, nu se temea și îi hrănea când îi vedea flămânzi. Aproape că nu-i puteai deosebi de hipioții drogați, însă unii erau de neconfundat și faimoși, de exemplu balerinul în maiou străveziu și mantie flamboaiantă de înger căzut, care aluneca tăcut în poante și îi speria pe trecătorii neatenți. Printre cei mai cunoscuți se număra un vizionar nefericit, care citea viitorul în niște cărți de el inventate și se văicărea întruna de răutățile acestei lumi. Disperat de atâta răutate și lăcomie, într-o zi n-a mai suportat și și-a scos ochii cu o lingură în plină stradă. L-a adunat o ambulanță, dar nu după multă vreme era înapoi, liniștit și surâzător, pentru că nu mai vedea cruda realitate. Cineva i-a marcat cărțile cu niște găurele, ca să le poată deosebi, așa că a continuat să le ghicească trecătorilor, cu și mai mult succes, căci ajunsese legendar. În fauna asta și-a căutat Gregory prietena. Și-a făcut drum prin mulțime fără s-o vadă, era perioada Crăciunului și trotuarele gemeau de lumea care făcea ultimele cumpărături. Iar când a zărit-o i-a luat ceva timp să suprapună imaginea ei peste cea din amintirile sale. Stătea pe o băncuță în spatele unei măsuțe pliante pe care erau expuse bijuteriile sclipitoare, pletele îi cădeau pe umeri în devălmășie, purta un ilic de odaliscă brodat cu arabescuri, avea brațele pline de brățări, iar rochia de bumbac întunecat în formă de tunică era strânsă în talie cu un lanț de care atârnau monede de cupru și argint. Servea un cuplu de turiști care precis că venise de la ferma din Vestul Mijlociu ca să vadă de aproape grozăviile de la Berkeley de care aflase

de la televizor. Nu l-a văzut pe Gregory, care a rămas pe loc, urmărind-o de la distanță. Au fost câteva minute în care a trecut în revistă tot ce împărtășise cu ea, visele calde ale adolescenței, când credea că o iubea încă de când dormeau în același pat, ziua morții tatălui său. I s-a părut foarte schimbată, gesturile ei vădeau siguranță și forță, iar trăsăturile hispanice i se accentuaseră: avea parcă ochii mai negri, mișcările mai ample, râsul mai îndrăzneț. Călătoriile îi ascuțiseră intuiția, o făcuseră mai abilă, de aici și schimbarea de nume și stil. Termenul „etnic" tocmai se încetățenise pentru a desemna ceva venit din locuri pe care nimeni nu le putea găsi pe hartă, iar ea l-a adoptat, pricepând imediat că pe aici nimeni n-ar fi purtat cu mândrie bijuteriile făcute de o biată *chicana*. Astfel că pe masa ei trona un afiș ce anunța: *Tamar, bijuterii etnice*. Din locul unde se afla, Gregory a ascultat ce vorbea cu clienții: le spunea că e țigancă, iar ei ezitau, temându-se să nu fie păcăliți la tranzacție. Vorbea cu un accent necunoscut. Gregory o știa incapabilă de prefăcătorie, dar poate că-l adoptase din șmecherie, la fel cum își inventa un trecut misterios, mai curând în glumă decât din vocația înșelătoriei. Dacă cineva i-ar fi reamintit că era fiica repudiată a unor imigranți ilegali din Zacatecas, s-ar fi mirat până și ea. În scrisorile pe care le primise de la ea, îi povestea o autobiografie extravagantă pe care o crea pe capitole, ca o telenovelă, iar el o avertizase nu doar o dată să fie atentă, că de atâtea minciuni inventate risca să le creadă până la urmă. Acum, la câțiva metri de ea, înțelegea că devenise protagonista propriului ei roman și că Tamar se potrivea perfect rolului pitoresc de vânzătoare de podoabe. Exact atunci, ea și-a ridicat privirile, l-a văzut și a scos un țipăt.

S-au îmbrățișat îndelung ca doi copii care se rătăciseră, într-un târziu și-au căutat gura și s-au sărutat tremurând de patima la care visaseră în anii de tainice fantasme. Carmen a strâns repede totul, a pliat măsuța și au luat-o din loc, împingând cărucul cu cutiile cu bijuterii, privindu-se lacom și căutând un loc unde să facă dragoste. Asta era prima urgență, nu era timp de vorbă, trebuiau să se atingă, să se exploreze și să vadă dacă erau așa cum își imaginaseră. N-a vrut să-l împartă pe Gregory cu Joan și Susan, dacă

mergeau acasă la ele precis că întâlnirea ar fi fost inevitabilă și, oricât de discrete ar fi fost cele două, tot ar fi aflat de el; asta era și părerea lui, așa că a dus-o direct la un motel sărăcăcios. S-au dezbrăcat smulgându-și hainele de pe ei și s-au prăbușit în pat, flămânzi și nerăbdători. Prima îmbrățișare a fost intensă și violentă, lipsită de orice preambul, o gâfâială între cearșafuri, după care a urmat o somnolență de câteva minute. Prima care s-a dezmeticit a fost Carmen. S-a ridicat într-un cot ca să se uite la acest bărbat cu care crescuse, dar care acum i se părea străin. Îl visase de atâtea ori, iar acum stătea gol lângă buzele ei. Războiul îl strunjise violent, era mai slab și mai musculos, tendoanele i se vedeau sub piele precum odgoanele, pe un picior se vedeau venele albastre și în relief, urmare a unui accident de pe vremea când muncea cu ziua. Chiar și în somn era încordat. L-a sărutat cu melancolie, își imaginase altfel de întâlnire, nu acest soi de viol reciproc, această trântă, ce făcuseră ei nu era dragoste, era ceva ce-i lăsase un gust de păcat. A avut impresia că nu era acolo cu totul, că sufletul îi umbla în altă parte, n-o îmbrățișase pe ea, ci cine știe ce fantomă din trecut sau din coșmarurile lui, lipsiseră tandrețea, complicitatea și bucuria, nu-l auzise șoptindu-i numele și n-o privise în ochi. Nici ea nu fusese la înălțime, lipsise ceva, Gregory impusese ritmul și totul se petrecuse mult prea repede, se cufundase într-o junglă întunecată, iar acum ieșea la lumină, caldă, umedă, un pic îndurerată și tristă. Eșecurile în dragoste nu-i distruseseră capacitatea de tandrețe. Deschisă pentru a-l primi, se lovise de nebănuita rezistență a prietenului pe care-l aștepta încă din copilărie, dar a pus-o pe seama privațiunilor războiului și nu și-a pierdut speranța de a găsi un locșor prin care să-i ajungă la suflet. S-a aplecat și l-a sărutat din nou, el s-a trezit tresărind și în defensivă, dar a recunoscut-o și a zâmbit, acum părea relaxat. L-a luat de umeri și l-a tras spre ea.

— Ești singuratic și luptător, ca un cowboy din filmele western, Greg.

— N-am călărit în viața mea, Carmen.

Nu știa cât de exact era diagnosticul ei și cât de profetic. Singurătatea și lupta i-au marcat destinul. Deodată, în minte i s-au

bulucit toate amintirile pe care încercase să le țină departe și l-a cuprins o amărăciune adâncă, imposibil de împărtășit cu cineva, nici măcar cu ea în acea clipă de intimitate. Crescuse ca o buruiană din curte, fără apă și mână de grădinar, printre aiurelile metafizice ale tatălui, tăcerile inflexibile ale mamei, ranchiuna tenace a surorii și violența cartierului, suportând agresiuni din cauza culorii pielii și a ciudățeniilor alor săi, sfâșiat în permanență între imboldurile inimii sale sentimentale și febra bătăioasă, energia sălbatică care făcea să-i clocotească sângele și să-și piardă capul. Una îl făcea să se topească de milă, alta îl îndemna la neînfrânare. Era prins între nehotărârea eternă a celor două forțe opuse, care-l tăiau în două jumătăți ireconciliabile, era ca și cum o gheară l-ar fi sfâșiat pe dinăuntru, despărțindu-l de ceilalți. Se simțea condamnat la singurătate. Obișnuiește-te cu ideea și nu te mai gândi la asta, Gregory, ne naștem și murim singuri, îi spusese Cyrus, viața e confuzie și suferință, dar mai ales singurătate; există explicații filozofice, dar, dacă tu preferi povestea cu Grădina Raiului, gândește-te că asta e pedeapsa rasei umane pentru că a mușcat din fructul cunoașterii. Idee care-i provoca o furie rebelă, căci Reeves nu renunțase la visul din copilărie, când spera că angoasa de a trăi ar putea pieri ca prin farmec. Pe vremea aceea, când se ascundea în pivnița casei cuprins de o frică irațională, își imagina că într-o bună zi se va trezi eliberat de durerea surdă din centrul ființei sale, că totul era o chestiune de principii și decență. Dar nu fusese așa. Trecuse prin riturile de inițiere și prin succesivele etape ale drumului virilității, se formase singur, îndurase tăcut toate loviturile, credincios mitului național al tipului independent, orgolios și liber. Se considera un bun cetățean, gata să-și plătească impozitele și să-și apere patria, numai că undeva exista o capcană insidioasă și în locul presupusei recompense tot mlaștina aia era. Degeaba își făcuse datoria, viața era ca o iubită nesățioasă, care cerea tot mai mult efort și curaj. În Vietnam învățase că pentru a supraviețui e nevoie să calci în picioare multe reguli, că lumea nu era a celor timizi, ci a celor îndrăzneți, că în viața reală ticăloșii o duceau mai bine decât eroii. Războiul nu avea o rezolvare morală, nu erau nici învingători, cu toții făceau

parte din aceeași înfrângere teribilă, iar acum, în viața reală, parcă era tot așa, însă era hotărât să scape de blestem. Am să mă cațăr cât mai sus, chiar de-ar fi să-mi calc mama în picioare, își spunea în oglindă în timp ce se bărbierea, doar-doar o reuși să scape de senzația deprimantă cu care se trezea în fiecare dimineață. Iar despre asta nu voia să vorbească cu nimeni, nici măcar cu Carmen. I-a simțit atingerea părului pe buze, i-a aspirat aroma de sirenă curajoasă și s-a lăsat pradă dorinței. I-a zărit în semiîntuneric trupul cambrat, i-a auzit râsul și suspinele, i-a simțit sfârcurile tremurătoare în palmă și timp de o clipă mult prea scurtă s-a crezut mântuit de anatema de om singur, dar apoi bătăile nebunești ale sângelui și bubuiturile inimii au distrus himera, s-a cufundat tot mai mult în abisul absolut al plăcerii, în ultima și cea mai adâncă izolare.

S-au îmbrăcat mult mai târziu, când nevoia de a respira aer curat și de a mânca și altceva decât pizza rece și bere călduță, singurele lucruri pe care le oferea motelul, i-a readus la realitate. Avuseseră timp să se mângâie cu mai mult calm și să se pună la curent cu trecutul, să termine convorbirile începute la telefon câțiva ani la rând, să-l evoce pe Juan José, să-și povestească iluziile pierdute, amorurile eșuate, proiectele neterminate, aventurile și suferințele adunate. Au fost ceasurile în care Carmen și-a dat seama că nu doar la corp se schimbase Gregory, ci și la suflet, dar a continuat să spere că timpul îi va șterge amintirile urâte și va redeveni cel de dinainte, bunul prieten sentimental și amuzant cu care câștiga concursurile de rock-and-roll, confidentul, fratele. Nu, frate niciodată, și-a zis cu tristețe. Odată potolită curiozitatea carnală, s-au îmbrăcat și au ieșit în stradă, lăsând căruțul cu podoabe în cameră. În fața cănilor cu cafea fierbinte și a tartinelor crocante, s-au privit în lumina roșiatică a asfințitului și s-au simțit stânjeniți. Nu înțelegeau ce voia să însemne umbra care se lăsase între ei, dar îi percepeau efectele nefaste. Își potoliseră o dorință urgentă, dar aceea nu fusese o întâlnire adevărată, nu se contopiseră într-un singur spirit și nici nu găsiseră dragostea aceea în stare să le dea viața peste cap, așa cum își imaginaseră. Îmbrăcați și potoliți, înțelegeau că drumurile lor erau divergente, că prea

puține erau lucrurile despre care aveau aceeași părere, că interesele lor erau diferite, că nu împărtășeau aceleași planuri și valori. Când Gregory i-a expus ambiția sa de a deveni un avocat de succes și de a face bani, a crezut că glumea, lăcomia asta nu i se potrivea, unde-i erau idealurile, cărțile și discursurile lui Cyrus cu care o bătea la cap în adolescență și pe care ea le lua în derâdere ca să-l necăjească, dar apoi le asimilase și le făcuse și ale ei? Ani în șir se considerase frivolă, apoi îl văzuse ca pe îndrumătorul ei, iar acum se vedea trădată. La rândul său, Gregory n-avea răbdare să-i asculte părerile despre subiectele importante, de la război până la hipioți, i se păreau niște aiureli de fată răsfățată și boemă, care nu suferise niciodată cu adevărat. Iar faptul că se simțea realizată pe deplin vânzând podoabe pe stradă și că avea de gând să-și petreacă toată viața ca o vagaboandă, împingându-și căruțul și viețuind alături de nebuni și perdanți, era o dovadă suficientă a lipsei ei de maturitate.

— Ai ajuns un capitalist, l-a acuzat Carmen, îngrozită.

— Și de ce nu? Habar n-ai ce-i aia un capitalist!

Iar ea n-a fost în stare să-i spună ce avea pe suflet, s-a încurcat în niște fraze care au sunat copilărește.

Plătiseră hotelul pentru încă o noapte, dar, după ce și-au terminat tăcuți cafeaua, fiecare cufundat în singurătatea lui, și după ce s-au plimbat puțin pe înserat, ea a spus că trebuia să-și ia lucrurile și să se întoarcă acasă, pentru că avea de lucru. Asta l-a scăpat pe Reeves de jena de a inventa el o scuză. S-au despărțit cu un sărut scurt pe buze și cu promisiunea de a se revedea curând. Nu s-au văzut decât doi ani mai târziu, când Carmen Morales l-a sunat ca să-i ceară ajutorul: avea de salvat un copil de pe partea cealaltă a lumii.

Timothy Duane l-a invitat pe Gregory Reeves la o cină acasă la părinții lui și, fără să-și propună, i-a dat impulsul de care avea nevoie în carieră. Și-a primit prietenul cu obișnuita strângere de mână, de parcă tocmai s-ar fi întors dintr-o scurtă vacanță, și doar strălucirea ochilor îi trăda emoția de a-l revedea; ca toți ceilalți, nici el n-a vrut să afle amănunte despre război. Gregory avea

impresia că făcuse ceva rușinos, a reveni din Vietnam echivala cu a ieși din închisoare la capătul unei lungi condamnări, lumea se prefăcea că nu se întâmplase nimic, îl trata exagerat de politicos sau îl ignora cu totul: locul combatanților era pe câmpul de luptă. Cina din casa Duane a fost plicticoasă și formală. I-a deschis ușa o negresă bătrână și frumoasă în uniformă nouă și l-a condus în salon. Uluit, a constatat că nu era nici măcar un centimetru pătrat de perete sau podea liber, abundența de tablouri, covoare, sculpturi, mobilă, draperii și plante nu lăsa privirii nici o clipă de odihnă. Erau acolo mese cu incrustații de sidef și filigran de aur, jilțuri din mahon cu perne îmbrăcate în mătase, colivii de argint pentru păsări îmbălsămate și o colecție de porțelanuri și cristaluri demnă de un muzeu. Timothy i-a ieșit în întâmpinare.

— Ce lux, a exclamat Gregory în chip de salut.

— Ea e singurul lux din toată casa. Aceasta e Bel Benedict, faceți cunoștință, a arătat el spre negresa care semăna cu o sculptură africană.

Atunci l-a cunoscut în sfârșit Gregory pe tatăl prietenului său, despre care acesta îi vorbise atât de des, un patriarh uscățiv și plin de ștaif, care-și făcea simțită autoritatea la fiecare două fraze. Seara ar fi fost un adevărat chin pentru Gregory dacă n-ar fi fost orhideele, care au salvat reuniunea și i-au deschis ușile carierei de avocat. Amicul Balcescu îl inițiase în viciul fără scăpare al botanicii, care începuse cu trandafirii, apoi se extinsese și la alte specii. În micul palat ticsit de obiecte de preț, atenția i-a fost atrasă cel mai mult de orhideele mamei lui Timothy. De toate formele și culorile, plantate în ghivece, atârnate de tavan, țâșnind din scoarță de copac sau crescând în chip de junglă în grădina interioară în care doamna reprodusese clima amazoniană. În timp ce ceilalți erau la cafea, Gregory s-a strecurat în seră să admire florile și a dat de un bătrân cu sprâncene mefistofelice și ținută dreaptă, la fel de entuziasmat. Au făcut comentarii despre plante, mirându-se reciproc de cunoștințele celuilalt. Omul era unul dintre avocații cei mai faimoși din țară, un fel de caracatiță ale cărei tentacule îmbrățișau întreaga Coastă de Vest, iar aflând că Gregory căuta

de lucru i-a dat cartea de vizită şi l-a invitat să vină să stea de vorbă. O săptămână mai târziu îl angaja la firma sa.

Gregory Reeves era unul dintre cei mai bine de şaizeci de avocaţi, toţi la fel de ambiţioşi, dar nu la fel de hotărâţi, care lucrau sub ordinele celor trei fondatori ce deveniseră milionari pe seama nenorocirilor altora. Biroul de avocatură ocupa trei etaje ale unui zgârie-nori de oţel şi sticlă din centru cu vedere spre golf. Ferestrele nu se deschideau, se respira aer condiţionat, iar un sistem de lumini disimulate în tavan crea iluzia unei zile polare eterne. Numărul de ferestre din fiecare birou determina importanţa ocupantului său: la început n-a avut nici una, iar când s-a retras după şapte ani se putea mândri cu câte două pe colţ, prin care abia de zărea clădirea de vizavi şi o bucăţică de cer, dar care reprezentau ascensiunea sa în firmă şi pe scara socială. Mai beneficia şi de câteva hârdaie cu plante şi de o mândreţe de sofa de piele englezească, în stare să suporte multe fără a-şi pierde stoica demnitate. Pe această mobilă au defilat destui colegi şi un număr nedeterminat de secretare, prietene şi cliente, care au făcut mai suportabile cazurile plicticoase de moşteniri, asigurări şi impozite pe care i-a fost dat să le rezolve. Nu după multă vreme, şeful a venit la el cu pretextul de a se sfătui cu el în legătură cu o varietate rară de ferigă, după care l-a invitat de vreo două ori la prânz. Observându-l de la distanţă, detectase agresivitatea şi energia noului angajat şi în curând i-a dat pe mână cazuri mai interesante pe care să-şi încerce ghearele. Excelent, Reeves, dă-i înainte tot aşa şi mai repede decât te aştepţi ai să ajungi asociatul meu, îl felicita el. Gregory bănuia că acelaşi lucru îl spunea şi altora, deşi în douăzeci şi cinci de ani extrem de puţini reuşiseră performanţa aceasta în cadrul firmei. Nu-şi făcea speranţe vane, ştia că era exploatat, lucra între zece şi cincisprezece ore pe zi, dar le considera un antrenament necesar pentru a zbura cu aripile lui într-o bună zi şi nu plângea. Legea era un păienjeniş de birocraţie şi ţpilul era să fii păianjen, nu muscă, iar sistemul juridic se transformase într-o sumă de regulamente atât de încâlcite, încât nici nu mai servea scopului pentru care fusese creat şi, în loc să facă dreptate, complica lucrurile până la demenţă. Scopul nu era să

descopere adevărul, să-i pedepsească pe vinovați și să răsplătească victimele, așa cum învățase la universitate, ci să câștigi procesul prin orice mijloace, iar pentru a avea succes trebuia să cunoști cele mai absurde chichițe legale și să le folosești în favoarea ta. Ascunderea documentelor, intimidarea martorilor și falsificarea datelor erau practici curente, totul era s-o faci eficient și discret. Pedeapsa legii nu trebuia să cadă niciodată asupra clienților în stare să-i plătească pe abilii avocați ai firmei. Viața lui a intrat pe un făgaș care i-ar fi îngrozit pe maică-sa și pe Cyrus, și-a pierdut o mare parte din entuziasmul pentru profesie, și-a zis că e doar o șansă de a se cățăra pe scara socială. Nu mai avea iluzii nici în alte aspecte ale vieții, mai ales în dragoste sau familie. Divorțul de Samantha s-a produs fără agresiuni inutile, printr-o înțelegere perfectată între ei la un restaurant italienesc, între două pahare de Chianti. N-aveau valori de împărțit, Gregory a acceptat să-i plătească o pensie alimentară și să se ocupe de cheltuielile pentru Margaret. La plecare a întrebat-o dacă putea să-și ia hârdaiele cu trandafiri, uscați acum, dar pe care el se credea dator să-i reînvie. Ea n-a avut nimic împotrivă, ba i-a oferit și cada de lemn de pe vremea nașterii acvatice eșuate, în care putea să cultive o mică junglă domestică. La început, Gregory se ducea săptămânal să-și vadă fiica, apoi vizitele s-au rărit; fetița îl aștepta cu o listă de lucruri pe care le voia, iar odată capriciile satisfăcute nu-l mai băga în seamă, ba chiar părea deranjată de prezența lui. O bună bucată de timp n-a sunat nici acasă, la maică-sa și la Judy; nici pe Carmen n-a sunat-o, își spunea că e prea ocupat cu serviciul.

Relațiile sociale erau un aspect esențial al succesului în carieră, prietenii servesc la deschisul ușilor, spuneau colegii de birou. Trebuia să fii la locul potrivit și la momentul potrivit și alături de oamenii potriviți. Judecătorii împărțeau același club cu avocații cu care se întâlneau pe urmă la tribunal, se înțelegeau ca între prieteni. Sportul nu era punctul său forte, dar s-a silit să joace golf pentru că așa își făcea relații. Și-a cumpărat și o ambarcațiune, conform planului, în ideea de a se îmbrăca în alb și a naviga însoțit de colegi invidioși și femei de invidiat, dar n-a reușit să dezlege tainele vântului și ale velelor, orice ieșire în golf

era un dezastru, astfel că barca a rămas părăsită la chei, cu cuiburi de pescăruși pe catarge și acoperită cu un strat de alge putrezite. Gregory avusese o copilărie săracă și o tinerețe plină de lipsuri, dar prinsese din filme gustul unei vieți îmbelșugate. La cinematograful din cartier văzuse bărbați în smoching, femei în rochii de lamé și mese cu patru sfeșnice la care slujeau servitori în uniformă. Toate astea țineau de un ipotetic trecut al Hollywoodului și nu aveau aplicație practică, dar tot l-au fascinat. Poate de aceea se amorezase de Samantha, ușor de imaginat în rolul unei blonde glaciale și distinse de pe marele ecran. A început să-și comande costumele la croitorul chinez cel mai scump din oraș, la care se îmbrăcau și bătrânul său șef amator de orhidee și alți magnați, își cumpăra cămăși de mătase și butoni de aur cu inițialele sale. Croitorul i-a fost un bun sfătuitor și i-a interzis să poarte pantofi în două culori, cravate cu picățele, pantaloni cadrilați și alte tentații, până când, treptat, Reeves și-a rafinat gustul în materie vestimentară. A avut noroc de o sfătuitoare eficientă și în ce privește decorarea casei. La început cumpăra pe credit tot ce-i sărea în ochi, cu cât mai mare și mai încărcat obiectul, cu atât mai bine, încercând să imite la scară mică ce văzuse în casa părinților lui Timothy Duane, căci credea că așa trăiesc bogații, numai că se îndatora și tot nu reușea să plătească asemenea extravaganțe. Colecționa mobilă veche la mâna a doua, candelabre cu ciucuri de cristal, vaze înalte, chiar și doi abisinieni din bronz, în mărime naturală, cu turban și papuci. Căminul era pe cale să i se transforme într-un bazar exotic, când i-a ieșit în cale o tânără decoratoare care l-a salvat de consecințele prostului gust. O cunoscuse la o petrecere și chiar în noaptea aceea au început o legătură pasională și de scurtă durată, dar care s-a dovedit extrem de importantă pentru el, căci n-a uitat niciodată cele învățate de la ea. Femeia l-a învățat că ostentația e dușmanul eleganței, idee care se bătea cap în cap cu preceptele din cartierul hispanic și la care nu s-ar fi gândit în ruptul capului, după care s-a apucat să elimine fără milă aproape tot ce adunase el în casă, inclusiv abisinienii, pe care i-a vândut la un preț exorbitant hotelului San Francis, unde se pot vedea și astăzi la intrarea barului. Au scăpat

doar patul imperial, hârdaiele cu trandafiri și cada pentru nașteri transformată în răsadniță. În cele cinci săptămâni de trai în comun i-a transformat casa într-un spațiu simplu și funcțional, pereții au fost zugrăviți în alb, podelele au fost acoperite cu o mochetă nisipie, după care a mers cu Gregory și au cumpărat mobilă modernă. Instrucțiunile ei erau categorice: puțin, dar bun, culori neutre, elemente decorative reduse la minimum, dacă ai vreo îndoială, mai bine te abții. Grație sfaturilor sale, casa a dobândit o austeritate monahală și așa a rămas până când stăpânul ei s-a recăsătorit, câțiva ani mai târziu.

Reeves nu vorbea niciodată despre experiența sa din Vietnam, pe de o parte pentru că nimeni nu dorea să audă așa ceva, pe de alta pentru că-și imagina că tăcerea avea să-l vindece în cele din urmă de amintiri. Plecase să apere interesele patriei sale având în cap imaginea eroilor, se întorsese învins, fără să priceapă de ce ai lui mureau cu miile și ucideau fără milă oameni pe un pământ străin. Între timp, războiul, care la început se bucurase de sprijinul euforic al opiniei publice, ajunsese un coșmar național, protestele pacifiștilor se înmulțiseră și sfidau guvernul. Nimeni nu pricepea cum de era posibil să trimiți oameni în spațiu, dar să nu poți pune capăt acestui conflict fără de sfârșit. Întorși acasă, soldații se loveau de o ostilitate mai feroce decât cea a inamicului, nici gând de respectul și recunoștința care li se promiseseră în momentul recrutării. Erau priviți ca niște criminali, nimeni nu voia să știe ce îndураseră acolo. Mulți dintre cei care suportaseră fără crâcnire rigorile frontului cedau odată întorși, constatând că nu era loc pentru ei.

— Asta e o țară de învingători, Greg, nimeni nu iartă eșecul. Nu e vorba de morala sau de justețea acestui război, nimeni nu vrea să știe de morți, nici de ai noștri și cu atât mai puțin de ai celorlalți, ce ne enervează e că nu am învins și c-o să plecăm de acolo cu coada între picioare, i-a spus Timothy Duane.

— Aici nu se prea știe ce înseamnă războiul, Tim. N-am fost niciodată invadați de inamic, nici bombardați, ne luptăm de atâta amar de vreme, numai că de la Războiul Civil încoace în țara noastră nu s-a auzit o bubuitură de tun. Oamenii habar nu au

cum arată un oraș sub bombardament. Și-ar schimba imediat părerea dacă copiii lor ar muri loviți de o bombă sau casa lor s-ar face scrum sau n-ar mai avea ce mânca, i-a răspuns Reeves singura dată când vorbiseră despre acest subiect.

Dar nu și-a cheltuit energia cu lamentări inutile și, cu aceeași hotărâre cu care scăpase cu viață din Vietnam, s-a apucat să înlăture piedicile din calea sa. Și-a urmat cu strășnicie decizia luată pe patul spitalului din Hawaii, atât de bine, încât după doi ani, când războiul se sfârșise, se transformase în paradigma bărbatului de succes și-și conducea viața cu abilitatea îndrăzneață a unui scamator cu care pe vremuri Carmen jongla cu cinci cuțite deodată. Dobândise aproape tot ce-și dorea, avea bani, femei și un prestigiu la care nici nu visase, dar tot nu avea pace. Nimeni nu bănuia neliniștea care-l apăsa pe umeri precum un sac cu pietre, pentru că afișa o veselie și o dezinvoltură de pungaș fericit, doar Carmen și-a dat seama, dar nici ea n-a putut să-l ajute.

— Parcă te-ai afla în arenă ca să te lupți cu taurul, doar că îți lipsește instinctul de a ucide, a sunat diagnosticul ei.

În fond, ce căutam eu la o femeie? Nici acum nu știu. Nu-mi căutam jumătatea cealaltă a sufletului ca să mă simt întreg, nici vorbă de așa ceva. Pe atunci nu ajunsesem la acest grad de maturitate, umblam după ceva cât se poate de pământesc. Le ceream partenerelor ceva ce nici eu nu eram în stare să definesc, mă întristam neputându-l obține. După divorț, război și la vârsta la care ajunsesem eu, un om normal ar fi scăpat de orice intenție romantică; n-a fost însă și cazul meu. Pe de o parte, încercam să-mi vâr în pat toate femeile din pură dorință sexuală, pe de alta, mă îmbufnam că nu răspundeau pretențiilor mele sentimentale. Totul era o mare confuzie. Au fost decenii în care eram frustrat, după fiecare întâlnire amoroasă mă copleșea o melancolie furioasă, o dorință de a pleca repede. Chiar și cu Carmen fusese așa, a avut dreptate să nu vrea să mă vadă doi ani, cred că m-a detestat. Femeile sunt precum păianjenii devoratori, dacă nu scapi de ele nu mai poți fi tu însuți și ajungi să trăiești doar ca să le faci pe plac, mă prevenea Timothy Duane, care se întâlnea

săptămânal cu alți tipi ca să vorbească de masculinitatea amenințată de mofturile feminismului. Nu l-am luat în seamă, dar am avut noroc pentru că la urechile lui n-au ajuns nici plângeri și nici bârfe. Aveam o zi fixă de ieșit cu el la chefuri, schimbam date și liste de candidate. Pentru el era un sport, pentru mine, un soi de delir. Amicul meu era băiat bun, galant și bogat, însă eu dansam mai bine, cântam după ureche la câteva instrumente și știam să gătesc, aiurelile astea după care se prăpădesc femeile. Împreună ne credeam irezistibili, însă cred că eram așa doar pentru că ne interesa cantitatea, nu calitatea, ieșeam cu orice femeie care era de acord, nu pot spune că eram selectivi. Ne-a cășunat în aceeași zi pe o filipineză dezinvoltă și pretențioasă, am copleșit-o cu atenții întrecându-ne să vedem pe cine alege, numai că tipa era mult mai emancipată decât noi și ne-a anunțat clar că avea de gând s-o facă cu amândoi. Solomonica ei alegere a eșuat atunci, nu puteam suporta competiția. De atunci ne împărțeam fetele într-un mod atât de prozaic, încât, dacă ele ar fi știut, nu ar fi acceptat niciodată. Aveam mai multe nume în agendă, le sunam în mod regulat, nici una nu era o legătură stabilă, nici uneia nu-i promiteam nimic, aranjamentul ăsta mi se părea comod, dar nu îmi era destul, cum apărea alta mai interesantă, cum o asaltam cu aceeași grabă cu care o părăseam apoi. Presupun că mă mâna iluzia de a găsi într-o bună zi partenera ideală care să justifice căutarea, la fel cum continuam să beau vin, deși îmi provoca alergii, sperând să găsesc marca perfectă, sau cum făceam vara turism, alergând dintr-un oraș în altul, într-o căutare epuizantă a locului minunat în care să mă simt perfect. Căutam, căutam întruna, dar căutam undeva în afara mea.

În acea etapă a vieții mele sexul echivala cu violența războiului, era o formă malignă de a stabili un contact care mă lăsa stors și gol. Nu știam atunci că din fiecare întâlnire învățam câte ceva, că nu umblam orbește în cerc, ci într-o lentă spirală ascendentă. Mă maturizam cu un efort colosal, exact cum prevăzuse Olga. Ești un animal puternic și încăpățânat, n-o să ai o viață ușoară, o să înduri destule lovituri, spusese ea atunci. Fusese prima mea profesoară într-o materie care avea să-mi determine un capitol

important al caracterului meu. La șaisprezece ani nu-mi oferise doar aventuri erotice, lecția cea mai importantă fusese despre ceea ce înseamnă un cuplu adevărat. M-a învățat că în dragoste amândoi se deschid, se acceptă, se predau. Am avut noroc, puțini bărbați au ocazia să învețe asta la prima tinerețe, dar eu n-am știut să înțeleg și am uitat repede. Dragostea e muzica, sexul e doar instrumentul, spunea Olga, dar mi-a trebuit mai bine de o jumătate de viață să-mi găsesc centrul, de aceea mi-a fost atât de greu să învăț muzica. Am căutat cu tenacitate dragostea acolo unde n-o puteam găsi, iar în rarele ocazii când am avut-o înaintea ochilor n-am recunoscut-o. Legăturile mele au fost furioase și trecătoare, nu puteam să mă predau în fața unei femei și nici s-o accept. Carmen a intuit asta singura dată când am împărțit patul, însă nici ea nu trăise încă o relație plenară, era la fel de ignorantă ca mine, nici unul din noi nu-l putea conduce pe celălalt pe drumurile iubirii. Nici ea nu cunoscuse intimitatea absolută, partenerii o jigniseră sau o părăsiseră, n-avea încredere în nimeni, iar când a fost să fie cu mine am dezamăgit-o. Sunt sigur că încercase atunci cu bună-credință să mă primească în suflet și în corp, Carmen e toată tandrețe, instinct și compasiune, e drăgăstoasă fără efort, dar eu nu eram pregătit, iar mai târziu, când am vrut să mă apropii, a fost prea târziu. N-are rost să plângi pentru laptele vărsat, vorba Inmaculadei, viața ne rezervă multe surprize și, judecând după situația mea de acum, poate că a fost chiar mai bine așa. Pe atunci femeile, la fel ca mașinile sau hainele, erau simboluri ale puterii, se schimbau fără să lase urme, licurici în noaptea unui delir prelungit și inutil. Dacă vreo prietenă o fi plâns pe ascuns pentru că nu reușise să mă atragă într-o relație serioasă, nu țin minte, la fel cum nu țin minte lista partenerelor întâmplătoare. Nu doresc să evoc chipurile iubitelor din perioada aceea de dezmăț, dar, chiar dacă aș vrea, cred că aș da de foi albe.

Familia Morales a primit scrisoarea care-avea să schimbe destinul lui Carmen și i-au citit-o la telefon: *Domnișoară Carmen, vi-l încredințez pe fiul meu pentru că fratele dumneavoastră Juan José voia ca el să crească în Statele Unite. Copilul se numește Dai*

Morales, are un an și nouă luni și e foarte sănătos. Va fi un fiu bun și un nepot bun pentru onorabilii săi bunici. Vă rog să veniți să-l luați repede. Sunt bolnavă și n-am să mai trăiesc mult. Vă salută cu respect, Thui Nguyen.

— Știai că Juan José avea o femeie acolo, departe? a întrebat Pedro Morales cu glasul spart de efortul de a încerca să pară neafectat, în timp ce, în bucătărie, Inmaculada își răsucea batista în mână, ezitând între fericirea de a mai avea un nepot și îndoielile bărbatului care mirosea o înșelăciune.

— Da, și știam și de copil, a mințit Carmen, căreia îi luase mai puțin de cincisprezece secunde ca să-și adopte sufletește nepotul.

— Nu avem nici o dovadă că Juan José e tatăl.

— Dar mi-a spus la telefon.

— Poate că femeia l-a păcălit. N-ar fi prima dată când un soldat cade în mrejele unei astfel de povești. Dacă mama e ceva sigur, nu tot așa se poate spune despre tată.

— Atunci nici de mine nu poți fi sigur că sunt fata ta.

— Nu fi obraznică! Și, dacă știai, de ce nu ne-ai spus?

— N-am vrut să vă faceți griji. Am crezut că nu vom cunoaște niciodată copilul. Am să mă duc să-l iau pe micul Dai.

— N-o să fie ușor, Carmen. De data asta nu-l mai putem trece granița ascuns sub o grămadă de lăptuci, cum au procedat prietenii mei mexicani cu copiii lor.

— O să-l aduc, tată, fii sigur.

După care l-a sunat pe Gregory, cu care nu mai vorbise de mult, și i-a dat vestea imediat, atât de emoționată și entuziasmată la gândul de a deveni mamă adoptivă, că a uitat să-și arate mila pentru femeia bolnavă și pe moarte și să-l întrebe pe prietenul ei cum îi mersese în anii de când nu mai știau nimic unul de altul. Șase ore mai târziu, el o suna să-i spună că venea s-o pună la curent cu amănuntele: făcuse cercetări și Pedro Morales avea dreptate, era destul de complicat să aducă copilul în țară. S-au întâlnit la restaurantul lui Joan și Susan, acum atât de faimos, că apărea în ghidurile turistice. Mâncarea nu se schimbase, numai că pe pereți nu mai vedeai funii de usturoi, ci afișe feministe, portrete semnate de ideoloagele mișcării, caricaturi pe aceeași temă,

iar la loc de onoare, faimosul sutien în vârf de băţ, din care patroanele localului îşi făcuseră simbol în urmă cu câţiva ani. Celor două le mergea bine financiar, dar îşi păstraseră manierele pline de căldură. Joan era în amor cu cel mai căutat guru din oraş, românul Balcescu, care nu mai predica în parc, ci în propria sa şcoală, iar Susan moştenise de la taică-său o bucată de pământ pe care cultivau legume organice şi creşteau nişte pui fericiţi, care în loc să stea câte patru într-un coteţ şi să mănânce hrană sintetică umblau liberi şi ciuguleau grăunţe adevărate până să fie tăiaţi şi să ajungă în oală. Tot acolo Balcescu cultiva marijuana hidroponică, ce se vindea ca pâinea caldă, mai ales în perioada Crăciunului. Aşezaţi la masa cea mai bună, lângă fereastra deschisă spre grădina sălbăticită, Carmen i-a repetat că voia să adopte acel nepot, chiar de-ar fi să-şi petreacă restul zilelor cultivând orez în sud-estul asiatic. Nu voi avea niciodată un copil al meu, dar acesta e ca şi al meu, pentru că în vinele lui curge şi sângele meu, plus că am datoria spirituală de a avea grijă de fiul lui Juan José şi nici un serviciu de imigraţie din lume n-o să mă împiedice. Gregory i-a explicat calm că viza nu era singura problemă, formalităţile treceau printr-o agenţie de adopţii care avea să-i pună viaţa sub lupă ca să vadă dacă era o mamă potrivită şi dacă-i putea oferi copilaşului un cămin stabil.

— Îţi vor pune întrebări incomode. Nu vor fi de acord că stai toată ziulica printre hipioţi, drogaţi, demenţi şi cerşetori, că n-ai un venit fix, asigurare medicală şi socială, program normal. Unde stai acum?

— Mă rog, deocamdată dorm în maşina mea în curtea unui amic. Mi-am luat un Cadillac galben din '49, o adevărată relicvă, trebuie să-l vezi.

— Minunat, cei de la agenţia de adopţii vor fi încântaţi!

— E ceva temporar, Greg. Îmi caut un apartament.

— Ai nevoie de bani?

— Nu, îmi merge bine cu vânzările, câştig cel mai bine de pe toată strada şi cheltuiesc puţin. Am nişte economii la bancă.

— Şi-atunci de ce trăieşti ca o cerşetoare? Sincer, mă îndoiesc c-o să-ţi dea copilul, Carmen.

— De ce nu-mi spui Tamar? Așa mă cheamă acum.

— O să încerc, dar mi-e greu, pentru mine vei fi întotdeauna Carmen. Te vor întreba și dacă ești măritată, sunt preferate cuplurile.

— Știai că acolo copiii americanilor făcuți cu femei vietnameze sunt tratați mai rău decât câinii? Nu le place sângele nostru. Dai o s-o ducă mult mai bine cu mine decât într-un orfelinat.

— Sigur, dar nu pe mine trebuie să mă convingi. Vei avea de completat formulare, de răspuns la întrebări și de demonstrat că e vorba de nepotul tău. Te previn că asta poate dura luni de zile, poate chiar ani.

— Nu putem aștepta atât, de-aia te-am sunat, Gregory. Tu cunoști legea.

— Dar nu pot face minuni.

— Nu-ți cer minuni, doar niște scurtături inofensive pe altarul unei cauze drepte.

Au pus la cale un plan. Carmen avea să-și folosească o parte din economii ca să se mute într-un apartament într-un cartier decent, va renunța la vândutul pe stradă și-și va instrui prietenii și cunoștințele cum să răspundă întrebărilor încuietoare ale autorităților. Ea l-a întrebat dacă era de acord să se căsătorească în caz că un soț ar fi fost un element indispensabil, el a asigurat-o amuzat că legile nu erau chiar atât de drastice și, cu un pic de noroc, nu trebuia să meargă atât de departe. S-a oferit s-o ajute cu bani, pentru că aventura asta avea să coste.

— Ți-am zis doar că am economii. Mersi, oricum.

— Păstrează-le pentru copil, dacă reușești să-l aduci. Eu îți plătesc avionul și-ți dau ceva pentru drum.

— Așa de bogat ești?

— Am mai ales datorii, dar pot oricând obține încă un împrumut, nu-ți face griji.

Trei luni mai târziu, la capătul unor formalități plicticoase pe la autorități publice și consulate, Gregory își însoțea prietena la aeroport. Ca să elimine bănuielile birocratice, Carmen își lepădase măștile și deghizările, purta un taior gri lipsit de orice haz și părul strâns, singurul semn al focului nestins cu totul erau ochii

machiați din plin cu *kohl*, la asta nu putuse renunța. Părea mai scundă, mai bătrână și aproape urâtă. Sânii ei mari, care sub bluzele gitane păreau atrăgători, sub sacoul posomorât semănau cu două baloane. Gregory s-a văzut silit să admită că personajul exotic pe care ea și-l crease depășea cu mult noua versiune și și-a promis să nu-i mai sugereze niciodată vreo schimbare de stil. Nu te speria, imediat ce copilul va fi cu mine voi redeveni eu însămi, i-a spus Carmen, îmbujorându-se. Se privea în oglindă și nu se regăsea. Își pusese în valijoară micul dragon pe care Gregory i-l dăduse în ultima clipă, „ca să-ți poarte noroc, ai nevoie de așa ceva". Își mai luase și o serie de documente, rod al inspirației și al îndrăznelii, fotografii și scrisori de la fratele ei Juan José și pe care avea de gând să le folosească călcând în picioare normele onestității. Reeves luase legătura cu Leo Galupi, convins că bunul său prieten cunoștea toată lumea și că nu existau piedici în stare să-l oprească. A asigurat-o pe Carmen că putea avea perfectă încredere în simpaticul italian din Chicago, deși se zvonea că era un escroc. I se imputa că făcuse avere pe piața neagră, de aceea nu se întorcea în Statele Unite. Adevărul era altul, omul își terminase misiunea de o vreme și rămăsese în Vietnam nu ca să facă bani, ci pentru că-i plăceau dezordinea și lipsa de siguranță, era făcut pentru o viață plină de emoții și se simțea ca peștele în apă. Nu avea bani, era un bandit învins de sufletul său generos. E drept, câștigase bine făcând afaceri la limita legală, dar cheltuise banii ținându-și niște neamuri depărtate, ajutându-și prietenii la nevoie și deschizând larg baierile pungii de cum vedea pe cineva la restriște. Războiul îi dădea posibilitatea să facă bani din afaceri tulburi, dar îl obliga, pe de altă parte, să-i cheltuiască în scopuri de binefacere. Locuia într-un subsol ticsit de lăzi cu marfă, produse americane pe care le vindea vietnamezilor și ciudățenii orientale pe care le vindea compatrioților: de la aripioare de rechin pentru vindecarea impotenței până la cozi lungi pentru peruci, prafuri chinezești dătătoare de vise frumoase și statuete de zeități străvechi din aur și fildeș. Într-un colț își instalase o mașină de gătit cu gaz pe care pregătea suculente rețete siciliene ca să-și aline nostalgiile și să hrănească vreo șase copii cerșetori

pe care-i ținea în viață. După cum îi promisese lui Gregory, a venit la aeroport s-o aștepte pe Carmen cu un buchet de flori care se cam pleoștise. N-a identificat-o ușor, se aștepta la un vârtej de fuste, coliere și brățări, nu la femeia anodină epuizată de drumul lung și topită de căldură. Nici ea nu l-a recunoscut, Gregory îl descrisese ca pe un mafiot în toată regula, dar s-a pomenit cu un fel de trubadur scăpat dintr-un tablou, numai că ținea în mână un carton pe care scria Tamar, așa s-au găsit în mulțime. Nu-ți face griji pentru nimic, frumoaso, începând din clipa asta mă ocup eu de tine și de toate problemele tale, i-a spus, sărutând-o pe amândoi obrajii. Și s-a ținut de cuvânt. Trebuia să jure strâmb în fața unui notar că Thui Nguyen nu avea familie, să imite scrisul lui Juan José Morales în scrisori măsluite în care să pomenească de sarcina iubitei sale, să trucheze fotografii în care cei doi apăreau braț la braț în diferite locuri, să falsifice certificate și ștampile, să-i implore pe funcționarii incoruptibili și să-i mituiască pe cei care se lăsau mituiți, demersuri pe care le făcea cu naturalețea cuiva care se bălăcise dintotdeauna în aceste ape. Era un tip chipeș, vesel și bine făcut, cu trăsături clare mediteraneene și o coamă neagră și lucioasă pe care și-o lega la spate într-o coadă scurtă. Carmen l-a rugat să vină cu ea la Thui Nguyen, căci tot așteptând această clipă și pregătindu-se pentru întâlnire își cam pierduse dezinvoltura și doar la gândul că avea să vadă copilul îi tremurau genunchii. Femeia locuia într-o cameră închiriată într-o casă mare, care înainte de război aparținuse pesemne unor negustori bogați, dar acum era împărțită și dată cu chirie la vreo douăzeci de suflete. Era atâta agitație de oameni care-și vedeau de treburi, de copii care alergau dintr-un loc într-altul, de radiouri și televizoare deschise, că le-a luat ceva timp să găsească locul pe care-l căutau. Le-a deschis ușa o mânuță de femeie, o umbră palidă cu o basma pe cap și o rochie de o culoare nedefinită. O simplă privire i-a fost de ajuns ca să vadă că Thui nu mințise: era foarte bolnavă. Scundă fusese mereu, dar acum parcă intrase la apă, era ca și cum i s-ar fi micșorat scheletul nelăsând timp pielii să se adapteze noilor dimensiuni, iar vârsta nu i-o puteai ghici, pentru că avea o expresie milenară pe un corp de adolescentă.

I-a salutat sobru, s-a scuzat pentru camera neconfortabilă și i-a poftit să se așeze pe pat; apoi le-a oferit ceai și, fără să aștepte vreun răspuns, a pus apa la fiert pe un reșou instalat pe singurul scaun disponibil. Într-un colț se vedea un fel de altar domestic cu fotografia lui Juan José înconjurată de flori, fructe și smirnă. Mă duc să-l aduc pe Dai, le-a spus și a plecat cu pași înceți. Carmen simțea că inima îi spărgea pieptul și tremura în ciuda căldurii umede care radia din pereți și făcea să crească o vegetație verzuie pe la colțuri. Leo Galupi a intuit că pentru femeia asta era vorba de clipa cea mai importantă din viață, a vrut s-o îmbrățișeze, dar n-a avut curaj s-o atingă.

Dai Morales a intrat de mână cu maică-sa. Era un copil slăbuț și brunet, destul de înăltuț pentru cei doi ani ai săi, cu părul țepos ca de arici și un chip foarte serios în care ochii negri și migdalați și fără pleoape vizibile reprezentau singura trăsătură orientală. Semăna leit cu poza pe care Inmaculada și Pedro Morales o aveau de la fiul lor la aceeași vârstă, doar că nu zâmbea. Carmen a dat să se ridice, dar n-au ținut-o picioarele și a căzut la loc. Și-a spus cu o hotărâre demență că acesta era copilul care se dusese pe țeavă în bucătăria Olgăi acum zece ani, că băiețelul acesta îi era menit dintotdeauna. Pentru o clipă a pierdut noțiunea timpului și s-a întrebat ce caută fiul ei în cămăruța asta mizerabilă. Thui a rostit ceva ce semăna cu un ciripit de pasăre și micuțul a făcut câțiva pași timizi și i-a strâns mâna lui Leo Galupi. Thui l-a corectat cu alt ciripit, iar el s-a întors spre Carmen, schițând un gest similar, dar atunci ochii lor s-au întâlnit și s-au cercetat preț de câteva secunde eterne, de parcă s-ar fi recunoscut după o lungă despărțire. Ea a întins brațele, s-a ridicat și l-a luat pe genunchi. Era ușor ca o pisică. Dai stătea liniștit, tăcut și o privea cu o expresie solemnă.

— De-acum înainte ea este mama ta, a spus în engleză Thui Nguyen, după care a repetat în limba ei, pentru ca fiul să înțeleagă.

Unsprezece săptămâni a petrecut Carmen Morales îndeplinind formalitățile de adopție a nepotului ei și așteptând viza pentru a-l putea duce în țară. Ar fi putut-o face într-un timp mai

scurt, numai că n-a știut asta niciodată. Leo Galupi, care inițial se dăduse peste cap ca s-o ajute să învingă obstacole aparent imposibil de trecut, la un moment dat începuse să complice lucrurile și să întârzie ultimele formalități, încurcându-se într-un păienjeniș de scuze și amânări inexplicabile. Orașul s-a dovedit mult mai scump decât își imaginase Carmen, astfel că după nici o lună a rămas fără bani. Gregory Reeves făcuse un transfer bancar care se topise repede în peșcheșuri și pentru a plăti hotelul, dar, exact când se hotărâse să-și atace economiile, Galupi s-a repezit s-o salveze. I-a spus că avea o nouă afacere cu fildeși de elefanți și că îi prisoseau banii, drept care n-avea nici un motiv să-i refuze ajutorul, căci o făcea pentru Juan José Morales, prietenul lui de suflet pe care-l iubise atât de mult și de la care nu apucase să-și ia rămas-bun. A bănuit ea că de fapt Galupi habar n-avusese de fratele ei până să-l roage Gregory s-o ajute, dar nici n-a insistat. Nu l-a lăsat să-i plătească hotelul, dar a acceptat să locuiască la el ca să facă economie. A venit cu valiza și cu o sacoșă cu mărgele și pietre, pe care le cumpărase în clipele libere, împreună cu niște mici insecte fosilizate din neolitic, din care avea de gând să facă broșe și spelci. Nu-și imaginase că omul acesta, pe care-l văzuse conducând o mașină de adevărat magnat și cheltuind cu două mâini, trăia într-un fel de subsol, un labirint de lăzi și rafturi metalice plin cu de toate. La o rapidă privire a zărit un pat de campanie, teancuri de cărți, cutii cu discuri și benzi, o stație excelentă de muzică și un televizor portabil cu o agățătoare de rufe pe post de antenă. Galupi i-a arătat bucătăria și celelalte facilități ale casei și i-a prezentat copiii, care tocmai veneau să mănânce, prevenind-o să nu le dea bani și să nu-și țină geanta la vedere. În toată dezordinea aia de tabără, baia a fost o surpriză: o încăpere impecabilă de lemn, cu cadă, oglinzi mari și prosoape plușate roșii. E lucrul cel mai bun de care am dat, nici nu-ți închipui ce greu e să faci rost de prosoape bune, a zâmbit amfitrionul, mângâindu-le plin de mândrie. După care a condus-o pe Carmen în celălalt capăt al subsolului, unde amenajase un spațiu despărțit printr-un zid de lăzi puse una peste alta și cu un impresionant paravan Coromandel în chip de ușă. Înăuntru Carmen a văzut un pat mare acoperit cu o plasă de țânțari albă, mobilier

delicat de lac negru pictat de mână cu egrete și flori de cireș, covoare de mătase, broderii pe pereți și lămpi mici cu abajur din hârtie de orez care răspândeau o lumină difuză. Leo Galupi îi pregătise o odaie demnă de o împărătească chineză. Acesta avea să-i fie refugiul timp de mai multe săptămâni, acolo nu pătrundeau zarva străzii și nici zgomotul războiului. Se întreba uneori ce-o fi fost în lăzile misterioase care o înconjurau, își imagina obiecte de preț, fiecare cu istoria sa, simțea în aer spiritul acestor obiecte. Era un loc unde trăia confortabil și în plăcută tovărășie, dar chinuită de nerăbdarea așteptării.

— Răbdare, răbdare, îi spunea Leo Galupi când o vedea stând ca pe jar, gândește-te că dacă Dai ar fi fost copilul tău ar fi trebuit să aștepți nouă luni. Nouă săptămâni nu înseamnă nimic.

În lungile ceasuri în care nu se ducea să-i vadă pe Thui și pe copil, Carmen bătea piețele și cumpăra materiale pentru bijuterii sau desena modele noi, inspirate din ciudata călătorie. I se părea absurd să umble prin bazar precum o turistă în mijlocul unui conflict de asemenea proporții. Deși cea mai mare parte a trupelor americane se retrăsese, conflictul continua să fie în toi. Își imaginase că orașul era o uriașă tabără militară, în care ar fi trebuit să-și caute nepotul strecurându-se printre soldați și târându-se prin tranșee, dar iată că se plimba pe străduțe înguste și se tocmea într-un puhoi de lume pestriță care părea să n-aibă nimic de-a face cu războiul. Dacă ai vorbi cu oamenii ți-ai schimba părerea, i-a spus Galupi, însă ea nu știa decât engleza, astfel că era izolată de popor. În mod nedeliberat a sfârșit prin a ignora realitatea și s-a dedicat celor două probleme care o interesau, micuțul Dai și munca ei. Gândurile i-au fost atrase de alte dimensiuni, Asia i-a intrat în piele, a invadat-o, a sedus-o. Și-a dat seama că mai avea multe de văzut pe lumea asta și, dacă voia să aibă succes și siguranță în viitor ca să-l îngrijească pe Dai, trebuia să călătorească în fiecare an în alte locuri depărtate și exotice în căutare de materiale rare și idei noi.

— Am să-ți trimit ce vrei, am relații, pot să-ți fac rost de orice, s-a oferit Galupi, care nu pricepea exact natura meseriei ei, dar îi bănuia posibilitățile comerciale.

— Trebuie să-mi aleg eu însămi materialele. Fiecare pietricică, scoică, bucățică de lemn sau de metal îmi sugerează ceva diferit.

— Aici n-ar purta nimeni chestiile astea pe care le desenezi. N-am văzut nici o femeie elegantă cu bucăți de oase sau pene la urechi.

— Acolo se bat pe ele. Femeile sunt gata să facă și foamea ca să-și cumpere niște cercei ca aceștia. Și, cu cât le dau mai scump, cu atât le plac mai mult.

— Măcar tu faci ceva legal, a râs Galupi.

Zilele i se păreau lungi, căldura și umezeala o făceau să sufere. Își punea hainele respectabile de matroană doar când avea de mers la oficialități, în rest purta un fel de tunici simple din bumbac și sandale țărănești cumpărate în piață. Petrecea multe ore singură, citind sau desenând, în zumzetul marilor ventilatoare din subsol. Galupi se întorcea pe seară cu plasele cu cumpărături, făcea un duș, își trăgea un șort pe el, punea muzică și se apuca să gătească. Nu după mult timp, apăreau comesenii, mai ales copii, care umpleau hangarul acela cu alergăturile și râsetele lor, apoi mâncau și plecau fără să spună la revedere. Câteodată Galupi invita prieteni americani, soldați sau corespondenți de presă, cu care stătea până târziu, bând și fumând marijuana. Cu toții acceptau prezența lui Carmen fără să pună întrebări, de parcă ar fi fost o parte din viața lui Galupi. Uneori o invita să cineze în oraș, iar când era liber o însoțea pe străzi, îi arăta locuri și cartiere, de la zonele populare aglomerate și pestrițe, unde era viața cea autentică, până la cele rezidențiale, unde locuiau europenii și americanii și unde se trăia în aer condiționat și se bea apă îmbuteliată. Hai să-ți cumpăr o ținută de regină, avem o cină la ambasadă, i-a spus într-o zi; a dus-o la magazinul cel mai elegant și a lăsat-o acolo, cu un teanc de bancnote în mână. Carmen s-a simțit dezorientată, ani în șir își cususe singură rochiile și nu bănuia că niște țoale pot costa atât de mult. După trei ore, când a venit s-o ia, a găsit-o pe trepte, cu pantofii în mână și bombănind.

— Ce s-a întâmplat?

— Totul e oribil și fioros de scump. Acum femeile sunt plate ca o scândură, pepenii ăștia ai mei nu încap în nici o rochie, a mârâit ea, arătându-și sânii.

— Mă bucur, a râs Galupi şi a dus-o în cartierul hindus, unde au găsit un superb sari de mătase roşie cu broderii de aur, în care Carmen s-a învăluit imediat, simţindu-se mult mai la locul ei decât în rochiile strâmte franţuzeşti pentru femei costelive.

Seara, intrând în salonul ambasadei, a dat cu ochii de omul la care se gândea adesea şi pe care credea că nu-l va mai vedea niciodată. Făcând conversaţie cu un pahar de whisky în mână, în smoching şi cu părul încărunţit, dar cu chipul neschimbat, acolo era Tom Clayton. Ziaristul renunţase vremelnic la articolele politice şi venise în Vietnam ca să scrie o carte. Îşi petrecea timpul mai mult la petreceri şi în cluburi decât pe front, fidel teoriei sale conform căreia războiul se poartă de fapt în saloane. Avea acces în locuri în care corespondenţii nu erau primiţi, cunoştea pe cine trebuia în Marele Stat Major, în corpul diplomatic, în guvern şi în cercurile mondene, drept care a fost imediat atras de apariţia exotică a acestei femei pe care n-o mai văzuse. Tenul măsliniu, ochii machiaţi intens şi sariul strălucitor l-au făcut să creadă că venea din India. A observat că şi ea se uita la el şi a căutat prilejul să se apropie, Carmen i-a întins mâna şi s-a prezentat cu numele pe care îl folosea mereu, Tamar. Se gândise adesea la reacţia pe care ar fi avut-o întâlnindu-se cu primul ei iubit, care-i marcase existenţa într-un mod definitiv, dar nu-şi imaginase că n-avea ce să-i spună. Trecerea anilor îi şterse supărarea, a constatat cu surprindere că bărbatul acesta arogant pe care nu şi-l mai amintea dezbrăcat nu-i trezea decât indiferenţă. L-a ascultat în timp ce vorbea cu Galupi şi o cerceta pe furiş, vizibil impresionat, s-a mirat că putuse să-l dorească atât. Nu s-a mai întrebat, aşa cum făcuse adesea în singurătate, cum ar fi fost copilul lor, pentru că nu-şi mai putea imagina alt copil al ei decât pe Dai. A suspinat uşurată constatând că n-o recunoscuse şi de-a dreptul enervată că-şi pierduse atât de mult timp suferind din amor.

— Nu v-am mai văzut pe aici, de unde veniţi? s-a întors Tom Clayton spre ea.

— Din trecut, a spus Carmen şi i-a întors spatele, ducându-se să privească din balcon oraşul care sclipea la picioarele ei de parcă războiul ar fi fost în altă parte.

Întorși acasă, Carmen și Leo Galupi s-au așezat sub ventilator să comenteze serata la lumina care venea de afară, fără să aprindă lămpile. El i-a oferit un pahar, ea l-a întrebat dacă n-are cumva o cutie cu lapte condensat. A dat două găuri cu vârful cuțitului și s-a așezat pe jos pe niște perne mari să savureze dulcea consolare a atâtor momente critice din viața ei. În cele din urmă el a întrebat-o de Clayton, își dăduse seama că era ceva ciudat cu ei doi. Atunci Carmen i-a povestit totul, cu toate amănuntele, a fost prima dată când vorbea de experiența din bucătăria Olgăi, de durere și frică, de coșmarul din spital și de lungul purgatoriu în care ispășise un păcat care nu era doar al ei, dar pe care acela refuzase să-l împărtășească. Dintr-una-ntr-alta, i-a povestit întreaga ei viață. Se crăpase de ziuă și ea tot mai vorbea, ca în transă, stăvilarul secretelor și al plânsului pe ascuns se rupsese, descoperea bucuria de a-și deschide sufletul în fața unui confident discret. A sorbit ultimii stropi de lapte condensat, s-a întins căscând, ruptă de oboseală, apoi s-a aplecat și l-a sărutat pe frunte pe noul ei prieten. Galupi a apucat-o de mână și a tras-o spre el, dar ea a întors obrazul și gestul s-a pierdut în aer.

— Nu pot.

— De ce?

— Pentru că nu mai sunt singură, acum am un fiu.

În noaptea aceea Carmen Morales s-a trezit la un moment dat și i s-a părut că-l vede pe Leo Galupi lângă paravanul Coromandel uitându-se la ea, dar era încă întuneric și a crezut că imaginea făcea parte din vis. Avea același coșmar care o bântuise ani în șir, numai că de data asta Tom Clayton nu mai era prezent, iar copilul care întindea brațele spre ea nu mai avea capul ascuns într-o pungă de hârtie și se vedea limpede că are chipul lui Dai.

Conviețuirea lor era liniștită și plăcută ca o căsătorie veche. Carmen se obișnuia să fie mamă, scotea copilul la plimbări din ce în ce mai lungi, a învățat câteva vorbe vietnameze și l-a învățat altele englezești, i-a descoperit gusturile, temerile, poveștile familiei. Thui a luat-o două zile la țară ca să-și vadă părinții, iar aceștia să-și ia rămas-bun de la Dai. Oamenii voiseră să-l ia ei în grijă pe băiat, speriați la gândul că unul de-ai lor avea să plece peste

ocean, însă Thui știa bine că în sat fiul ei avea să fie veșnic un bastard cu sânge amestecat, un cetățean de rangul doi, sărac și fără șanse de a ajunge mai departe. Nici adaptarea în America n-avea să fie ușoară, dar cel puțin acolo Dai avea alte posibilități decât să lucreze bucățica de pământ a clanului. Leo Galupi a insistat să vină și el, nu erau vremuri în care două femei și un plod să umble neapărați. Atunci Carmen a constatat încă o dată un lucru pe care-l știa din copilărie și pe care Joan și Susan i-l confirmaseră adesea, și anume că bărbații și femeile pot trăi în același loc și în același timp, dar în dimensiuni diferite. Ea trăia privind tot timpul peste umăr, păzindu-se de primejdii reale și imaginare, tot timpul în defensivă și muncind dublu față de un bărbat ca să obțină jumătate din cât câștiga acela. Dacă pentru un bărbat lucrurile erau simple și banale, pentru ea totul însemna un risc, totul cerea calcul și strategie. Un lucru atât de simplu precum o plimbare la țară putea însemna o provocare pentru o femeie, ba chiar un posibil dezastru. I-a spus asta lui Galupi, care nu se gândise niciodată la asemenea diferențe. Rudele lui Dai erau țărani săraci și neîncrezători, care i-au primit pe acești străini cu ură în priviri, în pofida lungilor explicații ale lui Thui Nguyen. Bolnava era din ce în ce mai rău, era ca și cum și-ar fi ținut în frâu cancerul până la venirea lui Carmen și, odată convinsă că băiatul era pe mâini bune, ar fi depus armele. Se despărțea de lumea asta cu discreție. Cu puțin înainte de moarte, s-a îndepărtat cu blândețe pentru ca Dai să înceapă s-o uite, de parcă nici n-ar fi fost, astfel ruptura ar fi fost mai ușor de suportat. I-a explicat toate astea lui Carmen, care n-a îndrăznit s-o contrazică. Îi cerea tot mai des să-l ia pe Dai peste noapte, nu mă simt prea bine și aș fi mai liniștită singură, îi spunea, dar când plecau își întorcea capul ca să n-o vadă plângând, iar când se revedeau i se lumina privirea. Abia mai putea merge, durerile n-o lăsau nici o clipă, dar nu se văita. A renunțat la medicamentele care o lăsau sfârșită și cu grețuri și nici n-o ajutau, prefera să se ducă la un bătrân care-i făcea acupunctură. Carmen a însoțit-o de câteva ori la acele ședințe care aveau loc într-o cămăruță întunecoasă și mirosind a scorțișoară. Întinsă pe o saltea îngustă, cu ace înfipte

în diverse părți ale bietului ei corp, Thui închidea ochii și dormita. La întoarcere, Carmen o ajuta să se culce, îi pregătea o pipă cu opiu, iar când o vedea toropită de drog ieșea cu copilul să-i cumpere înghețată. Spre sfârșit, bolnava nu se mai putea ridica din pat, Dai s-a mutat cu totul la mama cea nouă, cu care împărțea marele pat chinezesc. Italianul a angajat o femeie să aibă grijă de muribunda pe care o ducea zilnic cu mașina la acupuncturist. Cu o nerăbdare crescândă Thui Nguyen întreba de stadiul în care erau actele de adopție, voia să se asigure că Dai avea să ajungă în siguranță în țara tatălui său, fiecare amânare era un chin.

Într-o duminică, micuțul a fost dus să-și ia rămas-bun de la mama sa. Actele ieșiseră în sfârșit, în ele copilul apărea ca fiu legitim al lui Carmen Morales, avea un pașaport cu viză în regulă și a doua zi urma să plece în America, unde aveau să-i crească alte rădăcini. L-au lăsat câteva minute singur cu Thui. Dai s-a așezat pe marginea patului cu presimțirea că aceasta era o clipă deosebită și unică, și pesemne că așa a fost, pentru că mulți ani mai târziu, când el ajunsese un geniu în matematici și i se luau interviuri în reviste de știință, mi-a spus că singura amintire clară din copilăria sa din Vietnam era o femeie lividă cu ochi arzători care îl săruta pe obraz și îi dădea un pachețel galben. Mi-a arătat obiectul: un vechi album de fotografii învelit într-un șal de mătase. Carmen și Galupi au așteptat afară până când bolnava i-a chemat. Au găsit-o culcată pe pernă, liniștită și zâmbitoare. Și-a sărutat pentru ultima dată fiul și i-a făcut semn lui Galupi să-l ia. Carmen s-a așezat lângă ea și a strâns-o de mână, în timp ce lacrimile îi curgeau pe obraji.

— Mulțumesc, Thui. Mi-ai dat ce-mi doream mai mult în viață. Să fii liniștită, voi fi o mamă bună pentru Dai, la fel ca tine, îți jur.

— Facem ce putem, a spus încet femeia.

Ceva mai târziu, în timp ce familia Morales sărbătorea printr-o petrecere sosirea lui Dai în America, Leo Galupi însoțea rămășițele pământești ale lui Thui Nguyen la ceremonia funerară. În unsprezece săptămâni se schimbase soarta mai multor persoane, inclusiv aceea a petrecărețului din Chicago, care de câteva zile

simţea o durere surdă în pieptul în care până atunci fusese loc doar pentru un spirit inconstant şi fanfaron.

Dai a adus un vânt de schimbare în viaţa lui Carmen Morales, care a dat uitării eşecurile amoroase din trecut, penuria economică, singurătatea şi nesiguranţa. Viitorul i se arăta limpede şi curat, de parcă l-ar fi privit pe un ecran; avea să se dedice acestui copil, îl va ajuta să crească, îl va ţine de mână ca să nu se lovească şi să fie apărat de orice suferinţă, inclusiv de dor şi tristeţe.

— Presupun că mai întâi şi mai întâi va trebui să-l botezăm pe chinezuţul ăsta, ca să fie de-al nostru şi să nu rămână păgân, a grăit bătrânul părinte Larraguibel la petrecere, îmbrăţişând copilaşul cu o duioşie care se aflase mereu ascunsă în trupul său mătăhălos de ţăran basc, dar pe care la tinereţe nu îndrăznise s-o arate. Totuşi, Carmen a amânat evenimentul: nu dorea să-l zăpăcească pe Dai cu prea multe noutăţi şi, pe de altă parte, buddhismul i se părea o disciplină absolut respectabilă şi poate chiar mai suportabilă decât religia creştină.

Proaspăta mamă a îndeplinit riturile familiale indispensabile, adică şi-a prezentat fiul rudelor şi prietenilor din cartier şi a încercat cu răbdare să-l facă să pronunţe numele complicate ale noilor săi bunici şi ale puzderiei de verişori, însă Dai părea speriat şi nu rostea nici un cuvânt, observând totul cu ochii lui negri şi ţinând-o strâns de mână pe Carmen. L-a dus şi la închisoare, la Olga, acuzată de practica magiei negre, în speranţa că i-ar fi dat o idee ca să-l facă să mănânce, căci de când plecase din ţara lui copilul nu se hrănea decât cu sucuri de fructe şi slăbise, de-ai fi zis că-l ia vântul. Carmen şi Inmaculada erau neliniştite, îl duseseră şi la un doctor, care l-a examinat minuţios, l-a declarat sănătos şi i-a prescris vitamine. Bunica adoptivă se dădea peste cap să prepare feluri mexicane cu gust asiatic, i-a administrat şi tonicul din untură de peşte cu care-şi chinuise cei şase copii, dar nimic n-a dat rezultate.

— Îi e dor de maică-sa, a decretat Olga de cum l-a zărit de dincolo de zăbrelele vorbitorului.

— Am aflat ieri că maică-sa a murit.

— Explică-i plodului că ea se află alături de el chiar dacă n-o vede.

— E prea mic, n-o să priceapă, la vârsta asta nu se înțeleg ideile abstracte. Și nici nu vreau să-i bag superstiții în cap.

— Of, fato, nu pricepi nimic, morții merg de mână cu viii, a suspinat vindecătoarea.

Olga se acomodase în închisoare cu aceeași adaptabilitate cu care, pe vremuri, se instala la fiecare popas al camionului rătăcitor, de parcă ar fi rămas acolo o veșnicie. Recluziunea n-a afectat-o defel, era doar o neplăcere minoră, singurul lucru care a înfuriat-o a fost verdictul fals: magia neagră n-o interesase niciodată, nu era o afacere bună, câștiga mult mai bine ajutându-și clienții decât blestemându-le dușmanii. Nu se temea pentru reputația ei, nedreptatea precis că i-ar fi sporit faima, își făcea griji doar pentru pisicile pe care le dăduse în grija unei vecine. Gregory Reeves o asigurase că nici un judecător n-avea să creadă în efectele malefice ale presupuselor rituri vrăjitorești, numai că trebuia să se ferească să nu se afle în ruptul capului de adevărata natură a meseriei sale, în care caz legea ar fi fost implacabilă. Astfel că s-a resemnat să-și ducă la capăt sentința fără să facă scandal, numai că nu cumpătarea era calitatea ei fundamentală, drept care în mai puțin de o săptămână își transformase celula într-o anexă a cabinetului de acasă. Clienții nu-i lipseau. Deținutele o plăteau ca să primească sfaturi dătătoare de speranță, masaje terapeutice, hipnotizări liniștitoare, talismane puternice și să beneficieze de arta ei divinatorie, iar nu după mult timp au început s-o caute și gardienii. A făcut ce a făcut și i s-au adus pe rând ierburile medicinale, flacoanele cu apă magnetizată, cărțile de tarot și statuia de ipsos aurit a lui Buddha. Din celula devenită bazar își practica farmecele eficiente și-și întindea subtilele tentacule ale puterii. Ajunsese nu numai persoana cea mai respectată din toată închisoarea, ci și cea mai vizitată, întreg cartierul mexican se perinda pe la ea.

Temându-se ca Dai să nu moară de inaniție, Carmen s-a hotărât să pună în aplicare sfatul Olgăi. Într-un amestec de engleză, vietnameză și mimică, i-a explicat copilului că maică-sa se urcase în alt plan, unde corpul nu-i mai era de folos, acum devenise un

fel de mică zână transparentă care zbura întruna deasupra capului său ca să aibă grijă de el. Copiase ideea părintelui Larraguibel, care descria îngerii în acest fel. După el, fiecare om purta un demon la stânga şi un înger la dreapta; îngerul măsura fix treizeci şi trei de centimetri, numărul anilor de viaţă pământească a lui Christos, umbla gol şi nici gând să aibă aripi, zbura prin propulsie cu reacţie, sistem de navigaţie divină mai puţin elegant, dar mult mai logic decât acele aripi de pasăre descrise în textele sfinte. Cu vârsta, omul devenise cam excentric, dar în acelaşi timp i se ascuţise cel de-al treilea ochi, existau dovezi irefutabile că era în stare să vadă pe întuneric şi să perceapă ce se petrece în spatele său, drept care nimeni nu mai vorbea în timpul slujbei. Descria, cu o autoritate morală de netăgăduit, demonii şi îngerii atât de amănunţit, că nici măcar Inmaculada Morales, foarte conservatoare în materie de religie, nu îndrăznea să-i pună spusele la îndoială. Pentru că n-o ajutau cuvintele, Carmen a făcut un desen în care Dai era în prim-plan, iar pe lângă el zbura o siluetă mititică cu o elice în cap şi o trâmbă de fum la spate, având inconfundabilii ochi de migdale negre ai lui Thui Nguyen. Băieţelul l-a privit îndelung, apoi l-a împăturit cu grijă şi l-a pus în albumul de fotografii măsluite de Leo Galupi, alături de pozele părinţilor săi la braţ în locuri unde nu fuseseră niciodată. Imediat după aceea a mâncat primul hamburger american.

După săptămâna atât de intensă petrecută cu ai săi, Carmen a plecat cu fiul ei la Berkeley, unde-şi organizase viaţa cea nouă. Înainte de a pleca să-l ia pe Dai închiriase un apartament şi îi rezervase o cameră cu mobilă albă şi ticsită de jucării. N-avea decât două camere, una pentru băiat, alta care-i servea drept atelier şi dormitor. Acum nu-şi mai vindea bijuteriile la colţ de stradă, ci prin mai multe magazine, dar comerţul stradal continua s-o atragă. La sfârşit de săptămână se urca în maşină şi se ducea în satele în care aveau loc târguri de artizanat. Făcuse aşa ani în şir, neluând în seamă disconfortul acestor deplasări în care stătea în picioare optsprezece ore, se hrănea doar cu arahide şi ciocolată, dormea în maşină şi nu avea baie, numai că prezenţa copilului a obligat-o la nişte schimbări. Şi-a vândut Cadillacul galben şi

hodorogit și și-a cumpărat o camionetă solidă și spațioasă, în care putea întinde doi saci de dormit în nopțile în care nu găseau cameră. Călătoreau alături ca doi asociați, Dai o ajuta să scoată lucrurile și să aşeze masa, apoi stătea cu ea în timp ce servea clienții sau se juca singur, dacă se plictisea o lua prin târg, dacă era obosit se aşeza să doarmă pe jos, lângă maică-sa. Cum prin localitățile acelea se întâlneau cam aceiași meşteşugari, fiul lui Tamar era cunoscut de toți și în deplină siguranță în iarmaroacele prin care mișunau hoții, drogații și bețivii. În timpul săptămânii Carmen lucra acasă, cu băiețelul lângă ea. Își făcea timp să-l învețe engleză, să-i arate lumea în cărțile împrumutate de la bibliotecă, să-l plimbe prin oraş, să-l ducă la piscină și în parc. Când se va simți mai sigur în noua sa patrie avea de gând să-l dea la grădiniță, ca să se apropie de alți copii de vârsta sa, dar deocamdată nu-i venea să se despartă de el, nici măcar câteva ore, își revărsa asupra lui Dai toată duioșia pe care anii în care-și regretase sterilitatea o făcuseră să și-o reprime. Habar n-avea cum se creşte un copil și nici n-avea răbdare să citească manuale pentru aşa ceva, dar nu asta era problema. Între ei se stabilise o legătură indestructibilă bazată pe o acceptare reciprocă totală și pe buna dispoziție. Copilul s-a obișnuit astfel să-și stabilească, în virtutea acestor precepte minunate, spațiul de joacă în care ridica un castel din cuburi de plastic pe aceeași masă pe care ea monta pe niște cercei fini de aur mărgele minuscule de ceramică precolumbiană. Noaptea Dai venea la ea în pat și dimineața se trezeau îmbrățișați. După un an a început să zâmbească timid, dar își recăpăta expresia absentă în rarele momente în care Carmen îl lăsa singur. Ea îi vorbea întruna, fără s-o neliniștească faptul că băiatul nu scotea o vorbă – cum să vorbească, sărăcuțul, dacă nu știe încă engleza, iar limba lui a uitat-o, e în limbul surdomuților, dar când va avea ceva de spus va spune, îi explica ea lui Gregory în convorbirile telefonice din fiecare luni. Și a avut dreptate. La patru ani, când aproape că nu mai avea speranța ca băiatul să vorbească, Carmen a cedat rugăminților unanime și l-a dus la un specialist; după ce acesta l-a examinat pe îndelete fără a obține nici un sunet articulat, a ajuns la o concluzie pe care o știa și ea: băiatul nu era

surd. Așa că și-a luat fiul de mână și l-a dus în parc. Pe banca de lângă iazul cu rațe i-a spus că dacă trebuia să plătească un logoped care să-l facă să vorbească vacanța de anul ăsta avea să se ducă dracului, că n-avea atâția bani.

— Între noi doi nu e nevoie de cuvinte, Dai, dar ca să te descurci pe lumea asta trebuie să comunici. Desenele nu ajung. Încearcă să vorbești un pic, ca s-avem și noi o vacanță, că dacă nu, o să ne fie al dracului de greu...

— Nu mi-a plăcut de doctorul ăsta, mami, mirosea a sos de soia, i-a răspuns copilul într-o engleză impecabilă.

N-a fost niciodată vorbăreț, dar a fost limpede că nici mut nu era.

Timpul liber a devenit luxul ei suprem, Carmen nu-și mai vedea prietenii și refuza invitațiile aceloraşi pretendenți care nu cu mult timp în urmă o entuziasmau. Până atunci amorul îi adusese mai multă suferință decât amintiri bune, Gregory spunea că ăsta era darul ei, să-i aleagă pe cei mai răi, de parcă nu se putea amoreza decât de un bărbat care o chinuia; acum era sigură că perioada de ghinion trecuse, totuși, trebuia să fie atentă. Ani în șir Inmaculada Morales se rugase la Sfântul Anton din Padova, ocrotitorul femeilor singure, să-i aducă un bărbat acestei fiice extravagante, care trecuse de treizeci de ani și încă nu era la casa ei. Să-și găsească omul potrivit fusese și obsesia tainică a lui Carmen, când îi lipsea un bărbat avea vise desfrânate, avea nevoie de o îmbrățișare puternică, de o apropiere caldă, de niște mâini zdravene pe corp și un glas răgușit care să-i șoptească la ureche; însă acum nu era doar vorba să-și găsească un partener, trebuia să fie și un tată potrivit pentru Dai. S-a gândit la toți bărbații pe care-i cunoscuse și n-a simțit decât furie. S-a întrebat dacă ar fi admis să fie lovită de față cu fiul ei sau dacă s-ar fi resemnat să-l îmbăieze într-o apă rece deja folosită de altul și s-a îngrozit de cât de supusă putuse fi. Și-a trecut în revistă iubiții recenți, nici unul n-a ieșit bine din examenul sever, mai bine singură, a hotărât. Maternitatea o potolise, iar în ce privește nevoile trupului și-a zis să urmeze exemplul lui Gregory și să se mulțumească cu amoruri pasagere. S-a mai întrebat și de ce n-avusese curaj să aibă copilul

acela de acum zece ani, de ce se lăsase învinsă de frică și de povara tradițiilor inutile, în definitiv nici nu era atât de greu să fii mamă singură. Noile responsabilități îi țineau energia trează, avea chef de muncă, din mâinile ei ieșeau modele tot mai originale, ideile și materialele exotice aduse de departe căpătau viață sub cleștii, pensetele și pistolul ei de lipit. Se trezea dimineața cu imaginea clară a unui desen nou, mai adăsta câteva minute în pat, învăluită în căldura și aroma copilului, se scula, își punea halatul de mătase brodată, cadou de la Leo Galupi, punea apa la fiert pentru ceaiul de mango, aprindea lămpile victoriene de pe masă și punea mâna pe unelte cu o hotărâre veselă. Din când în când arunca o privire spre fiul care dormea și zâmbea mulțumită. Viața mea e împlinită, niciodată n-am fost mai fericită, își spunea.

Partea a patra

Ai grijă ce ceri, s-ar putea ca pronia cerească să-ți îndeplinească dorința, obișnuia să spună Inmaculada Morales, iar în cazul lui Gregory Reeves lucrul acesta se întâmpla precum o glumă fatală. În anii care au urmat, planurile pe care și le propusese cu atâta înverșunare au prins viață, dar cu toate astea continua să se perpelească mânat de un neastâmpăr copleșitor. Era într-o activitate permanentă, cât timp era ocupat era bine, își punea între paranteze neliniștea sufletească, însă de cum avea câteva minute libere și era singur percepea focul nestins care-l pârjolea pe dinăuntru cu o intensitate care-l făcea să creadă că nu era numai al lui, că venea de la nesăbuitul său tată și de la bunicul acela care fusese hoț de cai, ba chiar dinainte, de la cine știe câți străbunici marcați de același stigmat al neliniștii. Ardea în focul unui șir infinit de generații. Iar asta îl făcea să meargă tot înainte, să se transforme în emblema triumfătorului exact atunci când detașarea bucolică și inocența eternă a hipioților erau zdrobite de mașinăria implacabilă a sistemului. Nimeni nu-i putea reproșa ambiția, pentru că țara avea să intre în curând într-o perioadă de lăcomie nestăvilită, semnele deja începuseră. Eșecul războiului lăsase în urmă un sentiment neplăcut, o dorință colectivă de a-și scoate pârleala prin alte mijloace. Nu se vorbea despre asta, aveau să treacă mai bine de zece ani până când istoria și arta să îndrăznească să exorcizeze demonii dezastrului. Carmen a asistat la decăderea lentă a străzii pe care-și câștigaseră viața prietenii ei cei mai buni, s-a despărțit de artizanii expulzați de presiunea celor care vindeau acum produse ieftine făcute în Taiwan, a văzut cum dispar pe rând

nebunii cei blânzi, murind de inaniție sau luându-și câmpii după ce lumea a uitat să-i hrănească. Au venit în schimb alți nebuni, mult mai disperați, veteranii de război distruși de amintirile lor oribile. După revolta stradală de pe vremuri a urmat molima conformismului, care i-a molipsit până și pe studenții de la universitate. A crescut numărul cerșetorilor și al bandiților, pretutindeni vedeai beți, prostituate, traficanți de droguri și hoți. Lumea se duce naibii, se văita Carmen. Gregory Reeves, care oricum nu fusese adeptul iluziilor ingenue ale celor care vesteau Era Vărsătorului pe vremea de pace a presupusei frății, venea cu exemplul pendulului, care merge în ambele direcții. Schimbarea nu-l afecta pentru că se aruncase în cursa nebunească, o luase un pic înainte de explozia materialistă ce-avea să marcheze anii optzeci. Se lăuda cu succesele lui în timp ce colegii săi se întrebau cum reușea să facă rost de procesele cele mai grase și de unde mai avea putere să fie nelipsit de la toate petrecerile, să se învârtească o săptămână prin Mediterana și să poarte cămăși de mătase. Nu știau nimic de uriașele împrumuturi bancare și de manevrele pe muchie de cuțit pe care le făcea cu cărțile de credit. Iar Reeves prefera să nu se gândească la datoriile pe care, mai devreme sau mai târziu, trebuia să le plătească: când i se terminau banii cerea alt credit, socotind că în caz de faliment sau dacă l-ar fi băgat la închisoare tot n-ar fi putut plăti și că, în definitiv, banii atrag alți bani, ca un magnet. Viitorul nu-l speria, era mult prea ocupat cu prezentul. Spunea că nu avea scrupule și că niciodată nu se simțise mai puternic și mai liber, însă tot nu-și explica tendința aceea de fugă ce nu-i dădea pace. Era din nou burlac, purtând doar crucea inimii sale. Locuia la o jumătate de oră de fiică-sa, totuși o vedea doar de două ori pe an, când o lua cu mașina sa de crai și o ducea la plimbare, încercând să-i ofere în patru ceasuri tot ce nu-i dăduse în cele șase luni de absență. După plimbările astea o ducea acasă încărcată de cadouri, mai potrivite pentru o femeie cochetă decât pentru o elevă impuberă, și îngrețoșată de prea multe prăjituri și înghețată. Margaret nu i-a spus niciodată „tati", Gregory era un apelativ mai potrivit pentru acest bărbat aproape necunoscut care trecea prin viața ei de două ori pe an ca un Moș Crăciun

exagerat. Nici „mami" nu spunea. Samantha a fost o dată chemată la școală și întrebată dacă era adevărat că Margaret fusese adoptată după oribilul asasinat al adevăraților ei părinți de către o bandă de răufăcători. Profesoara a sfătuit-o să consulte un psihiatru pentru copii, dar mama n-a putut să-și ducă fiica la cabinet, pentru că tocmai atunci avea curs de yoga. N-am nevoie de cineva care să-mi spună cine sunteți voi, știu foarte bine, dar mă amuză s-o bag în ceață pe profesoară, e tare proastă, a explicat Margaret cu calmul ei obișnuit. Părinții au conchis că fata era un model de fantezie și simț al umorului. Nu i-a alarmat nici faptul că făcea noaptea pipi în pat ca un bebeluș, dar insista să se îmbrace ca o femeie, își vopsea unghiile și cocheta cu aere de curtezană. Exceptând faptul că trebuia să i se pună pamperși la vârsta la care la școală li se predau primele lecții de educație sexuală, nu făcea probleme, creștea precum o făptură misterioasă și aeriană a cărei principală însușire era că trecea neobservată. Era atât de ușor să uiți de ea, încât tatăl ei glumea că parcă ar fi purtat la gât mărgelele acelea ale Olgăi, care te făceau invizibil.

În cei șapte ani cât a lucrat la biroul de avocatură, Gregory Reeves a dobândit deprinderile și viciile profesiei. Șeful lui l-a evidențiat între ceilalți avocați ai firmei și i-a predat personal trucurile esențiale ale meseriei. Era un om meticulos și tipicar, care ținea să fie la curent cu cele mai mici amănunte, un tip greu de suportat, dar un avocat excepțional, căruia nu-i scăpa nimic, care avea atât un miros de copoi cu care găsea soluția oricărei probleme, cât și elocința irezistibilă cu care convingea orice juriu. L-a învățat să studieze minuțios cazurile, să caute portițele cele mai mici și să-și stabilească strategia precum un general.

— Ăsta e un joc de șah, câștigă cel care anticipează cele mai multe mutări. E nevoie de agresivitatea unei fiare, dar trebuie să-ți păstrezi mintea limpede. Dacă-ți pierzi calmul te-ai ars, învață să te controlezi dacă vrei să ajungi printre cei mai buni, Reeves. Ai stofă bună, dar prea te arunci în luptă cu ochii închiși.

— Exact asta-mi spunea și părintele Larraguibel.

— Cine?

— Profesorul meu de box.

Reeves era tenace, neobosit, greu de învins, imposibil de zdrobit și feroce în orice înfruntare, numai că se lăsa pradă patimilor. Bătrânului îi plăcea că e energic, așa fusese și el în tinerețe, mai era și acum, dar știa să aprecieze și energia celorlalți. Îi mai aprecia și ambiția, căci era pârghia care-l punea în mișcare, era de-ajuns să-i pui înainte un morcov ca să-l faci să alerge ca un iepure. Iar dacă și-a dat seama că Reeves îi fura meseria ca să avanseze în firmă, asta nu l-a mirat. La fel făcuse el însuși la început, cu singura deosebire că nu avusese parte de un șef abil în stare să-l domolească la timp. Se considera un bun cunoscător al caracterului uman, era convins că-l va putea ține pe Reeves în frâu și-l va exploata în folosul lui mult timp așa cum îmblânzești un cal: îi slăbești hățurile, îl lași să alerge, îl oboșești, dar cum și-o ia în cap îl tragi înapoi și-l faci să muște zăbala, ca să știe cine e stăpânul. Nu era prima dată când făcea asta și mereu avusese succes. În rarele clipe de slăbiciune era tentat să se sprijine de brațul acestui tânăr avocat care-i semăna atât de mult, fiul pe care i-ar fi plăcut să-l aibă. Crease un mic imperiu, iar acum, la aproape optzeci de ani, se întreba cine avea să-l moștenească. Îi rămăseseră puține plăceri, corpul nu mai răspundea impulsurilor imaginației, nu mai putea să savureze o masă rafinată fără s-o plătească cu dureri de burtă și nici să vorbească despre femei, era un subiect mult prea dureros. Se uita la Reeves cu un amestec de invidie și de înțelegere părintească, însă nu era un moș sentimental și nu era dispus să-i cedeze nici o fărâmă de putere. Era mândru că se născuse cu o inimă de piatră, după cum le repeta celor care apelau la bunăvoința sa ca să-i ceară o favoare. Obișnuința îndelungată a egoismului și carapacea indestructibilă a meschinăriei erau mai puternice decât licăririle acelea de simpatie. Era maestrul perfect pentru ucenicia laborioasă întru lăcomie.

Timothy Duane nu și-a iertat tatăl că-l adusese pe lume, că nu murise devreme și continua să-i pună bețe în roate cu dorința lui de viață, sănătatea perfectă și caracterul nesuferit. Ca să-i facă în ciudă se dedase la toate răutățile posibile, având mereu grijă

ca tatăl să prindă de veste, şi astfel au trecut cincizeci de ani de ură înverşunată care l-au costat liniştea sufletească. Au fost şi cazuri când spiritul de contradicţie l-a salvat, de pildă când a refuzat să facă armata doar pentru că taică-său sprijinea războiul, nu atât din patriotism, ci pentru că avea interese economice în fabricile de armament, dar în general toate revoltele lui se întorceau împotriva lui. Se hotărâse să nu se însoare şi să n-aibă copii, chiar şi în rarele cazuri în care fusese îndrăgostit, doar pentru a-i distruge tatălui ambiţia de a forma o dinastie. Cu el avea să moară numele de familie pe care-l detesta atât, mai rămânea o ramură a neamului Duane în Irlanda, de care nu vorbea nimeni, căci le amintea de originile lor modeste. Cult şi rafinat, cu eleganţa firească a celor născuţi între cearşafuri brodate, era pasionat de artă şi avea darul de a-şi face o grămadă de prieteni, dar îşi ascundea aceste calităţi şi de faţă cu tatăl său se purta ca un ţăranoi, ca să-l provoace. Dacă patriarhul Duane organiza o masă cu crema societăţii, el venea neinvitat, la braţul unei muieruşti şi chitit să calce în picioare toate regulile bunei-cuviinţe. Dacă tatăl îi şuiera printre dinţi că nu mai voia să-l vadă în viaţa lui, mama îi lua apărarea pe faţă, chiar riscând o înfruntare cu soţul. Du-te la un psihiatru care să te ajute să-ţi îndrepţi caracterul, fiule, îl implora adesea, la care Timothy îi răspundea că în cazul acesta ar fi rămas fără caracter cu totul. Ducea o existenţă mizerabilă, nu pentru că i-ar fi lipsit mijloacele, ci pentru că aşa poftea. Avea un apartament în cartierul cel mai select, o casă veche pe care o aranjase cu mobilă modernă şi oglinzi plasate în mod strategic, avea o rentă viageră, ultimul cadou făcut de bunicul său. Cum nu-i lipsise niciodată nimic, banii n-aveau importanţă pentru el şi râdea de numeroasele fundaţii pe care familia sa le crease nu numai ca să scape de impozite, dar şi ca să-i taie orice moştenire. Demonii personali îl împungeau neîncetat, îndemnându-l la vicii care nu-i făceau nici o plăcere, dar la care se deda doar ca să-şi rănească tatăl, deşi îi dăunau. Îşi petrecea zilele în laboratorul de patologie, îngreţoşat de fragilitatea umană şi de infinitele căi ale durerii şi ale descompunerii, dar şi minunându-se de posibilităţile ştiinţei. Deşi n-ar fi recunoscut în ruptul capului, acela era sin-

gurul loc în care își găsea un fel de pace. Se cufunda în cercetarea meticuloasă a unei celule bolnave, iar când părăsea plăcile fotografice, eprubetele și razele laser, de obicei seara târziu, îl dureau mușchii gâtului și ai spatelui, dar era mulțumit. Senzația ținea până ajungea pe stradă, se urca la volan și-și dădea seama că n-avea unde să se ducă, nu-l aștepta nimeni nicăieri, iar atunci recădea în ura de sine însuși. Bătea barurile cele mai sinistre, se amesteca în bătăile marinarilor și se trezea la urgență, provoca homosexualii în toalete publice și scăpa la mustață, fugind în ultimul moment, agăța prostituate, cumpărând o plăcere abjectă agrementată de pericolul unei infecții mortale. Se rostogolea pe o pantă abruptă cu un amestec de groază și plăcere, blestemându-l pe Dumnezeu și chemând moartea. După două săptămâni de abjecție îl apuca o criză de culpabilitate și se oprea tremurând pe buza prăpastiei care i se deschidea la picioare. Se jura să nu mai pună gura pe băutură, se închidea ca un schivnic în casă să-și citească autorii preferați și să asculte jazz până în zori, își făcea analizele de sânge, căutând semnele unei boli pe care poate că și-o dorea, ca pedeapsă a păcatelor sale. Începea o perioadă de liniște, se ducea la concerte și la teatru, își vizita mama ca un fiu cuminte, își revedea iubitele răbdătoare care-l așteptau fără a-și pierde speranța de a-l aduce pe calea cea bună. Făcea lungi excursii în munți, sperând să audă în șuierul vântului glasul Domnului. Singurul om pe care-l vedea și la bine, și la rău era prietenul Gregory Reeves, care-l scotea din tot felul de încurcături și-l ajuta să se repună pe linia de plutire. Duane nu făcea un mister din existența sa zbuciumată, dimpotrivă, o prezenta pe tavă exagerându-și blestemățiile și cultivându-și faima de suflet pierdut, cu toate acestea era în viața lui un aspect pe care și-l ascundea cu grijă și de care nu se prea știa. În timp ce batjocorea cinic orice scop nobil, contribuia la mai multe cauze idealiste, având însă grijă să nu-i apară numele. Dădea bani pentru mulți nenorociți pe care-i cunoștea și pentru opere de binefacere din țări îndepărtate menite a ajuta de la copiii flămânzi până la deținuții politici. Contrar așteptărilor sale atunci când alesese acest domeniu al medicinei, munca printre cadavre îi sporise compasiunea pentru cei vii, era interesat

de toată omenirea în suferință, dar nu mai avea resurse emoționale pentru a fi afectat de animalele pe cale de dispariție, de pădurile distruse și de apele poluate. Despre toate astea făcea bancuri feroce, la fel cum râdea de rase, religii și femei, pe de o parte pentru că erau subiecte la modă, iar plăcerea lui supremă era să scandalizeze cu orice preț. Îi făcea silă falsa virtute a celor care se văicăreau de mila unui delfin prins în plasa pescarilor de ton, dar care treceau indiferenți pe lângă cerșetorii de pe stradă sau se făceau că nu-i văd. Lumea asta e un mare căcat, spunea el întruna.

— Tu ai nevoie de o femeie care pe dinafară să fie blândă și dulce, dar pe dinăuntru să fie de oțel curat, care să te ia de ceafă și să te salveze de tine însuți. O să ți-o prezint pe Carmen Morales, i-a spus Gregory Reeves după ce și-a dat seama că prietena lui nu-l mai voia și trebuia s-o iubească precum un frate.

— E prea târziu, Greg, nu mai funcționez decât cu curvele, i-a răspuns Timothy Duane, de data asta fără urmă de sarcasm în glas.

Shanon a apărut în viața lui Reeves precum o boare de aer proaspăt. El se străduia de câțiva ani buni să se cațere pe scara socială, dar în ciuda succeselor simțea că rămăsese pe loc, era ca atunci când alergi în vis și nu te clintești. Cu artificii de magician trăia printre datorii, călătorii aiurite, petreceri monstruoase, un program nebunesc și o liotă de femei, având zilnic impresia că la cea mai mică neatenție totul se va prăbuși într-un zgomot asurzitor. Avea mai multe procese decât putea să ducă, mai multe datorii decât putea să plătească și mai multe amante decât putea satisface. Îl ajutau memoria bună ca să pună lucrurile cap la cap, bafta ca să nu facă vreo încurcătură fatală și sănătatea ca să nu crape de epuizare ca o vită de jug. Shanon a apărut într-o dimineață de luni, îmbrăcată în alb nupțial și mirosind a flori, cu cel mai frumos surâs văzut vreodată în clădirea de sticlă și oțel a firmei. Avea douăzeci și doi de ani, dar atitudinea copilărească și simpatia răvășitoare pe care o provoca o făceau să pară mai tânără. Era prima ei slujbă de telefonistă, până atunci fusese vânzătoare în câteva magazine, chelneriță și cântăreață amatoare, ocupații

fără viitor, după cum a spus cu un glas adorabil de adolescentă răsfățată. Entuziasmat de buna ei dispoziție radioasă și de diversitatea meseriilor încercate de o persoană atât de tânără, Gregory a întrebat-o ce avantaje vedea ea în a răspunde la telefon așezată în spatele unei tejghele de marmură, la care fata a răspuns pe un ton enigmatic că măcar o să cunoască oameni potriviți. Reeves i-a notat adresa în carnețel și n-a trecut o săptămână și a invitat-o să iasă cu el la dans. Ea a acceptat cu un calm încrezător de leoaică odihnită, îmi plac bărbații maturi, a spus zâmbind, cuvinte pe care el nu le-a înțeles exact, obișnuit fiind cu fetele tinere și nepunându-și problema diferenței de vârstă. Nu după mult timp avea să se confrunte cu abisul generațional care-i separa, numai că atunci avea să fie prea târziu ca să mai dea înapoi. Shanon era o fată modernă. Ca să scape de un tată violent și de o mamă care-și dădea cu fard pe vânătăile apărute în urma bătăilor pe care i le administra bărbatu-său, plecase pe jos din satul ei natal din Georgia. După două mile de mers a fost culeasă de primul camionagiu care a zărit-o precum o apariție de basm pe panglica fără sfârșit a șoselei, iar la capătul multor aventuri a ajuns la San Francisco. Amestecul ei de ingenuitate și dezinvoltură cucerea oamenii și o făcea să plutească pe deasupra realității sordide a lumii, în fața ei ușile se deschideau singure, piedicile dispăreau, ochii ei vegetali le dezarmau pe femei și-i cucereau pe bărbați. Dădea impresia că nu-și cunoaște propria putere, se deplasa cu ușurința unui duh celest, de-a pururea mirată că toate-i ieșeau bine. Firea ei inconstantă o purta dintr-un loc într-altul cu jovialitate, nu se gândea deloc la problemele și suferințele celorlalți muritori, prezentul n-o neliniștea, cu atât mai puțin viitorul. Reușise, printr-un exercițiu permanent de uitare, să treacă peste amintirile sordide ale copilăriei, peste penuria și sărăcia adolescenței, peste trădările iubiților care se săturau de ea și o părăseau și peste faptul incontestabil că nu poseda nimic. Incapabilă să păstreze ceva de pe o zi pe alta, supraviețuia din slujbe mărunte la limita subzistenței, dar nu se considera săracă pentru că dacă-și dorea ceva nu trebuia decât să ceară, mereu se găseau câțiva pretendenți fascinați și gata să-i satisfacă orice capriciu. Nu se folosea de bărbați din răutate sau

perversiune, ci pentru că, pur și simplu, nu-i trecuse prin minte că ar fi fost buni și la altceva. Ignora neliniștea dragostei sau orice alt sentiment profund, se entuziasma trecător pentru fiecare nou amorez, dar se plictisea repede și îl părăsea fără milă. Fără s-o știe, a făcut ca mai mulți dintre aceștia să treacă prin chinurile geloziei și ale disperării, căci ea însăși era incapabilă de acest tip de suferință, iar dacă ea era cea părăsită își vedea de drum fără supărare, lumea avea o rezervă inepuizabilă de bărbați disponibili. Iartă-mă, doar știi că sunt precum o anghinare, o frunză pentru ăsta, alta pentru ăla, dar inima mea e a ta, i-a spus lui Gregory Reeves cu toată seriozitatea doi ani mai târziu, în timp ce-i bandaja degetele rupte după ce-i dăduse un pumn unui amorez de-al ei. De la prima întâlnire a fost limpede cine era cel mai puternic. Reeves era bătut pe teren propriu, nu i-au folosit la nimic experiența și nici fanfaronada de mare crai. A fost cucerit pe loc, nu de farmecele fizice ale noii telefoniste – avusese și iubite mai frumoase –, ci de râsul ei spontan și de candoarea ei aparentă. În seara aceea s-a întrebat realmente preocupat cum putea s-o salveze de ea însăși pe splendida făptură, pe care și-o imagina expusă la tot felul de primejdii și neplăceri și pe care și-a propus s-o protejeze.

— Nu degeaba mi-a adus-o destinul; conform Planului Infinit al lui tata, nimic nu e întâmplător. Fata asta are nevoie de mine, i-a spus el lui Carmen.

Carmen n-a putut să-l pună în gardă, antenele intuiției sale erau ocupate cu Dai, tocmai îi făcea un costum de Rege Mag pentru serbarea de Crăciun de la școală. În timp ce ținea telefonul între umăr și ureche, lipea niște pene pe turbanul de culoarea smaraldului, sub privirile atente ale fiului.

— Sper măcar că nu e vegetariană, a comentat.

Nu era. Juna savura fripturile suculente ale noului său iubit cu un entuziasm molipsitor și un apetit insațiabil, era de necrezut cum putea să devoreze asemenea cantități de mâncare și să-și păstreze silueta. De asemenea, bea precum un matroz. La al doilea pahar ochii începeau să-i strălucească și fata angelică se transforma într-o mahalagioaică destrăbălată. Pe vremea aceea, Reeves încă nu știa care din cele două personalități îl atrăgea mai tare:

candida telefonistă care se prezenta luni de dimineaţă la birou în bluză scrobită, sau bacanta despuiată şi turbulentă din zilele de duminică. Femeia era fascinantă, iar el nu înceta s-o exploreze ca un geograf şi s-o cunoască în sens biblic. Se vedeau zilnic la firmă, unde afişau o indiferenţă suspectă, date fiind faima lui de afemeiat şi cochetăria ei structurală. Se vedeau de câteva ori pe săptămână şi făceau amor nebuneşte, întâlniri pe care le confundau cu dragostea, uneori se închideau şi la slujbă într-o cameră goală, riscând să fie descoperiţi, iubindu-se în picioare cu o urgenţă adolescentină. Reeves s-a amorezat ca niciodată, poate că şi ea, deşi ar fi exagerat să spunem asta. Pentru el începuse o etapă similară celei din tinereţe, când explozia hormonilor îl făcea să urmărească toate fetele, doar că acum patima era îndreptată către un singur obiectiv. Nu şi-o putea scoate pe Shanon din minte, se ridica întruna de la birou ca s-o privească de departe, gelos pe toţi bărbaţii în general şi pe colegii de la firmă în mod special, incluzându-l aici şi pe bătrânul iubitor de orhidee, care se oprea şi el în faţa recepţiei, tentat poate să mai culeagă un trofeu în plus, dar frânat de simţul ridicolului şi de conştiinţa limitelor vârstei. Nimeni nu putea trece prin faţa recepţiei fără să primească din plin şocul zâmbetului strălucitor al tinerei. Dacă nu se puteau vedea, Gregory Reeves şi-o imagina inevitabil în braţele altuia şi bănuiala asta îl scotea din minţi. A copleşit-o cu cadouri absurde, sperând s-o impresioneze, nevăzând că ea nu aprecia defel casetele ruseşti pictate manual, copacii în miniatură sau cerceii cu perle şi că prefera pantalonii de piele cu care se urca pe motocicleta prietenilor de vârsta ei. A încercat s-o iniţieze în preferinţele proprii, mânat de dorinţa îndrăgostiţilor de a împărtăşi totul cu persoana iubită. Când a dus-o prima dată la operă, a fost uluită de eleganţa publicului, iar la ridicarea cortinei a crezut că era vorba de un spectacol umoristic. A rezistat până la actul al treilea, când, văzând o doamnă corpolentă costumată în gheişă care-şi înfigea un cuţit în burtă în timp ce fiu-său flutura un steag al Japoniei într-o mână şi unul al Statelor Unite în cealaltă, a izbucnit în hohote de râs; orchestra s-a oprit şi au fost siliţi să părăsească sala.

În august a dus-o în Italia. Nu-şi terminase încă primul an de muncă şi n-avea dreptul la concediu, dar asta n-a reprezentat un inconvenient: îşi dăduse demisia de la firma de avocatură. Primise o ofertă de lucru ca model pentru fotografii publicitare. Gregory a suferit anticipat pe tot timpul călătoriei, ura ideea de a o vedea expusă privirilor străine în paginile unei reviste, n-a avut însă curajul de a aborda subiectul ca să nu pară înapoiat. N-a comentat nici cu Carmen, care l-ar fi batjocorit crunt. În timp ce se plimbau pe o alee cu flori pe malul lacului Como, fără să vadă oglinda diafană a apei şi nici vilele galben-portocalii cocoţate pe coline, pentru că n-avea ochi decât pentru inventarul miraculos al celei de lângă el, i-a venit în minte soluţia prin care s-o păstreze alături: i-a propus să trăiască împreună, aşa nu trebuia să mai lucreze şi putea să intre la universitate să studieze ceva, doar era inteligentă şi creativă, cam ce i-ar fi plăcut să înveţe? Deocamdată nimic, a răspuns Shanon cu râsul acela dezinvolt provocat de paharele de vin, dar o să se gândească. Seara, Gregory a sunat la Carmen ca să-i spună noutatea, dar n-a găsit-o. Prietena sa plecase împreună cu Dai în Extremul Orient.

Bel Benedict nu-şi cunoştea vârsta exactă şi nici nu voia s-o afle. Anii îi ruginiseră puţin oasele şi îi întunecaseră pielea de zahăr ars într-un ton ciocolatiu, dar nu-i modificaseră strălucirea de topaz din ochii migdalaţi şi nici nu-i ostoiseră cu totul dorinţele pântecului. Erau nopţi în care visa căldura singurului bărbat pe care-l iubise în viaţă şi se trezea umedă de dorinţă. Să mă ierte Domnul, pesemne că sunt singura babă în călduri din istorie, îşi spunea fără urmă de ruşine, mai curând cu o mândrie secretă. Ruşine simţea când se privea în oglindă şi constata că trupul ei de iapă neagră devenise o grămadă de cărnuri fleşcăite, dac-ar fi văzut-o bărbatu-său s-ar fi uitat în altă parte, speriat. Nu se gândea că, dacă el ar fi fost în viaţă, anii ar fi trecut şi pentru el şi n-ar mai fi fost bărbăţoiul mlădios şi vesel care o sedusese când avea cincisprezece ani. Numai că Bel nu putea să-şi permită luxul de a sta în pat gândindu-se la trecut sau în faţa oglinzii, jelindu-şi nurii ofiliţi; trebuia să se scoale zilnic în zori şi să se ducă la

muncă, doar duminica se ducea la biserică și la piață. În ultimul an n-avusese nici o clipă de răgaz, căci de cum își termina treaba zbura acasă ca să aibă grijă de fiul ei. Reîncepuse să-l strige Baby, ca atunci când era mic, îl purta în brațe și îi cânta cântece de leagăn. Nu-mi mai spune așa, mamă, râd prietenii de mine, o ruga el, dar adevărul e că nu mai avea prieteni, îi pierduse pe toți, așa cum își pierduse serviciul, nevasta, copiii și memoria. Bietul Baby, suspina Bel Benedict, dar adevărul e că nu-l căina, mai curând îl invidia un pic; avea de gând să trăiască mulți ani de-acum încolo, cât timp era ea în viață el avea să fie în siguranță. Trebuie s-o luăm pas cu pas, încetul cu încetul, era filozofia ei de viață, nu merită să plângi pentru ce va fi mâine. De la bunicul ei, sclav din Mississippi, știa că trecutul ne stă în față, doar acela e real, din trecut scoatem învățăminte și experiență de viață; prezentul e o iluzie, pentru că în mai puțin de o clipă ajunge să facă parte din trecut, iar viitorul e o gaură neagră care nu se vede și poate că nici nu există, căci moartea ne poate veni oricând. Muncise ca slujnică la părinții lui Timothy Duane atâția ani, că era cu neputință să concepi conacul fără ea acolo. Începuse pe vremea când încă era femeia aceea legendară, o negresă cu talie unduioasă și mers de parcă ar fi înotat sub apă.

— Mărită-te cu mine, îi spunea Timothy în bucătărie, în timp ce ea-l îndopa cu clătite, singurul ei talent culinar. Ești așa de frumoasă, că ar trebui să fii stea de cinema, nu servitoarea maică-mii.

— Singurii negri de la cinema sunt albi vopsiți cu negru pe față, râdea ea.

Era foarte tânără atunci când îi apăruse în cale un vagabond cu râs răsunător care căuta un loc umbrit unde să se așeze. Se îndrăgostiseră pe loc cu o patimă toridă în stare să schimbe clima și să dea timpul peste cap și l-au conceput pe King Benedict, cel care avea să trăiască două vieți, așa cum îi ghicise Olga atunci când îl văzuse singura dată, când camionul Planului Infinit îl culesese pe un drum prăfos în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. La puțin timp după naștere, Bel dădea uitării cele nouă luni de sarcină și durerea venirii copilului pe lume și își urmărea

bărbatul prin colțurile grajdului. Au făcut amor într-o baltă de sânge menstrual alături de vacile din grajd, păsările care ciuguleau porumbul și scorpionii din hambar. Când micuțul King făcea primii pași șovăitori, tatăl, epuizat de atâta amor și temându-se să nu-și piardă sufletul și bărbăția între picioarele acestei hurii nesătule, a fugit luând ca amintire o șuviță de păr pe care i-o tăiase lui Bel în timp ce aceasta dormea. În vâltoarea amorului nestăvilit nu aplecase urechea la insistențele pastorului Bisericii Baptiste de a purcede la legătura sfântă a căsătoriei sub ochii Domnului, după cum se exprima acela. Pentru Bel, o semnătură în catastiful parohiei nu ar fi însemnat nimic în plus, ea se considera căsătorită. Tot restul vieții a folosit numele de familie al iubitului ei, iar numeroșilor bărbați care i s-au perindat prin brațe în următoarea jumătate de secol le spunea că soțul ei era plecat în călătorie. A repetat-o de atâtea ori, că a ajuns să creadă chiar ea, de aceea o apucau toate furiile când se privea goală în oglindă, dacă nu te întorci repede o să găsești doar o piele uscată, îi repeta ea amintirii celui absent.

În dimineața aceea de ianuarie orașul era măturat de un vânt rece dinspre mare. Bel Benedict și-a pus costumul turcoaz, pălăria, pantofii și mănușile în același ton, ținuta ei de duminică și de sărbătoare. Observase că regina Elisabeta se îmbrăca în aceeași culoare de sus până jos și se dăduse peste cap să aibă și ea ceva asemănător. Timothy Duane o aștepta în mașină în fața casei modeste.

— Nu ești nemuritoare, Bel. Ce-o să se întâmple cu fiul tău când tu n-o să mai fii?

— King n-o să fie singurul băiat de paisprezece ani care se descurcă singur.

— Dar n-are paisprezece, are cincizeci și trei.

— În mod practic are paisprezece.

— Tocmai de asta e vorba: o să fie mereu un adolescent.

— Poate că nu, poate c-o să se maturizeze...

— Cu ceva bani, totul poate fi mai ușor pentru voi, nu te încăpățâna, femeie.

— Doar ți-am spus, Tim, nu e nimic de făcut. Avocatul companiei de asigurări la care am fost a fost cât se poate de clar: n-avem nici un drept. O să ne dea zece mii de dolari, dar și asta durează, trebuie îndeplinite o grămadă de formalități.

— Nu mă pricep la chestiile astea, dar am un prieten care ne poate sfătui.

Gregory Reeves i-a primit în jungla de plante din biroul său. Bel și-a făcut o intrare triumfală îmbrăcată ca o regină, s-a așezat pe canapeaua de piele mult încercată și s-a apucat să-i povestească ciudatul caz al fiului său, King Benedict. Reeves o asculta atent, scotocindu-și memoria imbatabilă ca să afle de unde cunoștea acest nume, care-i suna ca un ecou îndepărtat venit din trecut. Imposibil să uite un nume atât de sonor, dar unde-l auzise? King era un bun creștin, spunea femeia, însă Dumnezeu nu-i dăduse o viață ușoară. Fuseseră tot timpul săraci, la început umblau de colo-colo ca să găsească de lucru, părăsindu-și prietenii și schimbând școala. King crescuse temându-se mereu că maică-sa s-ar fi putut duce după un bărbat, părăsindu-l într-o cameră dintr-un sat fără nume. Fusese un copil melancolic și timid, pe care anii de război din Pacific nu-l scăpaseră de nesiguranță. Se întorsese din război, se însurase, făcuse doi copii și-și câștiga pâinea ca muncitor în construcții. În ultimii ani căsnicia nu mai mergea bine, femeia îl amenința că-l lasă, copiii îl considerau un amărât. Bel vedea că e încordat și trist și se temea să nu se reapuce de băut, cum se mai întâmplase și înainte, lucrurile mergeau tot mai prost și totul s-a dus naibii după accident. King Benedict se afla la etajul doi când schela a cedat și el a căzut la pământ. Șocul l-a zăpăcit preț de câteva clipe, a reușit să se ridice în picioare, aparent avea doar niște contuzii ușoare, dar tot l-au dus la spital, i-au făcut un examen de rutină și i-au dat drumul acasă. Dar după ce i-a trecut durerea de cap și a început să vorbească a fost limpede că nu-și mai amintea nimic, nu-i recunoștea pe ai lui și se credea întors în perioada adolescenței. Maică-sa a descoperit în curând că memoria lui se oprea la vârsta de paisprezece ani, mai departe era un abis de fund de mare. L-au cercetat pe toate părțile, i-au pus sonde în toate orificiile, i-au descărcat electricitate

în creier, l-au interogat săptămâni în şir, l-au hipnotizat şi i-au fotografiat până şi sufletul, fără a descoperi un motiv logic pentru o asemenea amnezie dramatică. Analizele nu au detectat nici un defect organic. A început să se comporte precum un băieţandru şmecher, născocea minciuni grosolane ca să-şi păcălească fiii, despre care credea că erau colegii lui de joacă, şi ca să scape de ochiul grijuliu al nevesti-sii, pe care o confunda cu maică-sa. N-o recunoştea pe Bel Benedict, care nu mai era femeia tânără şi superbă de care-şi amintea, totuşi, în lunile care au urmat, s-a ataşat de bătrâna necunoscută ca de un colac de salvare, era singurul element sigur într-o lume plină de confuzie. Rudele şi prietenii au refuzat să accepte amnezia, luând-o ca pe o glumă isterică, iar în scurt timp s-au plictisit să-i scotocească mintea după vreun semn de recunoaştere. Nu l-a crezut nici societatea de asigurări, acuzându-l că inventase toată tărăşenia asta ca să facă rost de o pensie pe viaţă din care să trăiască precum un invalid, când de fapt abia dacă se lovise şi făcea pe şarlatanul. Se simţea părăsit ori de câte ori nevastă-sa pleca de acasă, iar când a început să-şi aducă amantul acasă, Bel Benedict şi-a spus că era momentul să intervină şi şi-a adus fiul să stea cu ea. În acele luni îl observase atent şi nu descoperise nici o amintire ulterioară vârstei de paisprezece ani. King se mai liniştise, convieţuiau calm, mama era mulţumită să-l aibă lângă ea, singurele ciudăţenii din comportamentul lui erau vocile şi vedeniile pe care le avea, dar s-au obişnuit amândoi cu prezenţa acelor fantome iscate din imaginaţia lui şi cărora doctorii nu le dădeau nici cea mai mică importanţă. Timothy Duane adusese certificatele de la spital şi scrisorile avocaţilor de la societatea de asigurări; Reeves s-a uitat la ele rapid, simţind în corp furnicăturile bine cunoscute, anticiparea luptei, partea cea mai frumoasă a profesiei sale: îi plăceau cazurile complicate, pariurile dificile, înfruntările.

— Dacă vă decideţi pentru proces trebuie s-o facem repede, până nu trece anul de când a avut loc accidentul.

— Dar atunci pierd cei zece mii de dolari!

— Face mult mai mult decât atât, doamnă Benedict. Pesemne că v-au oferit această sumă ca să câștige timp și să vă pierdeți dreptul de a-i chema în judecată.

Femeia a acceptat speriată, zece mii de dolari era mai mult decât câștigase într-o viață de trudă, dar omul i-a inspirat încredere și Timothy Duane avea dreptate, trebuia să-și protejeze fiul de un viitor incert. În aceeași seară Reeves i-a expus cazul șefului său, atât de însuflețit, că i se învălmășeau cuvintele, povestindu-i despre negresa cea superbă și despre fiul ei ajuns la o vârstă matură și rearuncat brusc în adolescență, gândiți-vă că dacă avem succes viața acestor oameni sărmani se va schimba, dar s-a izbit de sprâncenele mefistofelice ridicate peste măsură și de o privire ironică. Ia nu-ți mai pierde vremea cu prostii, Gregory, nu merită să te vâri în ciorba asta. I-a explicat că posibilitatea de a câștiga era minimă, era nevoie de ani de investigații, zeci de experți, multe ore de muncă, iar rezultatul putea fi nul, în absența unei leziuni cerebrale care să justifice pierderea memoriei nici un tribunal din lume n-ar lua în serios amnezia. Un sentiment de zădărnicie l-a copleșit atunci pe Reeves, era sătul să asculte de ce hotărau alții, din ce în ce mai neliniștit și mai păcălit în munca pe care o făcea și care îndepărta tot mai mult ceasul când ar fi putut deveni independent. A profitat de acest refuz pentru a-i arunca în față iubitorului de orhidee discursul de demisie pe care-l repetase adesea de unul singur. Seara, ajuns acasă, a dat de Shanon, care se uita la televizor întinsă pe jos în salon. A sărutat-o cu un amestec de mândrie și neliniște.

— Mi-am dat demisia de la firmă. Începând de azi zbor cu aripile mele.

— Trebuie să sărbătorim, Greg. Și cu aceeași ocazie, să închinăm un pahar și pentru bebeluș.

— Ce bebeluș?

— Cel pe care-l așteptăm, a zâmbit Shanon, umplându-i un pahar din sticla care se afla la îndemână.

După ce a divorțat de al doilea soț, Judy Reeves a rămas cu copiii, chiar și cu cei pe care bărbatu-său îi făcuse cu prima soție.

Cu timpul, căsnicia lor devenise un adevărat coşmar de certuri şi ranchiună, din care bărbatul ieşea mereu înfrânt. Iar venind clipa despărţirii definitive, nici măcar nu s-a pus problema ca omul să-şi ia copiii, afecţiunea dintre Judy şi cei doi plozi bruneţi era atât de solidă, încât nimeni nu-şi mai amintea că nu erau ai ei. Dar singurătatea nu i-a ţinut mai mult de câteva luni. Într-o călduroasă zi de sâmbătă, Judy şi-a dus familia la plajă şi a cunoscut un zdrahon de veterinar din nordul Californiei, care făcea turism într-o rulotă împreună cu cei trei copii ai săi şi o căţea. Animalul fusese călcat de o maşină şi picioarele din spate îi rămăseseră paralizate, dar în loc să-l eutanasieze, după cum i-ar fi dictat experienţa profesională, stăpânul i-a improvizat un harnaşament, copiii îi susţineau astfel labele din spate şi căţeaua alerga voios doar cu cele din faţă. Spectacolul acestei invalide care se juca în valuri lătrând de bucurie i-a atras pe copiii lui Judy. Aşa s-au cunoscut. Ea stătea pe cearşaf umplând până la refuz costumul de baie şi mâncând îngheţată după îngheţată, fără să-şi tragă sufletul. Veterinarul a rămas privind matahala de grăsime despuiată cu un amestec de oroare şi fascinaţie, dar s-au împrietenit rapid şi când soarele începea să asfinţească a invitat-o la masă. Cele două familii şi-au terminat ziua devorând pizze şi hamburgeri.

Omul s-a întors cu ai săi în Napa Valley, unde locuia, iar Judy a rămas să-l cheme cu gândul. De pe vremea lui Jim Morgan, primul ei soţ, nu mai găsise un bărbat cu care să se potrivească atât de bine la pat şi care să-i ţină piept. Jim Morgan ieşise din închisoare pentru bună purtare şi, cu toate că pe atunci ea era măritată cu mustăciosul ei, o sunase să-i spună că se gândise zilnic la ea cu toată dragostea. Numai că ea o apucase pe alt drum. În plus, Morgan intrase într-o sectă de creştini fundamentalişti, un fanatism pe care ea, crescută în religia tolerantă a credinţei Bahá'i a maică-sii, nu-l putea înţelege, drept care n-a vrut să-l vadă după ce a rămas din nou singură. Chemările lui Judy au trecut munţii şi podgoriile întinse, iar nu după mult timp veterinarul s-a întors la ea. Au petrecut o săptămână de miere împreună cu toţi copiii şi cu Nora, care pe atunci devenise total dependentă de fiică-sa. Cabana pe care Charles Reeves o cumpărase în urmă cu treizeci

de ani se dărăpănase ca la început. Termitele, praful și trecerea timpului lucraseră încet în pereții de lemn, fără ca Nora să miște un deget ca să salveze casa de la dezastru. Într-o după-amiază, Judy și cel de-al doilea soț al ei au venit în vizită și au găsit-o pe bătrână stând în fotoliul de răchită sub salcie: acoperișul verandei se prăbușise, căci stâlpii putreziseră.

— Bun, acum vii să stai la noi, a decretat ginerele.

— Mulțumesc, fiule, dar nu se poate. Gândește-te ce nedemerit o să fie Doctorul în Științe Divine dacă vine joi și nu mă găsește.

— Ce zice acolo maică-ta?

— E convinsă că fantoma tatălui meu vine la ea în fiecare joi, de-asta n-a vrut să plece de aici, l-a lămurit Judy.

— A, păi nu-i bai, cucoană: îi lăsăm un bilet cu noua adresă, a rezolvat el problema.

Nimeni nu se gândise la o soluție atât de simplă. Nora s-a sculat, a scris biletul cu caligrafia ei perfectă de învățătoare, și-a luat șiragul de perle salvat din atâtea necazuri, o cutie cu fotografii vechi și două tablouri pictate de bărbatul ei și s-a urcat calmă în mașina fiică-sii. Judy a pus în portbagaj fotoliul de răchită, a încuiat casa și au plecat fără să se uite înapoi. Pesemne că Charles Reeves a găsit mesajul, așa cum le găsise și pe celelalte de fiecare dată când văduva lui se muta la altă adresă, căci n-a lipsit în nici o zi de joi de-atunci încolo și Nora a văzut mereu firul de care atârna portocala care o lega de lumea cealaltă. În anul în care Gregory se căsătorea cu Shanon, soră-sa trăia cu veterinarul, cu mama și o liotă de copilași de toate vârstele, culorile și numele de familie, aștepta să-l nască pe al optulea și se declara îndrăgostită. N-avea deloc o viață ușoară, o jumătate din casă era cabinet veterinar, trebuia să suporte alaiul permanent al câinilor bolnavi, aerul duhnea a creolină, copiii se băteau precum fiarele, iar Nora Reeves se cufundase în universul milostiv al închipuirii; la o vârstă la care bătrânele împletesc botoșei pentru strănepoți, ea se întorsese la anii tinereții. Cu toate astea, Judy era fericită prima dată în viața ei, avea în sfârșit un partener bun și nu mai trebuia să muncească. Omul făcea niște frigări monumentale ca să-și hrănească tribul și cumpăra biscuiți cu ciocolată angro. În

ciuda sarcinii, a meselor consistente și a uriașei pofte de mâncare, Judy începea să slăbească treptat și după câteva luni de la naștere își recăpătase greutatea de pe când era fată. A venit la nunta fratelui într-o rochie de voal, cu o pălărie fină de paie, la braț cu cel de-al treilea soț, cu cei șapte copii în straie de duminică și cel de-al optulea în brațe, cu maică-sa îmbrăcată ca o școlăriță și cățeaua paralitică susținută de un harnașament, dar vioaie și cu o expresie de animal mulțumit.

— Salută-le pe mătușa ta Judy și pe bunica ta Nora, i-a spus Gregory lui Margaret, care ajunsese la unsprezece ani și tot micuță de statură era, dar se purta ca o femeie adultă. Fetița n-auzise până atunci de femeia cea grasă și nici de băbuța aiurită cu o fundă pe cap și a crezut că tot circul acela era o glumă. Nu aprecia deloc simțul umorului de care dădea dovadă tatăl ei.

Mirele și-a dorit o nuntă în stil latino, a angajat pentru asta un grup de *mariachis* din cartierul Misión, iar de mâncare s-a ocupat Rosemary, o fostă iubită, o femeie frumoasă care nu-i păstra ranchiună pentru că nu și-l dorise niciodată de soț. Scrisese câteva cărți de bucate și trăia din pregătirea banchetelor, împreună cu echipa ei organiza cu aceeași ușurință o petrecere mexicană, un prânz pentru oameni de afaceri japonezi sau o cină franțuzească. Shanon era sufletul petrecerii, gătită într-o rochie inocentă de organdi alb a dansat pasodoble, bolerouri și *corridos* până când băutura i s-a suit la cap și s-a dus să se culce. Până dimineața Gregory Reeves și Timothy Duane au dansat cu Carmen, ca în vremurile bune ale swingului și rockului, în timp ce Dai privea cu ochii mari acest aspect insolit al personalității mamei sale.

— Copilul e leit Juan José, a remarcat Gregory.

— Ba seamănă perfect cu mine, a spus Carmen.

Revenise din călătoria în Thailanda, Bali și India încărcată de materiale și cu capul plin de idei noi. Nu prididea cu comenzile, închiriase un atelier și angajase doi refugiați vietnamezi pe care-i școlise ca s-o ajute. În orele în care Dai era la școală avea liniștea necesară pentru a desena bijuteriile pe care lucrătorii ei le reproduceau. I-a spus lui Gregory că avea de gând să-și deschidă propriul magazin imediat ce-avea să strângă destui bani.

— Nu se face așa. Tu ai o mentalitate de țărancă. Trebuie să iei un împrumut, afacerile se fac pe bază de credit, Carmen.

— De câte ori ți-am zis să-mi spui Tamar?

— Am să te prezint bancherului meu.

— Nu vreau să ajung ca tine, Gregory, nici într-un secol n-o să-ți poți plăti toate datoriile.

Era adevărat. Bancherul prieten îi mai dăduse un împrumut ca să-și deschidă biroul, dar nu se plângea, pentru că în anul acela dobânzile săriseră la un nivel de neimaginat în țara asta, trebuia să profite de clienți precum Gregory Reeves pentru că nu mai rămăseseră mulți în stare să le plătească. Pleașca asta nu putea să dureze la infinit, experții pronosticau că nesiguranța economică avea să-l coste realegerea pe președinte, un om bun pe care-l acuzau că e slab și prea liberal, două păcate de neiertat acolo și atunci.

Și-a instalat biroul deasupra unui restaurant chinezesc și și-a pus pe ușă numele și titulatura scrise cu litere mari și aurite, așa cum văzuse în filmele cu detectivi: Gregory Reeves, avocat. Afișul acela îi simboliza triumful. Se vede că ești de joasă condiție, omule, în viața mea n-am văzut ceva mai vulgar, i-a spus Timothy Duane, dar lui Carmen i-a plăcut ideea și a decis s-o aplice la magazinul ei, cu o caligrafie cu arabescuri. Era un apartament vast în plin centru al orașului San Francisco, prevăzut cu un ascensor direct și cu o ieșire de urgență, care avea să-și dovedească utilitatea nu doar o dată. Intrând în clădire, Reeves a fost vizitat de patronul restaurantului, de baștină din Hong Kong, care urcase pentru a-l saluta și a i-l prezenta pe fiul său, un tinerel miop, scund și delicat, geolog de profesie, dar absolut neinteresat de minereuri și pietre, căci pasiunea lui erau cifrele. Se numea Mike Tong și venise de mic în această țară, atunci când tatăl își adusese toată familia în noua patrie. A întrebat dacă domnul avocat nu avea nevoie de un contabil care să-i țină registrele și Gregory i-a spus că deocamdată avea un singur client, drept care n-avea cum să-i plătească un salariu, doar câteva ore pe săptămână. Nu bănuia atunci că Mike Tong avea să ajungă omul lui de încredere și-avea să-l salveze de la disperare și faliment.

Între timp, numărul muncitorilor hispanici crescuse simțitor. Peste treizeci de ani albii vor fi în minoritate în țara asta, prevestea Timothy Duane. Reeves s-a gândit să-și folosească experiența cartierului în care crescuse și cunoașterea limbii spaniole și să-și caute clienți dintre ei, având în vedere că în celelalte sectoare competiția era mare, trei sferturi din totalul avocaților din lume activau în Statele Unite, era unul la trei sute șaptezeci de locuitori. Dar motivul cel adevărat era că voia să-i ajute pe cei mai umili: înțelegea mai bine decât oricine necazurile imigranților hispanici, fusese și el o *spinare udă*. Avea nevoie de o secretară care să vorbească ambele limbi, Carmen l-a pus în contact cu o anume Tina Faibich. Candidata s-a prezentat la birou chiar în ziua când trebuia adusă mobila, se găseau acolo doar canapeaua de piele englezească, martoră a atâtor cuceriri, zecile de ghivece cu plante și arhivele și dosarele aruncate de-a valma pe jos. Femeia s-a strecurat prin haosul acela și s-a așezat pe o ladă cu cărți. Gregory a dat de o doamnă placidă și drăguță, care vorbea perfect spaniola și-l privea cu niște ochi blânzi de viță cu o expresie indescifrabilă. S-a simțit bine cu ea, radia o seninătate care lui îi lipsea. Nici măcar nu s-a ostenit să citească scrisorile de recomandare, n-a luat-o la întrebări, abia s-a uitat la ea, s-a bazat pe instinct. La plecare, femeia și-a scos ochelarii și i-a zâmbit: nu mă recunoașteți? Atunci Gregory a privit-o mai atent: era Ernestina Pereda, vevericța zburdalnică a jocurilor erotice din toaleta școlii, lupoaica arzătoare care-l salvase în adolescență din supliciile dorinței, din hormonii în clocot, cea care plângea cuprinsă de remușcări după încleștările grăbite, sfânta Ernestina, acum o matroană respectabilă și potolită. După un șir întreg de amanți ocazionali, se căsătorise la maturitate cu un tip care lucra la o companie de telefoane, nu avea copii și nici n-avea nevoie, soțul îi era de ajuns, a spus și i-a arătat fotografia domnului Feibich, un chip atât de comun și neinteresant, că-l uitai imediat. Gregory Reeves a rămas cu poza în mână și ochii în pământ, neștiind ce să spună.

— Sunt o secretară bună, a spus ea înroșindu-se.

— Situația asta poate fi jenantă pentru amândoi, Ernestina.

— N-o să aveți motive să vă plângeți de mine, domnule Reeves.

— Spune-mi Gregory.

— Nu. E preferabil s-o luăm de la început, trecutul nu contează, a răspuns ea și s-a apucat să-i spună cum i se schimbase viața după ce-l cunoscuse pe soțul ei, un tip aparent neînsemnat, dar foc și pară în particular, amant nesătul și fidel, care reușise să-i potolească poftele. Din trecutul tumultuos abia dacă mai păstra o imagine neclară, pentru că n-o mai interesa ce se petrecuse atunci, dar și pentru că era perfect mulțumită cu fericirea de acum.

— Dar eu nu v-am uitat: ați fost singurul care nu mi-a făcut promisiuni deșarte, a adăugat la urmă.

— Te aștept mâine-dimineață la ora opt, a zâmbit Gregory și i-a strâns mâna.

Bun banc mi-ai făcut, a certat-o apoi la telefon pe Carmen, care era la curent cu întâlnirile sale tainice cu Ernestina Pereda, dar prietena l-a asigurat că nu era nici un fel de banc, credea pe bune că avea să fie secretara ideală pentru el. Și nu se înșelase: Tina Faibich și Mike Tong aveau să se dovedească singurii stâlpi solizi ai fragilului edificiu al biroului lui Gregory Reeves. Tot Carmen a fost cu ideea de a atrage clientelă hispanică făcând publicitate la televiziunea în spaniolă în timpul telenovelelor: și-o amintea pe maică-sa, hipnotizată în fața micului ecran și mai îngrijorată pentru soarta personajelor fictive decât pentru cea a propriei familii. Nu și-au imaginat ce impact va avea anunțul. La fiecare pauză a melodramei apărea Gregory Reeves în costumul său bine croit și cu ochii lui albaștri, imaginea unui respectabil avocat anglo-saxon, dar când deschidea gura ca să-și ofere serviciile o făcea într-o sonoră spaniolă de cartier, cu expresiile și accentul acela cântat și inconfundabil al hispanicilor care-l priveau de pe partea cealaltă a ecranului. E de încredere, hotărau acești clienți potențiali, e de-al nostru, doar că de altă culoare. În curând îl cunoșteau toți ospătarii, șoferii de taxi, muncitorii de la construcții și alți purtători de piele creolă. Dacă la început singurul său caz era cel al lui King Benedict, după nici o lună avea atâția, că și-a zis că era momentul să-și ia un asociat.

— Subalterni da, asociați niciodată, l-a sfătuit Mike Tong, care stătea toată ziua la birou, deși era plătit doar pentru câteva ore pe săptămână.

Doi ani mai târziu, la firmă lucrau şase avocaţi, o recepţionistă şi trei secretare, Reeves avea dosare în toată California, era mai mult în avion decât pe pământ, câştiga bani cu grămada şi cheltuia mai mult decât avea. Mike Tong vieţuia practic în haosul acela compus din arhive, documente, registre contabile, acte bancare, un xerox, o maşină de făcut cafea, mături, provizii de hârtie igienică şi pahare de unică folosinţă, pe care le contabiliza cu străşnicie. Ceilalţi îşi băteau joc de meschinăria chinezului, pretinzând că se întorcea noaptea pe furiş, scotea paharele de carton de la gunoi, le spăla şi le punea la loc în cutie ca să fie refolosite a doua zi, dar Mike Tong nu-i lua în seamă, era prea ocupat cu socotelile lui la abac.

Rutina şi monogamia au copleşit-o repede pe Shanon, care avea impresia că se târăşte printr-un deşert nesfârşit de dune, lăsând în urmă zdrenţe de tinereţe. Râsul cu clopoţei, principalul ei punct de atracţie, a coborât cu un ton şi a ieşit la lumină firea ei indolentă. Se plictisea vârtos, legată de un bărbat pe care-l luase ca să aibă siguranţă, idee sugerată de mama ei, care îi insinuase şi că modalitatea cea mai sigură de a pune gheara pe Gregory Reeves era o sarcină oportună. Sigur că dorise să se mărite, însă nu din raţiuni meschine, ci pentru că omul chiar îi plăcea. Alături de el a fost prima dată când s-a simţit apărată. Mă bucur, fata mea, pentru că Reeves o să se îmbogăţească foarte repede, dacă n-a şi făcut-o deja, după cum am auzit. Shanon nu-şi făcea calcule, nu arăta un interes special pentru bani, în ciuda sfaturilor familiei de a pune mâna pe un tip bogat graţie căruia să trăiască precum o regină a frumuseţii, aşa cum merita. Pe de altă parte, ideea de a-şi câştiga viaţa, de a se supune unui program de lucru şi a trăi dintr-un buget limitat îi era nesuferită, încercase o dată, dar nu rezistase. Un soţ prosper ar fi rezolvat problema, dar nu s-a gândit la preţul care trebuia plătit. Acum era prizonieră în propria ei casă şi legată de fiinţa care-i creştea în pântec. În primele săptămâni s-a distrat făcând plajă pe ponton lângă corabia fantomă, apoi l-a convins pe Gregory să schimbe casa şi tot căutându-şi conacul visurilor ei au mai trecut câteva luni. N-a găsit

ce căuta şi nici n-a avut energie s-o aranjeze pe aceea ca lumea, a cumpărat la iuţeală mobilă şi decoraţiuni după catalog, iar după ce au fost livrate le-a îngrămădit cum s-a nimerit. Umbla prin camerele ticsite, vorbea la telefon cu prietenii, îşi suna în glumă foştii iubiţi la ore nepotrivite şi le şoptea măscări, excitându-i şi excitându-se până la demenţă. Avea nevoie să-şi exercite cochetăria înnăscută ca să nu se acrească, tot aşa cum avea nevoie de alcool. Din pură plictiseală a început să bea tot mai mult, ajungându-şi din urmă tatăl. În primele luni, înainte să se vadă sarcina, venea la Gregory şi fuma cu picioarele pe biroul tinerilor avocaţi, doar ca să-i vadă agitaţi. Poate că pe Mike Tong nici nu l-ar fi băgat în seamă dacă nu s-ar fi dovedit absolut impermeabil la farmecele ei, o trata cu politeţea distantă cu care te porţi cu o bunică străină, situaţie care îi producea o furie surdă, care s-a agravat după ce contabilul chinez i-a restricţionat folosirea cărţilor de credit şi-şi oprea şeful de la cheltuieli nesăbuite menite doar să-i facă ei poftele. Nu-i plăcea nici Timothy Duane, îl invitase la cină sub pretextul că voia să se sfătuiască în legătură cu ziua de naştere a soţului, dar el venise însoţit de o turistă austriacă cu care ieşea atunci şi se făcuse că nu vede cât de frumoasă şi disponibilă era Shanon. Ai grijă de nevastă-ta, l-a avertizat a doua zi pe Gregory, care s-a dus acasă ca să-i ceară explicaţii, dar n-a avut cu cine se certa, căci a găsit-o căzută pe jos în bucătărie, iar când a dat s-o mişte a vomitat pe el. E din cauza sarcinii, a spus, dar trăsnea a băutură. A ajutat-o să se culce, iar mai târziu, privind-o cum dormea între cearşafurile roz, şi-a spus că era foarte tânără, cam naivă şi poate că cinicul de Timothy Duane interpretase greşit o invitaţie nevinovată. Totuşi, nu se mai putea minţi mult timp, în lunile care au urmat a văzut limpede semnele decăderii, aşa cum le văzuse înainte vreme la Samantha, cu toate astea şi-a zis că avea mai multe lucruri în comun cu ea decât cu prima soţie şi s-a agăţat de acest gând ca să nu sufere. Cel puţin aveau în comun gustul pentru mâncarea bună şi pentru amorul fizic. Ca şi el, Shanon era neliniştită şi aventuroasă, îi plăceau călătoriile, cumpărăturile şi petrecerile. O să sfârşiţi rău, nevastă-ta îţi seamănă doar la defecte, l-a pus în gardă Carmen, dar el vedea altfel

lucrurile. Poate că pe aceste baze ar fi putut clădi o căsnicie adevărată, numai că patima de la început s-a răcit și oricât au scurmat în tăciunii focului trecut n-au mai găsit dragostea. Gregory continua să-i admire tinerețea, frumusețea și veselia, dar era foarte ocupat și n-avea destul timp pentru viața de familie. Iar Shanon ardea de nerăbdare ca o adolescentă răsfățată. Nici unul din ei nu s-a străduit să țină barca pe linia de plutire, e de mirare că atunci când aceasta s-a scufundat cei doi și-au păstrat atâta ranchiună.

Chiar dacă lui Gregory i-a trecut repede entuziasmul, asta nu s-a văzut, pentru că în timpul sarcinii a înconjurat-o cu o duioșie protectoare, un amestec de milă și tandrețe. A stat lângă ea la naștere, încurajând-o, ștergându-i fruntea transpirată, vorbindu-i ca s-o liniștească, în timp ce medicii se agitau sub lămpile puternice din sala de nașteri. Mirosul sângelui i-a adus aminte de război, l-a revăzut pe băiatul din Kansas pe care-l visase adesea implorându-l să nu-l lase singur. Shanon s-a încleștat de el în timp ce se trudea să expulzeze copilul, în clipele acelea Gregory a crezut că o iubește. Îi plăceau copiii, abia aștepta să fie din nou tată, de data asta o să fie altfel, și-a promis, bebelușul n-o să fie un străin, ca Margaret. A vrut să fie primul care să-l aducă pe lumea asta și a întins mâinile să-l primească de cum a scos căpșorul. L-a ridicat ca să-l arate mamei, n-a fost în stare să spună nimic, emoția îi luase glasul. Mai târziu avea să-și amintească această clipă ca pe singura de fericire totală alături de soția sa, însă străfulgerarea aceea a pierit în doar câteva zile, ea nu avea vocația maternității, cum n-o avea nici pe aceea de soție și gospodină, iar de cum a încăput iar în blugii strâmți de fată nemăritată a încercat să scape din capcana căsniciei. Primul ei amant a fost medicul cu care născuse, au urmat repede alții, în vreme ce bărbatul ei, cufundat în muncă, n-avea ochi să vadă. Shanon se transforma cu fiecare nouă legătură după chipul și asemănarea amantului respectiv, azi o vedeai cu părul făcut permanent și lenjerie intimă neagră, peste două săptămâni portjartierul franțuzesc zăcea în fundul unui sertar, pentru că pusese ochii pe un vecin scriitor și Gregory o găsea nemachiată, cu un sacou de-al său pe umeri și citindu-l pe Jung cu ochelari cu rame groase. În acest

timp David, bebelușul, creștea în legea lui în curte, atât de agitat, plângăcios și mofturos, încât nici maică-sa nu voia să stea cu el.

Într-o zi, Tina i-a relatat cuprinsă de rușine șefului că o văzuse pe Shanon cum se săruta în parcare cu unul din avocații firmei, iertați-mă că mă bag, domnule Reeves, dar e obligația mea să vă spun, a adăugat cu glas tremurător. Gregory a văzut roșu în fața ochilor, l-a înhățat pe tip de guler, l-a luat la pumni, omul a reușit să intre în lift ca să fugă, dar el a luat-o pe scările de serviciu și l-a prins în stradă, cu atâta scandal, că a venit poliția și au ajuns cu toții la arest, inclusiv Mike Tong, care tocmai se întorcea de la poștă și a fost martorul final al bătăii, când amorezul zăcea pe trotuar cu nasul spart. Seara, Shanon a pus totul pe seama unui pahar în plus și a încercat să-l convingă că astfel de zburdălnicii nu aveau nici o importanță, doar pe el îl iubea. Gregory a întrebat-o ce dracu' făcea în parcare, ea s-a jurat că fuseseră o întâlnire întâmplătoare și un sărut prietenesc.

— Se vede că ai o vârstă, Gregory, ești tare demodat.

— Se vede treaba că m-am născut ca să fiu încornorat, a urlat Reeves și a plecat trântind ușa.

S-a dus să doarmă la un motel, Shanon i-a dat de urmă și l-a implorat să se întoarcă acasă, jurându-i că-l iubește și că alături de el se simte în siguranță și apărată, că singură era pierdută, după cum l-a asigurat printre suspine. Adevărul e că Gregory o aștepta se. Nu închisese un ochi toată noaptea, chinuit de gelozie, imaginându-și represalii inutile și soluții imposibile. A mimat o supărare pe care de fapt nu o simțea, numai ca s-o umilească, dar s-a întors lângă ea așa cum avea s-o mai facă de câteva ori în lunile care au urmat.

Margaret a dispărut de acasă când avea treisprezece ani. Samantha a așteptat două zile și de-abia atunci m-a sunat, credea c-o să se întoarcă, doar nu avea unde să se ducă, precis că e o escapadă fără importanță, toți puștii de vârsta asta fac astfel de nebunii, nu e ceva de pe altă lume, doar știi că Margaret nu creează probleme, e tare cuminte, mi-a zis ea. Capacitatea ei de a ignora realitatea e aidoma cu cea a maică-mii, n-am încetat niciodată să

mă minunez. Am anunțat imediat poliția, care a pus în mișcare o operațiune masivă de căutare, am pus anunțuri în toate localitățile din jurul golfului, am chemat-o prin radio și televiziune. M-am dus și la școală, unde mi s-a spus că nu mai călcase pe acolo de luni de zile, se plictisiseră să trimită bilete acasă și mesaje la telefon. Fiică-mea era o elevă extrem de slabă, nu avea prieteni, nu făcea sport și lipsea de la ore, pe urmă n-a mai venit deloc. I-am luat la întrebări pe colegii ei, dar nu știau mai nimic despre ea, sau nu voiau să-mi spună, am avut impresia că n-o simpatizau defel, o fetiță mi-a spus că era agresivă și vulgară, două adjective imposibil de asociat cu Margaret, care se purta mereu ca o doamnă de pe vremuri într-un salon de ceai. Am vorbit cu vecinii și astfel am aflat că fusese văzută plecând de acasă la ore târzii din noapte, uneori venea s-o ia un tip pe motocicletă, dar se întorcea cu mașina, mereu cu alta. Samantha a fost de părere că astea erau bârfe rău intenționate, ea nu observase nimic ciudat. Dar cum putea să observe că fata lipsea, dacă n-o vedea nici când era de față? m-am întrebat. În fotografia pe care o dusesem la televiziune Margaret părea o fetiță drăguță și inocentă, dar m-am gândit la gesturile ei provocatoare și mi-au venit în minte tot felul de posibilități oribile. Lumea e plină de perverși, îmi spusese un ofițer de poliție pe vremea când aveam grijă de copii și căutam prin parc băiețelul care se rătăcise. Au urmat zile chinuitoare în care am bătut posturile de poliție, spitalele și redacțiile ziarelor.

— Ăsta e un caz pentru Sfântul Iuda Tadeu, patronul cauzelor pierdute, m-a sfătuit Timothy Duane cu toată seriozitatea când am poposit în laboratorul lui în căutarea unei vorbe prietenești. Trebuie să te duci la Biserica Dominicanilor, să lași douăzeci de dolari în cutia milelor și să aprinzi o lumânare sfântului.

— Tim, ai înnebunit.

— Da, dar nu asta e problema. Tot ce mi-a rămas după doi ani la colegiul religios sunt sentimentul de culpă și credința neclintită în Sfântul Iuda. Nu pierzi nimic dacă încerci.

— Doctorul Duane are dreptate, încercarea moarte n-are. Vin cu dumneavoastră, s-a oferit secretara mea când a aflat, și așa m-am pomenit eu stând în genunchi într-o biserică și aprinzând

lumânări, cum nu mai făcusem de pe vremea când eram ministrant la părintele Larraguibel, alături de inefabila Ernestina Pereda.

În aceeași noapte cineva m-a sunat să-mi spună că la un bar fusese văzută o persoană care semăna cu poza, numai că părea mult mai mare. M-am dus împreună cu doi polițiști și acolo am găsit-o pe Margaret, deghizată în femeie, cu unghii false, pantofi cu toc, pantaloni strâmți și cu un strat gros de fard pe chipul de păpușă. Văzându-mă, a dat să fugă, iar când am prins-o m-a îmbrățișat plângând și mi-a spus „tati" pentru prima dată. Examenul medical a detectat urme de ac în brațe și o infecție venerică. Când am încercat să vorbesc cu ea în rezerva clinicii particulare în care am internat-o, m-a primit cu un puhoi de măscări spuse cu un glas bărbătesc, pe unele nu le auzisem nici măcar în mahalaua în care crescusem sau în perioada când fusesem soldat. Își smulsese sonda din braț, scrisese niște obscenități oribile pe pereți cu rujul, își spintecase perna și aruncase totul pe jos. A fost nevoie de trei oameni s-o țină și să i se administreze un tranchilizant. A doua zi am venit cu Samantha și am găsit-o senină și surâzătoare în pat, cu chipul curat și o panglică în păr, înconjurată de buchete de flori, cutii cu bomboane și animale de pluș pe care i le trimiseseră angajații mei. Din îndrăcita care fusese cu o zi înainte nu rămăsese nici urmă. Am întrebat-o de ce făcuse toate astea și a început să plângă, părând că se căiește, nu știa ce se întâmplase, n-o mai făcuse niciodată, de vină era anturajul rău, dar nu trebuia să ne facem griji, își dădea seama de pericol și n-o să-i mai vadă pe nenorociții ăia, iar injecțiile au fost un experiment, n-o să se repete, s-a jurat.

— Mă simt bine. Tot ce-mi doresc e un pick-up ca să ascult muzică.

— Ce fel de muzică să-ți aduc? a vrut să știe maică-sa în timp ce-i aranja pernele.

— Un prieten mi-a adus cântecele mele preferate, a miorlăit pe un ton sfârșit. Și-acum lăsați-mă să dorm, că sunt cam obosită.

Când dădeam să ieșim ne-a rugat să-i aducem țigări, fără filtru, vă rog. Am fost mirat că fumează, dar mi-am amintit că la aceeași vârstă eu îmi făcusem o pipă și, oricum, în comparație

cu celelalte probleme, cea a nicotinei era pe ultimul plan. Parcă nu avea sens să-i vorbesc despre pericolele fumului în plămâni când ar fi putut muri de o supradoză de heroină. Când am revenit după-amiază, n-am mai găsit-o. Reușise s-o păcălească pe infirmiera de serviciu, își pusese hainele de curvă în care venise și fugise. Când s-a făcut curat în cameră, sub saltea s-a găsit o seringă de unică folosință, alături de o bandă cu muzică rock și ce mai rămăsese din ruj. O pierdusem pe Margaret – de atunci n-am mai văzut-o decât la închisoare sau pe un pat de spital –, dar asta n-o știam încă, mi-au trebuit nouă ani să-i spun adio, nouă ani de speranțe deșarte, căutări inutile, remușcări false, nenumărate mârșăvii, trădări, vulgarități, bănuieli și umilințe, până când am acceptat în sfârșit, în fundul sufletului, că era cu neputință să fie ajutată.

Primul butic Tamar a apărut pe o stradă centrală din Berkeley, între o librărie și un salon de frumusețe, douăzeci și cinci de metri pătrați cu o vitrină mică și o ușă îngustă, care ar fi trecut neobservată printre toate magazinele din zonă dacă nu ar fi beneficiat de principiile decorative de la casa Olgăi, dar pe care Carmen le-a aplicat exact pe dos. Casa vindecătoarei era decorată și colorată ca o pagodă de operetă, drept care sărea în ochi în arhitectura cenușie și sărăcăcioasă a cartierului hispanic. Localul lui Carmen era înconjurat de prăvălii fățoase, de restaurante chinezești, cu dragoni fioroși, și mexicane, cu cactuși de ipsos, de bazare indiene, hanuri pentru turiști și de înfloritoarea industrie pornografică, cu firme de neon care arătau cupluri despuiate în poziții neverosimile. Într-o asemenea competiție i-ar fi fost greu să atragă clienți, așa că a vopsit totul în alb, a pus și o copertină tot albă deasupra ușii și lămpi puternice care accentuau aspectul de laborator al locului. A expus bijuteriile pe niște tăvi simple de culoarea nisipului și pe bucăți de cuarț transparent, care scoteau în evidență modelul elaborat și materialele prețioase. Într-un colț a atârnat niște fuste gitane la fel ca acelea pe care le purta și ea de multă vreme, singurele elemente de căldură în albeața aceea de zăpadă. În aer plutea o aromă subtilă de mirodenii și se auzeau acordurile monotone ale unei lăute orientale.

— În curând am să expun și cordoane, genți și eșarfe, l-a anunțat mândră pe Gregory la petrecerea de deschidere. N-o să fie o varietate mare, dar toate obiectele astea se pot combina, astfel ca o clientă să poată pleca îmbrăcată din cap până-n picioare.

— Nu știu cine o să se dea în vânt după deghizările astea, a râs Gregory, care era ferm convins că trebuia să fii cam țăcănit ca să porți creațiile prietenei sale, însă a trebuit să-și înghită cuvintele după doar câteva minute, când Shanon l-a rugat să-i cumpere niște cercei „etnici", care lui i s-au părut nejustificat de scumpi, și a mai văzut-o și pe Joan, la braț cu Balcescu, plimbându-se într-o fustă gitană din petice de toate culorile. Femeile sunt un mare mister, și-a zis în barbă.

Carmen Morales își administra afacerea cu o prudență de grădinar. Făcea socotelile săptămânal, rezerva o parte pentru cheltuielile atelierului, alta pentru impozite, restul ca să trăiască decent, fără lux, și să pună ceva deoparte. Se baza pe credincioșii ei vietnamezi pentru reproducerea modelelor și pe niște cumetre mexicane din cartier, care coseau acasă hainele, urmându-i instrucțiunile, și i le trimiteau prin poștă. Ea alegea toate materialele și, o dată pe an, vara, pleca la cumpărături în Asia sau în nordul Africii, călătorii hazardate care ar fi umplut de frică orice altă femeie, numai că ea era incapabilă să-și imagineze răutatea omenească. Putea pleca doar în vacanța lui Dai, care s-a obișnuit repede cu aceste safariuri cu trenul, jeepul, pe măgar sau pe jos prin sate ascunse în jungla thailandeză, tabere de păstori nomazi din munții Atlas sau cartiere mizerabile din orașele pestrițe ale Indiei. Trupul lui slăbuț și brunet rezista fără probleme la orice fel de mâncare, la apa contaminată, la pișcăturile de țânțari, la oboseală și la căldura infernală, dovedea o putere de fachir în fața tuturor neajunsurilor. Era un băiat liniștit, care învățase cele patru operații aritmetice jucându-se cu mărgelele pentru coliere și care înainte să împlinească zece ani descoperise câteva reguli matematice pe care în van încerca să i le explice maică-sii sau învățătoarei. Mai târziu, când i s-a descoperit talentul extraordinar pentru cifre de către profesorii de la universitate, s-a dovedit că acelea erau principii de trigonometrie. Avea o mică

tablă metalică de șah cu piese magnetice și, în trenurile aglomerate, pe jumătate strivit de omenet, cuști cu animale, valize jupuite de carton și coșuri cu mâncare, Dai juca impasibil șah împotriva lui însuși, fără să trișeze. Nu întotdeauna trăgeau la hotel sau la casele prietenilor, călătoreau și în mici caravane sau conduși de o călăuză și nu o dată se opreau să doarmă în mijlocul pustietății.

Pe un mindir întins pe jos sau într-un hamac agățat sub o plasă de țânțari improvizată, înconjurat de țipetele amenințătoare ale păsărilor de noapte sau de zgomotul unor pași tainici de animale, scăldat în mirosul neliniștitor de vegetație în descompunere și de magnolii, Dai se simțea în siguranță alături de corpul cald al mamei sale, pe care o credea invulnerabilă. Trecuseră împreună prin multe aventuri, iar în rarele dăți când o văzuse speriată simțise și el frica, dar atunci se gândea la mama lui de demult, cea cu ochii precum două migdale negre, iar ea venea în zbor să-l apere de toate relele. Într-un bazar din Maroc ticsit de o mulțime pestriță, Dai a lăsat mâna lui Carmen ca să se uite la niște pumnale încovoiate cu mâner din piele lucrată. Stăpânul dughenei, o matahală zdrențăroasă cu mutră patibulară, l-a ridicat în aer și i-a tras o palmă, dar n-a mai apucat să repete gestul pentru că peste el a năvălit o adevărată fiară, care l-a atacat cu ghearele și cu dinții. Sub ochii lui Dai maică-sa și arabul s-au încleștat într-un haos de fuste sfâșiate, coșuri răsturnate, marfă împrăștiată și îndemnuri batjocoritoare ale celorlalți prăvăliași. Carmen a primit un pumn în obraz care a zăpăcit-o, dar furia a pus-o pe picioare și, pe neașteptate, a pus mâna pe un pumnal scos din teacă. Exact atunci a venit poliția, a fost dezarmată, arabul a scăpat de atac, în timp ce bărbații făceau cerc în jurul lor și o insultau pe străină strigând strașnic. Carmen și Dai au ajuns în arestul poliției, după gratii, împreună cu tot felul de răufăcători care n-au îndrăznit să-i deranjeze: în ochii femeii se citea moartea. Consulul american a venit să-i elibereze, apoi, la plecare, a sfătuit-o să nu mai pună piciorul în țara asta. Ne vedem la anul, i-a răspuns Carmen, dar fără să zâmbească, căci avea fața umflată și buza ruptă. Din explorările acestea se întorceau cu bagajele

doldora de mărgele, corali, sticlă și metale vechi, pietre semiprețioase, sfărâmături de os, scoici perfecte, gheare și colți de animale necunoscute, frunze și insecte pietrificate de pe vremea gheţarilor. Mai aduceau și țesături brodate și piele lucrată pentru centuri sau genți, panglici decolorate pentru fuste, nasturi sau catarame vechi descoperite în dughene uitate de lume. Între timp, Carmen nu mai lucra acasă. La atelier își ținea toate comorile în cutii de plastic transparent, puse pe căprării, după materiale și culori, acolo se închidea cu orele să-și conceapă modelele, combinând mărgele, lucrând metalele, tăind și lustruind, muncindu-și imaginația. Inventase moda motivelor astrologice cu lună și stele, pe cea a cristalelor purtate pentru noroc, pe cea a bijuteriilor de inspirație africană, a cerceilor diferiți sau a unuia singur, prins în ureche într-o cascadă de pietre și argint, care aveau să fie copiate până la saturație. Anii i-au conferit siguranță și i-au cizelat trăsăturile, dar nu i-au știrbit cu nimic veselia și gustul aventurii. Își conducea afacerea ca un expert, dar îi plăcea ce face și n-o considera o muncă. Îi era imposibil să se ia în serios. Nu vedea nici o diferență între prospera ei întreprindere și vremurile când făcea artizanat acasă ca să vândă în cartierul hispanic sau când își punea niște țoale bălțate și făcea jonglerii în piața Pershing. Totul făcea parte din același timp al vieții, iar faptul că se înmulțeau zerourile din contul ei bancar nu-i clintea defel natura jucăușă a ocupației. Era prima care se mira de succesul ei, nu-i venea să creadă că lumea era dispusă să dea atâția bani pe niște podoabe inventate într-un acces de inspirație sau ca să se amuze. Viața și succesul nu-i modificaseră firea plăcută, continua să fie un om deschis, încrezător și generos. Călătoriile îi arătaseră nenumăratele necazuri și suferințe ale lumii și, prin comparație, se simțea foarte norocoasă. Nu trăgea linie între talentul ei comercial și milă, de la bun început se străduise să-i ajute pe cei mai loviți de soartă, iar mai târziu, când afacerea ei crescuse, angajase atâția mexicani săraci, refugiați din Asia și din America Centrală, invalizi, chiar și doi retardați mintal pe care-i pusese să aibă grijă de plante și de grădină, încât Gregory se referea la afacerea ei ca la „ospiciul lui Tamar". Cheltuia timp și bani pentru ca lucrătorii

ei, de regulă veniți ca să scape dintr-o mizerie de nedescris și de nemărturisit, să învețe engleza. Această milă spontană s-a dovedit a fi vizionară, la fel cum au fost cantina gratuită, pauzele obligatorii, muzica ambientală, scaunele comode, orele de gimnastică la locul de muncă pentru relaxarea mușchilor înțepeniți de efortul minuțios al montării bijuteriilor, plus alte inovații, pentru că lucrătorii ei îi răspundeau cu o fidelitate și o eficiență uimitoare.

Mai învățase ceva Carmen în călătoriile ei, anume că lumea nu e albă și nici nu va fi vreodată, drept care-și exhiba cu mândrie pielea creolă și trăsăturile hispanice. Atitudinea arogantă reușea să păcălească, părea mai înaltă și mai tânără, plină de aplomb în fustele ei largi și zăngănind din brățări, astfel că lumea nu avea ochi să vadă că e scundă, cu sâni mari și siluetă de pară, că-i apăruseră riduri și fire albe. La școală, într-o recreație, Dai a câștigat concursul pentru mama cea mai frumoasă.

— N-o să te căsătorești niciodată, mami?

— Ba da, după ce te faci mare o să mă mărit cu tine.

— Când eu voi fi mare tu vei fi cam bătrână, a spus copilul, pentru care cifrele erau adevăruri irefutabile.

— Atunci va trebui să-mi caut un bărbat la fel de decrepit ca mine, a râs Carmen și brusc i-a venit în minte chipul lui Leo Galupi, așa cum și-l amintise des în acești ani și cum îl văzuse pentru prima dată, pe jumătate ascuns în spatele unui buchet de flori ofilite, așteptând-o pe aeroportul din Saigon.

S-a întrebat dacă o mai ținea minte și a hotărât că va trebui să verifice asta într-o bună zi, căci Dai creștea rapid și în curând nu va mai avea nevoie de ea. Pe de altă parte, se plictisise de iubiții trecători pe care și-i alegea printre bărbații mai tineri decât ea, căci avea nevoie de trupuri armonioase și frumoase, dar vidul sentimental începea s-o apese.

În timp ce Gregory trăia pe picior mare, acumulând datorii și dureri de cap, ea trăia ca o lucrătoare, însă culegea bani și laude. În curând numele Tamar a fost simbolul stilului original și al calității impecabile. Fără să-și propună, s-a pomenit conducând defilări de modă și ținând conferințe pe post de expert, dar a luat totul în glumă. Într-o zi o să mă prindă că de fapt nu știu nimic,

că păcălesc lumea ca să mă dau mare, îi spunea lui Gregory când apărea în reviste pentru femei sau de artă sau în reviste economice pe post de exemplu de întreprindere cu dezvoltare rapidă. Câțiva ani mai târziu, când se găseau sucursale Tamar în mai multe capitale, când sub ordinele ei lucrau mai bine de două sute de suflete, bașca vânzătorii care străbăteau mai multe continente ca să-i plaseze produsele în magazinele de lux, și când departamentul de contabilitate ocupa un etaj întreg al fabricii, ea tot mai călătorea călare pe măgari prin deșert în căutare de material și trăia modest împreună cu fiul ei, nu din meschinărie, ci pentru că nu știa că viața poate fi mai comodă.

Cel mai mult și mai mult King Benedict își dorea un trenuleț electric pe care să-l monteze în sufrageria maică-sii. Construise de-acum gara, un cătun din căsuțe din lemn, copaci din carton și o natură de dealuri și tunele în miniatură, care se întindea de la un perete la altul, împiedicând trecerea. Acum aștepta trenul, pentru că Bel îi promisese că va fi prima cumpărătură după ce vor veni banii după proces. Se simțea ca un invalid și se agăța de fustele acestei femei cu gâtul lung și ochi galbeni, care-l asigura că e mama lui și reprezenta singura busolă în noianul de incertitudini. După accident memoria lui era în ceață, patruzeci de ani se șterseseră în clipa când se izbise cu capul de pământ. Și-o amintea pe maică-sa tânără și frumoasă, când oare se transformase în bătrâna deșelată de muncă și de ani? Cine era de fapt Bel? Măcar să-mi cumpere trenulețul... Își dădea seama că parcă nu mai era făcut pentru jocuri de copii, dar nici nu-l interesau lucrurile care-i preocupau pe bărbați. Stătea cu orele în fața televizorului, invenția asta pe care n-o cunoștea, iar când vedea sărutările pătimașe de pe ecran simțea o neliniște oarbă, ceva i se zbătea înlăuntru, dar din fericire nu dura mult. Catalogul cu trenuri electrice îl atrăgea mult mai mult decât revistele cu femei goale pe care i le oferea chioșcarul din colț. Uneori se vedea ca de departe, de parcă ar fi fost la cinema și și-ar fi văzut propriul chip într-un scenariu inexorabil. Nu-și recunoștea corpul. Maică-sa îi spusese de accident și de amnezie, tont nu era, știa că nu avea

paisprezece ani. Se privea îndelung în oglindă și nu-l recunoștea pe bunicul acela care se uita la el, își trecea în revistă schimbările și se întreba când se petrecuseră oare, cum de se dărăpănase în asemenea hal. Habar n-avea când îi căzuse părul, când se îngrășase și îi apăruseră riduri, ce se întâmplase cu niște dinți, de ce-l dureau oasele când arunca mingea, de ce n-avea aer când încerca să urce în fugă scările și de ce nu putea citi fără ochelari. Nu-și amintea să-și fi cumpărat ochelari. Acum era așezat la o masă mare într-un birou plin de plante și de cărți, între doi bărbați care-i puneau tot felul de întrebări, la unele îi era imposibil să răspundă, în timp ce o secretară scria la mașină fiecare cuvânt. Cine era președinte în anul în care te-ai căsătorit? Maică-sa îl punea să se ducă zilnic la bibliotecă să citească ziare vechi ca să afle ce se petrecuse pe lume în cei patruzeci de ani care-i zburaseră din minte. Datele abstracte erau mai ușor de înțeles decât artefactele de uz cotidian, precum cuptorul cu microunde și alte obiecte fascinante și misterioase. King știa numele președinților, pe ale baschetbaliștilor faimoși, știa de călătoriile pe lună, de războaie, de asasinarea lui John Kennedy și Martin Luther King, însă n-avea nici cea mai mică idee unde fusese el în timpul acestor evenimente și putea să jure că nu se însurase niciodată. În fiecare seară mama îi povestea întâmplări din viața lui, în speranța că, tot repetându-le, ceața uitării avea să se risipească, dar aceste exerciții obligatorii de memorie erau pentru el un calvar plictisitor și interminabil. Îi era greu să creadă că viața lui fusese atât de neînsemnată, că nu făcuse nimic important, că nu-și îndeplinise nimic din ce visase când era copil. Îl neliniștea timpul pierdut în acest șirag de rutine mărunte și cu atât mai mult se bucura de cea de-a doua șansă pe care o avea. După cum spunea mama, viitorul nu era o gaură neagră, ci o pagină albă. Putea s-o umple cu lucrurile pe care și le propusese, să retrăiască anii deja trăiți. Să ducă o viață aventuroasă, să descopere comori, să facă fapte de eroism, să plece în Africa și să-și caute rădăcinile, să nu se însoare și să nu îmbătrânească niciodată. Măcar dac-ar putea să-și amintească greșelile și succesele... Dintotdeauna își dorise un tren electric, nu era un capriciu de moment, era dorința lui cea mai

veche, visul său din copilărie. I-a spus asta lui Reeves, omul a zâmbit cu ochii lui albaștri și i-a mărturisit că exact asta își dorea și el cel mai mult, dar nu avusese așa ceva niciodată. Minciuni, dacă-și poate plăti biroul ăsta cu litere de aur la geam, precis că-și poate cumpăra și un tren, ba chiar două dacă are chef, și-a spus King Benedict, dar n-a zis nimic ca să nu pară obraznic. Și de ce se dusese maică-sa la un avocat alb? Nu-i spusese chiar ea de atâtea ori că nu trebuie să ai încredere în albi, din principiu? Acum celălalt tip îi punea pe masă tot felul de fotografii, trebuia să le recunoască, dar nu recunoștea pe nimeni, cu excepția femeii frumoase prinse în fața unei ferestre, cu o jumătate de obraz în plină lumină și cealaltă în umbră, cu siguranță mama lui, deși arăta cu totul altfel decât bătrâna de acum. Apoi i-au pus în fața ochilor reviste ilustrate, ca să identifice orașe și peisaje, necunoscute și acestea. Dar asta? Ce era cu plantația asta de bumbac și cu camionul ăsta? Nu reușea să-și aducă aminte, dar era sigur că fusese într-un loc asemănător. Unde e, mami? Dar, înainte să apuce să rostească întrebarea, a simțit ca niște cuie în tâmple și durerea l-a doborât. A dat să-și apere capul cu mâinile, să scape, dar s-a prăbușit în genunchi.

— Domnule Benedict, domnule Benedict, vă e rău, a auzit el ca de departe, apoi a simțit mâinile mamei pe frunte și s-a răsucit să o ia de după mijloc și să se refugieze la pieptul ei, copleșit de ciocanele care-i bubuiau în creier și de valul de greață care-i umplea gura de salivă și-l făcea să tremure.

Un an i-a luat lui Gregory Reeves să admită că n-avea rost să se mai lupte pentru o căsnicie care nici nu trebuise să existe, și încă unul ca să se hotărască pentru divorț, pentru că nu voia să-l părăsească pe David și îi era greu să accepte un al doilea eșec.

— Problema nu e Shanon, ești tu, a diagnosticat Carmen. Nici o femeie nu-ți poate rezolva problemele, Greg. Tu nici nu știi ce vrei. Dacă nici pe tine nu te poți iubi, cum vrei să iubești pe cineva?

— I-auzi, vorbește experiența, a ironizat-o el.

— Cel puțin eu nu m-am măritat de două ori!

— O să-l coste o avere, s-a jeluit Mike Tong aflând că şeful voia să divorţeze pentru a doua oară.

Reeves s-a mutat o vreme la Timothy Duane. Tocmai avusese un scandal monstru cu Shanon, cu ţipete şi jigniri, ea îi aruncase o sticlă în cap. Şi-a pus hainele în două valize şi s-a jurat că de data asta nu se mai întoarce. Ajuns la apartamentul prietenului său, l-a găsit la o cină formală cu alţi medici şi soţiile lor. A intrat în sufragerie şi şi-a aruncat bagajele pe jos cu un gest dramatic.

— Asta-i tot ce-a mai rămas din Gregory Reeves, a spus pe un ton posomorât.

— Avem supă de ciuperci, i-a răspuns Timothy imperturbabil.

Mai târziu, când au rămas singuri, i-a oferit camera de oaspeţi şi i-a declarat că se bucură că se despărţise de scorpia aia:

— Chiar aveam nevoie de un tovarăş de chefuri.

— Nu te baza pe asta, vezi că am ghinion la femei.

— Vorbeşti prostii, Greg. Trăim într-un paradis. Nu numai că e plin de femei frumoase, dar nici nu avem rivali, cred că suntem ultimii heterosexuali din San Francisco.

— Uite că până acum statistica asta nu prea m-a ajutat...

Shanon a rămas cu copilul, iar nu după multă vreme s-a mutat într-o casă situată pe o colină cu vedere spre golf. Gregory s-a întors la a sa, golită acum de mobilă, dar în care rămăseseră hârdaiele cu trandafiri. Nu şi-a bătut capul s-o aranjeze la loc, ultimele evenimente îl făcuseră să se închidă în el, iar camerele pustii erau cadrul adecvat pentru dispoziţia lui de soţ trădat. După ce supărarea i s-a transformat în dorinţă de revanşă, a pornit să-şi caute amante de umplutură, ca înainte, dar a constatat că, departe de a-l uşura, această soluţie nu făcea decât să-i complice programul şi să-i sporească furia. S-a cufundat în muncă, n-avea nici timp şi nici chef să-şi vadă de casă, s-a mulţumit doar să ţină plantele în viaţă.

Nici Shanon n-o ducea mai bine din acest punct de vedere: camionul descărcase lucrurile în salonul noii case, şi acolo au rămas, abia a reuşit să aşeze paturile şi oarece ustensile de bucătărie, restul era o îngrămădeală dezordonată. Era incapabilă să-l stăpâ-

nească pe David, lucru care se dovedea o sarcină supraomenească. Copilul ar fi avut nevoie de un îmblânzitor de fiare mai curând decât de o dădacă, se născuse cu un organism care funcționa accelerat și se purta ca un sălbatic. Fusese dat afară de la toate grădinițele unde petrecea câteva ore pe zi, se purta atât de barbar, că mama stătea ca pe ace să nu producă o catastrofă la cea mai mică neatenție. Învățase să atragă atenția asupra lui oprindu-și respirația, perfecționase metoda până la a scoate spumă pe gură, a-și da ochii peste cap și a intra în convulsii ori de câte ori i se refuza un capriciu. Refuza să folosească periuța de dinți, pieptenele sau lingura, mânca pe jos, lingând direct din farfurie, nu putea fi lăsat cu alți copii pentru că-i mușca, nici cu adulții, pentru că slobozea niște țipete stridente de natură să-l scoată din minți chiar și pe cel mai curajos. Shanon se dăduse bătută încă de când copilul începuse să meargă de-a bușilea, etapă ce-a coincis cu conflictele cele mai dure cu bărbatul ei, și-și căutase alinarea în gin. În timp ce tatăl se spetea cu munca și drumurile și era mai tot timpul absent, iar mama apela la alcool și frivolitate, situație care-i plasase pe ambii într-un război ireconciliabil, micuțul David aduna furia surdă a copiilor abandonați. Cel puțin divorțul a pus capăt bătăliilor zilnice după care toată familia cădea răpusă, inclusiv servitoarea mexicană care venea să-l spele și să aibă grijă de David, dar care a sfârșit prin a prefera să rămână pe drumuri decât să mai stea la acest balamuc. Pentru Shanon plecarea ei a fost mult mai dureroasă decât cea a soțului. Din clipa aceea s-a lăsat în voia sorții, și-a neglijat căminul, a lăsat să se strângă praful și dezordinea în casă și în propria-i viață, în jurul ei se adunau rufe și farfurii murdare, facturi neplătite, aparatură stricată și sarcini pe care încerca să le ocolească. Așa a început existența ei de femeie divorțată, n-a mai vrut să fie nici mamă, nici gospodină, n-a mai avut energie decât pentru a fugi de naufragiu, mai întâi preț de câteva clipe, apoi timp de câteva ore, în cele din urmă definitiv.

Reeves a rămas în casa pustie, cu ambarcațiunea care putrezea lent la chei și trandafirii care supraviețuiau în hârdaiele lor. Nu era o soluție practică pentru un bărbat singur, așa îi spuneau

toți, dar într-un apartament s-ar fi simțit prizonier, avea nevoie de spații ample în care să se simtă în largul său și să poată respira în voie. Lucra șaisprezece ore pe zi, dormea cel mult cinci ore pe noapte și bea câte o sticlă de vin la fiecare masă. Tot e bine că nu fumezi, măcar n-o să faci cancer pulmonar, îl consola Timothy Duane. Biroul semăna cu o fabrică de făcut bani, în realitate abia rezista într-un echilibru precar, în timp ce contabilul chinez reușea în mod miraculos să facă plățile cele mai urgente. Degeaba încerca Mike Tong să-i explice șefului său principiile de bază ale contabilității, ca să-l determine să se uite pe șirurile de cifre șiroind de sânge din registrele sale și să vadă ce echilibristică trebuia să facă. Stai liniștit, omule, o să ne descurcăm, nu suntem în China, aici totul merge înainte, asta e țara celor îndrăzneți, nu a celor prudenți, îl liniștea Reeves. Se uita în jur și vedea că nu era singurul în situația asta, întreaga națiune sucomba zăpăcelii risipei, lansată într-o bacanală de cheltuieli și într-o zgomotoasă propagandă patriotică menită să recupereze orgoliul umilit de eșecul războiului. El urma ritmul epocii, dar pentru asta trebuia să reducă la tăcere vocea lui Cyrus, cel cu pletele de înțelept și enciclopediile lui clandestine, pe a tatălui, cel cu blândul șarpe boa, pe a soldaților pierduți în sânge și groază și pe ale altor fantome care-l luau la întrebări. De pe vremea Imperiului Roman nu s-a mai văzut atâta egoism, corupție și aroganță, obișnuia să spună Timothy Duane. Iar când Carmen l-a pus în gardă în legătură cu capcanele lăcomiei, Gregory i-a reamintit că prima lecție de viață de la ea o primise, în copilărie, când îl scosese din „ghetou" și-l silise să facă un ban în cartierul burgheziei. Mulțumită ție am traversat strada și am descoperit avantajele de a mă afla dincolo; e mult mai bine să fii bogat, dar, dacă nu pot, măcar să trăiesc ca și cum aș fi. Ce nu reușea ea era să împace această bravadă a prietenului ei cu alte trăsături ale sale, care ieșeau la iveală în convorbirile lor telefonice de fiecare luni, de pildă tendința sa tot mai accentuată de a-i apăra doar pe cei săraci, niciodată firmele sau companiile de asigurări, de unde ar fi câștigat substanțial și fără atâtea riscuri.

— Ești inconsecvent, Greg, vorbești de făcut bani, dar prin biroul tău se perindă doar sărăntocii.

— Hispanicii așa sunt, o știi la fel de bine ca mine.

— Tocmai. Cu astfel de clienți nu se îmbogățește nimeni. Dar mă bucur că ești același tont sentimental dintotdeauna, de-aia te iubesc eu. Mereu ai grijă de ceilalți, zău că nu știu de unde mai ai putere.

Era vorba de o trăsătură de caracter care nu fusese vizibilă pe vremea când era doar o rotiță din complexul angrenaj al celuilalt birou de avocatură, dar care ieșise la iveală din clipa în care devenise propriul său patron. Era incapabil să-i închidă ușa cui îi cerea ajutorul, atât la birou, cât și în viața privată. Era copleșit de oameni la nevoie, abia avea timp de toți, Ernestina Pereda făcea adevărate minuni cu programările. Adesea foștii clienți îi deveneau prieteni și nu o dată găzduise în casa lui oameni care n-aveau unde să doarmă. O privire recunoscătoare i se părea o răsplată suficientă, dar o mai lua și în barbă. N-avea ochi să-i descopere pe farsori, iar când voia să scape de ei era prea târziu, tipii se transformau în adevărate vipere și-l acuzau de toate cele. Ai grijă să nu te pomenești cu un proces de malpraxis, îl punea în gardă Mike Tong, văzând că șeful lui avea prea multă încredere în clienți, printre care se găseau destui ticăloși care abuzau de sistemul legislativ și erau procesomani experți, munceau câteva luni, făceau să fie dați afară și-apoi dădeau firma în judecată pentru pierderea locului de muncă, iar alții își provocau diverse răni ca să primească asigurarea. Reeves se păcălea și la angajări, majoritatea aveau probleme cu băutura, unul avea patima jocurilor de noroc în care-și lăsa nu numai banii lui, dar și tot ce putea să fure de-acolo, altul suferea de depresie cronică și își tăiase de vreo două ori venele în baie. De-abia după niște ani și-a dat seama că prin atitudinea sa atrăgea toți nevropații. Secretarele cedau nervos în fața atâtor emoții, puține rezistau mai mult de două luni. Mike Tong și Tina Faibich erau singurele persoane normale din circul acela de aiuriți. Iar pentru Carmen, faptul că prietenul ei încă nu capotase era dovada irefutabilă a tăriei sale, în vreme ce Timothy Duane punea minunea doar pe seama norocului chior.

A intrat pe ușa de serviciu, așa cum făcea mereu, ca să evite clienții din sala de așteptare. Biroul său era un munte de hârțoage,

pe jos erau maldăre de acte și cărți de specialitate, pe canapea zăceau o haină și cutii cu clopoței și cerbi de sticlă. Haosul sporea, amenințând să-l înghită. În timp ce-și lepăda pardesiul cerceta plantele, preocupat de aspectul funebru al ferigilor. N-a apucat să sune, Tina îl aștepta cu agenda zilei.

— Trebuie să facem ceva cu instalația de încălzire, îmi omoară plantele.

— Azi aveți o înfățișare la unsprezece și nu uitați că după masă trebuie să mergeți la tribunal. Pot să fac un pic de ordine? Parcă e o groapă de gunoi, nu vă supărați că vă spun, domnule Reeves.

— De acord, dar nu te atinge de dosarul Benedict, că lucrez la el. Și scrie-le din nou celor de la club să nu-mi mai trimită fleacurile astea. Îmi dai o aspirină, te rog?

— Cred că aveți nevoie de două. A sunat sora dumneavoastră Judy de câteva ori, e ceva urgent, i-a spus Tina și a ieșit.

Reeves a ridicat telefonul și și-a sunat sora, care i-a comunicat scurt că Shanon trecuse dimineața devreme să i-l lase pe David și plecase nu se știe unde.

— Vino cât mai repede să-ți iei băiatul pentru că nu pot să mă ocup și de monstrul ăsta, am destule pe cap cu copiii și cu mama. Știi că acum are nevoie de pampersi?

— David?

— Mama. Văd că nu știi nimic de fiul tău.

— Trebuie internată la un azil de bătrâni, Judy.

— Sigur, cea mai ușoară soluție, s-o aruncăm ca pe un pantof vechi, tu așa ai face, dar nu eu. A avut grijă de mine când eram mică, m-a ajutat să-mi cresc copiii și a fost mereu alături de mine. Cum îți închipui c-am s-o duc la azil? Pentru tine o fi doar o babă nefolositoare, dar eu o iubesc și sper să moară în brațele mele, nu abandonată ca un câine. Ai o oră ca să vii să-ți iei fiul.

— Nu pot, Judy, mă așteaptă trei clienți.

— Atunci îl predau poliției. În scurtul răstimp de când e la mine a băgat pisica în uscătorul de rufe și a tuns-o pe bunică-sa, a spus Judy, încercând să-și stăpânească tonul isteric.

— Shanon nu ți-a spus când se întoarce?

— Nu. A spus că e dreptul ei să-şi trăiască viaţa, ceva de genul ăsta. Duhnea a băutură şi era foarte nervoasă, aproape disperată, zău dacă o acuz, biata femeie nu-şi poate controla propria viaţă, cum să-l mai controleze şi pe fiu-său?

— Şi ce-o să facem acum?

— Ce-o să faci tu! Trebuia să te gândeşti mai de mult, nu ştiu de ce-ai mai adus copii pe lume dacă n-ai de gând să-i creşti. Ai deja o fiică drogată, nu era de-ajuns? Sau vrei ca David să o ia pe urmele soră-sii? Dacă nu eşti aici fix într-un ceas, du-te să-l iei de la poliţie, a spus şi i-a închis telefonul.

Reeves a sunat-o pe Tina şi a rugat-o să-i anuleze întâlnirile din ziua aia. Ea l-a ajuns din urmă la uşă, îmbrăcându-se din mers şi cu umbrela în mână, convinsă că într-o astfel de situaţie va fi nevoie de ea.

— Ce părere ai de o femeie care-şi părăseşte fiul de patru ani? a întrebat-o el în maşină.

— Aceeaşi ca despre un tată care-l părăseşte la trei, i-a replicat Tina pe un ton pe care nu-l mai folosise niciodată, punând punct conversaţiei.

Au rămas tăcuţi, ascultând un concert la radio şi încercând să nu se gândească la nimic rău. Căci de la David te puteai aştepta la orice.

Judy aştepta cu bagajele nepotului în uşă, în timp ce copilul, îmbrăcat în soldat, fugea prin grădină dând cu pietre după căţeaua invalidă. Tina şi-a deschis umbrela uriaşă şi a învârtit-o ca pe un carusel, ceea ce l-a oprit în loc pe David. Tatăl lui a dat să-l ia de mână, dar plodul a aruncat cu o piatră spre el şi a rupt-o la fugă spre stradă. N-a apucat să ajungă. Cu o manevră de circar, Tina a închis umbrela, i-a agăţat un picior cu mânerul, l-a trântit la pământ, după care l-a apucat de haine, l-a ridicat în aer şi l-a vârât în maşină, toate acestea fără să-şi piardă zâmbetul. L-a ţinut liniştit pe drumul de întoarcere în oraş. În după-amiaza aceea Gregory Reeves s-a prezentat la tribunal mai bătăios ca niciodată, în timp ce invincibila lui secretară îl ţinea afară din scurt pe David cu poveşti, cartofi prăjiţi şi scatoalce.

Aşa a început convieţuirea lui Gregory cu fiul său. Nu era pregătit pentru urgenţa asta şi nici nu avea timp pentru un copil

mic, cu atât mai puțin pentru unul atât de necăjit ca acesta. David era extrem de neliniștit și nesigur, nu putea sta singur nici o clipă, noaptea venea în patul tatălui său și dormea încleștat de mâna lui. În primele zile Gregory a fost nevoit să-l ia după el peste tot, era prea mic ca să fie lăsat singur și nimeni nu era dispus să aibă grijă de el, nici măcar Judy, în ciuda talentului înnăscut pentru copii și a sumei frumușele pe care i-o oferise. Dacă în câteva minute a chelit-o pe maică-mea, într-o oră îi taie gâtul, a sunat răspunsul ei. Casa și mașina lui Reeves s-au umplut de jucării, mâncare stricată, gumă de mestecat folosită și haine murdare. Neavând încotro, îl lua cu el la birou, unde inițial angajații au încercat să se împrietenească cu băiețelul, dar în curând s-au dat bătuți, recunoscând deschis că-l urau. David o lua la fugă peste mese, își umplea gura de agrafe, apoi le scuipa peste acte, scotea calculatorul din priză, inunda baia, smulgea firele telefonului și se plimba întruna cu liftul, reușind să-l strice. La sugestia secretarei sale, Gregory a angajat o imigrantă ilegală din Salvador, însă femeia n-a rezistat decât patru zile. A fost prima dintr-o listă lungă de bone care s-au perindat prin casă fără să lase amintiri. Mai dă-le încolo de traume, în locul tău i-aș trage o bătaie s-o țină minte, l-a sfătuit la telefon Carmen, care însă nu ridicase niciodată mâna asupra lui Dai. El a preferat să consulte un psihiatru de copii, care l-a sfătuit să-l dea la o școală specială pentru copii cu probleme de comportament, i-a prescris pastile calmante și tratament psihiatric neîntârziat, explicându-i că traumele emoționale din primii ani de viață lasă urme de neșters.

— Și, dacă tot suntem aici, vă sfătuiesc să urmați și dumneavoastră o terapie, aveți nevoie de așa ceva în mai mare măsură decât David. Dacă nu vă rezolvați problemele, nu-l veți putea ajuta pe copil, a conchis, însă Reeves nici n-a vrut să audă. Doar crescuse într-un mediu în care o astfel de soluție nici nu se putea închipui și mai credea că un bărbat trebuie să se descurce singur.

A fost un an greu pentru Gregory Reeves. E cel mai rău din viața ta, dar nu trebuie să te sperii, viitorul va fi mult mai ușor, l-a asigurat Olga mai târziu, încercând să-l convingă de puterea

cristalelor care ţineau ghinionul la distanţă. Dar ghinioanele se adunau, clătinând serios fragilul echilibru existenţial. Într-o dimineaţă, Mike Tong a intrat la el întors pe dos ca să-l anunţe că datora băncii o sumă cu neputinţă de plătit şi că dobânzile sufocau funcţionarea firmei, la care se adăugau cheltuielile pentru divorţ. Femeile cu care ieşea au dispărut treptat, pe măsură ce-l cunoşteau pe David: nici una nu avea destulă tărie de caracter pentru a-şi împărţi amantul cu făptura imposibil de îmblânzit. Nu era prima dată când era copleşit de probleme, numai că acum mai avea şi grija copilului. Se scula în zori ca să aibă timp să facă ordine prin casă, să pregătească micul dejun, să asculte ştirile, să-şi hrănească şi să-şi îmbrace fiul, după ce pastilele îşi făceau efectul îl ducea la şcoală, după care venea în oraş. Cele patruzeci de minute de drum cu maşina erau singura clipă de pace a zilei, trecând printre superbele turnuri ale podului Golden Gate, aidoma clopotniţelor chinezeşti de lac roşu, cu golful de o parte, oglindă întunecată străbătută de vaporaşe de croazieră şi bărci pescăreşti, şi silueta elegantă a oraşului San Francisco în faţă, îşi amintea de tatăl său. E locul cel mai frumos din lume, spunea el. Asculta muzică şi încerca să nu se gândească la nimic, lucru imposibil, căci problemele care-l asaltau erau nesfârşite. Tina îi stabilea devreme întâlnirile, ca să-l poată lua pe David la ora patru, îşi lua dosarele acasă, ca să le studieze, dar n-avea timp, nu-şi închipuise că un copil poate ocupa atâta spaţiu, face atâta gălăgie şi cere atâta atenţie. A fost prima dată când i-a fost milă de Shanon şi a înţeles de ce fugise. În plus, plodul aduna toate jivinele şi mai trebuia să cureţe acvariul peştilor, să hrănească şoriceii, să cureţe colivia papagalilor şi să plimbe câinele, un ciobănesc gălbui pe care l-au botezat Oliver în amintirea primului prieten al lui Gregory.

— Aşa-ţi trebuie dacă eşti prost, n-aveai de ce să cumperi grădina aia zoologică, l-a certat Carmen.

— De ce nu mi-ai spus mai devreme, acum nu mai am ce face.

— Ba ai, dăruieşte câinele, eliberează păsările şi rozătoarele şi aruncă peştii în golf. Va fi spre binele lor.

Vrafurile de dosare creşteau pe lăzile pe post de noptieră. S-a văzut silit să renunţe la călătorii şi să încredinţeze procesele din alte oraşe angajaţilor săi, care ori nu erau treji, ori nu erau sănătoşi şi făceau greşeli costisitoare. S-a terminat şi cu cinele de afaceri, partidele de golf, spectacolele de operă, ieşirile la dans cu femeile de pe listă şi chefurile cu Timothy Duane, nici măcar la film nu mai putea să meargă, ca să nu-l lase singur pe David. Nici acasă nu le putea vedea, pe video, căci copilul nu admitea decât filme cu monştri şi foarte violente, cu cât curgea mai mult sânge, cu atât mai bine. Scârbit de atâţia morţi, torturaţi, zombi, vârcolaci şi extratereştri perfizi, Gregory a dat să-l iniţieze în comedii muzicale şi desene animate, dar se plictiseau în parte. Nu putea să-şi cheme prietenii acasă, David nu suporta pe nimeni, orice străin care se apropia de taică-său era o ameninţare, făcea crize de gelozie care grăbeau, invariabil, plecarea musafirilor. Din când în când, dacă avea o sărbătorire sau o întâlnire cu o nouă cucerire, punea pe câte cineva să-i păzească copilul câteva ore, dar la întoarcere găsea casa măturată ca de uragan şi pe bonă în lacrimi sau într-o criză de nervi. Singurul care avea destulă răbdare şi rezistenţă era King Benedict, care s-a dovedit dotat pentru rolul de dădacă şi căruia îi plăceau jocurile video şi filmele horror, însă locuia prea departe şi, pe de altă parte, era la fel de neajutorat ca David. Dacă-i lăsa singuri, Gregory stătea ca pe ace şi revenea iute, imaginându-şi tot felul de catastrofe care s-ar fi putut petrece în absenţa sa. Sfârşitul de săptămână şi-l dedica pe de-a-ntregul băiatului, curăţeniei, cumpărăturilor şi reparaţiilor, schimba paiele din cuşca şoarecilor şi spăla acvariul peştilor, care pluteau leşinaţi pentru că plodul le arunca în apă tot felul de porcării. Chiar şi în somn era urmărit de datoriile neplătite, de impozitele amânate şi de posibilitatea de a se pomeni într-o situaţie fără ieşire pentru că n-avea încredere în avocaţi şi-şi neglijase, la rândul lui, nişte clienţi. Peste toate astea s-a văzut silit să-şi suprime asigurarea profesională din lipsă de fonduri, spre groaza lui Mike Tong, care prevestea tot soiul de catastrofe financiare şi susţinea că a lucra în acest sector fără protecţia unei asigurări era sinucidere curată. Lui Reeves nu-i ajungeau banii, puterile şi timpul, era epuizat,

tânjea după un pic de singurătate și de liniște, ar fi avut nevoie măcar de o săptămână de vacanță pe o plajă, dar era cu neputință să plece cu David. Fă-l cadou unui laborator, ăștia au mereu nevoie de copii pentru experimente, i-a sugerat Timothy Duane, care nici el nu-și mai vizita prietenul de frica plodului. Gregory auzea bubuituri în creier, ca în perioada cea mai rea a războiului, dezastrul creștea în jurul său, imposibil de oprit, a început să bea prea mult, i-au revenit alergiile, se sufoca de parcă plămânii i-ar fi fost umpluți cu vată. Alcoolul îi provoca o scurtă perioadă de veselie, pe urmă-l arunca în tristețe, a doua zi se trezea cu pielea înroșită, un zumzet în urechi și ochii umflați. A fost prima dată când a constatat că-l trădează corpul, până atunci luase în batjocură fanatismul californienilor de a se menține în formă, credea că sănătatea e precum culoarea pielii, ceva irevocabil cu care te naști și despre care nu merită să vorbești. Nu se gândise niciodată la colesterol, la zahărul rafinat și grăsimile saturate, era indiferent la alimentele organice și la fibre, precum și la mania uleiului de bronzat și a joggingului, alerga doar când trebuia să ajungă repede într-un loc. Era convins că nu va avea timp să se îmbolnăvească și că nu va muri de bătrânețe, ci dintr-un accident.

Pentru prima dată i-a scăzut interesul pentru femei, asta-l cam neliniștea, dar îl și ușura, se temea să nu-și piardă virilitatea, dar își spunea și că fără obsesia asta viața i-ar fi fost mai ușoară. Și-a rărit întâlnirile, acum erau pe fugă și în timpul prânzului, căci serile trebuia să stea cu David. Ca și foamea sau somnul, sexualitatea era o urgență ce trebuia satisfăcută imediat, nu avea nevoie de lungi preambuluri, dorința lui era o condiție disperată.

— Devin năzuros, trebuie că e vârsta, i-a spus lui Carmen.

— Slavă Domnului. Nu pricep cum un om ca tine, atât de pretențios la îmbrăcăminte, muzică și cărți, care știe să aprecieze un restaurant bun, să cumpere vinul cel mai bun, călătorește la clasa întâi și trage la hoteluri de lux, putea să umble cu vagaboandele alea.

— Nu exagera, unele nu erau rele deloc, a sărit el, dar în adâncul sufletului îi dădea dreptate, mai avea multe de învățat în domeniul acela. Singura plăcere la care nu renunța și cu care

se recrea neîncetat era muzica. Noaptea, când nu putea să doarmă și neliniștea îl împiedica să citească, se trântea în pat și privea întunericul ascultând un concert.

La sfârșitul lui martie Nora Reeves a murit de pneumonie. Sau poate că murea treptat de patruzeci de ani încoace și nimeni nu prinsese de veste. În ultimii ani, mintea-i rătăcea pe încurcate cărări spirituale și, ca să nu se piardă de tot, umbla întruna cu portocala invizibilă a Planului Infinit în mână. Judy o ruga să o lase acasă când plecau, ca să nu creadă lumea că ține mâna întinsă pentru pomană. Nora se credea de șaptesprezece ani, într-un palat alb unde venea s-o viziteze logodnicul ei, Charles Reeves, care-și făcea apariția la ora ceaiului cu pălăria sa de cowboy, un șarpe blând și o lădiță cu scule ca să dreagă stricăciunile lumii, așa cum venise cu sfințenie în fiecare joi din ziua depărtată când îl luase ambulanța și-l dusese în altă lume. Agonia a început cu o febră intermitentă, iar când starea i s-a agravat, Judy și bărbatul ei au dus-o la spital, unde a rămas două săptămâni, într-o stare de slăbiciune de ziceai c-o să se volatilizeze în orice clipă. Însă Gregory era convins că nu era agonie: îi adusese o instalație ca să-și asculte operele și observase că-și mișca ușor picioarele sub cearșaf în ritmul muzicii și că un soi de surâs copilăros i se așternea pe buze, dovadă limpede că nu avea de gând să plece.

— Dacă o mai mișcă muzica, asta înseamnă că nu e pe moarte.

— Îți faci iluzii, Greg. Nu mănâncă, nu vorbește, aproape că nu respiră, îi răspundea Judy.

— O face dinadins. Ai să vezi că mâine o să fie bine, se încăpățâna el, agățându-se de amintirea maică-sii la tinerețe.

Dar într-o dimineață a fost chemat la spital, unde a doua zi i-a prins pe el și pe soră-sa alături de patul în care zăcea trupul ușor al unei femei fără vârstă. Mama lor se apropia de optzeci de ani, însă se desprinsese de mult de viață, căzând într-o nebunie pașnică ce o ajutase să scape de necazurile existențiale, dar fără să-i știrbească purtările elegante și delicatețea spiritului. Pe măsură ce sporea decrepitudinea trupului, Nora Reeves se întorcea în alt timp și alt loc, până la uitarea completă. Către sfârșit se credea o prințesă din Urali și cânta arii rătăcind prin încăperile albe ale

unui loc fermecat. De multă vreme n-o recunoștea decât pe Judy, dar o confunda cu bunică-sa și îi vorbea în rusă. Se întorsese într-o tinerețe imaginară, unde nu existau datorii și suferință, doar distracții calme cu muzică și lecturi. Citea din plăcerea de a vedea infinitele variații ale celor douăzeci și patru de litere tipărite pe hârtie, dar nu-și amintea frazele și nu înțelegea despre ce era vorba, răsfoia cu același interes un roman clasic sau instrucțiunile de folosire ale unui aparat electrocasnic. Cu trecerea anilor se micșorase cât o păpușă străvezie, dar cosmeticalele miraculoase ale imaginației, sau poate pur și simplu inocența morții, îi redaseră prospețimea pierdută, astfel că în clipa morții era exact cum și-o amintea Gregory din copilărie, când mama îi arăta constelațiile firmamentului. Săptămânile de febră, zilele în care nu mai mâncase nimic și părul pe care i-l tunsese nepotul și care nu mai crescuse nu reușiseră să distrugă acea frumusețe iluzorie. Și-a dat sufletul cu blândețea care o caracteriza, ținându-și fiica de mână. Au îngropat-o fără vaiete și lacrimi într-o zi ploioasă. Judy a pus într-o pungă puținele lucruri rămase după ea, două rochii foarte purtate, o cutie de tablă cu actele care dădeau seamă de trecerea ei prin această lume, două tablouri pictate de Charles Reeves și colierul de perle îngălbenite. Gregory a luat doar două fotografii.

În seara aceea, după ce i-a făcut baie lui David și s-a luptat cu el ca să-l bage în pat, Gregory a hrănit jivinele, a pus rufele murdare în mașina de spălat, a adunat jucăriile azvârlite peste tot și le-a pus în dulap, a dus gunoiul, a spălat bucătăria, a pus la loc în rafturi cărțile din care copilul construise o fortăreață, în fine a rămas singur cu maldărul de dosare de citit până a doua zi. A pus o simfonie de Mahler, și-a turnat un pahar de vin alb și s-a așezat pe marginea patului, singura mobilă din camera sa. Se făcuse miezul nopții și mai avea nevoie de cel puțin două ore ca să descurce un caz, dar nu mai avea putere. A băut vinul din două înghițituri, și-a mai turnat un pahar, apoi încă unul, până a terminat toată sticla. A dat drumul la apă în baie, s-a dezbrăcat și s-a privit în oglindă: gât puternic, spinare lată, picioare ferme. Era atât de obișnuit cu ideea că trupul îi răspundea precum o

mașină bine unsă, încât nu putea să se imagineze bolnav. Singurele dăți când stătuse la pat fuseseră când îi plesniseră venele de la picior și în spitalul acela din Hawaii, dar aproape că le uitase. Ignora tăcut semnalele de alarmă care îi spuneau să se cumințească – alergiile, migrenele, oboseala, insomnia. Și-a trecut mâna prin păr și a constatat nu numai că-i încărunțea, dar și că începea să-i cadă. Și-a amintit de King Benedict, care-și vopsea țeasta cu cremă neagră de ghete ca să disimuleze calviția care-l nedumerea, pentru că se credea în plină tinerețe. S-a privit din nou, căutând urmele maică-sii, pe care le-a găsit în mâinile cu degete lungi și în finețea picioarelor, restul era moștenirea solidă a tatălui. Margaret avea trăsăturile bunică-sii, chip pisicesc cu pomeți înalți, priviri angelice și gesturi suave. Ce-o mai fi făcând? Ultima oară o văzuse la închisoare. De pe stradă la închisoare, din închisoare pe stradă, dintr-o nebunie în alta, asta era viața ei de când fugise prima dată de acasă. Era foarte tânără, însă străbătuse de-acum toate cercurile Infernului și ajunsese ca o cobră gata de atac. În ciuda evidenței, voia să creadă că în spatele carapacei de vicii mai avea urme de puritate. Poate că, așa cum Nora Reeves se transfigurase înainte de moarte, Margaret avea să scape și ea de depravare și să renască ca prin farmec din propria-i cenușă. Mama lui vegetase decenii la rând neatinsă de grosolăniile acestei lumi, iar acum precis că avea să se transforme în ceață acolo sub pământ, scăpând de lucrarea harnică a viermilor. Așa va fi și cu fiică-sa, poate că lungul calvar care o dusese atât de departe pe un drum degradant nu apucase să distrugă complet fondul ei frumos, poate că ar fi fost de-ajuns o curățenie radicală din acelea prescrise de Olga și de o baie zdravănă cu mult săpun și perie ca să rămână curată, fără urme, fără înțepături de ac, răni, vânătăi sau zgârieturi, cu pielea luminoasă, dinții nepătați, pletele strălucitoare și vii și sufletul spălat definitiv de orice vină.

Era ametit, nu vedea bine. S-a băgat în cadă și s-a lăsat învăluit de plăcerea apei calde, încercând să-și relaxeze membrele înțepenite de tensiune și să nu se gândească la nimic, numai că evenimentele de peste zi năvăleau grămadă, formalitățile la spital, scurta slujbă religioasă, înmormântarea stingheră unde singura pată de

culoare erau buchetele mari de garoafe roşii pe care le cumpărase din remuşcare că nu se ocupase de maică-sa atâţia ani. Şi-a amintit ploaia, tăcerea încăpăţânată şi fără lacrimi a lui Judy, propria lui stânjeneală, de parcă moartea ar fi fost ceva indiscret, singura lipsă de curtoazie şi bune maniere de care dădea dovadă Nora Reeves. În drum spre cimitir se gândise la treburile de la birou, la dosarul King Benedict, pe care trebuia să-l rezolve sau să deshidă procesul riscând să piardă totul, urmărise ca un copoi fiecare pistă, oricât de neînsemnată, dar n-avea nimic concret de care să se agaţe. Prinsese drag de clientul său, era ca un copil cuminte ascuns în învelişul anacronic al unui cincuagenar, dar şi mai mult o admira pe Bel Benedict, această femeie extraordinară care merita să scape de sărăcie. Pentru ea trebuia să anticipeze mişcările celorlalţi avocaţi şi să-i învingă pe teren propriu, nu câştigă cel ce are dreptate, ci cel care se luptă mai bine, sunase prima lecţie primită de la bătrânul iubitor de orhidee. Uite la ce se gândeşte când cadavrul mamei sale încă nu se răcise de tot, şi-a zis înciudat. Şi-a amintit de ultimii ani ai Norei Reeves, ajunsă un fel de fetiţă retardată pe care Judy o îngrijea cu un devotament repezit şi nerăbdător, de parcă ar fi fost un copil în plus din liota ei de opt copii. Măcar soră-sa fusese alături de ea, pe când el găsea tot felul de scuze ca să n-o vadă, se mulţumea să plătească ce era de plătit şi s-o viziteze scurt de două ori pe an. Era supărat că nu-l recunoştea, că mintea ei nu mai înregistra existenţa unui fiu pe nume Gregory, se simţea pedepsit de amnezia senilă a mamei, de parcă uitarea ar fi fost încă un pretext ca să şi-l şteargă din inimă. Bănuise mereu că nu-l iubea, iar când încercase să scape de el dându-l la orfelinat sau fermierilor ălora o făcuse nu mânată de sărăcie lucie, ci de indiferenţă. Apa era prea caldă, îi ardea pielea şi îi bubuiau tâmplele, ce-ar fi să mai bea ceva, a ieşit din cadă, şi-a pus halatul şi s-a dus în bucătărie după altă sticlă, pe drum a închis căldura, se sufoca. A aruncat o privire în camera lui David şi a văzut că dormea liniştit, de-a curmezişul în cortul de indian. Şi-a mai turnat un pahar cu vin alb şi s-a aşezat pe marginea patului; discul se terminase, a ascultat liniştea, un lux rar de când vieţuia cu fiul său. Mama s-a întors ca o amintire

persistentă, îi șoptea ceva, încerca să-i spună ceva; și-a dat seama că n-o cunoștea, era o străină. În copilărie o adorase, dar apoi se depărtase, adesea crezuse c-o urăște, mai ales în anii cei mai grei, când se instalase în fotoliul de răchită, resemnată în sărăcie și neputință, în timp ce el își făcea veacul pe stradă. S-a uitat la vechile fotografii îngălbenite, crâmpeie dintr-un trecut îndepărtat care într-un fel era și al lui, a încercat să recompună din bucăți bătrâna suavă și blândă. N-a reușit s-o vadă așa, în schimb i-a apărut imaginea ei din tinerețe, cu o rochie cu guler de dantelă și părul adunat într-un coc, în picioare la ieșirea dintr-un sat înecat în colb, s-a văzut și pe el, un copil pirpiriu, cu trăsături clare, ochi albaștri și gură mare, în spatele lui doi bărbați înghesuiau o fetiță neagră, el țipa și ăia râdeau, dar fetița scăpa din teribila încleștare și acum era lângă Nora Reeves, care-i întindea o broșură cu Planul Infinit. Pe urmă a văzut-o mergând cu pași mari pe un drumeag solitar, ea înainte, el încercând s-o ajungă din urmă, dar, cu cât alerga mai tare, cu atât se mărea distanța dintre ei și silueta pe care o urmărea devenea mai mică și mai ștearsă la orizont, asfaltul frigea și se muiase, i se lipeau tălpile, oboseala era prea mare, nu mai putea înainta, cădea, se târa pe genunchi, zăpușeala îl împiedica să respire. I s-a făcut o milă imensă de copilul acela, de el însuși. Mamă! a strigat-o mai întâi în gând, apoi cu un strigăt sfâșietor, iar atunci imaginile neclare s-au concentrat, liniile difuze au dobândit fermitatea clară a trăsăturilor de penel și Nora Reeves a apărut întreagă, reală și prezentă și i-a întins mâinile surâzătoare. A dat să se ridice ca s-o îmbrățișeze cum n-o făcuse niciodată, n-a reușit să se miște și a rămas așa, repetând „mamă", în timp ce încăperea era inundată de o lumină incandescentă și apăreau pe rând alți vizitatori: Cyrus, Juan José Morales de mână cu Thui Nguyen, băiatul din Kansas care-i murise în brațe și alți soldați livizi, Martínez lipsit de vechea lui aroganță, dar în ținuta lui de filfizon, cât și mulți alții, care intrau în liniște și umpleau locul. Gregory Reeves era scăldat în zâmbetul Norei, de care avusese atâta nevoie când era copil și pe care-l căutase în van ca adult. A rămas nemișcat în tăcerea unui timp care încremenise, până când alaiul morților a

dispărut treptat. Ultima plecată a fost mama, care s-a retras plutind și s-a topit în perete, lăsându-i certitudinea unei iubiri pe care nu știuse s-o exprime în viață, dar i-o purtase mereu.

Rămas singur, după plecarea tuturor, ceva parcă i-a explodat în inimă, o durere teribilă pornită din piept și cuprinzându-i în valuri tot corpul, arzându-l, sfâșiindu-l, rupându-i oasele și jupuindu-i pielea, și-a pierdut controlul, nu mai era el însuși, ci doar suferința aceea insuportabilă, o meduză speriată zdrobindu-se de pereții odăii, o rană sângerândă. A încercat din nou să se ridice, brațele nu-l ascultau, s-a încovoiat și a căzut în genunchi, nu putea să respire. Preț de câteva minute a gâfâit prăbușit pe dușumea, căutând aerul și cu tâmplele bubuind. O parte lucidă a minții înregistra ce se petrecea și a știut că trebuia să ceară ajutor dacă nu voia să moară pe loc, dar n-a putut să ajungă la telefon și n-avea glas să strige, s-a ghemuit ca un nou-născut, tremurând, încercând să-și amintească ce știa despre o criză cardiacă. S-a întrebat cât timp va trece până la moarte, idee care mai întâi l-a înspăimântat, dar pe urmă și-a imaginat pacea de a nu mai fi, de a nu se mai lupta cu umbrele, de a nu se mai târî pe un drum după femeia aceea care se tot îndepărta și, la fel cum făcea în copilărie când se pitea cu câinele în vizuina de vulpe, s-a lăsat în voia tentației de a nu fi. Extrem de încet, durerea a trecut, luând cu ea o parte din sfârșeala uriașă. A avut impresia că mai trăise clipa aceea. A putut din nou să respire, și-a pipăit pieptul verificând dacă-i mai bătea inima, dacă nu-i plesnise. A început să plângă cum n-o mai făcuse din timpul războiului, un lamento visceral care venea de departe, poate dinainte de a se naște, un izvor alimentat de toate lacrimile pe care și le reprimase în ultimii ani, un torent de neoprit. A plâns pentru copilăria lui trecută, pentru luptele și înfrângerile imposibil de transformat în victorii, pentru datoriile neplătite și trădările de care avusese parte în viață, pentru absența mamei și târzia înțelegere a dragostei sale. A văzut-o pe Margaret prăbușindu-se într-o prăpastie și a vrut s-o oprească, dar i-a scăpat din mâini. A murmurat numele lui David, atât de vulnerabil și de rănit, întrebându-se de ce erau marcați copiii lui de acest stigmat de suferință, de ce viața era atât de grea

pentru ei, dacă nu cumva le transmisese în gene un blestem și trebuiau să plătească pentru păcatele lui. A plâns pentru toate greșelile pe care le făcuse și pentru dragostea ideală la care visa și care i se părea de neatins, pentru tatăl mort parcă de secole și pentru soră-sa Judy, prizoniera atâtor amintiri urâte, pentru Olga, ghicitoarea care inventa viitorul cu cărți măsluite, și pentru clienții lui, nu cei ticăloși și șnapani, ci victime precum King Benedict și alți nefericiți, negri, mexicani, ilegali, săraci, marginalizați și umiliți, care veneau după ajutor la acea Curte a Miracolelor care ajunsese să fie biroul lui, a plâns apoi pentru amintirile din război, pentru camarazii în saci de plastic, pentru Juan José Morales și fetițele de doisprezece ani care se vindeau soldaților, pentru cei o sută de morți de pe munte. Iar când și-a dat seama că de fapt plângea pentru el însuși, a deschis ochii și s-a pomenit față în față cu fiara, și-a trebuit s-o privească în ochi, și a știut că monstrul care-l pândea, răsuflarea aceea pe care o simțise în ceafă dintotdeauna, era propria sa groază de singurătate, care-l chinuise de când era copil și de care se ascundea tremurând. Frica l-a cuprins din nou în îmbrățișarea ei fatidică, i-a pătruns în gură, în urechi, în ochi, l-a invadat în timp ce șoptea vreau să trăiesc, vreau să trăiesc...

Atunci s-a auzit o sonerie și asta l-a smuls din transă. I-a luat o veșnicie să-și dea seama că era telefonul, să priceapă unde era și să se vadă pe jos, gol, ud de urină, vomă și lacrimi, beat și terorizat. Telefonul suna precum o chemare urgentă din altă dimensiune, a reușit să ajungă la el și să ridice receptorul.

— Greg? Sunt Tamar. Azi nu m-ai sunat și e luni...

— Vino, Carmen, vino, te rog, a bâiguit el.

O jumătate de oră mai târziu se afla la el, după ce venise de la Berkeley depășind viteza legală. I-a deschis ușa doar cu un prosop pe el, descompus, a îmbrățișat-o încercând să-i explice învălmășit că-l durea aici, în piept, și capul, și spatele, peste tot. Carmen i-a pus halatul, l-a înșfăcat pe David încă adormit, i-a urcat pe amândoi în mașină și a zburat până la cel mai apropiat spital, unde în câteva minute Gregory Reeves era întins pe un pat, conectat la o sondă și cu o mască de oxigen pe față.

— O să moară tăticul meu? a întrebat David.

— Da, dacă nu dormi, i-a răspuns Carmen, feroce.

A rămas în sala de așteptare lângă copilul adormit până în dimineața următoare, când cardiologul i-a spus că era în afară de pericol, nu-i cedase inima, fusese doar o criză de anxietate, pacientul putea pleca acasă, dar trebuia să se ducă la medic, să-și facă analizele și bine ar fi să consulte și un psihiatru, că o cam lua razna. S-au întors, Carmen l-a ajutat pe Gregory să facă duș și să se culce, a făcut cafea, l-a îmbrăcat pe David, l-a hrănit și l-a dus la școală. Apoi a sunat-o pe Tina Faibich și i-a spus că șeful nu putea veni la lucru, după care s-a întors lângă el și s-a așezat pe marginea patului. Gregory era epuizat și zăpăcit de tranchilizante, însă respira ușor și chiar îi era puțin foame.

— Ce s-a întâmplat?

— A murit mama.

— Și de ce nu m-ai anunțat?

— S-a petrecut foarte repede, n-am vrut să deranjez pe nimeni, în plus n-ai fi putut face nimic.

Și i-a povestit în devălmășie, haotic, dezordonat, în fraze neterminate, ținând-o de mână pe femeia asta care îi era mai mult decât o soră, era iubirea lui cea mai veche și mai loială, prietena și camarada lui, o parte din el însuși, atât de apropiată și atât de diferită, Carmen cea brunetă și esențială, Carmen cea vitează și înțeleaptă, cu cinci sute de ani de tradiție indigenă și hispanică în spate și un solid bun-simț anglo-saxon care o ajutase să umble cu pași apăsați prin lume.

— Mai ții minte când eram copii și eu traversam prin fața trenului? M-am vindecat de ideea fixă a morții și mulți ani nici nu m-am mai gândit la asta, dar acum s-a întors și mi-e frică. Sunt prins în chingi, nu voi putea să-mi plătesc datoriile la bancă, fiică-mea se droghează, încă cincisprezece ani de-acum încolo o să mă lupt cu David. Viața mea e o catastrofă, sunt un eșec pe două picioare.

— Eșecul și succesul nu există, Greg, sunt invenții ale americanilor. Viața e viață, trăiești și atât, cum poți mai bine, câte puțin în fiecare zi, e ca o călătorie fără țintă, ceea ce contează e

drumul. Mai trebuie să te și oprești, ce atâta agitație? Bunică-mea zicea că nu trebuie să fim robii grabei.

— Bunică-ta era țicnită, Carmen.

— Nu tot timpul, uneori era cea mai lucidă din casă.

— Sunt la pământ și singur ca un câine.

— Trebuie să ajungi la fund, să-l atingi, pe urmă să revii la suprafață. Crizele astea sunt bune, sunt singura posibilitate de creștere și de schimbare.

— Dar eu sunt ăsta pe care-l vezi, nimic mai mult. Toate mi-au ieșit prost, începând cu copiii mei. Sunt precum turnul din Pisa, Carmen, am axul strâmb, de-aia-mi ies așa toate.

— Și cine ți-a spus că viața e ușoară? Are și suferință, și efort. Dacă e nevoie, îndreaptă axul... Uite ce e, Greg, ești ca o cârpă. Încetează să te jelești și ridică-te. Până acum n-ai făcut decât să fugi, dar nu poți alerga veșnic, la un moment dat trebuie să te oprești și să te înfrunți cu tine însuți. Oricât ai fugi, tot în aceeași piele ești.

Lui Gregory i-a venit în minte imaginea tatălui său nomad, mereu pe drum, traversând granițele, încercând să atingă orizontul, să ajungă la capătul curcubeului și să găsească acolo ceva ce nu putea avea aici. Țara asta îți oferă spații vaste ca să fugi, să-ți îngropi trecutul, să lași totul în urmă și s-o iei de la zero de câte ori vrei, fără povara culpei sau a nostalgiei, poți oricând să-ți tai rădăcinile și s-o iei de la început, ziua de mâine e o pagină albă. Asta era și povestea lui, veșnic în neastâmpăr, un trecător etern, numai că rezultatul fusese singurătatea.

— Ți-am mai spus-o, Carmen, îmbătrânesc.

— Nu ești singurul. Mie-mi plac ridurile mele.

S-a uitat la ea de aproape, era prima dată când o privea atent, a văzut că nu mai era o fată tânără și i-a plăcut că nu făcea nimic ca să-și ascundă ridurile, urme ale trecerii ei prin lume, și nici firele albe care-i înspicau coama de păr negru. Greutatea pieptului îi trăgea umerii în jos și, fidelă stilului pe care și-l impusese, purta o fustă amplă, sandale, cercei și brățări – toate astea făceau parte din Carmen, din Tamar. Și-a imaginat-o goală, pesemne că ar fi arătat precum o pisică udă, dar oricum i s-a părut mult mai

drăguță ca în copilărie, când era o fetiță durdulie și neastâmpărată, cu sârme de îndreptat dinții în gură, sau în adolescență, când era fata cea mai cu vino-ncoa' din toată școala, sau când devenise femeie și umbla cu un japonez prin cartierul gotic al Barcelonei. I-a zâmbit, ea i-a întors zâmbetul, s-au privit cu o imensă simpatie, cu o complicitate pe care o împărtășeau de când erau copii. Gregory a luat-o de umeri și a sărutat-o ușor pe buze.

— Te iubesc, a șoptit, conștient de banalitatea acestor cuvinte, care însă exprimau un adevăr absolut. Crezi că am putea fi un cuplu?

— Nu.

— Vrei să faci dragoste cu mine?

— Cred că nu. Oi avea o problemă de personalitate, a râs ea. Odihnește-te și încearcă să dormi. Mike Tong o să-l ia pe David de la școală și-o să vină să stea cu tine câteva zile. Eu mă întorc diseară, am o surpriză pentru tine.

Surpriza era Daisy, nouăzeci de kile de negresă frumoasă și veselă, ciocolată strălucitoare, de baștină din Republica Dominicană, care străbătuse pe jos Mexicul pe jumătate și apoi trecuse granița împreună cu alți optsprezece refugiați în fundul dublu al unui camion care transporta pepeni verzi, chitită să-și câștige pâinea în Nord. Daisy avea să le schimbe viața lui Gregory și lui David. L-a luat pe copil în grijă fără să facă mofturi și fără să se plângă, cu același stoicism cu care trecuse peste necazurile din trecut. Nu vorbea deloc engleza, drept care Gregory făcea pe translatorul. Metoda ei de a crește copii a dat rezultate, deși nu e mai puțin adevărat că meritul poate că n-a fost pe de-a-ntregul al ei, David încăpuse pe mâna unei echipe costisitoare de profesori, medici și psihologi. Ea nu credea în modernismele acelea, nici măcar nu învățase să pronunțe cuvântul „hiperactiv" în spaniolă. Era convinsă că purtarea lui avea o cauză mai simplă: puștiul era posedat de diavol, lucru destul de frecvent, spunea, ea însăși cunoscuse personal destule persoane care o pățiseră la fel, dar asta se vindeca mai lesne decât o simplă răceală, orice bun creștin putea s-o facă. Așa că încă din prima zi s-a apucat să scoată demonii din corpul lui David printr-o combinație de voodoo,

rugăciuni către sfinții în care credea, feluri savuroase din bucătăria caraibiană, multă dragoste și oarece palme sonore pe care i le administra fără să știe tatăl și fără ca împricinatul să o pârască, pentru că perspectiva de a trăi fără Daisy îi era de neconceput. Cu o răbdare de lăudat femeia s-a apucat să-l domesticească, iar dacă-l vedea zburlit ca un porc-spinos, gata să se urce pe pereți, îl lua în brațele ei groase și creole, îl lipea de pieptul ei mămos și-l scărpina în cap, cântându-i într-o limbă însorită până se liniștea. Prezența calmantă a lui Daisy, cu aroma ei de ananas și zahăr, râsul spontan, spaniola lipsită de consoane și istorisirile interminabile despre sfinți și vrăjitori, pe care David nu le înțelegea, dar al căror ritm îl adormea, i-au dat în cele din urmă siguranță băiatului. Grație acestui ajutor într-un aspect esențial al vieții de zi cu zi, Gregory Reeves și-a putut începe lentul și durerosul drum către sine însuși.

Timp de un an de zile, în fiecare noapte Gregory Reeves credea că moare. Când copilul dormea, casa era scufundată în tăcere și rămânea singur, simțea apropierea sfârșitului. Se încuia în camera lui ca să nu-l vadă David dacă s-ar fi trezit, nu voia să-l sperie, și se lăsa pradă suferinței. Care era cu totul alta decât angoasa vagă de odinioară, cu care se obișnuise mai mult sau mai puțin. În timpul zilei funcționa normal, se simțea puternic și activ, lua decizii, își conducea biroul și casa, se ocupa de fiu-său și chiar avea uneori impresia că totul merge bine, însă de cum se lăsa noaptea și era singur îl copleșea o frică irațională. Se vedea prizonier într-o încăpere capitonată total, o celulă pentru nebuni unde n-avea rost să urli sau să bați în pereți, lipsită de ecou și răspuns, cutremurător de vidă. Nu știa să dea nume acestui coșmar alcătuit din nesiguranță, neliniște, culpă, senzație de abandon și adâncă singurătate, astfel că l-a numit simplu: „fiara". Încercase s-o evite mai bine de patruzeci de ani, dar acum pricepea că n-avea să-i dea pace nicicând, doar dacă o învingea într-o luptă față în față. Să strângă din dinți și să reziste ca în noaptea aceea de pe munte i se părea singura strategie posibilă împotriva acestui dușman implacabil, care-l chinuia încleștându-i pieptul,

lovindu-l cu ciocane în tâmple, dându-i arsuri de rug aprins în stomac și îndemnându-l s-o rupă la fugă spre linia orizontului și să se piardă undeva unde nimeni și nimic nu-l putea ajunge din urmă, mai ales propriile sale amintiri. Uneori îl prindeau zorile ghemuit ca un animal încolțit, alteori adormea răpus după câteva ore de luptă surdă și se trezea transpirat într-un tunel de vise pe care nu și le putea aminti. De vreo două ori a mai avut senzația că o grenadă îi explodează în piept și-l lasă fără aer, dar de-acum cunoștea simptomele și aștepta să treacă, încercând să țină disperarea la distanță, ca să nu moară de-adevăratelea. Trăise o viață păcălindu-se cu trucuri de magician, dar iată că venise momentul să ia taurul de coarne și să renască sănătos. Iar asta-i dădea putere să meargă înainte: tunelul avea o ieșire, totul era să reziste marșului forțat care avea să-l ducă acolo.

A renunțat la băutură, intuind că orice evadare într-o consolare iluzorie era de natură să întârzie vindecarea drastică pe care și-o impusese. Când ajungea la limită invoca imaginea mamei, așa cum o visase după ce murise, cu brațele întinse spre el și zâmbindu-i, iar asta îl liniștea, deși știa bine că se agață de o iluzie, mama aceea afectuoasă era o creație a minții sale. Nici după femei nu mai umbla; nu-și impusese o abstinență totală – din când în când, dacă dădea peste una dispusă să ia inițiativa se relaxa două ore –, dar nu mai cădea în capcana fanteziilor romantice, pricepuse că salvarea nu venea de la alții, depindea doar de el. Rosemary, fosta iubită autoare de cărți de bucate, îl mai invita să-i guste noutățile culinare și uneori îl mângâia, mai curând din bunătate decât din dorință, până ajungeau să facă amor fără pasiune, dar cu o bunăvoință sinceră. Mike Tong, care continua să-și folosească abacul cel neverosimil, în ciuda liniei de computere noi-nouțe de la birou, nu reușise să-i explice șefului său toate tainele registrelor pline de sublinieri cu cerneală roșie, dar măcar îi semănase primele semințe de prudență financiară. Trebuie să faceți ordine în conturi, altfel intrăm cu toții în rahat, îi spunea contabilul chinez cu un zâmbet etern și o plecăciune politicoasă, frecându-și nervos mâinile. Din devotament pentru șeful său și necunoașterea limbii engleze, sfârșise prin a folosi același vocabular ca Reeves.

Tong avea dreptate, trebuia să facă ordine nu doar în socoteli, dar și în propria lui viață, care era pe punctul de a se scufunda. Corabia lua apă peste tot, mâinile nu-i ajungeau să astupe găurile naufragiului. Și-a dat seama de prietenia pe care i-o purtau Timothy Duane și Carmen Morales, care îi suportau cu orele tăcerile și-l sunau sau încercau să-l vadă săptămânal, cu toate că nu era o companie plăcută. Ești insuportabil, nu te pot scoate nicăieri, ce naiba e cu tine, ai devenit plicticos, se plângea Timothy Duane, însă și el începea să nu mai țină la tăvăleală. Abuzase prea mult de robusta sa constituție de irlandez, nu mai rezista la bacanalele care până atunci îi umpleau sfârșitul de săptămână de păcate și remușcări. Văzând că Reeves nu vorbea despre ce-l frământa și, pe de altă parte, pentru că nici el nu pricepea ce era cu el, Duane a avut ideea salvatoare de a-l duce aproape pe sus la cabinetul doctoriței Ming O'Brien, după ce-l pusese să jure că nu va încerca s-o seducă. O cunoscuse la o conferință despre mumii, la care el se dusese ca să afle dacă exista vreo legătură între îmbălsămătorii din Egiptul antic și patologia modernă, iar ea, ca să vadă ce soi de trăsniți sunt atrași de un astfel de subiect. Se întâlniseră într-o pauză, la coadă la cafea. Ea s-a uitat cu coada ochiului la tipul care semăna cu o statuie din Partenon cam hărtănită și care-și aprindea pipa la trei metri de afișul care interzicea fumatul, iar Duane a privit-o zicându-și că tipa mărunțică cu păr negru și ochi vii trebuie că avea sânge chinezesc în vine. Într-adevăr, părinții ei erau din Taiwan. La paisprezece ani o îmbarcaseră pentru a pleca în America, unde avea să stea la niște compatrioți pe care abia de-i cunoșteau, cu o viză turistică și instrucțiuni clare: să studieze, să facă o carieră și să nu se vaite niciodată, căci orice i s-ar fi întâmplat era preferabil vieții pe care o ducea o femeie în țara de baștină. La un an după sosire, fata se adaptase atât de bine temperamentului american, încât a scris o scrisoare unui parlamentar în care enumera avantajele Americii și, cu aceeași ocazie, cerea o viză de rezident. O coincidență ciudată a făcut ca politicianul să fie colecționar de porțelanuri Ming, astfel că a fost imediat atras de numele fetei și, într-un acces de simpatie, i-a aranjat viza de ședere. Numele O'Brien venea de la un soț din tinerețe,

cu care Ming convieţuise zece luni şi pe care apoi îl părăsise jurând să nu se mai mărite câte zile o avea. O privire mai atentă l-a făcut pe Duane să-şi dea seama de frumuseţea discretă a doctoriţei, iar după ce au trecut de la mumii la teme mai interesante, a descoperit că era prima dată după mulţi ani când era fascinat de o femeie. N-au rămas până la sfârşitul conferinţei, s-au dus la un restaurant de pe chei şi, după prima sticlă de vin, Timothy Duane îi recita un monolog de Brecht. Doctoriţa vorbea puţin şi observa mult. A vrut s-o ducă acasă, dar Ming a refuzat cu amabilitate şi a continuat s-o facă şi în lunile care au urmat, situaţie care s-a prelungit şi a păstrat vie curiozitatea pretendentului. Când în sfârşit au început să trăiască împreună, Timothy Duane era cucerit pe de-a-ntregul.

— În viaţa mea n-am văzut o femeie atât de graţioasă, parcă e o statuetă de fildeş, şi-n plus e amuzantă, nu mă mai satur s-o ascult... Cred că mă place, nu pricep de ce mă respinge.

— Credeam că nu-ţi plac decât târfele.

— Cu ea ar fi altfel, sunt sigur.

— Cum de-l suport, Greg? Cu o răbdare chinezească... În plus, îmi plac nevroticii, iar Tim e cazul cel mai grav din toată cariera mea, avea să-i spună Ming O'Brien lui Reeves, făcându-i cu ochiul ştrengăreşte în timp ce rădea brânză în bucătăria apartamentului pe care-l împărţea cu Duane. Dar asta a fost mult mai târziu.

După multe ezitări am reuşit să trec peste ideea că bărbaţii nu vorbesc despre slăbiciunile şi problemele lor, prejudecată care mi se înrădăcinase încă de pe vremea cartierului hispanic, unde reprezenta una dintre trăsăturile fundamentale ale virilităţii. M-am pomenit instalat într-un cabinet unde totul era într-o armonie perfectă, tablourile, culorile şi trandafirul solitar într-un pahar de cristal. Presupun că ambianţa trebuia să invite la odihnă şi confidenţe, dar nu mă simţeam în largul meu şi în scurt timp cămaşa mi s-a muiat de transpiraţie, în timp ce mă întrebam de ce dracu' urmasem sfatul lui Timothy. Mi se păruse mereu o tâmpenie să plăteşti un profesionist care ia bani pe oră, mai ales când rezultatele nu se pot măsura. Împrejurările mă siliseră s-o fac în cazul

lui David, care nu funcționa fără un astfel de ajutor, dar nu mă gândisem că putea veni și rândul meu. Pe de altă parte, prima mea impresie despre Ming O'Brien fusese că făcea parte din altă constelație, că n-aveam nimic în comun, mă lăsasem păcălit de chipul ei de păpușă și mă gândisem la lucruri de care acum mi-e rușine. O crezusem incapabilă să înțeleagă toate furtunile prin care trecusem, ce putea ea să știe de viața într-un cartier de săraci, de nefericita mea fiică Margaret, de inenarabilele probleme ale lui David, conectat parcă la un cablu de înaltă tensiune, de îndoielile mele, de fostele mele neveste și de puzderia de iubite trecătoare, de datoriile mele, de scandalurile cu clienții și cu avocații firmei, o gașcă de profitori, de durerile din piept, insomniile mele și teama de a nu muri în fiecare noapte. Ca să nu mai vorbim despre război. În toți anii ăștia evitasem grupurile de terapie pentru foștii combatanți, n-aveam chef să împărtășesc blestemul amintirilor și frica de viitor, nu găseam necesar să vorbesc despre acest aspect al trecutului meu, dacă n-o făcusem între bărbați, cu atât mai puțin aveam s-o fac acum cu femeia asta imperturbabilă.

— Povestește-mi un vis recurent, m-a rugat Ming O'Brien.

Ce mă-sa, numai de un Freud cu fustă n-aveam eu nevoie, mi-am zis eu, numai că după o pauză lungă am socotit cât mă costă fiecare minut de tăcere și mi-a venit să-i povestesc episodul de pe munte. Recunosc, am început pe un ton ironic, stând picior peste picior și privind-o cu un ochi expert în evaluarea femeilor, văzusem multe și pe atunci încă le puneam o notă, de la unu la zece, nu e rea doctorița, cred că merită un șapte. Dar, pe măsură ce-i povesteam coșmarul, m-a copleșit aceeași groază din vis, mi-am văzut dușmanii îmbrăcați în negru venind spre mine, erau cu sutele, tăcuți, amenințători, transparenți, camarazii mei cădeau ca niște pete stacojii în cenușiul apăsător din jur, focurile de armă treceau printre atacatori fără să-i oprească, cred că au început să-mi curgă picături de sudoare pe obraz, mâinile îmi tremurau încleștate pe armă, lăcrimam de efortul de a ținti în ceața deasă și gâfâiam căutând aerul care devenise ca nisipul. Mâinile lui Ming, care mă scutura de umeri, m-au readus la reali-

tate, eram într-o încăpere plăcută, în fața unei femei cu trăsături orientale, care-mi râcâia sufletul cu privirea ei inteligentă și fermă.

— Privește dușmanul, Greg. Privește-l în ochi și spune-mi cum arată.

Am încercat, dar nu vedeam nimic în ceață, doar umbre. Ea a insistat, iar atunci, treptat, siluetele s-au precizat și am zărit unul care era mai aproape, constatând năucit că mă priveam într-o oglindă.

— Dumnezeule... unul seamănă cu mine!

— Și ceilalți? Privește-i pe toți! Cum sunt?

— Și ăștia seamănă cu mine... toți sunt la fel... toți au chipul meu!

A trecut un timp, mi-am șters transpirația și mi-am revenit cât de cât. Doctorița și-a ațintit ochii negri spre mine, două hăuri adânci în care m-am pierdut, speriat.

— Ți-ai privit dușmanul în față, acum poți să-l identifici, știi cine și unde e. N-o să te mai chinuie niciodată coșmarul, pentru că de-acum lupți conștient, mi-a spus pe un ton autoritar și n-am avut nici o îndoială că așa va fi.

Am plecat din cabinet simțindu-mă ca un caraghios, îmi tremurau picioarele și n-am putut să scot nici un cuvânt de bun rămas. Am revenit după o lună, când am constatat că visul nu se repetase și am recunoscut în sfârșit că aveam nevoie de ajutorul ei. Mă aștepta.

— Nu cunosc leacuri miraculoase. Am să-ți fiu alături ca să scapi de obstacolele cele mai grele, dar treaba trebuie s-o faci singur. Este vorba de un drum lung, poate dura câțiva ani, mulți îl încep, dar foarte puțini ajung până la capăt, pentru că e dureros. Nu există soluții rapide și nici permanente, schimbările se fac doar cu multă trudă și răbdare.

În cei cinci ani care au urmat, Ming O'Brien s-a ținut de cuvânt, am găsit-o în fiecare marți, senină și înțeleaptă între gravurile fine și florile proaspete, gata să mă asculte. Dacă încercam să mă strecor pe un drum lăturalnic, mă obliga să mă opresc și să mă uit mai bine pe hartă. Dacă mă izbeam de o barieră de netrecut, îmi arăta cum s-o demontez bucată cu bucată ca să merg

mai departe. Cu aceeași tehnică m-a învățat să mă lupt cu demonii mei cei vechi, pe rând. M-a însoțit pas cu pas în călătoria spre trecut, atât de departe, încât mi-am amintit spaima de a mă fi născut și a fi acceptat singurătatea pe care mi-o menise soarta din clipa în care foarfeca Olgăi mă despărțise de maică-mea. M-a ajutat să trec peste multele feluri de abandon pe care le cunoscusem, de la moartea prematură a tatălui meu, singurul sprijin din anii primei copilării, de la rătăcirea fără drum de întoarcere a bietei mele mame, copleșită prematur de realitate și evadată pe niște cărări pe care n-am putut-o urma, până la recentele trădări ale Samanthei, ale lui Shanon și ale multor altora. Mi-a arătat greșelile, un scenariu des repetat de-a lungul vieții, și m-a prevenit că trebuia să fiu atent, căci astfel de crize revin cu încăpățânare. În fața ei am putut să vorbesc în fine despre durere, s-o înțeleg și s-o comentez, știind că într-un fel sau altul va fi mereu cu mine, căci face parte din viață, iar când am înțeles asta angoasa mi-a cedat ca prin minune. Teroarea mortală a nopților a dispărut, puteam sta singur fără să tremur de frică. A venit vremea când am descoperit că mă întorceam cu plăcere acasă ca să mă joc cu fiu-meu, să gătesc pentru noi doi, iar noaptea, când totul se liniștea, să citesc și să ascult muzică. A fost prima dacă când am putut să stau înconjurat de liniște și să apreciez privilegiul singurătății. Ming O'Brien m-a sprijinit ca să mă ridic din genunchi, să-mi fac inventarul slăbiciunilor și al limitelor, să mă bucur de puterea mea și să învăț să-mi lepăd sacul cu pietre din spate. Nu e doar vina ta, mi-a spus odată, și-am început să râd: și Carmen îmi spusese asta, se pare că am tendința de a mă considera vinovat... Nu eu îi dădeam droguri lui Margaret, era decizia ei, și-ar fi fost inutil s-o implor, s-o cert, să plătesc ca s-o scot pe cauțiune din închisoare, s-o închid într-un spital de psihiatrie sau s-o urmăresc cu poliția, cum mai făcusem de atâtea ori, fiică-mea alesese acest purgatoriu și era dincolo de grijile sau dragostea mea. Trebuia să-l ajut pe David să crească, mi-a spus Ming O'Brien, însă fără să-mi dedic toată viața pentru asta și fără să-i suport capriciile ca să compensez astfel afecțiunea pe care nu i-o dădusem lui Margaret, dacă nu voiam să ajungă un monstru. Am

verificat împreună agenda mea telefonică, am constatat ruşinat că aproape toate fostele mele iubite erau parcă trase la xerox, dependente şi incapabile de a răspunde la iubire. Am înţeles şi că, în cazul femeilor de alt tip, precum Carmen sau Rosemary, nu putusem închega o legătură serioasă pentru că nu ştiam să mă dăruiesc şi nici să accept dăruirea totală a unei partenere adevărate, habar n-aveam de comuniunea dragostei. Olga îmi spusese că sexul e instrumentul şi amorul e muzica, însă eu nu învăţasem lecţia la timp, am aflat-o de-abia când mă apropii de o jumătate de secol, dar presupun că mai bine mai târziu decât niciodată. Am descoperit că nu-i purtam ranchiună maică-mii, aşa cum credeam, şi am reuşit să mă gândesc la ea cu amabilitatea pe care nici unul din noi nu ştiuse s-o exprime în timpul vieţii sale. Nu mai trebuia să inventez o Nora Reeves după dorinţa mea, oricum, trecutul se tasează şi memoria naşte destule fantezii. Mi-am spus că spiritul ei invincibil mă însoţeşte la fel ca îngerul cu elice al lui Thui Nguyen care îl însoţeşte pe fiul ei Dai, iar asta mi-a dat un fel de siguranţă. Nu le-am mai acuzat nici pe Samantha şi pe Shanon pentru eşecurile noastre: una peste alta, eu le alesesem, problema era mai ales a mea, provenea din straturile profunde ale personalităţii mele, în care germina sămânţa vechiului abandon. Rând pe rând, mi-am analizat toate relaţiile, inclusiv copiii, prietenii şi angajaţii, iar într-o zi de marţi am avut revelaţia subită că toată viaţa mă înconjurasem de oameni slabi cu speranţa nemărturisită de a primi în schimb ceva afecţiune sau măcar recunoştinţă, dar rezultatul fusese dezastruos, cu cât dădeam mai mult, cu atât aveam parte de mai multe necazuri. Mă apreciau numai oamenii puternici, Carmen, Timothy, Mike, Tina.

— Nimănui nu-i place să fie transformat într-un invalid, mi-a explicat Ming O'Brien. Nu-i poţi lua în grijă pe alţii la nesfârşit, vine clipa când oboseşti şi-i laşi singuri, atunci ei se simt trădaţi şi sigur că te detestă. Aşa ai făcut cu soţiile, cu câţiva prieteni, clienţi, cu aproape toţi angajaţii de la firmă, aşa se poate întâmpla şi cu David.

Primele schimbări au fost cele mai grele, căci, de cum au început să se clatine fundațiile edificiului strâmb care era viața mea, echilibrul s-a rupt și totul s-a prăbușit.

Tina Faibich a primit telefonul marți după-masă, șeful ei era în ședință cu doi avocați ai companiei de asigurări în cazul King Benedict și nu trebuia să-l întrerupă, dar necunoscutul care o suna avea un glas atât de speriat, că s-a hotărât să-l anunțe. A fost o decizie bună, care i-a salvat viața lui Margaret, cel puțin pentru o vreme. Veniți imediat, a spus omul și i-a dat adresa unui motel din Richmond, după care a închis fără să se prezinte. King Benedict răsfoia o revistă de benzi desenate în sala de așteptare. L-a văzut pe Gregory Reeves ieșind și l-a prins la lift, întrebându-l unde se ducea atât de grăbit.

— Acolo nu e bine să mergeți singur, mai ales într-o mașină ca a dumneavoastră, i-a spus și s-a luat după el.

După trei sferturi de oră ajungeau în fața unor cocioabe nenorocite mărginite de munți de gunoaie. Pe măsură ce se afundau în străduțele acelea, cele mai mizere din oraș, era limpede că Benedict avusese dreptate: nu se zărea picior de alb în zonă. În pragul ușilor, în fața cârciumilor și la colț de stradă adăstau grupuri de tineri care făceau gesturi obscene și strigau măscări la trecerea lor. Unele străzi nici nu aveau nume și Reeves a început să se învârtească în cerc, neavând curaj să dea jos geamul portierei și să întrebe de adresă ca să nu fie scuipat sau să nu primească o piatră în cap, însă King Benedict nu avea aceeași problemă. L-a rugat să oprească, s-a dat jos liniștit, a întrebat vreo două persoane și s-a întors salutându-i pe băieții care înconjuraseră mașina, strâmbându-se și dând cu picioarele în apărătorile de noroi. Așa au găsit-o pe Margaret. Au bătut în ușa camerei cu numărul nouă a unui motel insalubru și le-a deschis un negru mătăhălos, ras în cap și cu cinci cercei în ureche, ultimul om pe care Reeves și l-ar fi dorit alături de fiică-sa, dar n-a fost timp de discuții, căci omul l-a apucat de braț cu niște degete ca de oțel și l-a tras la patul pe care zăcea fata.

— Cred că moare.

Era un client întâmplător, primul din ziua aceea, care pentru câțiva dolari obținuse dreptul de a petrece un timp cu fata ciufulită, cunoscută în mahala și lăsată în pace, deși era de altă rasă, pentru că oricum trecuse de agresiunile obișnuite, se afla dincolo de pragul durerii. Dar, când îi smulsese rochia cu un gest nerăbdător și o ridicase ca s-o întindă pe saltea, se pomenise în mâini cu o marionetă dezarticulată, o mână de oase arzând de febră. O scuturase cu intenția de a o trezi din amețeala drogurilor, capul i-a căzut moale, cu ochii dați peste cap și un firicel de salivă gălbuie curgându-i din gură. Omul a tras o înjurătură și primul impuls a fost s-o lase acolo și s-o șteargă înainte să fie văzut și acuzat că o omorâse, dar când a lăsat-o pe pat i s-a părut atât de jalnică, încât i-a fost milă de ea, o geană de generozitate s-a aprins în viața lui la fel de amărâtă, s-a aplecat peste ea, a strigat-o, a încercat să-i dea apă, a pipăit-o peste tot să vadă dacă nu era rănită și a constatat că ardea toată. Fata locuia temporar în camera jegoasă, pe jos se îngrămădeau sticle goale, mucuri de țigară, siringi, resturi de pizza și tot felul de porcării. Pe masă, printre cosmetice începute, a văzut o pungă de plastic pe care a răsturnat-o, neștiind ce căuta, a găsit o cheie, țigări, o doză de heroină, un portofel cu trei dolari și o carte de vizită cu numele unui avocat. Nu i-a trecut prin minte să cheme poliția, dar s-a gândit că nu degeaba avea ea cartea de vizită, așa că a alergat la telefonul public de la colțul străzii și l-a sunat pe Reeves, nebănuind că vorbea chiar cu tatăl nenorocitei prostituate care agoniza pe un pat lipsit de cearșafuri. Iar după ce dăduse alarma băuse o bere la cârciumă, chitit să dea uitării toată povestea și s-o ia la picior dacă ar fi apărut poliția, dar într-un cotlon al sufletului a simțit că fata îl cheamă, și-a zis că nimănui nu-i place să moară singur, că nu pierdea nimic dacă mai stătea un pic cu ea și, dacă tot era acolo, înșfăca și banii, și drogul, oricum ea nu mai avea nevoie de ele. S-a întors în camera numărul nouă cu încă o bere și un pahar de carton cu gheață, a încercat s-o facă să bea, i-a pus gheață pe frunte și a udat un tricou ca s-o răcorească, a uitat să ia banii, timpul a trecut și a apărut Reeves.

— Bun, eu plec, a spus intimidat în fața bărbatului alb în costum gri și cravată, care părea o glumă într-un loc ca acela, dar a mai rămas în prag, mânat de curiozitate.

— Ce s-a întâmplat? Unde e un telefon? Cine ești dumneata? întreba Reeves în timp ce-și scotea haina ca să-și învelească fiica despuiată.

— Eu n-am nici o legătură cu asta, nici n-o cunosc. Dar dumneavoastră cine sunteți?

— Tatăl ei. Mulțumesc că m-ai sunat, i s-a frânt glasul.

— Porcăria dracului... lăsați-mă să vă ajut.

Și negrul a ridicat-o pe Margaret ca pe un copil mic și a dus-o la mașina păzită de King Benedict. Reeves a zburat cu toată viteza la spital, strecurându-se prin trafic printr-o perdea de lacrimi, în timp ce fiică-sa abia respira pe genunchii lui King, care-i fredona un vechi cântec de sclavi cu care-l adormea maică-sa când era copil. A intrat în camera de gardă cu fata în brațe. După două ore i s-a permis s-o vadă două minute în sala de terapie intensivă, unde zăcea crucificată pe un pat, cu mai multe sonde și trecută pe respirator. Medicul de gardă i-a dat prima informație: o infecție generalizată care-i afectase inima. Pronosticul era foarte pesimist, a mai spus, era posibil să scape cu doze masive de antibiotic și o schimbare radicală a modului de viață. Analizele ulterioare au stabilit că organismul lui Margaret era ca de femeie bătrână, organele interne erau afectate de droguri, venele distruse de injecții, dinții i se mișcau, pielea i se cojea și îi cădea părul. Pierdea sânge din cauza avorturilor fără număr și a bolilor venerice. În ciuda atâtor orori, fata întinsă cu ochii închiși în semiîntuneric parcă era un înger care dormea, aparent nemarcată și cu inocența neștirbită. Iluzia n-a ținut mult, tatăl a constatat repede cât de abject era abisul în care căzuse. Au încercat s-o țină departe de dependențele rele, dar reacția era înfiorătoare. I-au administrat metadonă, i-au dat gumă de mestecat cu nicotină, dar tot a trebuit să fie legată de pat ca să nu bea spirt medicinal și să nu fure barbiturice. Gregory Reeves n-a reușit să dea de Samantha, care era în India pe urmele unui vraci. Disperat, a apelat la Ming O'Brien și i-a cerut ajutorul, cu toate că-și pierduse speranța de

a o mai smulge pe Margaret din ghearele unui destin blestemat. Odată depășite primele crize, doctorița O'Brien o vizita în mod regulat și petrecea cu ea câteva ore. Gregory Reeves venea seara, își găsea fata sfâșiată de autocompasiune, cu o expresie înnebunită pe chip și mâinile tremurându-i fără control. Se așeza lângă ea, încerca s-o mângâie neîndrăznind s-o atingă, asculta un pomelnic de reproșuri și mărturisiri dezgustătoare. Așa a aflat de groaznicul martiriu pe care-l trăise fiică-sa. A încercat să afle cum ajunsese în Golgota aceea, ce furie necunoscută și ce singurătate tenebroasă o mânaseră, dar nu știa nici ea. Uneori plângea și îi spunea „te iubesc, tati", pentru ca imediat să-l potopească urlând cu o ură viscerală și să-l învinuiască de toată nenorocirea.

— Privește, uită-te la mine, nenorocitule, își arunca cearșaful de pe ea, desfăcea picioarele și îi arăta sexul, plângând și râzând cu o ferocitate dementă. Vrei să știi cum îmi câștig traiul în timp ce tu bați Europa și le cumperi bijuterii amantelor tale, iar maică-mea meditează în poziție de lotus? Vrei să știi ce-mi fac bețivii, cerșetorii, poponarii și sifiliticii? Dar n-am ce să-ți spun, doar ești expert în curve, doar ne plătești ca să-ți facem porcăriile pe care nici o femeie nu ți le-ar face gratis...

Ming O'Brien a încercat s-o facă pe Margaret să-și privească în față propria condiție, să accepte că nu se putea salva singură, că avea nevoie de un tratament îndelungat, dar era ca un joc de oglinzi strâmbe. Fata se prefăcea c-o ascultă și se declara scârbită de viața de excese pe care o dusese, dar de cum a fost în stare să facă primii pași se ducea la telefonul de pe culoar și-și suna contactele ca să-i aducă heroină la spital. Alteori se prăbușea îngrozită de ea însăși, își relata amănunțit existența degradantă și se cufunda într-un noian de remușcări. Tatăl ei s-a oferit să-i plătească o cură de dezintoxicare într-o clinică privată, fata a acceptat, aparent resemnată. Ming și-a pierdut o dimineață întreagă trăgând sfori ca să fie primită și Gregory s-a dus să cumpere biletele ca s-o ducă a doua zi în sudul Californiei. În aceeași noapte Margaret a furat hainele altei bolnave și a fugit fără urmă.

— Infecția nu s-a vindecat, au trecut doar simptomele cele mai grave. Dacă întrerupe antibioticele precis moare, a declarat

medicul pe un ton neutru. Era obișnuit cu tot felul de cazuri urgente și drogații nu-i inspirau nici un strop de milă.

— N-o căuta, Gregory. E timpul să accepți că n-ai ce să mai faci pentru ea. Las-o, e viața ei, l-a sfătuit Ming O'Brien pe tatăl deprimat.

În vremea asta se apropia data procesului lui King Benedict. Compania de asigurări refuza în continuare indemnizația pentru accident, susținând că presupusa amnezie era o farsă. Îl supuseseră la analize medicale și psihiatrice umilitoare ca să demonstreze că nu avea nici o vătămare fizică ce putea fi pusă pe seama căzăturii, îl întrebaseră săptămâni în șir în legătură cu toate evenimentele neimportante din adolescență și din anul în curs, l-au pus să identifice echipe vechi de baseball, l-au întrebat ce se dansa în 1941 și în ce zi izbucnise războiul în Europa. I-au pus pe urme detectivi și iscoade, doar-doar o să-l prindă că se preface. Benedict încerca să răspundă cu bună-credință chestionarelor interminabile, nu voia să pară prost și ignorant, dar, în afară de cele reținute din cititul zilnic al ziarelor la bibliotecă, restul rămânea ascuns în ceața netrăitului. Nu știm nimic despre viitor, poate că nici nu există, în fața ochilor n-avem decât trecutul, îi repetase adesea mama, numai că în cazul lui trecutul era o umbră fugară în care se pierdeau patruzeci de ani din trecerea sa prin lume. Pentru Gregory Reeves, care trăise torturat de o memorie prea intensă, tragedia clientului său era ceva fascinant. Îi punea și el întrebări, dar nu ca să-l prindă cu minciuna, ci ca să afle ce simte un om care are posibilitatea să-și șteargă viața și s-o ia de la început. Îl cunoștea pe King de patru ani, îi ascultase fanteziile de puști și visele de mărire, îl văzuse refăcând același drum, precum un somnambul prins într-un vis recurent. King nu se schimbase mult, de parcă ar fi mers pe urmele propriilor pași, urmase ciclul doi la seral, obținând aceleași note proaste ca pe vremuri și întrerupând școala; după doi ani, când mintea i-a ajuns la șaptesprezece ani, s-a prezentat la mai multe centre de recrutare ale forțelor armate, implorând să fie primit, dar fusese respins. Văzuse multe

filme de război și era topit după militărie, astfel că și-a cumpărat o uniformă de soldat pe care o purta ca să se consoleze.

— Peste vreo doi ani se va însura cu una care seamănă cu prima lui soție și-mi va face doi nepoți aidoma afurisiților ălorlalți, spunea Bel Benedict cuprinsă de amărăciune.

— Mi-e greu să cred că te poți împiedica de două ori de aceeași piatră, a spus Gregory Reeves, care-și începuse drumul către propriul său trecut și se întreba adesea ce-ar fi fost dacă ar fi făcut asta în loc de ailaltă.

— Nu poți trăi de două ori și nici două destine diferite; viața n-are maculator.

— Ba poți, doamnă Benedict, uite, eu încerc. Îți poți schimba direcția și poți trece maculatorul pe curat.

— Ce-a fost a fost. Îți poți face mai bun viitorul, dar trecutul e ireversibil.

— Vrei să spui că nu poți scăpa de greșelile făcute? De exemplu, că nu există speranță pentru fiică-mea Margaret, care n-are nici douăzeci de ani?

— Speranță, da, dar cei douăzeci de ani pierduți n-o să-i mai recupereze.

— Groaznic... Asta înseamnă că tot ce facem intră în viața noastră, că ducem mereu în spate tot ce am dorit, am gândit și am făcut. Taică-meu predica despre consecințele faptelor noastre și despre răspunderea pe care o avem în ordinea spirituală a Universului, spunea că tot ce facem se întoarce asupra noastră, mai devreme sau mai târziu, plătim pentru faptele rele și suntem răsplătiți pentru cele bune.

— Era un înțelept.

— Era țicnit și a murit dement. Teoriile lui erau o învălmășeală de aiureli, nu le-am înțeles niciodată.

— Dar avea valori limpezi, mi se pare.

— Nu predica prin puterea exemplului. Soră-mea zice că era alcoolic și pervers, era obsedat să controleze totul și ne-a distrus viața, pe a ei în orice caz. Dar era un tip puternic, mă simțeam bine cu el și îi păstrez amintiri frumoase.

— Cred că te-a învățat drumul drept.

— A încercat, dar a murit prea devreme. Drumul meu a fost foarte întortocheat.

Stând de vorbă despre toate astea cu Ming O'Brien, a adus vorba și despre clientul său, iar ea, care de obicei asculta atent și comenta rar, l-a întrerupt și i-a cerut detalii: fusese King Benedict supus unei presiuni puternice, cum îi fusese copilăria, era liniștit și echilibrat, sau mai curând instabil? Pe urmă i-a spus că genul acela de amnezie era ceva rar, deși se cunoșteau câteva cazuri. A scos o carte din raft și i-a dat-o.

— Aruncă-ți o privire pe ea. E posibil ca în adolescență clientul dumitale să fi suferit un șoc emoțional foarte puternic sau să fi primit o lovitură similară celei produse de accident. Iar când experiența s-a repetat, impactul din trecut a devenit insuportabil și i-a blocat memoria.

— Aparent, nu e nimic din toate astea.

— Trebuie că există ceva foarte dureros sau amenințător de care nu vrea să-și amintească. Întreab-o pe maică-sa.

Gregory Reeves a făcut noapte albă citind cartea, iar la micul dejun avea o idee limpede despre cele sugerate de Ming O'Brien. Și-a amintit și de ziua în care King Benedict leșinase în birou când i se ceruse să identifice fotografii din reviste și de reacția ciudată a lui Bel. Ea așteptase afară, dar auzind agitație năvălise înăuntru, îl văzuse căzut pe jos și se aplecase să-l ajute, dar dăduse cu ochii de revista deschisă pe masă și, cu un gest reflex, îi acoperise gura cu mâna. Apoi nu-i mai lăsase să continue interogatoriul, chemase un taxi și de-atunci insistase să fie de față la toate ședințele. Reeves crezuse că era din cauză că era îngrijorată pentru sănătatea fiului, dar acum avea niște îndoieli. Însuflețit de o portiță care se întrezărea, s-a dus glonț la casa părinților lui Timothy Duane ca să vorbească cu ea. Bel era în bucătărie și freca argintăria, majordomul a anunțat vizita, dar ea n-a mai apucat să-i iasă în întâmpinare, pentru că avocatul a dat buzna. Avem de vorbit, i-a spus și a luat-o pe sus, nici șorțul n-a lăsat-o să și-l scoată. La birou, între patru ochi, i-a spus că în curând aveau să joace o singură carte în ce privește viitorul fiului ei, că victoria depindea de argumentele sale pentru a convinge juriul că King nu se prefăcea.

Până ieri părea ceva improbabil, însă cu ajutorul ei aveau şanse. I-a repetat teoria lui Ming O'Brien şi a rugat-o să-i spună ce păţise King Benedict în adolescenţă.

— Cum să-mi amintesc ceva ce s-a petrecut cu atâta vreme în urmă?

— Sunt sigur că nu trebuie să te străduieşti prea mult, pentru că n-ai uitat nici o clipă, doamnă Benedict – şi i-a pus în faţa ochilor revista care-l făcuse pe fiul ei să leşine. Ce semnificaţie are acest loc?

— Nici una.

— Ai fost cu King într-un loc ca acesta?

— Am fost prin multe locuri, umblam tot timpul căutând de lucru. Am cules adesea bumbac într-o fermă ca aceasta.

— Pe când King avea paisprezece ani?

— Poate că da, nu-mi amintesc.

— Te rog, nu complica lucrurile, nu mai avem mult timp. Vreau să te ajut, suntem în aceeaşi barcă, nu-ţi sunt duşman, cucoană.

Bel Benedict a rămas cu ochii la fotografie, privind-o cu o expresie de demnitate încăpăţânată, în timp ce Gregory Reeves îşi zicea că în tinereţe trebuie că fusese o frumuseţe şi că dacă s-ar fi născut în altă epocă şi în alte împrejurări poate că s-ar fi măritat cu un mare magnat, care să fi mers la braţ cu această panteră neagră fără ca nimeni să obiecteze împotriva rasei.

— Bine, domnule Reeves, suntem la zid, a suspinat ea în cele din urmă. Dacă tac, aşa cum am făcut-o timp de patruzeci de ani, Baby al meu va rămâne un biet bătrân fără apărare. Dacă spun ce s-a petrecut, ajung la închisoare şi băiatul rămâne singur.

— Pot fi mai mult de două variante. Dacă mă iei avocat, tot ce-mi spui e confidenţial, rămâne între pereţii ăştia, te asigur.

— Adică nu mă daţi în gât?

— Nu.

— Atunci vă numesc avocatul meu, că oricum voi avea nevoie de unul... A fost în legitimă apărare, cum se spune, dar cine să mă creadă? Eram o biată negresă în trecere prin zona cea mai rasistă din Texas, umblam cu băiatul după mine ca să câştig o

bucăţică de pâine, n-aveam decât o valiză cu haine şi două braţe de muncă. Iar necazurile se ţineau lanţ, veneau fără să le chem, le atrăgeam precum hârtia de muşte. Nu rămâneam mult timp nicăieri, mereu se întâmpla ceva şi trebuia să plecăm. M-am mirat că fermierul acela mi-a dat de lucru, ceilalţi zilieri erau bărbaţi, aproape toţi mexicani, dar era perioada culesului şi am crezut că avea nevoie de cât mai mulţi. Nu puteam sta în dormitoarele comune, Baby şi cu mine am primit o cabană dărăpănată la marginea proprietăţii, destul de departe, un camion ne culegea în zori şi ne ducea înapoi când se termina ziua de lucru. Munca era bună, dar am înghiţit destule. Nu sunt pretenţioasă, am priorităţile mele, mai întâi să-mi hrănesc copilul, ce conta că mă mai culcam cu câte unul? Zece sau douăzeci de minute şi gata, s-a uitat. Numai că ăla n-o făcea ca toţi bărbaţii, îi plăcea să mă bată, până nu mă vedea plină de sânge nu putea. Cine-ar fi zis, că părea de treabă, muncitorii îl respectau, plătea corect, duminica se ducea la biserică, un model de patron. Am suportat de câteva ori să mă lovească, să mă facă cioară împuţită şi multe altele, nu era primul, eram destul de obişnuită, ce femeie n-a mâncat bătaie? În duminica aceea Baby se dusese să joace baseball şi omul a venit la cabană cu camioneta, eram singură şi-am văzut imediat ce voia, mirosea a băutură. Nu mai ştiu exact cum s-au petrecut lucrurile, domnule Reeves, îşi scosese cureaua şi dădea în mine cu sete, cred că ţipam, şi tocmai atunci a venit Baby, s-a băgat între noi şi tipul l-a azvârlit cât colo cu un pumn. S-a izbit cu ceafa de colţul mesei. L-am văzut căzut jos şi n-am stat pe gânduri, am apucat bâta de baseball şi l-am lovit pe tip în cap. O singură lovitură, dar dată din toată inima, şi a murit. Când s-a trezit Baby, i-am spălat rana, avea o tăietură adâncă, nu puteam să-l duc la spital, m-ar fi luat la întrebări, i-am oprit sângele cu apă rece şi nişte cârpe. Am pus leşul patronului în camionetă, l-am acoperit cu nişte saci şi am ascuns-o departe de casă. Am aşteptat să se întunece şi am dus-o la vreo douăzeci de mile mai departe, în afara proprietăţii, unde am prăvălit-o într-o râpă. N-a ştiut nimeni. Am mers mai bine de cinci ore înapoi la cabană. Ştiu că am dormit cu conştiinţa împăcată şi că a doua zi stăteam în uşă, aşteptând să merg la lucru, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. N-am vorbit niciodată

despre asta cu băiatul meu. Poliția a găsit cadavrul și a crezut că patronul băuse peste măsură și se răsturnase cu camioneta. Zilierii au fost interogați, dar dacă m-o fi văzut careva nimeni nu m-a turnat și lucrurile au rămas așa. Puțin mai târziu l-am luat pe Baby și am plecat și de-atunci n-am mai pus piciorul în Texas. Ca să vezi cum e viața, domnule Reeves, trec patruzeci de ani și fantoma asta se întoarce să mă chinuie.

— Ai avut mustrări de conștiință? a vrut să știe Reeves, gândindu-se la morții lui.

— Niciodată, ce Dumnezeu! Omul ăla și-a căutat-o.

— Prietena mea Carmen, care e un izvor nesecat de bun-simț, mi-a spus odată că nu e cazul să faci mărturisiri dacă nu ți-o cere nimeni...

— Dar o să se afle la proces, domnule Reeves.

— King mai are cicatricea aia la cap?

— Da, e destul de urâtă, pentru că n-a fost cusută.

— Vom dovedi că la paisprezece ani și-a spart capul izbindu-se de o masă și cu ceva noroc nici n-o să fie nevoie să pomenim de toată istoria. Dacă găsesc un expert care să stabilească legătura între prima lovitură și accidentul de pe șantier, poate că rezolvăm fără să mai fie nevoie de proces, doamnă Benedict.

La audiență Ming O'Brien a demonstrat că situația lui King Benedict se încadra în cazul unei amnezii psihogene și că, dată fiind absența progreselor, era posibil să nu-și revină niciodată. A explicat că antecedentele țineau de o cauză obișnuită, King Benedict avusese o copilărie și o adolescență nefericite, avusese un accident grav în adolescență, înainte de accident suferise presiuni puternice și era o fire depresivă. Când căzuse de pe schelă suferise un traumatism similar primului, mintea lui făcuse un salt înapoi și se refugiase în uitare, apărându-se de necazurile care-l copleșeau. Avocații apărării s-au dat peste cap să respingă diagnosticul, dar s-au izbit de fermitatea doctoriței, care a pus pe masă o jumătate de metru de documente despre cazuri similare. Pe de altă parte, agenții angajați să-l urmărească pe King n-aveau decât fotografii în care suspectul apărea jucându-se cu un trenuleț electric, citind cărți de aventuri și jucându-se de-a războiul deghizat în soldat. Judecătoarea, o matroană la fel de aprigă ca Ming

O'Brien, i-a luat la o parte şi le-a sugerat să plătească fără să facă mofturi, că dacă se ajungea la proces aveau să piardă mult mai mult. Din lunga mea experienţă, le-a spus, vă pot spune că orice juriu va fi în favoarea bietului om şi a devotatei sale mame, iar eu aş face la fel. După încă două zile de hărţuieli, avocaţii au cedat. Gregory Reeves a sărbătorit victoria învitându-i pe Bel, King şi pe fiu-său David la Disneyland, unde s-au distrat într-o lume fantastică de animale care vorbesc, lumini care alungă noaptea şi maşinării care sfidează legile fizicii şi tainele timpului. La întoarcere a ajutat-o pe Bel să-şi cumpere o casă modestă la ţară şi să-şi plaseze banii rămaşi din asigurare într-un cont, pentru ca ea şi King să aibă o rentă pentru cât vor trăi.

Când Dai n-a mai fost interesat de calculator, a început să folosească cremă de ras şi să se privească în oglindă cu un aer dezolat, Carmen Morales l-a invitat la masă în oraş să stea de vorbă, conform vechiului obicei de a-şi da întâlnire cu iubiţii ei când avea de vorbit lucruri importante. Viaţa le complicase obiceiurile, trecerea anilor diminuase intimitatea drăgăstoasă de la început, deşi continuau să fie cei mai buni prieteni. Dai ajunsese un adolescent latino, semăna cu tatăl său, dar era mai întunecat şi mai sumbru. Nu luase nimic din spiritul aventuros al lui Juan José sau din personalitatea explozivă a lui Carmen, era un băiat introvertit şi cam solemn, prea serios pentru vârsta lui. La patru sau cinci ani dovedise un talent ieşit din comun pentru matematică şi de atunci toată lumea îl tratase ca pe un copil-minune, în afară de maică-sa adoptivă. Învăţătoarele l-au dus la diverse concursuri la televizor, unde rezolva în direct şi din memorie ecuaţii complicate. Astfel a câştigat mai multe premii, inclusiv o motocicletă, la o vârstă la care n-avea încă voie s-o călărească. Firea lui orgolioasă ameninţa să-l facă arogant, dar Carmen l-a ţinut din scurt, punându-l să muncească în fabrica ei în timpul vacanţelor, ca să înveţe de mic ce greu e să-ţi câştigi traiul şi să intre în contact cu muncitorii. În acelaşi timp, i-a cultivat curiozitatea şi i-a deschis mintea către alte culturi. La cincisprezece ani Dai fusese în Orient, în Africa şi în câteva ţări din America de Sud, se descurca în spaniolă şi vietnameză, învârtea pe degete contabilitatea afacerii maică-sii, avea un cont de eco-

nomii și mai multe universități îi oferiseră burse de studiu. În vreme ce țara toată dezbătea criza de valori a tineretului și dezastrul din sistemul educativ, care scosese la iveală o generație de ignoranți și de blegi, Dai studia de zor, muncea, iar în timpul liber explora biblioteca și se juca la computer. În cameră avea un mic altar cu fotografia trucată de Leo Galupi a părinților, alături de o cruce de lemn, un mic Buddha de ceramică și o tăietură dintr-o revistă cu imaginea Pământului văzut de pe o navă spațială. Nu era sociabil, prefera singurătatea, până atunci Carmen îi fusese singura și marea prietenă. Spre sfârșitul primăverii, băiatul amabil, mulțumit de viață și care se simțea perfect în pielea lui de lup singuratic, s-a schimbat brusc. Stătea cu orele să se dichisească, a început să se îmbrace, să vorbească și să se miște precum cântăreții de rock, ieșea la ore intempestive și făcea eforturi uriașe pentru a fi primit printre băieții a căror companie o disprețuise. A lăsat matematica: dorea să fie ca toți ceilalți, iar pasiunea aceea îl îndepărta de colegi. Văzându-l chinuindu-se să-și disciplineze cu gel șuvițele negre, dându-și cu pastă de dinți pe coșuri și pândind telefonul, mama lui a înțeles că perioada de complicitate idilică cu fiu-său era pe sfârșite și a apucat-o o criză de gelozie pe care n-a îndrăznit să i-o împărtășească nici măcar lui Gregory în convorbirile lor de fiecare luni. Între timp, magazinele Tamar se răspândiseră prin toată lumea, afacerea era pe mâinile unei echipe eficiente de angajați, iar ea se limita să creeze produse noi și să-și promoveze imaginea companiei. Își cumpărase o casă din lemn înconjurată de copaci înalți pe o colină din Berkeley în care locuia împreună cu fiul și mama. Pedro Morales murise de câțiva ani. Presimțindu-și sfârșitul, refuzase să fie dus la spital ca să i se prelungească viața prin mijloace artificiale, și-a zis că cheltuielile ar fi dus familia la ruină și nevastă-sa ar fi rămas pe drumuri. Trudise o viață pentru ca micul său trib s-o ducă bine și nu voia să strice totul la spartul târgului. Era tare mândru de familia lui, mai ales de Carmen și de micul Dai, în care vedea reîncarnarea lui Juan José. A plecat pe lumea cealaltă lăsând totul în regulă, convins că-și îndeplinise destinul. Inmaculada i-a fost alături în ultimele clipe, apoi și-a consolat copiii, nurorile și nepoții îndurerați. La plecarea patriarhului familia nu s-a dezmembrat, a avut ea grijă să nu se destrame legăturile de

afecțiune și întrajutorare. După înmormântare, a stat o vreme cu Carmen, apoi și-a împărțit bunurile și a vândut casa. Ani de zile se dăduse peste cap să adune mobilă și decorațiuni interioare, dovezi ale prosperității, însă după plecarea bărbatului lucrurile materiale nu-i mai spuneau nimic. Avea și o vorbă: în prima jumătate a vieții aduni obiecte, în a doua scapi de ele. A păstrat doar patul în care dormise cu Pedro Morales mai bine de o jumătate de veac și în care voia să moară când i-o veni timpul. Nu prea se schimbase fizic, parcă încremenise la o vârstă nedefinită, soliditatea rasei indigene o apăra parcă de prăbușirile trupului și de scăderea memoriei, niciodată nu fusese mai lucidă ca acum. Era tare și harnică, imună la oboseală, slăbiciune sau boală. A luat în grija ei gospodăria lui Carmen cu o fervoare militărească, doar își crescuse cei șase copii în condițiile unui cartier sărman, iar această casă prevăzută cu tot confortul era floare la ureche. A fost o adevărată luptă să fie împiedicată să-și rupă spinarea spălând de mână sau să bată ouăle, se obișnuise să aibă întruna mâinile ocupate, trândăvia duce la boală, spunea când era prinsă spălând geamurile urcată pe o scară sau târându-se să pună curse pentru urșii-spălători care se înmulțiseră în subsol. Gătea în continuare feluri mexicane, pe care le savurau doar ea și Dai, căci Carmen ținea regim, se scula în zori să ude grădina cu legume și ierburi aromatice, să gătească și să spele, se culca ultima, după ce-și suna copiii împrăștiați prin diverse orașe din țară, căci trebuia să fie la curent cu ce făcea fiecare. Obișnuința de a munci pe rupte era mult prea înrădăcinată ca să se mai schimbe acum la bătrânețe, deși era prima care râdea de aceste corvezi. Cu ani în urmă o admirase în secret pe Carmen, care revenise transformată într-o „americancă eliberată", cum mârâia Pedro Morales. Faptul că fiică-sa câștiga mai mult decât frații ei îi producea o bucurie secretă, era o compensație pentru propria ei viață în care-și ținuse capul plecat în fața bărbaților. Carmen a silit-o să folosească aparatele electrocasnice, să cumpere *tortillas* gata făcute și ambalate în pungi de plastic și i-a deschis un cont la bancă, pe care Inmaculada îl trata cu respectul pe care-l arăta cărții de rugăciuni. Inmaculada a fost prima care și-a dat seama că Dai suferea din amor și i-a spus fiică-sii.

— Hai, spune tot, l-a îndemnat aceasta la restaurant.

Dai a încercat s-o dea cotită, dar l-au trădat stânjeneala și roșeața din obraji – pielea lui măslinie căpătase nuanța vinetei. Mama nu i-a lăsat nici o portiță de ieșire, așa că la desert a trebuit să mărturisească, luptându-se cu o prăjitură de ciocolată și foindu-se pe scaun, că nu mai putea să doarmă, să învețe, să gândească, nici să trăiască, petrecea ore în șir lângă telefon așteptând un apel care nu mai venea, și ce mă fac eu, mami, precis că mă disprețuiește pentru că nu sunt alb și nu joc fotbal, de ce m-oi fi născut, de ce m-oi fi luat din Vietnam ca să mă crești atât de diferit de ceilalți, nu cunosc numele grupurilor de rock și sunt singurul dobitoc care le spune „asiatici" orientalilor și „afro-americani" negrilor, care e îngrijorat de găurile din stratul de ozon, de cerșetorii de pe stradă și de războiul din Nicaragua, singurul corect politic din afurisita mea de școală, nimeni nu dă doi bani pe toate astea, mami, viața asta e de căcat și dacă nici azi nu mă sună Karen îți jur că mă urc pe motocicletă și mă arunc într-o prăpastie, pentru că nu pot trăi fără ea. Carmen Morales i-a întrerupt discursul cu o palmă pe obraz, care a răsunat în calmul ezoteric al restaurantului vegetarian ca o ușă trântită. Nu-l lovise niciodată. Dai și-a atins obrazul cu mâna, atât de uluit, că pomelnicul de lamentări i-a înghețat pe buze.

— Să nu te mai aud că vorbești de moarte, ai priceput?

— E o vorbă așa, mami!

— Să n-o mai spui nici în glumă. O să-ți trăiești viața până la capăt, chiar dacă te doare. Și-acum spune-mi cine e nenorocita aia care-și permite să-mi disprețuiască fiul.

Era vorba de o colegă de clasă, amorezată, la fel ca toate elevele școlii, de căpitanul echipei de fotbal, cu care Dai nu se putea măsura nici măcar în vis. A doua zi, Carmen și-a însoțit fiul la școală ca s-o vadă la ieșire: era o blonduță spălăcită cu chip copilăros, pe jumătate ascuns după balonul pe care-l făcuse din guma de mestecat. A suspinat ușurată, convinsă că Dai avea să-și revină și va găsi repede ceva mai interesant, și, chiar dacă nu va fi așa, oricum era inutil să încerce să-l ajute ferindu-l de rele ca atunci când era mic. Abia mai târziu a înțeles că senzația de ușurare avea o cauză mai profundă decât personalitatea insignifiantă a lui Karen

sau certitudinea că Dai n-avea să suspine după ea o veşnicie. Începea să intuiască avantajele de care se va bucura din clipa când fiu-său va zbura cu propriile sale aripi. Era prima dată după treisprezece ani când se putea gândi la ea ca la o fiinţă separată şi individuală, până atunci Dai era o prelungire a ei şi invers, erau un fel de siamezi cu inimile lipite, cum obişnuia să spună Inmaculada. În seara aceea, maică-sa o găsise în bucătărie, în faţa unei căni cu ceai de mango, privind umbra copacilor în ultimele licăriri ale asfinţitului.

— Ce zici, mamă, arăt bătrână?

— Mai bătrână decât anul trecut, dar mai tânără decât anul viitor, cu ajutorul Domnului.

— Ştii c-aş putea fi bunică? Ce repede trece viaţa asta, zboară, nu alta.

— La vârsta ta trece repede, crezi că o să trăieşti la nesfârşit? La a mea, orele trec la fel, se topesc, nu le simt.

— Crezi că se mai poate cineva îndrăgosti de mine?

— Întreabă-te mai curând dacă te mai poţi îndrăgosti tu însăţi. Fericirea depinde de dragostea pe care o dai tu.

— Sunt sigură că pot.

— Atunci mă bucur, pentru că eu o să mor curând şi Dai va pleca de lângă tine. Nu trebuie să rămâi singură, de atâtea ori ţi-am zis că trebuie să te măriţi.

— Cu cine, mamă?

— Cu Gregory, că e mai bun decât toţi iubiţii pe care ţi i-am cunoscut, care au fost cum au fost. Zău că nu te pricepi la bărbaţi!

— Gregory e fratele meu, ar fi un incest.

— Păcat. Atunci caută-ţi unul de vârsta ta, nu pricep de ce umbli cu tipi mai tineri decât tine.

— Ştii, nu e o idee rea, a zâmbit Carmen cu un aer ştrengăresc, care a pus-o pe maică-sa pe gânduri.

Trei săptămâni mai târziu a anunţat că pleacă la Roma să-şi caute un bărbat. Cu ajutorul unui detectiv privat dăduse de urma lui Leo Galupi în lumea asta largă, sarcină relativ uşoară, căci numele lui figura cu litere mari în cartea de telefon din Chicago. După terminarea războiului se întorsese de unde plecase, la fel

de sărac ca atunci, căci își pierduse tot bănetul câștigat cu afacerile lui ciudate, dar bogat în experiență. Anii în care făcuse trafic în Asia îi rafinaseră gustul, știa de-acum multe despre artă și avea legături bune, astfel că a dat formă afacerii pe care o visa de o viață. Și-a deschis o galerie cu obiecte orientale cu un asemenea succes, că după zece ani avea o sucursală la New York și alta la Roma, unde locuia o mare parte din an. Detectivul a informat-o pe Carmen că Galupi rămăsese burlac și i-a arătat o serie de fotografii făcute cu teleobiectivul, în care subiectul apărea îmbrăcat în alb plimbându-se pe străzi, urcându-se în mașină sau savurând o înghețată pe treptele din Piața Spaniei, locul în care se așezase și ea adesea când își inspecta magazinele Tamar din acest oraș. La vederea lor, inima i s-a zbătut în piept. Îi uitase trăsăturile în anii ăștia și nici nu se gândise prea mult la el, dar pozele ușor neclare i-au iscat un val de dor, și-a dat seama că amintirea lui rămăsese intactă într-un colțișor tainic din memorie. Ia să mă pun eu în mișcare, că am multe de făcut, și-a zis ea. Și-a făcut bagajele cuprinsă de neliniște, nu era un drum obișnuit, într-un fel era o misiune pe viață și pe moarte, cum i-a și spus maică-sii, care a prins-o răsturnând șifonierul și încercând o rochie după alta într-un acces de cochetărie. A lăsat în ordine treburile la fabrică și acasă, și-a făcut analizele, și-a vopsit părul și și-a cumpărat lenjerie intimă de mătase. S-a cercetat cu o privire nemiloasă în oglinda mare din baie, și-a numărat ridurile și a regretat o clipă faptul că nu făcuse niciodată exerciții fizice și că păcălise cu lapte condensat perioadele de regim. Și-a pipăit brațele și pulpele și a constatat că mai erau tari, a încercat să-și sugă burta, dar acolo era un colac de grăsime încăpățânat, și-a privit mâinile distruse de lucrul cu metalele și sânii grei. Nu mai avea același corp ca atunci când o cunoscuse Leo Galupi, dar, una peste alta, inventarul nu era rău deloc, cel puțin n-am varice și nici vergeturi de după naștere, și-a zis amintindu-și apoi că nu era mama lui Dai și că nu născuse niciodată. Acestea fiind rezolvate și sub control, s-a întâlnit să ia masa cu Gregory Reeves, căruia nu a vrut să-i împărtășească planurile, ca să n-o creadă nebună. Dar, mai întâi timid, apoi tot mai însuflețită, i-a relatat cele aflate

despre Leo Galupi și i-a arătat pozele. Mare i-a fost surpriza: prietenul ei a primit extrem de firesc impulsul ei de a pleca în Europa și a-l cere de bărbat pe cel pe care nu-l mai văzuse de mai bine de zece ani și cu care nu vorbise niciodată despre dragoste. I s-a părut ceva atât de potrivit firii ei, că a întrebat-o pe Carmen de ce așteptase atât.

— Eram prea ocupată să-l cresc pe Dai, dar acum băiatul e mare și n-are atâta nevoie de mine.

— Și dacă iei țeapă?

— O să mă gândesc bine până să iau o hotărâre. Nu asta mă îngrijorează... dar, Greg, poate că n-o să-i plac, am cam îmbătrânit.

— Privește fotografiile astea, femeie, anii au trecut și pentru el, i-a împins Reeves fotografiile în față, iar atunci a constatat și ea că Leo Galupi avea mai puțin păr în cap și mai multe kilograme pe el. A început să râdă mulțumită și a decis să nu-i scrie sau să-l sune ca să-i anunțe venirea, ci să se ducă direct acolo, ca să-și confrunte visele cu realitatea și să vadă imediat dacă extravagantul ei plan avea vreo șansă.

După trei zile, Carmen Morales intra în galeria de artă din Roma, venind direct de la aeroport, cu bagajele în taxi. Se rugase să-l găsească acolo – și era. Îmbrăcat în niște pantaloni și o cămașă de in șifonată, fără ciorapi în picioare, Leo Galupi discuta detaliile următorului catalog cu un tinerel la fel de rufos ca și el. Printre covoare din India, obiecte de fildeș din China, sculpturi din Nepal, porțelanuri și bronzuri din Japonia și o droaie de obiecte exotice, Carmen părea să facă parte din decor, cu fustele ei de țigancă și podoabele din argint învechit care licăreau slab. Văzând-o, el a scăpat catalogul din mână și a rămas cu ochii la ea ca la o minune. Iar ea s-a temut că iubitul acela improbabil nici n-o recunoscuse.

— Sunt Tamar... îți mai amintești de mine? a făcut ea doi pași șovăitori.

— Cum să nu-mi amintesc! a luat-o el de mână și i-a scuturat-o preț de câteva clipe, după care și-a dat seama că era o primire absurdă și a strâns-o în brațe.

— Am venit să te întreb dacă vrei să te însori cu mine, s-a bâlbâit Carmen aproape sufocându-se, lucrurile nu erau cum plănuise şi-şi spunea că stricase totul de la prima frază.

— Nu ştiu, a fost tot ce-a spus Galupi când i-a revenit glasul şi au rămas uitându-se miraţi unul la altul, în timp ce tinerelul cu catalogul se făcea nevăzut.

— Eşti îndrăgostit de cineva, a bâiguit ea, simţindu-se ca o cretină şi uitând strategia pe care şi-o programase amănunţit.

— În clipa de faţă, cred că nu.

— Eşti homosexual?

— Nu.

— Vrei să bei o cafea? Sunt cam obosită, drumul a fost lung...

Au ieşit pe stradă, unde soarele verii, zarva mulţimii şi zgomotul traficului i-au readus pe amândoi la realitate. În galerie timpul se întorsese ca atunci în Saigon, în odaia de împărăteasă chineză pe care el i-o pregătise şi unde noaptea o privea adesea pe furiş prin crăpăturile paravanului în timp ce ea dormea. Atunci, la plecare, Galupi simţise pentru prima dată în zbuciumata sa viaţă muşcătura singurătăţii, dar nu voise să recunoască şi şi-o vindecase cu încăpăţânare, rearuncându-se în agitaţia afacerilor şi a călătoriilor. Cu timpul, tentaţia de a-i scrie dispăruse, apoi se obişnuise să se gândească la ea cu un amestec de dulceaţă şi tristeţe. Sentiment care-l apăra de tentaţia altor iubiri, era un fel de asigurare împotriva încurcăturilor romantice. Încă din prima tinereţe se hotărâse să nu se lege de nimic şi de nimeni, nu era genul familistului sau al angajamentelor de durată, se considera un singuratic, incapabil să suporte plictisul rutinei sau cerinţele vieţii de cuplu. Nu doar o dată pusese capăt unei relaţii prea intense explicându-i femeii dezamăgite că nu putea s-o iubească pentru că în viaţa lui era loc pentru o singură iubire, pe numele ei Tamar. Şi pretextul acesta, prin repetiţie, a devenit un fel de certitudine tragică. Nu şi-a cercetat sentimentele în profunzime, pentru că-i plăcea libertatea şi pentru că Tamar era doar o fantomă necesară la care apela când trebuia să scape de un angajament incomod. Iar acum, când se credea la adăpost de problemele sentimentale, iat-o că venea să încaseze preţul minciunilor

pe care le turnase ani în șir altor femei. Nu-i venea să creadă că în urmă cu o jumătate de oră îi ceruse atât de intempestiv să se căsătorească. Acum era aici și n-avea curaj s-o privească, în timp ce ochii ei îl cercetau deschis.

— Iartă-mă, Leo, nu vreau să te înghesui, nu așa planificasem.

— Ce planuri aveai?

— Să te seduc, mi-am adus o cămașă de noapte din dantelă neagră.

— Nu trebuie să te străduiești atât, a râs Galupi. Te iau acasă la mine să faci o baie și să dormi puțin, că ești frântă. Vorbim după aia.

— Perfect, o să ai timp să te gândești, a suspinat Carmen, fără umbră de ironie.

Galupi locuia într-o vilă veche împărțită în mai multe apartamente. Al său avea o fereastră spre stradă, celelalte dădeau spre o mică grădină vetustă în care susura o fântână și plantele agățătoare se urcau pe câteva statui înverzite și roase de timp. Mult mai târziu, savurând pe terasă un vin alb, admirând grădina luminată de luna plină și respirând parfumul discret al iasomiei sălbatice, și-au pus sufletul pe tavă. Avuseseră nenumărate amoruri și probleme, răsuciri și jocuri înșelătoare din care nu se câștigă nimic în dragoste. Le-a făcut bine să vorbească despre ei înșiși și despre sentimentele lor fără gânduri ascunse și fără urmă de tactică, cu o sinceritate brutală. Și-au povestit în linii mari viața, și-au spus ce doreau de la viitor și au constatat că vechea alchimie care îi atrăsese pe vremuri unul spre celălalt mai funcționa, era nevoie doar de un pic de bunăvoință ca s-o reaprindă.

— Până acum două săptămâni nici nu-mi trecea prin minte să mă mărit, Leo.

— Și de ce te-ai gândit la mine?

— Pentru că nu te-am uitat, pentru că-mi placi și cred că acum o grămadă de ani îți plăceam și eu un pic. Dintre toți bărbații pe care i-am cunoscut, doar pe doi aș vrea să-i am alături când sunt tristă.

— Cine e celălalt?

— Gregory Reeves, dar nu e pregătit pentru dragoste și n-am timp să-l aștept.

— Despre ce soi de dragoste vorbești?

— Despre una totală, fără jumătăți de măsură. Caut un partener care să mă iubească, să-mi fie credincios, să-mi respecte munca și să mă facă să râd. E cam mult, știu, dar eu ofer cam aceleași lucruri și-n plus sunt dispusă să trăiesc unde vrei tu, cu condiția să-i accepți pe fiul și pe mama mea și să pot călători des. Sunt sănătoasă, îmi câștig singură pâinea și nu cad în depresii.

— Seamănă cu un contract.

— Chiar e. Ai copii?

— Nu, din câte știu, dar am o mamă italiană. Asta ar fi o problemă, că n-a fost de acord cu nici o femeie din câte i-am prezentat.

— Nu știu să gătesc și nu sunt expertă în pat, dar acasă mi se spune că e plăcut să trăiești cu mine, mai ales că nu sunt văzută prea mult la față, stau cu orele închisă în atelier. Nu deranjez...

— Eu, în schimb, nu sunt deloc comod.

— Dar măcar poți să te străduiești puțin?

S-au sărutat, mai întâi ușor, apoi curioși, pe urmă cu toată pasiunea adunată în anii în care păcăliseră cu legături banale nevoia lor de dragoste. Leo Galupi și-a dus iubita imponderabilă în dormitor, o încăpere înaltă, cu nimfe de ipsos în colțurile tavanului, un pat mare și perne îmbrăcate în tapițerie veche. Ei i se cam învârtea capul, era un pic amețită, nu știa dacă din cauza drumului lung sau a vinului, dar nici n-a vrut să știe, s-a abandonat senzației, fără să mai vrea să-l impresioneze pe Leo Galupi cu cămașa de dantelă neagră sau cu abilitățile amoroase deprinse de la amanții anteriori. A fost atrasă de mirosul lui de bărbat sănătos, un miros curat, lipsit de arome artificiale, un pic sec, ca de pâine sau lemn, și-a vârât nasul între gâtul și umărul lui, amușinând precum un copoi, mirosurile persistau în amintirea ei mai mult decât orice altă amintire, i-a revenit în minte imaginea unei nopți la Saigon, când stăteau atât de aproape, că i-a simțit mirosul, neștiind că avea să-l păstreze atâția ani. A început

să-i descheie cămașa, dar nasturii nu voiau să iasă din butoniere, așa că i-a cerut, nerăbdătoare, să și-o scoată singur.

O muzică de coarde se auzea de departe, aducând senzualitatea milenară a Indiei în camera romană scăldată în lumina lunii și în parfumul de iasomie din grădină. Ani în șir făcuse dragoste cu băieți viguroși, iar acum pipăia o spinare ușor gheboșată și-și trecea degetele peste o frunte înaltă și un păr rărit. A cuprins-o o duioșie blândă pentru acest bărbat matur și, pentru o clipă, a încercat să-și imagineze toate drumurile și femeile pe care le străbătuse, dar a preferat să-l îmbrățișeze fără să se gândească la altceva. Mâinile lui au eliberat-o de bluză, de fusta largă, de sandale, s-au oprit șovăitoare la brățări. Nu și le scotea niciodată, erau ultima ei cochetărie, dar și-a zis că venise clipa să se dezgolească total: s-a așezat pe marginea patului și le-a scos una câte una. Au căzut fără zgomot pe covor. Leo Galupi a acoperit-o cu sărutări îndrăznețe și mâini experte, i-a lins sfârcurile încă tari, melcul urechilor și interiorul pulpelor, făcând ca pielea să palpite, în vreme ce ea începea să nu mai aibă aer și să gâfâie, sub imperiul unei nevoi fierbinți care-i cuprindea pântecul și-o făcea să-și unduiască șoldurile și să geamă, până când n-a mai rezistat, l-a dat la o parte și l-a încălecat precum o amazoană entuziastă, imobilizându-l între coapse printre pernele în dezordine. Nerăbdarea și oboseala o făceau neîndemânatică, se zbătea căutându-l și aluneca pe pielea asudată de căldura verii și umedă de plăcere, a umflat-o râsul și s-a prăbușit peste el, învăluindu-l în coama despletită și zdrobindu-l cu pieptul ei generos, dându-i instrucțiuni ininteligibile în spaniolă. Au rămas îmbrățișați, râzând, sărutându-se și murmurând prostii în două limbi până când dorința a revenit și Leo Galupi s-a răsucit vioi și și-a deschis drumul cu fermitate, oprindu-se după fiecare etapă ca s-o aștepte și s-o conducă spre grădinile plăcerii, lăsând-o să le exploreze singură și să ajungă la abisul de umbră care a făcut-o să tresalte într-o explozie fericită. Apoi a fost rândul lui, în timp ce ea-l mângâia recunoscătoare pentru acest orgasm absolut și lipsit de efort. Pe urmă au adormit într-o învălmășeală de brațe și picioare. În zilele care au

urmat au descoperit că se simțeau bine împreună, amândoi dormeau pe aceeași parte, nici unul nu fuma, le plăceau aceleași cărți, filme și feluri de mâncare, votau cu același partid, sportul îi plictisea și făceau regulat călătorii în locuri exotice.

— Nu știu dacă sunt bun de soț, eu simt nevoia să mă mișc liber, sunt un vagabond, s-a scuzat Leo Galupi într-o seară într-o *trattoria* de pe Via Veneto.

— Tocmai asta-mi place la tine, și eu sunt la fel. Dar am ajuns la o vârstă la care nu ne-ar strica un pic de liniște.

— O idee care mă înspăimântă.

— Dragostea se așază în timp... Nu trebuie să-mi răspunzi pe loc, e bine și mâine, a râs ea.

— Nu c-aș avea ceva personal, dacă vreodată mă hotărăsc să mă însor, va fi numai cu tine, îți promit.

— Tot e ceva.

— Nu-i mai bine să rămânem amanți?

— Nu e același lucru. Nu mai sunt la vârsta experiențelor. Vreau un angajament de lungă durată, vreau să dorm noaptea în brațele unui partener permanent. Crezi că am străbătut o jumătate de lume doar ca să-ți propun să fim amanți? O să fie plăcut să îmbătrânim mână în mână, ai să vezi.

— Ce oroare! a exclamat Galupi, albindu-se la față.

Posibilitatea de a mă așeza săptămânal în cabinetul liniștit al lui Ming O'Brien pentru a vorbi despre mine și a cugeta la faptele mele era o experiență inedită. La început îmi fusese destul de greu să mă relaxez, dar ea mi-a câștigat încrederea și, încetul cu încetul, am deschis compartimentele sigilate din trecutul meu. A fost prima dată când am putut vorbi de ziua aceea din cămăruța cu mături în care Martínez mă violase, iar de atunci am fost în stare să-mi explorez toate secretele vieții mele. În al doilea an a fost cel mai rău, după fiecare ședință plecam umflat de plâns, Ming nu mă mințise atunci când îmi spusese că e vorba de un proces dureros, nu doar o dată fusesem pe punctul de a mă da bătut. Din fericire n-am făcut-o. Trecându-mi destinul în revistă în acei

cinci ani am înțeles scenariul vieții mele și pașii necesari pentru a-l schimba, treptat am învățat să-mi domin impulsurile și să mă opresc brusc când eram gata să repet vechile greșeli. Viața mea familială continua să fie coșmarescă și nici nu prea aveam ce face ca s-o ameliorez, Margaret îmi scăpase din mână, însă m-am străduit să-i dau o oarece structură lui David. Până atunci aplicasem cu el sistemul jocurilor mecanice, cum spunea Ming: fiu-meu avea mereu ultimul cuvânt, iar eu vâram întruna monede în aparat, convins că la un moment dat va veni și premiul. Îmi cerea ceva, eu refuzam, el se apuca să-mi toace nervii până cedam nervos. Să-i pun opreliști n-a fost ușor, nici eu nu le avusesem când eram mic, crescusem liber pe stradă, crezând că așa cresc oamenii, învățând din experiență. Doar că, în ce mă privește, primisem disciplină și valori de la tata, se spune că primii cinci sau șase ani sunt foarte importanți în formarea unui om, și-n plus trebuise să mă descurc singur și să muncesc. Copiii mei, în schimb, au crescut ca niște sălbatici, fără să se bucure de atenție și de o dragoste adevărată, dar nelipsindu-le nimic din punct de vedere material. Încercasem să compensez cu bani dăruirea pe care n-am știut să le-o ofer. Proastă idee.

Una dintre deciziile cele mai importante pe care le-am luat a fost să mă eliberez de o serie de sarcini și să-mi reorganizez biroul. Era cu neputință să le schimb firea angajaților mei, însă puteam să-i înlocuiesc, doar nu era treaba mea să-i scap de vicii, să plătesc pentru potlogăriile lor sau să le rezolv problemele. Cum de mă înconjuram mereu de alcoolici? Cum de se lipeau de mine doar nevrotici și caractere slabe? A fost nevoie să-mi revizuiesc acest aspect al personalității mele și să rămân în defensivă. Biroul costa mai mult decât producea, doar eu aduceam cea mai mare parte din venituri, dar eram mai tot timpul cu portofelul gol și mi se blocaseră aproape toate cardurile de credit. Bunul prieten care era Mike Tong se chinuia de ani de zile să țină contabilitatea pe linie de plutire, iar Tina își răcise gura tot spunându-mi că ceilalți avocați nu numai că-și neglijau clienții, dar mai și soluționau cazuri în mod privat, nelăsând nici o urmă în contabilitatea fir-

mei, ba mă mai și încărcau cu cheltuielile personale, facturile de telefon, notele de la restaurant, călătoriile, până și cadourile făcute amantelor. N-am luat-o în seamă, eram mult prea ocupat cu propriul meu haos. Credeam că n-o să ajung la fund, că mereu va exista o rezolvare, trecusem eu și peste altele, doar n-o să mă doboare niște facturi neplătite și niște potlogării meschine, totuși la un moment dat situația a devenit insuportabilă. O vreme m-am zbătut pradă îndoielilor și sentimentului de culpă, asta până când Mike Tong cu abacul lui imbatabil și Ming O'Brien cu perseverența ei m-au ajutat să-i dau afară pe toți trântorii ăia și să închid sucursalele din alte orașe. I-am păstrat pe Tina, pe Mike și pe o avocată tânără, inteligentă și loială, am închiriat o parte din spațiu ca să ușurez bugetul și astfel am redus la minimum cheltuielile. Am constatat atunci că activitatea la scară redusă se dovedea mai rentabilă și mai plăcută, țineam toate firele în mână și mă puteam dedica profesiei mele în loc să-mi cheltuiesc energia rezolvând o sumedenie de chestii lipsite de importanță. Plus că menținem un contact mai direct cu clienții, exact aspectul care-mi place mai mult în munca mea. M-am schimbat și eu, nu numai firma, m-am lepădat de lucrurile superflue și de aspectele care mă deranjau, am renunțat la arogantele havane, de fapt, m-am lăsat cu totul de fumat și n-am mai pus picătură de alcool în gură, era unicul mod de a scăpa de alergii. Carnețelul cu lista de iubite a rămas pierdut într-un sertar și nici că l-am mai găsit. În lipsa banilor am fost nevoit să-mi modific stilul de viață, chefurile au rămas în istorie pentru că eram foarte ocupat cu David și cu treaba – lasă că nici Timothy Duane nu mă mai trăgea în păcat. Ceea ce nu înseamnă că m-am transformat într-un anahoret, nici pe departe, presupun că firea mea de iubitor de viață n-o să se schimbe niciodată.

— Perfect, dacă nu te recăsătorești, în trei ani scăpăm de datorii, m-a anunțat Mike Tong în ziua în care încasările au depășit cheltuielile.

În anul acela am vândut o casă pe care o aveam pe malul oceanului și mi-am încheiat socotelile cu Shanon, care de cum a primit ultimul cec a și plecat în lume, pregătită să înceapă o

viață nouă cât mai departe cu putință. Am văzut-o depărtându-se și dispărând pe autostradă, la fel cum venise, numai că acum nu mergea pe jos, ci într-un automobil de lux. Câteva luni mai târziu i-am văzut poza într-o revistă, făcea reclamă pentru produse cosmetice cu zâmbetul ei sănătos, a trebuit să mă uit de două ori ca s-o recunosc, arăta mult mai bine decât mi-o aminteam. Am decupat fotografia și i-am dat-o lui David, care a lipit-o pe perete în camera sa. El avea o imagine cam vagă despre maică-sa: o făptură frumoasă și veselă, care își făcea din când în când apariția ca să-l copleșească cu sărutări și să-l ducă la cinema, o voce melodioasă la telefon, iar acum un chip seducător care făcea publicitate. Cu ajutorul meu construise un sipet de lemn ca să i-l dăruiască de ziua ei, îi dedica toate desenele de la școală și i le trimitea prin poștă, Shanon era zâna eterică din povești, prințesa în blugi care trecea uneori pe la el ca adusă de o boare de fericire, apoi pleca iar. E drept că în treburile practice nu prea conta, rolul de mamă îl îndeplinea Daisy, care-l pieptăna cu apă sfințită ca să-l apere de demoni și era lângă el dimineața când se trezea și seara când adormea.

— Vreau s-o văd pe mama, mi-a spus el într-o zi.

— E departe, deocamdată nu poate veni. Îi e dor de tine, dar munca o ține în alt oraș. Acum e un model celebru.

— Unde s-a dus?

— Nu știu, dar precis c-o să-ți scrie în curând.

— Nu mă iubește, de-aia a plecat.

— Ba te iubește mult, dar viața e complicată, David. N-ai s-o vezi o vreme, asta e.

— Eu cred că mama a murit și tu mă minți.

— Îți dau cuvântul meu de onoare că e adevărat. N-ai văzut poza din revistă?

— Jură-te.

— Jur.

— Jură-te și că n-o să te mai recăsătorești niciodată.

— Asta nu pot s-o fac, fiule. Doar ți-am spus că viața e foarte complicată.

Câteva zile a fost tăcut și retras, stătea ore întregi la geam să se uite la mare, un lucru neobișnuit la el, atât de agitat și de gălăgios, noroc că s-a luat cu pregătirile pentru vacanță. Îi promisesem că vom merge în munți cu cortul, împreună cu Oliver, ca să ne țină tovărășie, și că voi cumpăra și o pușcă cu care să vânăm rațe. Shanon a continuat să fie pentru fiul ei ceea ce fusese mereu, un dulce miraj.

Acuzația de malpraxis a căzut peste mine la sfârșitul anului și mi s-a părut ceva atât de aberant, că nici n-am luat-o în seamă. Era vorba de un fost client pe care firma mea îl reprezentase în urmă cu câțiva ani. Tipul era alcoolic. Totul începuse pe când călătorea într-un autobuz interstatal spre Oregon. Se întrecuse cu băutura și, la jumătatea drumului, începuse să delireze că e urmărit de niște monștri. A scos cuțitul și s-a repezit la pasageri, a rănit doi, un al treilea a scăpat ca prin minune, lama i-a trecut la câțiva milimetri de jugulară. Ajutat de câțiva călători mai curajoși, șoferul l-a dezarmat, l-a dat jos din autocar, apoi s-a dus glonț la primul spital ca să lase victimele pline de sânge. Poliția nu l-a prins pe atacatorul care se ascunsese, dar după patru zile omul a fost cules pe șosea de un camion. Era iarnă, îi degeraseră picioarele, a fost nevoie să i le amputeze. După ce-a ieșit din închisoarea unde și-a ispășit pedeapsa, a căutat o firmă de avocatură care să-l reprezinte: voia să dea în judecată societatea de transport pentru că fusese abandonat în pustietate. L-am primit, pe atunci acceptam pe oricine ne bătea la ușă. Trei pasageri înjunghiați reprezintă un motiv suficient ca să-l fi dat jos pe smintitul ăla, ghinionul lui că i-au degerat picioarele în timp ce se ascundea de poliție, a găsit ce-a căutat, a spus șoferul în declarația sa. În ciuda antecedentelor, am reușit să rezolvăm cazul pentru o sumă frumușică, pentru că reclamatului îi convenea mai mult să plătească doar o indemnizație decât să meargă la proces. După ce-a cheltuit banii, omul s-a adresat altui avocat, care a mirosit posibilitatea de a scoate bani acuzându-mă de rele practici. Eu nu aveam asigurare, dacă pierdeam eram în pom, însă nu-mi imaginam că așa ceva ar fi fost posibil, nici un complet de judecată din lume nu s-ar fi pronunțat în favoarea lui. Mike Tong nu era de acord,

a spus că, dacă l-ar fi acuzat pe șofer, juraţii ar fi fost implacabili, oricine s-ar fi pus în situaţia pasagerilor şi a victimelor ar fi votat împotriva atacatorului, numai că acum era vorba de mine.

— De o parte vor vedea un biet invalid în cârje, iar de cealaltă parte, un avocat cu cravată de mătase. Juraţii vor fi împotriva noastră, domnule Reeves, lumea îi detestă pe avocaţi. Lasă că va trebui să angajăm un apărător şi n-avem bani pentru asta, a oftat contabilul meu şi, lăsând protocolul la o parte, m-a luat de mână şi m-a tras în cămăruţa lui ca să-mi pună în faţă realitatea mai presus de orice îndoială a registrelor sale.

Mike avea dreptate. Trei luni mai târziu, juraţii au hotărât că şoferul n-ar fi trebuit să-l dea jos din autocar pe tip şi că firma mea neglijase clientul, făcând o înţelegere cu societatea de transport în loc să meargă la judecată. Verdictul, care a produs stupoare în lumea legii, a fost condamnarea mea definitivă. Ani în şir făcusem echilibristică pe buza prăpastiei, acum totul se prăbuşea. Dacă nu găsesc comoara lui Francis Drake îngropată în curte, n-am cum să plătesc suma asta, mi-am zis, numai că foarte repede gravitatea situaţiei n-a mai lăsat loc de glume, în doar câteva ore trebuia să iau nişte măsuri drastice. I-am sunat pe Tina şi pe Mike, le-am mulţumit pentru îndelungata lor fidelitate şi le-am spus că trebuia să mă declar falit şi să închid firma, dar să fie siguri că, dacă vreodată o voi lua de la început, vor fi primii la care mă voi gândi. Tina a izbucnit în plâns, însă pe chipul asiatic impasibil al lui Mike nu s-a citit nici un fel de emoţie. Puteţi conta pe noi, a spus, apoi s-a închis în cămăruţa lui şi s-a vârât cu nasul în hârţoage.

În săptămânile interminabile ale procesului m-am luptat feroce alături de apărătorul meu pentru fiecare detaliu, a fost o perioadă extrem de tensionată, dar la sfârşit am acceptat verdictul cu un sânge-rece de care nu mă credeam în stare. Aveam senzaţia că mai trecusem prin situaţii asemănătoare, mă găseam din nou prins la înghesuială, ca pe vremuri în cartierul hispanic. Mi-am amintit de fuga mea disperată când eram urmărit de gaşca lui Martínez, dacă m-ar fi prins m-ar fi omorât, dar uite că eram încă

în viață. Așa cum scăpasem nevătămat și din războiul din Vietnam, unde alții și-au lăsat pielea, așa cum am supraviețuit și nopții de pe munte, când zarurile îmi erau potrivnice. Chelfănelile de la școală și lecția dură a războiului mă învățaseră să mă apăr și să rezist, știam că nu trebuie s-o iau razna și nici să pierd simțul proporțiilor: în comparație cu bătăliile din trecut, ceea ce se petrecea acum era doar un hop, viața mergea înainte. Puteam să-mi schimb meseria, avocatura implică prea multe aspecte întunecate, mi-am pus la îndoială curajul de a fi mereu cu sabia scoasă, risipindu-mă într-o agresivitate lipsită de sens. Chiar și acum mai am uneori îndoielile astea, fără să găsesc un răspuns, bănuiesc că nu-mi pot imagina o viață în afara luptei.

În duminica aceea mă resemnasem cu gândul de a închide firma. Printre alte posibilități, mă gândeam să plec într-o țară latinoamericană, am legături puternice cu această parte a lumii și-mi place să vorbesc spaniola, ce-ar fi să mă duc într-un orășel unde viața ar fi mai simplă, unde să fac ceva pentru oameni și să mă integrez în comunitate, așa cum făcusem în satul din Vietnam; dar imediat mi-am zis că asta ar fi semănat cu o fugă. Au dreptate Carmen și Ming, oricât ai fugi, tot în pielea ta rămâi. Mi-a trecut prin minte și să mă retrag la țară. Săptămâna de vacanță petrecută la cort cu David, vânând rațe și pescuind, fără altă companie decât câinele, fusese foarte importantă pentru mine și-mi dezvăluise o fațetă necunoscută a caracterului meu. În pustietatea de acolo îmi regăsisem pacea copilăriei petrecute în natură, pe care o pierdusem atunci când tata se îmbolnăvise și fuseserăm nevoiți să ne mutăm la oraș. Restul vieții îmi fusese marcat de zgomot, prea mult zgomot, o bubuială neîncetată în creier cu care mă obișnuisem în așa măsură, că uitasem liniștea adevărată și binefăcătoare. Dormitul pe jos, doar sub lumina stelelor, mă readusese la singura perioadă cu adevărat fericită, aceea a drumurilor cu camionul împreună cu ai mei. Îmi amintise de prima imagine fericită, eu la patru ani făcând pipi pe o colină sub bolta portocalie a cerului la asfințit. Ca să măsor nesfârșirea spațiului recucerit îmi strigasem numele pe malul lacului, iar

ecoul munților mi-l întorsese, purificat. Acele zile în aer liber îi făcuseră tare bine lui David, organismul lui întors cu cheia făcuse un pas spre normalitate, nu ne certaserăm deloc, se întorsese la școală binedispus și mai bine de două luni nu avusese nici o criză. Ar fi mult mai bine dacă am pleca din mediul acesta în care tensiunea devine insuportabilă, dar adevărul e că nu mă văd încă făcând pe agricultorul sau pe pădurarul, de ce să mă mint, poate mai târziu... sau niciodată. Îmi plac oamenii, am nevoie să mă simt util celorlalți, nu cred că aș rezista mult în izolarea asta de eremit. Știai că în locul acela sălbatic am aflat de tine? Carmen îmi dăruise cel de-al doilea roman al tău, l-am citit acolo, în vacanța aia, neștiind că voi ajunge să te cunosc și că-ți voi face această lungă confesiune. Cum puteam să-mi imaginez atunci că vom merge împreună în cartierul hispanic în care am crescut? Mai bine de patru decenii nici nu-mi trecuse prin minte să mă întorc acolo, dacă n-ai fi insistat, niciodată n-aș fi revăzut cabana, ruinată, dar încă în picioare, sau salcia, plină de vigoare în ciuda abandonului și a gropii de gunoi din jurul ei. Dacă nu m-ai fi dus acolo, n-aș fi recuperat nicicând pancarta scorojită cu Planul Infinit, care mă aștepta cu vopseaua dusă și lemnul pe jumătate putrezit, dar cu elocvența neștirbită. Ca să vezi cât a trebuit să merg ca să ajung aici și să constat că nu există nici un fel de plan infinit, doar necazurile vieții, ți-am spus atunci. Poate că ne purtăm fiecare planul ăsta în noi, numai că e o hartă neclară și greu de descifrat, de aceea dăm atâtea ocoluri și ne mai și rătăcim, ai răspuns tu.

Am pus cruce la mașină și la casă, singurele bunuri pământești pe care le aveam, restul erau datorii, văd eu cum le rezolv. În ultimă instanță, asta era problema auditorilor și avocaților, care de luni vor năvăli peste mine precum peștii piranha. Ideea mă înfuria, dar nu mă înspăimânta. Mi-am câștigat pâinea încă de la șapte ani, cu tot felul de ocupații, sunt sigur c-am să mă descurc. Îmi făceam griji pentru angajații mei, ce-i drept. Ei sunt familia mea adevărată, dar m-am gândit că Tina și Mike își vor găsi de lucru și că mai mult ca sigur Carmen o s-o ia pe Daisy, pentru

că doña Inmaculada nu mai e la vârsta la care să se ocupe singură de casă.

Seara m-am dus la Timothy și la Ming ca să le spun ce se întâmplase. De șase luni îmi terminasem terapia, acum Ming și cu mine eram buni prieteni, nu numai din cauza îndelungatei legături create în cabinetul ei, dar și pentru că trăia cu Tim, care era alt om de când îi intrase în viață, unde făcuse ordine cu multă înțelepciune. Pentru chinuitul meu prieten, Ming fusese un adevărat balsam. Cât despre mine, în cei cinci ani de explorări anevoioase, retrăisem totul, iar când am ajuns de unde pornisem ea a hotărât că ajutorul ei luase sfârșit. A spus că de-acum începea partea cea mai importantă a vindecării mele și trebuia s-o fac singur: eram ca un invalid care a reînvățat să meargă și doar un exercițiu laborios îmi putea reda echilibrul și forța. Grație răbdării ei și străduinței mele, reușisem să limpezesc haosul vulcanic în care-mi petrecusem prima parte a vieții. Cu ea de mână pătrunsesem în încăperea cu mașini dezmembrate și artefacte neterminate, de care vorbea tata, încet-încet am făcut ordine acolo, am scos gunoiul, am pus lucrurile cap la cap, am dres stricăciunile și am terminat ce rămăsese neterminat. Mai era mult de lucru, dar puteam să-l fac singur. Știam că trecerea mea prin această lume va fi mereu un covor suprarealist plin de fire dezlegate, dar măcar reușisem să văd modelul.

— De data asta m-am ars. Nu mai am credit la bănci și nu-mi pot plăti datoriile. Singura soluție e să mă declar falit, le-am spus prietenilor mei.

— Esențialul e salvat din criza asta, Greg, e vorba doar de pierderi materiale, restul e intact, a spus Ming și, ca de obicei, avea dreptate.

— Presupun că trebuie s-o iau de la început, am mârâit eu, cuprins de o ciudată euforie.

Viața e un șir de ironii. După ce familia mea se dezintegrase și renunțasem la o mare parte dintre cunoștințele mele, singurătatea nu mă mai apăsase. Pe urmă, când castelul de cărți de joc al firmei să prăbușise și ajunsesem la ruină, avusesem pentru prima dată un sentiment de siguranță. Iar acum, când renunțasem să

mai caut o femeie, ai apărut tu și m-ai silit să plantez trandafirii în pământ. Mi-am dat seama că, în fond, banii nu m-au interesat niciodată cu adevărat; intențiile lacome pe care le aveam în spitalul din Hawaii erau greșite și, în adâncul sufletului, eram conștient de asta. Succesele aparente nu m-au înșelat, adevărul e că am avut mereu o vagă senzație de eșec. Cu toate acestea, mi-a trebuit o veșnicie să accept că, pe măsură ce acumulam, deveneam mai vulnerabil, pentru că trăiesc într-un anturaj în care se poartă mesajele inverse. E nevoie de o luciditate teribilă, ca a lui Carmen, ca să nu cazi în cursă. Eu n-o aveam, a fost nevoie să dau de fund ca s-o dobândesc. În clipa prăbușirii, când nu mai aveam nimic, am descoperit că nu eram abătut, ci liber. Am înțeles că lucrul cel mai important nu era că scăpasem cu viață sau că avusesem succes, așa cum credeam înainte, ci că-mi căutasem sufletul înnămolit în nisipurile copilăriei. M-am împăcat cu mine însumi, m-am privit cu oarece bunăvoință și am avut o clipă de pace. Cred că acela a fost momentul în care am înțeles cine sunt de fapt și am simțit că-mi controlez destinul.

Luni m-am dus la birou gata să mă ocup de ultimele detalii; am dat de un buchet de trandafiri roșii pe birou și de zâmbetele complice ale Tinei Faibich și ale lui Mike Tong, care mă așteptau de dimineață.

— Nu avem comoara lui Francis Drake, dar am făcut rost de credit, m-a anunțat contabilul, frământându-și cravata, gestul lui când e nervos.

— Ce tot zici, omule?

— Mi-am permis s-o sun pe prietena dumitale Carmen Morales la Roma. Ne dă o sumă bunicică. Mai am și un unchi bancher care e de acord să ne dea un împrumut. Cu banii ăștia putem negocia. Dacă declarăm falimentul, ceilalți nu primesc nimic, preferă să ne ofere scutiri și să aibă răbdare.

— Dar nu pot prezenta nici un fel de garanție.

— La chinezi ajunge cuvântul de onoare. Iar Carmen a spus că ai finanțat-o de când aveați șase ani, așa că nu face decât să întoarcă datoria.

— Alte datorii, Mike?

— Păi, suntem obișnuiți, unde merge mia merge și suta!

— Adică lupta continuă, am zâmbit, convins că de data asta va fi așa cum vreau eu.

Ce-a fost mai departe știi, că le-am trăit împreună. În seara în care ne-am cunoscut m-ai rugat să-ți povestesc viața mea. E lungă, te-am prevenit. Nu contează, am tot timpul, mi-ai spus, nebănuind în ce încurcătură te băgai cu planul ăsta infinit.